almanahul

1990

VÎNĂTORULUI ȘI PESCARULUI SPORTIV

A.G.V.P.S. ROMANIA

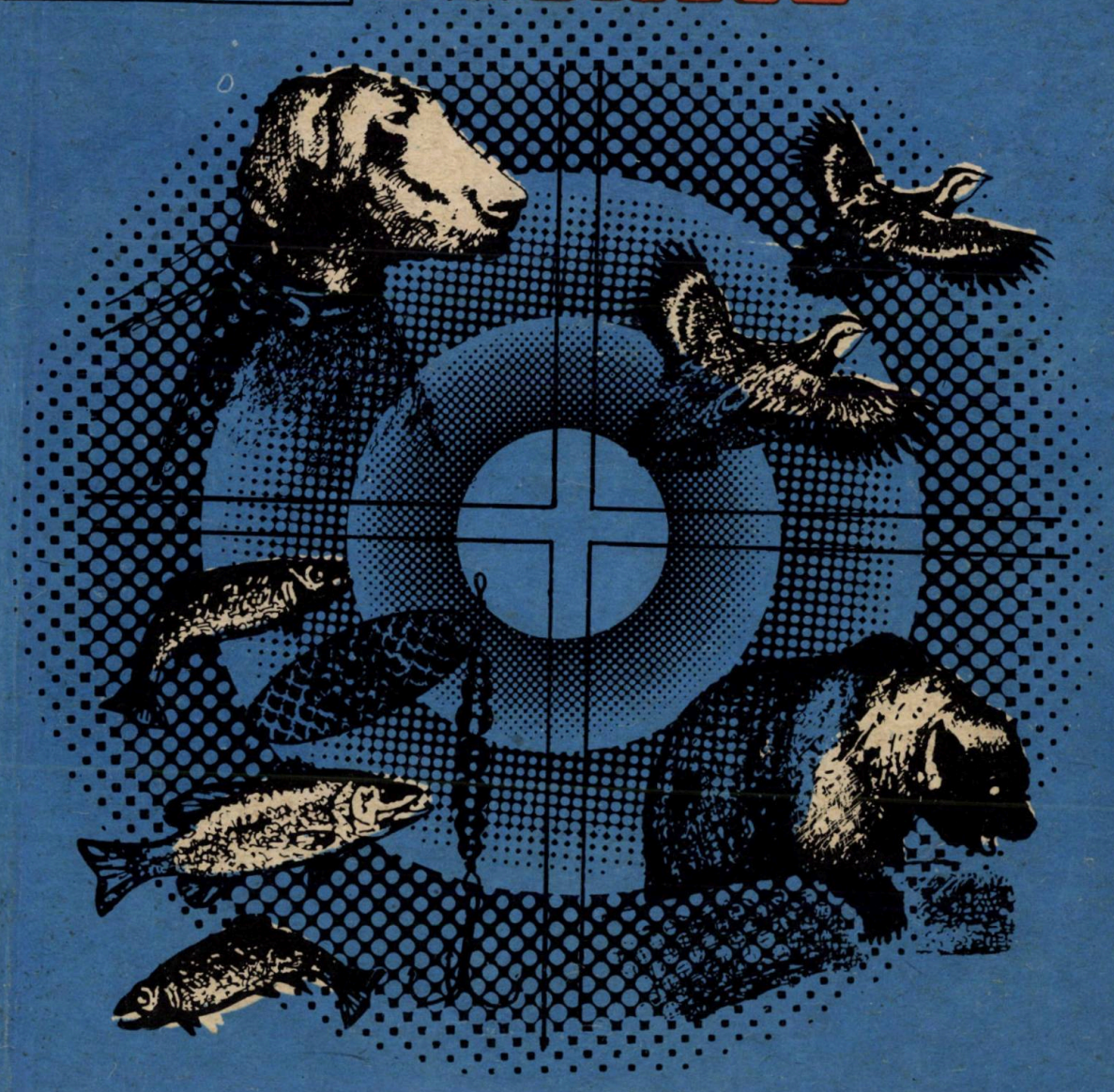

VÎNĂTORUL
ȘI PESCARUL
SPORTIV

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIRBOLIA
Nr. .....

ALMANAH '90

A·G·V·P·S· ROMANIA

LA MULŢI ANI!

IANUARIE

L	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24	31	
J	4	11	18	25		
V	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
D	7	14	21	28		

Vînătoare: mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, fazani, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, sturzi, grauri, guguștiuci, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: rîși.

Pescuit: în ape înghețate se poate pescui cu succes la copcă — biban, știucă, caras și șalău; în apele neînghețate — babușcă, clean, mreană, oblete, roșioară și uneori crap. În apele de munte pescuitul este oprit.

FEBRUARIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22		
V	2	9	16	23		
S	3	10	17	24		
D	4	11	18	25		

Vînătoare: mistreți (pînă la 15.II), viezuri, jderi, vidre, fazani, porumbei sălbatici, turturele, cocoșari, sturzi, grauri, guguștiuci, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: rîși.

Pescuit: se poate pescui la clean, scobar, mreană, iar în bălți, la știucă. Dacă gheața nu s-a topit încă, se poate pescui la copcă. În apele de munte, pescuitul este oprit.

MARTIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

Vînătoare: viezuri, jderi, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, sturzi, guguștiuci, cocori, sitari, duble, becaține, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă (pînă la 15.III); toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: rîși, urși (de la 15.III).

Pescuit: rezultate bune se obțin la răpitori (avat, șalău, știucă și biban); peștii pașnici încep să muște pe măsura încălzirii apelor. În apele de munte, pescuitul este oprit la toate speciile de pești.

APRILIE

L	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24		
M	4	11	18	25		
J	5	12	19	26		
V	6	13	20	27		
S	7	14	21	28		
D	1	8	15	22	29	

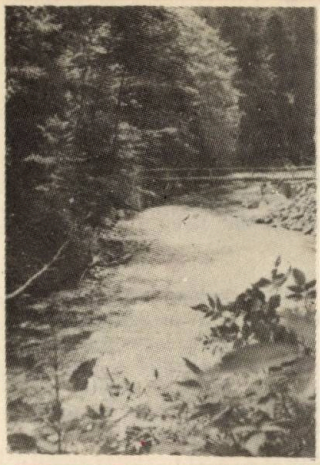

Vînătoare: viezuri, cocori, sitari, duble, becaţine; toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: rîşi, urşi, cocoşi de munte.

Pescuit: datorită creşterii temperaturii apei, e posibil ca, în a doua jumătate a lunii, să înceapă prohibiţia la toate speciile de peşti din apele de şes; în restul lunii, cele mai bune rezultate se obţin la răpitori (ştiucă, biban, şalău, avat). În apele de munte, pescuitul continuă să fie oprit la toate speciile de peşti.

MAI

L		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24	31	
V	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
D	6	13	20	27		

Vînătoare: pot fi vînaţi dăunătorii cu păr şi cu pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: urşi şi cocoşi de munte (pînă la 15.V), căpriori (de la 15.V.).

Pescuit: de obicei, în această lună, în apele de şes, pescuitul este oprit la toate speciile de peşti (este epoca de depunere a icrelor). În apele de munte începe pescuitul la păstrăv indigen şi fîntînel. Continuă oprelişteа pentru păstrăvul curcubeu şi lipan.

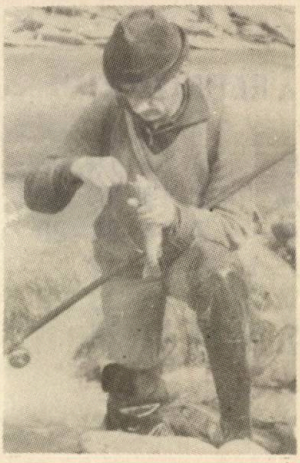

IUNIE

L		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
J		7	14	21	28	
V	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	
D	3	10	17	24		

Vînătoare: pot fi vînaţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: căpriori.

Pescuit: în a doua jumătate a lunii s-a sfîrşit perioada de prohibiţie şi pescuitul este permis la toate speciile de salmonide: pentru lostriţă — autorizaţie specială.

IULIE

L	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24	31	
M	4	11	18	25		
J	5	12	19	26		
V	6	13	20	27		
S	7	14	21	28		
D	1	8	15	22	29	

Vînătoare: pot fi vînaţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: căpriori.

Pescuit: toate speciile de peşti din apele de şeş şi din apele de munte. Începînd cu luna aceasta, dă bune rezultate pescuitul în Dunăre. Cu cît este mai cald, cu atît peştele trebuie căutat în apele mai adînci. În general, se obţin rezultate la pescuit numai în primele şi ultimele două ore ale zilei

AUGUST

L		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
J	2	9	16	23	30	
V	3	10	17	24	31	
S	4	11	18	25		
D	5	12	19	26		

Vînătoare: mistreţi, turturele, porumbei sălbatici, cocoşari, iar prepeliţe, cocori, gişte sălbatice şi alte păsări de baltă de la 15.VIII; toţi dăunătorii cu păr şi pene în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: căpriori.

Pescuit: toate speciile de peşti din apele de şes şi din cele de munte: pescuitul în Dunăre dă cele mai bune rezultate în această lună.

SEPTEMBRIE

L		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

Vînătoare: mistreţi, viezuri, prepeliţe, turturele, porumbei sălbatici, cocoşari, cocori, gişte sălbatice şi alte păsări de baltă, duble, becaţine, ierunci (de la 15.IX.); toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: cerbi comuni, cerbi lopătari, căpriori, urşi, capre negre.

Pescuit: se obţin bune rezultate la toate speciile de peşti din apele de şes. În apele de munte, de la 15 septembrie este oprit pescuitul la păstrăv indigen şi fîntînel.

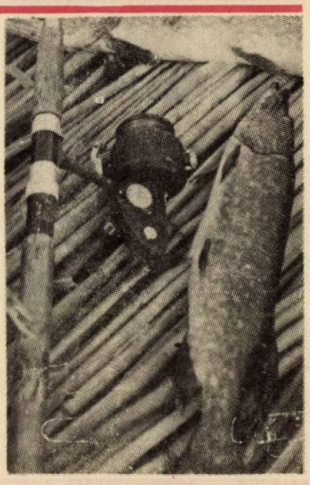

OCTOMBRIE

L	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24	31	
J	4	11	18	25		
V	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
D	7	14	21	28		

Vînătoare: **mistreți, viezuri, jderi, vidre, fazani și potîrnichi (de la 15.X.), ierunci, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: cerbi comuni, cerbi lopătari, capre negre, căprioriurși, rîși.**

Pescuit: **rezultate tot mai slabe la peștii pașnici, pe măsura răcirii apelor; peștii răpitori — și în special știuca — mușcă bine la năluci și pește viu.**

NOIEMBRIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24		
D	4	11	18	25		

Vînătoare: **mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, ierunci, fazani, potîrnichi, prepelițe, turturele, proumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: cerbi comuni, cerbi lopătari, capre negre, urși, rîși.**

Pescuit: **rezultate tot mai slabe la peștii pașnici; se obțin unele rezultate la peștii răpitori (știucă, biban și avat).**

DECEMBRIE

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

Vînătoare: **mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, fazani, potîrnichi, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține, ierunci (pînă la 15.XII); toți dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: capre negre, urși, rîși.**

Pescuit: **dacă apele au înghețat, pescuitul la copcă dă bune rezultate, mai ales cînd se folosește ca momeală peștișorul viu.**

UN UNIVERS ÎNTR-O CARTE

1

În infinita dorință a omului de a cunoaște și a pătrunde cu puterea minții sale tainele Pământului și ale Universului, în numele pregătirii sale pentru viață și al schimbului de informații, pe anumite intervale de timp, domenii de activitate sau tip de preocupări comune, cultura și-a creat o diversitate de forme cu largă audiență în masa cititorilor interesați.

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, definiția almanahului *satisface în parte scopul apariției sale: „publicație anuală, în formă de volum, care cuprinde un calendar și un bogat material beletristic sau de altă natură, precum și diverse note informative cu caracter enciclopedic".*

Almanahul nu este sinonim nici cu anuarul și nici cu calendarul, ci un fel de agendă-ajutor al memoriei, ceva practic și, în același timp, pitoresc. Este un mijloc de informare, instruire, educație și divertisment. În prezent, există o gamă foarte variată de almanahuri, după domenii de activitate sau profesiuni (politice, economice social-culturale etc.).

Dicționarul „Larousse du XX-ème siecle" menționează că almanahul a fost cunoscut de către mai toate popoarele civilizate ale antichității: egipteni, greci, perși; indienii și chinezii l-au folosit de asemeni, din timpuri foarte îndepărtate.

Atît în China secolului II î.e.n., în timpul dinastiei HAN, cît și în India, în timpul dinastiei ASOKA, 273—232 î.e.n. au circulat unele almanahuri în manuscris. Acestea conțineau în mod deosebit chestiuni calendaristice, astronomice și pozițiile aștrilor.

Almanahurile arabe și celtice cunoscute în această perioadă mai cuprindeau în plus și criteriile relative ale zodiilor.

Pînă la apariția tiparului, almanahurile circulau numai în manuscris, desenate și scrise chiar de autori. Ele erau accesibile numai anumitor cercuri și persoane foarte bogate. Tirajul lor varia între unul și patru exemplare. La curțile imperiale se foloseau pentru multiplicare caligrafi. Asemenea almanahuri au circulat în Persia, China, India, Grecia, în unele țări arabe și în Anglia, Franța, Spania, Belgia, Italia, Germania.

Pentru moment lipsesc elementele de bază pentru a indica și alte țări din Europa și din alte continente.

Din relatările unor membrii ai conducerii Bibliotecii Universității din Teheran (profesor dr. Hachroudi și profesor dr. Omechei) a rezultat că, în biblioteca din Persepolis, au existat 3 exemplare, în manuscris, ale unui almanah care cuprindea date și fapte din perioada domniei regilor Darius I, II, III (531—336 î.e.n.). În acest almanah erau menționate cele 46 de popoare supuse Persiei și totodată, se prezentau extrem de multe date despre Persepolis, fosta capitală a imperiului. Se pare că, în acest almanah, au existat și unele referiri la atacul lui Darius asupra sciților în regiunea Dobrogei de azi (sec. 2—1 î.e.n.).

Ptolemeu, astronom grec, a redactat în secolul II e.n. o culegere extrem de importantă de lucrări astronomice, care a purtat numele de Almanah. Înaintea acestuia, *Horațiu,* mare poet latin (65—8 av.J-c.), a redactat în manuscris un almanah care conținea traduceri ale unor proverbe grecești, unele poezii satirice și epistole de-ale sale.

La British Muzeum se păstrează și în prezent multe almanahuri din perioada evului mediu — secolul VII—IX.

Al Kindi Abu Iussuf Ibn Ishak (800—879), filozof și savant enciclopedist arab a scris un almanah cu poeme despre fluviul Satt-el-Arab, unele din orientările sale aristotelice în filozofia arabă și o parte a criticilor sale îndreptate împotriva Coranului. Acest almanah a rămas însă necunoscut din cauza persecuțiilor oficialităților clericale.

Continuatorul almanahului științific a fost regele ALFONS al X-lea, numit astronomul sau savantul. El a publicat un almanah cu tabele astronomice, alcătuite la o reuniune de astronomi celebri, în secolul XIII.

Vestitul astrolog german *Regiomontanus* (Iohan Muler 1436—1476) a redactat un almanah în limba latină, cu adnotări în germană, el cuprinde în afara unor date calendaristice și diverse informații de interes general, unele date cronologice, însemnări geografice, scurte povestiri, poezii etc. Acest almanah a fost redactat din ordinul regelui *Matei Corvin.* Se apreciază că a fost prima publicație de acest gen din Europa, mai aproape de structura celui de azi, cucerind foarte repede teren propice în mai toate țările continentului. Ca urmare, în deceniile următoare, sînt editate sute de almanahuri anual.

În secolul al XIV-lea, în Anglia (perioadă care a marcat primele mărturii scrise în manuscrise referitoare la proverbe), au apărut două almanahuri compuse în întregime din proverbe. Cele mai multe proverbe au fost însă preluate din almanahul în manuscris, existent în Anglia la sfîrșitul secolului al VIII-lea.

Anul 1554 marchează tipărirea de către englezul *Roger Askem* a unui almanah-manual pentru tirul cu arcul. Din unele surse rezultă că numai în secolul al XVII-lea au apărut în Anglia acele almanahuri care conțineau sati-

ră, extrasă din unele comedii, diferite aspecte ale vieții sociale, știri diverse și chiar unele comentarii de scandal. În anul 1731, a apărut în Anglia *Nautical Almanah,* iar în 1736, *Royal Calendar Almanah.*

Un cercetător elvețian a comunicat recent că, după investigațiile sale, care au durat 5 ani, a constatat că prima carte tipărită având caracter de almanah, în Elveția, a fost lucrarea intitulată *„Sfaturi despre arta înotului"* tipărită în Elveția, în anul 1538, de către *Nicolas Wiemann.* În acest almanah se găsesc indicații valabile și azi pentru această disciplină sportivă, cu toate că au trecut patru secole și jumătate.

În anul 1539 a apărut și în Germania un almanah sportiv despre arta luptelor, de *Fabian Auerswald.* A urmat o abundență de almanahuri în secolele ce au urmat.

Merită o mențiune almanahurile din Italia secolului al XVIII-lea: *Almanacco perpetuo; Almanahul pentru poporul sicilian* — apărut în 1924; *Almanahul pentru toți:* Milano 1948, precum și *Almanahul poeților din Milano* — 1973.

În Austria au fost cunoscute almanahurile curții regale imperiale 1785—1789, iar din perioada mai recentă, 1951—1986, almanahurile intitulate *Fur Das Jahr Academic Viena.*

Remarcăm în Cehoslovacia *Almanahul muzical* — 1922, *Almanahul pescarilor* 1935 și *Almanahul tehnicii* din perioada anilor 1967—1980.

În S.U.A. au fost editate *Almanahuri nautice* 1907—1963; *Almanah de numismatică* 1914—1915; *Almanahul misionarilor* — Edinburg 1926—1937; *Almanahul anual de fotografii și reportaje* — Boston 1937; *Almanahul statistic și de informații* — New York 1970—1977; *Almanahul armelor nucleare* 1988 (este un almanah cu umor gratuit și care de fapt nu-și găsește locul în zilele noastre — editat în S.U.A.). Nimeni nu poate și nu are acest drept de a trata războiul nuclear ca pe un lucru de divertisment, lipsit de atitudine fermă față de cel mai grav atentat la viața planetei albastre. În Brazilia s-a editat *Almanahul Junglei și al Amazoanelor* — Rio de Janeiro — 1977 și *Almanahul fotbalului* — 1979, la Manaos — Brazilia.

(continuare în pag. 193)

CERBII DE LA NIFON

AUZISEM CU MAI MULȚI ani în urmă că în nordul județului Tulcea ar fi apărut cerbi carpatini. Ulterior aflu o altă știre, evident senzațională, că prin acele locuri s-ar fi capturat și un rîs. Ultimul caz, cu totul ieșit din comun, îl puneam pe seama unui animal scăpat din vreo menajerie.

Preocupat de alte probleme, lămurirea acestor evenimente cinegetice rămîneau pentru mine nedeslușite. Dar iată că, în urmă cu trei ani, le-a venit rîndul. Începeam în institut, unde lucrez de mai bine de 35 de ani, o cercetare, e drept scurtă, dar extrem de interesantă și anume „Evoluția populațiilor de cerb comun și a calității acestora în raport cu condițiile ecologice". Și problema cerbilor din Dobrogea de Nord se impunea a fi lămurită.

Am trecut cu multă vreme în urmă prin Munții Măcinului, vizitasem Codrii Niculițelului, țin minte — într-un an chiar cînd erau teii uriași în floare. M-au impresionat în mod deosebit aceștia — cei mai vechi munți ai noștri și mai ales vegetația care pe atunci încă era puțin schimbată de om.

Și iată-mă din nou cu mașina, de la Brăila apoi cu bacul peste Dunăre, pe același drum, numai că acum imaginea parcă era alta. Poate că și datorită soarelui ce se pregătea să coboare și luminii care cădea într-un unghi scurt pe stîncile golașe ale munților Măcinului, desgolite de pădure. Numai la poalele lor, începuse, în urmă cu cîțiva ani, asaltul harnicilor silvicultori din județ, de a pune din nou stăpînire prin vegetația forestieră pe grohotișurile și stîncăriile de pe care demult apa spălase pămîntul roditor.

Știam încă din București, de la Ion Munteanu — inspectorul de vînătoare al I.S.J. Tulcea — că nucleul de bază al tinerei populații de cerbi se află în Ocolul Silvic Cerna, pe versantul nord-estic, dincolo de Mînăstirea Cucoș, aflată mai spre Niculițel. Și iată-mă, după un scurt popas, la Ocolul Silvic Cerna, în mijlocul masivului păduros, la cantonul silvic Covendra ce se află în mijlocul pădurii — la trei km de cea mai apropiată comună — Nifon (fosta Țiganca în trecut și rebotezată astfel după numele mitropolitului ce a zidit aici biserica de piatră).

Am avut șansa să-i găsesc aici în teren pe mai marii silviculturii, cei ce cunoșteau mer-

sul evenimentelor cinegetice din județ: ing. *Filat* — inspectorul șef, *I. Vasile* — șeful de ocol. În zilele următoare am aflat și mai multe detalli de la brigadierii silvici *I. Benga* și *S. Coinac* ca și de la pădurarii *Nicola, Remigio, Tănase* ș.a. Am mai revenit în zonă încă de cîteva ori, spre toamnă, doar doar să aud cerbii boncănind. Nici eu, nici interlocutorii mei n-au avut acest prilej. Din păcate, n-am reușit să văd nici un exemplar, însă multe urme la salcia căprească ce crește aici pe noile tăieturi de pădure din abundență și ce a fost mai interesant, să examinez mai bine de 20 coarne lepădate, unele perechi, altele dispersate, multe din ele bătute de localnici pe perete sub icoane, sau făcute cuiere.

Două perechi de coarne m-au impresionat. Prima, găsită de *Ion Munteanu* pe cînd era tehnician de vînătoare la O.S. Niculițel, aparținuseră unui cerb aflat spre regres, de 7,5 kg, dar care tot aduna cam 215 puncte, dacă ar fi fost și craniul. Cealaltă pereche (foto), găsită în 1987 de către brigadierul silvic Coinac S. chiar în zona sa de lucru, pe pîrîul Fîntînica din Ocolul Silvic Cerna, era a unui cerb în plină putere și ar fi avut 235 puncte, deci deja un super trofeu, căci prăjinile cîntăresc, fiind bine uscate 9 kg, iar lungimea lor este de 110 cm.

Iată care sînt, în rezumat, datele cu privire la acești cerbi, amănunte obținute de la personalul din cele patru ocoale silvice: Cerna, Măcin, Niculițel și Ciucurova care lucrează pe cele peste 28.000 ha cît este masivul forestier din această parte a țării.

Pentru prima dată, cerbul a fost observat aici prin anii 1976, mai ales în raza Ocolului Silvic Niculițel, chiar în apropierea Mînăstirii Cucoș, apoi în Ocolul Silvic Cerna. Cu trecerea timpului, semnalarea animalelor văzute se întețește. Se văd cerbi și în nordul Ocolului Silvic Ciucurova, apoi și în Măcin. Se observă deja în 1984 chiar o turmă de 8 ciute cu viței și 2 tauri, alți 2 tauri, 5 ciute și așa mai departe. Pe ani, efectivele evaluate în 5 fonduri de vînătoare ale celor 4 ocoale silvice variază

Prăjini lepădate ale unui cerb carpatin cu valoare deosebită cca 235 puncte CIC

începînd cu anul 1981 de la 26 de exemplare pînă la 58, în 1987. Desigur, cînd pe o întindere așa de mare de pădure și mai ales cum sînt acum foștii codri „întineriți", căci masivele tăieri de pădure ce au parcurs mai bine de 75% din arborete au fost regenerate și acum se află în stadiu de păriș și prăjiniș, este tare greu să faci o estimare numerică corectă. Vegetația luxuriantă instalată în plantațiile frumos executate, împletite de curpenul foarte frecvent, îți dă de multe ori senzația că te afli undeva spre tropice.

Din examinarea și măsurătorile executate la coarnele lepădate și cîteva trofee cu cranii, cerbi doborîți de braconieri, căci lupii aici nu mai sînt, demonstrează clar că populația de cerbi de aici este de o deosebită valoare genetică, fiind tipic carpatină. Prăjini cu ramuri lungi, groase și grele. Cei chestionați, la întrebarea: de unde vin acești cerbi? răspundeau: din U.R.S.S., ori din Bulgaria. Dar

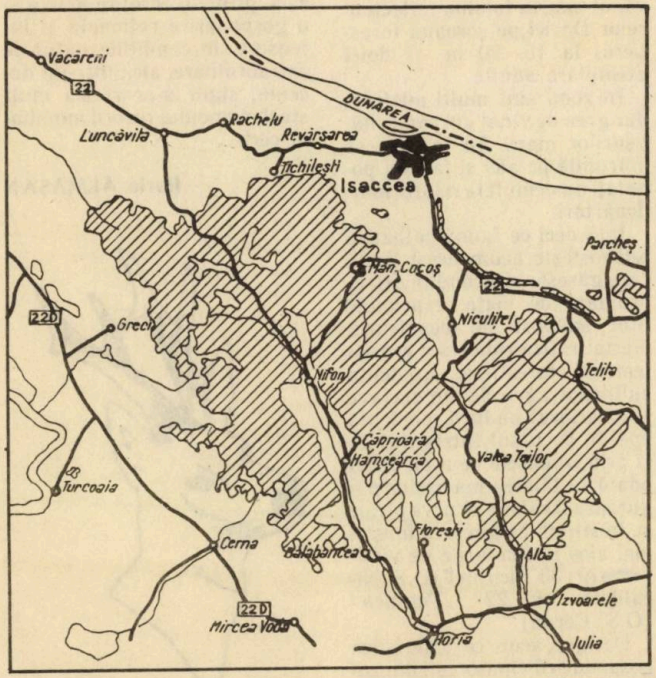

Zona principală de răspîndire a cerbului carpatin în nordul județului Tulcea.

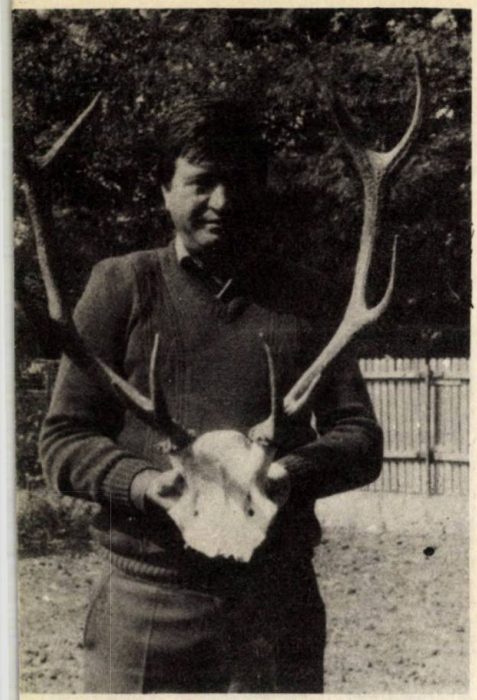

Trofeul unui cerb tînăr de 4 ani, ce ar fi dat un trofeu deosebit dacă n-ar fi fost doborît de braconieri.

adevărul este cu totul altul, căci aici, așa cum spuneam la început, în anul 1973, la 9 aprilie, în comuna Hamcearca, a fost capturat un rîs femelă*) a cărui blană și craniu (tipic de animal sălbatic fără dinți tociți sau rupți așa cum se întîmplă cu animalele captive) se află în colecția muzeului „Delta Dunării" din Tulcea. Mai tîrziu, am aflat colateral că, în zonă, s-a mai prins un rîs. Ori rîșii în stare de sălbăticie nu există nici în zonele vecine cu noi din sud—vestul U.R.S.S. unde cerbii de altfel sînt foarte rari și nici în Bulgaria care are însă cerbi, populați de români prin anii 1940. Concluzia originii acestor cerbi se impunea de la sine: cerbii au migrat din Carpații de Curbură, pe neobservate, ducînd cu ei și prădătorul lor specific — rîsul.

Cum am aflat din spusele oamenilor și din datele de la ocoalele silvice, în trecut, în urmă cu 10-15 ani, pe aici se mai aflau încă lupi autohtoni. Însă prin combaterea executată cu toate mijloacele: otravă, armă și capcană, au fost distruși, pînă la unul, toți lupii din nordul Dobrogei. Este însă foarte interesant că, încet, încet, în lipsa acestuia, și-a extins arealul fratele lui mai mic — șacalul (Canis aureus L.), care se știe și din lucrările cu privire la fauna Caucazului sovietic — niciodată nu se semnalează în zone cu lupi. Probabil că la mijloc nu este numai concurența la hrană, conflictul este mai dur și nu „care pe care", ci cel mai mare îl distruge pe cel mic. Șacalul se reproduce deja în aceste păduri — deci este pe deplin aclimatizat și se vînează cam 4—5 bucăți anual. La început se predau la D.C.A. piei zise de „lup-șacal", acum însă acest lucru este interzis, căci vînarea șacalului este și ea interzisă. Șansa mare mi-a surîs însă cu șacalii. Într-o dimineață, încă pe noapte, după o ploaie zdravănă, mergînd la observații, am văzut bine la lumina reflectoarelor Daciei, pe șoseaua forestieră, la 15—20 m — două exemplare adulte.

În zonă sînt mulți mistreți, dar greu de vînat din cauza hățișurilor mari. Au început să pătrundă pe aici și fazanii populați nu demult la relativ mari depărtări.

Iată deci ce faună sălbatică adăpostește acum acest ținut, care găsește aici condiții extraordinare de viață, exprimate prin adăpost de nepătruns, oferta trofică ridicată a ecosistemelor forestiere, existența culturilor agricole din enclave și exteriorul pădurii, prezența apei în decursul întregului an și prin izvoarele ce n-au secat odată cu tăierea masivelor păduroase și chiar a cîtorva pîraie și, în sfîrșit, asigurarea liniștei mai ales în fondurile de vînătoare ale: 33 Niculițel (O.S. Niculițel) și 22 „Țiganca" (O.S. Cerna).

Desigur, acum caracteristica gospodăririi vînătorești din zonă este tipic extensivă. Nu există instalații și construcții vînătorești pentru cerbul carpatin (s-au construit abia acum 3 ani două), nu sînt hrănitori mari și mai ales nu se pune sare, nu sînt amenajate linii somiere pentru vînătoare și nici ogoare de hrană. Se mai semnalează urme ale activității braconierilor, iar personalul silvic supraaglomerat cu fel de fel de sarcini mai importante, nu reușește să facă față și obligațiilor cinegetice.

Păcat. În masivul forestier, relativ compact, există posibilitatea organizării unui complex silvo-cinegetic destinat gospodăririi intensive a cerbului carpatin ca specie principală, căpriorului și mistrețului, ca specii secundare. Dar pentru realizarea acestor obiective, ar mai trebui cîteva posturi de pădurari de vînătoare, de brigadieri și tehnicieni, care să se ocupe numai de activitatea cinegetică. Dar bani sînt puțini și trebuie realizată producția silvică, fondurile nu mai ajung și pentru lucrările vînătorești care aduc venituri nu imediat, ci abia peste 10—15 ani. Păcat că treaba întîrzie să se pună pe roate căci, printr-o ocrotire activă și o gospodărire rațională și intensivă, în condițiile naturale extraordinare, aici, într-un deceniu, sigur s-ar ridica mult stacheta noului record mondial la cerb.

Horia ALMĂȘAN

ÎN CONDIȚII NORMALE DE ZĂPADĂ ȘI temperatură, vînatul reușește să suporte rigorile iernii și să ajungă în primăvară cu pierderi acceptabile, în raport cu asprimea sezonului. Cum se știe, pier de regulă indivizii bolnavi, slabi, a căror menținere în efectiv nu este de dorit; natura însăși se scutură de indivizii neviabili sau supranumerari. Dar gospodarul unui teren de vînătoare trebuie să fie prevăzător, să-și facă provizii de nutreț, fiindcă nu se știe cum va fi iarna ce urmează, aceasta,cu atît mai mult,cu cît pot cădea victime unei ierni grele și iezi de căprior, viței de cerb și purcei de mistreți sănătoși, dar care nu pot rezista unei vremi foarte aspre. În cazul fericit în care iarna va fi ușoară, cantitatea de hrană rămasă neconsumată va putea fi dată ca schimb unei cooperative agricole de producție, urmînd ca în toamnă, să-i fie restituită o cantitate de nutreț din acel an. Conducerea gospodăriei agricole va fi, cred, bucuroasă să facă acest schimb în perioada de la sfîrșitul iernii, cînd frecvent duce lipsă de nu-

PAGINI DE ISTORIE

treț. În a doua jumătate a acestei lucrări, ne propunem să arătăm rezultatele obținute prin hrănirea complementară, într-o iarnă grea, în cîteva terenuri administrate direct de A.G.V.P.S.

Sub aspectul intensificării gospodăriei cinegetice în perioada de după război, putem distinge următoarele faze:

Faza I: 1948—1953 cînd, după naționalizare, a revenit statului atribuția gospodăririi vînatului de pe întreg teritoriul țării, iar sarcina executării a fost încredințată Ministerului Silviculturii — nou creat. Problema nu era ușoară deoarece, la acea dată, statul avea personal de specialitate doar pentru circa 25 la sută din suprafața de administrare. Pentru restul de 75 la sută s-a făcut apel la muncitori și funcționari din întreprinderi și instituții. Dar în acest mod problema încă nu era rezolvată, din cauză că unii din cei încadrați nu s-au putut adapta la noua activitate. Așa fiind, au fost necesare noi și noi promovări. Pentru cei rămași au fost organizate cursuri de completarea cunoștințelor. Locul ales în acest scop a fost orașul Azuga, loçalitate cu poziție centrală din punctul de vedere al comunicațiilor. Se țineau aici cursuri nu numai pentru probleme cinegetice și salmonicole, ci și pentru gospodărirea pădurilor cu toate problemele ei. Dintre numeroasele cursuri la care au fost ținute prelegeri de vînătoare și salmonicultură, menționăm cîteva:

— *22 aprilie 1950,* tema: Cea mai bună metodă de hrănire a puilor crescuți pentru păstrăvul de consum; au participat 9 maiștri păstrăvari;

— *12 februarie 1952:* curs la Azuga, cu participarea șefilor de servicii de protecția și paza pădurilor, dar cu atribuții privind și sectorul cinegetic și salmonicol; au participat 25 de persoane;

— *7 august 1952:* au luat parte 22 ingineri silvici de la ocoale silvice și regiuni, la completarea cunoștințelor, printre care și cele cinegetice s salmonicole; cursurile au durat cîteva săptămîni;

— *14 august — 6 septembrie 1952:* au participat 26 inspectori de vînătoare și 5 brigadieri, dintre cei mai bine apreciați în serviciu; la încheierea cursului dîndu-li-se sarcini concrete, în scris. cuprinse în 16 puncte;

— *26 septembrie 1953:* în colonia forestieră Lăpușna din cadrul Ocolului Silvic Gurghiu (județul Mureș), a luat sfîrșit schimbul de experiență și instrucțiunile au fost date de ministrul adjunct al silviculturii, *Aurel Ungur.* Au participat două serii succesive de cîte 25—27 tehnicieni și pădurari de vînătoare, din toată țara, de la cele mai importante unități vînătorești. Sarcinile trasate de ministru, cu acest prilej, au fost cuprinse în 16 puncte. Aceste două schimburi de experiență au fost unele dintre cele mai fructuoase acțiuni de completare a cunoștințelor personalului din sectorul cinegetic din țară, din perioada 1948—1953.

Ne oprim aici cu enumerarea instructajelor ținute cu scopul completării cunoștințelor de specialitate, deși cursurile de acest gen au mai continuat.

Un eveniment major se produce, la *7 februarie 1953*, cînd a apărut *Decretul 76* privind Economia vînatului şi piscicultura în apele de munte. Acest act înlocuieşte legile vechi şi pune gospodărirea apelor cu salmonide şi patrimoniul cinegetic pe baze noi, socialiste. Textul Decretului a fost difuzat organelor silvice sub forma unei broşuri care includea şi cîteva informări şi îndrumări de gospodărire a patrimoniului cinegetic şi salmonicol:

1. Organizarea adminstrativă a vînătorii şi pescuitului în apele de munte:

a. Direcţia economiei vînatului şi a pescuitului în apele de munte. Apoi Asociaţia Generală a Vînatorilor;

b. Împărţirea teritoriului ţării în fonduri de vînatoare şi a apelor de munte în fonduri de pescuit;

c. Categoriile de fonduri de vînătoare şi de pescuit după destinaţia pe care o au.

2. Sarcinile personalului silvic de pază: pădurari şi brigadieri, precum şi a responsabilului de fond, cu privire la ocrotirea vînatului şi la practicarea vînătorii; de asemenea, cu privire la ocrotirea peştelui şi practicarea pescuitului.

3. Dispoziţii legale privitoare la pescuitul în apele de munte. Sînt rezumate aici dispoziţiile importante.

4. Dispoziţii legale privitoare la economia vînatului.

5. Paza vînatului şi pescuitului:

a. Împărţirea fondurilor de vînătoare pentru asigurarea pazei; personalul silvic de pază şi cel de vînătoare au ca sarcină să păzească nu numai vînatul din păduri, ci şi vînatul de pe terenurile neîmpădurite: cîmpie, gol de munte, bălţi. În acest scop se constituie cantoane mixte, compuse din pădure şi cîmp neîmpădurit.

Fondurile de vînătoare din cuprinsul unui ocol silvic vor fi împărţite în cantoane mixte de pază, întocmindu-se un tabel după modelul dat;

b. Împărţirea fondurilor de pescuit pentru asigurarea pazei. Se dau îndrumări şi un model de tabel;

c. Cum procedează pădurarul în îndeplinirea serviciului său de paznic al vînatului şi pescuitului. Se dau îndrumări, precum şi un model de proces-verbal de delict de vînătoare şi alful de pescuit în apele de munte.

d. Cum se comportă pădurarul cînd vrea să legitimeze pe un vînător sau pe un pescar;

6. Cunoaşterea (evaluarea) efectivului de vînat: se dă un model de tabel pentru vînatul nerăpitor şi altul pentru cel răpitor.

7. Evidenţa recoltei de vînat. „Este slab pădurar acela care nu ştie ce şi cît vînat s-a recoltat în decurs de un an în cantonul său de pază". Se dă un model de tabel despre vînatul şi peştele recoltat.

8 *Diverse:*

a. Combaterea răpitoarelor, a ciinilor şi pisicilor vagabonde.
b. Hrănirea vinatului în timpul iernii.
c. Ce arme poate purta în serviciu personalul silvic.

d. Sarcinile pădurarului în ce privește gopodărirea.
În continuare este publicat textul Decretului 76/1953.

*

Din cele arătate se poate trage concluzia că în primii cinci ani, de la naționalizare, s-a reușit să se organizeze o administrație modernă pentru gospodărirea vînatului și a apelor cu salmonide. Printre altele, evaluarea efectivului de vînat și cunoașterea recoltei acestuia a constituit o preocupare încă în urmă cu 35 de ani, deci astăzi nu mai pot exista motive ca datele statistice să nu fie suficient de exacte.

Faza II: 1954—1963

Ca urmare a noii organizări, a *Decretului 76/1953* care prevede sancțiuni corespunzătoare, se constată o înmulțire spectaculară a căpriorului. Astfel: într-o parcurgere a terenului timp de 1—2 ore, într-o dimineață sau seara, în lunile mai și iunie, în fondurile de vînătoare Buriașu (Snagov), Chișineu Criș (Arad) și altele, au fost văzute pe teren și numărate între 14 și 26 piese de căprior de ambe sexe; în iunie 1959, în complexul cinegetic Ciormuleasa—Tatina—Jianu, din Ocolul Silvic Mitreni (județul Călărași), am numărat 30—35 căpriori masculi și femele într-o seară și tot atîtea într-o dimineață. În acest complex, după aprecierea tehnicianului însărcinat cu gospodărirea terenului, efectivul de căpriori a fost de 350 în anul 1958 și 475 în 1959. Aici, ca și în alte terenuri, se constată o recoltare de căpriori mult sub posibilități: 7 țapi în 1956, 2 țapi în 1957, 4 țapi în 1958, toți pe bază de autorizație individuală. Selecție nu s-a făcut. Modestă a fost recoltarea și în terenul Buriașu (Scroviștea) unde, dintr-un efectiv de circa 200 de căpriori, au fost vînați 10 țapi, pe bază de autorizație; selecție nu s-a făcut nici aici.

Trebuie scos în evidență că această înmulțire spectaculară a căpriorului se explică, nu numai prin organizarea pazei, ci și prin teama de sancțiunile grave ce s-ar fi aplicat unor vinovați, nu numai pentru braconaj, ci și pentru deținerea ilegală de armă. Drept urmare a acestor măsuri s-a produs fenomenul cunoscut: densitate exagerată a efectivului; debilitarea organismului căpriorului; parazitoze și dacă se adaugă și o iarnă aspră, se explică de ce s-a produs o mortalitate în masă: 70 și respectiv 85 căpriori în două păduri, acestea fiind îngropate și cu participarea celui care a dat informația. Au fost îngropate în secret, de teama unor sancțiuni pentru vina „de a nu se fi dat vînatului hrană suficientă". Este o greșeală cînd nu se pot face deosebiri între insuficiența hranei complementare și factorii naturali, care nu iartă. Era mai bine dacă aceste animale ar fi fost vînate prin selecție și valorificate.

Astăzi, după 30 de ani, lucrurile sînt văzute altfel. Dar chiar și atunci s-a permis cercetătorilor de la I.C.A.S. să recolteze căpriori, fără alegere, în scopul stabilirii greutății medii, pe sexe și vîrste. S-a dat atenție și parazitozelor. Această suprapopulare exista aici într-o perioadă cînd în raza a 26 ocoale silvice din Cîmpia Română și unele fonduri de vînătoare din fostul raion Roman nu exista nici un căprior — firește din cauza braconajului. Nu exista deoarece, în momentul cînd un căprior ajungea în zona fără protecție, era împușcat; aici mai dăinuie mentalitatea veche, cînd se putea vîna oriunde, oricînd și orice!

Inegala răspîndire a căpriorului în cuprinsul țării, în terenuri cu aceleași condiții ecologice și consecința acesteia, folosirea incompletă a terenului, deci pagube materiale, trebuie să determine în prezent o mai atentă observare a căpriorului, o mai exactă apreciere a numărului, calității și o recoltare mai intensă. Nu trebuie să se ajungă la vătămări a culturilor forestiere din cauza suprapopulării; nu este în interesul vînătorii să se lase impresia că vînatul este dăunător culturilor agricole.

V. COTTA

RUGĂ LÎNGĂ VIETATEA VÎNATĂ

Mă-nclin spre tine, vietate
trecută-n stingere acum,
să-mi ierți păcatul pe-nnoptate,
la margine de stea și drum.

Ți-am stins lumina-n ochiul teafăr,
te-am celuit din cîrd să pleci
ca în apusu-i un luceafăr
și-n nicăieri străvechi poteci.

Dezleagă-mă de-această moarte,
ce ți-am adus-o-n plai, mireasă,
mînie codrul să nu-mi poarte,
să nu simt gîndul ce m-apasă.

La nunta cea înrourată
de lacrimă, de suflet greu,
te rog, mai iartă-mă o dată,
zidito, în destinul meu.

Ion SOCOL

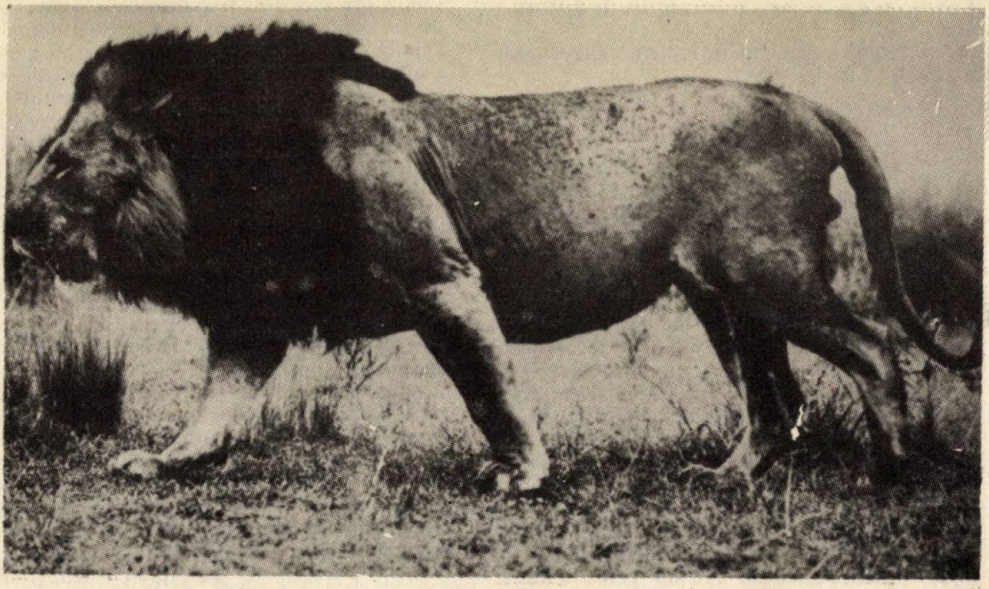

ISPRĂVILE ȘI OBSERVAȚIILE VÎNĂTORULUI*

Mihai Tican RUMANO

Printre puținele mărturisiri rămase nemijlocit de la *Mihai Tican Rumano,* care să poată constitui repere sigure privind viața lui, una are o deosebită însemnătate: cea tipărită în revista *Secolul XX,* nr. 2, 1962 și intitulată *Drumeț prin Africa.* În parcimonia sa, evocarea oferă totuși precizări cărora li se poate acorda credit, deși o umbră de îndoială nu va lipsi în estimarea ei de către cercetător: oare nu cumva septuagenarul, amăgit de luminile rampei, a fost tentat să exagereze, să lase, cel puțin despre anii adolescenței, o imagine prea strălucitoare?

Dacă în prima parte a evocării, sinceritatea afirmațiilor e categorică, o întrebare se ridică pentru a doua parte: să fi auzit copilul de Argentina în clasa a IV-a primară?! Chiar dacă aceasta ar fi o spusă futilă, socotim că pot fi privite ca adevărate celelalte rostiri. Iar ele au, în lipsa altora, valori inestimabile referitoare la biografia călătorului și vînătorului.

„Am fost drumeț prin vocație.

Nesațul meu de-a călători n-a fost cultivat de nici o ambiție deșartă, pentru că pe acest tiran l-am purtat în mine așa cum licuriciul își poartă lumina.

Nici măcar n-a fost șlefuit la lumina înșelătoare a romanelor de aventuri. Cu romanele lui Karl May m-am întîlnit destul de tîrziu, abia în partea a doua a vieții. Pe Robinson Crusoe l-am cunoscut pe cînd mă aflam în marele oraș La Plata din Argentina, la vreo patru ani după smulgerea mea din satul meu Berevoiești-Muscel. Și dacă mai adaug faptul că abia împlinisem 13 ani cînd eu, feciorul lui Niculae Tican, descindeam dintr-un transatlantic într-o țară cu desăvîrșire necunoscută, ale cărei contururi abia le pipăiam

* **Fragment din volumul** *Pe urma lui Mihai Tican Rumano,* în curs de elaborare.

cu ochii în modesta mea carte de geografie din clasa a IV-a primară, Argentina, socot că, măcar în parte, se poate justifica pasiunea mea înnăscută pentru drumeție".

E indubitabilă afirmația că Mihai Tican Rumano a fost un călător prin vocație, un neastîmpărat, o fire neconformistă, hoinară. Relația lui cu școala, cu copiii și cu preotul satului, reconstituită într-un capitol anterior, e o dovadă suplimentară în acest sens. Alte demonstrații *pro causa* făcute în alte pagini de pînă acum ale cărții sînt și ele concludente. Sînt întregite și de destăinuirea din *Secolul XX*, care localizează în timp și spațiu manifestarea temperamentală a adolescentului: „... Fiorul plecărilor depărtate, ca și nesațul pentru zări necunoscute, își are o localizare precisă: în satul meu. Atunci, în aromații ani ai copilăriei, peste firea mea vădit aventuroasă s-au suprapus isprăvile vînătorești ale lui moș *Mihai Bădală*, țăran vînjos în brațe și în pumni, vînător vestit pin părțile acelea".

Mihai Bădală era un consătean sărac, însă perspicace într-ale vînătorii, deși dispunea de un arsenal cinegetic rudimentar. Amintirea lui s-a imprimat pentru totdeauna în mintea și sufletul învățăcelului. Va rosti despre el cuvinte de gratitudine, înfiorate: „Nu știu de unde, în sărăcia lui, își încropise o biată pușcă, încărcată cu zdrobituri de tuci, care totuși niciodată nu greșea ținta. Moș Mihai nu rareori se ducea după urs, ca la nuntă, pînă-n vizuina lui, cunoscînd îndeaproape cerbicia porcului mistreț și clănțănitul fioros al lupului în încleștarea supremă.

Isprăvile lui moș Mihai cu nemaiîntîlnitul lui dar de a povesti mi-au vrăjit copilăria și mi-au turnat în sînge neliniștea și fierbințeala marilor aventuri. Și nu o dată, acolo, departe, în emoțiile vînătorilor pe care le-am trăit îndeosebi în jungla și pădurile ecuatoriale ale Africii, cînd viața depindea de hotărîrea unei singure clipe, înflorea în gîndul meu amintirea caldă a lui moș Mihai Bădală, primul meu dascăl în ale vînătorii. Și tare mîndru mă simțeam cînd eu, feciorul țăranului din Berevoeștii Muscelului, îmi măsuram puterile cu cei mai dibaci țintași de pe cele cinci continente fără să uit chipul blajin al lui moș Bădală, omul care-mi pusese oarecum arma în mînă..."

Am citat în extenso din textul publicat în *Secolul XX*, în primul rînd pentru că îi atribuim rolul de preludiu semnificativ al acestui capitol în care vom vorbi despre vînătorul Mihai Tican. E drept, în *Viața albului în țara negrilor*, n-a făcut nici o referire la consăteanul său, dar dacă și-a adus aminte de el în rememorarea din anii senectuții, să-i acordăm credit. Mai ales că, în relatarea sa de călătorie din 1929, s-a exprimat, la un moment dat, astfel: „... vederea leului fusese deajuns ca să trezească în mine curajul trebuincios, întocmai ca și atunci cînd luptai ca soldat în războiul mondial și cu mult mai înainte, cînd eram aproape copil, în timpul vînătoarelor mele de urși și lupi în Carpații țării mele".

Valentin BORDA

DIN TOLBA UNUI VÎNĂTOR

N-avem nici-o obiecție, îi dăm transferul. Dar parcă prea umblă creanga prin toată ramura.

După ce a lucrat ani în șir în pădurile de carpen, de ce vă mirați că a ajuns un cărpănos?

Fructe de pădure: merele din plop.

Amintirea unui copac se numește cioată.

Ce șansă a avut! Avea o foame de lup și tocmai atunci i-a ieșit un lup în cale.

În viziunea vînătorului, căprioara este o minune în Țara... Alicelor.

De ce oare unii cînd vin în pădure se comportă ca în junglă?

Ca vînător este de un fair-play dezarmant. El nu trage în iepuri, ci aleargă după ei.

Vînătorii de greșeli practică un fel de braconaj...

Mai mințim și noi, cîteodată, dar pescarul acela se laudă că are acasă o vioară... STAVRIDARIUS!?

Constantin ARDELEANU

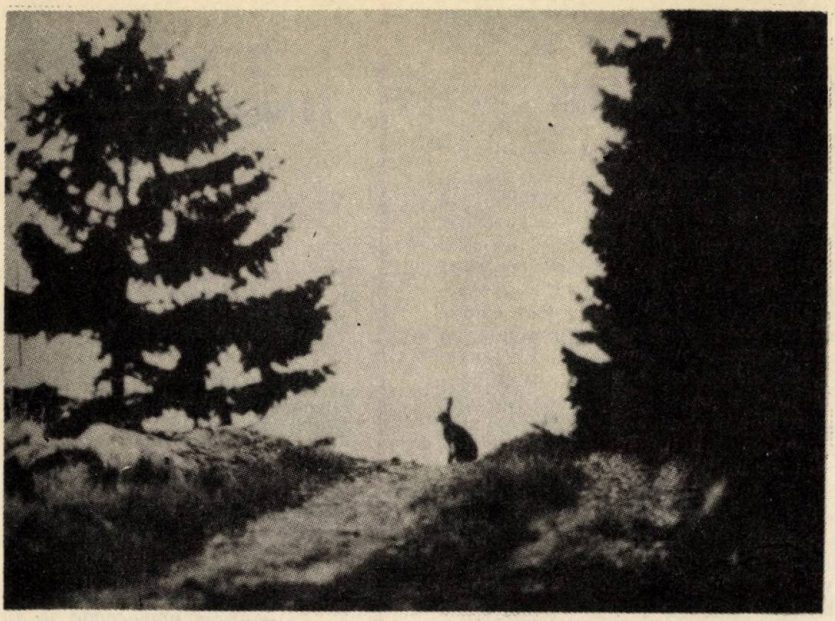

RĂNILE PĂDURII

„(...) Mult e dorul fără de sfîrşt
De l-am tot curmat şi n-a pierit;
Mult e bradul frate iertător,
De-l arunc în foc şi nu mai mor".

(Doină)

DINCOLO DE UTILITATEA LOR IMEDIATĂ, pădurile reprezintă bogăţii nepreţuite în lacra de zestre a omenirii, primindu-le noi şi avînd datoria de a le lăsa urmaşilor, neştirbite, odată cu pămîntul, limba şi obiceiurile strămoşeşti. Căci, aşa cum povăţuieşte una din multele tăbliţe aşezate la locurile de popas de pe drumul Petacului, între obcini, îndemnînd la înţelepciune, pădurea înseamnă nu numai lemn, ci şi aer şi apă. Însă aceste două din urmă elemente precumpănesc în ierarhia trebuinţelor noastre. Deci mai cu seamă de ele ar trebui să ne îngrijim.

Greşeala păgubitoare poartă straie felurite, urzite cel mai adesea nu din gînd rău, ci din nesăbuinţă. Roadele ei sînt deopotrivă de amare.

Odinioară, l-am văzut pe Moş Pentelei, paznicul de vînătoare cel vechi, mînios ca nicicînd la priveliştea acelui molid-candelabru ce încă mai străjuia pe atunci, solitar, poiana Rija; adăpostindu-se de vînt îndărătul uriaşului, făpturi agresive găsiseră de cuviinţă (sau de necuviinţă!) a-şi încălzi ignoranţa la rădăcinile pe care le-au pornit la rădăcină, să se hrănească din lemnul viu al copacului. Trunchiul arăta acum jalnic, mîncat pînă la inimă de scorbura neagră, carbonizată. Bătrînul molid avea să se prăvălească la ceea dintîi vijelie a anului următor...

Deplasîndu-se cu iuţeală dintr-un loc în altul în acest secol al vitezei, lipsa de judecată poate avea cort în spate, iar în buzunare chibrituri sau brichetă. Cu dînsele aprinde foc, pretextînd că se apără de fiare (?) pe timp de noapte, vara, dar de fapt numai dintr-o pornire atavică ce acum se defineşte cu superioritate drept plăcere estetică, amplificată de răcnetele devastatoare ale diferitelor aparate portabile. Rezultatul acestor accese de piromanie este, de multe ori, imaginea deprimantă a pîrliturii fumegînde, după ce oameni de bine au izbutit să stăvilească flăcările care învăluiseră pădurea.

Aceeaşi lipsă de judecată, alimentată de o agresivitate de data aceasta premeditată, deşartă recipientul cu substanţă otrăvitoare în căldarea glaciară a lacului Lala, de sub Ineu, în

munții Rodnei. Ca în 1979, în 1988, oglinda apei s-a acoperit de mulțimea păstrăvilor aduși cu elicopterul de-a lungul a mai bine de două decenii, cu multă trudă și speranță, de către organele silvice din zonă. Paguba nu se poate măsura nicicum, nefiind vorba numai de o anume cantitate de pește, ci de însăși puritatea apei și de putereaa ei de a se regenera. Pînă se vor încheia cercetările, iar vinovații vor ajunge unde le e locul, rămîne întrebarea dacă, în lipsa unei paze eficiente, se justifică populareа cu pește a lacurilor montane naturale, adevărate monumente ale naturii, a căror rațiune de a fi — apa — se află permanent în pericol, ca o tentație pentru iresponsabili și sălbatici.

Nechibzuința se poate afla, de asemenea, la volanul mașinii personale, de toaleta căreia se îngrijește cu sîrguință, profitînd, pe timpul vacanței de apa iute și limpede a celui mai apropiat pîrîu de munte. Folosește detergenți, schimbă uleiul, lăsînd ambalajele pe unde nimerește și maculînd verdele ierbii cu dejecțiile carburanților de tot felul.

„Ocrotiți păstrăvul! Prezența lui indică o apă curată și nepoluată". Așa este scris pe mai multe tăbliță amplasate pe aceeași vale a Petacului, îngrijită de gospodari inimoși. Dar analfabetismul visceral nu asimilează sfaturile de bine. Ba, mai mult, face alergie la ele. Exemplele de mai sus mărturisesc despre aceasta.

Rănile pădurii se tamăduiesc greu. „Șapte cicluri mari/Se vor măcina elementele, să poată/Vorbi Nourii se vor călători șapte/Eoane; să poată fi iarăși ce-au fost", avertizează poetul Ion Gheorghe în ale sale „Elegii politice", vizînd adîncimea rădăcinilor unui rău al cărui preț îl plătim noi, dar care va apăsa și asupra celor de mîine, înzecit.

Mai e de vorbit, cu aceeași tristețe, de o practică tot mai răspîndită în pădurile de sus: corhănitul pe pîraiele mici. Această formă de transport al bușteni lor pînă la căile de acces are ca rezultat preschimbarea mătcilor înguste ale apei în adevărate șleauri. Ca niște animale antediluviene sforăie „gigantismele tehnologice", scurmînd pămîntul reavăn și adîncind răni în trupul pădurii. Dincolo de agresiunea asupra pămîntului care nu are vreme să-și tămăduiască plăgile și unde vor scobi puhoaiele, căscînd rîpe și tîrînd la vale, pătura sensibilă a fertilului, suferă mai cu seamă apele. Iar cînd apa e bolnavă, păstrăvul e silit să dispară din ea. Dacă nu se poate altfel (însă ar trebui să se poată!), măcar în perioada boiștei să fie asigurată liniștea celor ce au izbutit să reziste în undele vinete ale acelor pîraie a căror apă e limpede numai pe timpul nopții, de dimineață, cînd începe lucrul în pădure, și pînă seara fiind tulbure ca după furtună; iar aceasta numai din pricina micilor afluenți de nămol care mînă la vale o parte din ființa muntelui, șubrezind arborii și asfixiind păstrăvii.

Mai ales acum, cînd combaterea eroziunii solului și conservarea lui sînt probleme de primă importanță, cînd ne-am convins că jneapănul nu e un parazit al pășunilor înalte cum ne închipuiserăm pînă mai ieri, smulgîndu-l ori dîndu-i foc în speranța unui profit pastoral de mari proporții, deci mai ales acum, pădurea are nevoie de ajutorul nostru. Dacă tot am intervenit în bunul mers al naturii, de acum numai noi sîntem răspunzători de faptele noastre, apărînd necesitatea unei stricte gîndiri ecologice în toate acțiunile care ating mediul înconjurător, în special pădurea. Pentru ca și mîine să ne putem apropia de ea cu dorul eminescian: *„Codrule, Măria Ta/Umbra dă-mi și mila ta"*, solicitîndu-i protecția și liniștea.

Rănile pădurii trebuie lăsate să se tămăduiască. Dar pentru aceasta e nevoie de chibzuință, rabdare și mai ales, de dragoste. Și trebuie să se oprească aici indiferența și agresivitatea. Pe zidul de la temelia căruia s-au tot luat cărămizi se văd srise cuvintele: *„Nu lăsați ce dărimare se vestește prăbușire iute/Casei tuturora!"*.

Gabriel CHEROIU

RECONSIDERĂRI

● *„Din codru rupi o rămurea..."*
Îi pasă codrului de ea!

● *Cîinele care latră mușcă... pe furiș.*

● *Nu orice cîine este liber în cîmp deschis.*

● *Dacă iepurele ar avea la îndemînă pușcă sau cel puțin un ciomag, ar rămîne de văzut cine-i fricos și cine-i curajos.*

● *Codrul are legile lui. Hoțul „ca-n codru" apare numai după intrarea în el a stricătorilor de lege.*

● *În codru, pînă și gureșele gaițe respectă liniștea nopții.*

● *Mari fachiri sînt și vînătorii ăștia! Să se culce ei pe ace... de molid!*

● *Vînătorul merge la vînătoare, întîi de toate, cu mintea, cu ochii, cu auzul, cu mirosul și apoi cu pușca. Doar nu merge la exerciții de tir pe viu.*

Gheorghe COLȚ

VÎNĂTORUL DESCOPERĂ FAUNA

MITOLOGIE CINEGETICĂ

1

Expansiunea cinegetică a însemnat, încă din paleoliticul inferior, contactul intim al omului cu natura, chiar dacă acest contact era adesea o experienţă de viaţă şi de moarte; el a inclus obligaţia inevitabilă a observării, pe de o parte, a mediului geografic, cu fenomenologia lui, pe de altă parte, comportamentul şi obiceiurile animalelor sălbatice; de altfel, o consecinţă fastă a acestor observaţii îndelungate a devenit domesticirea animalelor utile, crescute pentru carne şi piele (bovinele, porcinele) lînă (oaia, capra, yakul), lactaţie (oaia, capra, vaca), tracţiune (măgarul, taurul, bivolul, calul) pază (cîinele, pisica). Observarea atentă a animalelor l-a determinat, se pare, încă pe vînătorul neanderthalian să-şi compună nişte rituri de îmblînzire a spiritelor, precum şi primele rituri funerare, legate direct de confruntarea morţii la animal şi la hominidul de Neanderthal. Tot el, acest vînător de acum o sută de milenii, a descoperit şi utilitatea focului.

Descoperită şi treptat cunoscută, această din ce în ce mai imensă faună trebuia cumva clasificată. Aceasta o face Homo sapiens, şi procesul la care ne referim este unul din factorii primi ai inventării limbajului articulat, cu care vînătorii din paleolitic erau nevoiţi să intre în comunicare practică între ei. Să ne amintim de un simbol antic: în Cartea Genezei, Adam dă nume animalelor şi plantelor, în momentul luării în posesie a lumii, iar acestea devin reale numai după ce au fost numite, adică după ce au intrat în conştiinţa omului.

Sigur că mobilul prim în descoperirea faunei a fost nevoia de o hrană permanentă şi mai nutritivă: predecesorii — culegători de rădăcini comestibile şi fructe — depindeau mereu de anotimp, de specificul vegetaţiei locale şi de altele; era un soi de loterie. Fără a cunoaşte conţinutul energetic al alimentelor, omul primitiv s-a orientat empiric (azi ştim că 100 gr fructe sau vegetale conţin 100 calorii, pe cînd 100 gr carne de ren sau căprioară oferă 572 calorii).

Animalele — cu care, printr-o vagă intuiţie, omul de contact, vînător sau pescar, s-a simţit înrudit — după o etapă de interpretare terimorfă cînd marile mamifere, păsări sau reptile îi păruseră vietăţi insolite, monstruoase, catastrofale, devin pentru om, în etapa mai lucidă a noii perspective pragmatice, nişte totemuri, strămoşi primordiali, apoi chiar zei; procesul trece prin cîteva stadii: întîi o zoolatrie generală, fără diferenţieri în profunzime (Africa, Australia); apoi divinităţi jumătate umane, jumătate animale (Egipt); în fine, simboluri animaliere, auxiliare pentru divinităţile antropomorfe sau, pur şi simplu, animale consacrate zeilor (Grecia, Roma).

Dar totodată, în lupta pentru viaţă, vînătorul paleolititc — descoperind şi, ca să spunem aşa, „sortînd" fauna — îndeplinea şi funcţia de apărare a grupurilor umane şi a animalelor utile împotriva unor fiare duşmănoase, producătoare de pagube generale. Un excelent exemplu în acest sens găsim în bătălia de aspect net cinegetic a eroului *Ghilgamesch* împreună cu prietenul său *Enkidu* împotriva monstrului *Humbaba,* dintr-un celebru mit mesopotamic; contra acestui ciudat monstru, înzestrat de zeu cu „şapte spaime" şi cu şapte platoşe suprapuse şi care „tulbură marea, clatină glia, ca vîntul turbat aţîţă războiul", din cauza căruia „se zguduie cerul, se cutremură munţii, se clatină stîncile şi tot ce e viu se retrage în peşteri", cei doi eroi repurtează o victorie totală, deşi apoi, după o boală de 12 zile, *Enkidu* moare. Dintr-o categorie similară pare a fi şi mitul Leviatanului, dintr-un text biblic, deşi Leviatanul — o amfibie trăind mai ales în mediu acvatic, avînd pe spinare „scuturi înţepenite" şi lăsînd „în mocirlă scrijilituri ca de grapă", va fi fost, după unii comentatori, amintirea difuză a primelor întîlniri cu hipopotamii.

La multe popoare mai tîrzii, constructoare de civilizaţii structurate pe sedentarizare agrară (egipteni, babilonieni, chinezi, greci, romani, celţi, azteci, traci, slavi), este simptomatică transformarea vechilor zei cinegetici în zei pastorali, ceea ce de fapt marchează transformarea

fermă a vînătorului în păstor. De asemenea, în acest context, vînătoarea nu trebuie identificată cu uciderea animalului, ci şi cu prinderea lui de viu — în două scopuri de bază: domesticirea, iar mult mai tîrziu, deţinerea lui documentară în grădini zoologice, această ultimă funcţie nefiind nici ea aşa de nouă, cum se crede curent; printre cele mai vechi parcuri cu animale — cel din Saqqarah (Egipt, 2900 î.e.n.), parcul lui Titmes III (Egipt, 1501 î.e.n.), grădinile Semiramidei (Asiria), ale împăratului chinez Wang Weng — întins pe 600 hectare şi numit sugestiv Parcul Raţiunii. De fapt, contactul permanent al vînătorului cu animalele a exersat însăşi raţiunea umană.

Victor KERNBACH

S.O.S. MĂRILE

Mările şi oceanele acoperă peste 70 la sută din suprafaţa globului, fiind, alături de păduri, principala resursă naturală a planetei. Ele sînt esenţiale pentru menţinerea echilibrului ecosistemului mondial, dar importanţa lor nu se limitează la atît. Oceanul planetar constituie ultima mare alternativă economică a omenirii, formînd un vast rezervor de bogăţii animale, vegetale şi minerale şi reprezentînd ultimul tampon în faţa pericolului unei eventuale catastrofe ecologice; în fine, el constituie pentru om un loc privilegiat de destindere şi de regenerare a trupului şi a spiritului. Să nu uităm că geografia mărilor, în raport cu uscatul locuit, a avut implicaţii dintre cele mai profunde asupra existenţei umane, a condiţiilor de trai, a istoriei popoarelor riverane, a trăsăturilor civilizaţiilor lor. Pentru noi, marea constituie un loc predilect de petrecere a vacanţelor, cu certe virtuţi sanogene, în acelaşi timp oferind pescarilor sportivi momente agreabile, chiar dacă pescuitul guvidului, spre exemplu, nu generează plăcerea şi emoţiile care pot fi trăite în căutarea altor neamuri de peşti.

În ultimul timp se vorbeşte din ce în ce mai mult despre mările Europei, despre mări şi oceane în general. Dispute ştiinţifice au pus în discuţie limita dintre Oceanul Atlantic şi cel Arctic sau dintre Marea Barenţ şi mările învecinate. În realitate, noi avem „o singură mare", căci în afara cîtorva bazine acvatice interioare cu caracter marin (Caspica, Marea Roşie), toate oceanele şi mările globului comunică între ele. Marea este un mediu care ignoră frontierele! Cînd se vorbeşte de utilizarea (sau de utilizarea *abuzivă*) a mărilor, trebuie înţeles că marea în care se pescuieşte în nordul Atlanticului este aceiaşi cu marea pe care se navighează din Norvegia pînă în Spania, sau mai departe. Apa de răcire folosită de centralele electrice de pe ţărmurile Angliei provin din aceeaşi mare ca cea care alimentează generatoarele franceze de electricitate. Iar marea care serveşte ca depozit de deşeuri al uzinelor germane este aceeaşi cu cea în care se depun reziduurile radioactive produse în nordul Scoţiei.

În ultimele decenii, mediul marin a devenit din ce în ce mai ameninţat de activitatea umană, şi cu toate că aceste ameninţări pot diferi de cele determinate de impactul uman asupra uscatului, categoriile sînt identice. Mările „suferă" în trei moduri esenţiale, în care pot fi încadrate toate influenţele negative de origine antropică. Astfel, speciile de vieţuitoare pot fi ameninţate (spre exemplu, prin pescuit excesiv), habitatele naturale pot fi distruse (de exemplu, prin amenajarea sau dragarea fîşiilor litorale) sau anumite zone marine pot fi poluate.

Pînă în secolul trecut se credea că generozitatea mărilor este infinită. Nici chiar decimarea focilor, balenelor şi morselor în cursul epocii de aur a vînătorilor şi pescarilor care cutreierau cu vasele lor oceanele sudice şi nordice, nu a îngrijorat pe nimeni. Cu o tehnică din ce în ce mai perfecţionată, a urmat un pescuit excesiv al peştilor, la început pe platformele continentale, iar apoi în largul oceanelor. Dar capa-

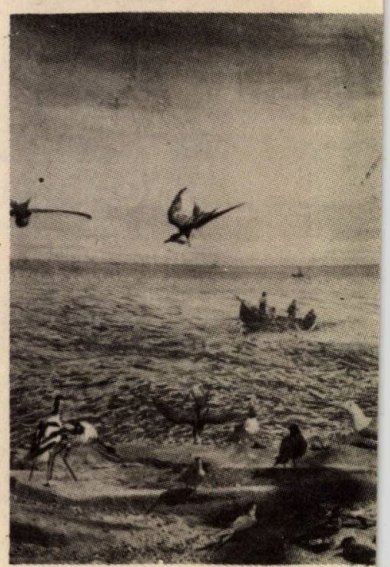

citatea de refacere a populațiilor animale este limitată, iar declinul lor, la început lent, a ajuns azi, în cazul anumitor specii, de-a dreptul catastrofal. Specii importante de pești, ca tonul sau heringul, sînt azi mult mai puțin numeroase decît în secolul trecut.

Poluarea își spune și ea cuvîntul. Pînă acum 15—20 de ani nu se putea imagina ca o întreagă mare să fie „ucisă" prin poluare, dar azi știm că în Marea Baltică, în vastele întinderi ale Mării Mediterane și chiar în nordul Mării Negre viața este în agonie. De-abia acum omul și-a dat seama că posibilitatea de autoepurare a apelor marine, prin procese intrinseci chimice sau biologice, este limitată, aceasta neputînd neutraliza și anihila cantitățile crescînde de deșeuri industriale, aruncate în mare ca într-o ladă de gunoi. Unele accidente, ca cele petrecute cu unele mari petroliere, au dus la evacuarea pe suprafața mărilor a unor imense cantități de țiței, această „maree neagră" provocînd adevărate dezastre printre viețuitoarele marine și păsările acvatice. Pe de altă parte, deversările de substanțe organice sau minerale fertilizante, pe calea apelor curgătoare, determină în anumite zone litorale o îmbogățire și modificare a florei de alge, cu efecte negative asupra altor viețuitoare, inclusiv asupra peștilor.

Pe scară mult mai restrînsă se manifestă efectul modificării habitatului marin litoral, prin construcții portuare, incinte îndiguite, bazine piscicole etc.

Viața mărilor, periclitată de om, nu poate fi salvată decît tot de om. Rezolvarea nu este însă simplă, căci în calea măsurilor de protecție a mărilor se interpun interesele economice sau mercantile a numeroase întreprinderi și trusturi industriale, care caută să se debaraseze de deșeurile produse, chiar prin eludarea eventualelor interdicții. În domeniul protecției faunei marine s-au luat deja diferite măsuri, în primul rînd, în sensul limitării numărului sau a cantității de animale pescuite sau vînate (balene, ton, hering etc.) sau prin protecția integrală a anumitor specii (ursul alb, unele specii de balene, puii de focă). Reducerea sau eliminarea poluării apelor marine ar permite redresarea calității mediului și ar avea efecte benefice asupra faunei, în acest sens încheindu-se deja unele convenții internaționale, ca de exemplu, cea referitoare la Marea Nordului. Pe de altă parte, se preconizează crearea unor parcuri naturale marine, asemănătoare cu cele terestre, în care imixtiunea umană să fie interzisă, iar întreaga floră și faună să se poată dezvolta nestingherită, în condițiile unui mediu de viață optim.

Dan MUNTEANU

VÎNĂTOR SINGUR

Eu plec la Muntele de ceață
la muntele cu chipul sfînt:
acolo sufletu' nu-ngheață
acolo-s tainele-n orînd

(Lăsați-mă pe calea beată
cu steaua-n frunte: blond priveghi;
un corn de vînătoare, iată
descînt îmi sună în urechi

Și sunt de-acum îmbălsămatul
în șoaptele ce m-au născut
și-ncet topește-se păcatul
de-a fi dorit, de-a nu fi vrut

Să șterg în flacăra de moarte
cel Capricorn din cerul sus;
ci e dator acum să-mi poarte
lumina celui care nu-s...)

Eu plec la Muntele de ceață;
un drum pe care-l știu din dor,
s-aude-un corn de peste viață
chemîndu-mă-ademenitor...

Radu CĂRNECI

CUGETĂRI CU UNDIȚA ȘI CU PUȘCA

— Cît de mult strică timpul unei partide... prognozele meteo și chiar solunarele...!

— Modestia, e drept, împodobește omul; dar, vezi, nu toți pescarii și vînătorii au... slăbiciunea podoabelor.

— Rachiul este alb, dar face nasul roșu și reputația neagră!

— Dragostea lupului pentru oaie nu e platonică!...

— Țînțarii se laudă că sînt frați de sînge cu omul.

— Dacă s-au încurcat firele... a două undițe, descurcă-le pe rînd cu... răbdare pescărească.

Victor GORȘCOVĂZ

VÎNĂTORUL
Într-un muzeu de științele naturii

Un muzeu de științele naturii are de obicei raporturi de colaborare cu vînătorii, de la care obține o bună parte din materialul necesar expunerii (păsări și mamifere). Uneori, naturaliștii din muzeu sînt și ei membri ai A.G.V.P.S., dar mai important e ca cercuri largi de vînători să sprijine muzeele, oferind piesele mai deosebite prin frumusețea sau raritatea lor.

Muzeul de Științe Naturale „Grigore Antipa" din București nu face excepție de la această regulă. Multe din cele peste 4900 exemplare ale colecției de păsări din România provin de la vînători, care nu și-au făcut un „muzeu" propriu (cursă de praf și paraziți, între noi fie vorba), ci au preferat să le doneze. La fel, în privința mamiferelor. Mari vînători, ca *Mihai Șuțu* sau *Aurel Comșia*, au fost și mari donatori în folosul muzeului central al țării. Exploratori români ce au vînat prin ținuturi exotice au donat de asemenea trofee, piei și balguri muzeului: *Hilarie Mitrea* (Indonezia), *Dimitrie Ghica-Comănești* cu fiul său *Nicolae* (mamifere din Africa), iar ultimul și păsări din America de Nord, *Mihai Șuțu* (păsări din Spitzbergen) și recent, *Cătălin Rang* (păsări din Zair).

Aceste piese, conservate impecabil, studiate, catalogate, constituie un tezaur de documentare științifică asupra naturii actuale, ce intră în patrimoniul cultural național. Unele exemplifică de pe-acum specii dispărute, procesul fiind în plină desfășurare.

Dar ce oferă în schimb muzeul unui vînător ce-l vizitează? Vînătorul din zilele noastre citește, vizionează filme documentare pe micul sau marele ecran, ascultă conferințe. Dar numai în muzeu poate *vedea* toate (sau aproape toate) speciile regiunii sau țării sale, în mărime și culori naturale (e drept că în colțurile sau grădinile zoologice, animalele sînt vii, dar în cuști pierd mult din naturalul lor...).

În Muzeul de Științe Naturale „Grigore Antipa" o bună parte din exponate sînt grupate în diorame, alcătuite pe principii ecologice, adică pe medii de trai — de la litoral și lunca Dunării pînă la culmile Carpaților — trecînd prin cîmpie și deal. Fundalul pictat sugerează peisajul, substratul și vegetația fiind conservate sau artificiale.

Astfel, se pot vedea, la demisol, păsările care cuibăresc pe grindurile nisipoase de la Gura Portiței (între laguna Razelm și Mare); păsările care cuibăresc în Bărăgan; cele din malurile înalte ale Dunării; ceva mai departe cele din lunca inundabilă a Dunării; păsările Deltei Dunării; cîteva viețuitoare întîlnite iarna lîngă un pîrîu (printre care numeroase specii

de rațe nordice); mamifere și păsări dintr-o pădure de șes, alături celor dintr-o pădure de deal; apoi cele de pe culmile Carpaților (capre negre, fluturaș de stîncă etc.) și dintr-o pădure de conifere. În mici biogrupe se văd păsări dintr-o vie; o pereche de bufnițe la cuib; cîteva păsări din zona colinară. La etaj, în sala cu mamifere din țara noastră, sînt, de asemenea, mici grupe cu urși, o lupoaică și o vulpe cu pui, cerbi, căprioare, mufloni și o pereche de mistreți (vierul este un exemplar capital împușcat prin anii '30, nu departe de București).

Cele mai multe exemplare sînt prezentate însă în vitrine, fiind grupate pe criteriul înrudirii, ceea ce permite unui vizitator să observe atent prin ce se aseamănă și se deosebesc între ele anumite specii ce-l interesează în mod deosebit. Din textele însoțitoare el poate afla detalii în plus privind răspîndirea, obiceiurile, importanța unor viețuitoare.

Păsările ocrotite ca monumente ale naturi sînt marcate pe un panou special. Altele, interesînd direct vînătoarea — deci care se împușcă — sînt prezentate pe alt panou, cu fotografii și texte însoțitoare. Păsările folositoare economiei umane sînt evocate pe un alt mare panou, deosebit de sugestiv.

În sala de mamifere, de la etaj, există, de asemenea, un panou uriaș reprezentînd pictural specii dispărute în ultimele secole din fauna țării noastre. Iar trofee vînătorești medaliate la mari expoziții internaționale, vînate cîndva și donate muzeului de ing. *Aurel Comșia*, pot fi admirate în aceeași sală.

Iată deci, că un vînător are ce învăța vizitînd un muzeu al naturii...

Matei TĂLPEANU

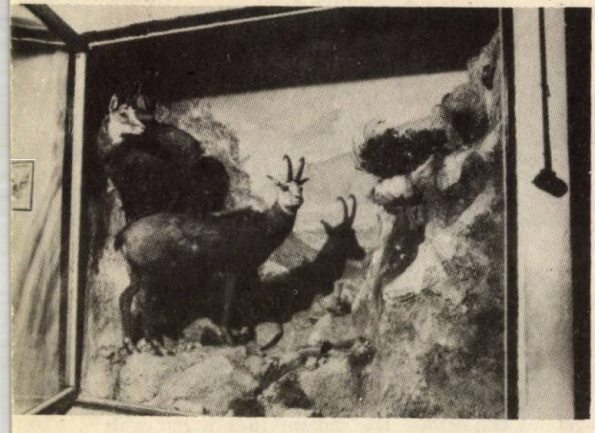

EPIGRAME ILUSTRATE

Unui vînător, se știe el care e

Vînător laureat,
Trage-ades și nu mă mir
Cu un ochi către vinat
Și cu altul... la clondir!

Medicului legist Bucșe

El își respectă meseria:
Cînd vinează vreo ieruncă,
Îi face-ntîi autopsia
Și după-aceea o mănîncă!

CLENCIU

MUZEE INEDITE, PASIUNI NEOBIȘNUITE

Există în lume muzee și.. muzee! Cu siguranță însă că nu sînt foarte mulți cei care au auzit despre cele pe care intenționăm să le prezentăm mai jos, fiind... „de-ale noastre"!

În largul insulelor hawaiene, mai exact în insula Maui, între vechiul port de baleniere Lahaina și moderna stațiune balneară Kaanapali, se află un inedit muzeu în aer liber. Pe o mare hartă de ceramică, vizitatorii pot afla care sînt principalele specii de balene mari și cum sînt repartizate în lume. Scheletul unuia din acești giganți mamiferi marini, harpoane și alte obiecte folosite la pescuit de balene, fotografii de epocă, broșuri, cărți, alcătuiesc, pe fondul specific asigurat de prezența mării, un cadru aparte pentru acest complex cu înfățișarea unui parc. Muzeul balenei este de fapt, o parte a centrului comercial „Whalera Village Museum and Shopping Complex", care povestește istoria vînătorii de balene. Arhitectura complexului se ridică pe locuri ce constituiau, acum un secol, inima industriei hawaiene de balene și refugiu pentru marile baleniere venite din Noua Anglie. Din decembrie și pînă în aprilie, muzeul are o atracție în plus: balenele cu cocoașă, specie pe cale de dispariție, protejată acum, care revin în fiecare an la Maui, unde pot fi admirate în habitatul lor natural.

Deasupra unei piscine din muzeu se află expus scheletul unui cașalot lung de 12 metri. La Sidney (Australia) se află renumitul Muzeu al Polului Sud. Aici sînt expuse, în niște aparate frigorifice speciale, peste 200 de exemplare de pești înghețați găsiți în ghețarii din Antarctida. Printre ei, un exemplar de pește spadă în greutate de 122 kg care a trăit cu peste o sută de mii de ani în urmă! Cu toate acestea, culoarea corpului și a ochilor și-a păstrat-o excelent.

Un muzeu la fel de „rece" este Muzeul ghețurilor din New York. Există aici exponate din toate colțurile lumii, de la sloiurile de gheață din Groenlanda la cele din Antarctica. Cel mai vechi exponat are 600 de ani.

Un interesant muzeu, săpat în pămîntul veșnic înghețat, există în orașul siberian Igarka. În galeriile muzeului, la temperatura constantă de minus 2—5 grade Celsius, se păstrează congelate diferite specii de pești, păsări, mamifere care vor rămîne în acest fel nealterate timp de sute de ani și vor prezenta un mare interes științific pentru cercetătorii de atunci. Muzeul dispune și de laboratoare, unde se studiază diferite procese care se petrec în rocile veșnic înghețate. Tot aici, sînt păstrate pentru folosința generațiilor viitoare de specialiști diferite sfaturi tehnice în legătură cu felul cum trebuie realizate construcțiile în pămîntul înghețat astfel încît să nu se deformeze.

Tot în U.R.S.S., la Klaipeda (R.S.S. Lituaniană), există un muzeu-acvariu mai puțin obișnuit. Muzeul cuprinde numeroase materiale legate de geologia, geografia și biologia Mării Baltice. Multe dintre exponate înfățișează activitatea de valorificare a bogățiilor mării din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre. Vizitatorii pot observa fauna marină fie de la suprafață, de pe balcoane special amenajate, fie prin hublouri la care accesul este asigurat de galerii speciale. Cele 34 de acvarii din muzeu cuprind întreaga faună a Mării Baltice, trăind aici în condiții absolut naturale.

La Tutrakan se află unicul muzeu, etnografic cu profil pescăresc din Bulgaria. De-a lungul anilor, au fost adunate aici cele mai diferite obiecte specifice acestei tradiționale îndeletniciri, în special în zona Dunării, din timpuri îndepărtate și pînă în prezent. În colecția muzeului se află o balanță din perioada dominației otomane, greutăți din piatră de cîte 50 kilograme, folosite din timpuri îndepărtate pentru fixarea undițelor, covoare cu desene inspirate din viața pescarilor și multe altele.

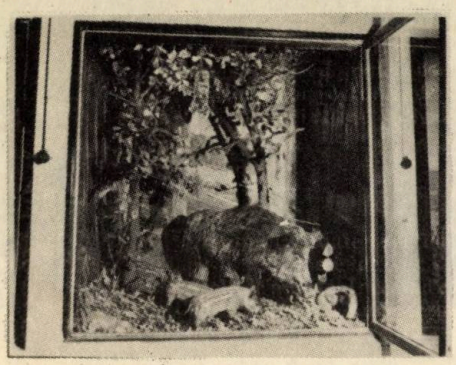

Între Antibe și Cagnes, fostul comandant al escadrilei Normandie-Niemen, *Roland de la Poype* a creat un enorm și invidiat „muzeu viu", Ocenariul numit Marineland; printre pensionarii celebri, delfini care oferă grațioase spectacole, dar și fantastica balenă tigru Calypso, exemplar unic ținut în captivitate în Europa. Cel mai mare acvariu din lume se află la Chicago, în bazinele sale (cu peste 1,5 milioane litri de apă) fiind adăpostite 10000 specii de pești. La noi în țară, de cîtiva ani, la Fălticeni, s-a întemeiat un Muzeu al apelor, unic în felul său. Exponatele de bază, atît cele conservate cît și cele din frumosul acvariu, aparțin profesorului dr. *Mihai Băncescu,* directorul Muzeului „Grigore Antipa". Ele au fost adunate în anii de călători, de cercetare ai profesorului donator, pe mările și oceanele lumii. Specialist de renume în crustacee, *Mihai Băcescu* a descoperit peste 200 de specii și este autorul multor lucrări științifice în domeniu. În sala „Un român cercetător al faunei oceanice", se găsesc sute de specii rare. Muzeul are rezervate spații pentru fauna și flora din zonă, precum și din Deltă. Alte săli se numesc: „Istoria apelor în fața poporului nostru". "Pionieri români ai cercetării mediului acvatic". O cameră este dedicată primului muzeograf sucevean, profesorul *Vasile Ciurea,* care înființa la Fălticeni „poate cel mai complet muzeu regional din țară" după cum aprecia în 1934 profesorul *Ion Simionescu.*

În afară de muzeele pomenite există și colecționari cu hobby-uri surprinzătoare. *Bruno Zama,* hangiu din Marina di Ravenna, cutreeră de zeci de ani costele Adriaticei în căutarea anumitor minunății ale mării. A reușit să strîngă peste 150 de specii de crustacee, ba a pus... mîna și pe o stea de mare cu adevărat excepțională. Ciudățenia acestui exemplar constă în faptul că, în timp ce obișnuitele stele de mare au șase brațe, acesta are numai cinci!

Lui *Carmine Di Nardo* din orașul Ancona (Italia), prima scoică i-a căzut în mînă cu peste trei decenii în urmă. De atunci, el a devenit un pasionat colecționar de scoici, de toate formele și culorile. În prezent, el se află în posesia a aproape opt mii de exemplare catalogate în mod științific și expuse în vitrine și casete care ocupă un mare spațiu din locuința sa. După aprecierile specialiștilor, colecția sa este una dintre cele mai valoroase din lume și nu de puține ori este vizitat de alți pasionați colecționari sau specialiști de peste hotare. Locuind într-o localitate situată pe malul mării, colindînd plajele, folosind bunele oficii și sprijinul a numeroși marinari de pe vase comerciale și făcînd schimb cu alți colecționari, Carmine di Nardo a reușit ca, după trei decenii, să strîngă o colecție deosebit de valoroasă.

Aceeași pasiune o are și inginerul constructor *Sardi Bahaev* din Baku. El a cules mii de scoici din multe mări ale lumii. Cel mai bine reprezentate în colecție sînt darurile Mării Caspice: 45 de varietăți de scoici. La colecția lui Bahaev recurg elevi, studenți, oameni de știință. O colecție sui-generis se află la fabrica de prelucrare a peștelui din Balhaș (Kazahstan). Ea cuprinde monezi, nasturi, tuburi de cartușe, pietre și saci de polietilenă. Toate aceste exponate eterogene au în comun faptul că au fost găsite în stomacurile somnilor prinși. S-au mai găsit sticle, săpunuri și chiar... o cutie de conserve. La început a fost o simplă colecție de curiozități. Dar acum ea a intrat în atenția specialiștilor, care au descoperit o nouă momeală pentru prinderea somnilor mari: banala folie de polietilenă!

O colecție cu totul originală constînd din dinții peștilor mai mari pe care i-a pescuit pe parcursul anilor, aparține clujeanului *Tiberiu Balogh.* „Panoplia" sa de pescar sportiv (din 1936) conține sute de „trofee" așezate și conservate într-o formă cît se poate de concisă și de estetică.

Curioasă este și colecția doctorului *Toshimitsu Odawara* de la un spital din Tokyo. Pasiunea e veche, de cînd doctorul era doar un băiețaș și aduna de pe nisipul plajei crustacei de tot felul. Astăzi, singurul colecționar este proprietarul unei expoziții cu peste 500 exemplare rarisime de crabi, languste, homari, stridii etc. O expoziție pe care unii vizitatori ar mînca-o nu numai din ochii...

M. BURDUJA

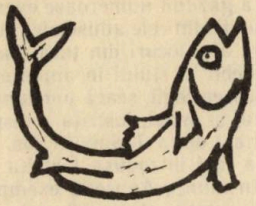

URIAŞUL SALMONIDELOR DIN ROMÂNIA

PE NUMELE EI ŞTIINŢIFIC *HUCHO HUcho,* lostriţa denumită şi lostircă, lostruţă, bală (Moldova), sular (Vişeu) sau puiçă (Cerna), este cel mai important şi cel mai mare salmonid din apele noastre de munte.

Este specie endemică bazinului dunărean, fiind răspîndită în Dunăre la izvoare şi în cîţiva afluenţi din R. F. Germania, Austria, Iugoslavia, Polonia, Cehoslovacia şi U.R.S.S. (Ceremuş), purtînd tot atîtea denumiri (hucheu, Donaulachs, ruladica, glovacica, hlavatka şi dunaiskii lososi).

Specii aparţinînd genului *Hucho* populează fluvii ale Asiei. Astfel specia *Hucho taimen* trăieşte în unii afluenţi ai Volgăi (Ural, Pecioara, Obi, Enissei, Lena, Amur) şi în cîteva rîuri ale R. P. Mongolă; *Hucho ishikawai* este răspîndită în fluviul Yalu (R. P. D. Coreană); *Hucho bleckeri* trăieşte în cursul superior al fluviului Yang Tse (R. P. Chineză); *Hucho perryi* populează fluviile tributare Mării Japoniei.

În anul 1952 lostriţa dunăreană a fost introdusă în cîteva rîuri din Maroc, iar în anul 1969 s-a încercat aclimatizarea ei în Franţa.

La noi era răspîndită în trecut în rîurile Olt, Mureş, Jiu, Argeş, Cerna, Crişul Repede şi foarte probabil în Buzău, Strei, Moldova, Timiş şi Rîul Doamnei.

Frăţilă, în lucrarea „Peştii şi pescuitul" apărută în anul 1916, o citează ca existentă din abundenţă în Cerna, în zona Băilor Herculane. Se pare că de aici a dispărut cu totul în anii celui de al doilea război mondial. Ultimul exemplar prins, înregistrat, a fost în anul 1938.

În mijlocul secolului trecut (1857) exista în Jiu şi în Olt, în defileul de la Turnu Roşu, precum şi în Mureşul superior (C. C. Giurescu: „Istoria pescuitului").

Astăzi o găsim răspîndită, pe calea naturală, în rîul Bistriţa, de la Rotunda pînă în dreptul spitalului de la Broşteni, în Dorna şi în Bistricioara, afluenţi ai Bistriţei, dar numai în zona apropiată vărsării lor în Bistriţa şi mai ales primăvara în epoca boiştei; în rîul Tisa între localităţile Valea Vişeului şi Becicoiu Mare; în rîul Vişeu între localităţile Vişeul de Sus şi Valea Vişeului, precum şi în cîţiva afluenţi ai Vişeului (Vaserul, Ruscova, Crasna şi Bistra, în ultimele două urcînd numai în timpul boiştei). În rîurile ţării noastre este cantonată între altitudinea de 340 metri (Tisa) şi 985 metri (Bistriţa).

Îi plac locurile cu apă adîncă (2—3 metri), alternînd cu repezişuri, în pantă, presărate cu bolovani şi stînci — renumite fiind spre exemplificare, Toancele Bistriţei, cu bălţile de la Stînca lui Toader şi nahlapii din şuvoaiele Toancelor.

Este peştele din apele de munte cu creşterea cea mai rapidă, ajungînd la 150 grame în primul an, 750 grame în al doilea şi 5—6 kilograme în al cincilea şi respectiv al şaselea an de viaţă, cînd devine şi matură sexual.

În rîul Bistriţa, cel mai mare exemplar pescuit (1965) a avut lungimea de 114 cm şi greutatea

de 13,60 kilograme, iar în rîul Tisa (1959) greutatea de 16 kilograme.

Este un mare răpitor, hrănindu-se cu pești vii din diverse specii sau cu șoareci de apă, pentru fiecare kilogram al corpului consumînd într-un an aproximativ 6 kilograme pește.

Își depune icrele, spre deosebire de păstrăvul de rîu, primăvara, prin luna aprilie sau mai, în funcție de temperatură.

Cel mai mare dușman al său este omul, atît prin acțiuni indirecte cît și prin braconaj.

În Bistrița este amenințată de exploatarea de sulf din Călimani care poluează apa Neagra Șarului și Bistrița, de la Vatra Dornei în jos.

În Vișeu, exploatarea minieră de la Baia Borșa sloboade de multe ori sterilul în pîrîul Cisla poluînd Vișeul pînă jos, la Ruscova.

Braconajul, îndeosebi cel cu dinamită, constituie cel de-al doilea factor de exterminare a speciei.

Zăpoarele mari de gheață, din timpul ultimelor ierni sau primăveri, pornite la vale pe Bistrița sau Vaser au fost un factor de distrugere a lostrițelor găsite fără adăposturi naturale sau artificiale în drumul curgerii lor.

Pentru salvarea speciei de la dispariție, în afara întăririi pazei rîurilor populate s-a luat măsura înmulțirii ei pe cale artificială. Primii puieți au fost obținuți în anul 1957, la păstrăvăria Valea Putnei, din județul Suceava, apoi în 1961 la păstrăvăria Făina de pe Vaser.

În anul 1962 a intrat în funcțiune păstrăvăria de la Ceahlău, construită în scopul creșterii artificiale a lostriței, ea producînd, cu mici întreruperi, în fiecare an, serii de mii de puieți pentru repopularea rîurilor, apte pentru dezvoltarea speciei.

Acțiunea de populare a rîurilor mari cu lostriță a început în anul 1962 cînd, pentru început a fost populat rîul Mureș (aval de Toplița) și Someșul Mic (amonte de confluența Someșului Cald cu Someșul Rece), operațiunea continuîndu-se cîțiva ani la rînd. Deși Someșul Mic a fost amenajat hidroenergetic, iar acțiunea întreprinsă nu a putut fi continuată, lostrița a coborît pe Someșul Mic pînă jos, la uzina de la Florești. În anii 1967 și 1968 s-au prins aici mai multe exemplare dintre care unul de 5,7 kilograme și altul de 4,2 kilograme. În anul 1979 s-au prins, tot aici, un exemplar mascul de 1,5 kilograme și o femelă de 3,5 kilograme, fapt care atestă că specia a rezistat și s-a înmulțit cu toate influențele negative ale omului.

Crișul Repede a fost populat cu puieți de lostriță de un an, transportați cu elicopterul în toamna anului 1968 de la păstrăvăria Răcătău, de pe Someșul Rece. Specia a găsit aici condiții foarte bune de dezvoltare, înregistrînd, la vîrsta de doi ani, un kilogram greutate. În anul 1980 s-a pescuit în Oradea, pe Criș, o lostriță de 6 kilograme, iar din sus de Vadul Crișului s-au braconat numeroase exemplare cu prostovolul, „unealtă universală" în această zonă...

Pînă la închiderea barajului de pe Valea Drăganului, aceasta a găzduit numeroase exemplare de lostriță născute din cele aduse aici în anul 1977. Ca în atîtea alte locuri din țară, barajul a oprit întregul debit al rîului în amontele lui lăsînd prin încălcarea legii, seacă porțiunea de rîu rămase în aval și astfel, lostrița a dispărut din bulboanele mari de la Traniș în jos.

În anul 1968 a fost introdusă lostrița și în lezerul Ighiel, din munții Apuseni, exemplarele, cu toată apa relativ stagnată, s-au dezvoltat normal, avînd hrană din abundență.

Un studiu întreprins de Ministerul Silviculturii, împreună cu Universitatea din București, a stabilit apele care pot fi populate în continuare cu lostriță, printre ele numărîndu-se și lacurile de acumulare.

Au fost populate pe rînd, începînd cu anul 1970 lacurile de acumulare Fîntînele și Gilău—Cluj, Vidraru—Argeș, Valea lui Iovan—Cerna și Vidra—Lotru. Au continunat populările pe Mureș, iar pe lista acțiunilor noi s-au înscris rîurile Nera și Bîsca Rozilei.

Lista stațiunilor în care lostrița este crescută artificial pentru producere de puieți a crescut an de an și astăzi, în afară de păstrăvăria Ceahlău, **s-au format nuclee de creștere în toate zonele din țară unde specia urmează** să fie introdusă, numărul lor ridicîndu-se la șapte.

O serie de măsuri menite să salveze specia de la dispariție au fost luate, așa cum rezultă din cele de mai sus, de către cei care gospodăresc apele de munte, respectiv Ministerul Silviculturii.

Se cere însă o atitudine responsabilă din partea întregii populații riverane în legătură cu comportamentul față de acest „rege" al apelor de munte, pentru ocrotirea lui.

Una din măsurile de nădejde este educarea viitorilor tineri, încă de pe băncile mici ale școlii, în legătură cu conservarea speciilor pe cale de dispariție. Se cere în paralel o susținută acțiune de propagandă prin radio, televiziune și presă, în același spirit al cunoașterii valorii speciei și protejării ei.

Experiența acumunlată în 30 de ani de eforturi făcute pentru conservarea speciei și răspîndirea ei în rîurile mari de munte, ne îndreptățesc să afirmăm că în curînd, acest deosebit de valoros salmonid va putea fi pescuit de către pescari îndeosebi în lacurile mari de acumulare din zona montană.

Conform prevederii Legii nr. 12/1974 privind piscicultura și pescuitul, lostrița se poate pescui numai cu autorizație specială eliberată de Ministerul Silviculturii în perioadele 1 iunie—31 decembrie. Pescuitul este admis numai cu momeli artificiale de tip blinker sau cu peștișori artificiali. Dimensiunea minimă admisă la pescuit este de 65 centimetri.

Dăm sub formă de divertisment cîteva relatări în legătură cu pescuitul lostriței la începutul acestui secol cînd „Pe Lotru a dispărut iar din regiunile muntoase ale marilor rîuri ca Oltul, porțiunea Călimănești—Turnu Roșu, cum nu mai pot avea liniștea și siguranța locurilor

de reproducţie, ea începe să dispară de asemenea peste tot" citim în paginile cărţii „Peştii şi pescuitul" a lui F. R. Atila (1916).

„E copilăresc a crede că pe cele mai frumoase le vom putea prinde cu rîme, muşte sau alte momeli... Prinderea lor cu orice alt instrument decît cu undiţa e de asemenea foarte anevoioasă (...). Spre acest scop ne vom căpătui cu o unghiţă, anghiră (ancoră n.n.) sau cel puţin dublă, mare legată în două palme de coardă de sîrmă. De asemenea vom lega cîţiva metri de sfoară ceruită, groasă cel puţin ca pe chibrit şi legată de o prăjină flexibilă, ţeapănă şi nu prea subţire la vîrf (...)".

„Înhăţînd-o o vom plimba sau obosi la fund, fără a-i forţa scoaterea bruscă şi pripită la suprafaţă. Încercările tulirii ei în sus sau în jos, le vom împiedica prin adieri şi aduceri în roată, înapoi sau la nevoie prin scoateri cu capul afară, din fugă. Se înţelege că nu ne vom prinde mintea cu ea, ca să vedem care pe care, care e mai tare. Ceva trebuie să se rupă (...). Zmuciturile ei năbădăioase vor fi tot atît de puternice şi violente ca şi ale unui porc sălbatic legat de o frînghie. Se poate uşor să ne tragă sau să ne facă să cădem chiar în apă. Deci în tot cazul, ca pescari, se cere să fim buni înnotători. Altfel duşul acesta rece, după o sută altele de sudori fierbinţi, în luptă cu ea, ne poate fi cel din urmă, adică fatal chiar într-o apă mică."

Aflăm tot din lucrarea menţionată mai sus „Carnea de lostriţă toamna şi earna mai cu seamă întrece în gust şi frăgezime chiar pe aceea a somonului de rîu. Raritatea ei face să fie cel mai căutat şi scump peşte din ţară".

Şi adăugăm noi că lostriţa pregătită rasol este un deliciu, iar afumată nu are asemănare printre peştii din apele Terrei. Asta însă pentru mai tîrziu, ca răsplată a contribuţiei tuturor la ocrotirea ei actuală.

Paul DECEI

CEASUL CU PEŞTI

In lacul Liniştii Netulburate
un ceas cu peşti în mare taină bate
intors mereu de sclipitoare unde
tot numără la ore şi secunde...

Tic-tacul lui: şi cînt şi amăgire
se pierde în a apei unduire
la tremurul iscat de-o adiere
ce şterge fruntea clipei efemere,

Un mal de timp, un mal de aşteptare
ne găzduieşte pînă la uitare...
O, cum se-aude tainic, ca-n poveşti
Ceasul lac, ciudatul ceas cu peşti.

Florin COSTINESCU:

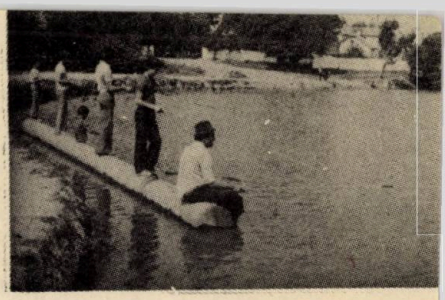

Nimic nu se pierde

ÎNTR-O BIBLIOTECĂ, CITIND UN tratat de chimie pură, iată ce-am aflat: totul în natură respectă o normă, *nimic nu se pierde, totul se transformă.*

...Iată, luăm o baltă foarte căutată, cu maluri frumoase şi apă curată. Vine lume multă, ca să pescuiască, patru stau la soare, unul dă la peşte. Fac focuri să fiarbă prînzul sau cina, înoată în baltă şi spală maşina.

Cutii de conserve, hîrtii unsuroase, cîrpe şi cenuşă, capace şi oase se găsesc răspîndite ca după-o urgie şi pe mal şi-n apă, fiind mărturie că aici a stat „omul" ca să ia o gură de aer, la sînul mamei dragi Natura. Iar balta — îmbrăcată în grea „uniformă" *chiar de nu se pierde, sigur se transformă.*

...Am un bun prieten, Mişu M. îl cheamă, om corect şi vrednic, calităţi o seamă. A spus totdeauna faptelor pe nume şi nici vreo minciună, de cînd e pe lume.

Nu cunosc motivul (nu îl ştiu flecar) dar bunul meu prieten s-a făcut pescar! N-avea cînd să-nveţe multe despre peşte, dar a deprins iute cum „captura" creşte, atît în lungime cît şi-n greutate, de la „scos" din baltă, pînă la „bucate". Cum sărmana „moacă" se transformă-n „pană", iar biata „mîrliţă"-n ştiucă dolofană!

Duminică seara a venit la noi, coborînd cu liftul, că eu stau la doi şi-aşezaţi la masă lîng-un „rubiniu", mi-a „turnat" iar una, uitînd că-i tîrziu; „Chiar de dimineaţa cînd m-aşez pe loc — a fost şi ştiinţă, poate şi noroc! — „trage" unul mare... ştii ce m-am luptat...?! Nu poţi să-ţi închipui... Dar tot l-am luat! Douăzeci de kile pe puţin avea, c-a zis şi amicul care mă-nsoţea, c-ăsta este „piesă" de dus la muzeu. I l-am pus în traistă, darnic cum sînt eu, şi i-am zis, azi dragă, tu eşti cu norocul. Şi l-a luat acasă, de-a uimit tot blocul!"

Asta-i acum Mişu cu năravul său, să exagereze, dar nu-i băiat rău. Cînd i-am ris în faţă că în ziua aceea n-a ieşit din casă, că mi-a spus femeia că l-a pus la treabă cu aspiratorul, mi-a făcut cu ochiul nepierzînd umorul, şi-a-nceput să-mi spună una tot enormă. *El nu-şi pierde firea, el doar şi-o transformă.*

...Scoţi un crap din baltă! Bucurie mare! Faptul se explică, ai îndemînare, ştii să pui momeală, să potriveşti ace, ştii să-nţepi la vreme, drill-ul cum se face. Şi profiţi desigur, să spui cui te-ascultă — că de obicei lumea se adună multă! — cum l-ai prins, ce forţă şi cît cîntăreşte, mă rog, tot „tacîmul", cum se obişnuieşte. Faci la urmă-o poză mai avantajoasă şi, cu crapu-n spate, te întorci acasă. Deschizi uşor uşa, intri în odaie, îl, aşezi pe masă şi atunci o droaie de „vai" spus cu milă, de „ah" de uimire, înconjoară crapul expus la privire.

Se propun reţete ades încercate, de sosuri, plachie, prăjeli, marinate, la cuptor, la tavă, făcut la proţap, chiftele pufoase şi ciorbă din cap!

Te bucură faptul că poţi, de-astă dată, să saturi cu peştele familia toată!

Dar, artist din fire, îţi spui că natura frumos îl îmbracă şi-i admiri „armura", care o să cadă sub cuţit. O clipă, o simţire caldă în piept se-nfiripă... Dar îţi spui îndată, că sub orice formă *crapul nu se pierde, crapul se transformă!*

...E pescar de-o vreme, pasiune nouă şi tot timpul liber, de-i senin sau plouă, ar sta tot pe baltă cu ochii pe plută. Pasiunea asta e de toţi ştiută şi încurajată de colegi, de rude. Însă, din păcate, nu prea poţi include între cei ceaprobă pasiunea asta, principalul factor, care e... nevasta! Pentru că ea spune pe bună dreptate, că mai sînt şi treburi şi că ea nu poate să facă şi piaţa, să mai şi gătească, să spele copiii şi să-i primenească. „Cine dă prin casă cu aspiratorul, cine spală rufe şi bate covorul? Că el tot cu baltă e în cap, nu-i pasă. O să plec la mama, divorţez eu, lasă!" Aşa spunea dînsa, sînt cred vreo cinci zile. Ieri, a prins un peşte de mai multe kile. Aşa cum se-ntîmplă de atîtea ori, să cadă norocul pe începători. Îl aduce-acasă, la bucătărie. Ea mai să leşine, de-aşa bucurie, că avea probleme s-aranjeze o masă pentru nişte neamuri ce-i „picau" în casă, pe neaşteptate. L-a pupat pe frunte şi i-a spus „vai, dragă" şi-alte amănunte. Iar la urmă, gravă, i-a şoptit lui rar, „Ce idee bună să te faci pescar!"

Cum vedeţi, pescarul c-o captură mare poate să producă în casă-o schimbare, căci „scoţînd" un peşte talie enormă, *nevasta n-o pierde, ba chiar o transformă!*

...E limpede cerul şi tu stai pe baltă „poate vine-un peşte!" Din bolta înaltă, soarele-ţi bronzează, pentru prima oară, pielea încă albă, că e primăvară.

Pe poteca-ngustă şerpuind pe-aproape, trece-atîta lume dornică de ape, de aer şi soare, venită s-admire. Unii-ţi stau în spate şi-ncep să se mire: „Nu-nţeleg prea bine, cum pot unii dragă, fără să se mişte să stea ziua-ntreagă cu un băţ în apă fără nici un rost. Stau şi îşi pierd timpul într-un mod anost!"

Vorbe auzite de atîtea ori. Dacă le-ai răspunde la neştiutori, ar şti că la peşte stînd, sub nici o formă, *timpul nu se pierde, timpul se transformă.*

Se transformă-n sînge mai curat în vine, în gîndire clară şi-n priviri senine. Şi tot stînd pe baltă, dacă se brodeşte, timpul, de-ai răbdare, se transformă-n... peşte!

Dar, ce-am spus la urmă nu-i oricînd valabil. Timpul-n cazul ăsta e un timp... probabil.

Titu IONESCU:

VALOAREA NU AŞTEAPTĂ NUMĂRUL ANIŞORILOR

O masă lungă, încărcată cu cîte şi mai cîte. În capul ei dinspre soare-răsare, cam astupaţi de nişte ochiul boului puţin ofilite, directorul şi — în părţile sale laterale — inginerul şef şi contabilul tot şef către hăis, sindicatul şi casa de ajutor reciproc către cea. Pe laturile lungi ale mesei, sumedenie de chelii şi, ici-colo, cîte o tovarăşe femeie, agitîndu-se cu redistribuirea scobitorilor şi a cîtorva cuţitaşe, în absolută minoritate faţă de convivi. La soare-apune, peste drum de oficiali (unde, după protocolul locului, ar fi trebuit să şadă comemoratul şi rubedeniile sale autorizate), nimeni: au încă treabă, săracii, nu le-o fi sosit muş-

tarul, sau apa, sau — doamne ferește! li s-o fi spart vreo sticlă. Spre deosebire de toți ceilalți, dinaintea cărora se pot ghici farfurioare, directorul are în față-i doar o gambetă și un baston; probabil de aceea se foiește nerăbdător și își consultă, într-una, secondanții, dacă n-ar fi cazul; răspunsul pe care îl primește (încă nu, musai să vină și ăla, fără el n-are haz) nu prea îl mulțumește, mai cu seamă că maioneza din imediata sa apropiere începe să dea semne din ce în ce mai vădite de oboseală.

În fine, după un răstimp în care platourile de pe mijloc ajunseseră destul de anemice, cu toate că nimeni nu surprinsese pe nimeni întinzînd mînușița ori mestecînd, pe unul din locurile goale s-a așezat — cu privirea lui plutitoare și zîmbind de parcă tocmai ar fi scos cărășel — Paparudă; mai mult nici că i-a trebuit directorului, care a și țîșnit:

— Tovarăși! Avem, astăzi, plăcerea — adică, de fapt, durerea — să ne despărțim de unul dintre oamenii noștri de bază, stîlp al acestei întreprinderi și participant activ la succesele ei cu care ne mîndrim, model de corectitudine, competență, punctualitate, dăruire și implicare, exemplu de cinste, spirit de inițiativă și chiar devotament, a cărui absență dintre noi va lăsa (privire jalnică spre platoul cu pîrjoluțe) un gol foarte greu de umplut la același nivel calitativ. Tovarășul... (favorizat de aplauzele care l-au întrerupt, oratorul se apleacă spre inginer: „Cum îi zice, dom'le?"; acela spre contabil: „Cum îi zice, bre?"; răspunsul: „Habar n-am" rrtur la inginer și „N-am idee" de la acesta la vorbitor)... tovarășul nostru drag și scump, împlinind vîrsta și vechimea prevăzute, se retrage — cu aprobările de rigoare — la o binemeritată odihnă, după o viață de muncă și importante realizări pe care nu mai este cazul să le recapitulăm, ele fiind pe larg popularizate la timpul lor.

Toți — dar mai cu seamă Paparudă, singurul în halat și cu ecuson — reiau aplauzele, mai întețit. Directorul profită și îl atacă, șoptit, pe președinte („Sindicatule, cum îi zice ăstuia?"); insul se apleacă spre vecin („Ceareule, cum îl cheamă pe ăsta?"), de la care află că „Nu știu, n-are împrumut", așa că la director — din cauza rumorii — ajunge „Nu știu, n-are importanță""

— Îl cunoaștem cu toții pe tovarășul, care lucrează între noi cu spor de (se uită în părți, înțelege, renunță) de atîta amar de ani. Numele său este înscris cu litere de aur (contabilul șef tresare) în cartea noastră de onoare și cu litere de foc (tresare șeful inginer) în inimile noastre, precum și în memoria fiecăruia dintre noi, cei care am beneficiat, zi de zi, de aportul său. (Aplauzele. Întrebarea: „Unde-a lucrat, dom'le, nici pe-asta n-o știți?". Ridicările din umeri pe circuit, înainte și înapoi). Știm că n-a precupețit nici un efort, n-a pregetat, n-a ostenit, n-a dat îndărăt. De aceea ziceam că odihna la care se duce este binemeritată și propun să îi urăm viață lungă, cu sănătate: să se bucure de ea cum ne bucurăm noi de plecarea lui, adică de faptul că a ajuns la această răspîntie; să o folosească din plin.

Din pricina emoției, care le împăienjenise ochii (îndreptați, de altel, spre cuvîntător și spre platouri), nici unul nu și-a dat seama că precizarea „La pește!" venea — păi cum altfel? — de la Paparudă al nostru, prins — chiar în momentul acela cu gura disponibilă: altminteri, profitînd de totala ignorare și desăvîrșita izolare în care se afla, hărnicuțul bătea — cu osîrdie — falca. Nici că a mai avut nevoie de altă inspirație directorul:

— Exact: la pește! Să-și folosească pensia la pescuit, în sînul naturii, din zori pînă-n noapte, cu același zel cu care a stat la locul de muncă. Acum, locul său de muncă este malul gîrlei sau al bălții, după cum îi va fi voia. Dacă se duce chiar de mîine, cel mai bine e la baltă, cu mămăliguță cu șofran în ea, la roșioară. Dacă se duce azi după-masă, după ce cară blidele acasă — deși nu s-ar cuveni, că azi ce mai e sărbătorit —, n-ar fi rău să se oprească la gîrlă, cu viermișori, la clenuț; apa e numai bună, am văzut-o eu cu puțin înainte de această emoționantă solemnitate: bate în verde.

— Păi, atunci (își dă cu părerea Paparudă) mai bine cu cosași.

Directorul se încruntă. Careva, din apropierea întrerupătorului, îl țîșcîie: „Taci, măi, dracului, că șeful știe mai exact și mai pozitiv. Nu-l contrazice, că strici fasonul." Aude — de mirare! — acela de la sindicat:

— Ba, lăsați-l tovarăși, să contrazică. Numai așa, prin confruntarea de idei, ajungem la adevăr și ne dumirim.

— Nu strică nici astea — zice Paparudă — dar ce folos dacă ne dumirim nemîncați?

Asistența interpretează întrebarea ca pe o invitație și plină de recunoștință, îi adresează subtilului trei aplauze și se bulucește spre delicatesuri; directorul ridică mîna și glasul:

— O clipă! O facem și pe-asta, doar de-aia ne-am adunat aici. Dar, mai înainte, să onorăm tradiția și să oferim distinsului nostru pensionar, odată cu reîn-

noirea urărilor noastre — în special de succes, succes mult și multă baftă la pescuitul cu cosași —, aceste simboluri ale vieții sale viitoare: pălăria tare, să aibă sub ce își adăposti țigările cînd îl apucă ploaia — și bastonul, să se sprijine în el cînd vine foarte încărcat de la girlă. Și să îmi permiteți, în numele tuturor, să îl string mîna și să-l îmbrățișez.

Paparudă aplaudă pe rupte, cu ochii la un taler în care a reperat o zdravănă felie de brînză, cu ceapa de rigoare; de aceea, nu se sinchisește de faptul că șeful vine spre el, că îi înlocuiește șepcuța cu gambeta și că îi pune coarba bastonului pe după gît; intră la idei cînd se pomenește pupat, exact lîngă negul de pe vîrful nasului.

— Stați, bre (zice), ce-aveți cu mine?

Toți rîd, cu vioiciune — și eliberați de orice opreliște — reiau atacul pe centru. Inginerul șef se apropie și el și, uitîndu-se pe sub masă, îi arde lui Paparudă un ghiont amical:

— Hai, nu le scoți?

— Ce să scot?

— Sticluțele, bre, nu face pe prostul. La un prilej ca ăsta, unic la viața omului, merge și o excepție. Cu ce te-ai prezentat?

— Aici?

— Dar unde! Nu aici trebuia să te prezinți?

— Ba da. Uitasem: m-am luat cu ziua tîrgului și am uitat. M-am prezentat cu bonul.

— Ce bon?

— De niște plumb. Că ne trebuie în secție. Însă magazinerul a zis că nu-mi dă, că îl are deficitar și eu îl iau pentru la fund, a auzit și el că începe mrenuța. Fără semnătura contabilului șef, a zis, nu-mi dă nici mort. Și am venit să-mi semneze.

— Ce să-ți semneze?

— Bonul de plumb.

Inginerul nu pricepe. Nici n-are cum, că nu e pescar. Se întoarce spre director, cu uimire veritabilă:

— Formidabil! Cît spirit de răspundere! Cîtă abnegație! Nici nu l-ai crede capabil de așa ceva, cînd te uiți la el pe deasupra! Pînă în ultima clipă, pentru interesele secției! Dacă nu știe că a lăsat-o în regulă, nici la pensie nu poate ieși!

— Cine să iasă?, e curios Paparudă.

— Doar nu eu!, se strîmbă inginerul.

— Păi nici eu!

— Și-atunci, cine?

— Treaba dumneavoastră. Eu, să-mi semneze bonul și m-am dus. Eu, dacă vreți să știți, mai am. Iar bastonul e cu defect, i-a plesnit lacul. Nici pălăria nu e pe capul meu, îmi cade pe urechi, e măsură de om cu păr. Să trăiți, că mă arde la pontaj; simte mirosul de ceapă și-mi scornește alte alea.

Directorul se scutură din năuceală și-l prinde de la urmă, la capul coridorului: „Iubitule, nu-mi spui și mie dacă știi pe undeva un loc bun de cosași?". Pe lîngă ei trec, gîfîind către adunare, unul în haine negre și cu cravată, ras proaspăt și la sînge, cu un lădoi de apă minerală în brațe, urmat îndeaproape de o femeie și-o fată pîrguită, cu sacoșe din care nu se vede nimic, dar care emit clinchete foarte făgăduitoare; de pe la mijlocul scărilor, un flăcău cît prăjina țipă „Bunicule, zi-le să nu înceapă tărășenia pînă nu-mi bag rolfilmul".

Paparudă se scarpină sub șapcă și îl apucă pe găligan de-un nasture:

— Auzi? Știi ce? Ia fă-mi și mie o poză, maestre. De exercițiu, pentru cînd o fi de-adevăratelea. Cu tovarășul, care a grăit așa de frumos că — dacă știam că despre mine spune — mă putea lăsa chiar nemîncat.

Apoi către șef:

— Cum sună sirena, la poarta din spate. Îi capturăm de pe șanț și direcția sub pod, că acolo bate. Și nu fiți necăjit, că tot aia e: ies și eu, nu mai e chiar așa de mult, și rămîne valabil ce-ați zis acuma; abia terminăm mai iute și ne ducem și-atunci, dacă vă mai ține și mai aveți mașină de serviciu. Că, dacă ieșiți la pensie, e mai greu și cu cosașii și cu drumurile și cu tot. Dați fuga și ciuguliți ceva, să vă faceți suma ca mine, că vremea trece și timp de pierdut n-avem.

Din sala festivă a început — chiar atunci — să vibreze pe ceva mai multe voci decît păreau a fi participanții, emoționantul „Mulți ani, mulți ani trăiască, dar cine să trăiască...".

Ștefan STROE

ABSURDITĂȚI

- Să vînezi un țap... de bere
- Să vînezi un pui... de lele
- Să vînezi o lamă... de ras
- Să vînezi cu gloanțe... oarbe
- Să vînezi o capră... de tăiat lemne
- Să vînezi un cocoș... de pușcă

Otto LEVAI

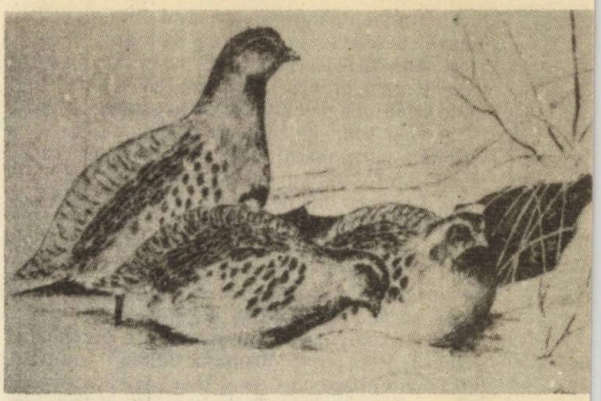

POTÎRNICHEA

Pasăre sedentară care prin mulțimea ouălor ce o depune în cuib ar trebui să inunde cu puii săi, toate tufișurile, zăvoaiele și lanurile și care se menține totuși, la un nivel destul de scăzut cu toată oprelișteа de a fi vînată și cu toată ocrotirea de care se bucură. La împuținarea ei contribuie iernile aspre, precum și mulțimea răpitoarelor cu păr printre care vulpea este cea dintîi.

Vulpea, șireata și hoața de vulpe, se strecoară prin lanuri, dar mai ales prin tufărișuri, găsește cuibul, stă la pîndă în preajma acestuia și cînd pasărea a venit la clocit, îi sare în spate, o sfîșie după care tabără pe ouă. Și cum aceste păsări își fac cuiburile aproape unele de altele — un fel de colonii — poate tot în vederea unei apărări comune, ușor îi vine diavolului roș ca să treacă de la unul la altul.

— Să mergi să-ți arăt ceva frumos — îmi spune într-o zi Ion Barbălată. Era pe vremea cositului. El luase de la stat o dumbravă de stejărei cam rari și cum printre dînșii erau poiene cu iarbă, cu flori și cu fel de fel de buruieni, acum cosise și dăduse peste mai multe cuiburi de găinușe foarte aproape unele de altele.

M-am dus cu el la locul cu pricina și mi-a arătat nu unul, nu două, ci vreo șapte cuiburi pe o porțiune destul de mică, descoperite de el la coasă, povestindu-mi cum a trecut tăiușul pe deasupra, neomorînd nici una, mîndrindu-se mult cu această ispravă.

— Iata-o, colo cum stă și acum pe ouă, zise el. Uită-te bine. O vezi? E una cu pămîntul, e îngropată. Uite bine!

— O văd, zic. Dar parcă-i o bucată de putregai. Nu seamănă a pasăre.

— Ei, putregai. E pasăre în toată regula. Să vezi acuș.

Și svrrrr cu căciula în cuib. Presupusul meu putregai a săltat cu zgomot puternic din aripi și, șuierînd ca un avion în miniatură, s-a pierdut în desimea stejăreilor, galinaceea noastră autohtonă stîrnind în zborul ei speriat și pe alte surate din imediata apropiere. Am cercetat toate cuiburile. Niște gropițe cu o capacitate cam cît a unei pălării de copil, scobită în așa fel în pămînt încît, întregul conținut, pasăre și ouă, la un loc, să rămînă sub nivelul pămîntului. În felul acesta tăiușul coasei trece pe deasupra fără a vătăma pe mama care stă ghemuită pe ouă. În ceunelul scobit și căptușit cu destul de puține fire de fîn, potîrnichea depune pînă la douăzeci și patru de ouă, de mărimea nucilor, perfect rotunde și de culoare alb-gălbuie.

Deși foarte sperioasă, totuși nu-și părăsește cuibul decît atunci cînd omul e gata să calce pe ea, pentru ca să revină la el îndată ce primejdia a trecut. După ce a zburat nu prea departe, stă, ascultă, apoi numai pe jos și pe ocolite se apropie, mereu ascultînd și numai după ce s-a convins bine că nimeni nu-i are grija, se așează la clocit.

De zece ori dacă ar fi speriată, tot de atîtea ori se întoarce acasă și aceasta o face fiindcă nu se îndură să lase puzderia de ouă pe care numai o dată pe an le poate avea. În fînețele de pe șesuri sau în lanurile de grîu nu găsești cuiburi de potîrniche.

Pentru dînsa, pădurea mică, crîngurile, huceagurile și spinărișul cu poieniță de verdeață și flori sînt locurile de cuibărit. De clocit clocește numai ea, cocoșelul în timpul acesta stînd prin preajmă și dîndu-i de veste pericolele eventuale. După două săptămîni, ies puii toți deodată și ca și ai prepeliței, părăsesc cuibul și pleacă după mama lor, nemaiîntorcîndu-se la el niciodată. Iarba verde, semințele și insectele de tot felul, le sînt hrana tot timpul. Cînd fînul s-a cosit, se mută în lucernării și trifoiști unde siguranța este mai mare și verdeața mai tînără.

Apoi, cînd acestea au fost cosite la rîndul lor, pleacă în ogoarele cu floarea soarelui, iar cînd și pălăriile cu dinți mulți au fost strînse și pe cîmp n-a mai rămas decît porumbul, acolo le este scăparea. În desimea cioclejelor și a mohorului cu semințe din belșug, stă potîrnichea noastră nesupărată de nimeni, pînă ce cîmpul rămîne gol. Penajul ei fiind mohorît, la fel cu pămîntul, cu greu este descoperită de răpitoare, așa că rămîne aici toată ziua, mîncînd semințe și resturi de la porumbul căzut, noaptea plecînd în lanurile de grîu înverzit unde paște tot timpul pînă dimineața, cînd din nou o apucă spre porumbiști sau spre arături unde se strîng grămadă, tot în vederea apărării comune. Rar întîlnești o potîrniche singură și aceea doar dacă a fost răzlețită de vreun vinderel. Încolo, multe la un loc, de obicei toată familia din vara trecută. Iarna o petrec la fel. Părinții cu copiii. Acest

lucru numai pînă primăvara cînd din nou se formează perechile în vederea viitoarei recolte.

Zăpada nu le face nici un rău. Cînd s-au aşezat troiene mari, atunci sapă cu toatele tunele lungi unde se adună ghemuite unele în altele, de obicei în acelaşi timp la adăpost şi de duşmani, ca vulpea şi porumbarul. Cînd nu mai găsesc nimic pe cîmp intră şi în grădinile oamenilor, pe după case, după seminţe de lobodă şi ştiriţă. Vînătorii cu suflet, ştiind cam pe unde se ţin potîrnichile, duc seminţe de buruieni, rămase de la treieriş: gozură de pe la mori şi cu ce mai găseşte ea, porumbrele, măcieşe, şi alte buruieni ale pădurii, se vede scăpată în primăvară.

Dar cu toată ocrotirea, înmulţirea ei este anevoioasă. Prea mulţi duşmani, oameni, animale, păsări răpitoare, fac ca tot mai rar să întîlneşti cîrduri de potîrnichi. Trebuie multă şi îndelungată ocrotire pentru înmulţirea ei. Pînă atunci e nevoie de luptă permanentă pentru menţinerea speciei.

D. ANIŢEI

DESCOPERIRI

● *în cursul ultimilor trei ani, o singură expediţie braziliano-germană a descoperit în bazinul fluviului Amazon un număr de 130 specii necunoscute de peşti. Mai mult de jumătatea dintre aceştia sînt de talie mare. Aproximativ 40 specii trăiesc exclusiv în ape slab şi foarte slab oxigenate, invadate de vegetaţie, de altfel singura lor hrană. Specialiştii consideră că astfel de specii de peşti — nepretenţioşi faţă de concentraţia oxigenului şi exclusiv vegetarieni — ar fi specii ideale pentru cultura intensivă în eleştee;*

● *cercetătorii Universităţii Crescent (Winnipeg — Canada) au urmărit timp de opt ani efectele acidificării treptate ale unui lac (suprafaţa de 27 ha, adîncimea medie 7 m, bazin excelent pentru păstrăv). Aciditatea normală a lacului a fost de 6,8 pH, schimbarea anuală de pH nu a depăşit 0,25, situaţie întîlnită în urma „ploilor acide", frecvente şi în Europa. La pH 5,64, ca urmare a opririi creşterii algelor verzi, principala sursă de hrană a daphniilor şi ciclopilor, au dispărut, aceste vieţuitoare, la rîndul, lor fiind hrana de bază a puietului de peşte. De altfel, la 5,93 pH boiştenii nu se mai reproduc, dispare principala sursă de hrană a păstrăvilor. La pH 5,92 nu se mai constată reproducere naturală la nici una dintre speciile de peşti. Sub pH 5,95 ritmul de creştere şi greutatea peştilor este mult diminuată faţă de valorile normale;*

● *pe coasta sălbatică din vestul Noii Guinee s-a descoperit probabil, cel mai important loc de depunere a ouălor broaştelor ţestoase de piele, uriaşul ţestoaselor marine — pînă la 600 kg greutate. Cu exemplarele descoperite pe această coastă din Irian Jaya, numărul ţestoaselor de piele din toate oceanele globului s-ar putea ridica pînă aproape de 100.000 exemplare;*

● *cercetările intense asupra ţestoaselor marine de piele, cea mai mare specie a globului, respectiv reproducerea acestora în semicaptivitate, au dus la sporirea numărului lor de la aproximativ 29.000, în 1971, la aproape 100.000, în 1986;*

● *unul (dar nu singurul!) dintre principalii factori care au dus la diminuarea ţestoaselor de piele — se hrănesc aproape exclusiv cu meduze — este poluarea oceanelor cu mase plastice. Ţestoasele par să confunde bucăţile sau pungile de nailon plutittare prin apă cu meduze; aproape jumătatea exemplarelor capturate suferă de leziuni ale aparatului digestiv cauzate de ingerarea de mase plastice;*

● *moda anilor 1950—1970 a dus la dispariţia aproape totală a aligatorilor din Florida (S.U.A.). Efectivul acestora s-a redus de la aproximativ un milion, la mai puţin de 52.000 exemplare în anul 1967, an în care s-a interzis vînarea şi comercializarea pieilor acestor reptile. Recensămîntul efectuat în anul 1983 a stabilit numărul aligatorilor din nou la aproximativ un milion. Începînd din anul 1985 se înmulţesc reclamaţiile populaţiei, aligatorii care au ajuns în timpul perioadei de protecţie pînă la peste 3 m lungime apar prin parcuri, grădini, ocupă piscine şi bazine din stranduri. Persoane specializate în capturarea aligatorilor — angajate ale municipalităţilor — au predat pînă în prezent peste 17.000 aligatori fabricilor de piele. Cifre orientative — un aligator de 3 m lungime aduce un venit de 750 dolari, o poşetă extra costă ceva peste 1500 dolari!*

Peter WEBER

ISPRĂVILE ŞI OBSERVAŢIILE VÎNĂTORULUI

Mihai Tican RUMANO

ÎN PĂDUREA ABECHER NU I-A MAI fost teamă cînd s-a întîlnit cu „un colosal bivol sălbatic, care se adăpa liniştit". A ochit, aducîndu-şi aminte „de lecţiile de tir luate" în timpul vînătoarelor (...) prin Europa şi în marele război", dar n-a nimerit capul bivolului, numai gîtul acestuia. Înfuriat, animalul s-a repezit spre oameni. Cineva l-a lovit în plin corp. Fiara a mugit înspăimîntător, căutîndu-şi duşmanii. Au fost trase asupra ei alte focuri şi, astfel, a fost răpusă. Vînătorii au scăpat de pericol şi chiar atunci a aflat Mihai Tican că bivolul e tot atît de periculos ca şi leul, că, dacă e rănit, urmăreşte omul, iar cînd îl doboară, ceea ce nu este greu din cauza forţei lui extraordinare, „începe să-l strivească în picioare şi să-l izbească mereu cu capul acela mostruos, care loveşte cu un ciocan formidabil". De altel, cum scria memorialistul, bivolul „măsura de la cap la începutul coadei trei metri şi 20 şi trebuia să fi cîntărit vreo 800 kilograme." După bivol, a urmat o nouă întîlnire cu leul. Ochit pe cînd se ospăta, animalul căzu mort. Cine l-a ucis? Nu ni se spune...

Mihai Tican Rumano dovedise, în împrejurările cinegetice semnalate, curajul ignoranţei, nu al temerarului, al vînătorului exersat în pădurile Africii. S-a şi mărturisit în acest sens: „Curajul meu deci era mai curînd ignoranţă decît curaj propriu-zis". I-au vorbit despre primejdiile la care se expusese tovarăşii de atunci şi, mai tîrziu, „doi spanioli foarte competenţi în materie". De la unul din ei a aflat, de pildă, că bivolul sălbatic atacînd e „un demon furios", care, dacă nu e ucis pe loc, se ţine cu înverşunare după victima sa şi nu se opreşte decît atunci cînd, prinzînd-o, o nimiceşte: „În zadar acesta va fugi, va încerca să se ascundă îndărătul unui arbore, al unei bariere, al unui zid. El va doborî arborele, va sări peste barieră sau peste zid, dacă nu le va dărîma..." Ferocitatea acestul animal exclude posibilitatea ca el să fie aclimatizat în Spania şi folosit în corride. În schimb, carnea lui e foarte gustoasă şi fragedă, „superioară celei de taur şi de viţel".

SĂ-L URMĂRIM ÎNSĂ PE VÎNĂTOR ÎN Africa...

Lucian Lepesteur du Chamari, francezul cunoscut în cafeneaua „Metropol" din Dakar, nu i-a fost românului doar Cicerone prin oraş, ci, aşa cum am mai spus, şi primul care l-a iniţiat în isprăvile vînătorii în Africa. Împreună şi însoţiţi de negri au făcut cea dintîi vînătoare

într-o pădure din preajma satului Sombaic. Prima victimă a fost "un porc spinos", împuşcat chiar de Mihai Tican, „nu fără frică însă de-a fi atacat de animalul acesta cu dinţii tăioşi, care se apără cu înverşunare împotriva inamicului. L-a urmat o gazelă care se apropiase în speranţa că-şi va răscumpăra puiul prins de viu..." Un „marabus de Senegal", pasăre gigantică, cu cioc aidoma, a scăpat de glonţul ucigaş pentru că Lucian Lepesteur l-a oprit la timp pe trăgător, explicîndu-i că e un binefăcător al oamenilor „fiindcă *(aceste păsări, n.n.)* distrug reptilele veninoase, care constituie aproape singura lor hrană".

Întîlnirea cu leul n-a fost din prima clipă norocoasă. „Regele animalelor", sigur pe sine, le-a întors vînătorilor spatele tocmai cînd aceştia se apropiară de el, cam la 600 metri, şi se pregăteau să tragă. L-au căutat o zi întreagă, zadarnic. Abia după ce şi-au petrecut noaptea fără să închidă ochii din cauza ţinţarilor, au pornit, dimineaţa, din nou în căutarea lui. N-a trecut mult şi însoţitorii le-au semnalat, „la vreo 400 de metri înaintea noastră", ochii incandescenţi ai unui leu. Reacţia lui Mihai Tican a fost firească, de teamă: „Era prima oară cînd mă găseam în asemenea situaţie şi mărturisesc că frica ce mă cuprinse fu extrem de mare. Nu mai eram stăpîn pe mine şi puşca îmi căzu din mîinile paralizate de groază". Ca urmare, nu el a împuşcat fiara, ci Lepesteur.

Valentin BORDA

ŞI VIDRA SE VÎNEAZĂ CĂLARE

Se ştie că în Occident se practică şi azi, în urma unei vechi tradiţii, vînătoarea călare în care numeroşi vînători — purtînd un costum strict reglementat: tunică roşie, pantaloni albi, caschetă de catifea neagră — gonesc, fără arme, cu cîini, prin păduri şi peste cîmp, un anumit vînat. Aceste „echipaje" au o strictă specializare pentru cerb, mistreţ, căprior, iar în Anglia pentru vulpe — vînată exclusiv călare, uciderea ei cu arma este o gravă greşeală etică, descalificînd în ochii tuturor, pe acel care o face. Dar tot călare şi cu haită de cîini speciali, de rasa „otterhound" (otter-vidră) care „scotocesc" apa forţînd vidra să iasă pe uscat unde este urmărită călăreţii galopează de-a lungul rîurilor. Spectacolul, cît se poate de pitoresc, face încîntarea celor ce-l urmăresc, aşa cum pot: cu maşina, cu bicicleta sau motocicleta, ori... pe jos.

Revista franceză „Vénérie", specializată în vînătoarea călare, arată că, în 1904, mai erau în Anglia peste 20 de „echipaje" de vidră, avînd fiecare cîte 20—40 de cîini şi, unele din ele, chiar peste o sută de membri, atît era de căutat acest gen de vînătoare; ele au dispărut de abia în jurul anilor 1980 cînd s-au luat măsuri pentru protecţia vidrei ameninţată cu dispariţia, nu atît din cauza vînătorii, cît a condiţiilor moderne ale agriculturii şi asanării „terenurilor umede". Este interesant de arătat că vînătorii de vidră englezi purtau permanent în cizmă un fragment lunguieţ de lut ars pentru ca, în ipoteza că vor fi muşcaţi de o vidră, aceasta să aibă impresia că a sfărîmat un os — şi asta fiindcă Aristot, marele filozof şi naturalist grec (384—322 î.e.n.) spusese că „vidra muşcă oamenii şi că nu dă drumul prăzii decît atunci cînd aude trosnind oasele"! Iată o legendă care a rezistat peste 2400 de ani!

În Franţa s-au recenzat între 1880—1960 peste 70 de echipaje de vidră operînd mai mult în nordul ţării, în Bretania; mult mai modeste decît cele englezeşti, ele erau compuse cam din trei vînători şi cinci cîini, realizînd în mod obişnuit între 10 şi douăzeci de vidre pe an. Totuşi, unul din aceste modeste echipaje şi anume acel al lui Marcel Quéméner a realizat între 1930 şi 1960 un adevărat record: o mie de vidre!

după „VENERIE"

Contribuții

privind popularea cerbului și lopătarului

Urgia celui de al doilea război mondial produsese pagube incalculabile și în efectivele de vînat, îndeosebi a vînatului mare. Astfel, în Munții Maramureșului, efectivul cerbului comun (*Cervus elaphus* L) a fost decimat, iar cel al caprelor negre complet distrus! Se punea problema îndreptării situației, cît mai curînd posibil.

În 1947, din dispoziția fostei Direcții de vînătoare (din cadrul Casei Pădurilor) s-a trecut la împrejmuirea, în pădurea Snagov Parc, din vecinătatea lacului Snagov, a unui țarc din cîteva hrănitori pentru vînatul mare, în care s-au introdus doisprezece viței de cerb, de ambele sexe, capturați pe fondurile de vînătoare Cașin (județul Bacău) și Gurghiu, (județul Mureș). O latură a parcului era chiar pe marginea șoselei asfaltate ce pornește din șoseaua București—Ploiești și traversează pădurea Snagov, astfel că viței masculi, dezvoltîndu-se destul de bine, puteau fi văzuți în cursul zilei lîngă gard, iar cîțiva dintre ei au început chiar să împungă, datorită, vizitatorilor, care-i sîcîiau tot timpul sau îi ademeneau cu diferite produse.

În următorii ani, cerbii au reușit să părăsească țarcul și majoritatea lor au trecut în pădurea Gherghița din județul Prahova, vecină cu pădurea Snagov. Aceștia, împreună cu cerbii care au fost populați în pădurea Gherghița, dezvoltîndu-se corespunzător, au dat în ultimul deceniu cîteva trofee de aur, apreciate la expozițiile de vînătoare din țara noastră și străinătate, spre satisfacția vînătorilor și silvicultorilor din Prahova.

În altă ordine de idei, trebuia remarcat faptul că, în munții Olteniei și îndeosebi în cei ai Gorjului, ultimul cerb carpatin fusese împușcat în 1936, astfel că și acolo a fost necesară o repopulare masivă cu viței de cerb, deorece, datorită lipsei armelor cu tranchilizante, nu au putut fi capturați cerbi maturi pentru populări.

Acești viței prinși din cele mai importante fonduri de vînătoare și îndeosebi Cașin, Căiuț, Gurghiu etc., au fost duși în țarcuri împrejmuite și hrăniți pînă în vara anului următor, cînd s-a procedat la eliberarea lor. Acțiunea s-a repetat și în următorii ani în raza Ocoalelor Silvice Runcu și Tismana, unde acțiunea de repopulare începută în 1959, cu opt viței de cerb, s-a continuat în 1960 cu încă 30 exemplare care s-au dezvoltat atît de bine, încît acum, după trecerea anilor, Gorjul se poate mîndri cu peste o mie exemplare cerbi de ambele sexe, evaluați pe G.V.S. în primăvara anului trecut.

Eforturi deosebite s-au făcut pentru populara și repopularea cerbului carpatin în județele Bihor, Caraș Severin, Argeș, Cluj, Iași, Mehedinți și Dîmbovița.

O mențiune specială merită popularea cerbului carpatin în raza Ocolului Silvic Comana, în plină cîmpie, cu exemplare mature din această specie, capturate de data acesta cu arme cu tranchilizante, de pe cele mai renumite fonduri de cervide din Carpați, operațiune care se continuă, exemplarele capturate de ambele sexe, eliberîndu-se direct în pădurea respectivă.

De remarcat faptul că în pădurile din Munții Dobrogei s-a produs o populare naturală în cuprinsul Ocoalelor Silvice Cerna, Ciucurova și Niculițel, cu cerbi proveniți din cotul Carpaților. De asemenea, eforturile deosebite făcute pentru popularea Munților Apuseni, astfel că acum, ma-

joritatea nișelor ecologice pentru cerb sînt ocupate cu această specie, al cărei efectiv, numai pe G.V.S., la evaluarea din primăvara 1988, depășea 33 mii exemplare, fiind depășit și efectivul optim calculat de I.C.A.S.

Cerbul lopătar (Dama dama L.)

La înființarea Ministerului Silviculturii și A.G.V.P.S. în 1948, cerbul lopătar se găsea în libertate în raza Ocolului Silvic Chișineu Criș, din județul Arad și în parcul de vînătoare Șarlota din județul Timiș.

Popularea acestei specii a început în anul 1955, pe baza studiilor silvocinegetice întocmite de ocoalele silvice respective, pe baza tematicii puse la dispoziție de laboratorul de cinegetică din I.C.A.S.

Primul lot de 35 de lopătari maturi, de ambele sexe, capturați în pădurea Hotărani, au fost eliberați în anul următor, constatîndu-se că animalele s-au acomodat foarte bine pe acest G.V.S., fapt remarcat în anii următori prin creșterea corporală și calitativă a trofeelor care, în vechiul parc, începuseră să dea semne de degenerare, datorită îndeosebi supraaglomerării.

Pentru a semnala cît de bine a sporit efectivul lopătarului este suficient să arătăm că, în primăvara anului 1977, au fost evaluate pe G.V.S. cca 7.000 exemplare, depășindu-se cu 20 la sută efectivul optim, dîndu-se astfel posibilitatea recoltării selective a cca două mii capete pentru plan. Merită remarcat, de asemenea, faptul că în pădurea Roșca Hotărani din județul Olt, unde în 1955 s-a colonizat primul lot de 35 exemplare, în anul 1977 efectivul acestei specii a fost evaluat la peste 900 de exemplare, dînd posibilitatea unei recolte selective de 50 la sută din efectiv.

În momentul de față, lopătarul se află în 27 județe dintre care, județele Argeș și Dolj au efective evaluate la peste o mie de exemplare, iar I.S.J. Olt cca 2.200 capete. Acum, cele mai mici efective le au județele Bistrița Năsăud, Buzău, Gorj, Maramureș, Satu Mare și Vîlcea, sub o sută de exemplare.

*
* *

Cerbul comun, specie autohtonă de vînat în țara noastră, a populat în trecutul îndepărtat pădurile întinse situate în cîmpie. Împins de vicisitudinea vremurilor, el s-a retras, încetul cu încetul în „cetatea" Munților Carpați, de unde și-a luat și numele de „cerb carpatin".

Am arătat că la cerbul comun, efectivul optim a fost realizat și depășit pe total, însă nu în toate fondurile de vînătoare populate cu această specie de vînat. În schimb, la cerbul lopătar, depășirea efectivului optim este exagerat de mare.

În ambele situații se impune o selecție foarte riguroasă atît la masculi cît și la femele, în toate clasele de vîrstă, de către tehnicieni bine pregătiți, dotați cu binocluri puternice și arme cu glonț corespunzătoare.

Ioan BARBU

GOTCANUL din Păuşa

„ÎN BĂTAIE, CATĂ SĂ TE APROPII DE LOcul unde tocilatul se curmă fără veste. Acolo-i cloncan bătrîn şi prepuelnic", mă ajunge povaţa moşului meu de dincolo de neguri.

Mi-am amintit de vorbele lui întîia dată pe cînd suiam înotînd prin apa fosforescentă a lunii spre coama Păuşei, pe unde vor fi hălăduit odinioară vînătorii domneşti către sălaşul fiarei ce avea să se înalţe în herb. De atunci trebuie să fi rămas numele acestui tărîm legendar, înfiorat de parfumul vechimii — Valea Boului. Sortit veşniciei în memoria celor ce l-au păstrat ca pe un semn al începuturilor, numele dăinuie, deşi de la o vreme aşezarea se cheamă, fără noimă, în înscrisuri, Paltinul. Pămîntul însă le vindecă pînă la urmă pe toate...

Prier abia scăpăta. Dar pretutindeni mirosea a reavăn, a rădăcini înviate, iar podeţele de lemn erau cotropite de glodul rostogolit în cele dintîi puhoaie. Zăpezile de sus coborîseră înainte de vreme. Încă de cu toamnă s-au fost grăbite toate: cerbii conteniseră boncănitul pînă la începutul lui Brumărel, zoriţi de iarna ce avea să găsească poamele neculese în livezi. Apoi, gerul s-a muiat, cu slabă biruinţă numai asupra nopţii, zimţuind abia sub maluri apa leneşă cu igliţa lui înghe-ţată.

„E înaintat timpul, dragă", a clătinat cu îndoială din cap paznicul Drutcă, apăsînd într-un fel anume pe ultimul cuvînt, pe care-l rosteşte cu fraternă bucurie ori de cîte ori se adresează cuiva. Are graiul moale şi pare din stirpea acelor vînători de altădată. Doar cînd vorbeşte despre ce-i învenineză lui sufletul, glasul i se înăspreşte şi taie ca briciul. E pornit, pe bună dreptate, împotriva făcătorilor de rele care „hojma împlu pădurea" şi bat potecile, primăvara, cu cîini după dînşii. „Atunci e vreme de cumpănă pentru iezii şi viţeii de cerb. Şi numai moda strică. Muierile de la oraş vor cheptare şi cuşme cu pistrui. Vulpile nu le mai ajung...".

Cînd am ajuns la porţile cantonului, în crucea nopţii, omul ne aştepta bărbierit proaspăt şi primenit, căci „nu se cuvine a intra altcum în împărăţia gotcanilor, dragă". Dar, e înaintat timpul, am văzut şi noi. O boare călduţă fumegă prin vale, deşi stelele clipesc printre cetini ca o sumedenie de licurici aninaţi acolo de cîte un belciug argintat. Pe cînd urcam dinspre Cîmpulung, am văzut la lumina farurilor un vătui ce nu se grăbea deîel din calea maşinii. Iarna rămăsese departe, în urmă, aşa că de ce să se teamă?! Chiar şi Nicu Doroftei, gospodarul vînatului şi peştelui din zonă, a mai pierdut parcă din optimism.

Înaintam în linişte, uşuraţi de poverile pe care le-am lăsat la vale. Drumul ce însoţeşte pîrîul licăre stins din ochiurile de apă unde a ostenit toată virtutea omătului uitat. Numai pe Rarău văzusem din tren petice albe, stăruitoare. Aici însă au înflorit păscuţele, iar mugurii pomilor stau să plesnească. Abia după ce am intrat în pădure, zăvoarele primăverii s-au închis în urmă, împresurîndu-ne atunci, din întunecime, un fuiag de răcoare mirosind a iarnă. Din sihlele încheiate ale Senatorului a prins deodată să se tînguie o buînicioară. Luna mare picura peste noi sineală, trăgîndu-ne după dînsa, mai sus, ca-ntr-un năvod. Cîteva gesturi şi vorbe şoptite au hotărît ca micul nostru şir să se destrame: pe plaiul din dreapta să pornească Doroftei şi inimosul „om bun", după apelativul cu care ţi se adresează adesea. Pe celălalt versant aveam să suim noi, pînă la vîrful Păuşa. Acolo, în pădurea rară, spartă de o doboritură mai veche, e una dintre bătăile gotcanilor. Cu cîteva zile în urmă încă roteau vreo şase cocoşi, dintre care unul „strașnic de coroiat", îmi şopteşte paznicul de vînătoare Drutcă, sporindu-mi cu vorbele sale emoţia.

Pe culme am găsit o cioată uscată unde să ne aşezăm, tăcînd îndelung şi petrecînd vreme de un ceas luna către spinarea îndepărtată a Feredeului. O mie de gînduri, mai slabe însă decît încordarea ce plutea în văzduh, se risipeau la cel mai neînsemnat foşnet.

Am fost şi eu, în cîteva rînduri, simplu spectator şi am mai simţit fiorul acela care te rupe de lume, cînd ai senzaţia că, văzînd tainica vietate în singurele clipe de extaz îngăduite, ţi-a fost dăruit privilegiul de a fi martorul înfăptuirii unei minuni. E o iniţiere. Apoi o ispită. Pentru întîia oară însă aşteptam aici, cu arma încheiată pe genunchi, ritualul de care îmi era teamă că am ajuns de astă dată cu o clipă mai tîrziu.

Printre arborii întunecaţi din clinul pîrîului se ghicea acum o rumeneală sfioasă în care cerul părea să se deschidă. Cîteva pliscuri de sturzi

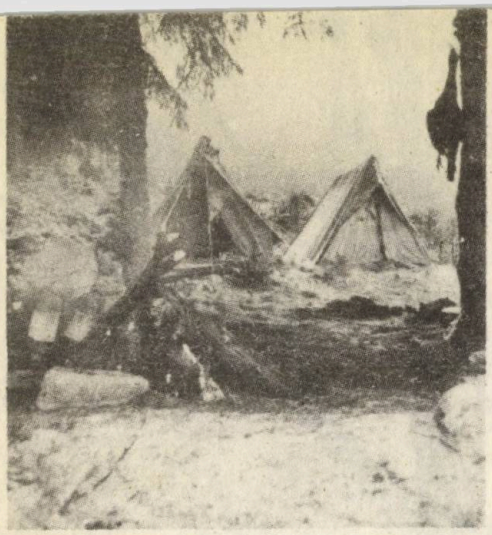

s-au grăbit să picure ele cele dintîi un strop de voioşie, netezind calea luminii. Pe deasupra au trecut apoi doi sitari, corăind din zborul lor frînt şi înşelător. Pe urmă n-a mai fost nimic. Decît ciocănelul de lemn cu sunetul său misterios, vestind parcă utrenia într-o sihăstrie. Apoi mîna înfrigurată a călăuzei, strîngîndu-mă o clipă de braţ şi vestindu-mi intrarea în naos. O salbă de paşi, nemişcare, apoi alta, piciorul căutînd să nu deştepte vreascurile adormite, ochiul şi urechea lucrînd împreună, pieptănînd coamele cetinilor. Cinci-şase instrumente măiastre depănau sus, pe turlele molizilor, ritmul sălbatic al xilofonului stins în foşnet de tocilă. Atunci m-au ajuns cuvintele Moşului. Într-un gînd cu paznicul Drutcă, am început a ne apropia de „cloncanul bătrîn şi prepuelnic" pe care-l bănuiam nu prea departe, într-o margine. Lumina crescuse pe negîndite. Toaca bătea undeva, deasupra, poticnindu-se parcă de fiecare dată în alt loc. Cînd au ostenit ochii, am cerut ajutor binoclului. Abia atunci a răsărit din apa limpede gîtul înfoiat şi barba zburlită, de anahoret, peste cetinile ce-l înfăşuraseră ca-ntr-un amvon ticluit de muntele ce voia parcă să-şi apere podoaba de preţ, aninată acolo, la un an o dată, anume pentru dînsul. Cu penele cozii răsfirate în evantai, cu aripile împinse în lături, pasărea se transforma timp de cîteva clipe într-o întrupare a uitării de sine. Ceva fascinant emană atunci din toată făptura aceea care tremură sub labele ei încălţate cu vîrbozi creanga de sub dînsa, frămîntînd-o ca în transa unui dans păgîn. Cîteva clipe, sălbăticiunea e surdă şi oarbă la tot ce se întîmplă în jur şi în slăbiciunea aceasta a ei încolţeşte uneori simburele morţii, pe care-l sădeşte gheara jderului ori a risului sau plumbul oţelelor.

De la o vreme, fără să fie nimic care să-i sperie, au tăcut toţi. Rar mai lovea de niciunde, numai o dată, ciocănelul acela, ca şi cum l-ar fi încercat. A trecut vremea duelurilor sîngeroase, a trecut şi rotitul înfocat din rarişte, printre celoadele putrede. Acum jarul pîlpîie abia; era lîncezeala adusă de primăvară. Gotcile îşi rostuiau, de bună seamă, cuibarele, căci nici una nu mai străjuia în huci, să vestească primejdia. Capul cu penele acum netezite, întors din nebunia ce-l cuprinsese cu cîteva clipe în urmă, se rotea acum cu nelinişte, căutînd zare pentru aripile de tăciune. Aproape că nici nu mai respiram. Bubuitura izbucni aproape fără ştirea nimănui. Au răsunat întîi văile, apoi au foşnit locurile de veghe dimprejur, rămase acum pustii. Numai perdelele de răşină se legănau în urmă, închizîndu-se îndărătul închipuirilor întunecoase mistuite după vedenia lor de o clipă...

Ca prin vis au plutit vorbele aproape şoptite ale paznicului Drutcă, întinzîndu-mi tripticul împurpurat al crenguţei de brad prins în şiretul verde. Şi, pe cînd îmi strîngea mîna vinovată, am deslusit în ochii lui oglindirea gotcanului pe pieptul căruia o rază fugară răsfrîngea toate culorile obcinilor...

Gabriel CHEROIU

CÎINELE LUI BRÎNZOI

Iar vii de la vînătoare
Fără cel mai mic vînat;
Pe costume şi pe arme
Mii şi mii de lei ai dat!

Ba, ţi-ai cumpărat şi cîine
Nobil şi simandicos,
Care vrea salam şi carne,
Nu ca alţii, cîte-un os.

Dragă, cred că ai dreptate;
Nu sînt mulţumit nici eu.
N-am un cîine cum se cade,
Fără cîine bun, e greu.

Am să cumpăr altul. — *Bine.*
Dar te rog stăruitor
Să îl iei numai cu probă;
Numai străşnic... ochitor.

Ion BOTEZ

MITOLOGIE CINEGETICĂ

VÎNATUL FABULOS

2

Animalele fabuloase ţin probabil de primele contacte ale omului primitiv (poate chiar ale neanderthalianului) cu fauna — şi anume cu animalele mari, fioroase, iniţial imbatabile, din categoria unor ultimi saurieni ce vor mai fi trăit pe atunci ca fosile vii. Dragonii şi balaurii sînt categoria universală cea mai variată.

Teriomorfismul acestor animale fabuloase care, în mituri, sînt uneori prezentate drept *vînat* (fireşte, nu comestibil); dar la origine trebuie să fi fost marile emoţii ale priveliştii (cine ar rămîne, dinte vînătorii de azi, purtînd puşcă cu lunetă, impasibil la întîlnirea cu un mamut viu?) primare şi incomparabile, aşa că vînătorul, în puţinul său limbaj, a fabulat cum a putut, iar tradiţia folclorică orală (cum face ea totdeauna) a hipertrofiat ceea ce auzise fără să fi văzut. (Există de fapt un termen ferm de comparaţie: centaurul, născocit probabil în Egipt, cînd hicsoşii au năvălit călări pe caii lor iuţi, într-o ţară în care se transporta cu măgarul şi taurul).

Cel mai apropiat de imaginile antropomorfice este abhazul *Abnauayuh* (Caucaz), „omul de pădure", dar de fapt un gigant monstruos, trăind în codri şi plin de furie perpetuă; mitologia locală uneori l-a multiplicat pînă la un număr indefinit, atunci el păzind toate trecătorile munţilor.

Sînt situaţii cînd animale blînde au fost refabulate în monştri duşmănoşi; aşa este în mitologia vedică (India), clasa *Mákara* (cuvînt care înseamnă şi „delfin", dar şi crocodil") — o categorie de monştri polizoomorfi, un amestec de crocodil, delfin, elefant, rechin şi peşte. Dar delfinul apare şi în folclorul mitologic românesc *Dulful* (originea i-o arată chiar etimologia latină a numelui); fără a le fi ostil pescarilor maritimi, este de fapt un monstru blăjin şi vegetarian (mănîncă mere!), iar mitul românesc îl pune foarte rar în relaţie cu pescarii sau cu vînătorii (deşi pe ţărmul dobrogean nici nevoile concrete, nici tradiţiile nu au impus răspîndirea harponului); totuşi, un erou mitic, arhetipul român al arcaşului (cu nume variabil, dar banal: Ion sau Niţă), se pregăteşte să-l omoare, însă la rugămintea Dulfului renunţă: „Strînge arcu-n mîna ta, Nu da de mă săgeta"; (cu toate acestea, într-o variantă regională, arcaşul nu-l mai cruţă, căci atunci Dulful e identificat de imaginaţia populară cu un balaur).

Asemenea monştri populează mai amplu miturile greceşti; să reţinem *Meduza*, ale cărei priviri ucideau pe oricine printr-un procedeu am spune azi, paranormal; e ucisă de *Perseus* care, spre a-i tăia capul, i l-a privit indirect, reflectat în scutul zeiţei Athena; apoi acest cap a fost fixat chiar pe scutul divin.

Dragonii sînt abundenţi în mitologia chineză, neconstituind însă un vînat ca atare. Mai vînaţi, ca represalii sau ca apărare, sînt balaurii, mai ales în mitologiile folclorice europene tîrzii, iar aceştia sînt adesea avimorfi; aşa bunăoară, *Ghionoaia* din basmele româneşti este o pasăre gigantică terimorfă, grozav de stricătoare a mediului ambiant, în special a copacilor. Similare acesteia sînt pasărea mitică iraniană *Simurg* şi dragonul georgian avimorf *Paskundji* (Caucaz).

Printre cele mai interesante cazuri în speţă este unul din America precolumbiană; o scenă memorabilă din poemul mitologic *Popol Vuh* (peninsula Yucatan) arată cum gemenii Hun-Ahpu şi Xbalanque organizează o expediţie cinegetică, pe baza unei fine strategii, pentru uciderea animalului monstruos infernal Vucub-Caquix: ei se culcară la rădăcina unui pom cu ale cărui fructe se hrănea monstrul, ascunşi în nişte tufe, iar „Vucub-Caquix merse de-a dreptul la fructele arborelui tapal, care erau hrana sa. Şi într-o clipă fu doborît de bila ţevii de suflat a lui Hun-Ahpu. Bila ţîşnită din ţeavă îl lovi drept în falcă şi monstrul căzu zbierînd la pămînt"; expediţia cinegetică este motivată în mit, de faptul că din cauza monstrului „omul încă nu poate trăi aici pe pămînt" — dar probabil reprezintă memoria hipertrofică a cuceririi junglei.

Examinate analitic, animalele care constituie „vînatul fabulos" par să traducă într-adevăr şi pretutindeni impactul dintre imaginaţia omului primitiv, explorator îndrăzneţ al ambientalităţii, cu jungla mistrioasă şi ostilă, cu „iadul verde".

Victor KERNBACH

OAMENI ŞI ANIMALE FANTASTICE ÎN SCENE ANECDOTICE

DESCOPERIREA ARTEI RUPESTRE PALEOLITICE datează de la sfîrşitul secolului al XIX-lea, continuînd şi în primele decenii ale secolului al XX-lea. Cercetările ambiţioase şi constante ale unor oameni de ştiinţă (antropologi, paleontologi, psihologi, arheologi, etnologi, filosofi, critici de artă etc.), au demonstrat că omul acelor îndepărtate timpuri (cu precădere din paleoliticul superior) fusese întru totul contemporan cu giganticele mamifere dispărute din epoca cuaternară. Către anii 1900, cadrul ştiinţific contura cu mai multă sau mai puţină exactitate peisajul natural în care au evoluat fiinţa umană, clima, vegetaţia, animalele cu care avea să se lupte omul pentru a supravieţui.

Paleoliticul superior (aurignacian, gravetian, solutrean, magdalenian) reprezintă o perioadă între 35.000—10.000 de ani, dezvoltată în a doua parte a ultimului glaciar Würm. O dată cu începuturile paleoliticului superior, apar în occidentul european şi primele manifestări artistice. Prioritar, pictura pe stîncă, gravura, apoi sculptura pe obiecte, se vor dezvolta în Franţa sud-vestică şi în Spania cantabrică (o atestă descoperirile întreprinse de autorii deveniţi clasici, cît şi de autorii contemporani, începînd cu H. Breuil, R. Lantier, F. Bordes, G. Bailloud, A. Laming-Emperaire, A. Leroi-Gourhan, Louis-Réne Nougier şi mulţi alţii).

Arta paleoliticului superior îşi are obîrşia în cultul fertilităţii şi al fecundităţii proprii acelor oameni a căror ocupaţie de bază era, în primul rînd, vînătoarea îmbinată cu practicile de magie vînătorească, corespunzătoare primei forme de economie.

Arta peşterilor ornate din Europa apuseană este, esenţialmente, o artă animalieră; ea ni se prezintă în tehnica picturii parietale, gravurii sau sculpturii, în fresce monumentale sau într-un fin travaliu de meşter gravor; subiectul de inspiraţie este preponderent luat din lumea animalelor (sălbatice sau domestice) şi a omului, care corespund, fără îndoială, preocupărilor acestor triburi de vînători, ea fiind o *artă realistă*.

Această artă rupestră din vasta zonă franco-cantabrică prezintă, simultan, o mare diversitate de o incontestabilă omogenitate, sensibil nuanţată în picturi cel mai adesea monocrome, modelate prin simple amprente trasate cu degetul pe argila moale; gravuri superficiale sau adîncite, delicate sau grosiere: sculpturi în relief sau ronde-bosse etc.

De remarcat prospeţimea culorilor, valoarea estetică, dinamica decorului, simţul armoniei, al proporţiilor, al combinaţiilor ingenioase, eleganţa liniilor geometrice în incizie, animale „desenate" într-un schematic sau convenţional, fără a se pierde însă din vedere elementele reale anatomice ale animalelor reprezentate. Realismul primitiv al picturii face dovada posibilităţii artistului-vînător de a le reda în forme plastice superioare. Două exemple: primul (*Fig. A.1*) este capul marelui taur din diverticulul axial al celebrei grote de la Lascaux; al doilea (*Fig.A.2*), bizonul de la peştera La Grèze. Gre-

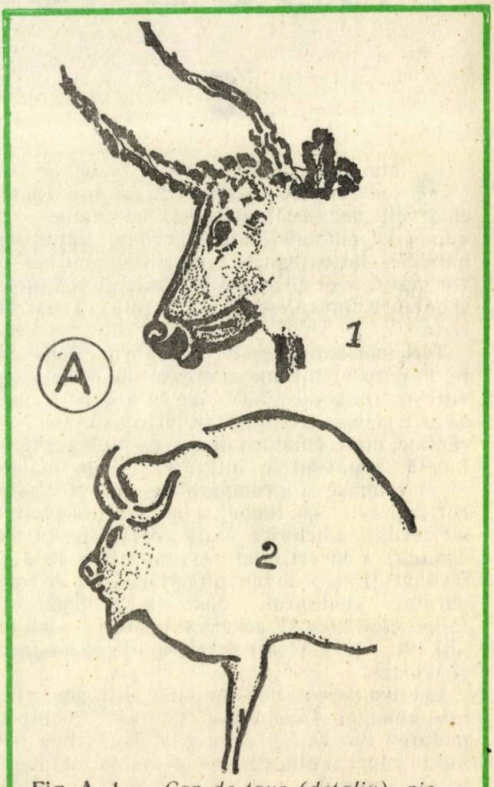

Fig. A, 1 — *Cap de taur (detaliu), pictură parietală în negru din peştera Lascaux;* A, 2 — *Siluetă de bizon, grota La Grèze (după releveele lui Breuil).*

şea oare arheologul Gabriel de Mortillet (1821—1898) atunci cînd afirma cu convingere „Copilăria artei nu înseamnă arta copiilor?".

Există însă şi excepţii de la norma realismului paleolitic. Pe pereţii peşterii ornate de la Combel, pe un tablou de 1,55 metri sînt pictate animale fantastice cu cap de antilopă (*Fig. B*).

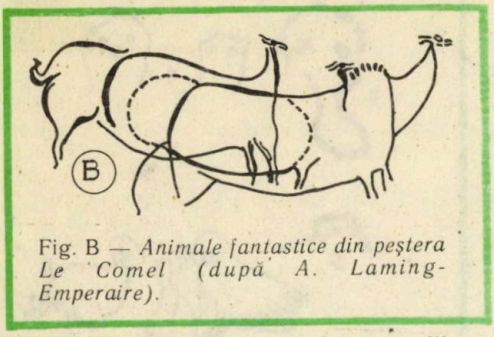

Fig. B — *Animale fantastice din peştera Le Comel (după A. Laming-Emperaire).*

De remarcat şocanta, sui-generis, compoziţie a grupului: fiecărei crupe îi corespunde un pîntece şi un tren anterior, care la rîndul lor, se adaugă crupei animalului următor. Crupa ultimului animal nu este ataşată nici unui cap, în timp ce capul primului animal beneficiază şi de crupa celui de al doilea animal; în centrul compoziţiei, schiţa unui desen ovoidal regulat. Alte excepţii de la regula realismului paleolitic sînt cei doi cai din grota Pech Merle, caii numiţi cu „plisc de raţă" de la peştera Portel, caii de la Lascaux, ce prezintă un grad mai mult sau mai puţin accentuat de microcefalie, cu capete teşite.

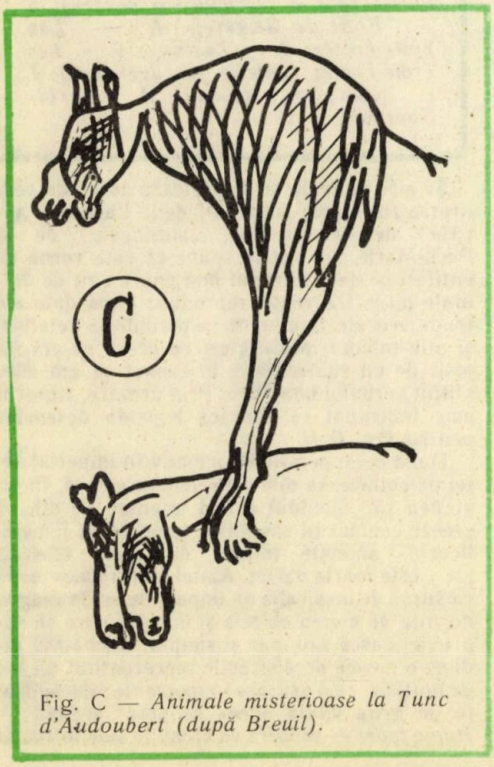

Fig. C — *Animale misterioase la Tunc d'Audoubert (după Breuil).*

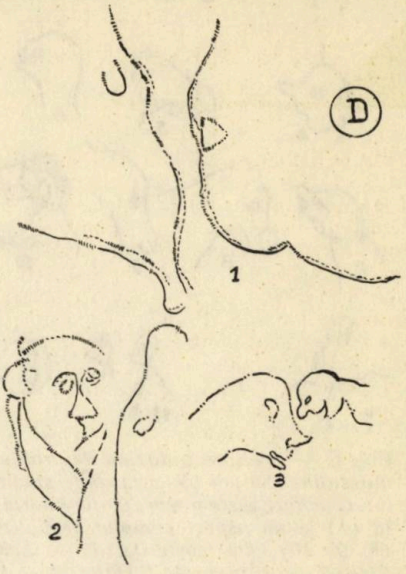

Fig. D — *Două profiluri umane, plasate vizavi şi animate fiecare printr-un ochi oval (D, 1); cel din dreapta este uman; cel din stînga este de-a dreptul singular; baza feţei se prelungeşte într-un fel de maxilar terminat printr-o trompă scurtă. Peştera Font-de-Gaume.* Fig. D, 2 *reprezintă un chip uman şi un profil fragmentar de mamut la grota Marsoulas.* Fig. D, 3 *două profiluri umane într-o atitudine comică la grota Rouffignac (după A. Leroi-Gourhan).*

Animale „misterioase" pot fi întîlnite şi la peştera Tuc d'Audoubert unde, pe un perete al galeriei din stînga, sînt gravate (înălţimea 0,50 m) una deasupra alteia (*Fig. C*) două animale, pe care Breuil le descrie astfel: „Animalul de deasupra — să fie el oare «desmoştenit de soartă?»" — are un cap redat oribil, cu un corn unic, flancat îndărăt de o unică ureche lată. Gîtul ce pare a fi sugrumat susţine un cap grotesc, evidenţiat de un bot proeminent; greabănul este convex la maxim; capul şi trupul sînt acoperite de striaţii verticale şi oblice dispuse dezordonat; lunga labă anterioară, relativ subţire (comparativ cu trupul) este echipată cu gheare lungi, rectilinii. Cel de al doilea animal, plasat dedesubtul primului, este redus la un cap grotesc, analog precedentului animal, evidenţiind două urechi mici. Aceste două animale trebuie să fi fost, în viziunea artistului paleolitic, paznici, gardieni ai „Sanctuarului" de la grota „Trois-Frères".

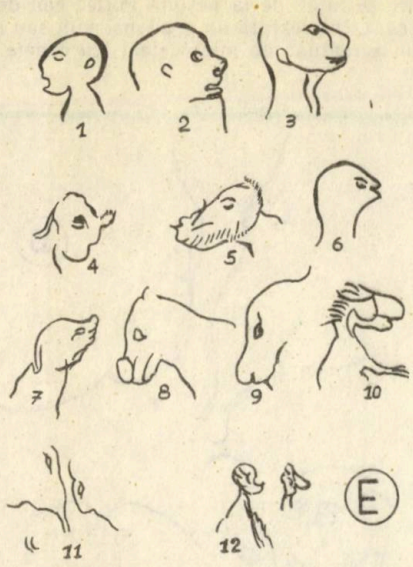

Fig. E — *Prezintă o duzină de profiluri masculine. Se pot observa toate stadiile intermediare între o reprezentare normală (1) şi un aspect complet bestializat (8, 9, 10), din peşterile: 1 — Saint Cirq; 2 — Angles sur l'Anflin; 3 — La Marche; 4 — Isturitz; 5 — La Medeleine; 6 — Los Hornos (Spania); 7 — la Madeleine; 8 — Les Combareles; 9 — Commarque; 10 — Abri Murat; 11 — Font de Gaume; 12 — Les Combaralles (după A. Leroi-Gourhan).*

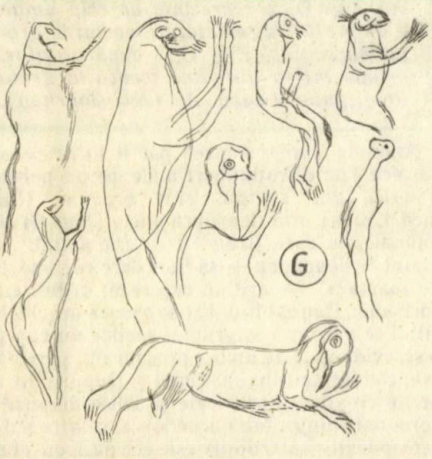

Fig. G — *Reprezentări antropomorfe la peştera Altamira (Spania). Pe marele plafon polifon sînt gravate o serie de mici făpturi ale căror feţe ascuţite se termină într-un plisc de păsăre (după Breuil).*

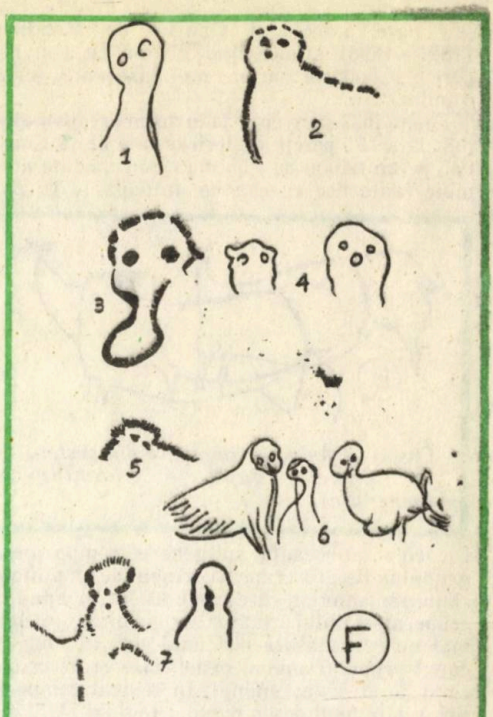

Fig. F — *Diferite exemple de „fantome": 1 — Les Combarelles; 2 — Le Portel (par a reproduce o pasăre); 3 — Font-de-Gaume; 4 — Les Trois-Frères; 5 — Lascaux; 6 — Les Trois-Frères (galeria „cucuvelelor"); 7 — Gougnac (după A. Leroi-Gourhan).*

Şi alte animale se depărtează total de realitatea zoologică: „licornul" de la Lascaux, „girafa" de la Gabillou, „antilopele" de la Pech-Merle. Nu putem spune că este vorba de entităţi pe de-a întregul imaginare sau de animale puţin frecvente, reproduse după date ale tradiţiei orale. Spaţiul nu ne permite să detaliem şi alte tablouri preistorice, de aceea ne-am folosit de un subterfugiu, în sensul că am substituit verbului imaginea. Prin urmare, cititorul este îndemnat să citească legenda desenelor pentru *Fig. D H.*

După acest periplu informativ în imperiul artei paleolitice, să mai consemnăm aici că, în viziunea sa, imboldul care-l împinge pe om să creeze compoziţii simbolice (monştri şi himere, licorni, animale mitice, dansatori mascaţi etc.) este foarte variat. Astfel, omul poate avea ca sursă de inspiraţie un impuls de ordin magic, dorinţa de a crea obiecte şi imagini care să supravieţuiască sau, pur şi simplu, o tendinţă ludică, o nevoie de distracţie reprezentînd un joc de imitaţie, ca o uşurare în momente neacaparate de grija vitală, ideea că omul artizan — *Homo faber* — acoperă cu creaţiile sale întreaga

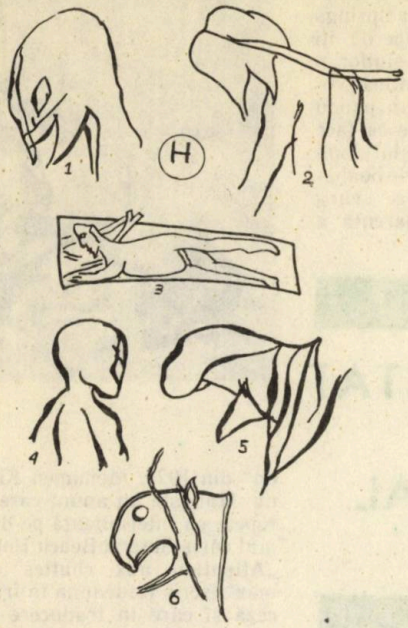

Fig. H — *Profiluri umane grafitate, enigmatice, asupra cărora specialiștii au emis ipoteze contradictorii. 1 — peștera Los Casares (Spania, după Breuil); 2 — peștera siciliană Addaura (după J. Marconi Bovio); 3 — „acrobatul" de la Laugerie Basse (după C. Boule); 4 — peștera Addaura (după J. Marconi Bovio); 5 — idem; 6 — Felină (?) caricaturală în peștera La Ferrassie (după Breuil).*

durată a timpurilor cuaternare. „Combinate, aceste năzuințl duc la acea acțiune fabulatorie în care omul visează marile viziuni mitologice ale realităților presimțite dincolo de simțuri" (Mihai Ralea).

Plutarh-Antoniu MIHĂILESCU

UN „APORTOR" ELECTRONIC

...ai vînatului căzut în apă a fost testat recent în Statele Unite cu deplin succes. Acest robot este un aparat elanș de 90 centimetri lungime și circa 7 kilograme greutate, dar care plutește, fiind acționat de un motor cu elice dirijat electronic de la distanță. Înzestrat cu două brațe de oțel, avînd gheare de 50 centimetri acționate cu arcuri, el poate apuca — și apoi aporta — două rațe mari sau o gîscă; viteza sa de 16 kilometri oră îi permite să urmărească și să prindă vînatul rănit. Odată instalat la locul său de pîndă, vînătorul își trimite robotul într-un anume punct, de unde îl dirijează spre vînatul căzut pe care „robotul-cîine", executînd comanda, îl aportează disciplinat, după care este din nou trimis la locul său de pîndă. Același robot plasează și diferitele atrape, recuperîndu-le la sfîrșitul vînătorii. Reclama — ca orice reclamă — își laudă robotul, prezentîndu-l ca un „cîine ideal" deoarece n-are nevoie de îngrijire, mîncare și adăpost, fiind gata oricînd să intre în baltă; mai mult încă, fiind cuirasat, este practic insensibil la un foc ce l-ar atinge din eroare...

Singurul său inconvenient este că nu poate lucra decît în apă perfect limpede, neputînd trece prin iarbă sau stuf, ori circula pe pămînt. Un alt inconvenient al „cîinelui ideal" este prețul său foarte ridicat: 1250 de dolari sau, aproximativ, 75000 franci francezi...

C. N.

CU CÎRLIG ȘI PRAF DE PUȘCĂ

● *Pescarul îi face legăturii amoroase nod... pescăresc!*

● *Cînd animalele din grădina zoologică au pui, aceștia fac parte din grădinița zoologică...*

● *Pescarul niciodată nu sare din lac în puț! Nu lasă el... peștele!*

● *Cînd după ore întregi nu prind nimic, mă duc acasă și las peștele... baltă!*

● *Pescarul cînd povestește, spune niște lucruri pe care nu le crede nici el. Dar le spune cu atîta convingere, încît, le credem... noi.*

● *Cocoșul de munte cînd cîntă închide ochii, iar de este și în bătaia puștii, îi închide... definitiv!*

D. Ç. MĂZILU

AM VIZITAT PARCUL NAȚIONAL TSAVO

La 180 kilometri de Mombasa — se întinde uriașul parc național Tsavo, care se desfășoară pe un teritoriu de 20.800 kilometri pătrați. Este lesne accesibil pentru că o șosea asfaltată țîșnește din Mombasa pentru a-l tăia în două jumătăți identice: *Tsavo Est* și *Tsavo Vest*. Din șosea se desprind nenumărate piste care alcătuiesc o rețea cu o lungime totală de 5.500 kilometri ce înghite realmente savana. Peisajul este cu totul și cu totul sălbatic. Magnific, intact, indiferent, cu văile sale verzi, cu cîmpiile uscate, cu colinele sculptate și modelate de răsuflarea fierbinte a titanului subpămîntean, din fluviile de lavă vulcanică. Din orice punct al parcului — situat la o altitudine de 1.500 metri — se poate zări, prin oglinda transparentă a aerului totdeauna umed, în depărtare, silueta albă a lui Kilimandjaro îmbrăcat în zăpada veșnică ce pare că plutește deasupra cerului. Fauna este bogată și variată: un veritabil crater în care colcăie trupe de elefanți, girafe, struți, zebre și gazele care se pot zări cu binoclul, uneori cu ochiul liber.

Pe marginea drumului se pot citi anunțuri multicolore în engleză, franceză și bineînțeles invariabilul „Jambo"; lodge a Kilaguni pastoral balade at Roarings Rocks; Poacker's Look Out, și Mzim Mzima Springs Club. O invitație superbă îți adresează, din vîrful sînilor, o europeancă în bikini întinsă voluptos la soare, pe un panou gigant, fără să-i pese că face insolație; aureola părului blond se confundă cu umbrele boababilor; vîrful sînilor se scurg prin țesătura transparentă a sutienului de carton, torente de lumină policromă pe care noaptea le transformă în jerbe de artificii; „Jambo at Ngulia Safari Camp. Jambo at Kimbla (under the canvas tent)." Și „Highways" (lodge)".

Și „Jambo in Kalanga Valley". Pe drumul ce duce către ocean, mărginit de-o parte și de alta de palmieri se poate citi cu intermitență numele unuia din cele mai bune și sofisticate hoteluri din lume, totdeauna menționat în primele rînduri de „Harper's Guide": „Serena Beach Hotel". La o cotitură a drumului îi zărești macheta; un colț de plajă pustie, o mare verde, o grădină tropicală în care sînt adunate în grupuri de patru bungalowuri albe și negre, în stil arab; un sat cu străduțe pline de flori și fîntîni; cu porți sculptate și pereții din materiale — spun gazdele — permeabile la briza marină. Toată macheta este încadrată de o poartă uriașă: poarta de intrare în hol. O replică — spun tot gazdele invizibile — a aceleia care a fost sculptată de celebrul Swahili, unul din conducătorii temuți, spînzurat de englezi — a „Maj-Maji revolution" din 1921: Mohamen Kijuna. Mai este un anunț care se repetă cu intermitență pe drumul către Serena Beach Hotel: „Attention aux chuttes des noix", scris totdeauna în franceză și care în traducere înseamnă: „Atenție, nucile de cocos cad...". De fiecare dată cînd treci pe lîngă el, singurul ghid, șofer Massai pe care l-ai închiriat de la compania „Cooper Sky-bird" întoarce capul spre tine și rînjește..., arătîndu-și clapele albe ale pianului digital. Zîmbetul lui face parte dintr-o strategie africană. Conduce cu viteză și cu economie de mișcări mașina. Toți șoferii Massai fac la fel, dar toți șoferii Massai se opresc brusc într-un singur loc: alături de susurul unui rîuleț se ridică, firavă și timidă, o piatră albă, funerară, ce pare ruptă din brîul de zăpadă al lui Kilimandjaro. Nu este scris nimic; nu este desenat nimic cu vîrful cuțitului pe piatra funerară. Dar gesturile și cuvintele șoferului Massai sînt aceleași: zîmbește, se înclină scurt cu ochii la brîul de zăpadă a lui Kilimandjaro și apoi scuipă cu nedisimulat dispreț asupra pietrei. El spune numai atît: „Jumbo Bwana". Ngaje Ngai. Ngaje Ngai este versantul vestic al lui Kilimandjaro și înseamnă în engleză „The House of God", dar dacă întrebi șoferul Massai ce înseamnă piatra funerară, el nu-ți spune niciodată nimic.

Gabriel RĂDUȚĂ

O ÎNTÎMPLARE CU VASILE ALECSANDRI

În primăvara anului 1966, realizînd o emisiune despre Vasile Alecsandru pentru tinerii ascultători, am mers și în comuna acestuia, la Mircești. Seara, stăruind în fața unui pahar de Cotnari cu directorul de atunci al căminului cultural, am avut surpriza să aflu că, dintre cei care au fost în serviciu poetului, „mai trăiește lelea Maria", ultima bucătăreasă a familiei Alecsandri.

— Așa, păi, cîți ani să aibă bătrîna? m-am mirat eu.

— Oho, a bătut suta, dar mintea o are ageră și acum!

Dimineața, eram la ea. Femeie sfătoasă și bucuroasă de oaspeți, lelea Maria s-a dovedit în acea zi de mai, cu mare poftă de vorbă. Venise vremea prînzului și nu mă mai săturam să aud istorii și întîmplări din viața bardului de la Mircești. Iată o asemenea întîmplare, veselă...

Pe vreme frumoasă, poetul avea obiceiul să meargă în chioșcul de vară al conacului, admirînd pitoreasca priveliște a luncii Siretului, pînă acolo unde se pierdeau în zare cei doi stejari rămași în legendă, prin versurile sale. Dacă era bine-dispus, se așeza într-un fotoliu de răchită, cerînd ceai, tocul, cerneală și hîrtie de scris. În asemenea clipe, Vasile Alecsandri era întovărășit de un pisoi mare siamez, căruia îi dăduse numele de Ursachi. Într-o dimineață, în timp ce scriitorul își răsucea tacticos o țigară, cu motanul suit pe masă lîngă el, lelea Maria aranja niște straturi de panseluțe, din preajma chioșcului.

— Cînd scria — își amintea fosta bucătăreasă — nici fetița lui, nici conița, nu trebuiau să-l deranjeze cu ceva, ori să-l întrebe de vorbă, d'apoi noi, slugile! Singurul admis era Ursachi care ba i se freca de picioare, ba i se urca pe umeri, ori îi torcea pe genunchi. Și cum vă spuneam, terminasem cu florile, mă uit înspre chioșc, și numai ce mă pufnește odată, rîsul. Conașul, cu țigara în gură, se uita la lunca Siretului și șoptea niște cuvinte; ceva versuri, cred. În timpul ăsta, motanul răsturnase călimara pe masă, umplîndu-se tot, de cerneala care începuse să curgă și pe halatul poetului. Și, cum eu mă prăpădeam de rîs, văzînd comedia, numai ce-l aud:

— Nu te mai hlizi așa, Mariucă, și du-te-n treburile tale. De-acuma, simt că începe să curgă...

— D'apăi, conașule — îi răspund eu — de curs, curge mai de mult, de pe 'mneata, acum te-o fi răzbit prin halat!

— Ce să mă răzbească, proasto?

— Cerneala pe care a vărsat-o Ursachi! Ia-n te uită la dumnealui: arată ca dracu!

— Ira! — face boierul meu, după ce vede isprava motanului; ia fată hăi, mițul și bagă-l în covata cu leșie, de-l spală, că diseară, avem mosafiri de la Eși și știi că le place să se joace cu el. Ce să vă spun? O fi fost el, Ursachi, de neam siamez, însă în covata mea cu apă n-a vrut să șadă nicicum! Așa că, l-am șters și eu, cum m-am priceput, da' ceva urme de cerneală, tot au mai rămas pe blana procletului... Seara, după ce invitații s-au ospătat și veselit, mă cheamă nevasta unuia din ei, să-i spun cum fac eu, găluștile cu ficat de gîscă, de ies așa de bune și pufoase. Și, după ce îi explic eu ce și cum, numai că-l aud pe cuconu Kogălniceanu că mă întreabă de poznaș, cercetîndu-l curios, prin sticlele ochelarilor, pe Ursachi:

— Ascultă, fetico; poeziile pe care ni le citește acum stăpînul tău, sînt scrise de el, ori cumva, l-a ajutat la compunerea lor motanul ista, că-l văd tărcat de cerneală și pe lăbuțe și pe bot!?...

Aurel CODREANU

Sfaturi pentru vînătorul montan

DINCOLO DE CONDIȚIILE GENERAL VALABILE pe care trebuie să le îndeplinească un vînător, cel de capre negre are parcă, un statut aparte. Muntele îi cere să fie perfect sănătos, antrenat și bine echipat, să cunoască în amănunt terenul, cu toate formele lui de relief și în orice vreme — ploaie, ninsoare, furtună, ceață. Cu toate aceste calități asiguratorii, ghionionul îl poate paște în orice moment, iar ajutorul de a ieși din impas nu trebuie așteptat întotdeauna de la alții. Ca și înotătorii în larg, alpiniștii angajați în cățărare pe stînci, ori vînătorii cînd urmăresc un țap de capră neagră cu un trofeu deosebit, sînt supuși riscului de a se accidenta. Acest plus de neprevăzut dacă este luat în calcul, poate fi evitat în orice acțiune care ar genera un risc.

Supraviețuirea, de cele mai multe ori este agățată de un fir de mătase, acolo unde și cînd nu se așteaptă nimeni. Succesul este strîns legat de optimism, pe care nu avem voie să-l dăm la o parte. Ca vînători alpini, trebuie să cunoaștem dinainte multitudinea de laturi ale neprevăzutului care însoțește obligatoriu, sportul nostru preferat. Este mai ușor să previi, spune un dicton, decît să vindeci. Sigur, sînt situații cînd ne apărăm din instinct. Civilizația însă ne-a pus la dispoziție multe mijloace ca să putem cunoaște unele riscuri.

Dar de multe ori, deși le știm, le ignorăm. (Folosim la popasuri, cînd sîntem după un plin efort, alcool, deși știm că ne afectează ficatul, „tratăm" plămînii cu nicotină și dereglăm ritmul normal al bătăilor inimii cu cafea, dar o facem, chipurile, ca stimulent, fiincă contăm pe rezervele noastre din organism, care vor lupta cu intrușii nedoriți...).

Fără să reducem instinctul de a evita riscurile, paleta mijloacelor noastre — gîndite — este cu mult mai mare. Vînătorul de capre negre trebuie să fie conștient că numai el singur se poate salva în imensitatea muntelui cînd natura se dezlănțuie pe neașteptate sau îi crează surprize neplăcute. Dar niciodată nu vom ști totul, dacă nu ne însușim deprinderi și din experiența altora.

Aș dori să dau doar cîteva sfaturi din lunga mea experiență de vînător alpin, cînd am folosit mijloace deosebite care m-au salvat din situații limită.

A ieși teafăr dintr-un necaz, prilejuit de munte, presupune un psihic echilibrat, puternic, capabil să înfrunte „șocul" — inerent omului neobișnuit cu duritățile naturii.

Dacă cineva nu a fost de mic sau în vacanță, ori concediu în munții înalți și nu s-a urcat niciodată cît de cît pe o stîncă, raționea de a merge acolo i se pare complet neavenită.

Nu același lucru se întîmplă cu unul care, de copil a escaladat gardul ce desparte curtea de cea a vecinului. S-a cățărat pe un pom, a trecut peste podețe fără balustradă, sau a călărit peste trunchiurile copacilor smulși de furtună și trîntiți la pămînt. Acela se va familiariza ușor cu cățăratul pe stînci, va traversa ușor bîrnele înierbate de pe fețele alpine, atunci cînd va urmări o capră neagră cu trofeu deosebit. El va avea corpul și psihicul format să poată raționa spontan și eficient, fără ezitări.

Dar să nu uităm că un astfel de vînător trebuie să fie antrenat, să-și cunoască potențialul fizic ca forță și durată. El va ști să folosească cordelina, pioletul și colțarii. Va cunoaște consistența zăpezii, pentru a nu declanșa avalanșe.

Pentru un vînător alpin, terenul cu capre negre este ca pista cu garduri pentru atlet. Ele trebuie trecute fiindcă sînt obstacole spre performanță.

Vînătorul de capre negre mai trebuie să știe ca volumul lui de hrană să fie mic, dar cu valori nutritive mari atît în calorii, cît și în proteine, hidrocarburi, grăsimi, minerale, vitamine și enzime. Aceasta îi furnizează energia pentru un travaliu greu și de durată. De exemplu, proteina din albușul de ou, poate să ne ofere un singur

gram — 4 calorii. Hidrocarburile ne asigură căldura corpului. Şi ele cu un singur gram ne dau tot 4 calorii, iar grăsimile ne pot da cu un gram, 9,1 calorii.

Dar, atenţie! Să nu mîncăm prea multe dulciuri, combinate cu făină, fiindcă ele reduc rolul anticorpilor şi ne expun mai uşor la îmbolnăviri, deoarece acestei hrane îi lipsesc vitaminele şi enzimele. De asemenea, prea multe grăsimi stînjenesc circulaţia sîngelui în vasele capilare, unele se şi depun pe ele.

Chiar şi prea multă proteină leneveşte activitatea stomacului şi îngreunează digestia. La fel excesul de hidrocarburi distruge flora bacteriană a intestinelor şi poate produce alergii.

Banala sare de bucătărie în cantităţi prea mari, mai mult de 5 grame pe zi, supune rinichii la un efort suplimentar pentru a elimina surplusul.

Există printre altele, trei reguli în legătură cu servirea mesei, cînd evoluăm în zona alpină şi depunem un efort susţinut. Anume:

— nu mînca dacă nu ai poftă;
— opreşte-te înainte de a fi sătul;
— mestecă totul, foarte bine!

Şi acum cîteva sfaturi de care trebuie neapărat să ţinem cont ca un vînător ce evoluăm pe un teren accidentat. Fac precizarea că numai purtatul pe umăr al armei nu este suficient să fim mîndri că sîntem vînători. Este necesar să ştim cum umblăm cu ea, cum funcţionează şi ce riscuri comportă scăpată fiind din atenţia noastră. Aceste deprinderi trebuie să intre în reflex. Antrenamentul formează rutina. Iar rutina aduce siguranţa în mişcări.

A folosi şi trage cu arma, nu este un talent înnăscut. Aceasta se învaţă. În final ajunge o artă.

În munte, urmărind o capră neagră, o vom face cu gloanţele în magazia armei. Nu este suficient să fie piedica pusă. Oricînd, o traversare pe lîngă o stîncă colţuroasă, o trecere printr-o postaţă de jneapăn, sau o alunecare pe o faţă cu zăpada îngheţată, poate înlătura piedica, trăgaciul se agaţă şi nenorocirea a venit.

Cu arma se umblă ca şi cînd ea ar fi încărcată. Chiar şi în pădure. Cine poartă în mîini o asemenea unealtă, are o mare răspundere.

Să ne ferim de muşcătura viperei negre. Această mică reptilă, de multe ori doar de o şchioapă, de culoare neagră-catifelată, cu ochii mici, înconjuraţi de o membrană roşie-purpurie, are în maxilarul inferior doi colţişori conici — sidefaţi, subţiri. Deranjată sau provocată ne muşcă, iar prin aceşti dinţişori care sînt capilari şi aşezaţi pe o pungă, ne injectează veninul ca printr-o seringă. Muşcaţi de o viperă, veninul combinat cu hemoglobina din sînge, formează corpi stabili şi astfel duce la sufocare. Desigur, cantitatea de venin se corelează şi cu greutatea corpului. Efectul apare cam după cinci ore. Ce trebuie să ştim ca să ne ferim de vipere şi cum acţionăm dacă sîntem muşcaţi de ele?

Vipera neagră se găseşte de obicei pe versanţii sudici ai munţilor, pe crengi groase de jneapăn sau pe lespezi de stîncă. Dar niciodată cînd soarele este torid. De obicei după-amiază. Această reptilă nu aude deloc. În schimb, percepe caloric foarte bine vibraţiile produse de o mişcare din apropierea ei. Atunci se apără desprinzîndu-se ca un arc şi atacă.

Muşcaţi de o viperă nu trebuie să intrăm în panică.

Să nu alergăm! Încercăm — dacă ajungem — să sugem veninul cu condiţia ca în cavitatea bucală să nu existe afte sau carii dentare. Apoi scuipăm. Dacă ne-a muşcat de deget sau antebraţ, strîngem locul deasupra muşcăturii cu un capăt de cordelină sau o sfoară pînă ajungem la prima unitate sanitară.

Ca vînător alpin, cînd am fost muşcat de o viperă de mînă sau picior, am procedat în felul următor:

Am scos proiectilul din tubul cartuşului şi am presărat pe cele două găurele, abia vizibile, cîteva fire de praf de puşcă cărora le-am dat foc. În felul acesta am neutralizat efectul veninului.

Dar cel mai sigur lucru este dacă avem în raniţă ser antiviperin integral într-o seringă. Serul antiviperin este cel mai eficace ca şi siropul „Specifico pessoa contra veneno". Alcoolul este contraindicat.

Şi roiurile de viespi ne pot necăji foarte mult. Nu trebuie să uităm că mai mult de 10 înţepături pe căile respiratorii — nas-gură — sau mai grav pe pleoape ne pune în situaţia să nu ne mai puntem ajuta singuri. De aceea, trebuie să fim foarte atenţi cînd în drumul no-

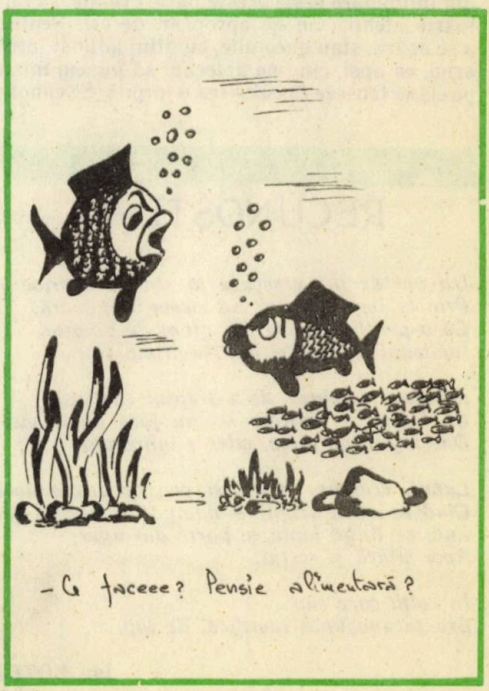

stru auzim în văzduh bîzîit de viespi. Înseamnă că undeva, într-un mal, este un cuib. Nu avem voie să le deranjăm cu un băţ sau aruncînd pietre în viespar. Sînt foarte irascibile şi chiar dacă fugim, ne urmăresc. Odată înţepaţi, ne vom strădui să îndepărtăm acul — care de obicei rămîne în rană. Apoi aplicăm o compresă rece atenuînd în felul acesta durerea şi tumefierea.

Poate nu credeţi, dar am fost o dată atacat de un corb.

Dormeam într-o căldare din golul alpin, pe o zi frumoasă cu soare. Un vuiet puternic m-a trezit, dar în acelaşi timp am simţit o durere acută pe dosul palmei şi sîngele ţîşnea din ea. Apoi am auzit croncănitul corbului care se îndepărta. Noroc că pe cap şi ochi am avut pălăria de vînătoare. Diferenţa de culoare între mîini şi restul corpului acoperit cu echipament l-a tentat. Concluzia, trebuie să dormim cu „ochii deschişi".

De asemenea, să fim prudenţi cînd ocolim lacurile alpine, dacă marginile lor au zăpadă prelungită în apa îngheţată. O alunecare în aceste lacuri, face ca greutatea corpului împreună cu raniţa grea să spargă gheaţa. Iar noi, cu un organism suprasolicitat de efort şi cu metabolism ridicat riscăm un stop cardiac. Deci, moarte sigură...

De multe ori, toamna, în golul alpin, putem întîlni la mare altitudine, pe creastă sau pe platou, cîte o barză albă sau neagră, bîtlani sau cocori. Acestea sînt exemplare de păsări migratoare care, obosite s-au desprins din stol şi se opresc să se refacă. Unele din ele, în cădere, îşi rup o aripă sau sînt epuizate. Dacă dăm din întîmplare peste aceste păsări rănite, să fim foarte atenţi cum ne apropiem de ele. Pentru a se apăra, stau ghemuite, cu gîtul adunat între aripi, ca apoi, cînd ne aplecăm să punem mîna pe ele să lanseze ciocul — ca o torpilă. Se cunosc multe cazuri cînd turişti sau vînători alpini, care au vrut să le ajute, au rămas fără un ochi. Dacă sînt rănite nu le putem acorda nici un ajutor, acolo sus.

Pare banal, dar este un pericol real dacă, dorind să scurtăm drumul la coborîre şi avem în faţa noastră o postaţă de jnepeniş ne angajăm să trecem prin ea.

Jnepenii cresc pe vîlcele unde există mai multă umiditate rămasă de pe urma furtunilor din iarnă care au îngrămădit zăpada acolo. Ei se întind cu crengile şi rădăcinile lor în toate direcţiile, formînd de cele mai multe ori o plasă aproape de netrecut. Ea camuflează vîlcelele adînci cu pietre, adeseori cu mlaştini, săritori cu stînci umede. Odată intraţi în acest labirint, este un consum de energie enorm ca să ieşim din ei. O oră de escaladat peste crengile unei „păduri" de jnepeni echivalează cu un efort pe care îl facem în trei ore ca să urcăm o diferenţă de nivel între 500—1000 metri. De aceea postaţa de jnepeni trebuie evitată atît la urcare, dar mai ales la coborîre.

Aristide STAVROS

RECUNOŞTINŢA

Un pui de lup crescuse la sîn de căprioară..
Prin ce imprejurare? Să zicem, bunăoară,
Că a pierit lupoaica din glonţ de vînător,
Iar iedul căprioarei murise-ntîmplător.

Asemeni simbioză, de-a dreptul curioasă,
Cu logica — desigur — nu face bună casă,
Dar logica de fapte, ades e înfirmată.

Lupul, crescuse mare, şi pentru prima dată
Cînd se iscase frigul — domnea cumplitul ger
Luă, pe lîngă lapte, şi parte din uger,
Apoi mîncă şi restul.

În colţii care rup
Era recunoştinţă specifică, de lup.

Ion BOTEZ

DIN TOLBĂ ŞI DIN JUVELNIC

● *Dacă dumneata te duci la vînătoare de balene, apoi eu mă duc la pescuit de lupi.*

● *Vînătorul la curs seral: Fraţilor, ghiciţi ce mi-a căzut la teza de chimie? Iepurarea!?*

● *Dilemă: coarnele bărbatului în vitrina de trofee a soţiei?*

● *Anecdotele se împart în: vînătoreşti, pescăreşti şi... adevărate.*

● *Ce noroc pe el! A obţinut o bursă de specializare la... Pescara!?*

● *La vînătoare la pîndă taci milc, la pescuit... chitic.*

● *E un pescar fair-play: utilizează la pescuit numai momeli.*

● *Deviza „întreprinzătorului": mă descurc mereu ca-n junglă.*

● *Curios, şi elefantul şi ţînţarul se fălesc cu trompa.*

● *La vînarea greşelilor, criticii literari folosesc ca hăitaşi... cititorii.*

● *Tolbei goale ziceţi-i mai degrabă sacoşă.*

● *Dacă te întorci fără peşte, în ochii mei eşti un mormoloc.*

● *Dicton în lumea lupilor: lupul pentru lup e om.*

● *O carte de versuri se îmbracă în piele de căprioară, una de critică în piele de şarpe.*

Constantin ARDELEANU

ALICE DIN PLUMB SAU DIN OȚEL?

Începînd cu anul 1991 va intra în vigoare, pe întreg teritoriul S.U.A., legea care interzice să se mai tragă cu alice din plumb în păsările de apă, devenind obligatorii alicele din oțel. Se știe de mult că plumbul e otrăvitor. Acum însă, numărul tot mai mare de vînători, milioanele de cartușe trase în fiecare an deasupra bălților și apelor puțin adînci de pe litoral au dus la otrăviri în masă a rațelor și gîștelor sălbatice (care înghit alicele din mîl, confundîndu-le cu pietricele necesare digestiei), dar și a răpitoarelor care le consumă (ex. codalbul cu cap alb, rar și ocrotit). Păsările se chinuie, mor cu încetul, de așa-numitul saturnism.

Unde-i lege nu-i tocmeală! Ce urmări va avea însă asupra tirului și a armelor această nouă muniție?

Armele cu choke plin, sau 3 4 sau 1 2 sînt periclitate, se pot „înela", pot chiar crăpa la gura țevii, în cel mai bun caz se lărgesc cu încetul. Căci oțelul folosit de alice este de cel puțin trei ori mai dur decît cel mai dur aliaj din plumb. Deci țevile trebuie frazate de un armurier expert atît la gură, cît și la conul de racordare, pînă la un choke de 1 4 (cilindric ameliorat), mai sigur e însă cilindric, pur și simplu!

Dar ce tir mai oferă asemenea arme și alice?

Bine înțeles că mulți vînători au fost și sînt încă împotriva noii legi, aducînd argumente, dovedind inferioritatea alicelor din oțel. Alții le găsesc și unele „scuze" oferind soluții pentru compensarea dezavantajelor. Iată cîteva elemente pro și contra.

1. Fiind mult mai dure, alicele din oțel nu se deformează în timp ce străbat țeava, nici nu se lipesc între ele ca cele din plumb și nu dau pericoloșii „ciorchini". Deci nu vor apare în snopul de alice nici goluri, nici „poale", alicele vor fi distribuite egal, compensînd astfel în parte lipsa unui choke. În schimb, ricoșeurile apar mai ușor și mai des.

2. Fiind mult mai ușoare decît cele din plumb, alicele din oțel au un efect mai redus asupra vînatului lovit, viteza lor scăzînd mai repede pe măsură ce se îndepărtează de gura țevii, datorită frecării cu aerul. La dimensiuni egale, o alică de plumb are o energie remanentă aproape de două ori mai mare decît una din oțel, la o distanță dată (faptul e valabil și la 36 metri și la 55 metri). S-a ajuns la concluzia că, în mod practic, pentru a obține un efect egal, trebuie folosite alice din oțel cu 1 2 mm mai mari decît cele din plumb, valabile pentru fiecare vînat.

3. Fiind de dimensiuni mai mari, alicele din oțel vor fi cu circa 25% mai puțin numeroase în focul ce se trage, deci vînatul va scăpa mai ușor printre alice, iar vînătorul este obligat să tragă la distanță mai mică spre a nu răni inutil păsările. Pentru gîște ar trebui pușți de calibrul 10!

Am scutit cititorii de tabelele complicate, cu cifre foarte exacte (uneori cu trei zecimale), bazate pe cercetările firmelor producătoare de cartușe de vînătoare și invocate de acestea pentru a dovedi cele de mai sus.

Într-o revistă englezească de vînătoare, am găsit concluziile unui studiu referitor la acumulările de plumb în solul unui poligon de talere. Problema preocupă deci și alte țări și s-ar putea, cu timpul, ca plumbul să nu mai fie folosit la vînătoare...

Matei TĂLPEANU

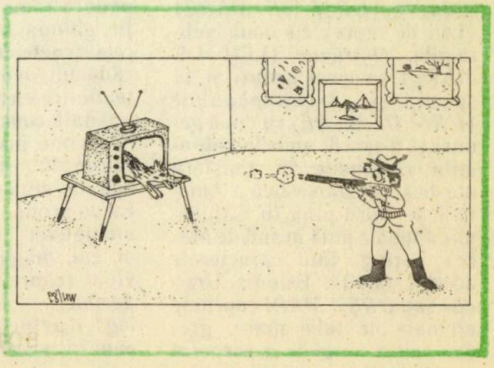

PORTRETE

URȘII

Sub această denumire, zoologii sistematicieni și autorii unor manuale de popularizare inserează o serie de specii și subspecii de mamifere carnivore aparținînd mai multor familii, ca de exemplu: Familia *Ursidae (URȘI MARI)* cu două subfamilii: *Ursinae (URȘI PROPRIU-ZIȘI)* cu 3 genuri răspîndite în vechiul continent și subfamilia *Tremarctinae (URȘI CU BOT SCURT)*, cu un singur gen și specie răspîndit în America de Sud; Familia *Procyonoidae (URȘI MICI)*, alcătuită din cinci genuri cu 17 specii și 87 de subspecii, răspîndite în Lumea Nouă și Familia *Ailuridae (URȘI PISICI)* cu două genuri și două specii răspîndite în estul și nord-estul Asiei. O familie aparte o constituie *Otariidae*-le *(URȘI DE MARE)* (Leii de mare) cu două subfamilii: *Otariinae* (LEII DE MARE) cu cinci genuri și 11 specii și *Arctocephalinae (URȘI DE MARE)* cu două genuri și 8 specii, ambele subfamilii răspîndite în emisfera nordică, coasta vestică a Americii de Nord pînă în California, Japonia pînă în sud de Marea Bering. Iată caracterele acestor familii: Familia *Ursidae* sau *URȘII MARI* cuprinde animale de talie mare, greoaie, cu o lungime a corpului între 1—3 metri și a cozii de 7—12 cm; greutatea variază între 27—780 kg (excepțional 1000 kg). Sînt vertebrate plantigrade, pentadactile, cu gheare puternice curbate și neretractile. Corpul masiv, capul lung și lat, ochii mici, urechile relativ scurte și rotunde. Simțul mirosului foarte dezvoltat. Numărul dinților: 42 sau 32; molari cu coroana lată, turtită. Omnivori. Din această familie fac parte:

1. URSULBRUN (Ursus arctos L.). Lungimea corpului: 1,7—3,00 m; lungimea cozii: 1,1—14 cm; înălțimea 90—110 cm; greutatea 80—780 kg. Exemplarele din România au dimensiuni maxime: lungimea corpului 2,57 (masculul), 2,00 m (femela); înălțimea 135 cm (masculul), 110 cm (femela); greutatea: 440 kg (masculul), 303 kg (femela). Blana cu păr des și lung, de culoare variabilă, de la cenușiu-brună pînă la neagră, dar mai des întîlnită este culoarea brună; tineretul, cu un guler sau pete albe în jurul gîtului. Trăiește în regiunile montane cu păduri întinse și luminoase, cu stîncării și arborete mari. Nesociabil. Activ noaptea ca și ziua. Se hrănește cu elemente vegetale: iarbă, fructe de pădure (zmeură, mure, afine), jir, ghindă, mere și pere pădurețe. fructe de scoruș, ciuperci, rădacini, ovăz, porumb în lapte; dintre elementele de natură animală consumă larve de furnici, rîme, insecte. Îi place mierea de albine din stupii sălbatici sau din stupine; cei năravîți la carne produc pagube în rîndul animalelor domestice (vite, oi, cai, măgari, porci) sau în vînat (căprior, cerb). Iarna — de obicei — se retrage în „bîrlog", o adîncitură în stîncă sau pămînt, scorbura unui arbore bătrîn, grămezi de arbori doborîți, situat la adăpost de vînt, căptușit cu mușchi, frunze, iarbă uscată, cetină. În bîrlog intră întîi femela gestantă și apoi masculul. Își petrece iarna într-o stare letargică, o stare de somnolență, menținîndu-și viața din rezervele de grăsimi acumulate vara și toamna. Mulți indivizi nu se retrag în bîrlog, ci vagabondează în continuare prin păduri în căutarea hranei. Ating maturitatea sexuală la doi ani și jumătate, patru ani. Se reproduc între lunile IV—VIII; gestația durează 8—9 luni. Naște 2—4 pui, rar 1—5 pui, în lungime de 20—25 cm și greutate de 400—500 g, iar la un an ajung la 25—60 kg și la doi ani la 100 kg. Longevitatea: 30—35 ani

Cunoscut încă în urmă cu 2000 de ani, a constituit obiect de atracție pentru romani. Caligula a organizat în arene un spectacol cu 400 de urși, pe care i-a lăsat să se lupte cu cîinii și gladiatorii, iar Gordianus I, l-a întrecut, dispunînd de 1000 de urși. Un alt împărat roman, Probus, a dispus chiar plantarea unei păduri artificiale în circ și în care, alături de leoparzi și tigri, a introdus 100 de urși, iar alți demnitari ai vremii, țineau urșii în palat și îi „asmuțeau" contra oamenilor. Multe localități din Europa au ca „stemă" ursul. Figura ursului ca stemă a constituit în trecut o mîndrie și lupta asupra întîietății a fost un prilej de conflicte. Un asemenea diferend a avut loc în 1527 între orașele Appenzell și St. Gallen din Elveția, primul războindu-se cu St. Gallen pentru că un tipograf a figurat într-un calendar stema Alpenzellului reprezentînd o ursoaică în loc de urs; exemplele ar mai fi destule. Răspîndire geografică: Europa (Nordul Scandinaviei, Finlanda, U.R.S.S., Carpați, Balcani, Abruzi, Pirinei, Nord-Vestul Spaniei) jumătate din Asia de Nord și Asia Centrală pînă în America de Nord. Este reprezentat prin mai multe subspecii (rase). La noi trăiește subspecia *Ursus arctos arctos* L.

2. *URSUL BRUN ISABEL*

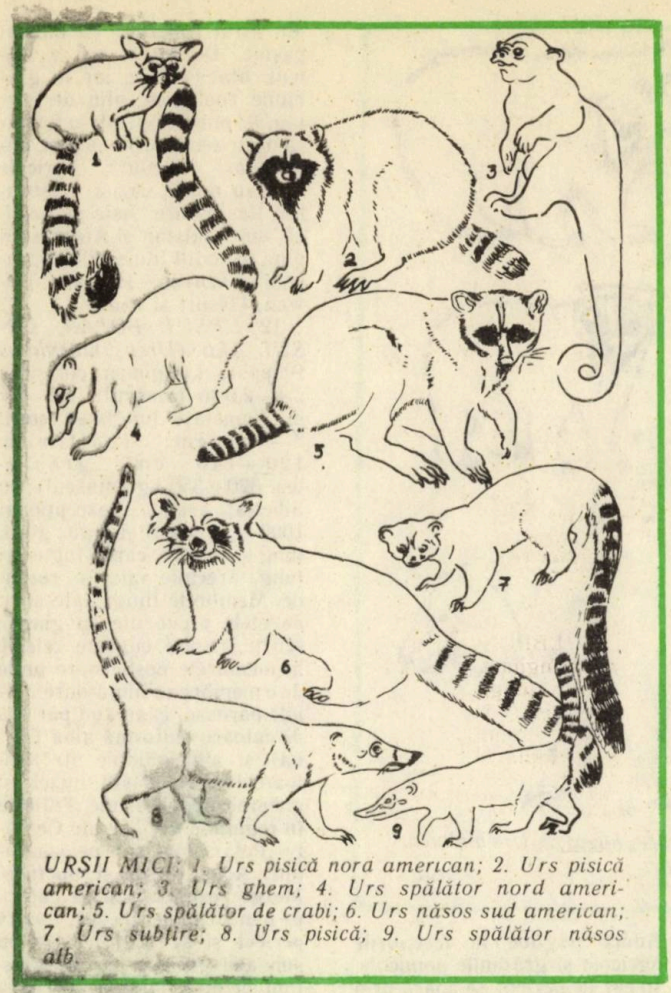

URȘII MICI: 1. Urs pisică nora american; 2. Urs pisică american; 3. Urs ghem; 4. Urs spălător nord american; 5. Urs spălător de crabi; 6. Urs năsos sud american; 7. Urs subțire; 8. Urs pisică; 9. Urs spălător năsos alb.

(Ursus arctos isabelinus Horsfeld), subspecie cu blana de culoare gălbuie-deschisă. Răspîndit în Himalaya.

3. *URSUL DE KAMCIATCA (Ursus arctos berengianus* Middendorf), subspecie de 3 metri lungime, înaltă de 1,20 m, cu blana închisă-cenușie, răspîndită în Kamciatka.

4. *URSUL GRIZZLY, URSUL CENUȘIU (Ursus arctos horribilis* Ord.). Lungimea corpului 2,5 m; greutatea 225—325 kg. Rudă apropiată a ursului brun. Corpul masiv, puternic. Botul scurt și drept. Blana de culoare variabilă, de obicei maronie-cenușie. Trăiește în păduri și locuri cu vegetație deasă și înaltă. Se hrănește cu artropode, rădăcini, nuci, boabe, mici rozătoare, cadavre de animale, precum și cu animale mari (bizon) pe care le atacă cu mare abilitate, aducînd pagube. Datorită ferocității lui, în unele părți a fost exterminat. Odinioară trăia în număr mare din Alaska și pînă în California. Azi mai trăiesc în S.U.A. 300 de exemplare. Răspîndit în America de Nord (S.U.A., Canada, Alaska).

5. *URSUL KODIAK (Ursus arctos middendorffi* Merriam). Este socotit ca fiind cel mai mare animal răpitor în viață de pe glob. Are lungimea corpului de 3 m, înălțimea de 120 cm (masculul). Puii la naștere au numai 500 g. Blana deasă, de culoare maronie-cenușie. Trăiește în păduri montane, cu ape prin apropiere. Obișnuit, se hrănește cu vegetale (iarbă, rădăcini) și o singură dată pe an, primăvara, cu somni, pe care îi capturează în timpul migrației lor spectaculoase. Se instalează pe firul apei sau pe mal și îi capturează cu labele, îi scoate pe mal, unde îi consumă pînă ce nu mai rămîn decît scheletul capului, al spinării și al cozii. Răspîndit în America de Nord (Insula Kodiak din Alaska de Nord.)

6. *URSUL BRUN SIRIAN (Ursus arctos syriacus* Hemprich et Ehrenberg). De talie mică. Culoarea blănii deschisă gălbuie. Trăiește în pădurile de stejar și pin. Subspecie rară.

7. *URSUL BRUN TIBETAN (Ursus arctos pruinosus* Blyth). Lungimea corpului pînă la 2 m, greutatea pînă la 150 kg. Culoarea blănii maronie roșcată, cu părul mare lățos. De obicei blana este destul de întunecată. Trăiește în pădurile din Tibet.

8. *URSUL NEGRU, BARIBAL (Ursus americanus* Pallas). Lungimea corpului 1,5—1,8 m; lungimea cozii: 12 cm, înălțimea 100 cm, greutatea: 120—150 kg. Rudă apropiată cu ursul brun. Botul mai ascuțit decît al celorlalte rase. Blana de culoare maronie-roșcată. Trăiește vara în păduri, primăvara pe lîngă rîuri și iarna în bîrlog. Vînat pentru blana și carnea sa, într-o vreme devenise rar. Azi populația lui s-a refăcut, iar prezența lui în parcurile naționale nord-americane incită curiozitatea urîștilor. Apare pe autostrăzi (mai ales femelele cu pui) și cerșește de la autoturiști toate delicatesele. Atîta vreme cît capătă de mîncare este liniștit, altfel devine periculos. Răspîndire: America de Nord din Canada pînă în Mexico Central.

9. *URSUL ROȘ-BRUN (Ursus americanus cinnamomum* Audubon et Bachman). Este o rasă a ursului negru, care se distinge prin culoare roșie-brună a blănii. Trăiește în munții stîncoși din America de Nord.

10. *URSUL ARGINTIU (Ursus americanus emmonsi* Dall). Corpul cu blana pe părțile laterale de culoare argin-

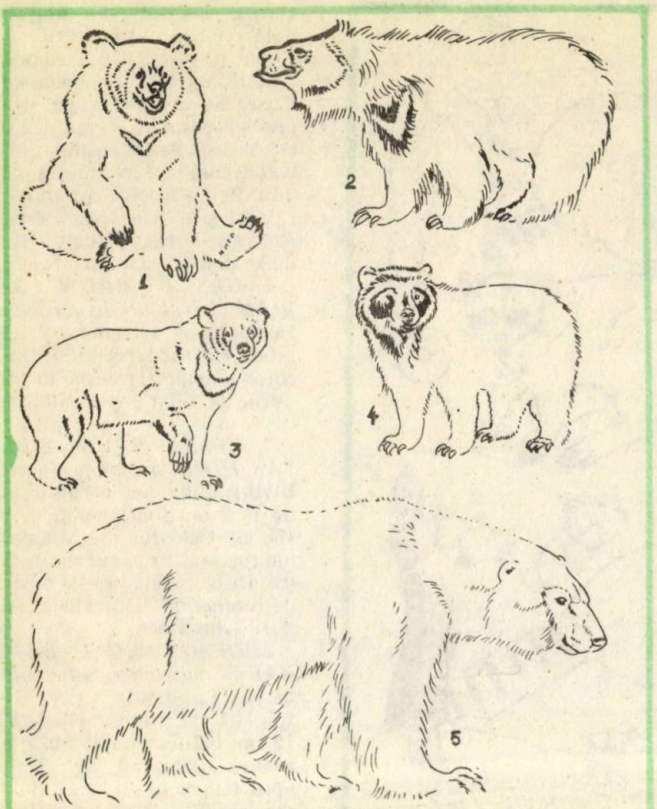

URȘII MARI: 1. Urs gulerat; 2. Urs buzat; 3. Urs malaiez; 4. Urs cu ochelari; 5. Urs polar.

tie. Trăiește pe insulele de pe coasta Columbiei Britanice.

11. *URSUL GULERAT, URSUL NEGRU TIBETAN, URSUL GULERAT ASIATIC (Ursus thibethanus* Cuvier). Lungimea corpului: 1,3—1,6 m, lungimea cozii: 5—10 cm, greutatea pînă la 120 kg. Urechile mari, clăpăuge. Blana de culoare neagră-cenușie cu irizații purpurii. Părul de pe umeri, bărbie și gît lung, formînd un guler; pe piept, o pată mare albă în forma literei Y sau V, așezat pe fond negru, cîmpul nasului, gălbui. Trăiește în pădurile de munte reci, (Himalaya, Tibet) pînă la 3500—5000 m altitudine, ascuns în vegetația de rododendron. Se cațără ușor în arbori și pe stînci. Ajunge și în cîmpiile cultivate cu porumb și fructe. Se hrănește cu plante (ghindă, nuci, porumb, fructe dulci). Vagabondează des. Aduce pagube în terenurile agricole și grădinile pomicole. În caz de pericol, se apără prin lovituri puternice de labă, care de multe ori sînt mortale. În unele părți (India) este socotit ca „spaima oamenilor de la munte", iar în altele (Ussuri din estul Siberiei) ca animal pașnic. De multe ori e violent, atacă vitele, iar în grădinile zoologice, plin de harțag, își omoară printr-o lovitură partenera, iar în circuri, unde apare cîteodată, capriciile lui dau multă caznă dresorului. Răspîndire: Asia sud-estică, din Pakistan și Afganistan pînă în sudul Indiei, China, Japonia, Coreea, Hainan, Taiwan, Ussuri și Amur.

12. *URSUL POLAR, URSUL ALB (Ursus maritimus* Phipps). Lungimea corpului: 2,4—2,5 m (mascul), 1,8—2,1 m (femela), lungimea cozii: 8—10 cm; înălțimea: 120—140 cm, greutatea: 320—350 kg (mascul); În Siberia' arctică, excepțional 1000 kg. Corpul alungit; gîtul, lung și subțire, capul îngust și lung, urechile mici și rotunde. Membrele lungi, late și cu degetele prevăzute cu gheare scurte, groase, curbate, cele de la membrele posterioare unite de o membrană înotătoare; tălpile păroase. Blana cu păr des de culoare uniformă albă (iarna) și albă-gălbuie strălucitoare (vara). Nasul, buzele și ghearele negru-brune. Trăiește în regiunile nordice ale Cercului Polar, mai rar pe continnt. Activ diurn și nocturn. Merge pe gheață și se cațără pe bancurile de gheață; înoată perfect și se scufundă stînd sub apă pînă la doi metri și timp de două minute. Iernează sub gheață în movile de gheață de formă ovală, lungi de doi metri și jumătate lățime și jumătate de metru înălțime, pe care și le construiește singur

CURIOZITĂȚI LIRICE

RAC — *De la cap la coadă;*
Merge înapoi.
Din coadă la cap:
Este tras de boi.

CAL — *De la cap la coadă:*
Bun de călărit
Din coadă la cap:
Bun de pescuit.

ȚAP — *De la cap la coadă:*
Bun pentru vînat,
Din coadă la cap:
Bun pentru culcat.

ȚÎR — *De la cap la coadă:*
Pește subțirel.
Din coadă la cap:
Nasul de pureel.

Nicolae TACHE

şi cu un tunel de intrare lung de 2—3 m. Temperatura din interior este de cîteva grade sub zero, în timp ce afară este de —30° C. Se hrăneşte cu foci (în special pui), peşti, lemingi şi ocazional cu cadavre de animale marine, plante. Maturitatea sexuală la 4 ani (femela) şi 8 ani (masculul). Reproducerea între lunile III—V; gestaţia: 7—8 luni. Naşte în bîrlogul de gheaţă o dată pe an, 2, rar 1—3 pui de 25—30 cm lungime şi în greutate de 500 g. Longevitatea: 25—30 ani. Multă vreme a fost vînat pentru blană. Dacă blana s-a dovedit a fi de bună calitate, în schimb, consumul cărnii, datorită trichinozei, a cauzat moartea multor localnici şi chiar a exploratorului suedez Salomon Andre şi a însoţitorilor săi în 1897. Şi consumul ficatului bogat în vitamina A are grave consecinţe. Restricţiile luate de diverse state (U.R.S.S., Scandinavia, S.U.A. etc.) au echilibrat efectivul în aşa fel încît ultimele statistici indică o prezenţă de 20.000 de exemplare. Răspîndire: Arctica, în special ţărmurile nord-estice ale Groenlandei, ţinuturile îngheţate ale mărilor americane şi europene.

13. *URSUL BUZAT, URSUL INDIAN (Melursus ursinus* Shaw.). Lungimea corpului 1,4—1,8 m; lungimea cozii: 10—12,5 cm, înălţimea: 60—90 cm; greutatea 90—115 kg. Corpul greoi, capul alungit; botul prelungit într-un fel de rît, cu buza inferioară lungă ca o curea, depăşind marginea nasului; limba îngustă cu posibilitatea de a fi prelungită. Membrele mari, cu degetele prevăzute cu gheare mult curbate. Blana cu păr lung, lăţos, aspru, de culoare neagră intensă, cu o pată albă în formă de potcoavă pe piept; botul cenuşiu-alb. Trăieşte în pădurile de la şes. Bun căţărător. Se hrăneşte cu larve de insecte, fructe, flori, trestie de zahăr, miere de albine, termite. În timpul distrugerii unei termitiere suflă puternic, zgomot ce poate fi auzit dincolo de 200 m, răscoleşte termitiera şi apoi aspira prada. Atacă omul numai pentru a se apăra. Pentru un asemenea comportament, în India a fost intens combătut. Răspîndire: India.

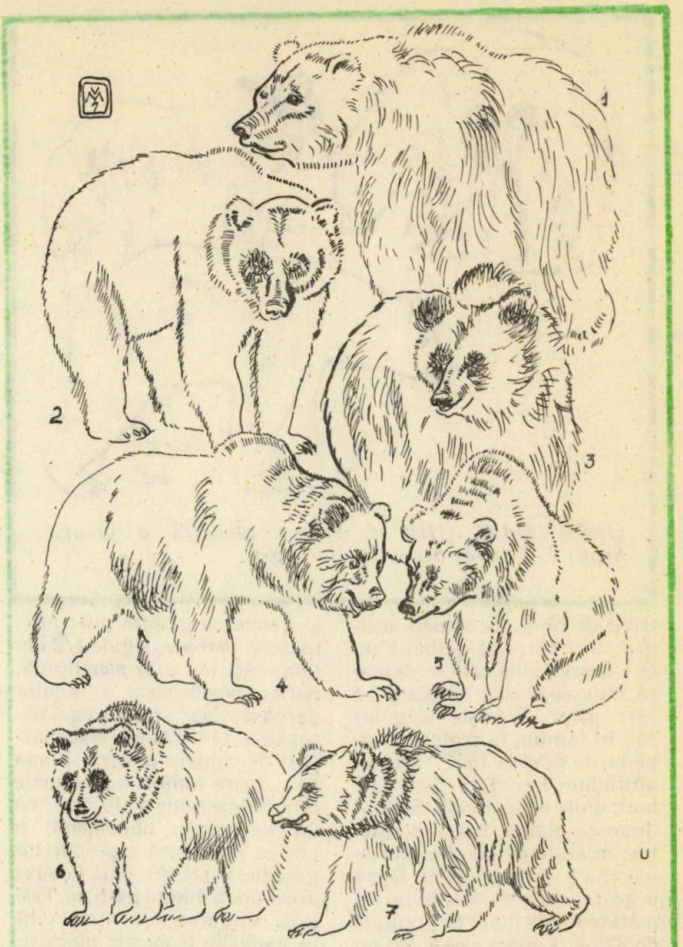

URŞII MARI (II): 1. Urs kodiak; 2. Urs de Kamciatka; 3. Urs brun tibetan; 4. Urs Grizzly; 5. Urs brun european; 6. Urs brun sirian; 7. Urs brun de Alpi.

14. URSUL MALAIEZ, URSUL COCOTIERILOR, BIRUANG (Helarctos malayanus Raffler). Lungimea corpului: 1,4 m, înălţimea 70 cm, greutatea 65 kg (mascul), 50 kg (femelă). Este socotit printre urşii de talie mică. Asemănător într-o oarecare măsură cu ursul buzat. Botul alungit, limba lungă şi subţire. Degetele membrelor cu gheare curbate. Blana cu părul scurt, de culoare portocalie-gălbuie. Trăieşte în păduri. Duce o viaţă arboricolă. Se hrăneşte cu fructe, în special cu nuci de cocos, dar şi cu mici vertebrate şi insecte. Face mari pagube în culturile de cocotieri şi plantaţiile de cacao, totuşi este iubit de localnici pentru gingăşia lui. Gestaţia: 96 zile. Naşte 1—2 pui, în greutate de 325 g. Răspîndire: Sudul Chinei, Burma şi Malaiezia.

Cealaltă subfamilie de Ursidae o formează URŞII CU BOT SCURT *(Tremarctinae),* din care face parte *URSUL NEGRU CU OCHELARI (Tremarctos ornatos* Cuvier). Lungimea corpului: 1,2—1,4 m, înălţimea: 70—80 cm, greutatea 130 kg (mascul), 60—65 kg (femela). Corpul îndesat, capul rotund. Blana cu păr po-

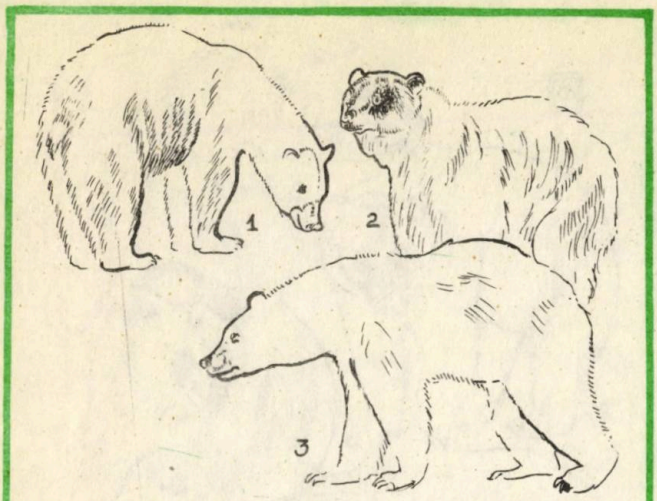

URŞII MARI (III): 1. Forma albastră a ursului brun; 2. Urs roş-brun; 3. Urs negru.

trivît de lung, de culoare neagră, cu vîrfuri albe-gălbui. Faţa ca o mască albă care înconjoară fruntea, ochii, bărbia pînă spre piept. Trăieşte singular sau în familii, în regiunile împădurite pînă la 1500—2000 m altitudine. Se caţără uşor în arbori, unde îşi face cuib. Se hrăneşte cu plante, fructe de cactus, mlădiţe de plante, ocazional atacă vitele şi lamele. După o gestaţie de 8—9 luni şi jumătate naşte 3 pui în greutate de 325 g. Longevitatea: 20 ani (în captivitate). Răspîndire: America de Sud (Anzii din Venezuela pînă în Bolivia şi Chile). În acelaşi ordin de carnivore sînt încadraţi şi aşa-zişii *URŞI MICI* (Familia *Procyonidae*), *URŞI PISICI* (Familia *Ailuridae*), iar din ordinul *Pinnipedia*, *URŞII DE MARE* (Familia *Otariidae*). *Menţionăm mai jos speciile de urşi mici, rezervînd pentru altă dată descrierea Urşilor Pisică şi Urşilor de Mare.*

1. URSUL SUBŢIRE, URSUL MAKI, OLINGO, CUATAQUIL, CUSACUSA (Bassaricyor gabbii J.A. Allen). Lungimea corpului: 75—90 cm, greutatea: 970—1500 g. Corpul subţire, alungit, capul rotund, botul ascuţit, urechile mici rotunjite; ochii relativ mari, cu pupila verticală. Membrele lungi. Semiplantigrad. Degetele cu gheare puternice, tăioase, curbate, legate 1/2 din lungimea lor cu o membrană; partea posterioară a tălpilor păroasă. Coada lungă, egal păroasă cu 11—13 inele slab marcate de culoare neagră. Blana de culoare uniformă, pe spate cenuşie-castanie-gălbuie, cu nuanţe negre; abdomenul şi partea interioară a picioarelor gălbuie; peste gît, pînă la baza urechilor o dungă gălbuie. Trăieşte singular sau în perechi, în pădurile tropicale ploioase, pînă la 1800 m altitudine. Nocturn. Arboricol şi rar întîlnit pe sol. Se hrăneşte cu artropode, mici mamifere şi în special cu fructe. Excelent cătărător şi săritor (3 m) de pe o ramură pe alta, ajutîndu-se pentru menţinerea echilibrului de coadă. În mod obişnuit poartă coada ridicată şi arcuită pe spate. Ziua doarme încolăcit în scorburile arborilor; pe înserate se scoală, se întinde şi îşi consacră un timp îndelungat toaletei, scărpinîndu-şi blana cu picioarele posterioare, pieptănînd-o cu dinţii şi netezind-o cu limba şi numai după aceea porneşte la vînat. Îşi marchează teritoriul prin urinarea în puncte fixe. În caz de pericol elimină din glandele anale o secreţie mirositoare. Ajunge matur sexual la 18 luni, ca după o gestaţie de 73—74 zile să nască un pui de 23 cm lungime şi 55 g greutate. Răspîndire: America de Sud, din Nicaragua de Nord spre N—V Americii de Sud şi pînă în Peru şi nordul Boliviei.

2. URSUL SPĂLĂTOR NORD AMERICAN (Procyon lotor L.). Lungimea corpului: 65 cm; lungimea cozii: 25 cm; înălţimea 30—35 cm; greutatea: 20—22 kg. Blana de culoare cenuşie pe spate şi cu tonuri maronii-gălbui şi ruginii în apropierea gîtlejului. Faţa ca o mască străbătută de o bandă neagră. Coada cu 5—7 inele subţiri negre, în alternanţă cu altele, cenuşii, late. Trăieşte solitar în terenuri împădurite şi în împrejurimea lacurilor, bălţilor, desişuri de mangrove de pe coastele şesurilor subtropicale şi tropicale, la marginea savanelor şi semistepelor. Hrana: artropode, pui de mici mamifere, rîme, crustacei, melci, scoici, şopîrle, peşti şi rar păsări. 50% din hrană este alcătuită din plante: fructe sălbatice, boabe, iarbă, frunze, coajă de arbori, lujeri, porumb, pepeni, cartofi, plantele şi trestie de zahăr. Populaţiile din Canada hibernează. În libertate, animalul nu-şi „spală" hrana în apă, aşa cum se afirmă în unele cărţi, ci numai în captivitate. Locuieşte în scorburi de copaci. Naşte 1—7 pui în lungime de 16 cm şi greutate de 70 g. Cu multe secole în urmă blana era preţuită. Anual se comercializează un milion de blănuri. Carnea este comestibilă, în special, în statele din sudul S.U.A. În ultimul timp a fost colonizat în U.R.S.S. şi Germania. Răspîndire: America de Nord, în Florida şi Mexico.

3. URSUL SPĂLĂTOR DE CRABI (Procyon cancrivorus Cuvier). Lungimea corpului: 65 cm; lungimea cozii: 25 cm. Asemănător cu ursul spălător nord american. Trăieşte mai mult pe sol şi înoată greoi. Hrana: în special crabi. Naşte 2—4 pui. Răspîndire: America de Sud, pînă în nordul Argentinei.

4. URSUL GHEM, POTO AMERICAN, KINKAJU (Potos flavus Schreber). Lungimea corpului: 80—110 cm; lun-

gimea cozii: 40—55 cm; greutatea: 1,800—4,600 kg. Corpul puternic, coada prehensilă. Blana cu păr foarte des și moale, lucioasă, de culoare maronie-măslinie, galbenă-maronie sau roșie-maronie pe spate, de multe ori cu strălucire de bronz: pe mijlocul spatelui, cîteodată, o dungă închisă. Trăiește în grupe mici, în păduri tropicale, petrecîndu-și viața în coroana arborilor. Nocturn. Hrana: predominant vegetală. Cu ajutorul limbii mobile de 12 cm lungime, scoate partea moale, cărnoasă din fructe și linge sucul dulce. Ziua doarme încolăcit, astupîndu-și ochii cu labele. Merge ca un acrobat pe ramurile subțiri și liane, ținîndu-și echilibrul în special cu vîrful cozii care este prehensil. Naște un pui, mai rar 2; lungimea de 30 cm și greu de 150—200 g. Carnea este comestibilă. Răspîndire: America Centrală și America de Sud.

6. *URSUL CU BOT ALB, KOATI (Nasus marica* L.). Lungimea corpului: 75 cm; lungimea cozii: 45 cm, greutatea 5 kg. Corpul alungit. Botul alungit într-un nas mobil; coada subțire, lungă și inelată, mai tot timpul ținută vertical. Blana cu păr des și aspru, de culoare variabilă după sex și vîrstă; în general este maronie. Trăiește în grupe de 3—25 indivizi, în pădurile tropicale umede, ca și în cele uscate, bogate în stejăriș, ierburi și la marginea stepelor. Hrana: nevertebrate, șopîrle, mici rozătoare. În caz de pericol scoate sunete stridente care sperie dușmanul. Naște 2—7 pui. Răspîndire: America de Nord și America Centrală.

7. *URSUL NĂSOS MIC, URSUL NĂSOS DE MUNTE (Nasua olivacea* Gray). Lungimea corpului: 60 cm; lungimea cozii: 35 cm. Corpul alungit. Blana de culoare verde măslinie pînă la roșcată-măslinie, coada gălbuie-cenușie cu multe inele negre. Trăiește în pădurile de munte pînă la 3500 m altitudine. Răspîndire: America de Sud (Columbia, Venezuela, Ecuador).

8. *URSUL NĂSOS SUD-AMERICAN (Nasua nasua* L.). Asemănător cu ceilalți urși năsoși. Trăiește în păduri, pînă la 3000 m altitudine. Răspîndire: America de Sud (Argentina).

George D. VASILIU

PEISAJ ȘI ECOLOGIE

La o privire superficială, sîntem tentați să negăm faptul că între pictură și ecologie ar putea exista vreo legătură. Că lucrurile stau altminteri o demonstrează cu prisosință una din artele sale cele mai populare, cea a peisajului, căci așa cum spune criticul de artă englez *Keneth Clark*, „pictura peisagistică marchează stadiile prin care a trecut concepția noastră despre natură."

Demonstrația o face una din capodoperele artei medievale, situată la răscruce de timpuri și mentalități. Este vorba de *„Preafericitele ore ale ducelui de Berry"*, bijuterie a miniaturii medievale de la începutul secolului al XV-lea, decorată prin rîvna artistică a celor trei frați *Limbourg:* Pol, Hennequin și Hermann. Dar pentru a le înțelege arta și limbajul este necesară o scurtă punere în epocă.

Prăbușirea definitivă, la mijlocul secolului al V-lea, sub loviturile barbarilor, a imperiului roman, năvala migratorilor care iau în copitele cailor continentul european, tălăzuirea lor în mișcare de flux-reflux, duce la distrugerea civilizației antice și a ordinii sale, fără a pune nimic în loc. Vechile orașe sînt în mare parte abandonate și prefăcute în ruină, ca și drumurile de pe uscat devenite impracticabile din cauza frecventelor atacuri tîlhărești. Cele noi se formează cu greu, în apropierea cursurilor de ape navigabile, singurele căi sigure de transport.

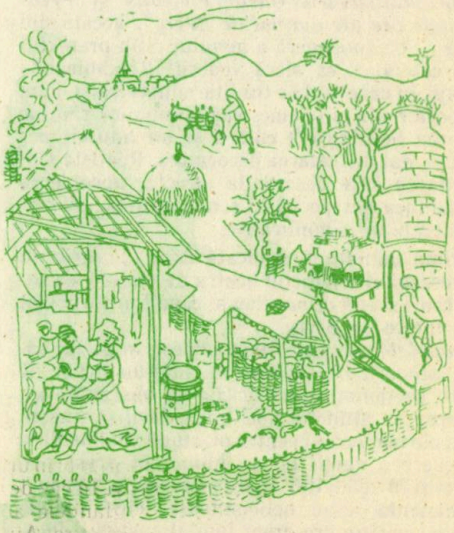

„LUNA FEBRUARIE" - DESEN DUPĂ MINIATURA FRAȚILOR LIMBOURG

Cum se prezenta peisajul european în preajma anului o mie, spune Jaques le Goff: „o întinsă mantie de păduri și bărăgane străpunsă de poieni cultivate, mai mult sau mai puțin fertile, aceasta este înfățișarea creștinătății — asemenea unui negativ al Orientului musulman — lume de oaze în mijlocul deșerturilor". Cel puțin două treimi din teritoriul european era ocupat de păduri, ceea ce a determinat caracteristica acestei civilizații, pe care H. Focillon o definește ca fiind *„civilizație a lemnului"*. Nesiguranța existenței rezultă din neputința în fața unei naturi ce-l copleșește, hărțuiala neîntreruptă, foametea și molimele îl împing pe om în spatele zidurilor întărite ale cetății. Dar și aici este prins în vîrtejul spaimei colective generată de credința iminentului sfîrșit al lumii, la încheierea celui dintîi mileniu. Ochii se întorc spre cer, cerșind îndurare. Arta pe care o va crea omul în aceste condiții, cu spatele la natură și fața la himere, este o artă simbolică în care peisajul nu-și are locul. Trecerea anului fatidic 1000, fără nici un fel de urmări, redă omenirii speranța și o îndîrjește în lupta împotriva unei naturi nesupuse. Secolul al XI-lea înseamnă ofensiva împotriva pădurilor și mlaștinilor, iar prima jumătate a secolului al XII-lea înseamnă extinderea culturii cerealelor, așa cum o demonstrează palinologia.

Din punct de vedere artistic, se asistă pînă în preajma Renașterii, la infiltrarea treptată a peisajului în pictură. Dar folosirea simbolului este modalitatea de expresie cea mai frecventă cu aspectul real. De aici bizareria și aspectul straniu al acestor peisaje.

Primele peisaje propriu zise, le aflăm în manuscrisele de la începutul secolului al XV-lea, împodobite cu miniaturi, cum sînt *„Cartea de vînătoare a lui Gaston Phoebus"* și *„Preafericitele ore ale ducelui de Berry"*, acesta din urmă — o capodoperă a genului. Sub pretextul unui calendar, ea oferă vederii 12 admirabile peisaje, în care vechea tradiție simbolică și noua tendință realistă se amestecă. Simbolică rămîne tratarea heraldică a culorii și un anumit aer fantast, dat de tratarea decorativă. Realiste sînt orientarea spre observația directă, apropierea de viziunea perspectivică renascentistă, utilizarea detaliilor semnificative.

Prima miniatură, dedicată *lunii ianuarie* nu interesează din punctul nostru de vedere, ea înfățișînd o scenă de banchet al căruit protagonist este ducele de Berry.

Luna februarie are drept subiect un peisaj sătesc, acoperit de zăpadă. Ca într-un decor de teatru secționat, avem ocazia să observăm alcătuirea de atunci a unei gospodării țărănești: casa, curtea, ocolul pentru oi, stupii. În imediata apropiere a curții (și nu numai în acest peisaj, ci și în celelalte) apare pădurea, o prezență permanentă, cînd neliniștitoare, cînd calmă.

Luna martie are drept fundal castelul ducelui, de la Lusignan. Fortificat, cu ziduri puternice, el este simbolul puterii feudale. În afara zidurilor se întind terenurile agricole, ceea ce constituie o caracteristică a timpului: un teren de pășunat, pe care a apărut atît de timpuriu o turmă de oi; un teren în curs de defrișare, o fîșie de pămînt arat. Smulgerea acestor terenuri care să fie date agriculturii se făcea greu, distrugîndu-se mărăcinișul prin foc și arareori, prin doborîrea unei păduri. Instrumentul rudimentar — toporul — nu putea îndeplini această muncă; apoi, pădurea este protejată de marii seniori din rațiuni vînătorești.

Pentru *luna aprilie* a fost ales peisajul din preajma castelului Dourdan, în fața căruia se desfășoară o scenă galantă la liziera unei păduri. Castelul, caracteristic arhitecturii Evului Mediu, prin linia sa angulară și crenelată, pare a reproduce ceva din sălbăticia unui peisaj montan. O modalitate de adaptare funcțională și estetică față de o natură semisălbatică? Poate! La poalele sale, în bărci, oamenii se îndeletnicesc cu pescuitul.

Sărbătoarea maialului, sau în tot cazul, a unei datini legate de renașterea naturii, pare să fie subiectul *lunii mai*, cu somptuosul său cortegiu ale cărui personaje poartă pe cap coroane de frunze verzi. Aerul pe care îl degajă are ceva păgîn, asemeni anticelor serbări ale întoarcerii Persefonei din Hades. Între cortegiu și fleșele turnurilor orașului Reims, ghicit în depărtare, se interpune nelipsita pădure, ca o dovadă indubitabilă a cuprinzătoarei arii a acesteia în Evul Mediu. De altfel, apropierea orașului se mai face simțită în două peisaje. Este vorba de Paris, burg fortificat, amestec de piatră, cărămidă și ardezie, cu mici grădini interioare. Prezența acestor grădinițe se va perpetua în capitala Franței pînă la începutul secolului al XX-lea, colina Montmartre fiind ultimul lor refugiu. Într-o luncă, pe malul apei — să fie oare Sena? — se cosește iarba, pe care femeile o adună în mici clăi. O scenă cîmpenească, idilică, de pe la 1450, de neconceput în Parisul de azi supraa-

SEJUR ÎN MUNȚI

Frumoși, înalți, produși în România,
ei poartă scrise-n trunchiuri nume pline
de relief: eroi și eroine
ce-i străbătură: Gică, Tanța, Mia...

Ne-au dat și lemn destul — și măiestria
de-a-l face topuri de hîrtii veline.
Urmarea? Prin poieni, pe serpentine,
abundă astăzi, cocoloș, hîrtia.

Și zac mai jos, acolo, către poale,
mormane de cutii de tablă goale
pe care poate-oricine să le-observe.

De-aceea, bucuros din cale-afară,
ajuns în munți ca să mai scap de vară,
mă recreez pe-un munte... de conserve.

Andrei CIURUNGA

glomerat și suprapoluat, din care au fost izgonite răzoarele de verdeață producătoare de oxigen. Orașul modern a făcut loc betonului armat și sticlei, blocurilor uniforme, industriei și smogului ce otrăvește suflarea și cenușește arhitectura de piatră, odinioară albă a catedralelor și palatelor sale.

Sub cerul arzător al lui *iulie,* în apropierea castelului de la Poitiers, a ducelui de Barry (manuscrisul miniat are menirea de a înșira bogățiile și castelele aflate în stăpînirea acestui mare senior), secerătorii strîng recolta, iar păstorii tund oile. Păstoritul și agricultura sînt cele două ocupații de bază ale țăranului francez din secolul al XV-lea. Arhitectura castelului nu distruge peisajul, ci intră în concordanță cu el, dîndu-i noblețe.

În apropierea castelului Estampes, recolta a fost strînsă — sîntem în luna *august.* Oamenii se scaldă în apa limpede a rîului. Cît de limpede va mai fi fiind astăzi această apă, devenită ca atîtea altele loc de deversare a rezidurilor industriale?! Perechi galante alcătuiesc un cortegiu de vînătoare. Cu ce se vînează? Cu șoimi, desigur, și cu cîini. *Albert cel Mare* (1206—1280) scrisese în secolul al XIII-lea un adevărat tratat despre vînătoarea cu șoimi, iar cartea lui *Gaston Phoebus* relua acest subiect. Praful de pușcă n-a ajuns încă în Europa pentru a transforma vînătorile în hecatombe de animale. **Marco Polo** a ajuns pînă în China, dar povestirile lui despre cele văzute i-au adus doar faima de mare mincinos... Nimeni nu-l crede pe „Meser Milioni", cum a fost poreclit pentru ceea ce contemporanilor săi li se părea exagerare, cînd povestea despre focurile de artificii a căror bază era praful de pușcă. Nu, deocamdată, ducele și însoțitorii săi vînează doar cu șoimi și cu cîinii...

Viile s-au copt la sfîrșitul lui *septembrie.* Dulcele lor rod este adunat de țărani în mari butoaie și transportat în pivnițele castelului Saumur, a cărui dantelărie de piatră se vede în al nouălea peisaj. Cerul e de un albastru intens ca și în celelalte miniaturi. De vină să fie doar tradiția simbolică în tratarea peisajului? Nu chiar. Sîntem abia la începutul secolului al XV-lea și, timp de încă patru secole, aerul rămîne nepoluat de fumul și cenușa industrială.

Și din nou, în luna *octombrie,* ne aflăm în preajma Parisului. Dincolo de ziduri, recunoaștem silueta nițel greoaie și încărcată a vechiului Louvre, palat regal odinioară, ulterior, mult modificat prin succesive refaceri, devenit azi celebrul muzeu de artă. Exact în spatele său, pe celălalt mal al Senei, niște țărani fac arăturile de toamnă. Cu o grapă primitivă trasă de un cal, un țăran trece peste arătură, altul seamănă și... gaițele fură, de loc intimidate de o sperietoare îmbrăcată ca un arcaș, plasată în mijlocul cîmpului.

În miniatura rezervată lunii *noiembrie,* peisajul înfățișat este mai complex, apropiindu-se oarecum de peisajele lui *Bruegel:* un colț de castel, coama unui deal, marginea unei păduri de stejar înapoia căreia, în perspectivă, albăstresc crestele munților și apele văilor. Cîțiva porcari au scuturat ghindele și păzesc o turmă de rîmători a căror siluetă, acoperită de păr des, cap cu rît alungit și ochi mici, puțin sălbatici, amintește de cel al mistrețului. În mod sigur, fizionomia e determinată de modul de viață semisălbatic și de hrană.

Într-un luminiș din întinsa și deasa pădure de la Vincennes, în dosul căruia albesc turnurile castelului, o scenă de vînătoare este tocmai pe punctul de a se consuma. Haita de cîini a încolțit un mistreț și l-a imobilizat. Deși ne aflăm în luna *decembrie,* pădurea își mai păstrează podoaba sa ruginie. Se remarcă dulceața climei pe care o sugerează miniaturile, peisajului hibernal fiindu-i rezervat doar o singură imagine.

În douăsprezece admirabile miniaturi, capodopere ale artei de la începutul secolului al XV-lea, fără să o știe și fără să o intenționeze, frații Limbourg, prin culoare și desen, urmărind doar calitățile artistice, ne oferă un comentariu ecologic în imagini al structurii și relațiilor existente în natură, al cărei modelator este omul agricultor, păstor, vînător; al unei naturi neviolentate, cu care conlucrează armonios, fără a se instala ca stăpîn absolut și capricios ca în secolul al XX-lea.

Mariana ȘENILĂ VASILIU

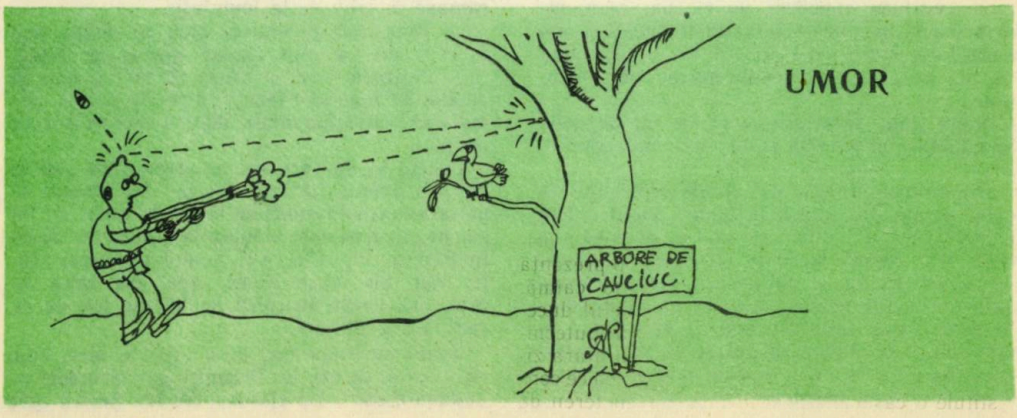

ştiuca cu bucluc

Mircea BĂLUŢEANU

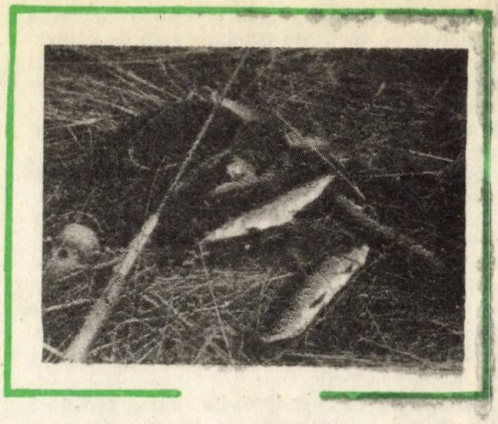

De trei zile de cînd eu şi frate-meu, împreună cu Fane Norocosu, ne aşezaserăm cortul la Gura Blahniţei, nu mai pridideam cu lansările la ştiucă.

Lihnite, după depunerea icrelor şi neavînd probabil mărunţiş, apucau tot ce se mişca prin apă, dovadă penele de raţă găsite în stomacul uneia dintre ele. Apa crescuse cu peste doi metri, iar pe întinsura ce se formase pînă dincolo de Crucea Fetelor, se auzeau numai plescăituri de răpitor. Pe atunci, pe acele meleaguri, noi eram primii care venisem cu lansete şi mulinete marca „Pelican", localnicii uitîndu-se cu mirare şi neîncredere la ele. Cert este că peste o duzină de „caţele" se mişcau încet printre ierburile dintr-un mic crov unde le ţineam vii.

În aşteptarea mămăligii care bolborosea în ceaun, Fane Norocosu care-şi pierduse prin baltă toate lingurile, îşi meşterea altele din lingurile noastre de masă, cu răbdarea lui proverbială.

— Nea Fane, mai bine te-ai repezi la Severin cu „Margareta" (cum îşi botezase el BMW-ul cu ataş), ai lua linguri ca lumea, ai mai lua şi nişte tărie, l-am îmboldit eu, dar degeaba, ciocănea mai departe. Adică cum crezi mata, continuai eu, crezi că ştiucile astea sînt proaste? Astea sînt ştiuci venite de sus, de la nemţi, de la austrieci, ştiuci „occidentale", domle, obişnuite cu „Damuri" originale, nu cu tinichele!

— Tinichele, tinichele, nu zic, ba, răspunse el molcom, dar dacă mai iau nişte bucăţi şi mai mari dai o damigeană de vin? Dacă nu, o dau eu, mă provocă el, privindu-mă pe sub sprîncene.

N-am ţinut prinsoare cu el, că nu degeaba îşi căpătase el porecla şi nu l-am mai zgîndărit.

După-masă, toropiţi de soarele neobişnuit de cald, ne-am dat uitării la umbră cu o căpiţă de paie, fără să bănuim necazul ce avea să dea peste noi. Ne-am trezit în strigătele lui Fane Norocosu. El nu se culcase ca noi, ci făcuse safteaua la tinicheaua lui, luînd cu ea o ştiucă de peste patru chile. Ducîndu-se să o pună în crov, lîngă celelalte, constatase că restul ştiucilor fuseseră furate de cineva, care-şi umpluse sacul pe seama noastră.

— Asta e isprava lui Pricolici, zise frate-meu, l-am văzut de dimineaţă, pe malul celălalt, dar cum dracu o fi trecut apa asta mare, că n-ar intra în apă nici pentru aur!

— Cu barca pădurarului, i-am răspuns eu. Acu, e precis în sat la bufet, se laudă ca de obicei, că le-a luat la bijuică, cu obleţi, din cine ştie ce baltă, am încheiat eu.

Indignat la culme, frate-meu voiau să se ducă în sat să-l ia la rost, dar eu l-am potolit: lasă-l, ăsta e ca lupul, mai dă el pe la stînă. Şi-apoi, vorba aia, hoţul neprins, e negustor cinstit! În fond, omul ce şi-a zis: uite nişte ştiuci rămase în crov de la inundaţie...

— Bine, dar juvelnicul meu cu obleţi, pus în crov nu i-a spus nimic? zise el cu ciudă.

— N-are a face, zi mersi că nu l-a luat şi pe ăla. Trebuie să-l facem de rîs, în public, numai aşa îl învăţăm minte. Pentru asta ne trebuie un plan.

Lucrul se adeveri mai pe seară cînd sosi la noi Ion Şoimu, fierarul din sat. Ne povesti că pe la amiază Pricolici se lăuda la bufet cu un sac de ştiuci pe care le luase la bijuică din balta lui Pîslan, chipurile, că el, Şoimu, se dusese acolo, dar nu luase nimic, apa era mică la mal, nici vorbă Pricolici îşi bătuse joc de el, cum îi era obiceiul.

Stînd pe lîngă foc, mi-a venit o idee, cum să-i venim de hac lui Pricolici, să-l prindem cu „ştiuca-n sac". Cu ajutorul lui Ion Şoimu care

avea și el un dinte pentru Pricolici, făcurăm un plan amănunțit. Pentru asta aveam nevoie de o știucă. Ca un făcut, după-masă, nu mai luaserăm nici o bucată, cu excepția celei prinse de Fane și care stătea cuminte la pripon, ascunsă bine în baltă. Mi-a dat-o, în schimbul a două linguri originale, iar eu am pus-o în crovul cu pricina, după ce am „hrănit-o" cu ceva special, după cum se va vedea în final.

A doua zi de la această întîmplare, în sat se zvoni că Ion Șoimu făcuse rămășag cu Costică Pricolici, pe un miel gras, care va fi al aceluia ce se va prezenta în ziua următoare cu cea mai mare știucă, sau cele mai multe și grele. Ca să fie siguri de rămășag, fiecare dăduse prețul mielului la un cioban din sat, cîștigătorul urmînd să primească banii înapoi. Se mai stipulase: dacă ulterior se va stabili cu dovezi sau martori că vreunul nu prinsese știuca singur, să dea pe deasupra o vadră de vin.

A treia zi, dis-de-dimineață, pitulat într-o scorbură de salcie, pîndeam apariția lui Pricolici. După cîteva ore de așteptare, tocmai cînd eram gata să ațipesc, numai ce-l văd pe Pricolici vîslind ferit printre sălcii, venind către crov, unde intră grăbit fără să se mai descalțe și băgînd știuca borțoasă în săcui, o șterse la fel de iute și ferit.

Către seară eram și eu în sat, la bufet, la o masă, mai în fund. În local, dacă mai aveai loc; se dusese vestea că Pricolici era renumit pentru rămășagurile sale, pe care nu se știe cum, le cîștiga mai pe toate.

La apusul soarelui, primul care veni, fu Ion Șoimu. În săcui nu avea decît cîteva caracude, pe care le dădu lui Sever Lazăr, ales ca arbitru al rămășagului și cu care se cufundă într-o discuție pe șoptite. Întîmpinat cu ovații de către acoliții lui, își făcu apariția și Pricolici care, de grăbit ce era, uită să-și mai pună lacătul la bicicletă, cum îi era obiceiul.

— Unde ești mă cioroiule, arată ce-ai prins. Dă cîntarul Leucă, zise el gestionarului, să vedem cine mănîncă mielul!

— Bine, mă, al tău fie, zise Șoimu, să vedem ce-ai prins tu, băftosule!

În tăcerea mormîntală, Pricolici scoase o știucă mare pe care o înmînă arbitrului. Acesta declară admirativ:

— Halal știucă, mă, te pomenești că mai are și icre, ia să vedem! Și cu cuțitul lui ca briciul, dete mațele peștelui afară. Dar asta, ce-o fi? zise el scoțînd din mațe un flacon mic de penicilină, în care se vedea un sul de hîrtie. Oameni buni, e un mesaj aici! Ia uite ce scrie și citi cu glas tare: ȘTIUCA FURATĂ DE PRICOLICI DE LA FANE NOROCOSU. În zarva care se iscă, nimeni nu observă dispariția lui Pricolici, care-și lăsă în bufet și săcuiul cu vreo cîteva plătici.

Așa se făcu că noi frigeam un miel gras la proțap, la cîteva zile de la această întîmplare, udat cu vin negu de butuc. Cît despre Pricolici, acesta n-a mai intrat de-atunci în bufet, iar la pescuit se duce unde nu-l vede nimeni. Și nici rămășaguri nu mai face.

PE GHEAȚĂ ÎN DELTĂ

Grăbim pasul coborînd digul de pămînt și ne căutăm drumul printre sălciile tinere din plantația nouă, pînă la mal.

Zăpada se adunase multă la adăposturi, dar pe gheața care oprise Dunărea fusese împinsă de vînt, lăsînd, ici și colo, petice albe.

Pășesc pe podul de gheață și, deși știu că e tare, mă înfior la gîndul că sub mine, la o jumătate de metru, curg ape adînci, domoale, dar hotărîte.

În față sînt șase pescari din sat, apoi vin eu, potrivindu-mi pasul după Mișulică. După noi, sania încărcată cu năvodul greu, cu ghionderele lungi, cu rîngi, frînghii groase și coșuri de nuiele. La urmă, încă șase pescari, îmbrăcați și ei tot cu pufoaice, căciuli și cizme.

Ciinii se adună și se risipesc după cum bate vîntul, care le aduce zgomote și mirosuri numai de ei simțite.

Vorbele pescarilor îmi vin de departe, ca un zumzet, dar chiar de i-aș auzi bine, tot n-aș înțelege ce spun.

Nici cu Mișulică nu mă înțeleg prin vorbe, dar cînd întind mîna și-l apuc de una din urechile lungi și-o trag ușor spre mine, nu se supără și merge înainte tîrînd sania încărcată.

Nu știu ce ne împrietenise! Poate scărpinatul la rădăcinile urechilor și pe spinare. Poate ciulinii pe care i-am scos cu milă din coamă. Poate! Dar mai sigur sînt de bomboanele îmbrăcate în hîrtie tărcată, cumpărate din sat. Cînd l-am încercat cu prima, scoasă din ambalaj și stînd roșie în palma întinsă, a rămas un timp în cumpănă, mirosind-o, apoi mi-a luat-o ușor și a rontăit-o. Pe a doua și următoarele nu le-am mai scos din hîrtie!

Acum mă atinge cu botul, delicat, ca tot ce face. Își cere dreptul și nu pot să-l refuz pentru că știu că vine greul: malul celălalt, zăpada groasă, ciulinii înalți, digul și, apoi, stuful nesfîrșit, cu mlaștina înghețată.

Încercasem, cîndva, în toamnă, să răzbesc la ghiol pe aici, dar mă înnămolisem în mocirla groasă care trecea de buza cizmelor. Acum însă, nă-

mol, stuf, papură, pipirig, sălcii încărcate de vîsc, totul este prins în strînsoarea gheții, pe care poteci bătute în zăpadă se încrucișează, încurcîndu-te. Dar oamenii știu drumul și nu-l pierd nici în luminișurile încărcate de intrări și ieșiri.

Și iată ghiolul, insulă albă în marea de stuf. Sania, scăpată de necazurile potecii, merge ușor pe gheața netedă. Departe, spre mijloc, se văd cercuri de gheață spartă, ninse, trădînd copcile mari, care marchează, în linii drepte, un dreptunghi uriaș.

Nu ne oprim la primul colț și mergem drept pe una din laturi, numărînd din șapte în șapte metri peste optzeci de copci. Și e doar o latură mică. Cele mari au, pe puțin, o sută.

Ne oprim undeva, pe o latură, la o copcă mare, acoperită de gheață subțire, nouă. Mișulică rămîne nemișcat, în timp ce, în spatele lui, sania este despovărată. Se lucrează în liniște și, curînd, frînghii groase pornesc din aceeași copcă în direcții opuse, împărțind oamenii care le împing cu ghionderul lung pe sub gheață și le trag metru cu metru și din copcă în copcă prin apa rece, pînă departe, unde se termină șirurile de copci. Acum, prinse de frînghiile întinse, capetele năvodului pornesc și ele prin copcă în adînc, despărțindu-se. Muncă de ore și ore în aerul înghețat, vorbă puțină, mîini umede, goale, crăpate, umflate și roșii. Perete vertical, perforat și mobil, năvodul înaintează acum încet între nămol și gheață. Mișulică mă împinge cu botul, îi dau o bomboană și-l las să-și ducă sania ușurată, pe urmele pescarilor.

Intru din nou în stuf atras de lătratul cîinilor, rătăcesc pe cărări sălbatice, mă strecor greu prin stuful încurcat de vînt, stîrnesc perechi de rațe și fazani, caut să deslușesc urme pe zăpadă.

Revin pe ghiol și mă încălzesc spărgînd două copci. Scot doi babor și le dau drumul în apă, cu gîndul la captura miraculoasă ce se adună sub gheață, în ochiurile și punga năvodului.

Pescarii au terminat ocolul dreptunghiului de copci și se întîlnesc, din nou, la un colț, împreunînd capetele plasei. Tras din adînc, năvodul apare ud, întunecat, încărcat de crengi vechi și putrede, de smocuri înnegrite de iarbă, murdărind gheața. Broaște amorțite, smulse de plasa care a măturat fundul, răscolind nămolul, se cramponează de ochiurile de sfoară. Desprinse de mîini grăbite, rămîn nemișcate pe gheața terfelită. Plătici și mîrlițe sînt descurcate și aruncate în copcă. Doar carașii burduhănoși rămîn pe gheață să țină tovărășie somoteilor răsturnați, cu un ultim efort, din sacul încărcat, greu și mare al năvodului. Calc cu grijă prin forfota peștilor răspîndiți pe zeci de metri în jurul meu. Începe să ningă.

Pescarii adună sculele, strîng năvodul, desfac ghionderele, aleg peștele pe neamuri și mărimi în coșuri.

Mă apropii și împing cu vîrful cizmei în copcă, una cîte una, broaștele amorțite. Oamenii mă privesc, dau din umeri și-și văd de treabă. Sania e încărcată ochi. Bietul Mișulică! Se opintește, desprinde tălpicile saniei și pornește încet, resemnat.

Fulgii de zăpadă, mari și deși acum, cad netulburați de vînt și acoperă încet urîțenia lăsată de oameni. O blană prețioasă crește pe resturile negre, pe gheața morfolită. În fața mea, vîrfurile stufului poartă căciuli albe.

Merg alene în urma convoiului, dar mă opresc la brusca izbucnire a cîinilor care aleargă lătrînd prin stuf, întăriți și de strigătele oamenilor. În stînga mea, stuful se frămîntă și trei umbre mari taie poteca. Mistreții! Cîinii, înnebuniți de mirosul sălbăticiunilor, țîșnesc ca niște năluci și se pierd iar în stuf.

Ajung din urmă pescarii opriți lîngă sanie. Mișulică speriat sau poate supărat pe dihănii nu se mai clintește. Nimic nu-l convinge, nici trasul de urechi, nici sudălmile răgușite, nici brațul ridicat.

Dau la o parte oamenii, trec în față și bag mîna în buzunarul cu bomboane. Mișulică mișcă ușor botul spre mine. Mai fac doi, trei pași, scot o bomboană și stau pe loc. Întinde botul, nu mă ajunge, face și el cîțiva pași urnind sania, apucă bomboana și o rontăie, călcînd ușor, ritmic prin puful de zăpadă ce se depune.

Pipăi, din mers, număr bomboanele din buzunar. Patru. Sper să-mi ajungă măcar pînă trecem Dunărea.

Titu IONESCU

ETICA VÎNĂTORII CU CÎINE

1

Comportarea vînătorilor posesori de cîini în timpul transportului la locul de întîlnire

NE PROPUNEM CA ÎN CELE CE URMEAZĂ să sugerăm vînătorilor cîteva norme de etică vînătorească (dacă nu este prea pretenţios exprimată ideea?) care să se traducă faptic, într-un comportament logic şi agreabil atît pentru posesorii de cîini, cît şi pentru ceilalţi vînători.

Indiferent de mijlocul de transport utilizat şi de temperamentul animalului, cîinele va fi legat cu o zgardă rezistentă (de preferat chiar o zgardă de forţă) şi o lesă mai lungă (minimum 2 m) şi suficient de rezistentă care să excludă posibilitatea ruperii la orice intensitate de tracţiune ar fi supusă. Aceste materiale vor fi utile pe tot parcursul vînătorii, permiţîndu-ne să imobilizăm şi să controlăm atitudinea cîinelui faţă de numeroşii excitanţi întîlniţi pe tot timpul conducerii în lesă. Un cîine scăpat de sub control într-un moment neoportun poate indispune pe lungă durată o grupă întreagă de vînători. De aceea, posesorii de cîini au datoria de a lua toate măsurile care să conducă la evitarea unor asemenea neplăceri.

Pe timpul transportului în auto propriu sau în maşina vreunui prieten, cîinele va fi deprins cu poziţia „culcat" la picioarele persoanei din dreapta conducătorului auto. Pentru sporirea confortului cîinelui, va fi deplasat scaunul ceva mai în spate şi i se va întinde un preşuleţ moale, uscat, suficient de gros pentru a anula asperităţile covorului din cauciuc al maşinii.

La opririle ocazionale sau la sosirea de la punctul de adunare al vînătorilor, cîinele va fi deprins să nu părăsească poziţia „culcat" decît la comandă.

Cînd transportul se realizează cu mijloace comune de transport, cîinele va fi echipat cu o botniţă uşoară care să evite conflictele cu cetăţenii aflaţi în mijlocul de transport. Nu uitaţi că în spaţii aglomerate şi cel mai cuminte cîine poate riposta cu o muşcăturră cînd este călcat pe picior de un pasager. Pentru a evita cu orice preţ călcarea lui involuntară, chiar şi atunci cînd este echipat cu botniţă va fi lăsat în poziţia de „şezi", fie între scaune fie la unul din capetele autobuzului, fiind totodată blocat şi protejat de propriile noastre picioare.

Roman IANCU
Sîrghi TRANDAFIR

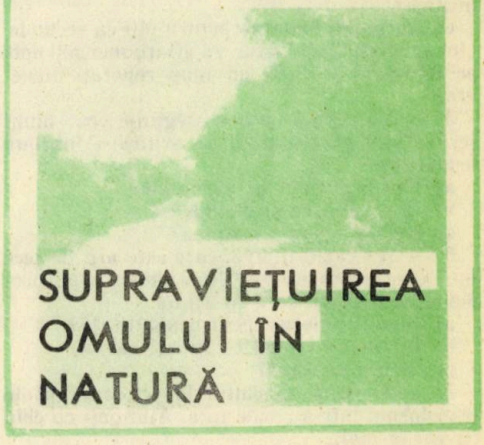

SUPRAVIEŢUIREA OMULUI ÎN NATURĂ

NATURA, PE CARE CU TOŢII O ÎNDRAGIM şi care ne oferă cadrul pitoresc de exercitare a sporturilor noastre preferate: vînătoarea şi pescuitul, ne poate — nu de puţine ori — întinde capcane la tot pasul.

Pescari sau vînători pasionaţi, iubitori ai locurilor pitoreşti, destoinici mînuitori ai puştii sau ai undiţei, v-aţi pus vreodată întrebarea cum veţi ieşi din impas într-o situaţie — limită, la vînătoare sau la pescuit?

Vă invităm să vă reamintiţi sau să descoperiţi cîte ceva privind posibilităţile de supravieţuire în caz de pericol, răspunzînd la cele 8 întrebări de mai jos:

1. — Un vînător se rătăcește iarna în pădure. Una din mîini i-a degerat. Ce trebuie să facă pentru a-și reveni:

a) să-și frece mîna cu zăpadă?

b) să o încălzească lîngă foc?

c) să și-o țină la subțioară, la căldura corpului său?

2. — V-ați rătăcit și sînteți în pericol. Doriți să trimiteți un semnal S.O.S. la distanță, cu ajutorul fumului de la focul pe care tocmai l-ați aprins. Cerul este înnorat. Cum procedați ca să vi se recepționeze semnalul la distanță?

a) Ardeți bucăți de cauciuc sau cîrpe înmuiate în ulei?

b) Întrețineți focul cît mai mult timp fără a vă face probleme în legătură cu fumul?

3. — Greșeli elementare au cauzat înecarea a sute de oameni în rîuri. Una dintre acestea este incorecta orientare. Pentru a trece rîul prin vad, încotro vă îndreptați?

a) În susul curentului?

b) De-a latul curentului?

c) În josul curentului?

4. — La căderea nopții vă mai găsiți încă pe malul apei unde ați făcut o partidă bună de pescuit. Dar... împrejurimile vă sînt totuși necunoscute, iar bateria lanternei este pe sfîrșite.

a) Continuați să mergeți înainte, cu lanterna aprinsă, sperînd că veți reuși?

b) Puneți bateria la subțioară pentru a o reîncărca?

c) Aprindeți lanterna pentru cîteva secunde, „fotografiați" locul unde vă aflați, mergeți apoi pe întuneric și după un timp repetați manevra?

5. — Vă aflați într-o regiune cu mulți șerpi. Cum procedați ca să evitați o întîlnire neplăcută?

a) Faceți zgomot cu picioarele?

b) Mergeți ușor și în liniște?

c) Umblați numai noaptea?

6. — Ați căzut în apă, care este atît de rece încît vi se taie răsuflarea. Nu e nimeni prin apropiere, care să vă sară în ajutor.

a) Înotați puternic pentru siguranță?

b) Plutiți ușor pînă ce sînteți salvat?

c) Înotați sub apă?

7. — Adeseori pescuitul la copcă se poate transforma într-o... baie rece. Ajungeți cu chiu cu vai la mal...

a) Vă scoateți hainele și alergați sau săriți pînă ce vă încălziți?

b) Vă rostogoliți prin zăpadă?

c) Săriți și alergați îmbrăcat?

8. — Setea vă mistuie pe cînd traversați un ținut secetos, pe o canicula cumplită. Aveți un bidon plin cu apă, dar „excursia" va dura cîteva zile.

a) Vă faceți rație zilnică de apă?

b) Continuați să luați cîte o înghițitură?

c) Beți cîtă apă doriți?

Răspunsuri corecte:

1. a. Căldura corpului reprezintă cel mai bun tratament de urgență pentru degerături. Nu frecționați niciodată mîna sau piciorul degerat căci starea se agravează iar pielea se înroșește.

2. b. Bucățile de cauciuc sau cîrpele înmuiate în ulei sau grăsime ard cu fum negru, vizibil la distanță, cînd cerul este înnorat.

3. b. Mergeți de-a latul curentului, numai dacă vă îndreptați spre malul opus.

c. Mergeți în josul curentului — numai dacă un curent puternic vă obligă să vă îndreptați pe diagonală către celălalt mal. În acest caz, luați-vă măsuri de siguranță, ca nimic să nu vă împiedice înaintarea.

4.b. Căldura corpului va reîncărca după un timp bateriile.

c. Aprindeți lanterna, priviți jur-împrejur, memorați drumul, stingeți lanterna, mergeți pe întuneric după memorie, vă opriți, aprindeți din nou lanterna etc.

5. a. Mergînd cu zgomot, avertizați șerpii de prezența dv. și astfel vor dispare din drum. Purtați întotdeauna bocanci grei care să vă acopere gleznele. Înarmați-vă și cu un băț. Dacă vă prinde noaptea într-o regiune cu șerpi, folosiți lanterna și faceți mult zgomot.

6. a. Rostogolindu-vă prin zăpadă după o cădere în apă rece e ca și cum v-ați înfășura într-un halat de baie. Zăpada absoarbe uimitor de bine umezeala. Nu vă scoateți hainele!

8. c. Beți cîtă apă doriți căci este un element vital. Raționalizarea picăturii cu picătură nu vă este de folos. Omul poate supraviețui la 50°C fără apă, timp de 10 zile. Peste această temperatură, nu puteți supraviețui mai mult de două, trei, zile, dacă nu beți patru litri de apă zilnic. Deci beți cît de multă apă aveți!

Manuela GRIGORESCU

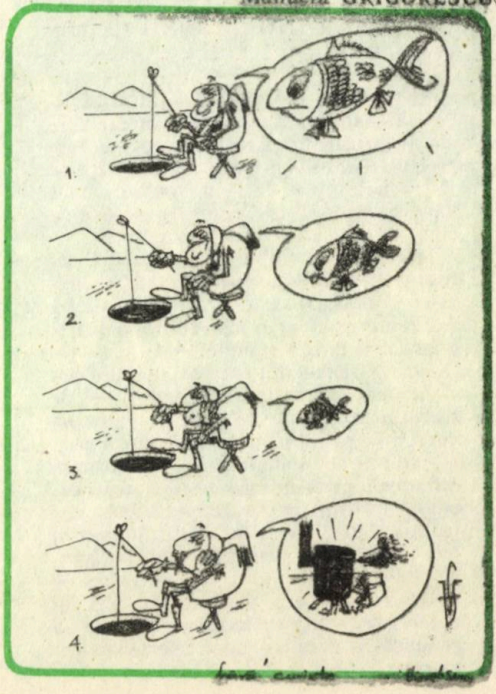

PRIN VUIETUL MUNTELUI

„De cînd e lumea, parte din trăitorii ei s-au succedat în şiruri de nelinişti, căutări şi năstruşnicii. ce s-au derulat izvoritoare, depăşind cugetul aşezat, simţirea comună şi pasul timpului, memoria vremilor neoprindu-şi la sînu-i vitreg, uneori decît o parte norocoasă a lor, pe cîteva strîngîndu-le în snopul ciudăţeniilor, pe altele aşezîndu-le pe poliţa utilităţii, rămînîndu-i şi simple rătăciri neînsemnate.

Şi rînd pe rînd, practici şi metode, căutări şi umblete, obiceiuri şi metehne s-au cuibărit în firea neostoită a omului dîndu-i bucurii şi blesteme, speranţe şi caşmauri, întrebări şi izbînzi, fiecare găsindu-şi locul cuvenit în ceea ce se cheamă de fapt viaţă, în toată complexitatea ei, cu lucruri importante şi auxiliare, cu cerinţe ale momentului şi scrutări ale viitorului, cu-nveseliri de-o clipă şi gînduri înspre veşnicii.

Dar, în acest şuvoi al timpului şi, mai ales, în complexitatea vieţii de azi, oare ea, VÎNATOAREA *— fugară dăinuire venită dinspre timpuri ancestrale, din filfîiri ale zorilor omului, ajunsă la noi cu tălpi de zbucium şi aripă de umblet, oprită pe cugetul hăladuirii şi gîndul eliberării, mînată de strigătul rechemării neprevăzutului, a întîmplării — în care plaur s-a aciuat, care mai e locul ei şi ce mai este la urma urmei?*

Adeseori aud că vînătoarea e măreţia contemplării frumuseţilor şi văd atunci furtuni, ger şi vifore năpădind peste vîsătorii ce admiră peisaje suflîndu-şi înlăcrimaţi în degete şi tupăind pe întrecute „Învîrtita eschimoşilor". Citesc rînduri celebre, pline de tihna dobîndirilor şi-a destinderilor cît veacul, dar tot acolo aflu că toate sînt peregrinări îmbelşugate ale cuconilor cu slugi şi blănuri şi, vînătoreşte, nu-i mai pot iubi. S-a-ncetăţenit denumirea de sport a vînătorii şi, subit, mă înfăşoară larma soţiilor unite în galerie protestatară, întreruptă de repetate fluiere emise la faulturi, comise de vînători. Se argumentează că această îndeletnicire ar fi o luptă dreaptă, fiecare cu armele sale şi-mi imaginez atunci arene antice în iureş nestăvilit la ariparea mişelească a unei gaiţe. Se mai şopteşte că e nobleţe, cînd, deodată, am vedenia unui ciopor de arătări fugărite de zloată, scrîşnind dulcegării bietului iepure ce s-a tot dus alicit, apoi fuguţa coborînd zgribulită, cu rucsacuri vînturate, spre o crîşmă mărginaşă.

Dintotdeauna am crezut că vînătoarea e trăire şi viaţă. măsura sigură a propriului caracter faţă de tine însuţi, dimensiunea tăriei tale cu clipa necunoscutului, balanţa stăpînirii dobîndite cu frica inconştientului. Ea cere clipe de singurătate ca dragostea, cinstede solemnitatea jurămîntului, liniştea schitului uitat, simţire de artist romantic, vise ca de fecioară, măreţie de voievod, răbdare de rîs, pas de nevăstuică, tăcere de stîncă solitară şi umblet de vînt nepotolit.

Vînătoarea e o boală, o sete, o nelinişte şi-un chin ce n-au egal pe pămînt, asemănare în cer, suratăpe apă şi leac decît în mormînt. Şi adevăratele trăiri vînătoreşti sînt privilegiul numai al acelora care sînt mereu pregătiţi a li se înfăţişa pe drum de necunoscut, cu suflet tremurînd a chemare.

Ar trebui ca vînătorul să-şi clădească aşezămîntul său la capăt de lume, femeia sa să fi fost văduva unui marinar de cursă lungă, copiii săi să se nască deodată mari ca să-i poată lua duminica în băituială, prietenii săi să aibă nas bun şi păr sîrmos, vecinii să fie grijulii, dar şi cu multe dioptrii, iar ca şef să-i fie numit un fost secretar de filială, suferind acum de inimă".

Cred că aşa gîndeam în răstimpuri de urcuş, de-mi mai aduc aminte, pe cînd urători la fereşti, în cete, mînau şi băuiau, chiuiau a bucurie şi strigau a urare. Şi pahare, şi cînt, şi rochii, şi-mbătătoare miresme. Se mişcau satele, se trezeau apele, se zbăteau în lanţuri ciinii, s-aprindeau gînduri şi gînduri de sărbători.

M-am luat de mînă, copil stingher de altădată, răguşit de urări pe prispe reci, la geamuri aburite, cu plăsmuiri pe care, chiar şi atunci, aproape nimeni nu le asculta, fiecare văzîndu-şi cu nesaţ de sine însuşi. M-am luat de mînă şi am pornit din nou către sihăstrii, spre vîrf de munte albit, să mă adap acolo singur pentru încă un an de trăit în lume. Pe cît suiam, pe-atît simţeam strînsă în palmă mîna caldă de copil curat, plecat de capu' lui cu uratul la stîna pustie, sălaş din înălţimi, unde vîntul n-are hodină, vatra e în aşteptare, tă-

cerea n-are hotar, dihăniile n-au astîmpăr şi geamurile n-aburesc de forfotă-n călduri. Şi-am descoperit iar focul — întîiul frate al existenţei umane, am gustat din frăţia uitată a fumului, am găsit iarăşi liniştea cea mare, şi-n cuget am simţit cum sapă-ncet adîncul cel nemărginit, secînd toată întunecimea miloasă, aducîndu-mi uşure pacea împăcată a firii.

Din depărtările tăcerii, din ce în ce, s-apropiau cete de colindători. Dădu întîi unul tonul lugubru al începutului. Apoi îi răspunse altul şi altul. Voci trimise înaltului cer tăcut şi-ngheţat se adunau, se-napoiau, se-nşirau, înfiorînd licăr de stele şi-amorţind bîrnele împietrite ale stînii. Conteneau, ca deodată, nemulţumite de propria-le chemare, să revină iarăşi şi iarăşi. Veneau ca umbrele, colindînd cu pas şoptit şi hăuiri în răstimpuri doar pentru el, pentru nemărginire, pentru nimeni. Îşi aveau rosturile lor neschimbate, tulburîndu-se doar de propria-le chemare, de sinistra singurătate din adîncuri şi înălţimi.

Mă învălui o bucurie oarbă a regăsirii. Bîjbîiam după mine cu mîini înfrigurate şi cînd, în răstimpuri, mă pierdeam, îmi simţeam tîmplele amorţite de fiori, mă înălţam gol prin deschizătura fumului, săltînd uşor prin neguri umede, purtat pe deasupra gurilor cu dinţi albi înălţate către cer, atingînd cu tălpile goale, în plutitoare trecere, boturile umede şi reci care se ridicau la şteamătul înotului staţiei prin pîcle sure.

Ei auiau înfioraţi de singurătatea libertăţii necuprinse din pustiul izolării lor prigonite, eu tăceam alungînd zbuciumul tumultului adunat în căutarea singurătăţii obladuitoare. Şi gînduri către ceasul dintîi năpădeau prin vuietul muntelui înapoi, readucînd o clipă unică prin însăilarea zorilor omului, cînd îndemn, căutare, bucurie, durere şi viaţă erau una, atît de pură, de dreaptă şi tulburător de înălţătoare în simplitatea îndepărtatelor începuturi pierdute.

Ioan Simion BABĂTA

GIGANTUL CU PENE DE AUR

un mascul de struţ adult care atinge o greutate de 120—130 kg transportă fără probleme un „călăreţ" în greutate de 70 kg;

forţa loviturii piciorului de struţ este enormă — pînă la 40 kg cm², deci cu mult peste necesarul fracturării unei tibii umane;

oul de struţ cîntăreşte în medie 1,3 kg, echivalentul a 24 ouă mari de găină. Oul de struţ este de altfel cea mai mare celulă animală cunoscută,

de la struţul african sălbatic se pot recolta la intervale de aproximativ 10 luni pînă la 40 remige. De la animalele ţinute în captivitate recolta rareori depăşeşte 21—23 de astfel de pene;

din punct de vedere comercial, penele de struţ se clasifică în 72 clase de valoare şi calitate diferite. Cele mai valoroase sînt remigele, din care 1 kg se plăteşte cu peste 400 dolari;

struţii africani au atins în captivitate vîrsta de 60 ani. În fermele specializate sînt de regulă sacrificaţi cînd ating vîrsta de 15 luni;

la carnavalul din Rio se folosesc an de an aproximativ 1000 kg pene de struţ;

cele mai mari crescătorii de struţi se găsesc în regiunea Karoo — în sudul Africii. Numărul struţilor crescuţi în această regiune este apreciat la peste 750.000 exemplare;

doar în anul 1985, în cele 350 ferme mari de struţi, au fost sacrificate — pentru carne, piele şi pene — mai mult de 100.000 păsări;

în incubatoarele artificiale ale celei mai mari ferme de creştere a struţilor din sudul Africii eclozează anual mai mult de 20.000 pui de struţi. Ouăle provin de la femelele ţinute în captivitate tocmai în acest scop;

oul de struţ suportă presiunea unei greutăţi de pînă la 90 kg fără să se spargă;

perioada de incubaţie a ouălor de struţ este de 42 de zile;

în crescătorii, fiind hrăniţi cu o hrană specială, perioada de năpîrlire a struţului se reduce pînă la şapte luni. Recoltarea penelor se poate face deci din şapte în şapte luni, fără să se înregistreze deficienţe calitative;

în maximă viteză, struţul african fuge cu 78 km/h. Compasul paşilor atinge în acest regim de fugă pînă la 3,6—3,8 metri.

Peter WEBER

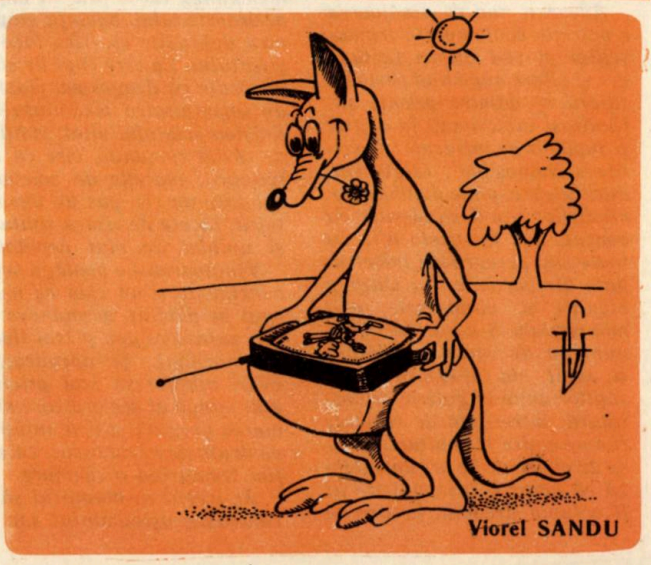

Viorel SANDU

ISPRĂVILE ȘI OBSERVAȚIILE VÎNĂTORULUI*

Mihai Tican RUMANO

VÎNAREA UNUI LEOPARD A FOST CEL dintîi mare succes realizat de vînătorul român într-o pădure situată la circa 70 kilometri de Buthurst. Se afla în tovărășia altor doi europeni: Brown și Roquette. Călăuziți de negri, s-au apropiat la distanță de aproximativ 150 metri de animalul ocupat cu festinul oferit de o pisică-tigru. „În clipa aceea, evoca el întîmplarea, pusei un genunchi în pămînt ca să-mi asigur lovitura, ochii și trăsei cu sîngefrece. Animalul căzu o clipă ca trăznit, dar apoi își reveni și cu o agilitate vertiginoasă făcu un salt vertical de vreo trei metri scoțînd un răcnet oribil, dar căzu apoi din nou. Vru să se ridice și să sară iarăși, dar nu putu și atunci se agăță cu disperare de arborele cel mai apropiat și se cățără pe el la vreo patru metri înălțime. În momentul acela, camarazii mai traseră în monstru, care căzu scoțînd un ultim răcnet; dar nu se mai mișcă".

Siguranța arătată în prima confruntare cu leopardul nu s-a manifestat la fel în cea de-a doua; undeva în drum spre Kambia, într-o pădure de lîngă Rokupru.

Avea companioni pe domnii Galizia și Laffite și a simțit, din nou, „o ușoară tremurătură în picioare".

Cu Laffite a participat însă și la o norocoasă vînătoare de pantere, cînd gloanțele izbiră animalele „drept în cap", a vînat un crocodil, această bestie scîrboasă ca înfățișare și primejdioasă, hipopotami, gorile, rațe, porumbei sălbatici ș.a.

Avea companioni pe domnii Galizia și Laffite și a simțit, din nou, „o ușoară tremurătură în picioare".

(Mama, „mic port în Gabon" Inanda, „capitala Angoliei" — Boma — Matadi), după drama cauzată de boala frigurilor ce-l cuprinseseră pe Laffite și după alte vînători mai puțin importante, Mihai Tican Rumano a avut prilejul să se exprime printr-o nouă dovadă a compasiunii lui pentru indigenii pe care-i cunoscuse în lungul traseului său. Referindu-se la naivitatea negrilor care, „în schimbul cîtorva bucăți de stofă, a vreo cîteva duzini de mărgele de sticlă și a cîte o brățară de tinichea își cedează întreaga lor recoltă sau cele mai bune trofee de vînătoare", expediționarul s-a situat pe poziție critică față de albi, care îi exploatează pe negri în chip mișelesc și așa, în dauna indigenilor, ororile sporesc acolo în mod prodigios, iar toți cei care se stabilesc în acest comerț atît de productiv devin milionari exploatînd în mod scandalos pe negri..." E atitudinea obiectivă a observatorului cu psihologia traumatizată de nedreptate, apropiată de colectivitățile umane năpăstuite de soartă.

De altfel, memorialistul s-a exprimat de nenumărate ori în favoarea localnicilor, a condamnat metodele utilizate de albi în factorerii. El a recurs, în acest scop, la termeni categorici: „Nemulțumiți cu ce cîștigă, șefii factoreriilor falsifică tot ce vînd. Dacă e vorba de alcool, îl îndoiesc cu apă. În praful de pușcă pun jumătate cărbune pisat. Dacă e vorba de mărgean, nu se sfiesc să le dea (*negrilor, n.n.*) o grosolană imitație. Oricărui metal alb i se aplică pomposul nume de argint și ca atare e împărțit cu multă zgîrcenie naivilor indigeni..."

Valentin BORDA

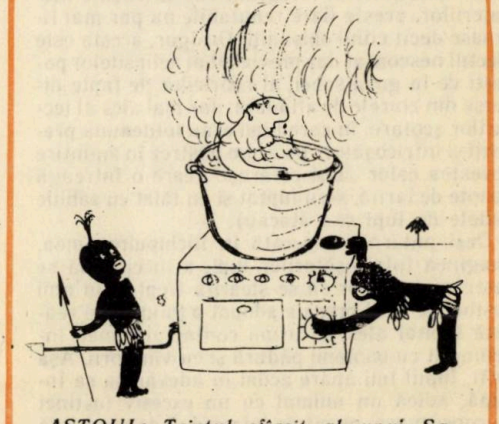

ASTOUL: Tristul sfîrșit al unui Safari, în 1971

* Fragmentul din volumul „*Pe urmele lui Mihai Tican Rumano*" în curs de elaborare.

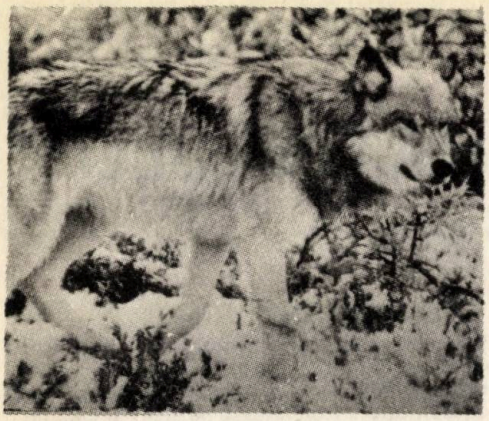

POVEȘTILE CU LUPI

GROAZA OMULUI FAȚĂ DE LUP A DEVENIT o psihoză generală, alimentată prin toate mijloacele, inclusiv prin literatură, urmare a impropriului amestec al adevărului cu fantezia — scria regretatul autor cineget A. M. Comșia în „Biologia și principiile vînatului" (Editura Academiei R.P.R., 1961). Într-adevăr, de mici copii și pînă tîrziu, în plină maturitate, vedem în lupi niște bestii apocaliptice, împotriva cărora omul neînarmat are prea puține șanse, deși imaginile desenate, în fotografii sau în cuștile menajeriilor, aceste fiare redutabile nu par mai fioroase decît cîinii obișnuiți. Desigur, acesta este efectul nescontat dar previzibil al nelipsitelor povești de la gura sobei, al rubricilor de fapte diverse din ziarele de altădată, dar mai ales al lecturilor școlare, în care lupii erau totdeauna prezenți și înfricoșători (și acum păstrez în amintire povestea celor „Doi călărași", care o întreagă noapte de iarnă, s-au luptat și au tăiat cu săbiile haitele de lupi ce-i atacau).

Deși puternic ancorată în închipuirea mea, imaginea înfricoșătorilor lupi, a început să se destrame și chiar să se șteargă treptat, în anii postbelici, cînd presa a adopat o ținută mai realistă și mai ales, în urma contactului meu îndelungat cu oamenii pădurii și cu vînătorii. Așa încît, lupul îmi apare acum în adevărata sa lumină, adică un animal cu un excesiv instinct de conservare, pe cît de intrepid și de crud față de animalele mai slabe, pe atît de laș în fața omului, singurul său dușman real.

De aceea, am fost neplăcut surprins, constatînd că vechile povești cu lupi, atît de dăunătoare, și-au făcut din nou apariția. O asemenea poveste o constituie cap. XXIV al romanului polițist „Iarna departe..." de Sergiu Adam (Editura Junimea, 1976) dar, deși într-o măsură mult mai mică, și bucata „O întîlnire cu cinci lupi...", apărută în Almanahul vînătorului și pescarului sportiv 1989.

În romanul menționat, doi tineri ofițeri de miliție au fost înconjurați de o haită de cca 10—12 lupi pe cînd treceau printr-o pădure, întorcîndu-se de la o anchetă făcută într-un sat din nordul Moldovei. Lupii se roteau tot mai iute și în cercuri tot mai strînse, în jurul celor doi tineri cu *„urlete scurte, înăbușite și dinți puternici mușcînd aerul cu furie"*. Teo, unul dintre ofițeri, *„Cunoștea încă de cînd era copil, o sumedenie de povești despre vînători, polițiști sau ostași, din care, după ospățul lupilor, nu mai rămăseseră decît armele, încălțămintea și zdrențele hainelor. Uimitor și de neînțeles îi părea, mai cu seamă, faptul că armele aveau gloanțe în încărcătoare și pe țeavă, dar, cu foarte rare excepții, erau nefolosite. El întrebase deseori, atunci și mai tîrziu, de ce se întîmpla așa și nu altfel, de ce uitau să se apere cei aflați în primejdie sau se apărau fără convingere și cei întrebați, îndeobște bătrîni, care vorbeau puțin și cu mare chibzuință, răspundeau că lupii sînt mult mai vicleni decît se crede, că folosesc tot felul de șiretlicuri cu ajutorul cărora își paralizează prada, că atunci cînd sînt în haite curajul lor devine turbat, demențial, dar, cu toate acestea — încheiau ei — oamenii s-ar putea salva de cele mai multe ori dacă spaima nu le-ar întuneca mințile"*.

... Așa s-au și salvat cei doi ofițeri, trăgînd cu pistoalele în lupii ce-i înconjurau și ochind cu mare atenție, pentru a-și economisi puținele gloanțe de care dispuneau. După fiecare fiară căzută, cercul lupilor se spărgea, cei doi tineri putînd astfel să facă în fugă cîțiva pași. În fine,

TRECERE

Cine-a mai copilărit într-un lup,
legănat de sufletul fiarei,
călătorind prin artere de cerbi,
unde-i omul acesta și care-i?

Cel zburător pe o pasăre fără de chip,
cel răstignit pe o floare,
cine e iedul acesta-nhămat
la sacaua cu lacrimi de fiare?

Cine-i cel trăitor într-un ochi.
într-un mers furișat de felină,
cine coboară din munți prin zăpezi
înghețat de atîta lumină?

Gabriel CHEROIU

cînd gloanţele le erau pe terminate şi cînd încă o haită de lupi se adaugă celor dintîi, cei doi tineri dădură de un copac accesibil, în care unul dintre ei s-a şi refugiat.

Celălalt tînăr însă, către care se îndreptau în salturi doi lupi *„se întoarce fulgerător, trase cu ambele (?) pistoale deodată şi atunci se petrecu ceva cu totul şi cu totul neprevăzut: cei doi lupi căzură unul peste altul, cel de deasupra îşi înfipse colţii în burta celuilalt spintecînd-o, alţi patru se năpustiră asupra lor, avu loc o luptă scurtă şi inegală şi cei din urmă se îndepărtară tîrînd, doi cîte doi, leşurile celorlalţi"*. Şi în continuare, ofiţerii observă stupefiaţi cum *„Lupii valizi îşi înfulecau cu lăcomie semenii răniţi: foamea învinsese, sub ochii lor, o lege a firii pe care o crezuseră imuabilă"*.

Desigur că unui roman, mai ales poliţist, nu-i poate strica şi participarea haitelor de lupi cu toate grozăviile ce li se atribuie, îndeosebi cînd acţiunea cărţii se desfăşoară în timpul iernii şi prin păduri.

Mult mai decentă este cealaltă povestire, în care cinci lupi, în şir indian, au urmărit noaptea (la distanţă de 15—20 metri) un grup format dintr-un bărbat şi trei copii, cale de trei kilometri. Şi, bineînţeles, impunea frica resimţită de acest bărbat, accentuată probabil de conştiinţa răspunderii faţă de copiii care-l însoţeau. Dar nu s-a întîmplat nimic altceva. Şi totuşi...

S-ar putea ca pe unii dintre cititorii Almanahului vînătorului şi pescarului sportiv 1989, să nu-i intereseze că materialele publicate nu pot şi nu trebuie să fie privite ca simple divertismente. În acest caz, ei ar putea lua descrisa comportare a lupilor drept reală şi în consecinţă ar putea conchide că e cazul să se renunţe la actualele metode de vînare a acestor animale, bazate atît pe spaima atavică ce le-o inspiră lupilor omul, cît şi pe excesiva lor lăşitate, care nu este înfrîntă decît de turbare. Pentru noi, vînătorii, discernămîntul experienţei şi instrucţiei noastre ne măresc exigenţa şi prin aceasta, ca scriitori, vînători sau pescari, să avem mîndria de a informa şi deci de a educa corect, dacă se poate în limitele ficţiunii de care avem atîta nevoie — Aviz amatorilor...!!

Traian Laurenţiu BRATU

ORNITOLOGICE LA TIMPUL PREZENT

● efectivul de dropii din Europa este apreciat în prezent la maximum 13.500 păsări;

● ca urmare a intensificării agriculturii, efectivele de dropii scad în întregul areal de răspîndire a speciei. În anul 1940, pe teritoriul actual al R.D.G., trăiau peste 4.000 dropii, azi numărul lor este mai mic de 350 păsări;

● cea mai numeroasă populaţie de dropii este cantonată în Spannia. Efectivul trece cu puţin de 10.000;

● aeroportul Orly (Paris—Franţa) a angajat, din anul 1986 un şoimar. Acestuia îi revine obligaţia de a alunga, cu ajutorul şoimilor şi uliilor săi dresaţi, stolurile de ciori care frecventează gazonul aeroportului (peste 3.500 ha). Ciocnirile avioanelor cu aceste păsări cauzează anual pagube de peste 1 milion dolari. Încercări de a îndepărta păsările cu ajutorul unor sperietori, focuri de armă sau repelenţi chimici s-au dovedit ineficace şi foarte costisitoare. Ulii şi şoimii dresaţi au întrecut pînă în prezent aşteptările.

● în anul 1987, în Scoţia, au cuibărit 420 perechi acvile de stîncă, cu 30 la sută mai puţin ca în 1950. Cauza regresului: despăduririle masive şi lipsa din ce în ce mai accentuată a hranei (numărul cadavrelor — hrana se reduce anual datorită gospodăririi din ce în ce mai intensive a efectivelor de cerb — care nu mai mor de moarte naturală...!);

● începînd din anul 1985, în Marea Britanie, cormoranilor li se pun inele colorate, înalte de 3 cm. Combinaţia de litere şi cifre de pe inele se poate citi cu luneta de la 50 m. Numai în iarna 1987 s-au făcut peste 300 citiri, deci un aport substanţial la studierea biologiei acestor păsări;

● specialiştii au stabilit că 5—9 la sută din puietul de păstrăv de mare şi somon din rîurile Marii Britanii şi Irlandei au fost consumaţi în 1985 de cormorani. Totuşi, puţin, faţă de pierderile de peste 40 la sută suferite de puietul de peşte numai pe primele 3 mile după intrarea lor în mare;

● ultimul recensămînt al flamingilor europeni a dat următoarele rezultate: în Franţa — 13.500 perechi, în Spania — 8.700 perechi. Numărul puilor din acel an — aproximativ 10.000;

● printre cei aproape 6.000 flamingi morţi în iarna aspră din 1985, s-au găsit 155 exemplare inelate. Unul dintre flamingii inelaţi a atins venerabila vîrstă de 30,5 ani (record cunoscut pînă acum la această specie);

● anual, pe Marea Caspică iernează peste 30.000 lebede de iarnă;

● în cadrul ultimului recensămînt al lebedelor efectuat în U.R.S.S., s-au numărat 7.670 perechi de lebede cucuiate şi alte 43.160 neclocitoare;

● efectivul de cocori din Polonia este apreciat la 5.000 păsări, dintre care minimum 900 perechi cuibăresc;

● în R.D.G. cuibăresc anual aproximativ 1.000 perechi de cocori; numărul exemplarelor prezente în timpul verii atinge însă 4.500 care se duc în 32 locuri tradiţionale de odihnă;

● în timpul pasajului, în R.D.G. s-au numărat simultan cocorii în 26 locuri de odihnă: 38.000 păsări. Aproximativ 22.000 cocori staţionează regulat în rezervaţia naturală Bock (coasta Mării Baltice), sosind din ţările Scandinaviei.

Peter WEBER

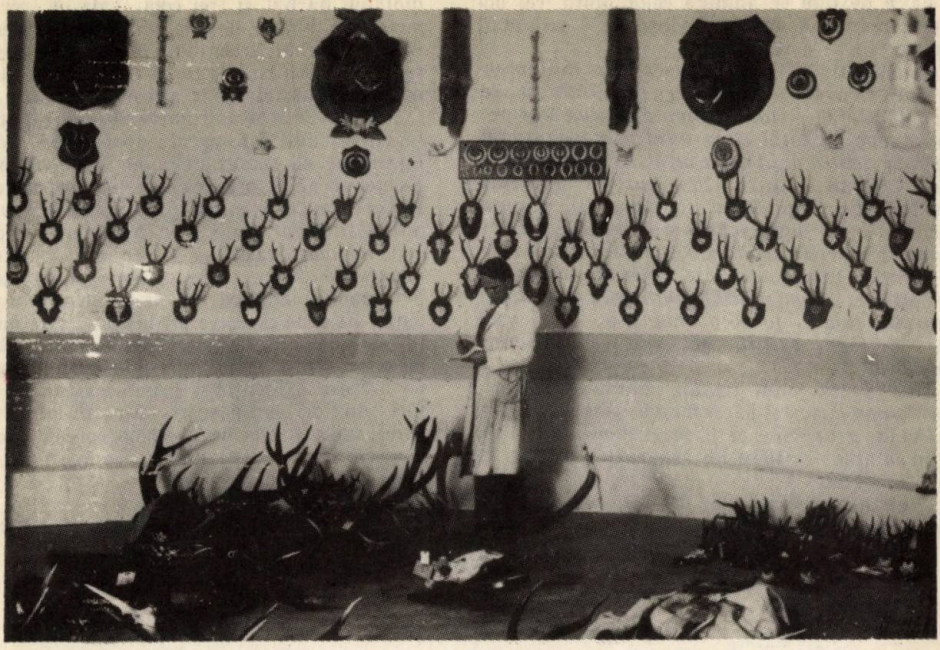

FIȘĂ DESPRE UN MUZEU

Valentin BEICA

Orice muzeu poate fi numit memoria trecutului și a prezentului menținută proaspătă pentru viitor. Ne ducem în muzeu în prezent să vedem trecutul, știind că după vizita noastră începe viitorul, de mîine, de poimîine, de peste ani și decenii.

Unele muzee au vîrsta centenară. Altele, cum sînt majoritatea din țara noastră, nu depășesc multe decenii. Toate sînt tezaure prețioase, fie că-s vechi, fie că-s noi. Importanța lor instructivă, estetică, educativă și chiar distractivă a demonstrat-o specialiștii. Turiștii beneficiază de ea și, mergînd să-și clătească ochii prin muzee, se întorc acasă cu sufletul încărcat de impresii.

În România sînt mii, poate zeci de mii de muzee și expoziții muzeale. Cîteva sute, cu siguranță, am văzut eu însumi: muzee de artă, în primul rînd, apoi muzee de istorie sau etnografie, muzee de științe ale naturii, muzee tehnice, nenumărate case memoriale, expoziții muzeale, publice sau particulare.

Un muzeu al vînătorii și salmoniculturii nu văzusem pînă în vara anului 1986. Atunci, la Gurghiu, am zăbovit cîteva ceasuri bune printre mamifere și pești, însoțit de *Marcel Mîndru* și soția sa, *Codruța,* prin muzeul didactic din comună...

Instituția, înființată în urmă cu 15 ani, este opera exclusivă a profesorilor și elevilor Liceului Silvic din Gurghiu. O operă trainică și valoroasă, de frumusețea căreia se bucură toți oaspeții așezării. E găzduită în aripa din dreapta a fostului castel, în sălile de la etaj, dar invitația s-o cercetezi ți-o adresează vitrina de la parter informînd despre cele mai bune trofee românești din ultimii 50 de ani. Pe scări, imediat în dreapta o diorama cu un pui de urs și un viezure. Toi pe scări — panouri explicative încadate în rame de răchită. La etaj, intrarea în muzeu este marcată de vitrine prezentînd specii de păsări din zonă. Imediat, pe un holișor, o nouă diorama: un lup spintecînd o ciută. Alături, cîteva trofee de bivol african, rinoceri și antilopa indiană aparținînd contelui Teleki. În cel de al treilea hol, o diorama cu o familie de mistreți atacată de un urs. În al patrulea hol: capre negre aduse din Munții Făgăraș, colonizate în Călimani, dispărute acum.

Camera cu păsări, una din secțiunile muzeului, cuprinde trei vitrine:

— păsări răpitoare (acvila de stîncă, acvila țipătoare mică, vulturul pescar, bufnița mare);

— păsări nerăpitoare (păuni, fazani, rațe sălbatice, potîrnichi, gîște sălbatice, cocoșul de mes-

teacăn — monument al naturii —, porumbei sălbatici);

— păsări insectivore (caprimulg, cuc, mătăsar, mierla de apă, ciocănitoarea neagră, sturzi, stîrci cenuşii).

În aceeaşi cameră, o diorama înfăţişează cocoşul de munte.

A doua secţiune, mamiferele de deal şi munte, este alcătuită dintr-o suită de vitrine în care pot fi văzute exemplare împăiate de lup, vulpe, rîs, pisică sălbatică, mustelide (dihor, nurcă, rîs, bursuc, nevăstuică, hermelină, jder), cerb, căprior.

Secţiunea a treia a muzeului din Gurghiu este destinată adăpostirii şi prezentării reprezentanţilor salmonidelor, peşti din rîul Gurghiu şi din apele afluenţilor lui: păstrăv, lipan, scobar, lostriţă, grindel, beldiţă. Aici pot fi văzute macheta unei păstrăvării, unelte şi costume de pescuit.

La ieşirea din muzeu, o surpriză: secţia cu păsări din Delta Dunării.

O notă aparte, s-ar putea spune, de vreme ce restul exponatelor concretizează o idee: prezentarea numai a exemplarelor din fauna locală şi înconjurătoare, din munţii Gurghiu şi Călimani. De fapt, e chiar o notă aparte această secţie cu păsări din Deltă. Numai că ea are o „istorie" sentimentală: a fost gîndită şi amenajată în 1976, în urma unei excursii făcute de profesorii Şcolii Silvice, conduşi de inginerul Arcadie Endrijevschi. Adăpostirea ei de către muzeul din Gurghiu e un semn că vînătorii locali ştiu să preţuiască frumuseţea şi originalitatea păsărilor Deltei, că vor să le arate vizitatorilor şi, în primul rînd, elevilor care beneficiază cel mai mult de instituţia funcţionînd pe lîngă liceul aproape centenar.

GLUMĂ VÎNĂTOREASCĂ

Amicul meu — cel mai vestit
Dintre-amatorii care-mpuşcă,
Aseară, cînd ne-am întîlnit
La un bufet, mi-a povestit
Înflăcărat, la prima duşcă:

— Ieri mi-a mers bine. Am răpus
Cinci iepuri. Straşnice jivine!
— Exclus: Nevastă-ta mi-a spus
C-ai luat de-acasă, cînd te-ai dus,
Doar 20 de lei cu tine...

Andrei CIURUNGA

Păsărea CEA IUTE DE PICIOR

înd, acum mai bine de un secol, cunoscutul zoolog şi călător german Alfred Brehm a publicat lucrarea sa în mai multe volume „Viaţa animalelor", cartea a devenit în scurt timp ceea ce astăzi numim best-seller. De atunci, populara lucrare a fost în nenumărate rînduri reeditată, evident cu completările şi cu corectările de rigoare. Ultima ediţie a cărţii cuprinde, pe lîngă prezentarea detaliată a animalelor şi cîteva tabele comparative cu trăsăturile specifice ale unor animale. Unul din aceste tabele răspunde, de pildă, la întrebarea privind viteza de deplasare a animalelor. Dacă cineva ar avea năstrușnica idee să organizeze un campionat de alergări în rîndul animalelor, acesta ar consacra — după Brehm — ca învingător detaşat struţul. Acest animal, aparent nu prea vioi, „dezvoltă", potrivit afirmaţiilor lui Brehm, o viteză medie de circa 120 km/oră.

Pe locul al doilea ar ajunge ghepardul, cu 108 km/oră, iar după el, ar urma în ordine antilopa, cu 94 km/oră, apoi cîinii de vînătoare, cu 90 km/oră. Adevărul este că această pasăre frumoasă şi puternică se poate deplasa cu 45 km pe oră timp de 15—20 minute, fără a da semne de oboseală. Atunci cînd este speriat şi se află în pericol, poate atinge şi chiar depăşi viteaza de 70 km/oră. Ca adaptare la fugă, struţul african are doar două degete la picioare. Pasul unui struţ african (Struthio camelus) poate atinge lungimea de 4 metri. În 1907, faimosul struţ de curse — „Diamantul negru" a alergat o jumătate de milă într-un minut şi trei secunde, ceea ce revine la 45,85 km/oră. (Cerbul aleargă cu o viteză de circa 40 km/oră). Resursele fizice ale struţului au atins capacitatea maximă pe un stadion din California cînd, călărit de un jocheu, a reuşit să atingă 65 km/oră. Struţul poate să sară peste obstacole înalte de un metru şi jumătate şi tot atît de uşor poate să sară peste şanţuri largi. La viteza de 25 km/oră, un struţ poate fugi neîntrerupt timp de 12 ore. Struţul nu-şi ascunde capul în nisip în caz de pericol! Legenda despre frica prostească a acestei mîndre păsări a lansat-o, probabil fără voie, acum două mii de ani, vestitul naturalist

roman Plinius cel Bătrîn. Legenda avea un oarecare punct de plecare în faptul că struțul, cînd zăreşte un duşman, instinctiv, îşi înclină capul, dar numai puţin, atît cît să nu fie observat de duşman, ca el însuşi să-l poată ţine sub observaţie. Gestul e firesc la o pasăre cu un gît aşa de lung, care se înalţă ca un adevărat periscop.

Legenda struțului care îşi ascunde capul în nisip ne oferă imaginea unui animal paşnic, blînd, inofensiv. În realitate, după cum afirmă unii cunoscători, struțul este mai periculos decît leul! (În timpul clocirii este mai feroce decît un tigru!). Aprecierea este, desigur, exagerată, dar adevărul e că strutul poate doborî cu uşurinţă un om. Cu o singură lovitură de picior este în stare să-i străpungă pieptul pînă la inimă. Singura şansă de a se salva de struţ cînd e bîntuit de furie e ca omul să se culce pe burtă. Dar nici aceasta nu-l scuteşte de neajunsuri, pentru că struțul se aşează pe om şi-l loveşte cu ciocul.

Această pasăre se pare că e foarte ranchiunoasă, îşi ţine minte perfect duşmanii şi, pe cei care l-au supărat, se răzbună. Cei care n-au rezistat tentaţiei de-al tachina, n-au scăpat de furia lui decît răniţi, cu pantalonii rupţi şi asta în cazurile cele mai fericite. Struțul şi zebra se ajută reciproc cînd sînt în primejdie. Struțul care are vederea foarte bună, iar zebra auzul şi mirosul foarte fin, se avertizează în caz de pericol, înlesnindu-şi astfel scăparea de urmăritori. Cu prilejul a diverse săpături în Europa, Asia şi Africa au fost găsite fosile ale strămoşului struțului din era depunerilor pliocenului. Struțul este deci un reprezentant al păsărilor arhaice. Condiţiile de viaţă din decursul evoluţiei au dus la pierderea capacităţii de zbor, struțul devenind un excelent alergător, cu oase puţin pneumatice.

Cel mai mare struţ din epoca preistorică (Aepyornis maximus) a trăit în Madagascar. Pe baza fosilelor găsite s-a putut reconstitui un asemenea exemplar care măsura 3 metri înălţime şi cîntărea peste 450 kg. Struțul din Africa de Nord este cea mai mare pasăre în viaţă din zilele noastre. Acesta măsoară 2,75 metri în înălţime şi cîntăreşte pînă la 165 de kilograme. Oul unui asemenea struţ are 20 cm lungime, 15 cm în diametru şi cîntăreşte de la 1,650 kg la 1,780 kg, un singur asemenea ou echivalînd cu două duzini de ouă de găină. Pentru a fierbe un ou de struţ este nevoie de 40 de minute. Dintr-un astfel de ou se poate prepara o omletă pentru cel puţin 15 persoane. În afara oăulor, care sînt apreciate de mulţi gurmanzi, struțul mai furnizează şi alte produse: din carnea lui, tăiată în fîşii lungi, sărată şi uscată, se face un fel de pastramă foarte căutată (de precizat

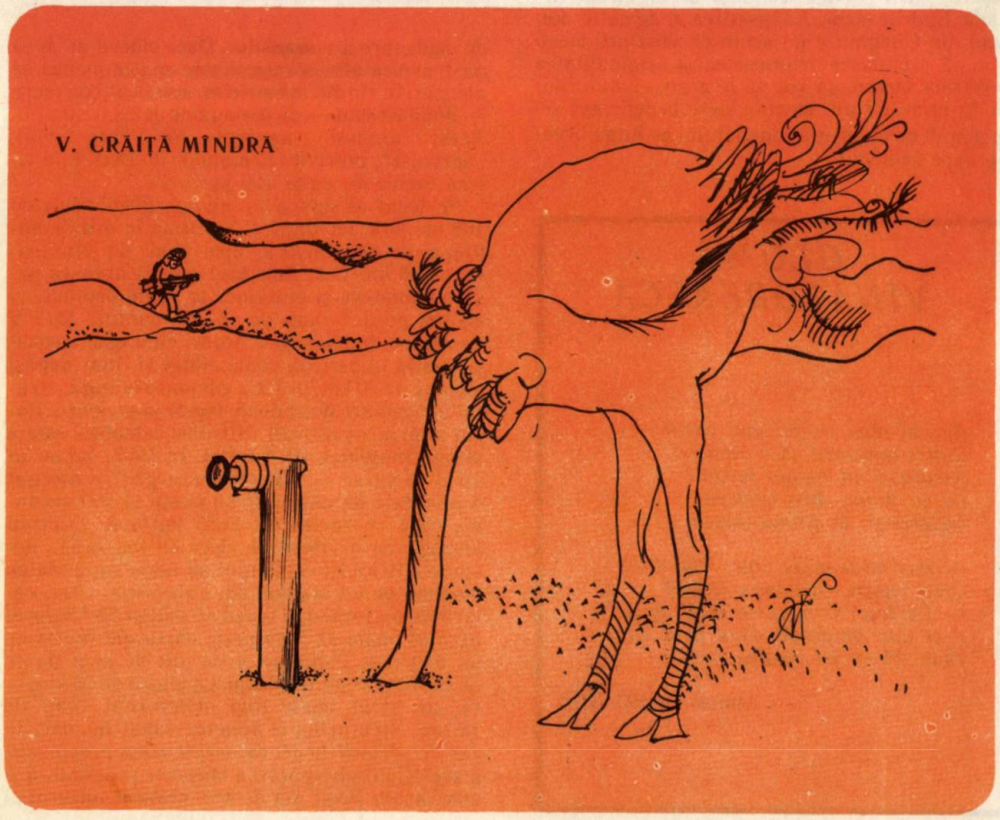

că numai specia care trăieşte în Africa este comestibilă). Din piele, după tăbăcire şi vopsire, se fac pantofi de damă şi poşete; din oase se fac îngrăşăminte; iar ouăle, care nu sînt mîncate şi nici nu ajung la clocit, sînt preparate special ca obiecte de vînzare pentru turişti.

La începutul secolului nostru, pălăria cu pene de struţ constituia un preţios obiect în garderoba feminină. După primul război mondial, însă, femeia modernă a renunţat la această podoabă, fapt care a dus la ruină pe vînătorii de struţi. După 1920, moda penelor de struţ a intrat în definitiv declin. Dar nu peste mult timp, fermierii sud-americani descoperă calităţile pieilor de struţ, care se folosesc la confecţionarea pantofilor, genţilor, valizelor etc.

Orăşelul sud-african Oudtshoorn este socotit astăzi centrul mondial al crescătoriilor de struţi. Dar, în zilele noastre, struţii nu sînt crescuţi numai în ţările cu climă tropicală. Pentru necesităţile grădinilor zoologice de pe continentul european, struţii sînt „produşi" la Grădina zoologică din Lesno, de lîngă Gottvaldov (R. S. Cehoslovacă). Acest unic centru european de creştere a maniferelor şi păsărilor exotice foloseşte cu succes un incubator care aprovizionează cu „exemplare rare" în special grădinile zoologice, din Europa de vest, dar nu numai de aici. Preţul struţilor se ridică uneori la 1000 de dolari bucata.

O familie de struţi este alcătuită, în genere, din 16 indivizi. Puii eclozează în doar 41 zile. La numai o săptămînă după ieşirea din ouă, puii încep să se hrănească singuri cu seminţe şi rădăcini. Uneori se păcălesc şi înghit pietricele, dar stomacul struţului este, după cum se ştie, foarte primitor... (În stomacul unui struţ decedat la grădina zoologică din Londra, s-au găsit: un creion, un colier, două batiste, trei mănuşi, doi nasturi, cîteva monede şi alte obiecte). Struţii consumă diferite fructe, grăunţe, frunze şi rădăcini de arbuşti, plante cătărătoare sau grase, iar ocazional mănîncă ouă şi diverse nevertebrate sau vertebrate mici. Aceste păsări mari se hrănesc cu lucernă ca vacile, în grupuri. Un struţ consumă zilnic cîte 7 kilograme de lucernă! Apa şi-o procură în mare parte din frunzele de lucernă şi ale altor plante grase, din fructe sau din micile animale îngerate, fapt ce a dus la credinţa greşită că struţul poate supravieţui mult timp în deşert fără a avea nevoie de apă.

În Africa de Sud, încă din anul 1942, turmele de oi sînt păzite nu numai de ciobani, ci şi de... struţi domesticiţi. Struţii nu se mulţumesc numai cu alungarea altor păsări ce s-ar afla eventual pe lîngă turmă; ele urmăresc chiar şi automobilele, atacînd pe oricine ar îndrăzni să coboare.

Între satele Chawa din Botswana (Africa) pînă nu demult nu exita nici telefon, nici alte mijloace de comunicaţie moderne. Pentru a rezolva totuşi problema comunicaţiilor dintre cele două sate, aflate la circa 20 km unul de altul, populaţia a folosit resurse locale. A fost dresat un struţ căruia i se atîrna de gît o geantă cu scrisori. Acest rapid şi neobişnuit curier făcea cursa dus-întors între cele două sate. I se încredinţau chiar şi mandate poştale pentru că nimeni nu-i punea la îndoială... cinstea!

Vînătoarea de struţi se face în grupuri mari şi cel mai îndemînatic dintre vînători îi trage struţului un ciorap pe cap. Acoperit în acest fel, struţul se simte în siguranţă, ca atunci cînd îşi bagă capul... în nisip. Dacă el nu vede nimic, are impresia că nici el nu este văzut. Penele îi sînt colectate tot cînd are capul în ciorap, prin tundere, evitîndu-se masacrarea păsării.

Struţii sînt poligami, grupurile de reproducere cuprinzînd un mascul şi mai multe femele. Cuibul — o mică depresiune săpată în nisip — conţine ouă de la toate femelele grupului. Anumite specii de struţ constituie un model de desăvîrşită fidelitate. Dacă perechea lui moare, rămîne trist şi însingurat pentru toată viaţa. Cei care au studiat viaţa intimă a struţului american au observat că femelele nu ţin de loc la perpetuarea speciei. Din această cauză, masculul se simte nevoit să aibă el grijă de urmaşi... Corabia cu care a navigat Charles Darwin, într-o expediţie rămasă celebră (1832—1835), de-a lungul coastelor Americii de Sud, se numea Beagle, iar cunoscutul naturalist era însoţit de Robert Fitzroy, în calitate de căpitan şi de desenatorul Conrad Martens. Bazîndu-se pe istorisirile lui Darwin şi ale căpitanului, precum şi pe desenele inedite ale lui Martens, „Cambridge University Press" a publicat mai multe documente, scrisori, povestiri, desene (descoperite întîmplător, cu mai bine de un deceniu în urmă, la Buenos Aires) despre această călătorie istorică pentru ştiinţă. Biologul Richard Keynes, profesor de fiziologie la Universitatea Cambridge, descendent direct al lui Darwin prin mama sa, nepoată a celebrului savant, dezvăluie întîmplări din călătoria făcută acum mai bine de un secol. „După o croazieră de trei ani petrecuţi pentru a explora coastele unor ţări ca Argentina şi Chile, Beagle naviga de-a lungul Pacificului. La 15 octombrie 1835, ajunge la extremitatea orientală a insulei Chatham, care poartă acum numele de San Cristobal, în arhipelagul Galapagos. Insulele acestui arhipelag îl interesează mult pe Darwin pentru bogata lor faună. În timpul petrecut pe aceste insule trebuie căutaţi germenii ideii de bază ce a dus la scrierea lucrării „Despre originea speciilor"... Ce constată în Galapagos? Că o specie de păsări, cintezoi, se instalase de multă vreme pe insulă, se diferenţiase astfel că membrii ei populau diversele nişe ecologice care ar fi fost ocupate, pe continent, de specii de păsări total diferite de ele... Într-o zi, desenatorul Conrad Martens împuşcă un struţ tînăr din care se ospătează cu Darwin. Erau pe la mijlocul gustosului prînz, cînd lui Darwin îi trecu prin cap că s-ar putea să fie vorba de un struţ mai puţin obişnuit. Alarmîndu-l şi pe Martens, strîng în grabă oasele, caută penele. Reconstituit, struţul acelui ospăţ din 1835 este un specimen ce poate fi admirat şi astăzi, la British Museum.

Mihai BURDUJA

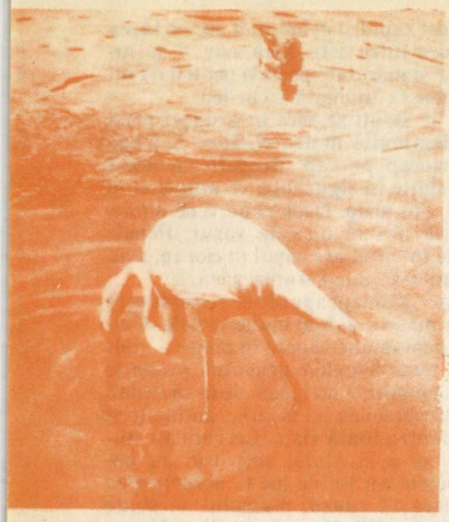

O PASĂRE PE CALE DE DISPARIȚIE

flamingo

FLAMINGO *(PHOENICOPTERUS ROSEUS)* sau „Flamingo cel roșu" cum îl numise Eminescu, este o foarte grațioasă pasăre exotică al cărei areal e foarte divizat, între Africa (Maroc, Tunis, Mauritania, Kenya, Namibia, Insula Capul Verde), Europa (Franța în Delta Ronului, Turcia, Spania), Asia (Iran, Afganistan, nordul Indiei și centrul Kazahstanului). Odinioară arealul ei fusese mult mai vast.

Alături de barză, cocor, stîrc etc., flamingo face parte din grupa păsărilor cu picioare lungi (picioroange). Picioarele ajung pînă la 70—80 cm, gîtul lung modulat în elegante curburi e cel puțin tot atît, încît înălțimea totală a păsării trece de un metru și jumătate! Datorită acestei calități, flamingo poate cerceta apele pînă la un metru adîncime și poate valorifica pentru propriul meniu, o bună parte din organismele acvatice pe care nici un alt animal nu le caută: vietățile de mîl.

Nu-i mai puțin adevărat că ei pot mînca și ciuguli cu ciocul, precum procedează majoritatea înaripatelor, astfel că adesea ies pe pajiștile din jurul lacurilor unde habitează pentru a căuta broaște, insecte, larve etc. Capul acestei păsări e mic, penele sînt colorate nuanțat de la alb-roz la purpuriu, astfel încît, atunci cînd își iau zborul deasupra apelor, de departe ai iluzia unei flăcări roz!

În condiții de captivitate îndelungată, cunoscutele păsări își pierd splendida culoare. Odată cu ea, păsările pierd mult și din frumusețea lor proverbială. Așa s-a întîmplat și la grădina zoologică din orașul unguresc Vesprem, care poseda 20 de exemplare de flamingo. Culoarea lor a pălit, astfel că tăblița indicatoare „Flamingo roz" nu făcea decît să stîrnească comentariile ironice ale vizitatorilor. În fața acestei situații neplăcute, administrația grădinii a luat hotărîrea să înviorezе culoarea păsărilor, introducînd în rația lor zilnică... paprica. Experiența a durat un an, timp în care cei 20 de flamingo au mîncat cu poftă nu numai carne tocată, creveți, moluște și alte animale de mîl, ci și peste o sută de kilograme de paprica! Lăcomia a fost însă răsplătită pe deplin: penajul păsărilor și-a recăpătat în final frumoasa tentă roz.

Ciocul masiv al flamingoului lucrează ca o sită pe fundul apelor, avînd pe margine o strecurătoare care lasă apa și reține hrana. Pe apele curgătoare el se deschide în contra curentului, răscolind mîlul, iar apa antrenează în gură tot ce se ridică de pe fund: viermi, scoici, răcușori etc. Cînd gura devine neîncăpătoare, flamingo își înalță capul din apă și, în aer, înghite conținutul strecurat. Apoi și-l coboară din nou și operația continuă pînă ce se satură.

Cum hrana lor principală și preferată rămîne fauna de mîl și în grădinile zoologice, unde trăiesc în captivitate, trebuie să li se amenajeze lacuri sau bazine cu apă, care să aibă mîl din belșug în care să trăiască organisme specifice. Lipsiți de acest privilegiu, nu se dezvoltă armonios și după un oarecare timp, pier, oricît de abundentă le-ar fi hrana ce li se servește. Flamingo e o pasăre foarte retrasă, specifică

fiindu-i jena produsă de prezența directă a omului. La mijlocul verii, masculul și femela se cuplează și apoi, amîndoi clădesc un cuib pe locuri din ținuturi dosnice, la adăpostul stufului. Cuibul construit din mîl se ridică pînă la 50 cm deasupra pămîntului și se usucă. În mijlocul lui este o scobitură în care femela depune 3—5 ouă, pe care cuplul le clocește pe rînd, stînd cu picioarele îndoite și sprijinite pe marginea tare a cuibului. La început, puii abia se țin pe picioare, dar în mai puțin de o săptămînă, intră în apă și încep să-și caute hrana singuri. Ciudățenia constă în faptul că, spre deosebire de păsările adulte, puii de flamingo nu au culoarea roz-trandafirie, ci au un penaj bej și se aseamănă foarte mult, în primele zile de viață, cu rațele sălbatice.

Flamingii trăiesc în familii care se măresc ca număr cu cît trec anii. Familiile trăiesc alăturate, fiecare putînd număra cîteva sute de indivizi.

Cînd simte prezența omului, flamingo își schimbă imediat locul de colonizare, fapt care împiedică sau ține în loc și studiul aprofundat al speciei.

Se știe bunăoară că unele colonii se strămută fără vreun motiv evident. Strămutarea o fac în stoluri mari (rar de 150 de păsări, uneori însă pînă la 5000) care zboară numai noaptea. Și nu hrana e o problemă pentru aceste păsări, ci alți factori în care stresul e pe prim plan, flamingo fiind una dintre cele mai sensibile păsări. Deși această pasăre este de fapt sedentară, se cunosc cazuri cînd cuplurile au încetat

PRIETENUL OMULUI, CÎINELE

lui A. Ciurunga

Diogene, *filozoful atenian din secolul IV î.e.n. a fost supranumit „cel asemenea cîinelui", pentru „mușcăturile" lui la adresa îmbuibaților din cetate.*

●

Asia este continentul de origine al unor cîini puternici și tenaci, despre care istoricul Strabon *scria că „se îndîrjesc atît de mult atunci cînd mușcă prada, încît se întîmplă să le sară ochii din orbite".*

●

Hades, *stăpînul regatului umbrelor în mitologia elenă, avea la intrare ca paznic, celebrul cîine cu trei capete,* Cerberul.

●

Issa *a fost cățelușa lui* Publius, *prietenul poetului* Marțial, *pentru care acesta din urmă a compus următoarele versuri:*

„Cu stăpînul ei odată rîde și se întristează
Zburdă cînd îl vede vesel, cînd e supărat oftează".

●

Megera *a fost una dintre cele trei cățele negre care, potrivit mitologiei grecești, alergau la căpătîiul muribunzilor spre a le grăbi momentul fatal.*

Celebrul Husdent, *credincios animal al lui* Tristan, *era un ogar, care vîna singur pentru a asigura hrana stăpînului său și a iubitei sale* Isolda, *cît timp aceștia au stat ascunși într-o peșteră.*

●

Seneca, *scriitor și filozof latin, în opera sa „Herculens furens" descrie modul în care eroul mitologic a răpus Cerberul, aducîndu-l la picioarele regelui* Euristeu.

●

Ioan Al. Brătescu-Voinești, *pentru cîinele său de vînătoare* Tric, *a consacrat cîteva pagini de o mare afecțiune și duioșie.*

●

Celebrul explorator norvegian Amundsen, *cuceritor al Polului Sud, avea pe vaporul „Fram" și un număr de 9 de cîini groenlandezi, buni trăgători la sănii.*

●

Ilustrul compozitor italian Verdi, *puternic atașat de cîinele său* Black, *a pus să se graveze, în marmură, pe mormîntul acestuia: „Aici odihnește sincerul meu prieten".*

Iosif GASP

definitiv clocitul sau hrănirea puilor numai la trecerea prin apropriere a unui avion! Dar și oscilațiile meteorologice din ultimele decenii cu nopți friguroase în zone de obicei calde, au reușit să nimicească zeci de colonii de flamingo. Flamingo a devenit astăzi o pasăre rară, după o cifră estimativă, nedepășind în întregul ei areal (la subtropice) numărul de 500.000 indivizi. Dar această cifră e oscilantă și specia e mereu amenințată cu împuținarea ori chiar cu dispariția, cu toate că vînarea ei este interzisă. Omul a vînat flamingi mai ales în secolul trecut, pentru ca penele lor roz și roșii să împodobească pălăriile doamnelor vremii.

În mlaștinile insulelor Bahamas din apropierea coastelor Americii Centrale, se evaluează că ar trăi liberi peste o sută de mii de indivizi. O colonie de flamingi din nord-vestul Indiei, întinsă numai pe 10 ha, numără mult peste 100.000 cuiburi (deci, mai bine de un cuib la mp). În aceste locuri, omul nu are voie să se apropie decît cu autorizație specială și numai în scopuri științifice.

Ornitologii amintesc de un caz dramatic petrecut în 1962. La est de marele lac Victoria (Africa) se află două lacuri mai mici — Natron și Magadi. Din vremuri străvechi, păsările flamingo își făceau cuiburi pe lacul Natron. Însă în 1962, se porniseră ploi mari, torențiale, nemaipomenite chiar în aceste locuri tropicale. Apele lacului crescuseră și inundaseră locurile unde păsările obișnuiau să trăiască și să scoată pui. Și cum tocmai era timpul ca flamingo să dea viață urmașilor, stoluri alb-roz numărînd circa două milioane de păsări se ridicară în văzduh, „evacuîndu-se" la zece kilometri spre nord, în zona lacului Magadi. Unul din golfurile acestui lac, unde apa se retrăsese, era acoperit cu zeci de mii de mușuroaie, toate la fel de înalte. Cu alte cuvinte, fiecare pereche de flamingo își meșterise din mîl, cuib, în care au fost depuse și apoi clocite ouăle. La soroc, apărură ghemulețele pufoase. În primele șase zile, părinții aduceau și transmiteau puilor, din cioc în cioc, un fel de terci, subțire, pe jumătate digerat. Apoi, puii așa cum de secole se petrec lucrurile, începură să părăsească cuibul natal pentru a-și găsi singuri hrana și în sfîrșit, patru sute de mii de flamingo tineri începură a se avînta spre întinderile vaste ale lacului. Aici însă îi aștepta o înfiorătoare capcană...

Se știe că izvoarele subterane fierbinți aduc în apele lui Magadi mereu noi rezerve de sodă brută, de diferite săruri. În timpul zilei, soarele transforma lacul, care nu are scurgere, într-o baie fierbinte, determinînd evaporarea unei uriașe cantități de apă. Acest fapt făcu ca golfurile, din care apa s-a evaporat rămînînd doar băltoace și limbile de nisip să fie acoperite de un fel de soluție de sare.

Pentru a ajunge la apa dulce, păsările tinere au fost nevoite să plece spre celălalt lac și să străbată pe jos — nu puteau încă să zboare — o distanță de aproximativ opt kilometri, cufundate adesea pînă la genunchi în soluția saturată sau chiar suprasaturată de carbonat de sodiu, de sodă obișnuită. Cu fiecare pas, pe picioarele păsărilor se depuneau cristale de sodă care, întărindu-se formau mai întîi un fel de brățări, iar apoi, pe măsură ce se depuneau alte cantități, luau asemenea proporții încît împiedicau flamingoul să mai facă un pas. Țintuite locului, în bătaia soarelui, fără hrană și fără apă, păsările slăbeau, se istoveau și mureau pe capete. A fost dată alarma. În ziare, la radio și în revista „Africana" au apărut apeluri de a se acorda ajutor păsărilor amenințate de pieire. Zeci de voluntari și-au oferit serviciile. Începuse operația „Flamingo". Căldură insuportabilă peste 40 de grade, mirosuri pestilențiale provenite de la păsările moarte, sclipirea orbitoare a depunerilor de sare — iată condițiile în care lucrau echipele de salvare. La aceste condiții se adăuga pe alocuri și primejdia ca crusta de sodă pe care pășeau voluntarii să se spargă și aceștia să se trezească afundați într-o baie de soluție de sodă. Dar entuziasmul prietenilor naturii a biruit toate piedicile. Operația „Flamingo" a durat o lună întreagă, răstimp în care au fost salvate peste 20000 păsări, cărora li s-au scos „cătușele" de sodă depuse în jurul picioarelor. Un an mai tîrziu, aceste păsări au putut fi văzute din nou, întorcîndu-se pe „meleagurile natale" unde — urmînd legile firii — au depus ouă și au clocit. Intervenția promptă a omului s-a dovedit salutară. Dar nu este unicul caz...

Dorind să asigure perpetuarea și supraviețuirea celor 11 flamingo, pe cale de îmbatrînire, îngrijitorii Parcului Zoologic Taronga din Sydney au hotărît să le creeze condiții cît mai apropiate de mediul lor natural. Întrucît aceste păsări obișnuiesc să trăiască în cîrduri mari, ei au plasat în spațiul ce le este rezervat, 20 de oglinzi măsurînd fiecare 1,2 metri în înălțime și 0,75 m lățime, pentru a le da iluzia că sînt numeroase! Se spune că delicatele păsări au reacționat favorabil la... ingeniozitatea omenească...

Pentru amatorii de curiozități, le vom aminti, că între cele 1100 de exemplare de păsări rare aflate la Muzeul științelor naturii din Galați, se află și un flamingo, prins în zona lacului Brateș, unul din foarte puținele exemplare ajunse din zona sa de baștină pe teritoriul țării noastre.

Marin SĂLCEANU

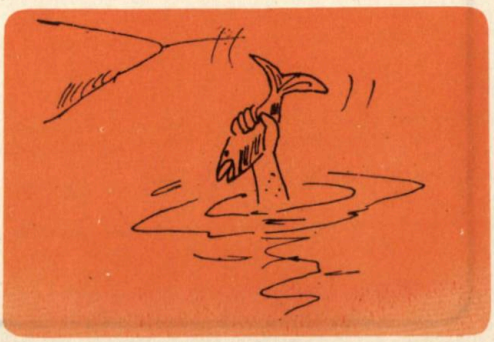

CAPTIVII

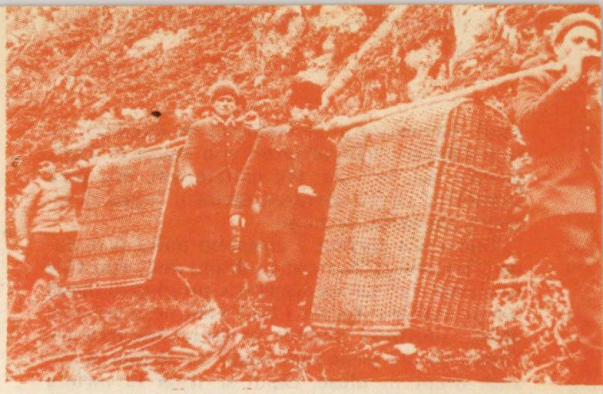

Eugen ILIE

S-a petrecut la sfîrşitul unei toamne minunate, în peisajul mirific al făgetului de la poalele Retezatului, la Gura Zlata.

Însoţit de o bravă echipă de pădurari bihoreni, hunedoreni şi maramureşeni, capturam capre negre din ecotipul de pădure, pentru readucerea speciei în Munţii Apuseni.

Trecuse destulă vreme de la începerea acţiunii şi, datorită mai multor cauze nefavorabile, nu prinsesem decît cîteva exemplare. Oamenii erau obosiţi, nervoşi şi cu fondurile pe terminate. Eu, fiind responsabil de lucrare, începusem să disper. Nu vă mai spun că, ori de cîte ori mă întîlneam cu subinginerul beneficiarului, îmi venea să intru în pămînt. Nu-i mai puteam suferi privirile nemulţumite şi dojenile care creşteau în agresivitate! Ba, de vreo două zile, mă ameninţa cu cele mai aspre sancţionări, cea mai gravă fiind reclamaţia la şefii mei din minister.

Mai aveţi răbdare — încercam eu timid. Asta e sport de performanţă a răbdării şi rezistenţei fizice. Veţi vedea că într-o zi-două ne umplem plasele cu animale şi veţi putea pleca liniştiţi acasă.

Între noi fie vorba, nici eu nu mai credeam că voi putea rezolva problema în acel sezon. Mă şi gîndeam la un contract adiţional, salvator. Atmosfera devenise încordată, stăpîneam din ce în ce mai greu situaţia şi cum sacul nu era plin de belele, peste renghiurile vremii, mai trebuia să lucrăm şi într-un teren perturbat continuu de utilajele grele ce roboteau pe vale şi de numeroasele explozii ale artificierilor. Pe Rîul Mare se ridicau magistralele construcţii ale hidrocentralei.

Într-o atare stare de lucruri, pe o vreme cîinoasă, facem instalarea plaselor pe valea Brădăţel, la cca 500 m amonte de barăcile unei colonii de muncitori, cu mulţi copii, care — ca toţi copiii — erau gălăgioşi şi mari amatori de „aventuri" a la Robin Hood, prin pădure. Başca, haita de cîini nesupravegheaţi, din care unii mari lotri de codru — braconieri.

Făcusem acest lucru, la presiunea celor care mă însoţeau deşi, după un raţionament de bun simţ, acolo nu aveam nici o şansă. Dar aşa era momentul acela psihologic, toţi se simţeau datori să îşi impună punctul de vedere. Îl lămuriseră pînă şi pe Neşu, pădurarul care mi-a fost de cel mai mare ajutor, fiind cel mai bun cunoscător al locurilor şi vînatului de aici.

În sfîrşit, gonaşii plecaseră abătuţi, în răspăr — două şiruri mohorîte cu mişcări mecanice să închidă cercul undeva sus, la nişte stîncării izbucnite jignitor din verdele pădurii bătrîne.

În aşteptare, stăteam abătut, cu aparatul de emisie recepţie atîrnat în silă, la capătul capcanei de plase. Eram plin de plictiseală, deznădejde şi dispreţ faţă de mine, cel neputincios în acele clipe.

Dar, cum o nenorocire nu vine niciodată singură, la vreo zece minute de la plecarea oamenilor, o detunătură de „mixtă" zdrobi nemilos şi fărîma de speranţă prinsă şi aşa firav, în sufletul meu sărman. Urmă o a doua şi să mă satur, bubui şi a treia!!?... Am crezut că mor pe loc. Se trăgea chiar în mijlocul cercului de gonaşi.

Ce se întîmplă acolo!?! Aţi înebunit?

Dar... degeaba strigam în aparat, canonada continua sfidătoare.

Gîfîind şi aproape plîngînd o rupsei la fugă într-acolo. Transpirat, disperat, încrîncenat, ajunsei la grupul de „vînători". Aici, toată lumea era ocupată, mie nu îmi acordau nici o atenţie.

Urmărind pe firul privirilor captivate de un bot de stîncă de circa 30 metri şi nevăzînd mare lucru, am întrebat nedumerit.

— Ce faceţi, măi oameni buni? Aici v-aţi găsit să vă luaţi la întrecere? De asta vă arde acum? La ce naiba vă zgîiţi atîta?

— Apăi, nu vedeţi, domnu dragă? Ni, acolo pe poliţe, îs încuiaţi un ţap şi un cîine, mă lămuri în sfîrşit un binevoitor. Ţapul îi sus şi nu scapă doară dacă se ţîpă pe poliţa aia de jos. Dară acolo îi o namilă de haită aproape moartă de sete şi de foame.

Uitînd de necazuri, mă lăsai şi eu prins de eveniment.

Ţapul, se ridicase şi stătea în picioare privind curios la tot ce îl înconjura, parcă abia aştepta să-l eliberăm. Cîinele era înghemuit sub rigola poliţei sale, presimţind pericolul. Din cînd în cînd ridica scurt capul, moment în care trăgătorii noştri împroşcau roca în mii de ţăndări cu plumbii lor.

Într-un sfîrşit, la o nouă apariţie, fulgeră un foc, zvîcni o umbră neagră şi în carcera de piatră, atacatorul căzu în liniştea veşnică.

Peste puţin, uluiţi, am fost martorii unui alt fapt de necrezut. Şuierînd scurt, ţapul nostru sări sprinten pe poliţa urmăritorului neînsufleţit şi de acolo plonjă la picioarele noastre. Am crezut că s-a făcut fărîme. Dar, după impactul cu

solul, încornoratul se rostogoli de două ori, se ridică brusc, privi în juru-i şi o rupse la fugă, printre noi, la vale. Mă cutremurai, era prea frumos ca să fie adevărat, tartorul fugea în direcţia capcanei de plase.

Tensiunea creştea..., aşteptam parcă o minune... S-a comis! S-a comis, dragii mei! Din vale ne chema, în culmea disperării, un glas al unuia din prinzători. Acesta (după cum ne-a povestit apoi), adormise plictisit în ascunzătoarea sa. Ţapul, sărind peste sarcofagul lui de piatră, căzuse drept în plase. Omul se trezi la forfota captivului şi buimac se aruncase peste el, imobilizîndu-l. Abia mai tîrziu se dezmeticise şi realizase gestul său. Acum ne chema, speriat să nu îl scape. Se văzuse singur acolo şi nu ştia unde am plecat.

Ajungînd la el, văzurăm că dintre urechile animalului se prelingea o şuviţă de sînge, abia atunci observarăm că ţapul capturat avea doar un singur corn, pe celălalt pierzîndu-l acolo sus, în cădere.

Vedeţi cum este trebuşoara asta? Un singur animal întîlnit în acel loc, nedirijat de nimeni spre plase, un singur prinzător şi ţapul se agaţă în singurul corn pe care îl are. În alte ocazii nu prindeam nimic dintr-un grup mare de animale şi într-o goană impecabil condusă. Trebuie să ai nervii tari, nu glumă. Şi cînd mă gîndesc că am participat la mai mult de zece acţiuni de acest gen.

Norocul dăduse peste noi, după cele întîmplate. În zilele următoare, tot prin locurile acelea perturbate, am reuşit să prindem cîteva capre negre şi plecarăm fericiţi la ale noastre. Omul beneficiarului mi-a promis laudele sale şi m-a asigurat că nu va uita cele întîmplate cît va trăi. „Ştiam că nu e uşor şi că vă veţi descurca".

Nici eu nu am uitat, după cum vedeţi. Acum, v-am făcut părtaşi şi pe domniile voastre, convins că-mi împărtăşiţi emoţiile; chiar dacă nu am talentul unui scriitor, sînt tovarăşul de vînătoare întotdeauna tulburat cînd mă apropii de vieţuitoarele cărora le datorăm cu prisosinţă bucuriile pasiunilor noastre.

CAPCANE PENTRU ŞERPI

Pe la începutul anului 1960 funcţiona la Mamaia o tabără de vară organizată de A.G.V.P.S. Tabăra, situată între Mare şi lacul Siutghiol (mai aproape de lac), era formată din două corturi militare cu o capacitate de cîte douăsprezece paturi fiecare. Aici, în schimbul unei sume modeste, putea fi găzduit orice membru al asociaţiei noastre, împreună cu familia; tabăra fiind dotată cu mijloace de pregătire şi servire a meselor şi cu bărci pentru practicarea pescuitului în lacul amintit.

În vara 1961 am fost, împreună cu familia, oaspetele acestei tabere, împărţindu-mi timpul între plajă şi pescuit. Într-una din zile, l-am văzut pe fiul meu, Gaby, pe atunci în vîrstă de cinci ani, venind în fugă dinspre lac, cu un şarpe în mînă. Era urmat la oarecare distanţă de alţi copii din tabără. E uşor de imaginat ce panică şi ce ţipete s-au iscat printre fetele şi femeile de acolo. L-am tras pe copil deoparte şi i-am spus să dea drumul animalului, argumentîndu-i că şi acesta este un pui pe care-l caută poate părinţii săi, dar fără rezultat. În fine, în urletele copilului „E al meu, eu l-am prins!", am reuşit să-i smulg şarpele din mînă şi să-l eliberez lîngă lac. Munca noastră de lămurire n-a folosit, întrucît chiar în aceeaşi zi ca şi în zilele următoare, Gaby şi ceilalţi băieţi şi chiar fetiţe din tabără, urmîndu-i exemplul, au prins şi s-au jucat cu alţi şerpi. La început nu înţelegeam cum reuşeau copiii să prindă şerpii, însă m-am lămurit repede.

Pe atunci Mamaia era departe de a avea aspectul pe care-l are astăzi, staţiunea aflîndu-se în construcţie. Or, la construcţia hotelurilor, ce se ridicau într-un ritm alert, erau folosite şi cantităţi mari de smoală, iar tabla care constituia ambalajul acesteia se arunca apoi pe lîngă malul lacului. Ziua, această tablă se încălzea mai repede decît nisipul, aşa că era o atracţie pentru şerpii care mişunau pe lîngă lac (fără să poată fi prinşi însă cu uşurinţă). Totodată, se încălzea şi se înmuia însă şi stratul de smoală care acoperea tabla şi care imobiliza astfel reptilele. Uneori, pe aceeaşi tablă, erau lipiţi mai mulţi şerpi, unii chiar din zilele precedente. De aici îşi luau deci, copiii „jucăriile".

Traian Laurenţiu BRATU

ÎNTRE PATRU OCHI... CU TIGRUL

...IERI, POVESTEA TÎNĂRUL BIOLOG Victor Korkişko, culegeam informaţii despre leopard de la vînătorii din satul Lazo. Spre seară, am aflat mesajul pădurarilor rezervaţiei naturale din Lazo; eram sfătuit să cercetez urmele asuspecte pe care le-au observat la vreo doi kilometri de sat. M-am şi îndepărtat imediat spre locul indicat, şi am descoperit pe lîngă drum, urme de linx. Pînă la lăsarea serii, să fi rămas vreo două ore, aşa că m-am hotărît să controlez poteca...

Nu departe de vîrful colinei, urma s-a pierdut. De îndată ce am închis jurnalul cu însemnări am auzit în stînga mea un troznet puternic şi am zărit spinarea vărgată a tigrului: s-a oprit la vreo zece metri, mai jos de mine; a scos două răgete, şi-a arătat colţii şi s-a îndreptat spre mine. Am dat din mîini şi i-am vorbit tare: „Pleacă de aici, du-te la ai tăi, n-ai ce căuta aici. Nu ţi-am făcut nimic rău, hai pleacă!"

M-am speriat, tare de tot, vorbeam nervos, aproape răcneam, vocea mea trăda frica. Tigrul s-a apropiat la vreo cinci metri şi s-a oprit. Mi-am dat silinţa să mă stăpînesc şi am început să vorbesc liniştit. Textul era tare stupid: „Fandositule, doar tu eşti cuminte, măreţ, frumos, puternic, de ce nu mă laşi în pace? Ia, hai să ne despărţim ca doi prieteni. Nu-ţi sînt duşman, şi vezi, nici armă nu am".

Tigrul stătea nemişcat. Am încercat să-l ocolesc dar, de îndată ce au trosnit crengile sub picioarele mele, s-a şi întors brusc şi a început să-mi dea tîrcoale. Continuam să vorbesc cît se poate de ferm, mi-am stăpînit chiar şi tremurăturile. Stam tot timpul cu faţa la el.

Mi-a venit ideea să fumez, să-l sperii cu mirosul fumului. Am băgat încetişor mîna în buzunar, am scos cutioara, dar era goală. În rucsac mai era una, dar încercările mele de a scoate rucsacul l-au întărîtat: a făcut din nou cîţiva paşi în direcţia mea. Şi iarăşi, aceeaşi poveste: mă străduiesc să-l înduplec cu vorbe, iar el îmi dă tîrcoale. I otuşi am reuşit să scot rucsacul, dar odată cu aceasta, a trosnit o creangă. Tigrul s-a întors brusc şi s-a repezit la mine, înclinîndu-şi capul, apoi s-a răzgîndit. În sfîrşit, s-a mai liniştit, a început să caşte; se uita în toate părţile şi se freca cu mustăţile şi cu fălcile de arbuşti. A rupt în două o creangă uscată şi, parcă în joacă, a început s-o arunce. Aceasta, mi-a sugerat ideea, ca să-i arunc ceva, să-l distrag. Am scos din rucsac, un borcan plat cu conserve de carne, i l-am aruncat şi am început să mă îndepărtez încet. Am dat jos şapca de pe cap şi am aruncat-o alături de el. Pentru o clipă, a manifestat interes pentru ea, a mestecat-o puţin în gură şi a aruncat-o.

Folosindu-mă de această pauză, din nou am încercat să mă deparasez de el, dar am alunecat pe povîrnişul abrupt. Tigrul a tresăltat, blana i s-a cabrat, vîrful cozii se mişca nervos. M-am ridicat instantaneu, dar el venea spre mine, arătîndu-şi colţii. În mişcările lui şi privire a apărut hotărîrea. Automat şi tonul meu a devenit mai ferm. Probabil că aceasta şi-a făcut efectul: s-a oprit la un metru de mine.

Mi-a rămas întipărit în memorie, capul tigrului. Blana de pe fruntea lui lucioasă şi netedă, pe fondul deschis — un desen clar şi frumos. Din, cine ştie ce motive mi-a rămas în minte pata umedă întunecată de pe buza de jos. Ochii strălucitori, galben-verzui mă priveau răi.

Această scenă a durat cam un minut. Privind ţintă în ochii mei şi lăsîndu-şi capul tot mai jos, tigrul a făcut încă un pas şi a început să-şi întindă încet laba stîngă spre piciorul meu. Îmi dădeam silinţa să mă apăr, acoperindu-mă cu rucsacul şi continuam să-i vorbesc. Nasul tigrului se afla la cîteva palme de picioarele mele. Resimţisem disperarea situaţiei în care mă aflam. Mi-a trecut prin minte ideea absurdă că pot întinde mîna să-l mîngîi puţin. Stătea întins, liniştit şi asculta monologul meu. Îi povesteam despre perspectivele de protecţie a animalelor rare şi-i reproşam purtarea sa nechibzuită. Îi făceam complimente...

Între timp se întunecase.

Am hotărît ca să mă mişc încetişor şi să-l obişnuiesc şi pe el, cu mişcarea mea, răscumpărîndu-mă cu lucrurile din rucsac. La prima tentativă de retragere s-a ridicat şi a „fandat". Şi aşa, a continuat de cîteva ori. Pe neaşteptate, am alunecat din nou. Cînd să mă ridic, capul lui se afla la un metru de al meu, totuşi la acelaşi nivel, deoarece stătea mai sus, pe povîrniş.

M-am ridicat imediat şi i-am azvîrlit o bucată mare de funie, pregătită din timp. Tigrul a ridicat-o de jos şi a început s-o mestece metodic, în bucăţele mici. Această treabă l-a distras puţin; mi-a dat drumul cu vreo 5—6 metri, apoi iarăşi a pornit pe urmele mele.

Scoţînd din rucsac vesta călduroasă, am continuat coborîrea, i-am întins-o. El, aproape mi-a smuls-o din mîini, şi s-a retras la o parte, tîrînd-o. Profitînd de aceasta, am coborît vreo 15 metri şi am pregătit fularul şi mănuşa îmblănită, cu un deget.

Tigrul m-a ajuns din nou. Toată purtarea lui amintea vînătoarea, el mergea în salturi, ori ajungîndu-mă din urmă, ori culcîndu-se pe zăpadă. Probabil că numai monologul meu l-a reţinut de la atac.

Povîrnişul era abrupt. Înţelegeam că mă voi afla, inevitabil, mai jos de tigru, aşa că el va

căpăta poziția ideală pentru săritură. Dar, altă ieșire nu era. Eu am alunecat în jos cu vreo doi metri, iar el imediat a și sărit, pe locul acela pe care stătusem eu, adineauri. M-am întors cu fața spre el, expunînd mașinal, în fața mea rucsacul. A încremenit o clipă, înaintea săriturii. Toate acelea patru labe, erau strînse laolaltă, spatele încovoiat. Și eu am încremenit, continuînd să-i vorbesc. Aceasta a fost, într-adevăr clipa cea mai dramatică.

Curînd am ieșit în cîmp deschis. Între timp, s-a întunecat de tot. În purtarea tigrului au apărut schimbări neplăcute, a început, nu numai să se culce, dar și a încremeni, a se pitula a merge cu labele pe jumătate îndoite, aplecîndu-se aproape de pămînt și deseori, lipindu-se de el. Am hotărît să răzbesc la șosea, care se afla peste rîu. În apropierea rîului a rămas în urmă cu vreo 20 metri, iar apoi a dispărut de tot. Și deodată a răsărit pe mal, înaintea mea; s-a oprit între mine și rîu. Întunericul nu-mi permitea să-i disting expresia însă simțeam că sosește încă un moment critic. M-am întors, iar tigrul a pornit din nou pe urma mea. Am început să traversez rîul, călcînd pe pietre, uitîndu-mă tot timpul, cu băgare de seamă, înapoi, S-a oprit pe mal și a început să bea însetat. Curînd s-a auzit zgomotul motorului saniei.

*
* *

Cum comentează colegul lui Victor, specialist în tigri, întîmplarea. „Mi-a fost dat să aud istoria, din sursă sigură: era la volanul unui vehicol pe zăpadă, asemănător celui care l-a luat Victor. Ca să spun drept, mai întîi nu l-am crezut. Pădurarii din pichet nu l-au luat pe Korkișco, cituși de puțin în derîdere. Într-o dimineață noi, membrii unui mic grup științific, împreună cu pădurarii, am plecat la fața locului, unde ne-am convins de realitatea de neconceput a întîmplării. În zăpadă se găseau imprimate clar, urmele omului ce se dădea îndărăt, întretăiate multiplu de urmele și culcările tigrului. Și tot aici, stăteau tăvălite, șapca roasă, vesta de blană făcută zdrențe, bucățele de funie. La alte obiecte, în special la pachetul cu țigări fiara nu și-a manifestat interesul.

Am stabilit, pas cu pas, acțiunea fiarei după urmele bine păstrate. Cu o zi înainte de a se întîlni cu omul, urmărea căprioare și a prins una dintr-un slat fulgerător. Tigrul, un mascul matur, se ospătase toată noaptea, apoi se odihnise îndelung, sub stîncă. Principala cauză a fericitului deznodămînt a constituit-o stăpînirea de sine excepțională a omului de știință. Analiza detaliată a conduitei sale, după părerea mea, prezintă un interes deosebit pentru psihologi. Dacă această istorie are putere de exemplu e greu de spus. Trebuie de reținut, că aceasta s-a petrecut cu omul pregătit pentru întîlniri surprinzătoare, în taiga: de zece ani, el studiază fiarele mari, specializîndu-se în leoparzi. Oare tot așa se va comporta alt om ce s-ar întîlni între patru ochi, cu tigrul? Mi-i teamă că, în nouă cazuri din zece tragedia e iminentă.

Pricina, că tigrul dă peste oameni, nu constă în agresivitatea lui, ci în aceea că taigaua nu mai poate să-și hrănească stăpînul. Iar de aceasta este vinovat omul. Problema e acută: sînt necesare rezervații naturale, unde se vor lichida unele forme de activitate, în primul rînd tăierea pădurii și interzicerea, pentru totdeauna a vînării copitatelor sălbatice...“

Alexei NICOLESCU

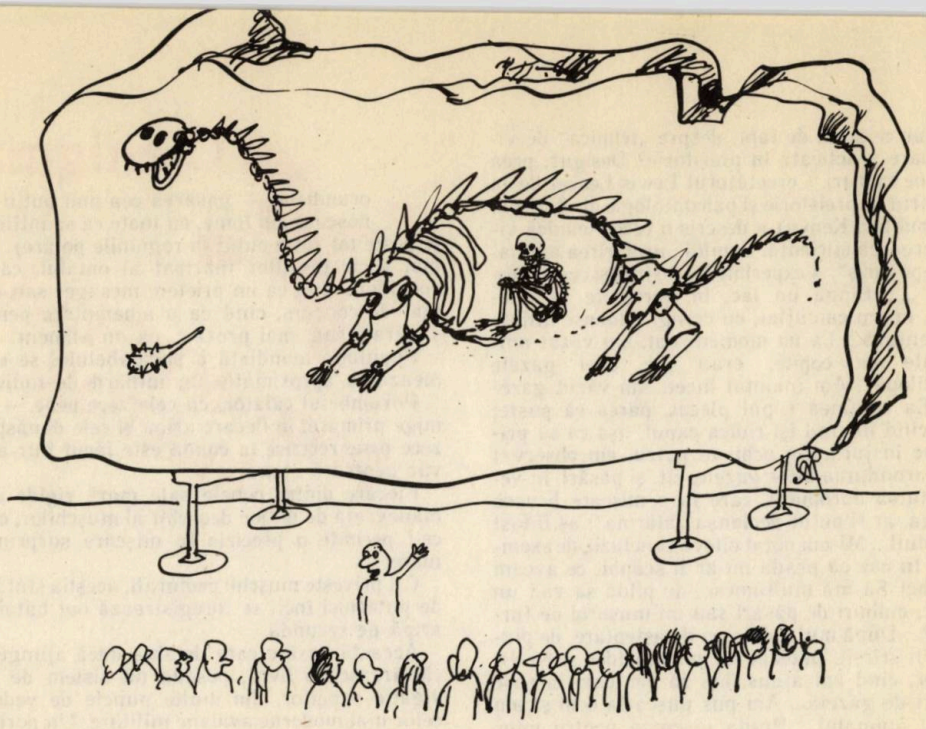

MINICRONICĂ DIN PREISTORIA OMENIRII

Plutarh-Antoniu MIHĂILESCU

Nu există îndoială că omul şi-a făcut apariţia în societatea primitivă ca vînător. Să ne gîndim bine şi, la fel, să ne întrebăm: dacă n-ar fi existat vînătoarea, omul, fiinţele umane primitive, nu s-ar fi desprins de tradiţiile adînc înrădăcinate ale primatelor? Poate că, dacă stră-strămoşii noştri n-ar fi renunţat la obiceiurile alimentare caracteristice lor, noi, oamenii de astăzi, am fi rămas curînd, aşa cum adesea se spune, un soi de „maimuţe", asemenea altor primate, care persuasiv, instinctual, ar fi continuat să cultive (şi încă cu îndărătnicie) modul de viaţă vegetarian. Din transformările profunde traversate în evoluţia omului — ca de altfel în evoluţia tuturor speciilor — s-a observat că hominizii, la începutul apariţiei lor pe scena lumii, s-au mulţumit doar cu aşa-numite „jumătăţi de măsură", destinate să le asigure ceva mai multă hrană decît puteau să le asigure lumea vegetală, desigur, fără ca aceste noi îndeletniciri să determine schimbări radicale în modul lor de viaţă.

Într-o investigaţie arheologico-antropologică, cunoscutul om de ştiinţă american John Pfeiffer a propus lumii ştiinţifice în cartea sa *The Emergende of Man,* New York, 1970 (Apariţia omului) trei etape distincte şi anume: *vînătoarea individuală,* cînd hominizii urmăreau mai ales vînatul mic (se întîmpla aceasta acum circa cinci milioane de ani), stadiul *vînătorii în grupuri mici;* prada se împărţea în trib, potrivit diviziunii muncii, pe sexe (era timpul celor un milion cinci sute de mii de ani scurşi). A treia fază şi ultima era *vînătoarea în grupuri mari;* ar fi debutat acum circa 40.000—50.000 de ani şi care, într-un stadiu final, ar fi fost, s-ar putea, axată în a explora turme migratoare mari, în felul acesta, adunîndu-se rezerve însemnate de alimente. Şi astăzi, la populaţiile retardate, actuale, trăitoare pe alte continente decît cel european, dacă doi sau trei vînători tribali vînează laolaltă animale mari, ei pot agonisi de două sau de trei ori mai mult vînat decît un vînător individual, care capturează animale mici.

Vînătorii homnizi nu arătau prea chipeşi; trupul lor atingea în medie 23—25 kg, în timp ce înălţimea, arareori, depăşea 1,50 m. Ei aparţineau speciei numite ştiinţific *australopiteci* — adică un hominid fosil descoperit în sudul Africii (în limba latină *australis* = de sud, în greaca veche *pithekos* = maimuţă), ce avea mers biped, întocmai ca omul actual; a fost primul creator de unelte confecţionate din os şi piatră. Nu erau aceştia nici maimuţe, dar nu deveniseră încă oameni. Cercetări arheologice din cele mai ambiţioase întreprinse în zone ale continentului african confirmă că vînătoarea a fost posibilă încă acum două sau trei milioane de ani, în acest sens pledînd şi studiile unor cunoscuţi cercetători.

Dar ce știm, de fapt, despre „tehnica" de vînătoare practicată în preistorie? Desigur, prea puține lucruri. Cercetătorul Lewis Leakei de la Centrul de preistorie și paleontologie din Nairobi (Republica Kenya) a descris o veche tehnică vînătorească eficientă, numită „urmărirea animalului pe furiș". A experimentat-o însuși cercetătorul: „... Lîngă un lac, în apropiere de Nairobi, m-am camuflat, cu crengi stufoase înfipte în centură... La un moment dat, am văzut amprente de copite; erau ale unei gazele (antilopă). Am înaintat încet. Am văzut gazela. Ea își ținea capul plecat, părea că paște; din cînd în cînd își ridica capul, așa ca să priveasc în jur... Cu ochii în patru, am observat atît arondarea altor gazele, cît, și păsări, în vecinătatea apropiată, care la o mișcare bruscă a mea, ar fi putut declanșa „alarma"; aș fi fost pierdut!... Mi-am notat cîteva concluzii, de exemplu: în caz că prada mi-ar fi scăpat, ce aveam să fac! Să mă mulțumesc, de pildă să văd un melc, cuiburi de păsări sau un mușuroi de furnici?... După multe ceasuri de așteptare, de pîndă, în sfîrșit, puteam să mă consider și eu vînător, cînd am ajuns, hai să zic, cam la șase metri de gazelă... Am pus pușca la ochi și am țintit animalul... Prada însemna pentru mine nicidecum un trofeu vînătoresc, ci mai curînd o „manevră sportivă", pe care o deprinsesem, cu mulți ani în urmă, pe vremea adolescenței cînd practicam, student fiind, sportul de rugby, cu colegii, la Universitate".

Vînătoarea organizată în colectiv, atestă cel mai avansat stadiu de procurare a hranei în preistorie; ea a constituit s-ar părea principalul factor de apariție a celui mai evoluat hominid. Într-un cuvînt, fie spus, vînătoarea primitivă a conferit un sens deosebit sentimentelor omului pentru om. În felul acesta, relațiile chiar în acea lume primitivă, au devenit mai strînse, au cîștigat o mai mare încărcătură emoțională, izvorîtă atît din experiențele intense, de mare tensiune, trăite în comun, cît și din multele nopți petrecute împreună în taberele de vînătoare ale stră-străbunilor noștri.

„PESCARUL"

Îl știu pe Fane meșter mare,
pescar cu faimă meritată.
Se laudă cu-nverșunare
că umple zilnic o găleată.

— Dar prea e slab, îi zic cu milă
nevestei sale, care-i grasă.
Probabil suferă de bilă,
sau n-are apetit la masă?

Răspunde dulcea lui soție:
— Ba nu, mereu consumă pește,
dar nu-i ofer în farfurie
decît atît cît pescuiește!

Andrei CIURUNGA

O enigmă:

Porumbelul — pasărea cea mai puțin cunoscută din lume, cu toate că se întîlnește peste tot (mai puțin în regiunile polare). Cel mai vechi însoțitor înaripat al omului, care-l consideră cînd ca un prieten, mesager sau animal de concurs, cînd ca o amenințare pentru sănătate sau, mai prozaic, ca un aliment.

Populația mondială a porumbelului se estimează la aproximativ un miliard de indivizi.

Porumbelul călător, cu cele zece pene — remige primare, la fiecare aripă și cele douăsprezece pene rectrice la coadă este făcut într-adevăr pentru a zbura...

Fiecare dintre penele sale mari, rigide este manevrată de un joc deosebit al mușchilor, ceea ce-i permite o precizie în mișcare surprinzătoare.

Cît privește mușchii pectorali, aceștia sînt atît de puternici încît se înregistrează opt bătăi de aripă pe secundă.

Această pasăre care de-abia dacă ajunge să cîntărească o livră, posedă un sistem de navigație superior, din multe puncte de vedere, celor mai moderne avioane militare. Un porumbel călător antrenat, lansat la 900 kilometri departe de cotețul său, se va întoarce acasă, fără cea mai mică eroare de orientare. Cum reușește oare acest lucru? Iată unul dintre secretele cele mai bine păstrate ale naturii.

Pentru un necunoscător, porumbelul călător nu pare deloc diferit de numeroșii porumbei comuni, de culoare gri-cenușii, care bîntuie prin orașe. Cu toate acestea, el aparține vechii spițe belgiene Jonssen. Natura, dar și o riguroasă selecție, ca și îngrijirile deosebite, l-au dotat cu un simț al orientării, infailibil, un instinct care-l aduce înapoi la cuib și o rezistență extraordinară la orice încercare.

Cum se poate explica promptitudinea cu care el se întoarce la cuib?

Întrebarea înglobează două aspecte diferite: *busola* și *harta*.

Porumbelul posedă o „busolă" naturală care îi dă simțul orientării, dar care nu-i servește la nimic atîta timp cît nu știe unde se găsește, în raport cu punctul unde vrea să ajungă.

S-ar părea că porumbelul călător posedă un sistem de orientare dublu: se orientează, de preferință, după soare, dar se folosește și de cîmpul magnetic terestru. Pentru a elucida misterul orientării porumbeilor călători, cercetătorii i-au echipat cu lentile de contact și emițătoare radio, le-au urmărit zborul din avion, fără a dobîndi însă certitudini notabile.

În schimb, motivele care-i aduc pe porumbei la cuib sînt mai puțin confuze. Această pasăre își stabilește perechea, în general, pe viață și-și apără cu îndîrjire familia. Excelenți părinți, masculul și femela își împart în mod echitabil grija de a-și crește și hrăni progenitura...

Manuela GRIGORESCU
după *Reader's Digest*")

GHEMOTOC

URSULEȚUL BUCLUCAȘ

MOȘ CREMENE PAȘEA GREOI ȘI OBOSIT pe cărarea de munte. Anii mulți pe care îi avea și de ce. Cineva îi dijmuia cu ticăloșie îndărătnică pădurea pe care o avea în pază.

De cînd se știa, respectase cu sfințenie o datină din străbuni: „Uscăturile pădurii să fie ale celor nevoiași"! Niciodată nu mustrase măcar cu o vorbă pe vreun sărman care aduna și ducea spre a-și încălzi sărăcăciosul sălaș, crengile ofilite doborîte de furtuni.

Cei care culegeau vreascurile căzute în pădure, treceau cu sarcina în spinare fără să-l ocolească și blîndul pădurar, care era binevoitor și își găsea timp să aschimbe o vorbă, două, cu oricine îi dădea binețe.

Dar acum, treburile stăteau cu totul altfel. Un tîlhar intra cu toporul în pădure și reteza cîte unul sau doi din brazii cei mai falnici, iar apoi, fugea, acoperind cu viclenie cioturile rămase după tăiere. Așa ceva nu i se mai întîmplase într-o viață de om.

Iscodirile sale printre cei care treceau cu treburi prin pădure și patrulările la ore și zile diferite rămaseră fără folos. Mergea așa de adîncit în gîndurile sale negre, încît nici nu-și dădu seama cînd se trezi în fața unei matahale căzută în mijlocul drumului.

Prima mișcare a pădurarului fu să-și îndrepte la iuțeală arma de vînătoare spre dihania ce-i tăia calea. Aceasta, deși gemea și horcăia de te prindea groaza, nu dădea vreun semn că ar fi simțit apropierea omului.

Văzînd că sălbăticiunea burduhănoasă nu se ridica pentru a-l înfrunta, pădurarul se apropie tiptil cu arma gata de tragere, pînă ce se lămuri pe deplin ce avea în fața sa: o namilă de ursoaică ce trăgea să moară. Bătrînul o cercetă mirat cu ochi de vechi vînător și om al codrilor din munți. Fiara nu avea nici o rană vizibilă, dar stătea răsturnată pe spate cu labele în sus.

Moș Cremene o ocoli cu multă grijă, iar cînd ajunse în spatele ei îi propti țeava puștii în ceafă. Speriată, ursoaica zvîcni capul în sus, însă imediat căzu frîntă de mijloc cu un răcnet disperat. Acum bătrînul pădurar înțelese. Fiara avea șira spinării ruptă. Dar, cum se putuse întîmpla așa ceva celui mai puternic animal sălbatic din munții noștri?

Nemaitemîndu-se de vreo primejdie imediată din partea ursoaicei ce de abia își mai trăgea sufletul, moș Cremene începu să cerceteze pe îndelete fiecare amănunt de la fața locului. Observă astfel că ghearele fiarei erau rupte și sîngerînde, iar alături de ea un pietroi imens purta urme proaspete de sînge.

Să fi căzut oare pietroiul peste ea în timp ce aceasta trecea? S-ar fi putut. Dar s-ar fi putut ca să fie și altfel, adică, ursoaica să se fi agățat de pietroi și să alunece la vale.

Deodată, urechea bătrînului prinse un scîncet ca de cățeluș. De sus venea! El își încordă auzul către stînca de unde venise scîncetul însă gemetele ursoaicei îl împiedicau să deslușească despre ce este vorba. Atunci, se întoarse mînios spre ursoaică și se răsti la ea:

— Șșt!... Mai taci jivină, o clipă, să pot auzi ce-i sus!

Surprinsă de zbierătul omului, fiara conteni o clipă geamătul său deznădăjduit. Destul pentru ca el să-și dea seama de unde venea zgomotul: de sus, de la o mogîldeață. În lentilele binoclului apăru la vreo o sută de metri înălțime, un boț de ursuleț, agățat de un colț de stîncă. Cum ajunsese tocmai acolo, numai el știa.

Cercetînd cu atenție fiecare palmă de stîncă de jur împrejurul ghemotocului ajuns la ananghie, pe moș Cremene îl cuprinse sudorile. Ursulețul nu mai avea de ce să se agațe pentru a urca stînca și nici nu putea să vadă unde să-și sprijine brîncile pentru a coborî.

În nemărginita ei dragoste de mamă, ursoaica, fără să țină seama de pericol, se cățărase după ursulețul zănatec pe stînca abruptă și înșelătoare. Neavînd însă de ce se prinde bine cu ghearele, la un moment dat, ea a alunecat, iar în cădere s-a prins cu disperare de un colț de piatră. Sub greutatea uriașă a ursoaicei, din nefericire, bucata de stîncă s-a desprins. Piatră și fiară s-au rostogolit fără putință de oprire în hău.

Acum biata ursoaică nu mai putea face nimic pentru puiul ei în primejdie. Scobitura unde se aciuase îi cuprindea doar capul și lăbuțele din față pe care se sprijinea. Funduleț și picioarele din spate cu care tot încerca să găsească un sprijin, atîrnau deasupra hăului ce se căsca amenințător dedesubt.

Moș Cremene scrută cu încordare prin binoclu calea pe care ar putea ajunge la prăpăditul de sus. De jos în sus, evident, încercase ursoaica și nu reușise. El, cu încheieturile sale ruginite de bătrînețe, n-ar mai fi reușit să se cațere nici măcar cîțiva metri fără teama de a cădea. Dar, un om în toate puterile și nemăcător ar fi putut coborî din vîrful stîncii pînă la pîrdanicul de ursuleț, cu o frînghie de vreo 20 de metri.

Din deprindere de om ce văzuse și pățise multe, Moș Cremene purta întotdeauna cu el în tașcă, mai ales în deplasările lungi și anevoioase

prin munți, o frînghie subțire dar trainică, de vreo 25 de metri.

Dacă ar mai fi fost în puteri ca altădată, căci curajul nu-l părăsise nicicînd, ar fi fost simplu. Pe o cale puțin ocolită, însă fără primejdie, se putea ajunge în vîrful stîncii. Acolo, priponind bine frînghia de un ciot sau un colț trainic de stîncă, se putea coborî pînă la gîgîlicea ce scîncea în continuare. După ce mai măsură cu privirea o dată distanța dintre el și eroul nostru cel mititel de sus, Cremene se întoarse cu un oftat spre ursoaică. Aceasta nu mai dădea nici un semn de viață.

Bătrînul se gîndi că numai Culae, nepotul lui, ar putea să-l salveze pe proaspătul orfan de mamă și de aceea se hotărî să-l cheme prin sunete de corn potrivit unei mai vechi înțelegeri între ei. Se răzgîndi însă brusc. Fiind în imediata apropiere ursulețul n-ar înțelege rostul chemării de corn, s-ar speria și ar putea să cadă zdrobindu-se ca și ursoaica, de stîncă.

De aceea el se grăbi să se îndepărteze cît mai mult de locul unde se afla, iar cînd aprecie că a ajuns la distanța potrivită, dădu cît îl ținu puterile din corn. La scurt timp veni, pe aceeași cale și răspunsul lui Culae.

Nu trecu mai mult de vreo jumătate de oră și tînărul nepot apăru gîfîind, pe umăr purtînd o tolbă, iar în mînă o armă de vînătoare cu două țevi.

— Ce-i moșule?, întrebă el gîfîind din greu, ți s-a întîmplat ceva?

— Nu nepoate, dar aș avea nevoie de ajutorul tău grabnic, într-o treabă gingașă.

În timp ce Culae își potolea treptat gîfîiala, moș Cremene îl lămuri de ce-l chemase și ce aștepta de la el.

După vreo jumătate de ceas, cei doi ajunseră pe stînca de deasupra ursulețului care, ca printr-o minune, încă nu căzuse.

Culae legă zdravăn frînghia lui unchi-său de un colț de stîncă, iar la sfatul acestuia, o mai înnodă și de un ciot de jneapăn din apropiere. Apoi traseră vîrtos amîndoi de frînghie pentru a încerca atît rezistența acesteia, cît și a punctelor ei de sprijin. Culae se uită la bătrîn și zise:

— Cred că ține, moșule.

— Frînghia ține, băiete. Dar trebuie să te ții și tu bine. Și mai ales nu te pripi, mă Culae, nu te pripi. Pipăie cu răbdare trăinicia fiecărui locșor unde pui piciorul, așa cum te-am dăscălit. Înțeles?

— Înțeles, moșule, cum nu!

— Așa. Iar acum, deșartă-ți tolba. În ea vei pune pe miorlăitul ăla de acolo, vei avea mîinile libere ca să te prinzi cum tebuie de frînghie și la întoarcere.

Culae se ținu de cuvînt. Cu atenție și îndemînare, el ajunse curînd lîngă ursuleț. Mica sălbăticiune se încleștase cu atîta disperare de locul unde se afla încît, atunci cînd tînărul îl prinse de ceafă și îl trase pentru a-l vîrî în tolbă, gheruțele sale produseră un scrîșnet prelung pe piatră.

Odată ajuns sus, în ospitaliera tolbă a lui Culae, ursulețul ce scîncea și tremura de ți-era mai mare mila, îl făcu pe moș Cremene să exclame:

— Mare noroc avuseși, mă, ghemotoc!...

Și Ghemotoc i-a rămas numele în anii ce au urmat!

G. MIRON

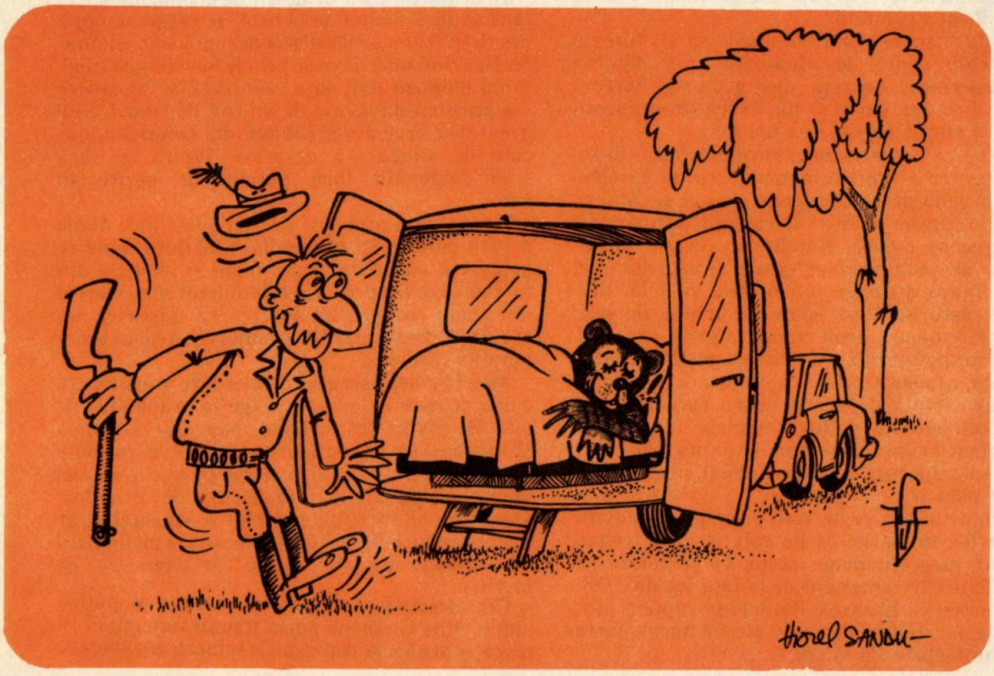

CÎRTIȚA

CU NAS ÎN FORMĂ DE STEA

Traducere și adaptare
Mariana ROBĂNESCU

Dacă arătați fotografia acestui animal vreunuia dintre prietenii dvs., ascunzîndu-i titlul paginii, este cert că va fi incapabil să vă spună numele acestei „păsări rare", va spune sigur că... așa ceva nu există! Și, în fond, cine și-ar putea imagina că nasul său este format din tentaculele cărnoase care se răsfiră pe botul micuțului animal.

Cîrtița cu nas în formă de stea, căci acesta este numele său, este un animal australian. Ca întotdeauna, acest bătrîn continent ce își ascunde tainele, și fauna sa, împreună cu aceea a altui rest pierdut de continent, marea insulă a Madagascarului, se dovedește a fi cel mai ciudat din lume.

Primii navigatori care au debarcat în Australia au avut, fără îndoială, cea mai mare surpriză din viața lor întîlnind pentru prima dată canguri, surpriză care s-a reînnoit neîncetat după aceea. Au urmat ornitorincii, echidneele — mamifere australiene asemănătoare ariciului, spinos, cu botul prelungit cu un cioc. În același timp, s-a observat că fauna patrupedelor australiene în întregime, cu excepția cîinelui dingo — cîine sălbatic apărut de curînd în Australia — și a cîtorva rozătoare aduse de emigranți, nu aveau aceeași conformație cu mamiferele din alte părți: în loc să aducă pe lume pui deja formați, ele îi păstrează încă, timp de cîteva săptămîni după naștere, într-un pliu al pîntecului. Ajunși aici încă mici și neformați, ei se dezvoltă pe-ndelete, la adăpost de primejdii. Fauna australiană este formată din marsupiale și, dacă încercăm s-o studiem, surprizele se țin lanț.

Cîrtița cu nas în formă de stea nu face excepție de la regulă: este un marsupial ca multe alte cîrtițe din Australia.

Toate sînt de recentă descoperire, de vreme ce prima cîrtiță marsupială a fost descoperită abia în 1888 de William Coulthard, la sud de Alice Springs, în apropierea rîului Finke. Această descoperire trece drept una dintre cele mai senzaționale din istoria zoologiei australiene. Ea constituie dovada cea mai concludentă a fenomenului de convergență care uimește pe toți cei interesați de studiul său.

Să explicăm: fauna australiană, în întregime, atît de diferențiată, este formată din grupuri de animale care există și în alte părți. S-au găsit fiare marsupiale, ierbivore mari marsupiale, ierbivore mici marsupiale, rozătoare marsupiale. Dar o cîrtiță marsupială nu s-a găsit și nici măcar nu a trecut cuiva prin minte să o caute. Și totuși, ea exista...

Asemenea cîrtițelor europene, este prevăzută la labele din față care scormonesc pămîntul cu gheare enorme, iar labele din spate sînt mai puțin dezvoltate. Părul său, foarte scurt, este drept, astfel încît să poată intra sau ieși din vizuină, fără ca el să fie în contrasens. Nu numai că ochii îi sînt foarte mici, dar sînt acoperiți aproape în întregime de pleoape fixe neservind astfel la nimic animalului. Dimpotrivă, o varietate poartă un fel de scut cornos pe bot, o alta are un bot foarte scurt și „pasărea noastră rară", cîrtița cu nas în formă de stea, și l-a împodobit cu papile gustative, tactile și rîmătoare, în același timp. Blana acestor cîrtițe este albicioasă sau aurie, fină și mătăsoasă, cu o strălucire irizată: o blană foarte frumoasă, dar care, din fericire, nu a constituit o atracție pentru industria pielăriei, căci, trebuie subliniat, cîrtițele marsupiale australiene sînt extrem de rare.

Prea multe detalii despre ele nu se cunosc, în afară de faptul că buzunarul marsupial este îndreptat spre spatele corpului lor, că dau dovadă de o poftă de mîncare devorantă care le face să „plonjeze" în pămînt în căutare de larve și viermișori. Ele intră în pămînt drept, asemeni peștilor în apă și ajung la o mare adînci-

me, unde au adevărate vizuini și unde se odihnesc. Pot, de asemenea, să umble la o adîncime de numai cîțiva centimetri, lăsînd urma unor ușoare fisuri care le indică trecerea, iar pe timp umed, se plimbă la suprafață, lăsînd o urmă triplă; aceea a corpului și a celor două labe din față prevăzute cu gheare.

Observațiile întreprinse au arătat că animalul trece printr-o stare de agitație febrilă atunci cînd trebuie să-și satisfacă uriașa poftă de mîncare, ca să cadă într-o stare de somnolență bruscă, o dată ce foamea a fost potolită.

Reproducerea, viața intimă, obiceiurile particulare ale cîrtiței cu nas în formă de stea ne sînt încă necunoscute, dar ea nu este, de departe, singurul animal „misterios" din Australia.

Natura este ciudată... plină de taine, veșnic deschisă invitației de a o cunoaște și a o admira.

FOCURI LIBERE

● *Fiecare pește prins, e o muncă în plus, gîndea leneșul.*

● *Iarna peștele se duce pe... copcă.*

● *Nici un pescar nu exagerează cînd e singur.*

● *Cînd și-a dat seama că n-are noroc la pescuit, a devenit un cumpărător consecvent.*

● *În apă sînt mulți peștișori mai de temut ca balenele.*

● *Femeile vin rar la pescuit. E prea mare liniștea.*

● *Și-a cumpărat o oală pentru borșul de pește. Dar n-a gătit niciodată în ea.*

● *Se lăuda că a petrecut noaptea nunții pe patul... puștii.*

● *Și printre șoferi sînt vînători de... chilipiruri.*

Valentin RĂDULESCU

EPIGRAME ILUSTRATE

Unui vînător care nu-și dansează soția

Deși știu că doamna-i castă,
Dar cum mulți îi dau asaltul,
Fii cu ochii pe nevastă
C-altfel ți-o... vinează altul!

Vînătorul Dan Cristea, încolțit de un mistreț s-a urcat într-un copac

Pus mistrețul pe atac
Grohăie, de jos, ghiduș,
Către omul din copac:
„Dă-te jos din corcoduș!"

CLENCIU

EVOCĂRI

ŞCOLARIZĂRI CU PROFIL DE VÎNĂTOARE

Vadim NESTEROV

Întregirea după 1918 a hotarelor ce au unit neamul românesc în „România Mare" a ridicat, printre altele probleme administrative şi pe cea a personalului destinat ocrotirii şi pazei vînatului, adică aplicarea noii legi de vînătoare elaborată în 1921.

O primă soluţie de rezolvare o constituie înfiinţarea, în 1922 la Sighetul Marmaţiei (judeţul Maramureş) a primei şcoli de pădurari de vînătoare cu o durată de un an. Iniţiativa aparţine marelui iubitor al naturii şi al vînatului, *Gh. Nedici* care deşi a copilărit în stepa Buceagului — originar din Cetatea Alba Basarabia, a îndrăgit cu patimă vieţuitoarele din pădurile din zona de munte, fapt ce a determinat şi alegerea sediului şcolii în acest oraş de la marginea Carpaţilor.

Şcoala de pădurari de vînătoare a funcţionat cu o singură clasă, avînd un număr de 25—30 de elevi. A funcţionat cu o existenţă scurtă, cinci sau şase ani şi s-a desfiinţat din lipsa de solicitanţi — deşi şcolarizarea era gratuită — şi a dificultăţilor de plasare a absolvenţilor în producţie.

În anul 1926 se înfiinţează, tot la Sighetul Marmaţiei „Şcoala de brigadieri de vînătoare *Gh. Nedici*", cu o durată de doi ani. Titlul de brigadieri de vînătoare este mai atractiv, ceea ce face ca în primul an să existe un aflux mai mare de elevi cu selecţionarea prin concurs, luîndu-se ca principal criteriu pasiunea pentru vînătoare. Recrutarea elevilor din ţară se făcea prin anunţuri în ziarele timpului şi în special în ziarul „Universul", tentaţia fiind întreţinerea gratuită a elevilor pe toată durata de şcolarizare, minimul de pregătire pentru înscriere fiind de patru clase primare.

Din amintirea puţinilor supravieţuitori ce au absolvit şcoala de brigadieri de vînătoare, rezultă că aveau colegi din toată ţara, cei mai mulţi fiind din Transilvania şi Muntenia, un număr mic din Basarabia, Bucovina şi Moldova.

Şcolarizarea dura doi ani fără vacanţă de vară; cursurile primului an începeau la 15 septembrie şi se terminau în al doilea an de învăţămînt în luna august, cînd elevii dădeau examene teoretice şi lucrări practice pentru obţinerea diplomei. În lunile de toamnă, iarnă şi primăvară, cursurile se ţineau în clasă; vara elevii făceau practică de vînătoare şi silvicultură pe fondul de vînătoare Făina arendat de *Gh. Nedici*. Suprafaţa terenului de cca. 30.000 de hectare era administrată de un brigadier şi patru pădurari de vînătoare plus un păstrăvar.

În timpul şcolarizării se predau temeinice cunoştinţe privind „Monografia vînatului" în care se includea biologia şi legislaţia de vînătoare, tehnica armelor, manipularea substanţelor toxice. Alte obiecte principale erau „Silvicultura, Exploatarea Forestieră, Botanica, Zoologia, Construcţii vînătoreşti, Chinologia, Higiena umană, Agricultura", în care se includeau culturile pentru vînat, sericicultura, apicultura şi piscicultura cu tehnica creşterii păstrăvului. Cărţile de bază pentru predarea obiectului de vînătoare erau cele scrise de *Gh. Nedici*.

Şcoala de brigadieri de vînătoare era finanţată de Serviciul de vînătoare din Ministerul Agriculturii şi domeniilor care aloca din buget în 1932, suma de 209.400 lei în care se includea salarizarea unui director, a unui profesor titular, a unui secretar-econom şi un vînător din clasa a II-a. Completările la cheltuielile de întreţinere a elevilor se făcea din gospodăria anexă — vaci, porci, cai, stupi etc. — administrată

Tehnicianul Ion Cheşa în vîrstă de 80 de ani, absolvent al ultimei promoţii a şcolii de brigadieri de vînătoare din Sighet.

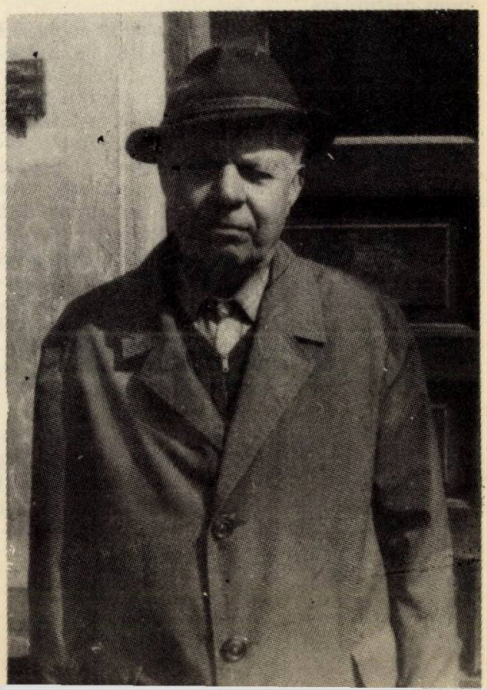

Participanţii la un curs de calificare organizat în 1964 de AGVPS.

prin rotaţie de către elevi. O suplimentare a cheltuielilor se pare, că se făcea şi din contribuţia fondatorului ei, *Gh. Nedici* din banii căruia se plăteau profesorii particulari.

Şcoala de brigadieri de vînătoare a funcţionat pînă în 1933 cînd s-a desfiinţat. Se pare că o cauză a constituit-o lipsa de elevi şi în special al dificultăţilor de plasare a absolvenţilor în producţie.

Brigadierii de vînătoare încadraţi pe fondurile arendate au adus mari contribuţii nu numai la ocrotirea şi paza vînatului, dar şi la apărarea integrităţii neamului românesc. Ei au participat aproape în întregime la cel de-al doilea război mondial şi în număr mare au căzut la datorie în diferite perioade ale războiului. După război, absolvenţii acestei şcoli au întîmpinat greutăţi la încadrare, diploma nefiind recunoscută de sectorul silvic care era singura unitate ce îi putea angaja, arendarea terenurilor de vînătoare fiind desfiinţată.

A fost necesar ca absolvenţii de la Sighet să dea diferenţe la Şcoala de brigadieri de la Brăneşti.

O altă încercare de pregătire cu profil de vînătoare a personalului de teren a fost făcută în 1948 la reforma învăţămîntului, cînd se înfiinţează la Rădăuţi (judeţul Suceava) „Şcoala de pădurari de cultură şi de vînătoare" cu o durată de şcolarizare de un an. De fapt această şcoală de silvicultori este o continuare a celei înfiinţate pentru prima dată în nordul Moldovei în 1987 la Frătăuţi, mutată ulterior lîngă Cernăuţi şi stabilită în 1925, după întregirea hotarelor strămoşeşti, la Rădăuţi. Şcolile au fost organizate şi finanţate de Administraţia Pădurarilor Fondului Bisericesc Ortodox pînă în 1944, cînd s-a trecut la o nouă organizare a pădurilor şi a teritoriului românesc.

Şcoala de pădurari, de cultură şi vînătoare a funcţionat pînă în 1954 cînd s-a transferat la Cîmpulung Moldovenesc (Suceava) cu profil de pădurari silvici. La Rădăuţi şcoala a fost puţin solicitată pentru profilul de vînătoare, întrucît pădurarii de vînătoare, după absolvire, întîmpinau mari dificultăţi pe teren în combaterea braconajului şi a înscenărilor ce determinau frecvent destituirea din muncă.

Lipsa de cadre cu pregătire şi cunoştinţe temeinice în munca de ocrotire şi paza vînatului a determinat AGVPS să organizeze cursuri de calificare a propriilor cadre, a paznicilor încadraţi din mediul rural şi a căror pregătire se reducea la trei, patru clase primare. În acest scop se organizează din 1962 cursuri de calificare cu o durată de trei luni, efectuate în liniile de vară, cu cîte două clase paralele, fiecare clasă avînd între 25—35 de elevi. Primul centru de calificare a fost în localul Şcolii de maiştri silvici şi de mecanizatori de la Periş (Sector Agricol Ilfov). Cursurile teoretice erau predate de specialişti cu înaltă calificare şi cu munci în sectorul de vînătoare: prof. ing. *V. Cotta,* ing. dr. doc. *H. Almăşan,* ing. *I. Barbu,* ing. I. Gavrileţ, ing. *N. Străvoiu, R. Ciubuc.* De menţionat că la aceste cursuri este pentru prima dată cînd în program se introduce şi predarea „Bolilor la vînat", cu o durată de 6 ore pentru o clasă.

În ultima săptămînă cursanţii făceau lucrări practice pe terenurile de vînătoare şi la păstrăvăriile din judeţul Prahova.

După 4 ani, centrul de calificare se mută în localul Liceului silvic Brăneşti, durata de şcolarizare este de o lună şi se ţine tot în perioada de vară. Reducerea perioadei de calificare este justificată prin încadrarea de absolvenţi cu 7 clase elementare.

Ultimele cursuri bine organizate de calificare a paznicilor de vînătoare se ţin în 1970, în trei centre: Bucureşti, Timişoara şi Gurghiu (judeţul Mureş).

Toate cursurile de calificare, indiferent de durată, se terminau cu un examen al elevului în faţa unei comisii şi cu eliberarea, după reuşită, a unui „Certificat de muncitor calificat".

După 1970, s-au efectuat, pînă în 1984 numai cursuri de reciclare a personalului tehnic de la ocoale şi inspectorate silvice, cu atribuţiuni de vînătoare şi al secretarilor şi tehnicienilor din reţeaua AGVPS. Durata cursurilor era de o lună şi se reactualizau cunoştinţele cinegetice şi realizările din domeniul cercetărilor din ţară şi pe plan internaţional.

Reciclările au fost ultimele cursuri cu profil complex de predare din domeniul cinegetic. Ulterior cunoştinţele cinegetice s-au predat ca o disciplină separată în şcolile profesionale (pădurari) şi în liceele silvice cu un număr modest de ore faţă de importanţa şi necesitatea de ocrotire în prezent a faunei şi a mediului înconjurător. Absolvenţii acestor şcoli pot fi încadraţi atît în sectorul silvic, cît şi în reţeaua judeţeană a Asociaţiei Generale a Vînătorilor şi Pescarilor Sportivi.

Evocarea succintă a şcolarizărilor cu profil de vînătoare nu este numai o memorare istorică, ea reflectă şi eforturile înaintaşilor noştri de ocrotire a unei bogăţii naturale ale ţării, a faunei cinegetice.

Vînătoare de mistreţi

Ne aflam lîngă cantonul de la marginea pădurii Groasa, strînşi în jurul organizatorului care tocmai termina instructajul, pentru începerea primei vînători la mistreţi din acel an.

În jur, numai figuri cunoscute ale mistreţarilor filialei, selecţionaţi de pasiunea pentru acest vînat prin participare la marea majoritate a vînătorilor organizate.

La un moment dat, îmi atrage atenţia un tinerel pe care îl vedeam pentru prima dată printre noi. Arma şi echipamentul erau noi nouţe, de cartuşiera plină ochi purta atîrnat un fel de iatagan şi cuprins de neastîmpăr şoptea încontinuu vecinilor poante de care se amuza copios tot el.

După terminarea instructajului ne-am cocoţat în cele două remorci trase de tractoare şi am pătruns în pădure.

Pentru a ne feri de crengile copacilor ne-am aşezat pe platforma remorcii înghesuiţi unii într-alţii şi ne-am aprins cîte o ţigară pe care o sorbeam grăbiţi, deoarece nu aveam prea mult de mers.

Tinerelul s-a nimerit să şeadă chiar lîngă mine şi îi tot dădea înainte cu anecdote despre vînători, de care noi ne amuzasem cu mulţi ani înainte şi tot sporovăia cu toate că cei din jur erau cu privirile aţintite în adîncul pădurii, fremătînd de tensiunea apropiatei vînători.

Tocmai terminase o glumă „nouă" şi se amuza de mama focului, aşa că am profitat de ocazie şi l-am întrebat:

— Ai mai fost la vînătoare de mistreţi?

M-a privit cîteva clipe mirat, apoi a răspuns bine dispus:

— Nu,... dar îmi place grozav la mistreţi.

Citindu-mi nedumerirea în priviri a continuat la fel de volubil:

— ...Am mai fost la raţe, la guguştiuci,... dar n-a mers. N-am nimerit nimic. Mistreţu-i mare cît casa,... nu poţi să dai p-alături...

M-a amuţit felul lui de a privi lucrurile. Nu era locul şi nici momentul potrivit ca să-i explic ce nu ştia, cu atît mai mult cu cît tractorul s-a oprit şi organizatorul a chemat jos pe cei cu numerele fără soţ pentru a-şi ocupa locurile în standuri, ceilalţi îndeplinind rolul de gonaci.

M-am apropiat de organizator şi l-am sfătuit să nu-l lase pe noul vînător singur în stand, dar acesta, preocupat cu aşezarea oamenilor pesemne că a uitat.

Pe mine m-a repartizat pe flanc, într-un loc pe unde în mod frecvent scăpau mistreţii prinşi în bătaie.

După ce m-am instalat în dreptul unei cărări bătute de animalele pădurii, mi-am identificat vecinii şi cu acest prilej, l-am descoperit în stînga mea pe tînărul vînător.

Acesta îşi aşezase cartuşiera pe aşternutul de frunze uscate pentru a avea muniţia pesemne mai la-ndemînă, apoi a scos iataganul din teacă şi l-a înfipt cu hotărîre într-o buturugă apropiată, probabil tot în acelaşi scop. A încărcat arma şi a sprijinit-o de un pom, după care mi-a întîlnit privirea. Cu faţa inundată brusc de un zîmbet rău prevestitor s-a săltat brusc de jos şi a pornit spre mine, dar îngrozit de perspectiva unei noi avalanşe de anecdote i-am făcut semn discret să rămînă pe loc.

Am fost salvat şi de strigătele bătăiaşilor care îşi începuseră goana, aşa că a revenit la locul lui. După cîteva figuri de gimnastică, menite să-i dezmorţească încheieturile, şi-a împletit piciarele sub el într-o bizară poziţie „genunchi" cu arma gata de tragere, îndreptată spre hăţişul din faţa lui.

M-am liniştit oarecum în ceea ce îl privea şi încet, încet, m-am concentrat şi eu spre adîncul pădurii.

Nu peste mult timp am văzut cîţiva iepuri săltînd tacticoşi prin faţa mea, aşa cum numai în sezonul oprit o fac, după care au fulgerat cîteva căprioare, dispărînd ca nişte năluci printre pomi.

Tovarăşul meu din stînga stătea încordat cu arma epolată şi degetul pe trăgaci gata de tragere. Cu toate că mă străduiam să fac abstracţie de el, vecinătatea lui a început pe nesimţite să mă obsedeze şi din cînd în cînd îi mai aruncam cîte o privire cu coada ochiului.

Se mai relaxase şi după ce şi-a schimbat piciorul răsucit sub el l-a masat un timp pe celălalt care-i amorţise, apoi a început să facă exerciţii de epolare rapidă, ochind diverse ţinte imaginare din pădure. Neastîmpărul şi continua lui mişcare

mă agasa, diminuîndu-mi din ce în ce mai mult savoarea clipelor de vînătoare atît de dorite.

Înciudat, mi-am răsucit privirile spre pădure hotărît să nu-mi mai abat atenţia spre el şi în acelaş moment am descoperit siluetele întunecate ale cîtorva mistreţi strecurîndu-se la pas prin desişul din faţa mea. Se aflau la prea mare distanţă pentru a putea să folosesc arma şi din cauza pomilor foarte deşi îi distingeam cu mare dificultate.

Intuindu-le direcţia de deplasare m-am întors spre vecin şi i-am făcut un semn discret pentru a-l atenţiona. Acesta m-a privit mirat fără ca să mă înţeleagă. Am repetat semnul indicînd cu degetul spre pădure, arătîndu-i totodată şi înălţimea aproximativă a mistreţilor, apoi cele cinci degete ale mîinii pentru a-l informa cu privire la numărul lor.

Vecinul meu tot n-a priceput şi vrînd să se lămurească ce doresc să-i spun, a început să-şi desfacă picioarele de sub el, cu intenţia vădită de a veni spre mine.

Asta era prea de tot!

Am şuerat scurt şi cu un gest ferm l-am oprit, după care mi-am îndreptat arma semnificativ spre pădure. De data asta parcă a mai înţeles ceva, căci şi-a reluat vechea poziţie cu arma pregătită de tragere.

Am scrutat din nou adîncul pădurii, dar nu am mai zărit mistreţii şi aşteptam focurile de armă trase de vînătorii aflaţi în stand, marcînd astfel apariţia lor.

La un moment dat am auzit clar zdupăiturile, atît de cunoscute ale mistreţilor în alergare, marcate de trozntul crengilor rupte. Am strîns arma în mînă, încordat, convins că vor apare dintr-un moment în altul.

Deodată, am auzit în stînga mea un strigăt şi întorcîndu-mă rapid, l-am zărit pe vecinul meu săltînd arma cu amîndouă mîinile deasupra capului şi agitînd-o pentru a speria ceva, în timp ce se chinuia disperat să-şi descleştеze picioarele încovrigate sub el. S-a săltat de jos, a schiţat un gest de fugă, după care a slobozit amîndouă focurile în sus, strigînd spre desiş cu vocea răguşită de spaimă:

— Hooo!... Huooo!!!...

S-a răsucit înspăimîntat spre mine, a aruncat arma şi s-a prăvălit la pămînt cu mîinile împreunate deasupra capului.

În clipa următoare, mistreţii au ieşit din pădure, unul în spatele celuilalt, traversînd colnicul chiar pe lîngă el şi au dispărut în desişul din spatele nostru.

Nu am putut trage datorită prezenţei lui acolo şi cum linia de gonaci ajunsese în dreptul meu, am pornit şi eu cu ei, apropiindu-mă de vecin.

Acesta rămăsese întins în şanţul de la marginea pădurii şi s-a ridicat încet, auzindu-mi paşii.

Era livid la faţă, cu urme de noroi pe bărbie, pe vîrful nasului şi pe frunte, iar pojghiţa de gheaţă din şanţ se spărsese păstrîndu-i forma trupului imprimată în ea. La cîteva palme de locul în care era imprimată forma capului se vedeau clar urmele produse de copitele mistreţilor evadaţi.

Împreună cu mine s-au mai apropiat cîţiva vînători care îl priveau din ce în ce mai amuzaţi.

Tînărul vînător şi-a şters tăcut costumul de noroi şi în cele din urmă a clătinat buimac din cap, îngăimînd cu glasul stins:

— ... Pe mine nu mă mai prindeţi p-aici!... Ce să mai discutăm,... m-am...

Şi-a cules de pe jos arma, cartuşiera şi iataganul, apoi a pornit tăcut spre remorcă, înclinînd din cap.

Constantin Ştefan SELARU

BRÎNZOI CU HAINE NOI

Alt costum de vînătoare
Nou, şi-a cumpărat Brînzoi,
Deşi mai avea vreo două
Spălăcite-acum de ploi.

Bucuros că o să facă
Veritabile furori
Cînd aşa o să apară
Printre fraţii vînători,

Curios întîi el este
Ce ochi propria-i soţie
O să facă dacă-l vede,
În culoare verzulie.

Deci, o strigă; dînsa, vine.
El, îi spune bucuros:
— Vezi costumul? Cum îţi place?
Nu-i aşa că e frumos?

Ea... să rîdă? sau... să plîngă?
Îi răspunde cu oftat:
— Ultimul costum? Mai bine
Să văd primul tău vînat!

Ion BOTEZ

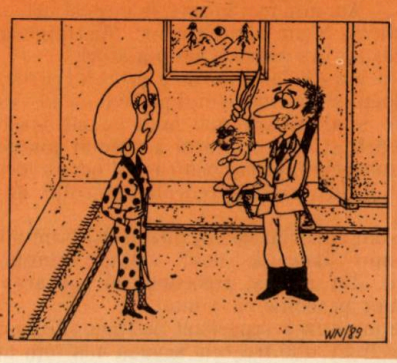

CAVALERUL PISTRUIAT

Pe vremuri, cînd mă ocupam de construcţia drumurilor forestiere la şantierul I.C.F. Tălmaciu, am cunoscut Valea Strîmbei care, izvorînd din înălţimile Făgăraşilor, îşi aruncă din stîncă în stîncă apele cristaline pînă la vărsarea în Olt, în dreptul satului Boiţa.

Strîmba este un pîrîiaş de munte cu un debit modest, dar cu cascade şi bulboane destul de mari pentru a adăposti păstrăvi de toată frumuseţea.

Într-una din zile, după ce am terminat mai devreme nişte măsurători la drumul forestier ce se construia pe atunci prin defileul îngust al Strîmbei, mi-am îngăduit cîteva clipe de pescuit. Ora nu era tocmai potrivită, fiind pe la amiază, cînd păstrăvul nu prea sare la muscă. Cu toate acestea, umblînd prin hăţişurile de mure, printre ferigile care îmi ajungeau pînă la cingătoare, trecînd cînd pe un mal cînd pe altul, am reuşit să prind doi păstrăvi.

La un moment dat, apropiindu-mă de o bulboană, tiptil, căutînd să mă ascund cît mai bine în umbra fagilor, am ajuns la un loc mai înalt cu cîţiva metri decît nivelul apei şi am rămas înmărmurit în faţa unui tablou cum rar se poate întîlni. Pe malul opus, cobora pînă în apă un perete vertical de stîncă. O rază de soare strecurată printre coroanele fagilor ce străjuiau valea răspîndea pe suprafaţa apei o lumină blîndă.

Chiar la baza stîncii, bătînd apa uşor cu aripioara codală, un păstrăv stătea la două degete sub luciul apei şi se desfăta la soare aşteptînd să pice vreo musculiţă.

Am stat cîteva clipe contemplînd tabloul, admirînd peştele care, deodată, mi s-a părut singur stăpîn al acestor locuri. Aşteptam ca să dispară, fiind convins că mă va observa dinr-un moment într-altul. Dar nu s-a întîmplat aşa.

Păstrăvul continua să rămînă pe loc, bătînd mai departe apa cu coada.

Încet, cu mişcări discrete, am lansat pe apă o muscă artificială la o distanţă de circa cincizeci de centimetri în faţa lui.

Instantaneu, s-a repezit, însă nu a muşcat şi a revenit imediat la locul lui. Am mai lansat odată. Păstrăvul nu s-a mai repezit la momeală. Am schimbat musca şi am înlocuit-o cu alta, de altă culoare, apoi am lansat din nou, la aceeaşi distanţă.

De data aceasta, păstrăvul s-a repezit cu aceeaşi străfulgerare, dar tot nu a muşcat.

M-am simţit răscolit de două sentimente: pe de o parte mă muncea dorinţa să-l prind, să-l văd zbătîndu-se agăţat de cîrlig, să-l simt în mînă în momentul în care îl voi desprinde. Pe de altă parte mă amuza acest joc dintre mine şi El, stăpînul bulboanei.

Incredibil, dar, punînd o a treia muscă de altă culoare, totul s-a repetat ca şi prima dată: peştele s-a repezit, apoi a refuzat momeala. Am repetat lansarea, dar peştele a rămas mai departe pe locul său.

Mi-am dat seama că nu avea rost să mai încerc. M-am simţit învins din acest duel de un sfert de oră dintre mine şi El, cavalerul pistruiat, care şi-a reluat locul ceva mai jos, căutînd acea rază de soare care, între timp, se mutase cu cîteva şchioape. A rămas mai departe la suprafaţa apei bătînd apa cu coada, aşteptînd ca mama natură să-i ofere ceva mai bun, veritabil, ceva ce să fie pe gustul său.

Am mai stat cîteva momente să-l admir. M-a cuprins un sentiment de duioşie, de dragoste pentru acest demn cavaler, socotindu-l pe dată „al meu". Prietenul meu. Dacă ar fi fost posibil l-aş fi luat în mînă, l-aş fi mîngîiat, l-aş fi sărutat şi i-aş fi dat drumul înapoi în apă, ştiind că în acea bulboană am un prieten cu care m-am jucat, cu care am cochetat cîteva momente din viaţa mea, oferindu-mi cîteva clipe de destindere. Pornirea crudă a învingerii lui s-a destrămat.

Mi-am strîns sculele şi am ieşit printre ferigi şi brusturi uriaşi sus, la drum, pentru a prinde o basculantă care se retrăgea spre casă.

A doua zi, revenind în şantier şi trecînd prin dreptul bulboanei, am oprit maşina, zicînd şoferului:

— Aşteaptă-mă puţin, vreau să vizitez un prieten.

Şoferul mă privi uimit. M-am apropiat tiptil de bulboană, ferindu-mă cît mai mult. Lungindu-mi gîtul de după un trunchi de fag am privit locul. N-am mai văzut păstrăvul, dar ştiam că acolo jos, El există, stăpînind mai departe adîncurile bulboanei şi poate într-o zi ne vom revedea.

Mircea COLCERIU

PRETEXT

Zile de iarnă așezată în drepturi depline asupra pămîntului. Ostenit de pe urma frămîntărilor verii fierbinți și toamnei rodnice, pămîntul este acum pregătit să primească binemeritata odihnă odată cu venirea anotimpului alb.

Am numărat în anul care a trecut zilele verii petrecute pe cărări de munte, însoțind poteca ascunsă în umbra deasă a pădurilor de conifere. Am păşit alături firului de apă cu unde limpezi adunate cu trudă din cine mai știe care cotloane ascunse în desișuri tainice sau căzînd ameţitor de pe înălțimi ascunse de pîcla norilor atotstăpînitori. Am poposit adesea pe malul lacului tainic fie el din Făgăraș, Parîng sau Retezat, așteptînd cu emoție în apusul de ziuă saltul stins în cercuri, semn al vieții ce palpită în adîncuri.

Au fost apoi zilele lui septembrie, cu neuitatele partide la păstrăv sau lipan, în locuri pe care fiecare dintre noi le-am așezat pentru totdeauna în locul numai de noi știut umplînd de frumos neasemuit universul rezervat amintirilor.

Acum totul respiră liniște; pe văi, în lacuri undele par amorțite de frigul iernii hotărîte să-și ia în stăpînire domeniile, îndreptățită deplin de zilele afișate de filele calendarului. Nemișcare și tihnă. Dar este oare într-adevăt așa?

Să ne încordăm puțin atenția străpungînd strălucirea de cristal a suprafeței.

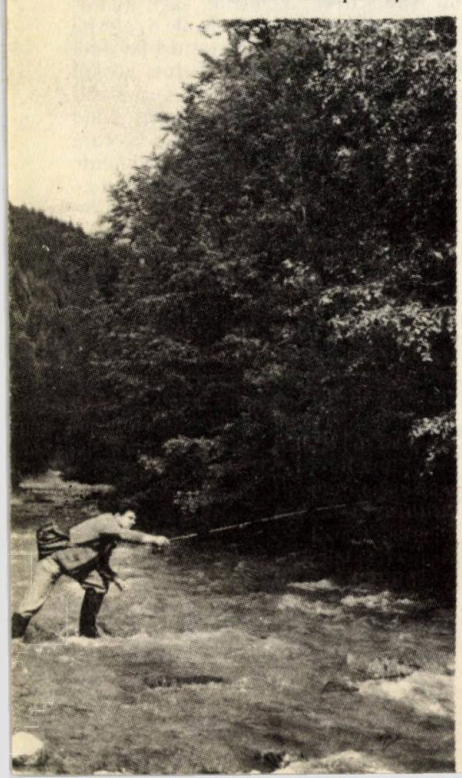

În spatele aparențelor, în care totul pare cuprins de neclintirea albului iernii, un întreg univers palpită; este freamătul vieții prinse în febra împlinirilor ce se petrec în acest anotimp.

Pentru ca totul să decurgă acum așa cum trebuie, rînduit după legile naturii, pregătirile s-au făcut din timp. Încă de la sfîrșitul toamnei, chemați de glasul neauzit al firii, păstrăvii, băștinașii apelor noastre de munte, s-au pregătit pentru anotimpul boiștei. Este momentul împlinirii depline cînd, fiecare specie, respectînd calendarul său biologic, duce la bun sfîrșit menirea ce i-a fost hărăzită.

Cînd temperatura apei scade sub 10°C, gătiți în „haină de nuntă" garnisită cu nuanțe vii, rupte din spectrul luminii, exemplarele ajunse la maturitate, masculi și femele, urcă, pe firul apelor de munte, în căutarea locurilor de boiște, sau „de bătaie" cum li se mai spune. Vrînd parcă să rupă legile cunoscute ale oamenilor, masculii sînt cei ce se împodobesc cu strai mai strălucitor, întrecînd în frumusețea veșmîntului femelele de data aceasta, mai modeste în port.

Orbiți parcă de farmecul iubirii, lăsînd la o parte măsurile de precauție specifice, grupuri, grupuri, peștii urcă spre zonele din amonte, căutînd lacurile cu apă limpede, puțin adîncă, cu fund garnisit cu pietriș mărunt, unde vor depune icrele.

Este un moment deosebit de important pentru că, de neatenția ființelor prinse în jocul fierbinte, profită adesea cei certați cu legea. Sînt aceiași pe care îi întîlnim la pescuit fără autorizație, căutînd zonele oprite pentru refugiu sau refacere: braconierii. Buni cunoscători ai locurilor, aceștia pîndesc urcușul peștilor pentru a-i prinde cu mijloace și metede greu de imaginat, dar totdeauna deosebit de eficiente.

Faptul este deosebit de grav, deoarece sînt vizate exemplarele mari (dimensiunea este pentru el singurul criteriu) purtătoare de icre și lapți. Capturînd exemplarele mature, deci cele ce urmează a da ființă generațiilor noi, acești lipsiți de scrupule, rău-veghetori ai rîurilor, privează de viitor apele noastre de munte.

Lupta este de data aceasta inegală; dacă somonii apelor nordice, înfruntînd obstacole naturale (praguri, cascade, chiar urșii învățați la pescuit), păstrează șanse reale de a ajunge în locurile de reproducere, păstrăvii noștri sînt privați adesea de această posibilitate, căzînd pradă sigură imaginației adesea diabolice, a braconierilor și sculelor mînuite spre a face rău.

Uneori s-au găsit copii practicînd, fără să știe ce înseamnă, acest așa-zis sport. Explicîndu-li-se ce fac de fapt, au rămas contrariați; nu bănuiau consecințele asupra perpetu-

ETICA VÎNĂTORII CU CÎINE 2

Atitudinea vînătorilor posesori şi neposesori de cîini la întîlnirea de la locul de adunare

Vînătorii posesori de cîini agresivi, prin temperamentul rasei sau al individului ca atare, este recomandabil să se prezinte la locul de adunare cu cîinii echipaţi cu botniţe. Este de-a dreptul dezolantă scena în care în timp ce stăpînii îşi dau mîinile prieteneşte iar cîinii lor se încaieră la luptă. Dezaprobăm cu toată convingerea pe unii vînători care, bizuindu-se pe agilitatea în luptă şi puterea cîinilor lor, îi expun chiar cu plăcere la încăierări. Dacă ciobanilor le este iertată această practică (dată fiind ferocitatea de care au nevoie cîinii lor în lupta cu fiarele codrului), nouă, vînătorilor nu ne este permisă din numeroase considerente cunoscute fiecărui posesor de cîine. De aceea cîinii mai agresivi, neechipaţi cu botniţă, vor fi ţinuţi la distanţă mai mare în timpul staţionărilor şi vor fi conduşi la distanţă optimă evitării încăierării în timpul deplasărilor între standuri.

Vînătorii neposesori de cîini (ca şi bătăiaşii) vor avea o atitudine indiferentă faţă de cîini. Ei nu îi vor chema pe nume şi mai cu seamă nu îi vor mîngîia pe cap sau pe trup. Dacă chemările şi mîngîierile adresate fără obiect îi pot face pe cîinii tineri să uite cele mai elementare reguli de disciplină, persoanele care practică aceste mîngîieri pot suferi consecinţe mult mai grave, mai cu seamă în condiţii de cîmp sau pădure, cînd se mănîncă uneori fără posibilitatea de a ne spăla pe mîini.

Atît la adunarea dinaintea vînătorii cît şi la întîlnirile de după fiecare goană, nu sînt permise acţiuni de joacă cu cîinele nici din partea prietenilor cei mai intimi ai stăpînului. De asemenea, este cu desăvîrşire interzis să oferim mîncare cîinelui, pe altă cale decîî prin mîna deţinătorului.

R. IANCU
S. TRANDAFIR

ării speciei. Le părea sincer rău şi doreau să ştie; li s-a explicat. Au ascultat cu atenţie, au înţeles şi fără îndoială au reţinut. Cu siguranţă nu vor mai reveni pe malul apei să pescuiască decît atunci cînd calendarul o va permite şi cu un bagaj îmbogăţit de cunoştinţe, alăturat unor intenţii cu adevărat sportive.

Dacă adăugăm braconajului alte fenomene cum sînt: efectul negativ al poluării, sub diferite forme, a apelor de munte, calamităţile naturale, putem observa cît de uşor se fac stricăciunile. Toate acestea duc în final la ruperea echilibrului ecologic natural. Efectivele populaţiilor de peşti scad la început uşor; este primul semn de alarmă! Dacă factorii negativi perturbatori persistă şi se accentuează, se ajunge la dispariţia speciei din zonele afectate.

În aceste condiţii, eforturile suplimentare pentru populărea apelor de munte au randament foarte scăzut, putînd fi chiar zădărnicite.

Sînt, după cum se poate observa, o serie de fapte care ar putea fi preîntîmpinate.

Multe întîmplări nedorite, în special cu copii, se datorează necunoaşterii unor date simple, de ordin general despre biologia peştilor sau vînatului, despre ceea ce înseamnă, de fapt, pescuitul sau vînătoarea ca sport. Se pare, de asemenea, că, cel puţin la copii, în lupta dintre dorinţa de captură, profit imediat şi o atitudine civilizată, sportivă — în cunoştinţă de cauză — vizînd şi ziua de mîine, cea de-a doua iese învingătoare.

Pentru ei, pentru prichindeii de azi, posibilii campioni de mîine, trebuie să întreprindem mai mult în acest sens. Cunoştinţele despre pescuit şi vînătoare, îmbinate armonios cu cele despre biologia speciilor, ecologie în general, sînt uşor receptate. Modul de prezentare are o foarte mare importanţă. Existînd permanent paralelismul antrenant cu pescuitul sportiv sau vînătoarea în sine, copiii pot înţelege şi reţine foarte bine.

Trebuie să le explicăm, să-i facem să cunoască şi să înţeleagă; îi putem cîştiga astfel de partea noastră. Nu vor uita uşor, poate niciodată faptul că, dacă doresc să poată face sport prin pescuit sau vînătoare m î i n e, trebuie să vegheze şi să protejeze natura chiar de a s t ă z i.

Alin-Codru MANU

CU SADOVEANU, PE FILIPOIU

În urmă cu vreo trei decenii, marele scriitor *Mihail Sadoveanu* şi-a exprimat dorinţa de a pescui pe canalul Filipoiu. Îl cunoscusem foarte bine pe maestru la Iaşi, încă în anii 1923—1930, cînd făcusem parte din aceeaşi grupare sportivă „Cercul vînătorilor", în care cei mai distinşi membri erau *Mihail Sadoveanu, George Topîrceanu* şi *Demostene Botez*. Pentru acest considerent, precum şi pentru faptul că făceam parte din conducerea Asociaţiei Vînătorilor şi Pescarilor Sportivi Brăila, am avut onoarea să fiu desemnat să-l însoţesc în Baltă pe cel care a fost „Ceahlăul" prozei româneşti.

A sosit într-o după-amiază, împreună cu bunul său prieten, poetul Demostene Botez, pe şalupa Chilia, de care a fost remorcată barca filialei. N-am mai zăbovit şi ne-am îndreptat spre Filipoiu, la punctul piscicol, unde „Cancelaria" era transformată în dormitor pentru noi. După o masă de peşte, pe care distinsul oaspete, rafinat cunoscător al artei preparării peştelui, a apreciat-o la modul superlativ, au început pregătirile pentru a doua zi. Maestrul avea o trusă de toată frumuseţea, în care se aflau într-o ordine desăvîrşită, scule şi momeli.

Ne-am sculat dimineaţa înainte de a se lumina, am încărcat în barcă scule, merinde şi, într-un coş de nuiele cu gheaţă, cîteva sticle de apă minerală şi vin, şi am pornit spre locul unde ne aştepta o partidă grozavă. În cîteva ore, ne-am desfătat pur şi simplu, cu exemplare de toată frumuseţea — avat, văduviţă şi somn, care apucau „din zbor" momelile, încît nu mai pridideam să scoatem capturile din cîrlige. La un moment dat, maestrul *Sadoveanu* ne-a propus să dăm mai la adînc, unde presupunea că vor fi şi exemplare mai mari de un kilogram, cum prinsesem pînă atunci. Bănuiala sa a fost confirmată; a început să tragă ştiuca mare. *Sadoveanu* umpluse un coş cu peşte şi ne-a propus să facem o pauză pentru masă. Ne-am ospătat, timp în care Maestrul ne-a făcut „cadou" cîteva bijuterii narative din care, bineînţeles, nu au lipsit întîmplările cu pescari şi vînători. Ne-a mai spus că o partidă de pescuitt atît de bună ca aceea la care eram atunci, nu se-ntîmplă de multe ori în viaţă.

Am reluat pescuitul, care a fost şi mai bogat şi, la un moment dat, Mihail Sadoveanu s-a ridicat şi a spus: *„Aista nu mai e pescuit sportiv, aista e pescuit industrial. Să ne oprim numai dreptul nostru"*.

Atît de mult i-a plăcut maestrului partida de pe Filipoiu încît, în acelaşi an, a revenit la Brăila.

Emil GAUBE

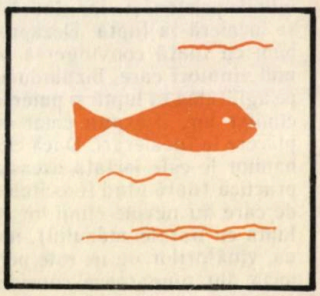

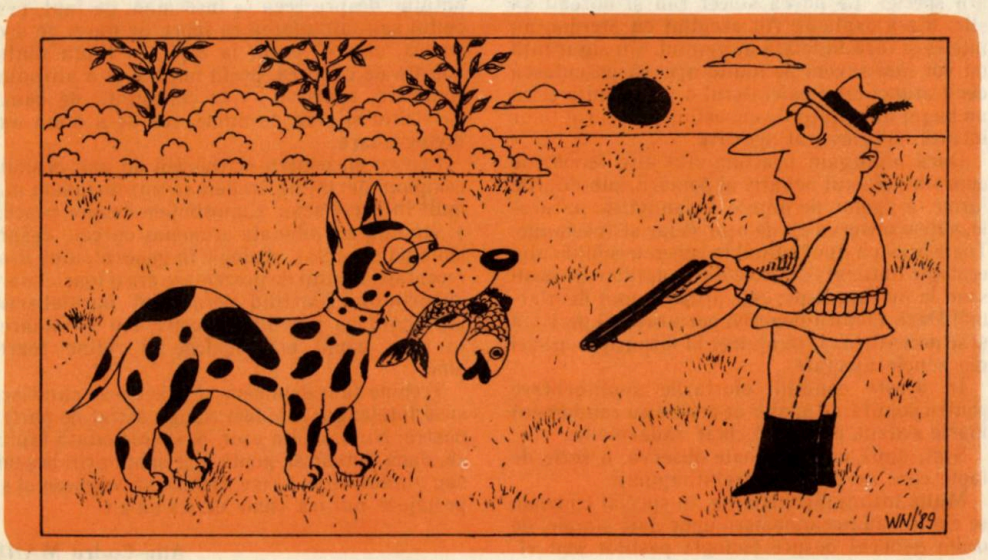

GHEPARDUL

Ghepardul este una dintre marile feline amenințate cu dispariția iminentă. Populațiile de gheparzi din Peninsula Arabică și India s-au stins de mult.

Lipsesc date la zi asupra gheparzilor din stepele sudice ale U.R.S.S.

●

În anul 1926, zoologul Pocock a primit din sudul Africii o piele de ghepard, pe care petele caracteristice erau înlocuite cu un desen aberant, format din dungi și pete neregulate. Surprindea de asemenea și prezența unei coame slab conturate, motiv pentru care acest animal a intrat în zoologie sub denumirea de ghepard regal (Acinonyx rex). *Pînă în anul 1939 s-au mai vînat cîteva exemplare, expuse chiar și în muzeele din Londra, Capetown, Pietermaritzburg. După 1939 specia (subspecia?) dispare pînă în anul 1974, cînd doi turiști reușesc să filmeze un ghepard regal în Parcul național african Krüger.*

●

Cercetări intense întreprinse în anul 1975 au dus la depistarea a peste 20 piei de gheparzi regali, provenite toate din triunghiul granițelor dintre Mozambic—Simbabwe și Republica Sud-africană. Cercetările au demarat extrem de anevoios, totalitatea gheparzilor uciși fiind braconați.

●

O pereche de gheparzi regali, capturați în anul 1979 au dat naștere pînă în prezent unui număr de 10 pui dungați. Ghepardul este de altfel una dintre speciile care se reproduce extrem de rar în captivitate!

●

Ghepardul regal (Acinonyx rex) *nu se deosebește de ghepardul tipic* (Acinonyx jubatus), *decît prin desenul aberant al blănii și prezența unei coame. Între aceste animale există însă unele deosebiri etnologice și ecologice: ghepardul este un animal tipic al stepei deschise, pe cînd ghepardul regal preferă silvostepa bogată în arbuști, care acoperă ținuturile colinare. Primul este o specie tipic diurnă, iar ghepardul regal este activ pe crepuscul și în timpul nopții.*

●

Ocuparea actualei nișe ecologice pare să ofere ghepardului regal o șansă de supraviețuire: zona este mai greu accesibilă, iar terenul acoperit și activitatea nocturnă îi oferă mai multe șanse de salvare din fața armelor braconierilor.

●

În afara extremei sale raități, ghepardul regal prezintă un interes deosebit pentru zoologi, care presupun că în cazul său asistăm la formarea unei noi specii sau subspecii. Caracterele ghepardului regal sînt extrem de stabile și uniforme, depășind cu mult urmările unei simple mutații genetice accidentale.

ȘI PUMA

În urma intenselor cercetări din ultimul deceniu, zoologii canadieni apreciază că în provincia Alberta ar mai putea trăi maximum 1.000 pume.

●

Începînd din anul 1982, zoologii canadieni au inițiat un amplu și intens studiu asupra acestei impunătoare feline, odinioară larg răspîndită în întregul continent american. În cadrul acestei acțiuni, au fost capturate, cu ajutorul armei cu narcotice, 61 pume.

În Canada s-au echipat pînă în prezent 37 pume cu emițătoare radio. La capturare doar 24 dintre aceste pume purtau încă aparatura radio-emițătoare, 13 reușind să se descotorosească de colierul cu aparatură în decurs de cîteva ore sau zile.

●

Începînd din anul 1900 de cînd există însemnări exacte, s-au înregistrat în Canada și S.U.A. un număr de 12 cazuri de atac al unei pume asupra omului. O parte dintre aceste atacuri au avut urmări fatale.

●

Ultimul atac al unei pume asupra unui om s-a înregistrat în anul 1971, în apropierea localității Banff, în preajma Parcului național cu același nume. Atacatul s-a apărat cu succes, folosindu-se de unul din schiurile sale.

Peter WEBER

BIZAMII

Soarele asfințise de multicel cînd cu greu ne-am lăsat îndulșoșați să stringem undițele și să încheiem ziua de pescuit. Mai erau și alte treburi: să adunăm vreascuri pentru foc, să pregătim mîncarea etc. Sosisem de dimineață cu bicicletele, ca de obicei și le lăsasem dincolo, în Silvestru, la o stînă, eu, Tudose Minae și Viorel Șarpe. Vechiul proverb: „Cine se cunoaște, se adună".

Vacanța noastră era foarte scurtă. Forțați de alte probleme citadine, a doua zi după-amiază trebuia să plecăm din Papadia. În acest context am hotărît să păstrăm cît mai multă prospătură pe cît posibil.

Recolta era îmbucurătoare și ne mîndream, care mai de care, cu capturile ce le făcusem. Am trecut la sortare: ce-i mort de-o parte pentru ciorbă, la proțap, sărat. Exemplarele care erau vii și mai frumoase au fost puse într-un juvelnic mare de ață și cufundate în apă, cam la un metru adîncime, undeva către mijlocul bălții. Celelalte exemplare vii au fost lăsate libere într-un gropan special amenajat, apoi am început să ne vedem de mica noastră gospodărie, asumîndu-mi responsabilitate de „bucătar șef". De altfel, eram renumit pentru ciorba pescărească și mămăliguța pripită, pe care, cu mare dragoste și mîndrie, dar mai ales cu mare poftă, le serveam, așteptînd apoi laudele de rigoare. Îmi amintesc că odată, cumnatul meu a comis imprudența de a-i spune soției sale și mamei soacre că: „mămăliguță și ciorbă de pește cum fac eu, mai rar". Vă dați seama ce bucurie le-a făcut? și azi îi mai zic ocazional: păi sigur, n-o fi ea ca a lui Sever din Papadia, dar orcum, ne-om mai pricepe și noi...

Ajutoarele mele, foarte silitoare de altfel, își vedeau de probleme; unul curăța ceapa, altul curăța peștele, în timp ce ceaunul elocotea, spînzurat haiducește într-un cîrlig de-o creangă. Din cînd în cînd, cîte-o sticlă se rotea printre două vorbe; astfel, cînd era gata masa, era și conținutul, stimulînd și mai mult apetitul. Am mîncat pe săturate, apoi am strîns masa, am acoperit ceaunul cu un ștergar și l-am așezat undeva sus de-o creangă. Am trecut la desert, povești și porumb copt, după care ne-am vîrît în cortul nostru de folie și am tras fără grijă „pe dreapta", însoțiți de țipătul huhurezilor. Dimineața ne-au trezit niște chițăituri îndrăcite.

Am părăsit căldura cortului și ce-am văzut ne-a lăsat fără grai. O invazie de bizami roșcați, de ordinul zecilor, devastaseră tot ce se putea numi aliment. Din ceaun atîrnau cozile și era o bătaie și o învălmășeală, încît se legăna ca o hîntă: mămăliga, roșiile, porumbul, dispăruseră cu desăvîrșire. Dar cea mai mare durere am avut-o cînd am constatat că gropanul nostru, în care păstram peștele viu, era un adevărat ștrand, iar în jurul lui erau presărate numai schelete, pe care se mai băteau încă, șobolanii necuratului.

Apariția noastră i-a speriat, au plonjat în apă, apucînd-o în toate direcțiile și făcîndu-se nevăzuți. Cunoșteam demult prezența lor, dar nu ne așteptam să fie în număr așa de mare și nici așa de îndrăzneți. După ce am înjurat tot neamul rozătoarelor, mînat de o presimțire neagră, Tudose s-a grăbit să meargă să controleze juvelnicul din apă care rămăsese ultima noastră speranță. L-a tras, ușor ca un fulg, cu o gaură mare în burtă: în interiorul său mai existau două schelete de ciortan așa de frumos „lucrate", încît capul, intestinele și înotătoarele erau neatinse. Bietul om, parcă-l văd, mai, mai să leșine. Ne-am consolat reciproc și nu ne-am putut da seama de unde au răsărit atîtea orătănii pe capul nostru.

Puținele ore care au mai rămas pînă la plecare au fost tăcute și reci. Nici peștele, nu mai trăgea ca-n ziua precedentă.

Gîndurile noastre argăseau toți bizamii de pe lume.

Sever Constantin RĂDUICĂ

FANTEZIE LIRICĂ

PORUMB***EL***

Pronumele din urmă
Dacă-l tai
Cu ce rămîne
Faci mălai

ȘA***CAL***

De șa
Dacă l-am despărțit
Rămîne bun
De călărit

CĂ***MI***LE

Nota muzicală
De-o eliminăm,
Pe ce mai rămîne
Putem să circulăm

Nicolae TACHE

APROAPE NEVEROSIMIL

Felis catus a fost domesticită acum aproape 4000 de ani de către vechii egipteni, care au zeificat felinele ca purtătoare ale fertilității pămîntului. Pisica a adus confort și afecțiune în milioane de case, îmbogățind cunoștințele iubitorilor de animale (și nu numai ale lor) cu arhicunoscute de-acum proverbe, zicale și expresii pline de farmec.

Prin talentul lor instinctiv de a capta dragostea și afecțiunea oamenilor, pisicile au devenit niște animale unice prin locul pe care-l ocupă în căminele noastre. Nu știm dacă iubiți pisicile, nu știm dacă vă certați cu vecinii din cauza lor, dar știm cu certitudine că întîmplările relatate mai jos sînt riguros adevărate...

Iată ce ne povestește scriitorul sovietic *Nikolai Tihonov* în cartea sa *„Povestiri despre animale"*:

„Tocmai ieșeam pe balconul casei, cînd am văzut cum, prin iarba din grădină pășeau două vietăți. De uimire am înghețat. Alături de motanul Rîjik, călca țanțoș o cioară. A fost într-adevăr o priveliște neobișnuită, pe care nu mi-am putut-o explica niciodată.

Cînd motanul a ajuns la gardul care ne desparte de vecini, s-a strecurat pe dedesubt; cioara a zburat pe deasupra și a coborît din nou lîngă motan. Și, împreună și-au continuat plimbarea pînă la poarta casei.

În fiecare dimineață la ora șase, cioara se ivea în fața casei, croncănea o dată și-l aștepta pe Rîjik care nu întîrzia să iasă afară. Apoi porneau la plimbare prin grădină și se opreau lîngă un tei, dar mereu același. Rîjik se atîrna în copac cu capul în jos și-i arăta prietenei sale ce bine știe să se cațere în pom, iar cioara îl privea în extaz, admirîndu-i talentul de acrobat. După aceea, rolurile se inversau. Motanul meu ședea liniștit pe o cracă, iar cioara croncănea de zor, spunîndu-i poate ce părere are despre exercițiile lui de gimnastică ori, poate povestindu-i pur și simplu ceva interesant. Și rămîneau mult timp așa; cînd se plictiseau, porneau iar la plimbare.

Dar povestea a avut un sfîrșit dureros. Într-o zi, pe neașteptate, cioara a dispărut, pentru totdeauna. Rîjik a ieșit încă multe dimineți în fața casei și a așteptat-o. În zadar însă. Cine poate ști cît de mult a suferit pentru pierderea prietenei?"

Naturalistul german *Brehm* povestește despre prietenia dintre o pisică și un botgros. Pasărea a scăpat într-o zi din colivie și a dispărut fără urmă. Peste cîteva zile, spre mirarea și bucuria stăpînilor, pisica l-a adus acasă pe botgros, ținîndu-l nevătămat în gură. O altă pisică, prietenă bună cu un canar, care era lăsat liber prin cameră, văzînd că intră în casă un motan străin, s-a repezit la pasăre, a luat-o ușor cu dinții și a sărit cu ea pe un dulap, ca s-o scape de... dușman.

Diane Northwood din Rushden (Anglia) a avut ani în șir mereu oaspeți. Ea era mîndră să arate vizitatorilor neobișnuita ei performanță: aceea de a prezenta pe pisica Fluppy în cele mai bune raporturi de amiciție cu pescărușul Squawker.

Oarecare senzație a produs în localitatea Tramonte (Italia) o pisică adusă în casă din cauza frigului împreună cu o cloșcă și și-a demonstrat calitățile de... clocitoare. La început, pisica se furișa în cuibul cloștei de cîte ori aceasta îl părăsea pentru a mînca, și-i ținea locul. După un timp, găina și pisica au început să clocească alternativ în deplină înțelegere.

Ana Huber, dintr-o localitate din apropierea orașului Milano, a asistat într-o zi la o scenă puțin obișnuită petrecută în grădina din jurul casei. La un moment dat, pisicuța ei Kitty a început să dea tîrcoale unui tub de material plastic aflat într-un colț al grădinii. A încercat să pătrundă în el, dar n-a putut. Era evident faptul că în tub se afla ceva care o interesa în mod deosebit. După mai multe încercări a renunțat, mai cu seamă că din tub și-a făcut apariția un... arici. Întîlnirea neașteptată n-a dat loc nici unui incident. Cele două animale, la început surprinse, s-au acomodat și au devenit pînă la sfîrșit

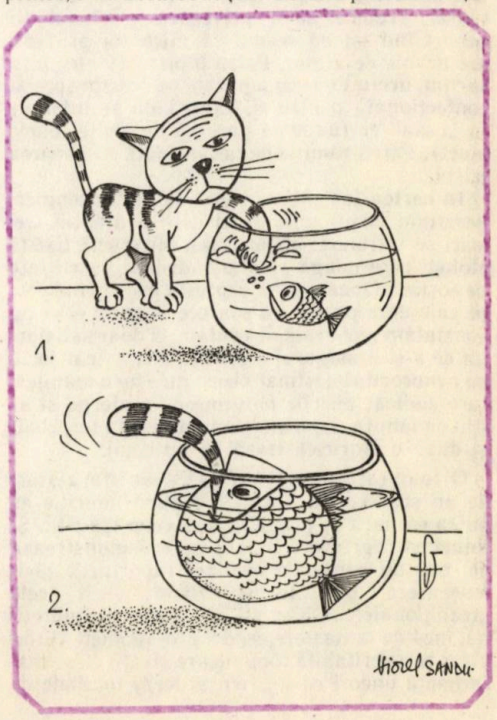

buni prieteni, chiar de joacă. Amiciția lor ajunsese pînă la punctul că amîndoi își luau porția de mîncare din aceeași farfurie!...

Poate oare o pisicuță să-și găsească „mulțumirea sufletească" alături de o gorilă mare de 105 kilograme care știe să converseze în „limbajul mîinilor"? Se pare că da. Cel puțin asta este părerea lui Koko, o gorilă-femelă de 14 ani, cea mai bună elevă a psihologului *Francine G. Patterson* de la „Gorila Fondation" din California. Koko folosește mai mult de 500 de semne convenționale și cunoaște alte 500 din „limbajul mîinilor". În ceea ce privește pisicuța și ea este o „personalitate" în sensul că a fost alăptată timp de patru sapfămîni și jumătate... de o cățea terrier.

În orașul Mullenholz (R.F.G.), o pisică, murindu-i pisoii, a adoptat niște iepurași părăsiți, pe care i-a crescut cu grija unei adevărate mame!

O pisică a murit pe neașteptate și a lăsat în urmă trei pisoi. Stăpîna casei a căutat să-i hrănească cu biberonul, dar starea lor nu era deloc bună, căci le lipseau căldura și îngrijirile mamei. În casă se afla și tatăl pisoilor, un motan tînăr, tot timpul somnoros și de o lenevie aparte. Spre mirarea tuturor, motanul s-a instalat lîngă pui și a început să-i lingă ca... o mamă și i-a îngrijit pînă s-au făcut mari.

Elena Dumitru din București are un motan Petru și pe hamsterița Lola, care au devenit repede buni prieteni. Dimineața, Lola este coborîtă de pe șifonierul unde înnoptează, pentru că Petru dă semne de neliniște: vrea să-și salute prietena! Dar Lola nu acceptă numai salutul de la distanță. Trebuie să-și privească prietenul în ochi! Cînd își dă seama că mica lui prietenă are nevoie de ajutor, Petru îi oferă cu eleganță sprijin, urcîndu-se cu agilitate pe scărița special confecționată pentru ei. Cînd Lola se întoarce în „casa" ei (unde se pare că se simte foarte bine!), Petru rămîne de fiecare dată cu privirea tristă.

În cartea lor „Minuni vii" doi autori englezi descriind cazul unei pisici care a alăptat trei arici se întreabă: instinct sau altruism? Există etologi care neagă pînă și sadismul pisicii față de șoricel. Dacă privim expresia pisicii cînd este pe cale de a prinde un șoarece — spun ei — nu constatăm nici urmă de răutate, ci doar satisfacția de a-și fi asigurat o pradă. Nici măcar jocul cu nenorocitul destinat pieirii nu este o manifestare sadică: pisicile obișnuiesc să alerge și să dea cu lăbuța după orice mișcă în fața lor, chiar și după o sforicică trasă de un copil.

O fotografie în care o pisică ar sta alături de un șoarece, în cea mai deplină amiciție ar putea să pară la prima vedere ceva trucat... Și totuși ea reprezintă un caz care demonstrează că, într-un context... civilizat raporturile pisică-șoarece pot fi și altele decît cele „tradiționale" Obișnuiți să trăiască împreună, încă de la naștere, cei doi protagoniști ajung chiar la o veritabilă comunicare afectivă (se mai întîmplă uneori ca-n „Tom și Jerry în zilele de sărbători" dar evenimentul, firește, nu e propus... pentru generalizare!) cu toate că...

Remarcînd dispariția pisicii sale, după îndelungi căutări, cetățeanca Luviello din Arellino (Italia) a găsit-o în pivniță. Surpriza ei a fost însă foarte mare cînd, alături de cele patru pisicuțe, cărora le dăduse viață pisica, a observat șapte șoricei cenușii, care sugeau și ei cu poftă. Încercînd să separe șoarecii de pisică, aceasta s-a opus categoric, amenințîndu-și stăpîna cu ghearele și smucindu-se puternic.

Domesticirea animalelor face să dispară nevoia de a ataca și ucide pentru a-și procura hrană sau a-și apăra teritoriul favorizînd deci relațiile amicale. Dar ea nu explică integral prieteniile născute în captivitate între animale de specii diferite sau cele de felul exemplelor de mai sus. Majoritatea etologilor socotesc că nu este vorba de nici o „minune", că oricine se pricepe la educarea animalelor și le cunoaște temperamentul și înclinațiile naturale poate împrieteni două necuvîntătoare aparent nepotrivite. Orice animal crescut de om de la o vîrstă fragedă poate învăța să trăiască laolaltă cu un altul. Principala metodă este condiționarea. Intervine însă în asemenea prietenii și altceva decît o simplă condiționare? Exemplele citate par să confirme acest lucru.

EMILIA și MARIN SĂLCEANU

PRIMĂVARA SUFLETULUI

Mi-e sufletul o creangă cu flori mirositoare...
Mi-e sufletul o creangă de tînăr liliac!
Albine, fluturi, vrăbii au început să zboare;
Prin ea... și-n zări răsună cîntări de pitpalac!

Păunii-n parc, din pene, aruncă briliante...
Trec lebedele albe, pe-al sufletului lac;
Canarii mici, vii, galbeni și papagalii — andante,
Îmi fredonează-n suflet, ca greerii, prin sac.

Fazanii mei sînt liberi, prin cringurile mele...
Doar dropiile Toamnei, pe Bărăgan, îmi tac;
Curcanii, în ograda-mi și-or arăta mărgele,
Iar porumbeii-mi gingași vor gurui, în veac!...

Mihai DRAGODAN

ISPRĂVILE ŞI OBSERVAŢIILE VÎNĂTORULUI

Mihai Tican Rumano

INTERESANTE ŞI, CU SIGURANŢĂ, inedite pentru vremea aceea sînt relatările despre vînătoarea noastră în pădurile africane...

Călătorea, mereu cu Laffite alături, pe un drum plecînd din localitatea Hara. Era noapte şi o căldură insuportabilă. Pe măsură ce înaintau, intrau într-o regiune acoperită cu nisip. Deodată, s-a pornit un uragan. Nisipul răscolit îi învăluia din toate părţile, în cîteva minute ajungîndu-le pînă la genunchi şi ameninţînd să-i îngroape sub pătura lui. Negrii se salvează cătărîndu-se în pomi. Europenii s-au văzut nevoiţi să-i imite. Totul s-a sfîrşit cu bine după aproximativ 15 minute. Drumul a continuat spre Rabo, „un fel de centru de vînătoare" al unui alb, Ranxi. Pînă la miezul nopţii au mers la lumina lunii. Atunci au aprins lămpile. Sperau să întîlnească în cale elefanţi, dar n-au întîlnit decît tîrziu două pantere. Paradoxal, fiarele nu erau grăbite, cum s-ar fi aşteptat vînătorii. Speriate, nu au luat-o la fugă. La primul foc, una a căzut, iar cealaltă s-a urcat într-un copac. Nu s-a pierdut însă printre crengile arborilor, ci a sărit din nou pe pămînt, uitîndu-se ţintă la vînători şi cerînd, parcă, îndurare. Care n-a venit, desigur, animalul fiind ucis! Enigma comportamentului panterei au dezlegat-o albii cînd însoţitorii lor negri au descoperit, la lumina reflectoarelor, trei pui de panteră încercînd să dispară sub tufişuri!...

Vînători nocturne organizau şi indigenii...

Profitînd de luna plină, şeful unui trib a ordonat supuşilor săi —„vreo sută de negri, toţi tineri, unii înarmaţi cu săgeţi, alţii cu lănci şi harpoane, iar majoritatea cu bîte enorme în mînuirea cărora sînt maeştri desăvîrşiţi"— pregătirea unei acţiuni cinegetice. Cu toţi s-au îndreptat spre pădure. Cînd au crezut că a sosit momentul potrivit, negrii s-au desfăşurat formînd un mare semicerc, iar la un semnal au început să scoată „strigăte sălbatice, care în liniştea aceea a nopţii, în mijlocul unei păduri virgine, ar fi inspirat spaimă oricui..." Pretextînd o indispoziţie, Mihai Tican, din teamă, şi-a obligat prietenul să-l însoţească în sat. Vînătoarea a continuat însă în cursul nopţii şi indigenii, cu ajutorul armelor lor primitive, au reuşit să cucerească trofee de invidiat: şacali, pantere, gazele, pisici-tigru... Reuşita lor s-a produs cu preţul unor răniri pe piept a unuia dintre participanţi. Laffite însă ar fi vrut să numere printre trofee „un elefant sau, în orice caz, un vînat ceva mai mare". Şeful tribului i-a explicat că negrii nu pot vîna elefanţi, dar că, uneori, prind în cursă pantere şi chiar cîte un bivol tînăr, cînd este întîlnit singur.

Valentin BORDA

DIN JURNALUL UNUI PESCAR

În bătaia peştilor apăruse o paşnică undiţă.

Puii de baltă ciripesc: oac, oac...

Sfat matern către fiică: „Fereşte-te de pescari, fiindcă aceştia ştiu cum să vă momească".

Cînd prinde, de malul apei nu se mai desprinde.

Arta pescuitului se rezumă în a-i veni peştelui de... ac.

Hehei, în apele dulci trebuie să ştii cum să duci peştele cu zăhărelul...

Dacă veţi vizita Italia, să nu omiteţi din itinerar... Pescara.

Văzînd că stă de trei ore nemişcat pe malul gîrlei, o ştiucă, mai miloasă, îi atrage atenţia că nu are nici o momeală agăţată în cîrlig.

Atenţie, femei! Nu există pescar fără cîrlig şi vînător fără coarne...

O măsură de asanare morală: suspendarea permiselor tuturor pescuitorilor în ape tulburi.

Constantin ARDELEANU

Cum se hrănesc unele păsări

Puii de vrabie cînd ies din ou încep să țipe după mîncare, sînt diformi, golași, foarte debili și urîți în timp ce puii de găină, imediat ce ies din ou, încep să ciugulească, sînt sprinteni, veseli și acoperiți cu puf.

Hoitarul alb *(Neophron percnopterus)*, care mai apare încă în sudul Dobrogei, poate folosi pietre pentru spargerea cojii groase chiar a ouălor de strtuț, pentru a le consuma conținutul.

Cintezoiul din insulele Galapagos și corbul din Noua Caledonie înțeapă insectele, pe care vor să le mănînce, cu ajutorul spinilor. Asemenea spini pentru prinderea larvelor și insectelor, folosește și cinteza ciocănitoare *(Camarhynchus pallidus)*.

Există păsări cu ciocul lung care se hrănesc din mîl, deschizînd ciocul numai la vîrf, apucînd viermii fără ca baza ciocului să se deschidă.

Pasărea răpitoare de noapte care vînează și ziua este bufnița polară boreală. A nu se uita că, vrînd-nevrînd, această specie de bufniță trebuie sa vîneze și ziua spre a se hrăni, întrucît la Polul Nord jumătate de an este numai ziuă.

Bufnița mare și acvila de stîncă suportă inaniția timp de patru-cinci săptămîni. În lipsa hranei, puii de lăstun pot rămîne nemîncați pînă la nouă zile, iar temperatura corpului le poate scădea cu mai mult de 10°C față de cea normală. Șoimul rezistă două-trei săptămîni fără hrană. Păsările mici insectivore mor după 60 de ore, iar cele carnivore după 40 de ore de inaniție.

Unele păsări acvatice *(Anghina)* prind peștele sub apă înfigînd ciocul în corpul acestuia pentru ca, ieșind la suprafața apei, să-l arunce în sus și să-l prindă în cioc cu capul înainte.

Mansotul imperial *(Apteodytes forsteri)* clocește timp de 60 de zile, fără a se hrăni. Sînt singurele păsări care nu se hrănesc cît timp durează năpîrlirea.

Hoazinul din America de Sud este pasărea care are sternul dezvoltat numai în partea inferioară din cauza dezvoltării gușei, care are funcția sfărîmării vegetației cu care se hrănește.

O rîndunică aduce zilnic la cuib hrana necesară puilor într-o cantitate echivalentă cu de trei ori greutatea corpului ei!

La o familie de pănțărași, părinții au venit într-o zi cu hrană la cuib de 300 ori; la țoi de 380 ori; la pițigoi de 390 ori; la codroșul de grădină de 469 ori; la muscarul sur de 484 ori, iar la muscarul pestriț de 561 ori.

S-a constatat că în tubul digestiv al pinguinilor din Antarctica nu există microorganisme. Nu s-au găsit microorganisme nici în intestinul animalelor cu care se hrănesc pinguinii. Atunci a fost analizat planctonul cu care se hrănesc aceste animale.În plantele de apă s-a găsit o substanță care inhibează puternic, asemenea unui antibiotic, creșterea microorganismelor.

Sucurile digestive ale zăganului *(Gypaetus barbatus)*

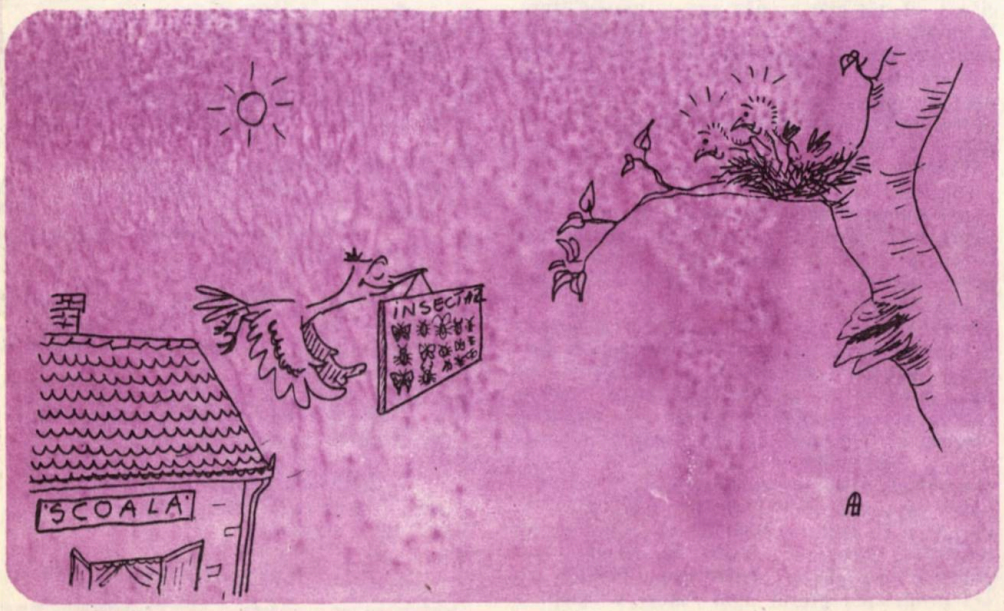

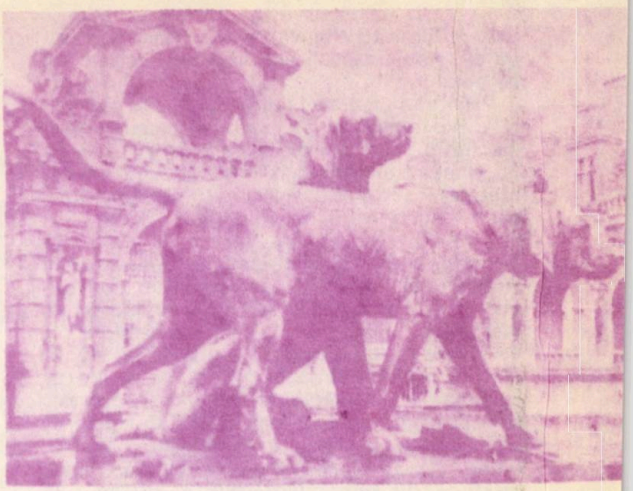

Un Dingo al nostru

Gheorghe COLȚ

Chiar așa: de ce să nu avem și noi un DINGO al nostru? Cu ce sînt australienii mai presus, ca ei, să-l aibă în fauna meleagurilor lor și noi nu? Ce dacă începuturile de afirmare ca fiară demnă de a fi vînată în țara lui Sydney au fost fixate cu secole în urmă, iar noi abia acum? Cu ce se deosebește, la urma urmei, hoinarul modern al pădurilor și cîmpiilor noastre de sălbaticul continentului sudului lumii? Obîrșie comună pe scara rămuririi speciilor au? Au. Carnivori sînt? Sînt. Forma și greutatea corpului? Dacă se invocă cifrele medii, nu-i mare diferență. Culoarea blănii? Ei, da. Aici ar fi ceva. Ai noștri parcă ar fi scăldați în apele curcubeului; doar verdele și liliachiul lipsesc; sînt mai bălțați, mai în doi ori trei peri, cum îi stă bine creaturii sălbatice de pe paralela 45°; unul este gulerat, altul are șoșoni în două nuațe; unul nu și-a șters pata de lapte de pe bot, altul și-a vîrît coada ori lăbuța în făină... Dar, acestea se vor corecta cu timpul, cînd corciturile noastre nu vor mai simți îngustimea cotețului și strînsoarea lanțului, adică atunci cînd firea va îndemna să-și caute și să-și aleagă în libertate parteneri de progenire potrivit propriului aluat.

Modul de viață? Are oare importanță faptul că în timp ce Dingo și-a scos din rîpele instinctului tendința de-a se ține aproape de casa gospodarului, concurentul său balcanic mai oscilează încă între confortul cotețului și culcușul cald de lîngă șirele de paie, și viața aspră din coclaurile desișurilor și largul cîmpului? Deocamdată, are. Dar este evidentă tendința hoinarului nostru de a se reîntoarce la viața străbunului, pierzînd treptat veșmîntul domesticiei, cîștigat în mileniile de cînd este prietenul omului. În felul de a-și petrece timpul, se constată că evită întîlnirea cu fostul lui stăpîn, îl ocolește pe departe, simțindu-se parcă vinovat de trădare. Dar ce vină are el că, în urma modernizării așezărilor omenești, nu-și mai găsește cotețul în care a făcut ochi și atunci, neavînd încotro, se înhăitează spre largul cîmpului?...

Totuși, există o deosebire. Și încă una esențială! Dingo și-a croit modul de existență pe teren crud, fără să aibă de la cine lua exemplu. Cînd s-a trezit părăsit în întinderile aride ale Australiei n-a văzut în jur decît canguri. Și doar nu era să împrumute ceva de la acestă creatură ciudată. Vagabondul nostru, însă, îl are de prototip pe surul haiduc al haiticurilor

---

sînt atît de puternice, încît pot digera chiar copitele mamiferelor ierbivore.

Cultivatorii americani de pe coasta californiană sînt preocupați de o specie de păsări, provenind din Asia de sud-est,—denumită „Ochiul alb indian"—, care aduc mari daune fructelor și legumelor cu coaja fragedă. Se caută măsuri eficiente pentru limitarea pagubelor produse de acești extraordinari dăunători agricoli.

Flamingii sînt singurele păsări ce se hrănesc ținînd vîrful ciocului îndreptat înapoi și mandibula inferioară deasupra celei superioare.

Pasărea Kiwi din Noua Zeelandă, care duce viață nocturnă, are nările așezate în vîrful ciocului său curbat, caz unic la păsări, pentru a-și putea depista hrana.

O pasăre acvatică *(Rhynchops)* se hrănește zburînd razant cu suprafața apei, ținînd ciocul vertical cu vîrful afundat în apă și orice pește sau crustaceu pe care-l atinge îl apucă imediat. Ea vînează atît ziua cît și noaptea.

B. MIHAI

hățișurilor, fratele lui vitreg de pe aceeași creangă din pomul zămislirilor a tot ceea ce este viu pe pămînt.

Priviți-l numai, cum atacă iepurii sau căprioarele: se înhăitează ca lupii, își conduce prada, bătînd din trei părți, spre largul cîmpului, o înghesuie pînă la istovire, folosind cu abilitate drăcească obstacolele naturale. În goană, trupul lui ia forma de lup adevărat: Nu mai ține coada cîrlig, nu mai face mișcări de prisos din cap, ci ține gîtul țeapăn cu ochii țintă la victimă. Și nu latră „în exercițiul funcțiunii". Nu că ar fi dat uitării acest fel cîinesc de a-și etala răutatea. Dovadă sînt schelălăiturile de potaie neputincioasă cînd este la ananghie. Dar a prins firul că, la prădat, nu se merge cu zurgălăi și cu hăuliturі.. Vînatul doborît este tîrît și înfulecat cu lăcomie, fără să-i pese de ai lui, ori să-și îngroape un os pentru ziua de mîine... Le-au rămas, totuși și urme vagi de domesticie: nu se mănîncă între ei ca lupii, au curaj să-și apere progeniturile pentru care își aleg locuri călduțe, mulțumindu-se chiar cu bîrlogul bursucului; n-au ajuns să atace marile cornute. Încolo, sînt pe cale să devină nu un cîine lup în toată regula, ci cel puțin o potaie de cîine dingo...

— Ați venit să răpuneți lupu', oameni buni? întîmpină un cioban grupa de vînători apărută la liziera pădurii de la izvoarele de sus ale Colentinei ilfovene.

— Da', nu se vede, bădie? După ce altceva am umbla noi la început de toamnă dacă nu după tartorul cel sur? îi întoarse întrebarea nea Vasile, mai marele vînătorilor peste meleagurile care altădată erau inimă de codru în ținutul Vlăsiei.

Era sigur că întrebarea fusese pusă așa, ca o glumă de bună întîlnire între oamenii care-și petrec potecile și trebuie să mai adaûge o vorbă de duh lîngă binețele cuviincioase cu care erau obișnuiți. De aceea și răspunsul a alunecat cu bunătate pe același ton, iar pașii vînătorilor n-au încetinit cadența...

— Nu, zău că nu-i de glumă ce vă spusei, reluă omul, apropiindu-se și încercînd să-i oprească din mers, să-i asculte pasul p'aici prin pădurea asta dă tîrcoale un lup, de cîteva luni bune. Nu-i zi să nu-l văd cum aleargă

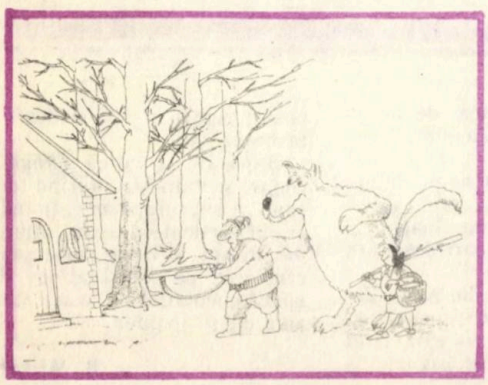

căprioare și, mai cu seamă, după ieduți. De oile mele nu s-a legat, ce-i drept, că am cîini buni, da' mă gîndesc că la iarnă o să am de furcă cu el, ucigă-l...

— Unde n-ar da norocul peste noi să dăm de o așa lighioană rară pe aici?! îi taie vorba unul dintre ortaci, lăsînd în spusa lui o ușoară licărire de curiozitate cu deschidere de taină spre speranță. Dar, tot el reveni pe loc la judecata obișnuită în asemenea împrejurări:

— Cum să se pripășească, bre omule, lupul în pădurea asta la nici treizeci de kilometri de iureșul Capitalei, unde nu găsești un dram de tihnă? Căci te cuprinde mila cînd vezi căprioarele cu urechile veșnic ciulite a teamă. De sus tună avioanele, colo hurducăie și țiuie trenurile, dincolo zbîrnîie șoselele, pe cîmp tușesc zi și noapte tractoarele, ce mai! Ce crezi că l-a putut ademeni să zăbovească tocmai aici din drumul lui tîlhăresc — dacă s-o fi nimerit cumva să ne calce pădurea? Ori, la drept vorbind, o fi dat de trai mai bun pe la noi decît în afundul muntelui unde trebuie să ia în piept versante întinse pînă să dea de copită de capră ori de oaie. Dar, ce-ar fi să fie...? Cine poate ști...? Te pomenești că-i adevărat!...

Ciobanul, retras la marginea drumeagului, sta proptit în măciuca de corn și asculta cu mare interes cum cei din ceată n-au luat, la început, în seamă noutatea, apoi cum i-a cuprins îndoiala, cum s-au contrazis și s-au aprobat în același timp, cum s-au sfătuit, cum s-au sfădit, cum au croit variante de acțiune, cum a învins, în cele din urmă, vibranta și neastîmpărata nădejde a vînătorului:

— Noi stăm la taifas și, poate, lupu-i p'aproape...!

Convinsă că, în d'ale vînătorii, minunile sînt realități ale căror rosturi le-ai deslușit și le-ai urmat cu patimă în împlinire... și nu invers, cînd cele mai autentice întîmplări sînt socotite de neîncrezători și circotași nevînători drept povestiri fanteziste, dacă nu chiar curate minciuni, întreaga grupă era hotărîtă să se aventureze pe urmele lupului, de parcă le și vedeau întipărite pe potecile pădurii.

— Hai la lup, fraților! De ce să se laude numai cei din Suceava, Bistrița ori Mureș că-s mari lupari?! Mai avem noi răgaz o iarnă întreagă să căutăm mistrețul și să-i cîntărim trofeul, pe cît vreme urma surului trebuie căutată acum și degrabă...

Cercul, croit mai des prin lăstărișuri și mai rar prin pădurea mare, se tot strîngea. Un pîlc de căprioare și cîțiva iepuri s-au strecurat printre ei mirați parcă de pașii atenți ai asedianților care nu semănau nici a gonași și nici a vînători. Un cîrîit trădător de gaiță semnală vînzoleală alarmantă în zona unor mărăcinișuri. Privirea atentă desluși o umbră ce se furișa hoțește printre stejarii rari. Simțind pericolul din toate părțile, umbra se opri, ciuli urechile și ridică puțin nările în vînt în speranța găsirii căii de salvare. La adăpostul pădurii, părea o pată cenușie. După poziția corpului i se putea citi starea de nehotărîre înspre lansare în goană

sau să se lase înghițită de pămînt. Făcu doar cîțiva pași spre denivelările unor cotloane cunoscute de cei care au așteptat în lungi asedii iarna trecută apariția botului roșcat de vulpe ori corpul greoi îndungat de viezure. Iarăși oscilă între salt și nemișcare neîndurîndu-se parcă să se depărteze.

Bubuitura carabinei a spart liniștea pădurii...

Dihania zăcea în nemișcare la una dintre gurile vizuinii. Singele se strecura în picuri mici de sub omoplat pe blana care, privită de aproape, bătea mai mult în negru decît în cenușiu. Părea lup în toată regula. Numai că urechile erau ceva mai mari, coada mai scurtă, picioarele din spate aveau proporții nefirești, laba era tipar prea rotund. În rest — lup ca toți lupii.

Urechile vînătorilor au deslușit un scîncet abia perceptibil venit din adîncul pămîntului. Fără să stea mult la tocmeală, s-au apucat de săpat, nu înainte de-a fi postat trăgători pricepuți la celelalte ieșiri, pentru orice eventualitate. Nu mică le-a fost mirarea cînd într-un cotlon al vizuinii au zărit trei mogîldețe de o rară frumusețe, nu mai mari decît doi pumni strînși laolaltă. Peste cîteva zile ar fi putut să părăsească culcușul să învețe să-și agonisească hrana. De la cine să învețe? De la cățea sau de la lupoaică? Ce fel de agoniseală? De cîine sau de lup? Mare dilemă! În orice caz, vînătorii au tratat jertfa ca pe un vînat de seamă. Ar fi fost și păcat să se irosească frumusețe de blană. S-au găsit pe loc amatori să înfieze orfanii, gîndind că-i vor putea crește ca zdraveni paznici de ogradă. Dacă nu îi va cuprinde, cine știe cum, chemarea străbunilor să se întoarcă din nou în libertatea pierdută de multe veacuri. Să fie un Dingo al nostru.

ORNITOLOGII COMUNICĂ

● în cursul ultimului recensămînt al coloniilor de cuibărit ale stîrcului cenușiu, în R.D.G. s-au numărat, în cele 111 colonii existente, 5.626 perechi de stîrci. Efectivul de stîrci cenușii a înregistrat în ultimii 5 ani o creștere de 33 la sută;

● cele două colonii mari de cuibărit al stîrcului cenușiu în R.D.G. numără cîte 410 și 312 cuiburi ocupate;

● recensămîntul efectuat simultan în cele 65 locuri de înnoptare ale ciorilor (atîtea sînt cunoscute în R.D.G.) au arătat că în cursul lunii ianuarie 1985, acestea adăposteau în total 159.527 păsări, dintre care 81,5 la sută ciori de semănătură, 13 la sută stăncuțe și 5,5 la sută ciori grive; numărul păsărilor adunate la locurile de înnoptare (doar în cursul lunilor de iarnă) variau între 7.000—25.000 păsări;

● cumplita iarnă 1984—1985 a decimat dramatic efectivele abia refăcute de flamingi din Delta Rhone-ului. Din cei peste 4.000 flamingi rămași să ierneze în părțile din sudul Franței, aproape toate păsările au murit de frig și foame după înghețarea tuturor apelor. Doar un număr de aproximativ 100 flamingi au putut fi salvați, fiind capturați și ținuți pînă la sfîrșitul iernii în încăperi încălzite;

● deranjările voite sau accidentale ale coloniilor de cuibărit ale flamingilor europeni — rezervația naturală Tour du Valat (Delta Rhoneului — Franța) — au permis, în perioada 1914—1973 — doar în 16 ani, decursul normal al cuibăritului. În restul anilor pontele au fost compromise. Măsurile de protecție luate din anul 1973 au dus la sporirea efectivului: 1975 — 4.000 cuiburi, 1979 — 8.000 cuiburi, 1983 — 14.000 cuiburi, deranjamentele fiind reduse la zero. Mijlocul prin care s-a realizat această performanță — eliberarea în zona din jurul coloniei a unei turme din vestiții tauri de luptă. Cei cîțiva îndrăzneți, care au nesocotit tablele avertizoare, au fost culeși de paznici fie din copaci, fie internați în spitalul orășelului Arles;

● 35 gaițe ascund — fără să le mai poată găsi ulterior — în decurs de numai 10 zile pînă la 200.000 ghinde. Adevărați grădinari...

● fără ciocănitori, multe dintre speciile de păsări ar duce o lipsă acută de locuri de cuibărit. Ciocănitorile își construiesc pentru fiecare pontă o nouă scorbură, cele vechi fiind ocupate de alte specii.

Peter WEBER

CUM IERNEAZĂ VÎNATUL?

ÎN ANUL 1962, LA 14 ANI DE LA NAȚIONalizare, după eforturile depuse pentru vindecarea rănilor războiului și așezarea gospodăriei cinegetice pe baze noi, se putea trece la o intensificare a gospodăririi. În acest scop, preocupări au fost desemnate cu terenuri experimentale, complexele de vînătoare: Malul Roșu (comuna Lipia), Podul Pitarului (comuna Frumușani) și Mavrodin, Lăceni, județul Teleorman, terenuri gospodărite direct de A.G.V.P.S.

Una din teme a fost eficiența hranei complementare a vînatului. În acest scop hrănitorile au fost numerotate după cum urmează: cele pentru căprior cu numărul III, după care urma numărul curent al lucrării, de exemplu III 1, III 2 etc.; cele pentru fazan cu numărul de gen IV, după care urma numărul curent al lucrării IV 1, IV 2 etc. De asemenea, au fost numerotate și sărăriile pentru cervide. În fiecare fond de vînătoare, numerotarea începea de la nr.1. Datorită acestei lucrări se putea ști exact care hrănitoare are, eventual, acoperișul degradat, deci necesită reparații; care a fost cercetată de vînat și care nu și în ce măsură. Cele necercetate într-o iarnă, au fost greșit amplasate, deci trebuie mutate etc. O hrănitoare numerotată este ca un nou născut care încă n-a fost înregistrat la oficiul de stare civilă, deci nu are nume. Se pune întrebarea: este acesta un lux, o paradă? Răspunsul: nu!!! Este ordine, mijloc de control și îndrumare care ar trebui extins la toate fondurile de vînătoare din țară.

FAZANUL

În fondurile de vînătoare Malul Roșu și Podul Pitarului iarna anului 1962 a început la 21 decembrie și a durat pînă la 9—10 ianuarie 1963, stratul de zăpadă avînd 10—15 centimetri. Cînd a început cercetarea, ninsoarea încetase înainte de miezul nopții, încît urmele lăsate de vînat pe zăpada proaspătă se puteau identifica cu ușurință. Pentru a preveni pătrunderea zăpezii în hrănitori, deci acoperirea hranei, acoperișul acestora a avut înclinare spre direcția vîntului dominant, adică în cazul de față spre N—E. Stratul de zăpadă de 10—15 cm fiind continuu fazanul era avizat de sprijinul omului. Iată acum rezultatul cercetării hrănitorilor.

Hrănitoarea	Procentul de hrană consumată	Observații
IV 10	70	
IV 9	10	
IV 6	50	
IV 5	95	
IV 4	100	
IV 39	70	În parte a fost consumată de căprior și păsările.
IV 38	75	De sub hrănitoare au zburat opt fazani.
IV 34	70	Îngrădită contra căprioarilor.

Omul-ocrotitor are un sentiment de satisfacție cînd constată că o hrănitoare sau sărărie a fost găsită de vînat și că acesta a consumat din ea.

La unele hrănitori de fazani, a fost construit un grilaj din nuiele, prin care fazanii puteau intra, dar căprioriii nu. Scopul urmărit: economia de grăunțe. Procedeul este discutabil. De altfel, în ultimul timp s-a luat măsura ca sub hrănitori să fie pus un strat de paie sau de frunze uscate, în grosime de 5—10 centimetri. Scopul este dublu: să îngreuneze găsirea grăunțelor de către căprior și de a reține fazanii un timp mai îndelungat sub hrănitori, deci într-un loc fără zăpadă. În literatura de specialitate se recomandă efectuarea de cărări cu plugul de zăpadă spre a ușura accesul vînatului la hrănitori. În practică însă, recomandarea este dificil de aplicat, caii folosiți la plug fiind greu de găsit. Problema se poate rezolva totuși în mod acceptabil, dacă omul care face cărarea merge cu tălpile picioarelor apropiate și cu pași mărunți.

Ne putem da seama de situația dificilă în care se găsește fazanul cînd stratul de zăpadă depășește 15 centimetri: picioarele îi intră în zăpadă

padă; penele de pe abdomen i se umezesc; aripile i se încarcă cu țurțuri de gheață, îngreunîndu-i zborul; foamea și frigul îl doboară. Situația este de asemenea, critică dacă zăpada a prins o crustă de gheață la suprafață, izolînd hrana de pe sol. În asemenea situații, omul trebuie să intervină imediat. Într-o lucrare de specialitate se arată că din cauza unui viscol puternic din zilele de 13 și 20 februarie 1940, recolta de fazani din sezonul următor a fost de abia 30% din normal. Apreciem că pentru nici o altă specie de vînat din țara noastră, hrana complementară nu este așa de necesară ca pentru fazan. Mai mult: hrana trebuie distribuită pe teren între 1 și 15 noiembrie și apoi completată după necesitate. Regula este valabilă și pentru alte specii de vînat. În lucrarea amintită se mai arată că în iarna grea de care a fost vorba aici, din efectivul de potîrnichi n-a mai rămas decît 5%, dat fiind că această pasăre nu are nici măcar capacitatea de a înnopta în arbore, ca fazanul; ea este obligată să rămînă pe sol. Efectul este ușor de imaginat.

CĂPRIORUL

Dat fiind că hrana căprioarului în natură constă în proporție de 50% din frunze, ramuri și muguri de arbori și arbuști, situația acestuia este mai puțin grea pe timp de iarnă. Cu toate acestea, hrana complementară trebuie pregătită din timp. În mod obișnuit i se dă fîn de lucernă sau trifoi, căci altă soluție n-ar fi decît otava, dar aceasta este puțină. Trebuie reținut însă că din fînul de lucernă sau trifoi, căprioarul mănîncă doar frunzulițele și eventual firele foarte subțiri, cum sînt cele provenite din coasa a treia (de la sfîrșitul verii). Dar frunzulițele reprezintă abia 8% din greutatea fînului. Lucerna sau trifoiul, cu tulpini groase, pot fi bune pentru vaci sau cai, dar nu și pentru căprior. Experiența a demonstrat că grătarul hrănitorilor de căprior trebuie să aibă vergelele la distanță de 8—10 centimetri; un interval mai mare permite animalului să tragă hrana pe sol și să o calce în picioare. De asemenea, cînd hrana este pusă în așa-numitele puncte de hrănire, nutrețul trebuie legat cu sîrmă de o tufă sau arbore, la înălțimea de 50 centimetri. Dacă se pune nelegat, nutrețul este, de asemenea, tras cu gura și împrăștiat pe sol, fără folos.

În iarna în care s-a făcut experimentarea, lîngă majoritatea hrănitorilor se puteau vedea, pe zăpadă, culcușuri de căprioare, cîte 5—10 chiar și mai multe, la distanță de 5—15 metri de hrănitori. Au mîncat și s-au culcat pe loc. În asemenea situații, satisfacția ocrotitorului este mare și constituie un stimulent. Repetăm aici o regulă, de altfel cunoscută, dar adeseori greșit aplicată: frunzele de arbori recoltate să fie lăsate una-două zile la soare și numai după ce au pierdut o parte din conținutul de apă să fie legate în snopi. Să se evite recoltarea de frunzare din specia de stejar numită cer, pe care nu le mănîncă; de asemenea, de tei, deoarece conțin multă apă, se usucă greu și sînt printre ultimele specii recomandate.

La sfîrșitul iernii, în terenul de la Podul Pitarului, o căpiță de frunzare a rămas nedistribuită vînatului. Rezultatul: căprioriii au introdus botișorul în căpiță și au scos toate frunzele pe care le-au putut ajunge, pînă cînd crenguțele le-au ajuns la ochi. O altă scenă („foamea învinge frica"): în iarna amintită, un țap cu coarnele în creștere a venit pînă la o căpiță de fîn, de la marginea cantonului silvic, s-a ospătat apoi a plecat în pădure; la Malu Roșu, cît a durat zăpada, o căpiță de fîn, a fost cercetată cu regularitate de doi cerbi lopătari. Observațiile de la Malul Roșu și Podul Pitarului au dovedit utilitatea hranei complementare și în aceste terenuri. Se recomandă punctele de hrănire cu hrana legată de arbori, tufe ea fiind cea mai ușor de pus. Zăpada căzută pe fîn dăunează numai după ce se topește.

IEPURELE

Dintre cele trei specii de vînat cărora în mod obișnuit li se distribuie hrană complementară în regiunea de cîmpie: fazanul, căprioriul și iepurele, acesta din urmă — iepurele — „se descurcă": mai ușor iarna, în ce privește hrana. Atîta timp cît stratul de zăpadă nu împiedică accesul pe cîmp, la orzul și grîul abia răsărit iepurele va prefera această sursă de hrană pe care o găsește peste tot și nu va folosi hrana complementară pusă de omul-ocrotitor. Dat fiind însă că nu se poate ști cum va fi iarna care va urma, zăpada poate acoperi semănăturile, gospodarul este obligat, să colecteze hrană complementară, pe care apoi o distribuie pe teren între 1 și 15 noiembrie, în continuare completînd-o pe măsură ce se consumă. S-a constatat de repetate ori că iepurele începe să cojească lăstarii de salcîm sau de pomi fructiferi după ce a căzut prima zăpadă. S-a mai dovedit experimental că hrana pusă în cîmp deschis în hrănitori — piramide acoperite, n-a fost atinsă de iepuri decît după trecerea a 5—10 zile; pînă atunci s-au văzut urme de iepure la 2—3 metri de hrănitoare, dar mai aproape nu; vînatul n-a îndrăznit să se apropie de această „construcție" neobișnuită. Din acest motiv se recomandă ca, ori de cîte ori se ivește ocazia, hrana complementară să fie pusă legată de arbori la 30 centimetri de la sol, pe marginea pădurii sau

a perdelei forestiere de protecție a cîmpului. La fel poate fi distribuită și în interiorul pădurii unde se văd urme de iepure. Pentru puncte de hrănire, se recomandă să fie folosite și grupurile de mărăcini, pe care iepurii le frecventează și pentru rămurelele pe care le rod. S-a mai constatat că în perdelele de protecție a drumului, dacă zăpada viscolită este de 1,5—2,5 metri iepurele se urcă pe grămada de zăpadă și roade coaja din coama arborelui.

MISTREȚUL

Este o specie de vînat care rareori este avizată la sprijinul omului, lista lor de bucate fiind foarte bogată. Unul din aceste cazuri este următorul: hrana în bazinul superior al Mureșului între localitățile Deda și Toplița, iarna 1962 1963 a fost grea. Fagul n-a fructificat, în pădurea la care ne referim, specii de stejari nu sînt, lipsind astfel și ghinda. Pentru mistreți au mai rămas rădăcinile de plante ierbacee, în special ferigi. Dar solul era înghețat, încît rîmatul nu era posibil. Grupa de vînători n-a distribuit hrană complementară. În această situație mistreții au slăbit încît n-ar fi fost în stare să se apere de lupi, rîși și nici măcar de vulpi (în cazul purceilor); scroafele cu purcei se apropiau de om la 25—30 metri. Lupii nu mîncau momeala otrăvită pusă pentru ei, deoarece preferau mistreții pe care îi puteau prinde cu ușurință, în starea de slăbiciune în care se găseau. Iată o situație cînd hrana complementară ar fi fost de folos și pentru mistreți.

*

Natura oferă o atît de mare varietate de situații încît, într-o scurtă prezentare, ca cea de mai sus, nu pot fi cuprinse toate cazurile ce se pot ivi.

Vasile COTTA

ÎN DOUĂ ITE

● *Una este să vinezi și alta este să fii... vînat.*

● *Una este să prinzi un pește și alta e să duci o viață de pește.*

● *Pe orice miriște, cînd iepurele aude pușca, fișnește ca glonțul.*

● *Una e să ai aer de vînător și alta să-ți „dai" aere de vînător.*

● *La mămăliga pripită, nici peștele nu trage.*

● *Una e să fii țap cu bere și alta „țap ispășitor".*

● *Una e să fii cocoș de munte și alta „cocoș de armă".*

Gh. PENCIU

ÎNTÎMPLĂRI CU ANIMALE

Generozitate

— Iepuraș, rostește-ți ultima dorință — zise lupul, ascuțindu-și tacticos, colții.

— Îngăduie-mi să dau un telefon de rămas bun, mătușii mele, pantera.

— Vai de mine — scheună lupul; animale sîntem! Mai bine sun-o și întreab-o cînd poate să-și primească nepotul la o cafeluță. Personal, n-am nimic cu tine; vroiam să știu doar, dacă ești sincer cu... dosarul!

Martor clarvăzător

Tribunalul pădurii a constatat că fazanul fusese atît de obraznic și de agresiv, încît bietul rîs, fiind în legitimă apărare, a trebuit să-l mănînce. O depoziție hotărîtoare în această cauză, a avut-o martorul principal care văzuse totul: cîrtița...

Fair-play

Vulpea se adresă mofatelor dintr-un coteț: „Ca să nu se mai spună că sînt vicleană, vă anunț pe șleau că am venit să vă mănînc... Dacă aveți obiecții, mîncați-mă voi!"

Recunoaștere

La concursul de interpretare, cucul a primit premiul special al juriului, pentru perseverența și constanța dovedite în promovarea repertoriului clasic.

Fuga de răspundere

Bolnav, leul îl împuternicî pe urs ca să întocmească darea de seamă a viețuitoarelor pădurii, pe ultimele 6 luni. Ursul, care tocmai aștepta ca să-i nască nevasta, pasă răspunderea cerbului. Acesta, motivînd că nu-i animal de birou, ci mai mult de teren, îl rugă pe lup. Dar lupul, tocmai avea probleme de haită și, ca să nu fie învinuit de subiectivism, o chemă pe cumătra roșcată și cu coada stufoasă: „Tot eu trebuie să umflu cifrele!" — își frecă mulțumită lăbuțele, vulpea și se apucă cu nădejde de scris...

Aurel CODREANU

MITOLOGIE CINEGETICĂ

Vînatul real

3.

Prin vînat mitologic real înţelegem animalele deja intrate în memoria experienţei numeroaselor generaţii de vînători paleolitici; ele nu mai devin fiinţe fabulos complicate de tipul dragonilor, ci sînt acum clasificate — empiric, însă concret — iar semnificaţiile lor mitologice şi religioase sînt dependente de animism şi totemism, nu de fabulaţia spectaculos escatologică

Unul din primele asemenea animale a fost probabil *mamutul;* sînt de altfel destule imagini de mamuţi în sanctuarele rupestre (grota paleolitică La Madeleine din Franţa, peşterile din Spania, Elveţia, Siberia, China) datate între anii 15.000 şi 1.500 î.e.n., dar animalul dispărut e prezent şi în miturile orale mai ales ale triburilor arctice; unele populaţii siberiene cred că pămîntul, făcut neted, a fost răscolit cu colţii de mamut, rezultînd de aici reliefuI; potrivit credinţei eschimoşilor, mamuţii trăiesc şi astăzi, ascunşi printre gheţuri. Răspîndit în mitologia generală este şi *ursul,* de pildă zeiţa-ursoaică *Artio,* la gali; de fapt, ursul i-a atras pe vînători prin carnea sa comestibilă (deşi cam indigestă) şi poate mai ales prin blana sa călduroasă, dar a fost tratat în mituri şi ca animal simpatic. Populaţia aborigenă ainu (insulele Hokkaido şi Sahalin, din Extremul Orient) venerează în grad înalt acest animal, ca divinitate *(Koro)* protectoare a piscurilor de munţi şi are chiar o sărbătoare tradiţională vînătorească *(Yomante)* a ursului; e interesant că o sărbătoare similară a înregistrat şi tradiţia românească: *Simbăta Ursului* (a treia simbătă din postul mare), avînd chiar şi un patron — *Sfîntul Ursea.* O mai mare importanţă a avut *Jambavan* în India, căci în poemul *Ramayana,* acesta, ca „rege al urşior" îl ajută în război pe eroul Rama.

Lupul apare sub două aspecte: negativ (în mitologia scandinavă, *Fenrir* şi *Sköll,* călăi ai lumii) şi pozitiv (lupoaica romană care a alăptat pe Romulus şi Remus; lupoaica persană care a fost doica regelui Cyrus sau lupii-totemuri la unele triburi amerindiene); unele mituri au asociat lupul cu războiul, fie între zei (Fenrir), fie între oameni (tradiţia *lykantropiei* — metamorfoza oştenilor în oameni-lupi). Mitologiile sud-est europene au perpetuat superstiţia, foarte consolidată, a vîrcolacilor care mănîncă luna sau soarele în timpul eclipselor. De notat însă că oamenii arhaici au căutat să pună ordine în faună, adorînd divinităţi populare care impuneau reguli şi măsuri lupilor (cînd, cîte şi ce oi să mănînce): *Tutyr* (la osetinii caucazieni) şi *Sînpetru* (la români), ca păstori ai lupilor.

Renul, prezent din belşug în desenele rupestre nordice şi în miturile triburilor polare siberiene, a fost un animal vînat, dar şi domesticit, fie asociindu-se cu sufletele şamanilor defuncţi, fie implicîndu-se în ordinea cosmică (identificat cu unele constelaţii: Ursa Mare, Ursa Mică ş.a.).

Leul e tratat de multe triburi africane ca străbunos arhetipal şi adesea omologat, în Asia şi Africa, cu forţa divină supremă, cu soarele sau cu arşiţa solară (de exemplu zeiţa leoaică *Sehmet,* în Egipt). Considerat totdeauna simbolul vitejiei, al demnităţii virile şi al înţelepciunii, animalul cel mai nobil („regele junglei", „regele pustiului"), a căpătat o importanţă mitologică aşa de mare încît a intrat în heraldică şi în simbolistica eroică pînă şi în zonele ale căror populaţii nu au văzut niciodată lei.

Tot atît de răspîndit, deşi în alt plan, este ciclul despre *vulpe,* animal identificat şi de mituri, dar şi de fabulele literare, cu simbolul vicleniei; folclorul mitologic al mai multor zone foloseşte motivul vulpii în legătură cu începerea sezonului de vînătoare.

O bogată arie în vînatul mitic îl formează *păsările,* care au o clasificare mitologică diversă, deşi în substratul acestei clasificări arhaice distingem un interes practic, ca şi felurite simboluri comportamentale, specifice fiecăreia: de exemplu, *cocoşul* Gullinkambi din Walhalla (în mitologia scandinavă) e o pasăre oraculară, dar şi în alte zone cocoşul e în relaţie cu timpul, datorită cîntatului său de regularitate orară strictă; Gullinkambi anunţă sfîrşitul lumii; *răţoiul* din mitologia fino-ugrică produce naşterea lumii. În America de Nord şi în Siberia, *corbul* a dobîndit rol esenţial, dimpotrivă, în facerea lumii. Dar majoritatea păsărilor sînt numai simboluri morale *(vulturul* — solitudinea înălţimilor şi noblefea) sau simboluri totemice *(bufniţa* — înţelepciunea, de aceea figurează ca simbol

al zeiței Athena; *gîsca* — haosul; *barza* — fecunditatea primăverii). Mai complex și mai universal este rolul *porumbelului,* deși diferit de la o zonă la alta: dacă în epocile arhaice (prelungite în unele societăți primitive) figura mai ales ca oracol al morții sau ca simbol al sufletului părăsind trupul mort, într-un mit biblic el este simbolul retragerii apelor din lume după potop (eliberat de Noe din arcă, se întoarce cu o frunză verde în cioc); tradiția creștină a adoptat și ea această pasăre călătoare, dar numai ca apariție vizibilă a Sfîntului Duh.

Fauna aceasta reală din mitologie totuși nu trebuie înțeleasă abstract, nici vînătoarea condamnată ca atare; vînătorul primitiv și-a dat seama, în felul său, de limitele impuse de natură, atît lui cît și animalelor; nici distrugerea faunei (practicată cu nesăbuință abia în timpurile moderne), cum nici idealizarea naturii, fetișizarea ei, nu duc la nimic bun. Un specialist de talia zoologului și ecologului *Gerald Durrell* a observat realist adevărata situație, vorbind ironic de unii oameni „binevoitori însă total ignoranți, care raționează stăruitor despre măicuța Natură ca despre o miloasă doamnă bătrînă, cu toate că ea e de fapt un monstru crud, neînduplecat și nemăsurat de rapace".

Victor KERNBACH

Animale care fumează

Otilia BLAGOCI

Într-o ultimă carte a sa — relatînd interesante întîmplări cu elefanți — Henry de Monfreid, scriitor francez, stabilit după primul război mondial pe coasta răsăriteană a Africii, amintește despre cimpanzeul unui amic, fumător pasionat, asemenea stăpînului ce-l învățase cum să folosească tutunul. Văzîndu-l că aprinde o țigară cimpanzeul s-a apropiat brusc de Monfreid, încercînd să și-o însușească pe neașteptate. Evitînd gestul, scriitorul i-a oferit, galant, una din pachetul său și, la solicitarea „fumătorului", i-a întins cutia de chibrituri. După ce și-a aprins cu îndemînare țigarea, maimuța a desfăcut cutia, împrăștiind chibriturile, apoi sa urcat într-un pom apropiat din care, drept „mulțumire" a încercat să-l stropească pe scriitor cu cîteva picături urît mirositoare...

În circurile trecute, maimuțele fumătoare, prezentate publicului spre delectare, erau mai numeroase decît azi. Dar, datorită faptului binecunoscut, că viața unei maimuțe se poate scurta (pînă sub jumătate) după ce devine fumătoare — și cum prețul maimuțelor este de mai mulți ani într-o constantă creștere — s-a renunțat, pînă în prezent, aproape complet, la un asemenea „număr de senzație", ca fiind depășit.

Au înlocuit însă aceste maimuțe, cîinii fumători din pipă sau țigaret — îndeosebi terrieri cu aptitudini muzicale — o altă atracție a circurilor de categoria a doua.

Mai trebuiesc amintiți și papagalii mari, mestecători de tutun, care de pe timpul piraților din Antile mai apar, ici, colo, îndeosebi cînd au stăpîni solitari, în vîrstă și liniștiți, cu ocupații mai serioase. Cu ciocul lor puternic, păsările sfarmă, îndelung, „priza de tabac", dînd dovadă că-i simt lipsa atunci cînd nu o au. De remarcat este că, pentru papagali, toxicitatea tutunului este mai scăzută.

Un vechi almanah îl amintește și pe berbecul unui spital de campanie pe care militarii răniți, îl învățaseră să fumeze cu țigaretul — în lipsa altor distracții.

Dar în pofida acestor adevărate excepții, care doar „confirmă regula", s-a constatat la toate animalele și îndeosebi la feline, o adevărată repulsie pentru fumul de tutun. Puținele animale sus amintite, silite în circurile de bîlci să devină „fumători de atracție", au avut o viață scurtă, fapt real, ce trebuie amintit oricărui fumător, indiferent de numărul țigărilor folosite zilnic.

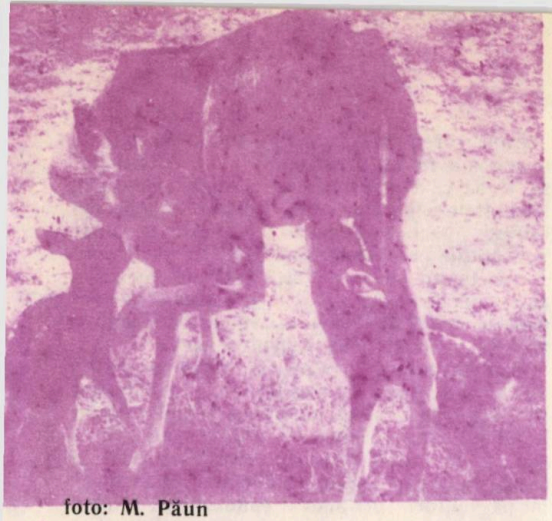

foto: M. Păun

Pretext

Unde mergem în ziua următoare, dacă acasă... nu avem treabă? Vom vedea.

Compania bunului meu amic, fost alpinist, vînător mai vechi, mă însoţeşte permanent în peregrinările cuprinse la ţidulă.

Rucsacul, cartuşiera, arma, cismele şi celelalte fac parte din recuzită, spectacolul pentru noi este altul. Acestea ne însoţesc ca un pretext.

Mergem în terenurile de vînătoare să vînăm tot ce cade în retina oculară, fără zgomot, fără ca vietatea să cadă sbătîndu-se, fără ca verdele crud, ofilit sau ars de brumă, ori albul zăpezii să fie pătat de sînge.

Vînatul nostru nu cade văitîndu-se de durere şi nu primeşte lovitura de graţie. Acesta continuă să se mişte la fel cum a apărut şi tot aşa nederanjat pleacă mai departe.

Arma nu-şi anunţă zgomotul aducător de moarte peste natura înconjurătoare şi nici ecoul nu se rostogoleşte prin văi adînci.

Nu am avut tăria să ridicăm arma nici asupra unei mame roşcate, care-şi alinta progeniturile sorindu-i în prag de vară. Am ţinut respiraţia încătuşată, iar dacă o tuse bătrînă ne încerca, o strîngeam în pumni.

A fost prea frumos pentru a-i deranja şi a trage cortina...

Vechile păduri din şes ori munte pentru noi sînt amfiteatre primitoare. O buturugă, un copac doborît de vînt, o piatră care ne aştepta, ne-au fost fotoliu de favoare la spectacolul de premieră.

Ceva mai departe de centura Capitalei, într-o pădure,am fost surprinşi într-o zi de iarnă la ivirea unei veveriţe. Ochii nu au depistat-o. Stînd la masă, după un timp, a fost invitata noastră. A măturat văzduhul cu coada, a făcut frumos şi cîteva nuci s-au rostogolit către acest pămătuf.

Fără să ne gîndim la urmări, am divulgat colegilor de vînătoare existenţa veveriţelor în pădurea Motoc. După cîteva săptămîni au dispărut. Or fi plecat?

Către vară, am văzut în mîna unui „vînător" o surată împăiată. De unde a luat-o? A rupt aţa vieţii unei fiinţe atît de gingaşe...

Am mai trecut şi-n această iarnă, nu am mai văzut veveriţe, dar nici alt vînat. Pădure pustie.

Zilele s-au derulat şi un nou teren cu carte groasă de vizită a fost repartizat asociaţiei. Patalamaua la buzunar, colectiv corespunzător şi, la tren!

Pădure frumoasă, vînat aşa şi aşa, descoperiri plăcute. Armele au stat cuminţele în curele, iar potecile ne-au dus undeva aşa, aiurea, fără ţel precis. Fiecare cu poezia naturii alături, cu gîndul netulburat decît de adierea vîntului.

De multe ori rucsacul ne este gol, sîntem obosiţi, plouaţi, sau crivăţul ne-a brăzdat obrazul. Vînatul nostru nu se va perpeli la cuptor înecat în vin, hrana noastră din tolba sufletului nu se consumă la masă, se păstrează nealterată undeva, acolo şi cînd dorim o căutăm în memorie.

Aşa ne trec o parte din zilele de ieşire în teren, iar pentru altele, alte autorizaţii.

— Tovarăşi, sîntem un colectiv de trei, cu toate cele legale puse la punct, dorim şi noi o autorizaţie, pe fondul de vînătoare „X" pentru a ne mişca. De undeva, din masa de vînători o voce răzleaţă, hodorogită de tutun strică buna dispoziţie.

— Ce să faceţi acolo, să vă plimbaţi?

— Un nod în gît şi gîndul ni s-a oprit pe buze.

Au simţit aceşti „vînători" farmecul naturii? Au pipăit cu privirea blana în mişcare a unei căprioare fără să o sperie? Au urmărit vreodată în zbor un tandem pedalînd din aripi, cîntîndu-şi uvertura mariajului? Au prins în memoria lor un cîrd de boboci ai raţei sălbatice din care unul mai pişicher se ascunde pe spinarea mamei? Au citit în viaţa lor pe Brătescu-Voineşti? Pe Ionel Pop? Pe marele Sadoveanu? De Odobescu mira-m-aş. Au privit în veghe focul aşteptînd ivirea zorilor? Nu cred.

Vînătoarea nu este o îndeletnicire de îmbuibare, de gurmand, de afacerist ori de îmbogăţire. Vînătorea este reversul.

Petru MEHEDINŢEANU

ÎN DOUĂ IŢE

● *La drept vorbind, mai mulţi fazani am văzut prin oraşe, decît în pădure...*

● *Cine spune că nu se moare de rîs, să meargă în pădure.*

● *Vînătorule, zise căprioara, fă-mi dovada că mă vezi cu un ochi şi eu te voi vedea cu doi.*

● *Ne-a mai rămas atît de puţină căldură în suflete, încît ne îngheaţă răceala pădurilor.*

Gh. PENCIU

Bursucarii

Reamintindu-mi de momentele trăite în natura plină de farmecul unor nopți înstelate, cu dealuri și păduri pudrate de lumina palidă a lunii alături de oameni sărmani și câini vrednici, fiindă aceștia erau bursucarii, vreau să povestesc despre o ciudată și interesantă îndeletnicire practicată încă de pe timpul strămoșilor noștri.

Bursucăritul sau viezuritul, cu alte cuvinte capturarea acestor patrupede cu blană valoroasă, avea mai multe scopuri, printre care în primul rînd protejarea culturilor de porumb pe care bursucul, ca mare amator al bobului auriu, le dijmuia fără cruțare înainte de coacere, prilejuind pagube celor ce le cultivau. Desigur, blana și grăsimea abundentă a bursucilor erau valorificate la prețuri bune de către industria prelucrătoare, fiind incluse și în produsele de export ale țării noastre.

Vînătoarea de bursuci practicată cu câini specializați numai în scopul amintit, desfășurată în nocturnă după cum vom vedea, apare cu totul interesantă constituind un divertisment vînătoresc despre care se știe prea puțin și care, în bătaia lunii oferă un spectacol de neuitat. În toamna tîrzie, cînd porumbul copt a fost recoltat, în amurg sau la ore mai tîrzii, bursucul își părăsește în liniște, cu cea mai mare precauțiune cetățile inexpugnabile, în căutarea hranei, formată din rozătoare, melci, insecte (mai ales greieri), fructe de pădure etc., pe care le găsește din abundență în crîngurile și pășunile presărate ici colo cu cîte un păr sau măr sălbatic, ale căror fructe le savurează dovedind a fi un adevărat omnivor.

Capturarea bursucilor la vizuină este dificilă în cele mai multe cazuri soldîndu-se cu insuccese, chiar cu pierderea unor cîini de valoare în labirintele săpate cu atîta ardoare de generații întregi, aparținînd acestei specii atît de ciudate. Cetățile pe care le consruiesc bursucii, constituie, la un moment dat, adevărate miracole, adposturi de nepătruns pentru dușmanii ce-i urmăresc, jinduind după pielea valoroasă și untura atît de căutată, chiar și pentru leac...

Pentru motivele arătate, în trecut neexistînd alte reglementări, am ales și preferat vînătoarea de viezuri cu cîini hărțuitori, în timpul nopților lungi la sîrșit de toamnă, atunci cînd bruma groasă, cu aspect de omăt, permitea cîinilor să se orienteze rapid și sigur în depistarea ursuleților păgubitori. Într-adevăr epitetul pare a fi potrivit mai ales la fine de noiembrie, cînd după o adevărată cură de îngrășare constituind aprovizionarea de iarnă, bursucul apare ca un ursuleț rotofei cu o blană abundentă, înarmat cu gheare puternice, constituind adevărate cîngi, ce-i servesc pentru apărare și totodată pentru „munca în subteran".

Odată cu căderea primei zăpezi, cel scăpat de cîinii hărțuitori se retrage în cetatea sa pe care o stăpînește în liniște, dormitînd cît mai mult, întrerupînd visele ce-l poartă în lanurile nesfîrșite de porumb în lapte, doar cînd și cînd cu ocazia încălzirii timpului, permițîndu-și astfel mici incursiuni în jurul viziunii. Bursucul, animal singuratic, nu face provizii pentru iarnă, consumînd doar alimente proaspete ce nu pot fi stocate prin însăși natura lor; așa cum am mai arătat, cămara lui pentru iarnă o poartă mai practic în spate, sub forma unui cojoc gros de grăsime. Toate relatările în legătură cu preocuparea acestui ciudat animal de a face provizii pentru iarnă, constituie basme lipsite de orice adevăr. În lunga experiență de bursucar inveterat, am avut multe ocazii de a mă convinge de acest adevăr, afirmația avînd la bază chiar elementele de biologie ale speciei.

Bursucul, animal puternic înzestrat cu forță, agerime deosebită și mijloace de atac și apărare, ce depășesc cu mult pe cele ale cîinelui, nu poate fi capturat nici chiar la suprafață, decît cu participarea a doi, trei cîini puternici și versați în bătălia cruntă ocazionată de întîlnirea respectivă în plină noapte.

Desfășurată mai ales în bătaia lunii, lupta între cîini și bursuc apare deosebit de spectaculoasă și palpitantă după ce cîinele conducător, singurul lăsat să urmărească liber în teren, parcurgînd distanțe apreciabile, descoperă bursucul, cu atîta precauțiune urmărit, atacă fulgerător chemîndu-și, cu lătrături scurte și întărîtate, ajutoarele purtate în lesă de stăpînii

bursucari. Chemarea la luptă, lătrăturile pline de furie, se fac auzite de multe ori la distanțe mari, chiar kilometri întregi în liniștea nopții, auzindu-se apoi numai tropotul cîinilor eliberați din lese, care în cea mai perfectă liniște, pentru a nu se deconspira, aleargă în ajutorul conducătorului. Odată ajunși la bursucul atacat începe lupta cea mare, ce devine un adevărat vacarm, lătrături, sîsîituri, văicărelile cele mai diferite ale celor ce se mușcă și fulgeră cu ghearele, transormînd liniștea nopții într-un mic infern. După o probă strașnică de fugă, peste stufărișuri, mărăcini și spinet, își fac apariția pe cîmpul de luptă și bursucarii cu primitivele lor furci cu două coarne, ce intrate în acțiune, reușesc să curme fantastica luptă din noapte.

Așa am petrecut în copilărie și adolescență alături de oameni și cîini, adevărați ortaci, clipe de neuitat, reușind să obțin sute de trofee, între care multe de o rară valoare depășind nu arareori peste 25—30 kilograme.

Desigur, bursucăritul a rămas pentru mine doar o amintire, cea mai frumoasă din viață, a unor timpuri trecute cînd viezurele, în cele mai multe cazuri era disprețuit de vînători, cei care se delectau cu această pasionantă vînătoare nocturnă fiind în cele mai multe cazuri țăranii localnici, oameni sărmani cărora li se produceau pagube, care la început din constrîngere, mai apoi cu pasiune, creșteau cîini pricepuți pe care îi foloseau numai cu scopul amintit. Cîinii hărțuitori destinați bursucăritului nu urmăreau și nu atacau decît viezurii și pisicile sălbatice, al căror miros penetrant devenea o adevărată obsesie pentru acești minunați ortaci ai omului. În pasionanta activitate de bursucar am crescut și dresat zeci de cîini specializați pentru acest scop, cojoacele purtate de ursuleții capturați împreună cu tovarășii mei de bursucărit, badea Niculae din Pîriu și Gheorghe a Floarei, ajungînd chiar și în străinătate.

Cu nostalgie îmi amintesc de nopțile petrecute în tovărășia celor doi prieteni și a valoroșilor noștri cîini, nopți ce au rămas pentru mine de neuitat mai ales după obținerea unor capturi atît de mult rîvnite, viezuroi uriași bătăioși și plini de vitejie.

Mă văd parcă și acum într-o noapte înstelată, culcat sub un copac bătrîn, lîngă focul al cărui jăratec perpelea cîțiva ciucălăi de porumb în lapte; era atîta liniște și pace în natură... Eram fericit și fără griji, aveam cîini buni formați după multă trudă, bursuci cîți doream și prieteni buni, doi oameni adevărați, sărmani ce se numeau bursucari. Liniștea din miez de noapte așternută la Gura Vadului era doar cînd și cînd străbătută de țipătul cobei, ce se văieta în pădurile din Dealul Stogurilor. Cîinii dormitau obosiți după alergătura de o noapte întreagă fără rezultat, iar luna ascunsă după un nor, ne îndemna parcă la un somn dulce de dimineață. Era tîrziu, „găinușa" urcase sus de tot pe bolta cerului printre ploaia de stele. În curînd trebuia să facem cale întoarsă, singur Tigru, cîinele conducător era de veghe, el nu suporta eșecurile, mereu cu capul în sus, adulmecînd înregistra orice adiere și mișcare, doar, doar va apare ceva undeva chiar foarte departe. Tresărind se ridică la un moment dat și rămase încremenit cu piciorul drept din față îndoit în chip

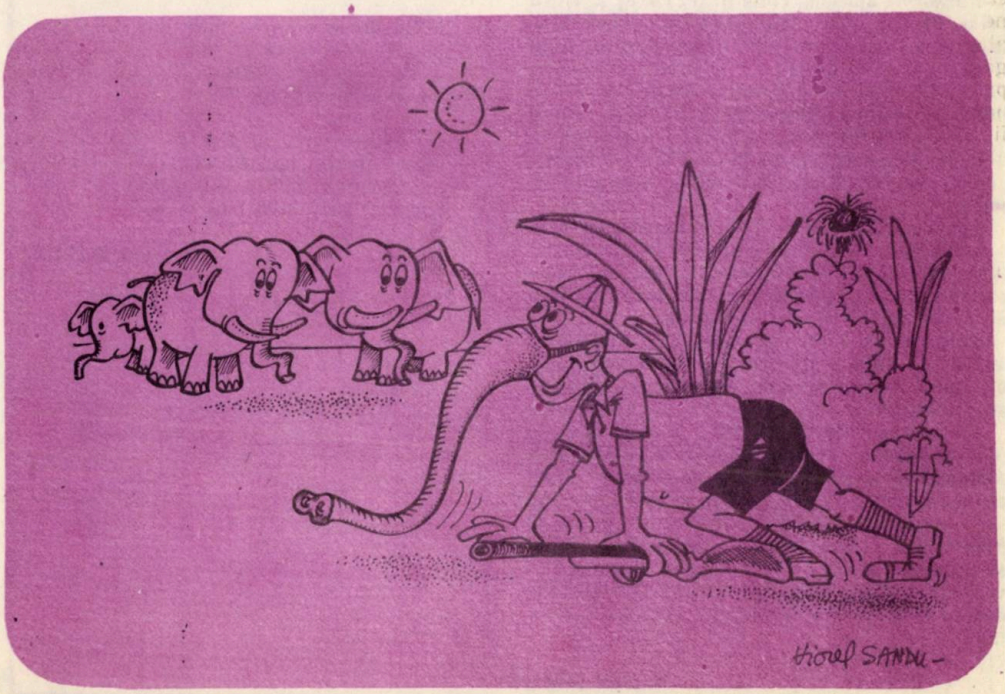

de pontator și apoi pornește ca un resort, trăznet fără glas pierzîndu-se printre muroii din Gura Grecii. Ținuți de scurt în lese, Nero, Burcuș și Bujor dau semne de nerăbdare, rămîn însă în cea mai perfectă tăcere și știu parcă de disciplină și de faptul că numai păstrînd liniște totală vor avea succes. Trec minute de încordare, apoi jumătăți de oră și nimic, doar că în depărtare se văd parcă mijind zorile cu nuanța purprie, a dimineții. Moment de mare emoție: cîinii smucesc puternic în lese, mîrind nemulțumiți că nu sînt liberi. Se aude grăind molcom, pe șoptite, badea Niculai, „măi Gheorghe nu-i a bună să dăm drumu' la cîni, am auzît oarece bătînd pogan tocmai în Baraboiș". Zis și făcut, cu cea mai mare rapiditate, apoi se aude numai tropot ușor și goană rapidă fără glas. Acum la sfîrșit de noapte, se face auzită la mare depărtare bătaia lui Tigru, într-un fund de coclaur, bătaie pe loc întărîtată pe viezure. De acum au ajuns și ceilalți vulturi la pradă și se încinge adevărata harță culminînd cu o adevărată orchestrație. Cînd și cînd se aude chelălăitul lui Nero cel bătăios, care de obicei nu iartă nici un bursuc. După o veritabilă cursă de obstacole, orientîndu-se greu în desișul nepătruns al terenului, ajungem și noi la locul disputei în lumina lunii ce de acum începe să pălească, cedînd locul astrului fierbinte, apare în fața noastră, baricadat cu multă dibăcie într-o tufă de porumbar, înconjurat de cîinii ce-l hărțuiesc aprig, un viezure enorm de culoare închisă, cu ochi fosforescenți strălucind metalic pe capul mic, dungat. Bursucul atacat din toate colțurile, ridicat pe labele din spate, se apără vitejește cu cele din față înarmate cu cîngi ce lasă urme serioase pe trupurile hărțuitorilor. Simțindu-ne aproape cîinii prind curaj și Tigru cel neînfricat, ajuns aproape să fie scalpat, trece la un atac fulgerător, înfigîndu-și puternic colții în gîtlejul celui atacat, ce apoi este imobilizat de ceilalți cîini, deveniți eroii acestei splendide nopți de toamnă tîrzie. Furca cu două coarne — arhaica armă a bursucarilor — intrînd în acțiune pune capăt luptei în care atît cel învins, cît și învingătorii s-au hărțuit cu adevărat vitejește.

Așa s-a întîmplat în noaptea aceea pe care o revăd mereu amintindu-mi de prietenii mei bătrîni, care m-au părăsit demult, oameni adevărați alături de acei cîini credincioși și care și ei, la fel, au dispărut fără urmă.

Bursucul capturat era serios pregătit pentru iernat, cu o blană asemenea vulpilor argintii și o slănină ce-i îngreuna mult mișcările, depășind greutatea totală de peste 30 de kilograme.

Nu ne mai doream, oameni și cîini, decît o plăcută odihnă la casele noastre. Însîngerearea dimineții ne grăbea spre sat pe știutele cărări ce conduceau prin zăvoaiele înncremenite acum sub bruma groasă, lipsite de cîntul matinal al păsărelelor plecate pe alte plaiuri. Era plăcut să te întorci acasă ca un adevărat bursucar invidiat chiar de Tințiri Diacul, marele viezurar despre care voi mai încerca să povestesc în viitor.

Mircea SIMU

LUPUL LUI BRÎNZOI

Iarnă. E pospai zăpada,
Către zori cernută doar;
Vînt deloc. Nici adiere
Nu-i în codrul de stejar.

Liniște... de catedrală
Cînd... deodată: Ho! și Hei!
Se începe hăituiala
Stabilită, cu temei.

.....

Stă Brînzoi cu pușca gata
Pentru tras, să tragă-n plin.
(Pînă azi, mai împușcase
Doi-trei iepuri, pe puțin...).

A mișcat mai jos o tufă;
Trage fratele Brînzoi
Două focuri... ca să tragă,
Chiar aiurea. Dar, apoi,
Cînd se termină bătaia
Îl întreabă un ortac:
— În ce-ai tras? — În urechilă
Dar... nu i-am venit de hac.

Altul dă-de-o parte, tufa
Și-ntre ramuri ce se rup,
Vede-ntins fără suflare
Chiar o namilă de lup.

— Asta-iepure, nu glumă,
Ne-ai făcut-o mă, Brînzoi!
— Doar un lup? e de mirare;
Eu... să știți... am tras în doi!

Ion BOTEZ

Animale date uitării: Hilacul

Ion NANIA

ÎN CAPITOLUL „DESPRE VÎNĂTORILE domneşti" din „Descrierea Moldovei", *Dimitrie Cantemir* afirmă textual: „Finita venatione, pura animalia, quae escae inserviunt, partim ad principis culinam deducuntur, partim inter barones aut militiae praefectos distribuuntur: impura, vulpes, lupi, ursi, feles sylvaticae, hylaces et si quae alia eiusmodi animantia Moldavie montes alunt, peikis vel pedissequis principis cedunt, qui ex eorum coriis haud parvum lucrum sibi conciliant". Privitor la textul de mai sus s-a afirmat că „este însă imposibil de răspuns la ce animal se referă Cantemir folosind termenul latin de hylaces (plural de la hylax?). Acest cuvînt nu apare deloc în dicţionarele limbii latine şi putem doar face menţiunea că el a fost eludat atît de traducătorul german din secolul al XVIII-lea, cît şi de toţi ceilalţi ce s-au servit direct sau indirect de manuscrisul latin originar. (S. Haimovici, 1974).

Într-adevăr, nimeni nu a tradus termenul hylaces pînă la ediţia bilingvă din 1973, Editura Academiei R.S.R., în care textul de mai sus este tradus astfel: „La sfîrşitul vînătoarei, animalele curate, care sînt bune de mîncat, unele sînt aduse la bucătăria domnului, altele se împart între boieri sau între mai marii oştii; cele necurate: vulpile, lupii, urşii, mîţele sălbatice, ciinii şi alte animale de acelaşi fel care trăiesc în munţii Moldovei sînt lăsate în seama paicilor sau slugilor domnului, care îşi fac un cîştig destul de bun din pieile lor". Privind termenul hylaces, traducătorul arată într-o notă de subsol că „Un substantiv hylaces nu e cunoscut autorilor antici (...). E vorba oricum, de un animal lătrător sau urlător: poate ciini sălbatici?", despre care *Sergiu Haimovici* este de părere că „este posibil să fie vorba de cîini, dar sălbăticiţi". *Constantin C. Giurescu* ne spune că: „Termenul hylaces al textului latin l-am tradus prin cîini sălbatici deoarece n-am certitudinea că ar fi existat şi hiene — speţă care ar corespunde etimologic cel mai bine termenului latin (hylaces = care latră, care urlă)". Ceea ce nu au cunoscut traducătorii şi cercetătorii respectivi este faptul că verbul apare şi substantivat, într-un zoonim, nume de cîine. *Ovidiu*, în „Metamorfoze" vorbind despre Acteon, prefăcut în cerb, găseşte pretext să enumere ciinii folosiţi de romani la vînătoare, mai toţi provenind din Grecia, printre care şi „Hylactor cel cu vocea ascuţită", aşadar numele provenindu-i din cauza vocii sale ascuţite, asemănătoare deci cu a hilacului din vechiul nostru grai.

Surprinzător, cuvîntul folosit de *Cantemir* pentru unul din animalele „spurcate" din Moldova este întîlnit în balada „Vodă căpitan Matei", culeasă de noi din satele Leşile, Bîrlogu şi Miroşu, judeţul Argeş: „... Şi-au umblat Şi-au vînat: Pădurile Cu fiarele: Purcăreţele Cu mistreţele: Măgurile Cu vulpile: Mărăcinaşii Cu iepuraşii: Ududacii Cu hilacii:..." Mai întîi ne-a fost destul de greu să identificăm termenul la plural, ududacii, aşadar, la singular ududac, învechit şi extrem de rar, găsit în afară de locurile baladei, în alte două localităţi din sudul judeţului Argeş: Mozăceni şi Slobozia, sinonim cu „Ududoi, ududoaie s.m.... Mîncătura de ape; rîpă, schochină" (*D. Udrescu*, 1967).

Persoanele de la care am cules balada nu au ştiut să ne explice nici ce sînt ududacii şi nici hilacii. Dacă pentru primul termen ni s-a spus că „poate sînt mărăcinişuri, nişte lăstărişuri", despre hilaci, ca şi despre plotuni, nu au putut să ne spună decît că „au fost nişte animale, care nu mai sînt demult pe la noi". În această

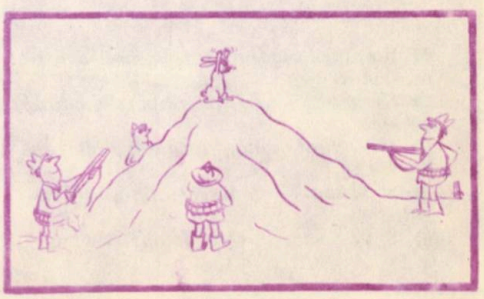

problemă am fost lămuriți însă pe deplin de către bătrînul vînător *Ioniță Buică* (n. Sisu Ion, 2 septembrie 1887), care ne-a mărturisit că „Hilacul este un animal care nu este nici lup, nici vulpe; urlă ca lupul, dar are culoarea vulpii. Eu am pușcat un hilac cînd eram flăcău, cam pe la 1905, în Zidureanca. D-atunci nimeni n-a mai văzut hilaci pe la, noi". Deși bătrînul vînător nu știe un alt nume pentru animalul pe care-l vînase, nu încape nici o îndoială că, după descrierea făcută, corespunde cu exactitate șacalului.

Așadar, poporul român a moștenit un termen inexistent în alte limbi, pentru șacal: hilac (pl. hilaci), cuvînt pe care *Dimitrie Cantemir* l-a cunoscut, dar nu a găsit un termen latin pentru a-l traduce altfel decît „hylaces", adică hilaci, șacali, astfel dacă ar fi fost vorba de cîini, ar fi folosit termenul latin binecunoscut.

În limba română se găsesc foarte puține derivate ale acestui străvechi cuvînt carpato-balcanic. Ne gîndim la numele cu baza „Hilal": satului Hilești, atestat documentar la 25 august 1469, cînd este întărit jupanului Mihail din Ruși, ori la actualul sat Ilaciu din comuna Alunu, județul Vîlcea. Surprinzător, amintim de un zoonim Hilacu, nume de cîine, aflat prin 1945 în gospodăria lui Lixandra Ilie, poreclit Jegură, din satul Morteni, județul Dîmbovița.

Nici nu se putea ca poporul român să nu aibă un nume străvechi pentru un animal comun altădată faunei carpatice. Să amintim fosilele din Peștera Brașov, precum și prezența șacalului în neolitic și în epoca romană din Dobrogea. Prezența șacalului în 1956 și 1984 în Bazinul Ciucului (*Simion Takacs*, V.P.S., nr. 4, 1984) precum și în alte puncte din țara noastră, dovedește cîtă dreptate avea *R. Hönike* cînd susținea că șacalul a fost destul de numeros în țara noastră în secolulatrecut, avînd nume bineprecizate: șacal, cical sau cicală, provenit din tc. cakal, iar acesta derivat din pers. shikal. Prin cele arătate mai sus, noi am vrut să dovedim că a existat și un nume arhaic, specific vetrei carpatice: hilac, la plural hilaci.

URME ÎN PAȘII VORBEI

● *Știind că vînătorii trag în linie dreaptă, iepurii fug în zigzag.*
● *De la pocnetul de pușcă pornește firul de sînge...*
● *S-au întors vînătorii cu tolba plină de povești...*
● *Și scăpat — iepurele rămîne tot vînat.*
● *Și cocoșii au orbul găinii?*

● *Cum a ieșit din apă, cum a început s-o scalde.*
● *Nu de superstiționasă bate ciocănitoarea în lemn.*
● *Vînătorul fără iepure și pescarul fără pește sînt ca pușca fără cartuș și undița fără cîrlig.*
● *N-a auzit nimeni vreun țipar strigînd la pescari.*
● *A schimbat pușca pe undiță. Are mai mult noroc la cîrlig.*
● *Numai ciungul nu poate arăta cît de mare a fost peștele pe care l-a prins.*
● *Mai este și cîte un iepure vulpoi bătrîn.*
● *La pîndă și vînătorul ajunge popîndău.*
● *Și leul, cît este de leu, are nevoie de unul mai puternic decît el.*
● *Și din gură de lup pornește — tandră — chemarea dragostei...*
● *Frica iepurelui nu este altceva decît curajul de a scăpa.*
● *Leul nu se gudură dînd din coadă.*
● *Ea și-a ales lacul nins de lebede; el piscul umbrit de vulturi.*
● *În rotirea dorinței își piaptănă cocoșul înaripat.*
● *Nu se ia ursul după fandoselile vulpii...*
● *Toamna se aprind pădurile de culori și ard iubirile în cerbi.*
● *În vîrful cîrligului stă speranța pescarului.*
● *În limpezimea izvoarelor strălucesc păstrăvii.*
● *Dacă n-ar umbla cucul cu cioara vopsită, nu i-ar primi nimeni oul.*
● *Cînd o întoarce graurul pe fluier, frunzele codrului se încing în horă.*
● *Vînătorii și pescarii nu se trag niciodată unul pe altul de mînecă.*
● *În crapul oglindă își răsucește pescarul mustața.*
● *Și sticletele are sticleții lui.*
● *Peștele face pescarul.*
● *Pescarul, tot arătînd cît de mare era peștele pe care l-a prins, și-a făcut loc să treacă prin mulțime.*

Ion MARINESCU

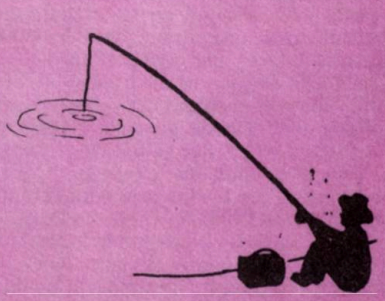

ANIMALELE ȘI CUTREMURELE

S-a constatat că unele animale reacționează înaintea ivirii seismelor, fiecare, bineînțeles, în felul său. Astfel, înaintea cutremurului din Italia de la anul 373 î.e.n. șoarecii, cârtițele și nevăstuicile au început să circule în grupuri; înaintea celui din Chile din 1868, stoluri mari de păsări maritime s-au concentrat zburînd dezordonat pe țărmul mării; iar înaintea celui din 1969 din China, tigrii grădinilor zoologice stăteau deprimați, iacii mugeau fără motiv, refuzînd hrana, iar micii ursuleți panda se țineau de cap scîncind. În luna decembrie 1974, animalele din provincia Liaoning (China) au început să aibă o comportare stranie: șerpii care hibernau au ieșit din pămînt, șobolanii circulau în mici grupuri, gîștele zburau frenetic, iar porcii deveniți extrem de nervoși își mușcau coada unul altuia, lovindu-se de pereți și de uși ca să iasă din cocinele lor. Toate aceste comportări neobișnuite au fost semnalate autorităților care au dispus evacuarea a cca un milion de oameni, astfel că puternicul șoc din februarie 1975 nu a mai făcut decît puține victime — fiindcă în China, tradițional bîntuită de seisme, există instrucțiuni descriind atît comportarea anormală a diferitelor animale, cît și obligația comunicării imediate, către autorități a acestor fenomene, pentru a se putea lua măsuri în consecință; această metodă se folosește de altfel și în Japonia. Din păcate însă, nu se cunoaște încă exact cît timp se scurge între aceste manifestări și principalul șoc al seismului — de aceea ultimul cutremur din China, în 1976, a fost distrugător; cu toată comportarea anormală constatată la nu mai puțin de 33 de specii de animale, nu a mai fost timp suficient pentru a se proceda, ca în trecut, la o evacuare eficace a populației. Există însă și alarme false ca în China, în 1973... Avertizarea prin animale rămîne deci totuși, un sistem destul de empiric.

Un recent congres geologic din S.U.A. a stabilit că animalele au această superioritate asupra oamenilor de a reacționa la diverse fenomene anterioare cutremurelor ca: modificarea presiunii atmosferice, a cîmpului electric în urma emanațiilor de gaze din pămînt, a particulelor aerosolilor, a infra și ultra-sunetelor din cîmpul magnetic etc., modificări care se manifestă pînă în zona superioară a atmosferei. O altă ipoteză a „prevestirii" seismelor de către animale ar fi că numai unele din ele ar înregistra apariția fenomenelor de mai sus, dar că ele comunică acest lucru și celorlalte, creînd un adevăraa „lanț" de alarme. În orice caz, posibilitățile lor de înregistrare sînt cu mult superioare omului. Așa de pildă, radarul: cel costruit de om cîntărește cîteva zeci de kilograme, pe cînd cel al liliacului are mai puțin de 15 grame și a fost „brevetat" acum cîteva... milioane de ani!

Geofizicienii din întreaga lume studiază cu cea mai mare atenție relația „animal-cutremurr, instalînd diverse animale în punctele sensibile ale globului. Deocamdată nu există încă instrumente care să poată prevedeaaseismele cu toată rigoarea științifică necesară, efortul savanților tînzînd să creeze asemenea instrumente măcar identice senssbilității animalelor, cu speranța că, pînă la urmă, știința va triumfa...

N.C.
(după „International Wildlife")

SCOBAR LA MUSCĂ

(sau sandalele cele noi)

Unele dintre cele mai vii și răscolitoare amintiri, urcînd din copilăria și adolescența petrecută la Dej, îmi sînt legate de malurile Someșului. Ori de cîte ori mă întorc acolo, în mod real sau în imaginație, mă încearcă aceleași emoții, cu aceeași intensitate, la care se adaugă firesc, cu trecerea timpului, o doză tot mai mare de nostalgie.

Era odată, în perioada cînd am început să descopăr singur tainele apei și a ființelor ei, cînd Someșul mă atrăgea zilnic, irezistibil. De prins pești încă nu prea prindeam, dar îi vedeam uneori sau îi simțeam pe aproape, tot mai aproape. Îmi era însă, țin bine minte, tare rușine cînd mă întorceam acasă cu undița în mînă și fără pradă și mă luau oamenii la întrebări pe stradă, mai ales vecinii. Și atunci mi-a venit o idee grozavă, aplicată imediat în practică: mi-am făcut o undiță simplă, un băț de alun subțirel cu nailonul legat de vîrf, cu o plută, plumb și cîrlig sensibile, pe care am ascuns-o într-un tufiș de pe malul apei. Astfel, mă duceam la pescuit cu mîinile în buzunar și doar cu o cutiuță cu momeală la mine. Pescuiam liniștit, iar la întoarcere, ascundeam, la locul știut, undița și veneam acasă frumos, fără ca să bănuiască nimeni de unde vin și să se lege de mine. Era grozav!

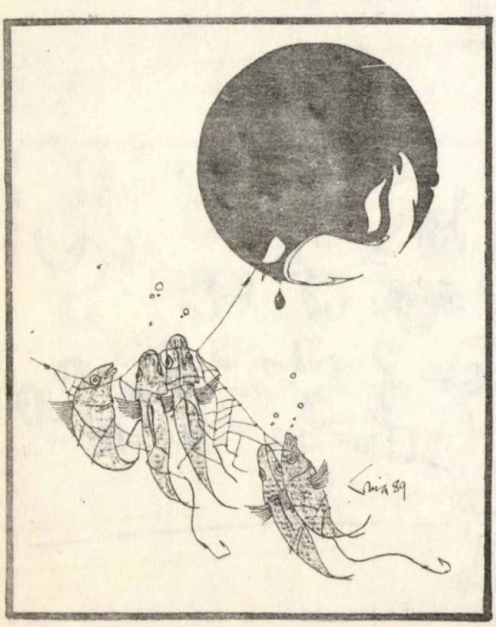

Odată însă, tocmai mă pregăteam s-o șterg spre Someș cînd tata, care era destul de sever, mă întoarce din drum ca să încerc niște sandale noi pe care mi le cumpărase. Mă întorc cam nemulțumit, dar și nerăbdător și încerc sandalele. Mă strîng parcă, puțin.

— Nu-i nimic, umblă cu ele; mai cedează și o să fie numai bune.

Ei, ce să fac, pe malul apei e cam mizerie, dar ca să nu bănuiască tata unde mă duc să pierd vremea, o pornesc la momentul potrivit spre apă, cu sandalele noi în picioare. O să am grijă de ele și basta. Și cum eram deja în întîrziere, o iau chiar la goană. Zburam, nu alta! Ajuns la Someș, nici n-am mai avut răbdare să scormonesc după rîme roșii într-un gunoi care era pe aproape și... uite ascunzișul, iată și undița la locul ei (nu mi-a șterpelit-o nimeni). O scot ușurel din ascunzătoare, o desfășor și... repede o momeală! Uite o muscă verde pe o frunză. Mă apropii cu grijă. Își freacă lăbuțele. Nu m-a observat. O înhață cu abilitate. O pun în cîrlig și arunc undița într-un ghiol mititel format într-o scobitură a malului, loc ferit, plin de tufișuri. Pluta se rotește încet, încet. Pîndesc cu respirația aproape oprită. Mi s-a părut oare?! Nu! O ciupitură. Și încă una. Și iarăși. Hai pește, cu curaj. E o muscă așa frumoasă! Verde, grasă și lucioasă. Ar fi păcat s-o lași! Trebuie să fie clean. O încearcă. Ar trebui deja s-o ducă. Sîngele îmi zvîcnește în tîmple. De ce n-o duce? Parcă o ține. E cu gura pe ea. Acum! Nu mai suport și smucesc. Bățul se îndoaie puternic. Simt cîteva zvîcnituri zdravene și... peștele a scăpat. Nici n-am apucat măcar să-l văd. Sînt aproape în transă. Repede, încă o muscă. Privesc cu disperare în jur. Nimic. A, uite-o! Pe o frunză. Mă grăbesc. Hați! Na, c-am scăpat-o! Unde a zburat! N-o mai văd. Nici o muscă, pe nici o frunză, nicăieri. A uite una, jos, pe cărare, așezată pe... (mă rog, orice pescar cu experiență care bate toată ziua malurile apelor știe foarte bine cam ce se găsește pe aceste poteci, mărginite de boschețí). Norocul meu. Atenție! Stai cuminte muscă verde. Regina Muștelor Verzi, visează, stai cuminte pe ce stai numai visează, concentrează-te în visul tău și nu mă observa! Îngenunchez, cu infinită grijă. Atenție! Să nu greșesc mișcarea. Nu trebuie să ratez și s-o scap. Cu orice risc. Peștele așteaptă. Să nu plece din ghiol. Hați! Aoleu! Nu-i nimic, am noroc. Important e c-am prins-o. Repede la undiță! O pun în cîrlig. Să n-o scap tocmai acum. Mă șterg rapid pe mînă. Arunc din nou undița la ghiol. Timpul s-a oprit. Nu mai există nimic pe lume decît pluta. Tresare iar! Doamne, ajută-mă! Hai, pește. E regina muștelor... Încă odată. Așa. Așa... Acum! Trag puternic, bățul se îndoaie din nou. Peștele se zbate, face valuri, iese la suprafață. Extraordinar! E argintiu, aripioarele și

coada roşii. Botul năsos şi gura tăiată drept, dedesubt. E scobar. Culmea... la muscă! Dar n-am timp. Malul e cam înalt. Nu-l pot scoate, bățul e prea subțire. Trebuie să mă las în apă. Aoleu, sandalele?! Trebuie să le scot. Repede. Cu o mînă țin undița, ochii la pește. Cu cealaltă bîjbîi după cataramele sandalelor. Cumva reuşesc să scot una. Cealaltă nu vrea să iasă şi pace. Nu mai am timp. Scap peştele. Mă aşed pe fund şi cu piciorul gol împing sandaua pe jumătate desfăcută. Nu merge. Peştele se zbate crunt. Apăs puternic cu piciorul şi deoată pleosc... sandaua zboară în apă, lîngă peşte. Încremenesc. Pluteşte. Repede în apă! E destul de adîncă. Îmi trece peste pantalonii scurți. Peştele parcă a înnebunit de tot. Dau să-l lipesc de mal şi să-l prind cu mîna. Nu reuşesc, o dată, de două ori. Şi ce era de întîmplat se întîmplă: nu apuc să-l prind bine, e mare şi lat, se zbate, îmi alunecă din mînă, se desprinde şi din cîrlig... şi se duce. Simt un gol imens în stomac şi o slăbiciune bruscă în genunchi. Parcă mi s-a scurs tot sîngele din picioare. Sandala! Întorc repede ochii, tocmai suficient ca să mai apuc să văd cum, ieşită din ghiol, surprinsă de curent şi bîldîbîc, dispare uşor, sub apă. Schițez un gest reflex, fără speranță... Prea tîrziu. Şi rămîn aşa, mut şi nemişcat în ghiol, într-o poziție cu totul neobişnuită, cu apa aproape de cureaua pantalonilor, cu ochii holbați, cu sufletul răvăşit. Dacă cineva ar fi trecut tocmai atunci pe acolo, întîmplător, şi ar fi dat brusc ochii cu mine, desigur ar fi rămas foarte surprins. Dar am avut noroc să fiu măcar lăsat în pace, singur, pradă celor mai diverse stări sufleteşti care se roteau amețitor. Ce peşte frumos a fost... dar ce bătaie iau eu acasă! De ce nu l-am apucat de branhii? De ce n-am apucat mai întîi sandala cît mai plutea?

Un cîrcel în picior mă trezeşte oarecum la realitate. Mă cațăr afară pe mal. Stau şi cuget. Şi după o îndelungată chibzuință nu găsesc altă soluție mai bună decît să ascund sandala rămasă lîngă undiță, în tufiş şi s-o pornesc spre casă desculț.

Nu are importanță cum s-au terminat pînă la urmă lucrurile cu sandalele cele noi, dar ştiu că, deşi fără undiță, n-am mai făcut drumul spre casă liniştit şi dezinvolt...

Marin GRUIA

Vidra

Luînd cu furca ultimele pale de fîn şi aruncîndu-le frățîne-său în sanie, Costan a observat mişcîndu-se ceva sub podina stogului. Trăgînd cu coada ochiului într-acolo, deveni mai atent în mînuirea uneltei. Constatînd că încetineşte aruncatul, Ilie îl îndeamnă: „Grăbeşte, Costane, grăbeşte-te!"

„Mă grăbesc, mă grăbesc" — răspundea el. Mai mult se gîndea însă la ce-ar putea să fie sub podină, decît la încărcat. Tare ar fi vrut ca dihania aceea mişcătoare să fie o vulpe. „Fie ce-o fi, de mîna mea tot nu scapă" — dădu el glas gîndului oprindu-se din lucru. Ilie îl auzi şi văzîndu-l stînd, se răsti la el: „Ce bombăni acolo? Ce nu scapă de mîna ta? Hai! Zvîrle fînul mai repede!" „Ia, dihania ce se ascunde sub podină". „Ce dihanie? Niște sărăcii de şoareci trebuie să fie. Vezi-ți de treabă şi dă mai repede!" „Îmi văd, îmi văd. Dau, dau" — răspunse Costan şi scormonind cetina se pomeni că-i țişneşte pe lîngă picioare o mogîldeață neagră-albăstruie, mai mare ca un motan şi aleargă spre malul Bîlcii. „Iat-o!" strigă Costan şi, încercînd să sară după ea şi s-o lo-

vească cu furca, se împiedică cu opincile în cetină şi se prăvăli, cît era de lung, în zăpadă. „Vidra, deşteptule! Prinde-o, n-o lăsa!" ţipă Ilie şi, dînd să coboare din sanie, se răsturnă cu aproape jumătate din fînul încărcat. Pînă a reuşit Costan să se ridice în picioare şi să ia furca de jos, pînă a ieşit Ilie din grămada de fîn, vidra a şi străbătut porţiunea de teren ce despărţea stogul de pîriu şi s-a scufundat în apa străvezie, ascunzîndu-se în cotloanele de sub ţărm. „Deştept mai eşti, n-am ce zice! îşi vărsă Ilie năduful. Să laşi să-ţi scape de sub nas asemenea minune!?" „Iaca mi-a scăpat! Spuneai că-s şoareci şi să-mi văd de treabă..."

Tot ciorovăindu-se ei aşa vreme de aproape un ceas şi tot, aruncîndu-şi vina unul pe altul, au fost nevoiţi în cele din urmă să se lase păgubaşi şi să se apuce de încărcat fînul, răsturnat din sanie. Apoi l-au strîns cu drucul şi, legînd lanţul, au pornit spre sat, pe lîngă boi. Pînă acasă Ilie n-a făcut altceva decît să-l mustre pe Costan, zicîndu-i: „N-ai fost în stare s-o prinzi. Ştii tu cît ajunge o blană de vidră? Îi mai scumpă decît o vacă. Ciubote de lac şi cuşmă de astrahan ne cumpăram pe ea, deşteptule!"

După această întîmplare, ani în şir, cei doi fraţi au tot clădit fînul în locul acela şi cînd îl transportau iarna acasă, erau cu ochii în patru că doar-doar vor da din nou peste norocul ce le-a surîs atunci. Dar nici o vidră nu s-a mai oploşit pe la stogul lor. Şi ei se înţepau mereu cu vorbe, dînd într-una vina unul pe altul...

Ion PUHA

PRETEXTE VÎNĂTOREŞTI

— Al naibii guguştiuc, se vaietă un vînător, patru focuri am tras şi el continuă să zboare.

— O fi surd, îl consolează prietenul său...

●

Iepuraşul, către mama iepuroaică:

— Mamă, şi pe mine m-a adus barza?

— Nu, puiule, pe tine te-a scos un scamator din pălărie!

●

— Blana de hermelină este extrem de preţioasă. Mai ales pentru hermelină!...

●

La psihiatru:

— De cînd ziceţi că aveţi impresia că sînteţi cal?

— Încă de pe cînd eram mînz!

●

Totu-i relativ: pentru un dromader, numai cămilele sînt cu adevărat cocoşate!

●

— Doctore, soţul meu se crede leu!

— De cînd?

— De cînd şi-a lăsat coamă...

●

— Am auzit că un mistreţ l-ar fi atacat pe învăţătorul nostru.

— Şi cum şi-a dat seama mistreţul că e tocmai el?

●

Bunicul: Şi am fost atacat de cinci lupi furioşi...

Nepotul: Bunicule, ultima oară era vorba doar de trei lupi.

Bunicul: Da, dar erai prea mic, ca să poţi auzi ceva atît de groaznic.

●

La un cabinet medical stau în sala de aşteptare un vînător cu o rană şi un alt cetăţean. Intră vînătorul. Cînd iese, cetăţeanul îl întrebă:

— Aţi fost consultat?

— Desigur.

— Şi ce v-a întrebat medicul?

— M-a întrebat ce am în rană...

●

Discuţie la aniversarea a zece ani de la căsătorie.

— Ei, ce părere ai, întrebă soţia, tăiem şi noi doi iepuri?

— Ce vină au iepurii în toată povestea asta? se miră soţul.

●

Un scoţian se vaită că e mereu ameninţat de hoţi.

— De ce nu vă cumpăraţi un cîine?

— Un cîine? Dar costă al naibii! Mai bine latru eu...

Traducere şi adaptare
Ion NEGREANU

FOCURI LA DUNĂRE

(Fragment de roman)

„Cînd vine primăvara și începe să se rupă gheața Dunării, un intendent de la înalta poartă închiriază pescuitul în Dunăre în schimbul a șaptezeci și șapte de poveri de așpri arendă și apoi, venind la pașa din Silistra de pe malul Dunării, îi dă lui zece pungi pentru înregistrare și douăzeci de pungi drept cheltuieli și începe să pescuiască în Dunăre".

Paul de Alep — Călător arab în Țările Române.

LACUL DIN INSULĂ

PRIVITĂ DE PE MALUL LICHIREȘTIUlui, de aici, de lîngă casa marginii, Borcea îi apărea lui Petre ca un ciob de sticlă cu vîrful tăios îndreptat către Dunăre. Ciob uriaș, zdrențuit pe margini de malurile neregulate ale nisipăriei de pe malul celălalt. Privind unghiul acela, aștepta ca din clipă în clipă s-apară un catarg, un ceam sau o lotcă să spargă luciul mat în care se oglindea cerul de plumb siniliu al acestei zile de septembrie. O adiere, abia-abia o mai încrețea mai încoace, în cot. Mai la vale, cîțiva copii aruncau cu pietre în apă, făcînd scara pisicii. „Scara pisicii" îi zîmbi. Copil fiind, se întrecea cu ceilalți și reușea cele mai multe sărituri, știa să-și aleagă pietrele cele mai plate.

Pe drumul de pe mal, dinspre Crînceni, venea un car înzestrat între cele două hulube cu o vacă ce călca somnoroasă în praful galben. Cîțiva guguștiuci guguiau în salcîmii din apropiere. Aștepta privind apa, o întîmplare, ceva, care să spargă tiparele acestea pe care le cunoștea de copil, cînd fugea de acasă de sub ochii lui Tudor. Simți furnicături în mîna dreaptă și îi veni să arunce cu o piatră să facă o scara pisicii, să spargă ciobul în care cerul se scurgea la vale, spre Deltă. De aseară simțea că ceva plutește în aer. Era o presimțire de care nu s-a putut dezbăra pînă acum. Erau mai mulți în bolta Vancăi. Nu-și mai aduce aminte ce-și vorbiseră pînă atunci cînd, Soare lepădase dintr-o suflare vestea:

— Aseară ne-a furat năvodul de pe Lebădoiu, de pe lac.

— Cine mă, Soare?

— Dracu'știe! Îl lăsasem acolo, să nu-l mai cărăm cu noi. Pescuisem cu el, era ud al dracu: cînd ne-am dus ieri — ia năvodul de unde nu-i. L-am căutat toată ziua. Urmele duceau către Duuăre.

— Urme pe apă, mă, Soare!? întrebase Lambe.

— Da, nea Lambe, printre stuf și păpuriș s-a făcut cărare. În malul Dunării am găsit urmă proaspătă de barcă.

— Silistrenii, sigur, își mai aduce aminte că a spus și el atunci. Ceilalți îl încuviințaseră dînd mulțește din cap. Erau în bolta Vancăi, gîndeau atunci. Vor veni să iscodească, să afle al cui a fost, ce se vorbește pe aici, le-a spus la plecare.

*

La șase zile după furtul năvodului, moș Firică, ajungînd cu oile pe malul lacului de pe insulă, acolo unde el se desface în două, a dat oile la apă. Cu greu putuseră pătrunde prin stuful des ca peria și înalt cît un cal cu călăreț. Pe pluta de pe lac, popa din Ostrov cu preoteasa. Icnea popa, înfigînd sticiul în fundul lacului ca să pună în mișcare sulinarii din care era făcută.

— Ia te uită, popa e și pescar!? se minună Firică, dracu a mai văzut? a luat-o și pe pîntecoasa de preoteasă cu el, mare minune!

S-au oprit în dreptul lui Firică, aici apa era mare; o groapă. Sălciile de pe mal plîngeau cu lacrimi mari ce picurau sfielnic pe oglinda lacului, înfiorîndu-l.

— Ține, fă, îl desfășori încet, fără grabă. Vezi să nu cazi în apă!

— Ai grijă tu, să nu-ți uzi anteriul, trebuia să-l lași acasă.

— Să mă bănuiască lumea!? cap sec, și se aplecă desghiocînd o flendură din care scoase un clondir. Cîțiva stropi, argintați de razele soarelui se prelinseră de pe barba stufoasă pînă pe anteriul decolorat care îi făcu nevăzuți.

— He! he! Bănuială? Ce-o vrea să spună popa? Nu-i lucru curat. Putea veni să pescuiască cu altcineva. De ce a luat-o tocmai pe preoteasă?

i-a încolțit bănuiala lui Firică. S-ascunde popa, nu vrea să-l afle lumea...

— Hai, fă, mai repede! ce te moșmondești atît, nu vezi că am început să-mping?

— Ai răbdare că-i încurcat..., fața roșie dădea semn că în mintea ei se scorniseră cuvinte cărora nu le putea da glas.

Pluta din capul năvodului îl făcu pe Firică să tresară. O mai văzuse undeva, nu-și mai aduce aminte, dar culoarea roșie o știe. E la trei coți de preoteasa care începuse să asude vîrtos. Popa se opintea în stici cu ochii bulbucați la preoteasă și la stufui de pe maluri. I-era frică popii.

— Așa, vezi... dă-i drumul mai repede că-l tîrîm după noi!

— Auu...! se auzi glasul ei în timp ce năvodul agățat de ghiul, o trăgea spre marginea plutei, sări că mă trage!!

Totul a fost ca o fulgerare, n-a mai avut timp. Pluta se îndepărta lin de semnul roșu în apropierea căruia se formase o bulbuoană din care ieșeau boabe mari de aer, semn că acolo, în adînc, femeia se zbătea să iasă de sub năvodul care se prăvălise peste ea.

*

— Ce era să fac taică? om bătrîn... N-aveam timp s-ajung la ea, căzuse și năvodul peste ea. Dracu' l-a pus?! povestea el unor pescari din Lichirești care aveau vad de pescuit aproape de tîrla lui.

— L-a pedepsit ăl de sus, năvodul era furat de pe Lebădoiu, lacul din fața Lichireștiului, se îndulcise popa Stan la coadă de pește. Ai văzut mă, unde ajunse năvodul ălora?! Îi bănuiau pe bulgarii din Silistra, se adresă Lascu, bărbosul, lui Miu, tovarășul său mai tînăr care asculta cu privirea uimită ce-și spuneau cei doi.

— Așa e taică, l-a pedepsit. Dacă l-ați fi văzut cînd și-a tras muierea afară... în năvod! Îi plîngeați de milă. Am recunoscut pluta, semnul roșu... Lichireștenii au mai pescuit cu năvodul ală pe lac, aici pe insulă.

— Moș Firică, ăl de sus a făcut dreptate în felul lui, să vedem ce o să-i facă pescarii cînd vor auzi de isprava lui.

Într-o noapte, la cîtva timp după întîlnirea lui Firică cu pescarii pe malul Dunării, o pălălaie mare a înroșit dealul Ostrovului, preț de mai multe ceasuri.

— Iartă-i Doamne, își zicea Firică, sprijinit în ciomagul de frasin, mare pojar pe ostroveni, iscat în puterea nopții! nu-i lucru curat... O cruce mare, făcută cu evlavie, întări spusa bătrînului..

Firică, de pe insula lui, n-avea de unde ști că ardea casa popii și, fiind noapte, n-a văzut barca ce intra tăcută, cu repeziciune, pe gura Borcei, înghițind-o tainic, odată cu povestea lacului care de atunci se numește Cracii Preotesii.

Petre STĂNESCU-CĂLĂRAȘI

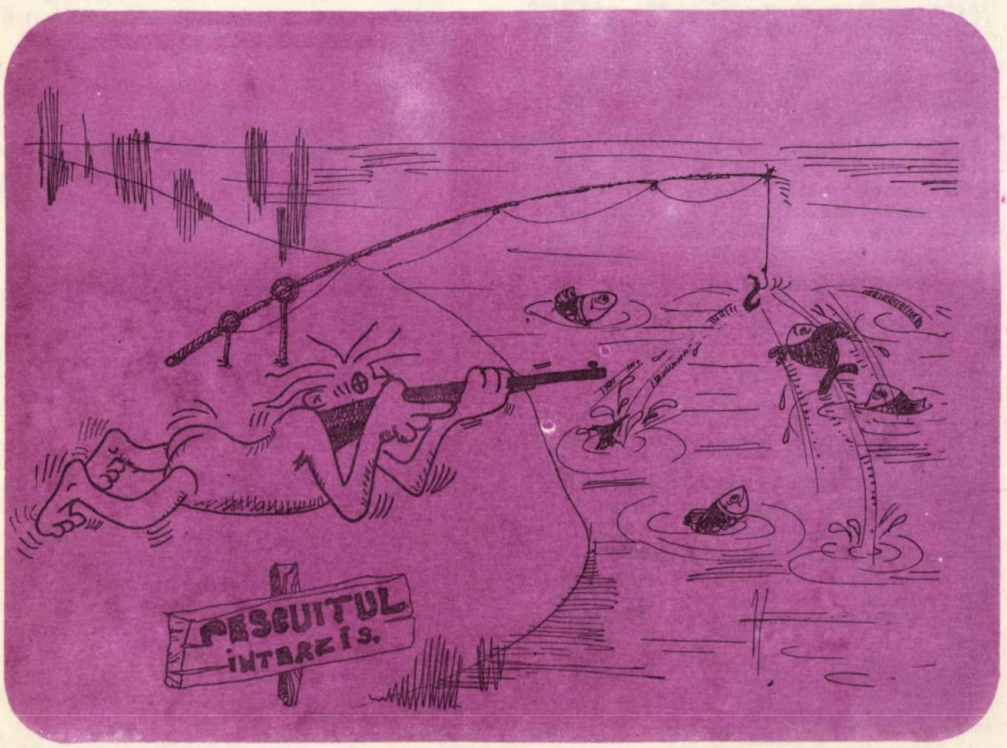

ETICA VÎNĂTORII CU CÎINE

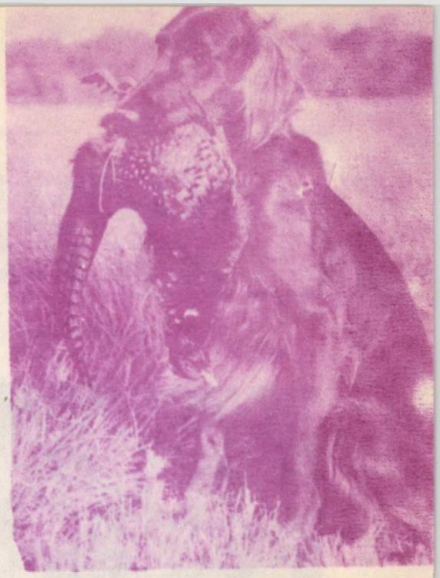

3

Comportamentul față de cîine cînd vînăm în grup restrîns de trei, cinci vînători

Cînd vînăm în grup restrîns, folosind unu pînă la trei cîini îi vom elibera pentru lucru numai după începerea vînătorii și plecînd dintr-o poziție centrală, alternînd un vînător cu cîine, cu unul fără cîine. În această poziție vom lucra tot timpul.

Pentru a limita amplitudinea laterală a chetei pontatorilor la circa 100 metri pe teren deschis și la vederea stăpînului pe teren acoperit, vînătorii vecini vor veni în sprijinul posesorului izgonind cîinele din zona lor ori de cîte ori acesta cheamă cîinele prin apel sau comanda „aici". La fel vom proceda și în cazul scotocirilor care depășesc amplitudinea de 40 metri.

La rămînerea cîinelui în aret în afara razei de acțiune a posesorului, se va aștepta apropierea stăpînului pentru ca stîrnirea vînatului să se facă la comanda lui. Împușcarea vînatului însă, trebuie să se facă de către vînătorul în a cărui rază de acțiune a fost aretat vînatul. Cînd se vînează numai în doi vînători, cu un singur cîine, prioritatea de foc este bine să se acorde alternativ, cînd unuia, cînd celuilalt. Vînătorul care a stîrnit vînatul, la distanță bună de tir fără aretul cîinelui și a tras focul, pierde una din priorități la aret.

Pe tot parcursul vînătorii le este interzisă celorlalți vînători comunicarea cu cîinele prin încurajări la scotocire, indicarea vreunei direcții sau a vreunui loc de căutat.

Este cu totul neoportun, de asemenea, ca în timp ce un cîine tînăr, în formare, se căznește să execute aportul, să permitem unui alt cîine bine instruit sau cu un reflex de aportor mai bun moștenit, să-i fure vînatul de sub nas sau chiar din gură.

Cît privește preluarea vînatului aportat, aceasta se face numai de către posesor, chiar și atunci cînd cîinele își încetinește pasul sau se oprește în dreptul altor vînători „propunîndu-le" să o facă. Asemenea greșeală diminuează reflexul de aportor și strică stilul (maniera în care trebuie să se execute predarea corectă a aportului).

R. IANCU
S. TRANDAFIR

EPIGRAME ILUSTRATE

Solistului și șefului formației „Fiii soarelui" Mișu Amarghioalei.

Zic, ca vocea să-și mențină,
Căci efortul i-o dă gata,
Că nu-i strică o prăștină
Să-și mai dreagă beregata!

O ÎNTÎMPLARE

În orașul danez Hörshlom, s-a petrecut o întîmplare nemaiîntîlnită în analele vînătorii. Jucîndu-se cu pușca stăpînului său, ogarul a apăsat cu laba pe trăgaci. Încărcătura a țîșnit, rănindu-l pe vînător.

Operația de extragere a alicelor, făcută la spital, nu a fost, se pare nici ușoară și nici plăcută. Dar supărarea vînătorului a trecut de parcă n-ar fi fost, cînd la întoarcerea sa acasă, credinciosul animal l-a întîmpinat cu o bucurie de nedescris.

Pia HAȚEGANU

Întîlnirea cu EL

V. I. RUSU

foto: P. Decei

De multe ori, cînd simţeam că sufletul meu începe să lîncezească, cuprins de nostalgie şi că nu-mi mai găsesc locul şi rostul, iarna îmi luam schiurile pe umăr, iar vara, undiţa la subţioară şi părăseam orăşelul de la poalele munţilor şi marginea cîmpiei fără să privesc în urma mea şi fără să aud mustrările ce mă petreceau o bună bucată de vreme. Cu cît mă depărtam de casă, lungeam şi grăbeam paşii ca un însetat ce caută să ajungă la izvorul ştiut, înainte ca puterile să-l părăsească...

Cînd simţeam de-o parte şi de alta chingile munţilor care se strîngeau în jurul meu, cu coastele împînzite de cetini şi auzeam susurul unui pîrîiaş de munte care-şi prăvălea valurile înspumate peste bolovani, sau a unei văi mai mari ce clocotea de vuietul cascadei, mă cuprindea un fior puternic şi bătăile inimii mi se înteţeau. După o bucată de drum, liniştea aducătoare de bucurie îmi cuprindea toată fiinţa, potolindu-mi paşii. Nu mai alergam. Visul după care tînjea sufletul meu, acolo, departe, în oraşelul cu praf de ciment şi miros greu de clor, era aci, în jurul meu, în tot ce mă înconjura... Ce bine că amintirile ne alimentează mereu dorinţa de a trăi...

Într-un sfîrşit de iulie care făcea să dospească munţii prin tot ce trăia în cuprinsul lor, mi-am luat undiţa de păstrăv, coşul de nuiele, raniţa cu scule şi de ale mîncării şi am plecat spre Valea Ierii. Spre această minunată vale a Munţilor Apuseni care zîmbeşte, rîde şi cîntă prin toate luncile şi cascadele apelor ei, jucăuşe ori line şi limpezi ca lacrimile dimineţilor înrourate...

Prietenul B. care mă însoţea, de obicei, în fericita singurătate a munţilor, nu vorbea. Mă lăsa să mă bucur şi eu ca şi el, în linişte, de tot ce ne înconjura.

De la Băişoara am început urcuşul domol pe lîngă Valea Ierii în care ne mai răcoream, din loc în loc, musculiţele artificiale şi prindeam cîte un păstrăv care ţinea „morţiş" să ne însoţească la cabană... Nu ne grăbeam nici la drum şi nici la păstrăv, căci aveam trei zile înaintea noastră. Urcam prin satul Muntele Băişorii pe la Cabană şi urma să coborîm, în drumul de întoarcere, pe Galbena şi Negru pe la Fundamentul Văii, în apa Ierii, la confluenţa cu Valea Şoimului.

La Cabană am fost primiţi cu aceeaşi căldură şi bucurie ca întotdeauna cînd treceam pe acolo. Amintirile se legau între ele ca un nesfîrşit şirag de perle... Amintiri din vîrful Buscatului, de la Pietrele Cîntătoare, de pe platoul Muntelui Mare ori de la Pietrele Mărunte. Furtuni care ne-au oprit ceasuri întregi în desişuri de cetină, la adăpost, ori zile de basm cu soare strălucitor şi zăpadă imaculată. Vara, ne opream prin satele şi cătunele răzleţe din lungul văilor cu păstrăvi atunci cînd ne ajungea din urmă noaptea. Adeseori înoptam în colibe părăsite, pe coastele munţilor, prin apropierea apelor. Mereu amintirile se leagă unele de altele făcîndu-ne fericiţi, chiar dacă uneori, am trecut prin clipe mai grele.

Odată, am urcat coasta Buscatului şi apoi ne-am lăsat spre vale prin desişul pădurii de molid pe unde numai ciutele şi lupii mai umblau. După un popas, în tăul unde odinioară se adunau buştenii şi se legau în plute trimiţîndu-se la Fabrica de cherestea din satul Valea Ierii, Negrul şi Galbena, cu puteri îndoite, îşi schimbau numele în apa Văii Ierii şi alergau spre Arieş, adunînd în drum afluienţi: Şoimul, Valea Calului, Ierţa, Valea Boului şi alte atîtea vinişoare cu sîngele pămîntului, cale de peste cincizeci de kilometri...

În tăul de acumulare de la Fundamentul Văii, păstrăvii mulţi şi frumoşi erau foarte vigilenţi. Şi totuşi, cîteva exemplare au căzut în cursa musculiţelor noastre coralii. Coborînd spre Şoimul, ne-am lăsat de undit şi am ţinut drumul mai întins căci aveam mult de mers şi-apoi ne-am hotărît să căutăm lipanul de la întîlnirea cu apa Şoimului. Coboram pe o potecă de mult părăsită prin umbra unor brazi cu înălţimi ameţitoare, oprindu-ne din loc în loc şi admirînd minunata natură ce ne înconjura.

După intrarea Şoimului în Valea Mare, au început să apară lipanii. Parcă ne aşteptau. La toate cozile tăurilor se prezentau la prima lansare a musculiţelor pe apă şi, dacă nu li se părea nimic suspect, nu se lăsau pînă ce erau păcăliţi de falsele noastre coleoptere...

Nu ne-am dat seama cum a trecut timpul decît atunci cînd soarele, potolindu-şi fierbinţeala, se apleca spre Muntele Mare. În coşuleţul meu cu păstrăvi şi cîţiva lipani nu mai încăpea nimic. Am mai lansat din loc în loc, scoţînd cîte un lipan pe care i-am înşirat pe o nuieluşă de corn.

Cînd ne-am apropiat de primele case din marginea satului, la o cascadă cu tău mare şi adînc, l-am găsit pe Sadoveanu. Şedea liniştit pe scăunelul adus de la „baltă", cu undiţa aşezată pe un crăcan şi fuma. Borurile mari ale pălăriei îi umbreau faţa. Eram cuprinşi, în mod explicabil, de o intensă emoţie. Era totuşi Sadoveanu în faţa noastră.!! Tabloul nu ni l-a înfăţişat numai pe EL, ci ca o aureolă, în jurul lui, ne întîmpinau nenumăratele povestiri care ne-au încîntat sufletele de român. Poate că întîlnirea neaşteptată, venită pe negîndite, ne-a emoţionat mai mult ca orice. Cînd ne-am apropiat şi i-am dat bună ziua, şi-a ridicat privirea spre noi, apoi cu un zîmbet abia, perceptibil, amărui parcă, ne-a întrebat:

— Unde aţi prins atîta peşte?

— Venim de departe, tocmai de la Galbena şi Negru, i-am răspuns noi, iar lipaii atîrnaţi pe nuieluşă (de la care nu-şi mai lua privirea), tocmai de la vărsarea Şoimului în Valea Mare, pînă aici.

— Pe aici nu prea sînt. Cred că-s speriaţi şi nu vin la undiţă cît ţine satul. Eu m-am oprit aci unde vin în fiecare zi şi prind ţipari care-s tare buni în borş...

Vîrful muntelui se întuneca încet acoperind pădurea cu umbra lui. Cîteva raze aurii mai arunca soarele de dincolo de munte ca nişte suliţe aprinse îndreptate spre cer...

— Voi merge şi eu — zise maestrul, ridicîndu-se de pe scăunel şi adunîndu-şi lucrurile — voi merge în tovărăşia d-voastră pînă la brigadirul Burz, unde stau cu casa...

Tovărăşia marelui scriitor ne-a bucurat mult, numai că, emoţia sau teama de a nu greşi în vre-un fel, ştiu eu, a făcut să ne piară graiul şi să nu mai dăm de rostul şi rînduiala cuvintelor. Numai gîndurile alergau besmetice în jurul nostru, în timp ce mergeam alături de EL, răspunzînd timid şi calculat la întrebările asupra locurilor pe unde am umblat. Nu voiam să greşim cu nimic, dîndu-ne seama că din toate vorbele celor cu care se întreţinea, aduna „vreascuri" să-şi alimenteze imensul foc al sufletului de scriitor.

La poarta lui Burz ne-am oprit.

— Unde înoptaţi? ne-a întrebat.

— Puţin mai jos, la Fărcăşan, lîngă podul de peste vale; avem acolo şura cu otavă proaspăt uscată care ne aşteaptă.

— Cred că nu poate fi ceva mai plăcut. Mai demult trăiam şi eu clipe de mulţumire cînd dormeam în otavă proaspătă, acuma însă, pentru mine e mai greu, a trecut vremea tinereţii. Da, mai staţi mult pe aici?

— Plecăm dimineaţă spre Muntele Băişorii, pe la Cabană, de unde vrem să coborîm prin Cheile Runcului, trecînd pe la Crucea Crencii, Vuceşti, Valea Tişei şi Ocoliş, iar poimîine dimineaţă, să ne îndreptăm spre casă cu mocăniţa de la halta Ocoliş.

Am simţit uriaşele mîini calde ca şi stăpînul lor, strîngîndu-le pe ale noastre, de rămas bun. De atuncea nu l-am mai văzut. Poate tocmai de aceea am regretat multă vreme că, întrebării ce ne-a pus, dacă mai stăm şi care nu putea fi altceva decît o invitaţie pentru ziua următoare la un pescuit, nu i-am răspuns afirmativ...

MICROFABULE

La Zoo

Urmaşul nostru! — exclamă mîndru, cimpanzeul, arătînd înspre vizitator...

Mîndrie

Mintea mea, toţi o dau exemplu! — se umflă în pene, cocoşul.

Reflex condiţionat

Oamenii ăştia au o idee fixă: cum mă văd, cum aduc vorba despre privighetoare — reflectă măgarul.

Canină

Ce suflet de om! — scheună Grivei, în vreme ce stăpînul îl bătea.

Peştele

Oamenii o cam termină cînd intră la apă, în vreme ce noi o sfîrşim cînd ieşim din ea...

Cerbul

De ce s-or plînge unii, că li se pun coarne? Eu le am mari şi mă simt aşa de mîndru!

Aurel CODREANU

CLANUL SICILIENILOR

Evoluția tagmei amărîților de-a lungul timpului a înregistrat diferite modalități de răzbunare între membrii săi, care este bine știut cît sînt de terorizați de cea mai cumplită dintre bolile pescărești: invidia! Dar pentru ca o adevărată vendetta să lase urme cît mai adînci în sufletul celui blestemat de soartă să ajungă de batjocura lumii, trebuie desigur ca pățania acestuia să fie făcută publică, nu de alta, dar să nu se mai spună că și-n astfel de cazuri mai e valabil sloganul „poveștI pescărești". Aici întotdeauna e vorba numai și numai de adevăr, uneori crud și crîncen, care ustură și arde obrazul, pînă crapă pielea și se împrăștie vestea dintr-un capăt într-altul al urbei.

În ceeaa ce privește obrazul lui Gîgă, ținta celei mai recente dintre răzbunările tagmei, nu se știe prea bine cum e cu crăpăturile, întrucît nenorocitul folosește ca metodă de camuflaj faimoasa lui barbă neagră și creață (unii îi spun scîndură negeluită). Însă tocmai de aici i s-au tras toate belelele: camarazii lui de suferință, într-ale unditului, s-au cam plictisit să-i tot arate obrazul cu degetul, și numitul Gîgă să ridice batjocoritor din umeri: „Ce să fac. Onceo, nu vezi că mi-am lăsat barbă?". Pentru că, vorba aceea: prieteni, prieteni, dar țuica-i pe bani! Ori aici Gîgă n-are, n-a avut (dar s-ar putea ca de-acum încolo să aibă) scrupule la degustarea glăjilor din rucsacurile celorlalți, știut fiind că el nu-și aduce de-acasă nici măcar o sticlă cu apă, darămite zeamă de prună!... Și cînd îi bei fără milă țuica unuia care n-a prins coadă de pește, în timp ce rucsacul tău e doldora, atunci fii sigur că păgubașul nu te uită cît o trăi!...

Așa că nu-i de mirare că la una din întrunirile secrete ale cîtorva mafioți din tagmă s-a hotărît de comun acord o vendetta în stil sicilian, cum n-a mai văzut urbea decît prin filme, după un scenariu bine pus la punct, întocmai și rumegat seri de-a rîndul la braseria „Jiul", cu concursul celui mai priceput regizor de la teatrul local, solicitat prompt pentru a oferi cîteva indicații tehnice în chestiunea pedepsirii veșnicului însetat, Gîgă zis Lipici, nu de alta, dar orice învăț trebuie să aibă și un dezvăț!

Premiera de gală a avut loc într-o sîmbătă seara, la crîșma de lîngă gară. Gîgă a fost invitat să participe la o bacanală cu „Doi ochi albaștri", „Doi pe-o cracă", după ce în prealabil a fost prevenit că ulterior se va pleca pe Strei, cu personalul de la miezul nopții. „Sînt cam subțire cu firfiricii..." ar fi mormăit Gîgă, așa, mai mult de formă. „Nu-ți fă probleme, moș Potîrcă a cîștigat 10000 la Pronosport, așa că face el cinste la toată lumea. O dată e ziua lui de naștere, ce naiba..."

Gîgă a mușcat momeala fără să clipească și la ora indicată s-a prezentat prompt la localul pierzaniei, echipat de război (a se înțelege: bețe, cizme și rucsac). În deschidere, moș Potîrcă a anunțat galant că poate să bea fiecare cît duce, și bineînțeles că Gîgă nu a așteptat să se repete invitația, convins că în viață nu te întîlnești de două ori cu așa pleașcă... După unele versiunni oficiale, confirmate de tejghetar, se spune că s-ar fi consumat un raft de țuică; cei din tagmă susțin că-n realitate de-abia le-au ajuns două... Oricum ar fi, cert este că Gîgă a fost făcut knok-out, cu ajutorul unor trucuri cunoscute (scrum de țigară, cokteil Molotov etc...). Ceilalți combatanți fortificați cu cofeină, ulei la lingură sau pastile de aspirină și-au văzut astfel visul cu ochii: Gîgă căzut sub masă! L-au aburcat în spinare, cu tot calabalîcul, și l-au dus jubilînd la gară. Careva și-a făcut pomană și i-a cumpărat un bilet pînă la București. Cînd ceilalți l-au depozitat încîntați într-un compartiment al acceleratului, Gîgă a privit buimac și neîncrezător, dar a fost liniștit cu o bătaie ușoară pe umăr: „Culcă-te, Onceo, te-a cam prins fla-

ma, da' te sculăm noi cînd ajungem pe Strei!". Firește că mai întîi au complotat cu controlorul, căruia i-au predat biletul nenorocitului. „Naşule, vărul nostru s-a cam cherchelit niţel, da' lasă-l să doarmă pînă la Bucureşti, că acolo e aşteptat la campionatele republicate de pescuit staţionar!...".

Nu se ştie cum s-a descurcat Gîgă al nostru cînd s-a trezit mahmur în Gara de Nord, tîrîind descumpănit după el beţele şi rucsacul, înghiţit de-un puhoi de lume, fără un chior în buzunar, dar se ştie cum s-a întors: cu proces-verbal de predare în gară şi amendă la purtător, precum şi confiscarea permisului de pescuit pentru comportare scandaloasă în tren (crize de isterie, dat cu capul de pereţi, înjurături etc...).

— Ei, cum a fost în Capitală? i-ar fi rînjit careva din tagmă, după ce se împrăştiase vestea cale de cinci poşte. Ai găsit v'o bere bună, să te dregi după cheful cu moş Potîrcă? Ni s-a mai întîmplat şi nouă să greşim trenul, dar n-am ajuns niciodată pînă la Bucureşti. Baremi ai prins şi tu ceva pe-acolo, v'o plăticuţă, ori v'o ştiuculiţă?

— V-o coc eu, Onceo, scrîşnea Gîgă în barbă, prind eu ocazia să vă trimit unde-a-nţărcat dracu' bălaia, da' pîn-atunci nu mai beau decît sirop şi apă minerală!

Isidor CHICET

UN RECORD ULUITOR

Este cel realizat de francezul Armand Chateauneuf, *care cu 8091 talere sparte în 24 ore, a bătut recordul mondial al probei, stabilit în 1985 de un alt francez,* Michel Pigalle, *cu „numai" 6047 talere.*

Spărgînd 8091 talere din cele 9012 în care a tras, noul campion a realizat o medie de 89,78%, ceea ce înseamnă un taler spart la fiecare şase secunde, fiind de notat că aruncătoarele se încărcau automat; el a bătut, în acelaşi timp, cu 5143 talere sparte şi recordul mondial al celor 12 ore.

Date tehnice: vîrsta 50 ani; arme: două suprapuse Beretta cal. 12 de 3,950 kg cu care a tras alternativ cele 10.842 cartuşe italiene, marca Cheddite „special talere", încărcate reglementar cu 32 grame alice.

Pentru realizarea acestei performanţe excepţionale, antrenamentul a durat un an de zile sub supravegherea unui medic sportiv şi a unui maseur comportînd exerciţii de gimnastică, tenis, alergări etc., la care se mai adaugă şi spargerea zilnică a 400—500 talere!

În „viaţa civilă" Armand Chateauneuf *— fost ucenic muncitor de la vîrsta de 14 ani — conduce astăzi o mică întreprindere de... reparat acoperişuri de clopotniţă.*

Proitecte: să treacă de cifra de 10.000 talere în 24 de ore cînd va împlini 60 de ani...

(N.C.
după „Chasseur Francais")

Unui copcar

Ca pescar, de dimineaaţă,
Înainte de-a da nada,
Cercetez atent, la piaţă,
Cît de mare este... coada!

Zeflemeaua raţei sălbatice

De cînd doru-a prins să-l arză
De-a fi şef, umbla înfipt,
Pînă-ajunse, peste varză,
Cel mai mare, însă... fript!

Constantin SLAVIC

Jan Bernat

Carabină de ocazie

Mihai MANCAŞ

Într-o depărtată şi demult trecută vreme a tinereţelor, după ce-mi agonisisem o „părere" de mustaţă — căci vînătorul fără mustaţă este ca puşca fără trăgaci — mi se năzărise să-mi fac rost de carabină. Nu fiindcă o astfel de preţioasă sculă ar fi fost în bună societate cu bicisnica mea mustaţă, ci mai ales pentru că bădia Vasile — zis Tunul, după felul miraculos cum îi bubuia puşca — mă zăpăcise cu teoriile lui despre etica vînătorului de mistreţi: că nu se cade să tragi decît cu puşcă ghintuită, că fără lunetă azvîrli gloanţele în vînt; că sîntem în veacul al XX-lea, vrasăzică, şi ţeava lisă şi-a trăit traiul şi-a mîncat mălaiul!; că uite ce namilă de vier dobîndise dumnealui avînd, desigur, carabină... Ce mai la deal la vale, cu lisa nu se mai putea vîna şi pace bună!

Evident, tot bădia Vasile m-a fericit să-mi văd visul cu ochii: după două sezoane de alergătură, de-a lungul şi de-a latul ţării, prin cele mai vestite talciocuri vînătoreşti, a descoperit obiectul ideal, pe cît de ideal, pe atît de scump, să-l cîntăreşti cu trofee de mistreţ, nu altceva! Dar ce îmi pasă mie că îmi vîndusem motoreta cea nouă, cu care plimbam duminica fetele satului pe imaş, ca să-mi plătesc fericitea!

Pedestru, cu carabina în spinare, m-am avîntat îndată după ţapul prevăzut în autorizaţie; da, taman exemplarul acela viclean care, în fiecare vară, avea grijă să-mi apară exact cu douăzeci de metri dincolo de bătaia scurtă a puştii cu ţevi lise. Acum i se împlinise! Cu glonţul pus unde trebuie — doar pe carabină se răsfăţa luneta specială Zeiss! faptul navea cum să mă păcălească iar. Pac, şi la rucsac!

Însă pac, şi nu l-am nimerit...!

— Îi dereglată luneta, a hotărît dascălul meu întru balistică. Şi mi-a meşterit-o el în aşa fel încît nici musca nu mai avea scăpare. Ehe!... Şi iar pac, Şi iar în vînt... Şi iar... Dac-am văzut şi-am văzut că nu mă acomodez cu miracolul cel nou, pe furiş, să nu bănuiască bădia Vasile, m-am aventurat spre ţapul cu pricina, avînd cu mine vechea mea tovarăşă de pîndă, în frig şi-n ploaie, fără lunetă şi fără ghinturi. Cu oleacă de noroc...

Da'ce an a fost acela!, Toate fericirile pe capul meu! Amintindu-şi că îmi promisese de vreo cîţiva anişori o autorizaţie pentru cerb, inginerul Şuhani mi-a oferit-o generos în septembrie, cu puţin înainte de boncănit. Da'ce vreme! Ce nopţi cu lună şi cu brumă deasă! Şi ce dimineţi şi seri de cristal! „Pînda" mea din Pîrîul Cailor, cioplită în trunchiul unui molid doborît de furtună şi avînd înfăţişarea unui jilţ cu spetează înaltă, era încă nouă în mijlocul plantaţiei tinere.

Aveam cu mine arma infailibilă şi rîvneam la un trofeu de aur. În a patra seară de veghe, la apusul soarelui, l-am văzut atît de aproape, încît am hotărît să nu mai aştept. Cerbul venea cu pas măsurat, printre tufele de salcie căpreasă, adulmecînd şi scuturînd cu încordare împrejurimile. Căuta ciutele care se retrăseseră pe malul povîrnit al unui torent, spre locuri cu otavă ferită de arsura brumei. Nici nu aveam nevoie de lunetă. Dar pentru că mi se vîrîse în cap că aşa cerea protocolul, am ochit punînd crucea în dreptul spetei, după ce coborîsem reticulul încet, de la cap, pe gîtul vînjos, spre coşul falnic al unui piept din care năvălea gîlgîitul patimei din veac a craiului Carpaţilor. Detunătura nu l-a speriat. Nici n-a tresărit măcar... dar nici nu s-a prăbuşit. Enervat, mînuiesc repede închizătorul şi apuc să arunc al doilea foc înainte ca superba arătare să-mi întoarcă, dis-

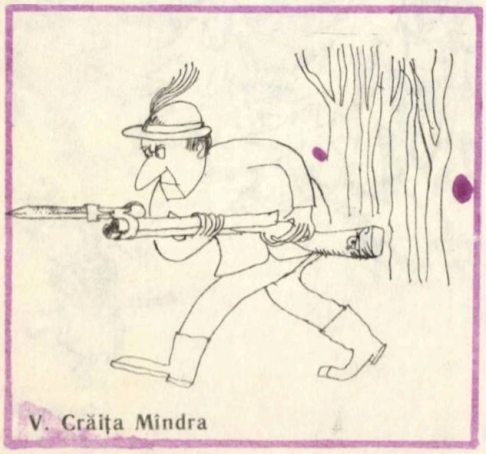

V. Crăiţa Mîndra

prețuitoare, coada și să se ducă agale după ciutele sale, ieșind din bătaia carabinei. Isprava asta chiar n-am mai mărturisit-o nimănui, pentru că asemenea neîndemînare m-ar fi alungat din rîndurile breslei, făcîndu-mă îndată ținta tuturor farselor și snoavelor. Și nu le meritam? În împrejurimi, mă încredințase bădia Vasile, nimeni nu avea o armă ca a mea, și eu să nu chitesc cerbul de la jumătate de sută de pași?! Cu lunetă!?! Treabă de brînzoi!

Într-o zi de iarnă, avînd drum cu ortacii și cu Ion, inginerul, la mistrеți, am căpătat în sfîrșit dezlegare și izbăvire! Autobuzul ne descărcase în drumul Corhanei, lăsîndu-ne în aerul tare și rece al înălțimilor. Acolo, tocmai în cumpăna apelor, la cesul cînd se îngînă ziua cu noaptea, am alcătuit șirul indian, cu Ion în frunte, îndreptîndu-ne spre stîna lui Macovei. Armele dormeau în tocurile de piele și ceata noastră se mișca fără zgomot prin zăpada prăfoasă, viscolită la margini de crînguri. Dintr-odată, șirul a rămas nemișcat. De după tufanii pe care-i ocoleam, apăruseră în cale mistrеții. Erau aproape, buluciți, cu rîturile în vîntul ce bătea împotriva noastră și cu cozile spre noi. Dintre toate puștile, singura la îndemînă era carabina mea pe care, la un semn, i-am strecurat-o lui Ion. Inginerul a încărcat încet, cu grijă, fără zgomot, a ochit și... Bun pușcaș Ion! Cel mai bun din acest colț de țară! A tras de la vreo douăzeci și cinci de pași în mistrеții care nu se mișcau. După foc, cîrdul s-a spart. Ion a privit cu atenție carabina, de la țeavă la pat și înapoi... Nu căzuse nici un mistreț. Pe zăpadă, nici o pată de sînge...

Ne-am urnit din nou la drum; Ion mi-a înapoiat carabina, șoptindu-mi în mare taină ce să fac cu ea. Eu, ca să spun drept, nu i-am ascultat sfatul; în schimb, am vîndut-o celui dintîi vînător, din celălalt capăt de țară. Am mai pus apoi bani de-o parte și, peste vreo doi ani, mi-am rostuit altă motoretă, rămînînd credincios vechii mele slujitoare, cu bătaie scurtă și țeavă fără ghinturi.

GLUME

— Nu-mi mai amintesc, în mitologie, există zeul exagerării?

— Desigur: Diana.

●

— E cam subțire gheața, să nu se rupă sub noi.

— Povestește cum ai ucis ursul acela de patru sute de kile, și pe urmă, putem trece fără grijă. Va fi destul de groasă...

●

— Bărbatu-meu este un pescar de excepție. Nu minte. Prinde pești mari în Deltă. Uite-l aici în fotografie cu un crap de zece kile.

— Dar cine este cel cu barbă din planul doi?

— A, un lipovean...

●

— Baciule, ce-mi dai dacă-ți potolesc ursul care-ți strică oile?

— Păi... trei putini cu brînză, cum m-am înțeles și cu celălalt vînător acu' vreo zece zile. Da' dumitale îți dau și patru că ești voinic și o să-l îndestulezi mai mult...

●

— Ar trebui să nu se mai numească „Permis de vînătoare".

— Dar cum?

— „Brevet de vînător" din moment ce toți cei cu pușcă inventează atîtea...

●

— Tăticule, sînt și vînători nemincinoși?

— S-ar putea, de vreme ce sînt și mincinoși nevînători...

Ion BOTEZ

RĂBDARE DE PESCAR

Ioan SUCIU

Anul 2021
Doi roboți pescuiesc pe malul unui lac.
R1: Ai prins ceva?
R2: Cîțiva obleți, dar le-am dat drumul. Mi-a fost rușine să mă prezint cu ei acasă! Îmi trebuie bibani sau știuci!
R1: Păi ce, tu ești alimentat pe bază de fosfor de pește?
R2: Nu, nici vorbă! Dar îi depun în acvariul blocului și mi-i vede administratorul!
R1: Eu n-am prins nimic de dimineață, și-am fumat pînă acum trei cutii de span! Îmi place pescuitul numai că uneori îmi cedează nervii și-mi sar siguranțele! Mi-au ars pînă acum două circuite integrate și șapte diode!
R2: Și ce-ai făcut?
R1: A trebuit să le iau din aparatul de radio, că n-aveam piese de schimb la mine!
R2: Am impresia că nici eu nu stau bine cu sănătatea! Cred că a început să-mi fileze puțin un tiristor la cap! Psihorobotul la care m-am dus să mă consulte nici nu s-a uitat la mine și mi-a spus că n-am nimic, deși îi dusesem două cutii de span „Kent"! Azi, cînd am ajuns aici și-am vrut să-mi introduc pipa de legătură în gură, mi-am dat seama că uitasem de dimineață să-mi montez cavitatea bucală! Și-mi luasem și niște semințe la mine!
R1: Eu nu pot să dorm noaptea! Probabil datorită stressului de peste zi!
R2: De ce nu iei un diazepam?
R1: Ce-am băut benzină?! Nu vreau să mă obișnuiesc cu tranchilizante!
R2: Dacă ești conectat la curent?
R1: Alternativ! O zi da, o zi pe baterii solare! Seara cînd mă deconectez de la sursă, rămîn ore-ntregi în picioare bîzîind ca o muscă, în loc să mă cuprindă somnul atotliniștitor! Probabil că rămîne curent pe circuite! Uneori adorm pentru scurt timp. Atunci visez urît! Dimineața mă trezesc întotdeauna într-un fum înțepător!
R2: Poate fumezi pe stomacul gol?!
R1: Nu, dar agitația din timpul nopții îmi provoacă mereu cîte un scurtcircuit! De cele mai multe ori am același coșmar: că mă înghite un somn cu o gură uriașă, din burta căruia nu pot să ies!
R2: Ar trebui să schimbi releul de vise!
R1: Ai dreptate, măcar să mai am și alt coșmar!
R2: Atenție la plută, vezi că mușcă la tine!
R1: În sfîrșit, de cînd aștept clipa asta! Trebuie să fie ceva mare, după cîte-l simt și n-am putere decît de 50 de watti! Ești bun te rog să-mi dai și mie o mînă de ajutor?
R2: Imediat, să mi-o demontez: Așa, gata! Poftim!
R1: Mulțumesc! Ia să vedem ce iese! Te pomenești că a dat norocul peste mine! Ia te uită, ce mai e și „fierăraia" asta?! Ptiu, e un robot!
R3: Ce-ai cu mine, camarade? De ce m-ai scos din apă?
R1: Păi, eu pescuiesc!
R3: De ce nu pescuiești pești?!
R1: Fiindcă ai apărut dumneata în undiță! Ce cauți pe fundul lacului?
R3: Mi-am pierdut niște șimeringuri de la genunchi!
R1: De ce nu te duci la magazie?
R3: Ești așteptat dumneata! Mai bine dă-mi drumul în apă!
R1: Păcat, credeam că e cel puțin o știucă de un metru!
R2: Îmi pare rău că nu m-am „născut" om! Ia uite-l pe cel de colo! E făcut din carne, dar are o răbdare de fier! Nu vezi la el nici un semn de nervozitate!
R1: Și nici nu trebuie să alerge toată ziua prin magazine după piese de schimb, ca noi!

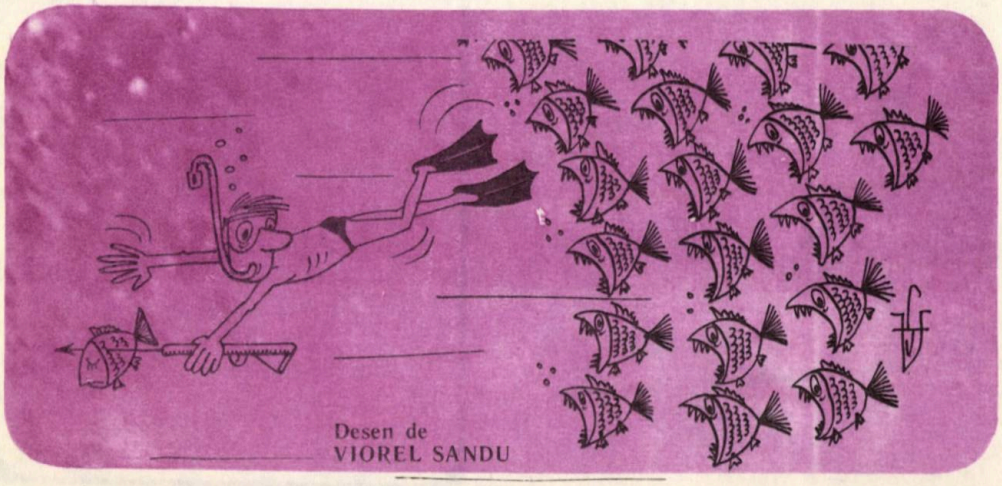

Desen de
VIOREL SANDU

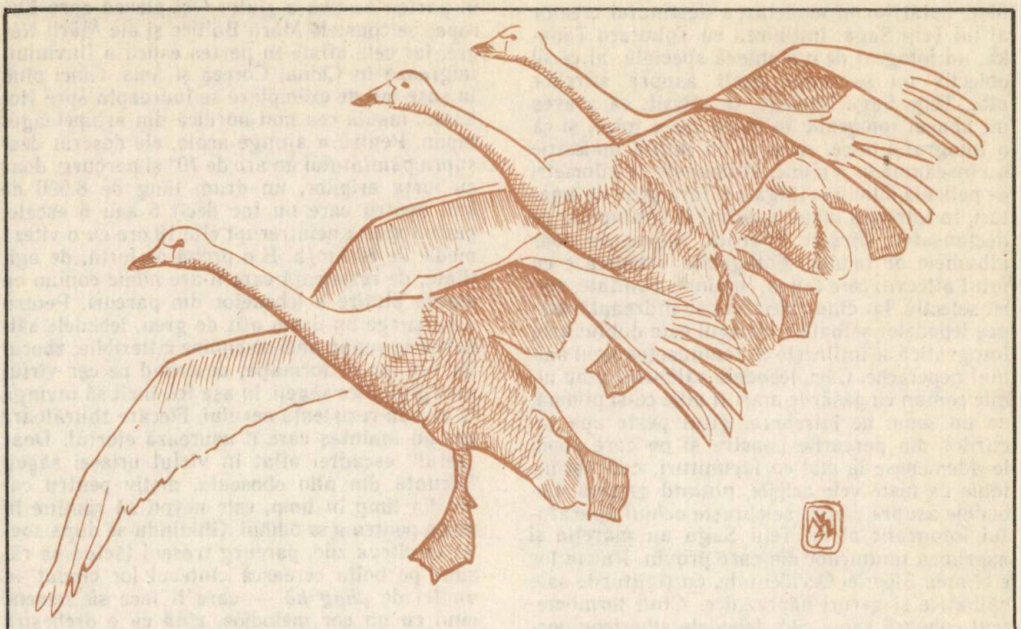

ARTA MAI PUTERNICĂ DECÎT LEGEA

În viaţa fiecăruia dintre marii creatori există un accident care îl deturnează de la destinul comun. Îmbăindu-se, o îndeletnicire căreia i se deda cotidian oricare grec, Arhimede a avut revelaţia legii unui corp scufundat într-un lichid. Un măr cade prin faţa nasului lui Isac Newton. Privindu-i căderea, savantul englez descoperă legea gravitaţiei. Mere au căzut din pom de la Adam şi Eva, unul singur însă a relevat misterul pentru care omul nu se poate desprinde de pămînt. În 1896, Bequerel uită într-un sertar o sare de uraniu lîngă nişte plăci fotografice developate. Impresionarea acestora duce la descoperirea radioactivităţii. În sfîrşit, mucegaiurile dintr-un cristalizator, îl conduc pe A. Fleming în 1928 la descoperirea antibioticelor. Şi lista „accidentelor" ilustre ar putea continua.

Teiji Saga era un japonez liniştit, pînă în ziua cînd s-a produs „accidentul" care avea să-i marcheze existenţa. Omul nu părea să se distingă prin vreun dat biologic aparte. Împlinise 40 de ani, era proprietarul unui „Coffee shop", care exceptînd denumirea, n-avea nimic comun cu suratele americane. Mîncarea pe care o servea era în cea mai bună tradiţie japoneză: boluri cu orez, peşte crud şi bere. Afacerile erau prospere. Se putea spune că flăcăiandrul de 16 ani care venise singur în Tokyo din Kyusu, unde părinţii săi fabricau artizanal nasturi de sidef, se realizase. Avea o familie închegată şi cîştiga bine. Scăpase de sărăcie, dar ideea de a servi toată viaţa la tejgheaua nichelată îl nemulţumea. Concomitent cu ocupaţia de bucătar, pînă la vîrsta de 33 de ani urmase şi nişte cursuri universitare. Un demon însă îl neliniştea. Căuta ceva şi nu ştia nici el ce. Într-o zi, privirea i se opreşte pe un aparat fotografic „Hasselblad", aflat în vitrina unui magazin de specialitate. „Accidentul" îi face semn în felul său, dar Teiji Saga nu-l înţelege complet. Cumpără aparatul şi fotografiază la întîmplare. Orice i se pare demn de interes şi cu timpul cîştigă uşurinţă în mînuirea aparatului. Abia într-o seară, cînd la televizor urmăreşte o emisiune despre un fermier din insula Honshu are revelaţia drumului de urmat. Shigeo Yoshikawa era şi el un japonez foarte liniştit, pînă în ziua cînd a auzit venind din înalturi cîntecul lebedelor sălbatice. Impresionat de soarta marilor zburătoare oprite din migraţie pe suprafaţa unui lac învecinat cu ferma sa, el s-a decis să le protejeze. „Accidentul" care a împletit destinul fermierului din insula Honshu şi a proprietarului „Coffee-shopului" de la Tokyo a luat forma majestuoasă a lebedelor siberiene, pentru care amîndoi au făcut un cult. A existat însă şi un „accident" interme-

diar, hotărîtor în modelarea destinului creator al lui Teiji Saga: întîlnirea cu Tokutaro Tanaka, un fotograf de o manieră specială, al cărui obiectiv nu se oprea decît asupra stîrcilor albi. Teijo Saga înţelege, în sfîrşit, că a avea un aparat fotografic în mînă nu e totul, şi că a fotografia orice, chiar şi cu multă măiestrie nu înseamnă încă nimic. Milioanele de kilometri de peliculă mînuită stîngaci şi fără gînd de amatori, în întreaga lume, apăsînd la întîmplare pe declanşator, sfîrşesc în rebut, îngroşînd doar albumele de familie. Fotografia artistică e cu totul altceva: cere talent, instinct, abilitate, spirit selectiv. Iar cînd obiectivul se îndreaptă asupra lebedelor sălbatice, cîştigul este dublu: arta fotografică se întîlneşte cu frumuseţea unui animal nepereche. Căci, lebedele sălbatice n-au nimic comun cu păsările mari şi albe ce-şi plimbă, ca un semn de întrebare, gîtul peste apa lacurilor din parcurile noastre şi pe care copiii le ademenesc la mal cu fărîmituri; care îşi înfoaie ca nişte vele aripile, plutind graţios. Lebedele asupra cărora se opreşte ochiul aparatului fotografic al lui Teiji Saga au măreţia şi asprimea ţinuturilor din care provin. Patria lor e cîmpia Siberiei Occidentale, cu ţinuturile sale sălbatice şi geruri năpraznice. Cînd termometrul coboară sub —50°, lebedele siberiene pornesc în migraţie după o lege tainică. Cele aflate în partea vestică a rîului Obi pleacă spre Europa, pe coastele Mării Baltice şi ale Mării Negre, iar cele aflate în partea estică a fluviului, migrează în China, Coreea şi Asia. Cinci pînă la şase mii de exemplare se îndreaptă spre Hokaido, insula cea mai nordică din arhipeleagul nipon. Pentru a ajunge acolo, ele descriu deasupra pămîntului un arc de 70° şi parcurg, doar cu forţa aripilor, un drum lung de 8.000 de km, pentru care nu fac decît 5 sau 6 escale, putînd zbura neîntrerupt cîte 18 ore cu o viteză medie de 80 km/h. E o probă de forţă, de agilitate, de rezistenţă care n-are nimic comun cu leneşa plutire a lebedelor din parcuri. Pentru a parcurge un drum atît de greu, lebedele sălbatice se supun unei discipline inflexibile; zborul lor are loc în formaţie, descriind pe cer vîrful unei gigantice săgeţi, în aşa fel, încît să învingă la unison rezistenţa aerului. Fiecare zburătoare are un înaintaş care îi uşurează efortul. Doar „şeful" escadrei aflat în vîrful uriaşei săgeţi înfruntă din plin oboseala, motiv pentru care, din timp în timp, este nevoit să rămînă în urmă pentru a se odihni. Ghidîndu-se după soare, în cîteva zile, parcurg traseul făcînd să răsune pe bolta cerească cîntecul lor ciudat — un fel de *ahng hō* — care îl face să semene cînd cu un cor melodios, cînd cu o orchestră de alămuri. Traversînd Manciuria, de la Vladivostok atacă întinderea albastră a Mării Japoniei. Şapte ore mai tîrziu, umbra lor se întinde deasupra insulei Hokaido. Formaţia de zbor se desface în altele mai mici, fiecare alegîndu-şi lacul pe care va ameriza. Dar pe cît de impresionantă este decolarea acestor zburătoare, luînd în majestuoasa anvergură a aripilor (2 m) aerul, pe atît de greoaie e amerizarea lor. Este unicul moment cînd lebăda îşi pierde graţia. Nici în aer, nici în apă, linia ei atît de elegantă şi pură se frînge în efortul disperat de frînare. Ca albatrosul lui Baudelaire: „Acest drumeţ cu aripi, ce strîmb e, fără vlagă, Ce comic şi urît e, răpit din sfera sa!". Într-o învolburare de mişcări dezordonate, de bătăi de aripi şi labe, cu un ultim zvîcnit se şează pe suprafaţa lacului. Treptat, clocotul se domoleşte şi ţinutul reintră în starea de calm. Zborul a luat sîrşit.

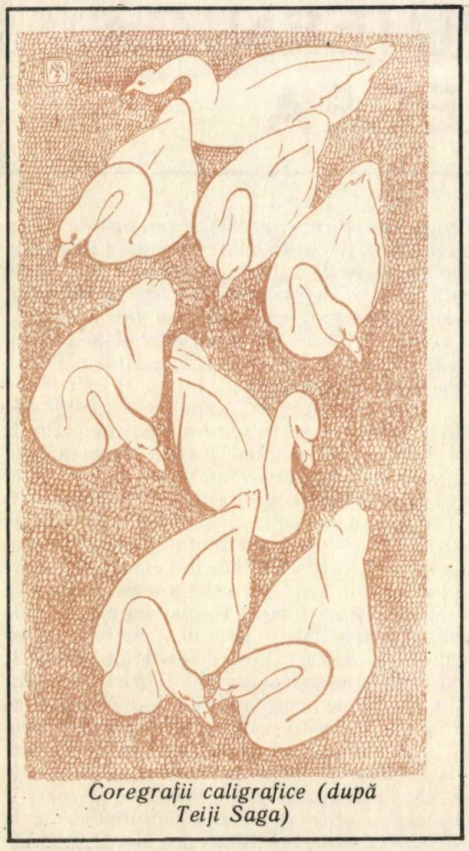

Coregrafii caligrafice (după Teiji Saga)

Abia sosite, lebedele refac cuplurile, mereu aceleaşi. Un model de fidelitate, căci cuplul durează atît cît durează viaţa, aproximativ 60 de ani. O lebădă rămasă văduvă devine pentru totdeauna solitară. În general, întregul comportament al lebedelor sălbatiie lasă aparenţa orgoliului şi a unei asprimi; nu se amestecă cu nici o altă pasăre, nici măcar cu lebedele din alte grupuri. Trăiesc închise într-un cerc nevazut, în care nimeni nu poate pătrunde. Afară de omul cu aparatul fotografic care le pîndeşte nemişcat, ore întregi, la marginea lacului. Orgoliul său e pe măsura modelului, iar fotografiile sale nu sînt fotografii, ci un fel de *haiku* uri în imagine — o senzaţie vizuală îndelung aşteptată şi condensată în numai cîteva sutimi de secundă. Atmosfera pe care pelicula o reţine nu poate fi tradusă nici în cuvinte, nici în desen. Acolo unde cuvintele par neputincioa-

se, iar pensula încremeneşte, declicul aparatului fotografic înfăptuieşte miracolul. Aparatul nu mai e un obiectiv, ci un ochi magic ce se deschide uimit asupra acestei lumi străine şi atît de îndepărtate de lumea civilizată. Teiji Saga nu mai e proprietarul surîzînd amabil clientelei, servind politicos bolurile cu orez şi peşte crud, ci artistul siderat de frumuseţea clipei pe care o trăieşte.

Aventura sa stranie a început în 1965 cînd, urmărind filmul de televiziune, i-a spus simplu soţiei sale: „Trebuie să mă duc la Honshu, la fermierul Yoshikawa". Şi s-a dus. Fermierul, în dragostea lui pentru lebede, s-a oferit să-i fie ghid. L-a condus pe malul lacului înecat de ceţuri. Teiji Saga a văzut atunci un spectacol unic în lume: cu gîturile drepte, înălţate ca nişte coloane şi aripile strînse, lebedele plutind printre neguri ca nişte fantomatice corăbii. A fost momentul decisiv al vieţii sale, cel care i-a determinat destinul. Mai tîrziu, a plecat în Hokaido. An de an, timp de cinci luni, patronul „Coffee shopului" din Tokyo abandonează locul său comod din dosul tejghelei, pentru ceasuri lungi de aşteptare, singur, într-o natură sălbatică, vînînd apariţia lebedelor. Locul crătiţilor şi al bolurilor cu orez l-au luat aparatele de fotogtafiat, iar declicul fin al aparatului fotografic, locul clinchetului aparatului de marcat de la casa barului. Cinci luni pe an, Teiji Saga trăieşte în nordica insulă niponă, spectator singular şi admirator fidel al lebedelor sălbatice. Sosirea lor în octombrie şi plecarea în martie a ajuns să-i ritmeze viaţa. Dar ceea ce vede Teiji Saga nu a mai văzut ochi de muritor: în zori, cîrduri de lebede adormite, ca nişte ouă mari, acoperite de stratul de ninsoare căzut peste noapte, cu cristale de gheaţă prinse de pene ca nişte diamante; cîrduri de lebede risipite ca nişte ambarcaţiuni albe plutind pe suprafaţa vineţie a lacului; decolarea majestuoasă a cuplurilor de pe oglinda apei, scufundările lor în căutarea hranei. Din zori şi pînă seara tîrziu, fotograful nu se desprinde din marginea lacului. Cînd lacul începe să îngheţe — Hokaido nu e Siberia, dar temperaturi de —20°C sînt frecvente, ca şi viscolele — lebedele bat puternic din aripi pentru a împiedica formarea gheţii, iar ropotul se aude de la mare depărtare. Cînd acest lucru nu mai e posibil, migrează spre lacurile sudice ale Japoniei. Iar Teiji Saga le urmează. Viaţa nu e lipsită de riscuri pentru fotograful îndrăgostit de lebedele siberiene. În 1974, tot înaintînd pe gheaţa fragilă, aceasta s-a rupt şi el s-a trezit în apa adîncă şi rece. Cu respiraţia tăiată, a reuşit să iasă la mal, s-a întors la han şi după ce şi-a schimbat veşmintele ude... s-a întors pe marginea lacului în aşteptarea lebedelor. „Ei bine, exclamă el victorios, le-am avut, lebedele mele".

Teiji Saga a devenit o celebritate a emisiunii de televiziune, articole şi fotografii în cele mai bune reviste, o carte pentru copii. „Coffee-shopul" său a devenit faimos pentru decoraţiunile neobişnuite; peste tot se văd fotografii imense cu lebede sălbatice. Dar de renumele său, Teijo Saga s-a folosit, mai cu seamă, în apărarea lebedelor sale dragi. Pentru că, deşi există încă din 1925 în Japonia o lege de protecţie a lebedelor siberiene, e nevoie de oameni ca fermierul Shigeo Yoshikawa şi ca Teiji Saga care să le apere. Arta sa fotografică a reuşit acest lucru: „Graţie lui Teiji Saga, scria J. Van den Bosche, vînătorul apleacă arma cînd vede pasărea albă pe linia de miră şi turiştii au respect pentru acest animal a cărui frumuseţe nu se cîştigă cu fărîmituri". Arta, se vede treaba, poate uneori să facă mai mult decît aspra lege.

Mariana ŞENILĂ-VASILIU

VÎNĂTORI ÎNARIPAŢI

● *cercetări recente confirmă definitiv şoimul călător drept campionul absolut de viteză din regnul animal. Repetate măsurători indică viteze cuprinse între 270—350 km/h, deci nu mai puţin de 75—100 m/s în timpul picajelor de vînătoare. Autorii studiului subliniază de altfel faptul că viteza măsurată de 350 km/h nu este nicidecum maximum posibil atins de şoimul călător; există însă doar rareori posibilitatea urmăririi integrale a picajului unui şoim călător antrenat în vînarea unei prăzi rapide;*

● *viteza normală a zborului de croazieră a şoimului călător este de pînă la 100 km/h, deci asemănătoare vitezelor atinse de principalele sale specii de pradă;*

● *de la o înălţime de aproximativ 2.000 m, şoimul călător poate controla efectiv un teritoriu cu o suprafaţă de 10—15 km²;*

● *teoretic oricare punct din terenul de vînătoare al unui şoim călător poate fi atins de acesta în decurs de cîteva secunde;*

● *şoimul călător identifică şi porneşte vînătoarea asupra unui porumbel de la distanţe de pînă la 3—4 km. De regulă, distanţa aceasta nu trece însă de 400 m;*

● *doar 10—12 la sută dintre vînătorile începute de şoimul călător duc la capturarea unei prăzi; în majoritatea cazurilor, victima aleasă se poate refugia la adăpostul copacilor, la sol.*

Peter WEBER

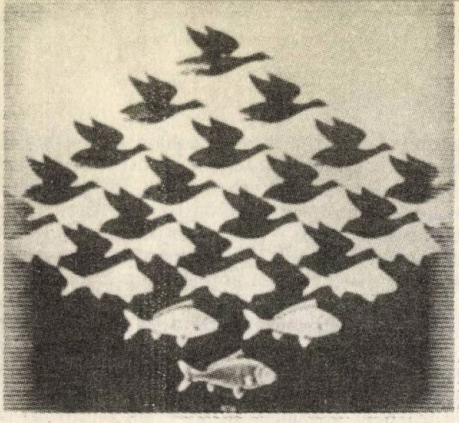

ÎNTRE NOI...

VÎNĂTORUL: Toamna trecută, ce-mi vine mie, într-o duminică senină și caldă; mă duc la pădurea Rudăreasa. Am mai fost eu pe-acolo cu doi ani în urmă, dar m-a apucat o vijelie, mamă-mamă și n-am făcut nimic. Jache se bucura grozav și nu-și mai găsea... astîmpăr. Simțise că e rost de distracție...

Ajunși la crîngul cu pricina, zic, măi Jache, să nu te puie dracu s-o iei razna cum ai obiceiul, că-ți trag un cartuș la rădăcina cozii!... Să stai lîngă băiatul. Și să acționezi disciplinat și cu simț de răspundere. Nici n-am terminat bine instructajul că-l văd cum întlemnește deodată în aret. Trag piedica și-i șuier: acuma, start! Bazaconia de cîine, în loc să atace, face stînga-mprejur, pleoștește urechile și, cu coada bleagă, vine de se culcă la picioarele mele!...
Din lăstăriș răsare o mîndrețe de fată. Cu coșul după alune. Zice: „Vai, ce m-am speriat! Credeam că e pădurarul!...“
PESCARUL: Mie mi s-a-ntîmplat una și mai și!
Eram la Moara Părăsită, pe Olt. Pun un plumb greu și lansez cu cașcaval tocmai pe la mijlocul apei...
Filez nițel și aștept.
Brusc, simt smucitura.
Înțep și trag!
M-am grăbit, ca fraierul.
Am scăpat o mreană de patru chile șapte sute!
VÎNĂTORUL: Treabă bună am făcut acum o lună, o lună și ceva. Zice tovarășul inginer șef: — „Mitule, mergi cu mine mîine la potîrnichi?“ — „Vai, dar se poate, tovarășe inginer șef, să vă refuz eu tocmai pe dumneavoastră? Sînt la dispoziția dumneavoastră cu trup și suflet! Să trăiți!“ Lăsăm noi mașina la o casă de gospodari și o-ntindem pe jos pînă în Valea Telecheștilor. Acolo ne alegem un răzor propice și ne oprim. — „Tovarășe inginer șef, zic — vă rog să binevoiți a ocupa dumneavoastră acest loc“. — „Lasă, măi, Mitule, zice, stai tu. Eu pot ocupa și colo“... — „Vai, dar se poate, tovarășe inginer șef? Faceți-mi plăcerea... Asta e cea mai bună poziție! Buluc vin aici!“ „Nu, măi, băiatule, stai tu, te rog!“
Ce să vezi, în timp ce ne tocmeam noi așa, apare... un șoșoi. Un mîrțan gras ca un bursuc!
— „Trageți dumneavoastră, zic, tovarășe inginer șef!“ — „Aș, nu, tu l-ai zărit întîi!“ face domnia sa. — „Ba nu, dinspre partea dumneavoastră a venit, deci dumneavoastră trebuie să-l doboriți!“ — „Uite ce, face dînsul: tragem amîndoi! Bine?“, — „Aveți perfectă dreptate, zic. Atunci... unu... doi... trei, foc!“ Bauu! Iepurele se răstoarnă cu picioarele-n sus.
L-ați făcut pilaf, tovarășe șef! Sînteți nemaipomenit! Asta zic și eu lovitură de maestru! Țintaș a-ntîia! Să trăiți!
— Hai, mă, Mitule, nu te izmeni! S-ar putea să fi căzut din alica ta! Noo, zic, imposibil! Cum așa?... face mirat. Eu, să vă spun drept, eu am tras... după dumneavoastră!
PESCARUL: Am pățit una grozavă astă primăvară, pînă nu se declarase interzisul. Mă duc la caras cu tovarășul șef Buzatu. Mergem noi ce mergem și aterizăm pe canalul de irigație, la Strejești. Apa limpede, adîncă și călduță, taman bună de pescuit. Carași aici, numai de la două chile în sus! Aruncă dînsul, arunc și eu mai la vale. Cînd... pac! Îl văd că trage

cîneşte de undiţă. Nici n-apuc să-i sar în ajutor şi mă pomenesc că dihania îl smulge de pe mal... în apă. Bildibîc! Ţineţi-vă bine, ţineţi-vă de tufe, tovarăşu Buzatu, strig. Şi intru după dumnealui. Îl apuc de undiţă şi, cu chiu cu vai, îl scot pe mal!...

— Mi-ai salvat viaţa, Ignate!... zice.

— Nu face nimic, nu face nimic, zic. Şi-altădată cu plăcere! Să trăiţi!...

VÎNĂTORUL: Auzi, vreau să te-ntreb ceva. Dar te rog să fii sincer. Este adevărat că şi noi, vînătorii mai trîntim cîte una... dar aşa, în glumă! Voi, pescarii, însă, de ce mînţiţi de îngheaţă apele?...

PESCARUL: Eşti greşit, zău aşa! Nu ştii şi tu, dragul meu, că pescarii nu mint? Ei exagerează doar... Între cele spuse de tine sau de mine ai găsit vreo diferenţă???...

Marius MATEESCU

Ţin minte că eram foarte obosit. Eram nespus de obosit. Pe neobservate, am trecut pe malul unui riu al cărui nume îmi scapă, un şuvoi transparent de apă pe care nu-l mai întîlnisem în preumblările mele cu undiţa. Abia mă strecuram prin vegetaţia încîlcită, prin care cu greu pătrundea cîte un bănuţ de soare, luminînd iarba neobişnuit de verde, deasă şi moale, pe care călcam. Locurile erau pline de vrajă. Sălcii bătrîne, noduroase, scorburoase îşi muiau pletele prelungi în apa adîncă şi clară, de o limpezime neobişnuită. Privirea pătrundea nestînjenită distingînd vegetaţia ce căptuşea cu un covor catifelat, unduitor şi continuu fundul albiei. Aveam la mine o simplă undiţă de trestie cumpărată cu un pol din Obor, gută aproape invizibilă, nu mai groasă de 0,15 şi un cîrlig bun cel mult pentru caraşi sau bibani mai mărunţi. Uitasem să iau mînciocul, eram nemulţumit că mă grăbisem şi plecasem atît de nepregătit într-un loc atît de plin de promisiuni. Din timp în timp se auzea cîte-un pleoscăit ce-mi confirma că rîul mă va răsplăti cu darurile sale.

Îmi umplusem pieptul cu aerul dulce de atîtea miresme, călcam fără să vreau covorul de flori sălbatice din care zburau, în dreapta şi-n stînga, fluturi multicolori şi stoluri de libelule pudrate cu aur.

La un cot mai luminat, scăpat din desimea sălciilor, m-am apropiat tiptil de rîu. Un spectacol extraordinar, uluitor, se desfăşura în faţa ochilor mei. În apa nu mai adîncă de un cot, de o limpezime perfectă, mişunau şiruri de ştiuci.

Nu-mi explic nici acum cum se îngrămădiseră toate acolo şi de ce se unduiau aliniate în şiruri continue, într-un miracol pe care natura nu mi-l oferise niciodată. Ştiuci de peste un kilogram, unele chiar mai mari, cu spatele puternic, verzui, înotau ca într-o procesiune, atingînd uşor suprafaţa apei cu aripioara dorsală. Le distingeam perfect sclipirea metalică a ochilor şi curcubeele de lumini ale solzilor. Zeci, sute de ştiuci pluteau indiferente

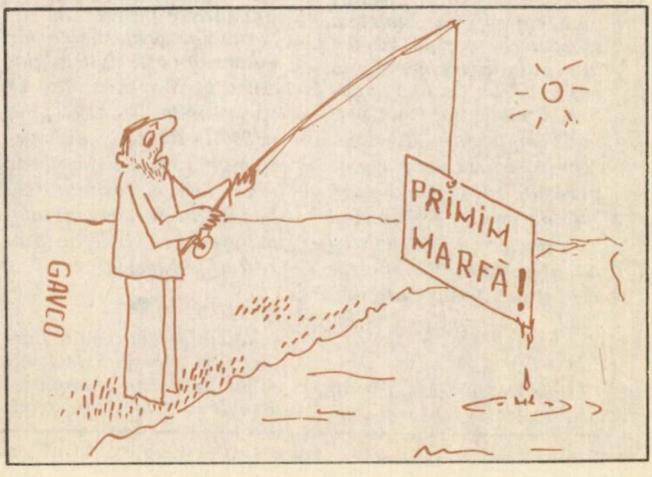

sub privirea mea uluită, nedîndu-mi nici o importanță, sfidîndu-mă parcă. Cum de făcusem o greșeală atît de gravă, nu luasem nici lansetă, nici măcar o lingură sau o ancoră? Stăteam încremenit în fața unui asemenea exod unic, înarmat doar cu o biată trestie și un cîrlig bun de joacă pentru copii. Nevenindu-mi să-mi cred ochilor, am întins ușor undița peste cohortele de știuci ce mă amețiseră... Făcusem o altă greșeală... într-o clipă apa a început să fiarbă, speriate, cu boturile ascuțite larg deschise mulțimile de știuci au început să se arunce unele peste altele, repezindu-se turbate spre apa adîncă. Apoi... liniște și încremenire: ratasem ocazia vieții.

Dezamăgit, am pornit-o în josul rîului, neînțelegînd cum poate un pescar atît de experimentat ca mine să plece nepregătit și să piardă asemenea ocazie! Soarele începuse să coboare. Umbrele sălciilor, tot mai alungite, brăzdau latul rîului cu fîșii alternante de lumină și întuneric. Mi se făcuse frig. Cred că pierderea ocaziei de a prinde măcar cîteva exemplare din cîrdurile și armatele ce-mi trecuseră pe sub nas îmi dădea frisoane, îmi dădea o stare neplăcută, aproape de suferință.

N-am coborît decît cale de cîteva sute de metri și malurile s-au eliberat din nou de sălcii, călcam încă profund tulburat și mîhnit pe o pajiște continuă tivită cu iarbă adîncă și buchete strălucitoare de margarete. Cînd mi-am aruncat privirea în apă, din nou uluire: uriași, de aproape un metru lungime, crapi capitali, crapi trofeu, cu spatele cenușiu se roteau într-un joc fantastic în apa, la fel de limpede, ca în cotul unde întîlnisem sarabanda știucilor.

Crapii săreau cu plescăituri sonore, arătîndu-și pentru o clipă sclipirile de aur ale solzilor, dădeau din cozile lor roșcate, făceau evantaie de stropi într-un adevărat spectacol, cum rar oferă natura muritorilor de rînd.

Înfrigurat, precipitat, abia le găsisem o ultimă rîmă pe fundul cutiei și fără să fiu văzut, cu prudență, am pregătit cîrligul, am balansat ușor trestia și-am aruncat momeala exact în mijlocul horei nebune a celor mai mari crapi pe care-i văzusem pînă atunci. Simt o trăsătură formidabilă... o namilă, cred că are peste un metru lungime, se arcuiește la suprafața apei, ceva imens și fantastic întinde biata gută la maximum... mă încordez... trestia se îndoaie, dar nu cedează. Crapul vieții mele face o voltă, ridică la suprafață capul de uriaș al peștilor și-mi zîmbește candid, cu simpatie... Uluit, încurajat, trag spre mal cu toate resursele mele, o greutate nemaivăzută se opune, crapul se apropie, totuși, spre mal, îl văd și-i disting tot mai clar surîsul binevoitor, amabil și... și... trosc! guta plesnește și mă trezesc din somn, în patul din cabană. Răspund cu un zîmbet întîrziat la surîsul crapului din vis și-mi aduc aminte că, aflîndu-mă în plină iarnă la schi, seara am depănat, în sala de mese, tot felul de amintiri pescărești cu niște prieteni schiori și pescari, totodată. Adormind cu gîndul la pescuit, am visat cea mai frumoasă poveste pescărească depănată într-o noapte de iarnă.

Gheorghe LEAHU

CINEGETICE

În Finlanda, rîsul este pe cale de dispariție: în 1982 au fost observate doar cîteva exemplare în sudul țării și vînătoarea lor a fost oprită prin lege. De atunci numărul acestor animale a crescut rapid pînă la 600; în regiunile depopulate au venit rîși din Carelia Sovietică. Acum este din nou permisă împușcarea exemplarelor care fac daune în gospodăriile țăranilor. Totuși, față de secolul trecut, cînd se împușcau peste 400 rîși anual, populația finlandeză a acestui răpitor pare infimă.

●

Populările pădurilor de stat în Italia cu cerbi a început în anii '60, iar în cele particulare reintroducerea acestor animale a început cu cca 20 de ani mai tîrziu. Astăzi cea mai numeroasă și prosperă este populația cerbilor lopătari, care a atins o densitate între 0,2—2 exemplare la hectar. Animalele trăiesc în libertate în zonele alpine, iar vînarea lor este riguros planificată. S-a constatat că sporul anual este de 30 pînă la 50 la sută, ceea ce e foarte mult pentru animale de talie mare. Aproximativ 90 la sută din carnea animalelor vînate se vinde în țară, restul se exportă.

●

Mistreții din insula Corsica sînt mai mici decît cei de pe continent: exemplarele cele mai mari nu depășesc 80 kilograme. Mai bine zis, așa a fost pînă de curînd. În ultimul timp, mistreții s-au corcit cu porcii domestici, lăsați și ei să crească în libertate. După părerea specialiștilor, astăzi, peste jumătate din mistreții corsicani sînt hibrizi și unii dintre ei ating o greutate de 120 kilograme.

●

Eforturile vînătorilor și pescarilor sportivi din Elveția dovedesc că și într-o țară mică cu densitate mare a populației umane, vînatul poate prospera. Astăzi, Elveția dispune de un șeptel de 22.000 cerbi, 109.000 căprioare, 68.000 capre negre, 11.600 capre ibex, peste 73.000 fazani, 11.400 potîrnichi...

Maria Paspaleva

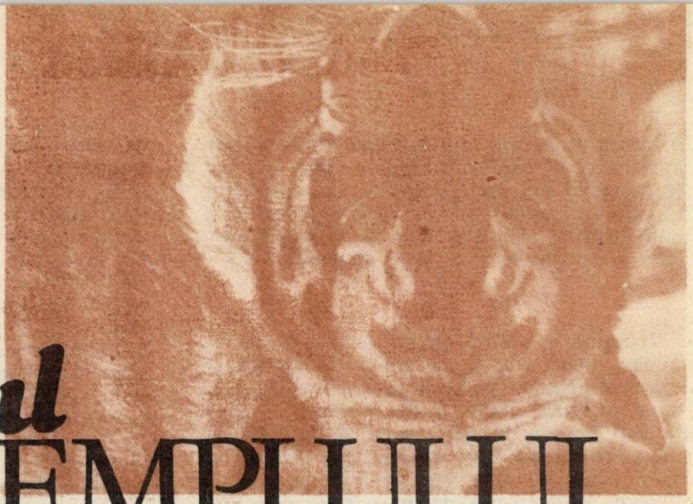

Tigrul TEMPLULUI

UN STRIGĂT ASCUȚIT, NEFIRESC, STRĂpunse tăcerea de piatră. Un strigăt de agonie sau de bucurie nemărturisită se înfipse în pereții de stîncă verticali, sîredeli adîncurile inimilor lor, pînă cînd sfîrșit, mut și neputincios, în rostogolirea cadențată a pietrelor colțuroase prăvălite la vale, aidoma stropilor de sînge înghețați izvorîți dintr-o rană închisă... Cu o zvîcnitură bruscă, neașteptată, un vultur pleșuv cu gulerul alb se ridică spre un cer inexistent, închis într-un bob de rouă transparent și aripile sale frămîntară îndelung aerul încins... Vulturului mut îi răspunse urletul chinuit al unei hiene vărgate. Tropăiră amenințător pe piatra seacă, copitele unui cerb sambar și scîrțîiră încetișor, cu teamă, ramurile uscate și răsucite ale unui tufiș încîlcit de accacia.

Urmă o clipă de tăcere adîncă. Dar numai o clipă. Pentru că de sus, din vîrful ascuțit al unei stînci, se desprinse un croncănit gros și răgușit. Măsura aspră și neîndurătoare a timpului ce se scurgea printre colțurile de stîncă.

Ca o presimțire fatidică ce întîmpina un sfîrșit inevitabil... Acolo sus, stăpînul nostru își desfăcu aripile uriașe și își umflă pieptul. Cu ciocul întredeschis, într-o așteptare mută, își plecă capul și păru că ascultă freamătul vieții ce începea să se stingă jos, departe, în inima pădurii... Penele negre căpătară strălucirea metalică a sîngelui viu. Aripile sale întinse alcătuiră o bucată de întuneric zdrențuit... ce vibra încordată, mîngîiată de săgeata unei dimineți neiertătoare... Încet, pe măsură ce se încăpățînau să acopere orizontul, tremurul le făcea mai transparente... Numai tendoanele fragile semănau cu scheletul unui catarg complicat ce plutea sub o mare transparentă... Iar pliscul întredeschis, ca ciocul unei corăbii feniciene, gata să se înfigă în țărmul dantelat de piatră. Căzură aripile de pînză neagră zdrențuite și se stinseră obosite. Așa, numai așa, globul roșu al soarelui se arătă în toată măreția lui. Fusese ascuns pînă acum. Mai avea puțin și avea să se strecoare între colinele din Anapraharut pentru odihna de noapte. Deocamdată, cu brațele subțiri și lungi de păianjen uriaș, încerca să cuprindă spinările acelor coline sterpe îmbrăcate în scoarța albă și crăpată a pietrei uscate; privite cu ochii stăpînului negru, crăpăturile pietrei erau ferestre în care se refugiau umbrele răzlețite ale smocurilor de accacia, iar tentaculele păroase ale păianjenului cu ochii incandescenți sprijiniți în crucea unui chiparos singuratic asemeni unui „sadhu" părăsit de lumina pămîntenilor și de cea a zeilor, erau izvoare de sînge țîșnite din carnea ascunsă a pietrei... La început, izvoarele erau pretutindeni: îmbrăcau marginea colinelor cele mai îndepărtate pînă aproape de Benares; se ridicau în fîntîni arteziene sprijinite de scheletul metalic al unui arbust de teck, coborau în puțuri adînci săpate între stînci. După un timp, izvoarele se uniră într-un anume loc, într-o baltă de sînge... Aceasta se lățî încet acoperind oglinda albă a unei alte bălți, dacă n-ar fi fost roșul aprig al sîngelui, albul imaculat al marmurei nu s-ar fi zărit; nici n-ar fi supraviețuit.

Odată cu apusul soarelui pata albă își trăia ultimele clipe scăldate în sîngele unui sacrificiu ce încerca să acopere o crimă; un ochi atent își putea imagina acolo carcasa împrăștiată a unui kudu, sau ciolanele unui țăran mogh, adunate și strînse de vînt într-o piramidă.

* *

* *

Imaginea îi stărui într-atît în adîncurile orbitelor, încît reuși să le inunde cu apele unei mări de gelatină topită ce păstra încă mirosul sîngelui scurs; globii ochilor fierbinți, cu albul înțepat de ace de sînge, primiră încă o dată binecuvîntarea pleoapelor de pergament încrețit și transparent, întins între firele răsucite și întinse ca niște coarde ale vinișoarelor prin care pulsau rămășițele vieții; adîncul gâvanelor străjuite de marginea plumbuită a oaselor frunții, a nasului acvilin, a vîrfurilor ascuțite a pometilor se făcu și mai negru o dată ce pleoapele acoperiră oglinda tulburată a ochilor; mai negru și decît pielea tuciurie a feței prin a cărei zgîrieturi se zărea măduva albă a oaselor. Numai bărbia îndoită cu vîrful în sus mai păstra la capătul cîrligului ei cîțiva stropi de sînge aruncați din bucata de soare agățată încă de marginea pietrei.

O mișcare scurtă ce făcu să se cutremure stîncile nemișcate; ca un val de cutremur stîrnit de un vulcan ascuns; sub faldurile zdrențuite ale sariului cenușiu îngrămădit deasupra pietrei; și fața se ascunse în căușul palmelor invizibile. Din capul prăbușit în abisuri nu rămase decît țeasta lucie în care prinse să joace flacăra...

Fu pentru un timp, singurul semn de viață, singura mișcare în mijlocul imensei tăceri... Pentru că, nu întîrzie să tremure în aerul încins un al doilea strigăt... Un strigăt în care nu mai glăsuia agonia și nici durerea... Un strigăt în care urca o mărturisire, o rugăminte crîncenă. Sunete neînțelese, grave, țîșniră din măruntaiele mogîldeței diforme; ar fi fost greu de crezut că pielea uscată și întinsă pe oasele feței s-ar fi putut strînge și aduna în crîmpeie de buze împrăștiate... Numai diapazonul din măruntaiele stîncilor ar fi putut prinde mișcarea acelor buze... Strigătul se stinse... rămase numai

răbufnirea unei răsuflări greoaie ce păru a prelungi în sacade de timp, aidoma bătăilor unui orologiu învechit lupta împotriva morții... războiul împotriva vieții... Pîlpîia încă, acolo, strînsă în menghina oaselor, flacăra vieții; o stea căzută în gura unui monstru flămînd, uitat de timp cerea dreptul la moarte în rugăminți de foc pentru singurul lui dușman din cele două lumi: cee părăsită în urmă, pe care o călcase cu tălpile picioarelor și cea dinainte biciuită de fulgerul ochilor... Un dușman ce-și înfășura trupul de catifea în jurul stîncilor; un dușman care își întindea și răsucea arcurile negre ce îi brăzdau catifeaua blănii, urcînd pereții de stîncă și sărind peste prăpăstii; un dușman care își înfigea cîngile ghearelor tot așa de ușor în piatră ca și în carnea proaspătă; în timp ce pupilele galbene se răsuceau în creierii de piatră ai cadavrelor, sub mustățile albe, apărea zîmbetul zeului Șiva strălucind printre picături de sînge și spuma balelor, printre meterezele ascuțite ale colților și aschiile oaselor sparte; zîmbetul zeului se legăna odată cu valurile de mărgele roșii pe care țăranii i le atîrnau la gît în semn de recunoștință, de sărbătoarea Rahmaghejegului a lui Khali; un zîmbet care înghețа în mijlocul petalelor albe imaculate ale florilor de Mohwa, purtate în coroniță deasupra capului enorm și în vîrful cozii ce mătura mormintele proaspete. Un dușman bicisnic, care întărîtat de foame și gonit de spaima morții, într-un deșert de piatră, era gata să sugă sîngele Tatălui, al Fiului și al Fecioarei cu pruncul la piept...

Un dușman în ale cărui vine curgea sîngele singurului lui fiu, propriul lui sînge... Și bătrînul nu uita asta; îi cerea sîngele înapoi. Buzele se zbătură măturînd capete de cuvinte neînțelese, ale căror ecouri răsunau în pieptul lui, ritmic ca bătăile de tobă îndepărtate de la „Marea sărbătoare înaintea vînătorii". Își ridică fața ascunsă pînă atunci în căușul palmelor transparente; pielea tuciurie, roasă și găurită de-a lungul marginilor oaselor își schimbă cu repeziciune cutele, în timp ce sunetele țîșneau... Pînă cînd își pierdu cu desăvîrșire trăsăturile humanoide. Rămase un chip de maimuță înghețat sub o vitrină de sticlă; cea a aerului rece ce năvăli odată cu întunericul...

În rezervația forestieră Gir din Guajarat, poți vedea la apusul soarelui, în oglinda apelor unui pîrîu ce se strecoară printre cadavrele stîncilor roase și încrețite de zbuciumul timpului, de scurgerea melodioasă a istoriei Indiei, chipul unuia din cei două sute de lei asiatici înregistrați astăzi pe teritoriul Indiei contemporane. Vine deseori să se adape și să-și fluidifice saliva înghețată de-a lungul gîtlejului uscat, în bulgări de sare... Goana prin ținuturile despădurite de dinții de metal ai omului contemporan i-au secat amintirile odată cu puterea.

Totuși emblema statului Guajarat îi poartă chipul încă. Și felina uriașă soarbe cu nesaț nemurirea din lichidul invincibil. Așa cum ar sorbi din istorie.

În Majholi, în Madhya Pradesh, în satele de Brinjaras și Gonzi, oamenii celebrează ritul ma-

gic, încă în jurul unei tigroaice doborîte cu o seară înainte. Trupul ei va fi decupat în amuleţe ce vor fi atîrnate de gîtul fecioarelor; bucăţile de blană vărgate, colţii şi ghearele vor fi martorii tăcuţi ai scurgerii fluviilor adolescentine pe sub pielea îmbătată de dorinţă.

Într-o zi de vară fierbinte din anul 1932, generalul R. G. Burton poposeşte într-unul din satele de gonzi, risipite prin pădurea de la poalele Anapraharut. Gonzii sînt bănuitori şi foarte puţin comunicabili. Totuşi, unul din bătrîni i-a arătat cu vîrful toiagului vîrful uneia din coline.

Acolo sclipea însîngerat un templu de marmură. Un sanctuar deasupra vîrtejului ameţitor de zgomote şi culori al pădurii? se miră generalul englez. Pădurea urca într-o singură coloană verde, prin singura vale abruptă pentru a atinge picătura de sînge. La insistenţe, bătrînul explică ofiţerului Majestăţii Sale că acolo străbate timpul un preot Gond; preotul a urcat acolo, cu mult timp în urmă, singur, pentru a-şi răzbuna fiul, devorat de tigru, într-o zi la culesul florilor de Mohwa.

Poate şi acum a adăugat bătrînul Gond, pietrele văii poartă urma tălpilor lui, iar soarele urma buzelor lui înfierbîntate de blesteme. Preotul nu s-a mai întoos în sat; dar nici tigrul nu a mai apărut; a încetat să se mai furişeze pentru a sări asupra sătenilor rătăciţi la liziera pădurii, pentru a ataca vitele sau pentru a fura copiii din aşternuturile lor, noaptea în colibele de paie. Oamenii, de două ori pe lună, formează o deputăţie de copii şi de femei care urcă să mulţumească preotului din sanctuar. Poartă cu ei întotdeauna şi o capră ce urmează a fi sacrificată în templu. O alta este ucisă la plecare lîngă piatra roşie de la marginea satului. Cu sîngele ei este stropită imaginea simbolică a zeului tigru.

A doua zi de dimineaţă, generalul R. G. Burton urcă împreună cu o delegaţie de femei şi copii. Ajung, după un drum extrem de obositor, prin valea tăiată în pereţii de piatră, la uşa sanctuarului. O linişte de mormînt îi întîmpină. Doar behăiturile caprei speriate, care parcă îşi ghiceşte soarta ce-o aşteaptă... Împinge uşa şi rămîne el însuşi, pietrificat în faţa spectacolului din faţa ochilor săi.

Avusese deja, loc, un sacrificiu. Idolul sculptat din piatră era deja roşu de sînge. Oribilul cap de maimuţă al preotului, cu ochii smulşi de corbi, se odihnea în pragul altarului, lîngă imaginile sculptate a lui Şiva şi Khali. Fragmente de carne putrezită şi oase erau adunate în jurul lui într-un colţ. Mîinile cu palmele galbene îndreptate spre cer, păreau că imploră răzbunarea printr-un strigăt mut. Tigrul mîncător de oameni trecuse pe acolo. Desigur, preotul avusese timp să pronunţe ultima sa rugăciune, înainte de a fi ucis în mijlocul zeilor săi.

Atunci, şi acum, gonzii numesc sanctuarul părăsit: „The Temple's Tigre" — „TIGRUL TEMPLULUI".

Gabriel RADUŢĂ

IEPURELE LUI BRÎNZOI

A venit Brînzoi acasă
Cu un iepure-n sfîrşit
Şi, triumfător, soţiei
I-l întinde, fericit.

Dînsa-l pipăie, priveşte;
Iepure... adevărat!
De aceea îşi sărută
Soţul, care l-a vînat.

Apoi, hai să-l pregătească
Cu măsline, vasă-zică,
Dar întîi îl piguleşte
Să nu scape vreo alică.

Ce alică? Nu-i nici urmă;
Şi discerne, bat-o vina,
Că pe iepure, bărbatul
Îl călcase cu maşina.

Şi îi spune. El, de colo:
— Dragă, eu l-am împuşcat,
Dar... a fost o-ncurcătură
Fiindcă am împrumutat

Un cartuş fără alice...
Se întîmplă şi astfel;
Deci, cu roata de rezervă
Am putut să trag în el

Ion BOTEZ

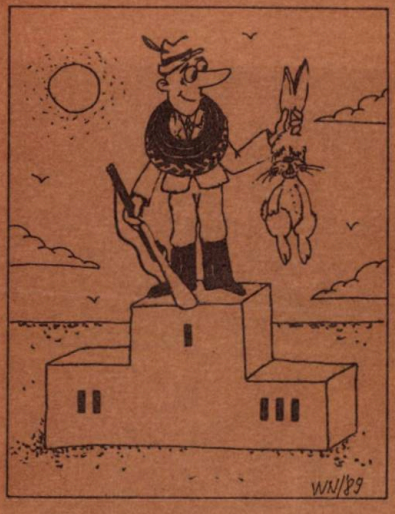

URSOAICA

După o absență al cărei sfîrșit coincidea cu plecarea primelor păsări migratoare, vînătorul s-a reîntors în sat. Îl însoțea un bărbat inalt, uscat, cu ochi melancolici și o mustață pleoștită care-i făcea zîmbetul mai sinuos. Ion Aghimpei, se numea omul.

Sătenii nu-l întrebară de ce s-a întors, ca și cum acest lucru ar fi fost de la sine înțeles, dar ochii lor prinseră a scînteia sălbatici pe fețele aspre și țepoase,iar rîsetele se preschimbară în țurțuri de gheață.

Starostele vînătorilor, un omuleț rotofei, întotdeauna vesel, întinse masă mare sub cerul cald al nopții și lumea se adună îndată, lacomă de vin și de povești, ca la priveghi. Vînătorului îi plăcea să istorisească întîmplări din viața lui, umplînd golurile cu povești incredibile și înspăimîntătoare. Nu mințea, așeza doar faptele într-un fel mai cuvenit, așa că poveștile lui păstrau un iz de adevăr chiar și pentru șireții vînători din jurul său. Și nu era nici unul care să nu rămînă impresionat de ele.

— Nu ți-a fost frică niciodată? îl întrebă starostele.

— Ba da, o dată...

— Și crezi că de data asta...?

— Trebuie să-mi lecuiesc teama, răspunse vînătorul,privindu-l drept în ochi pe starostele cel rotofei. E o vorbă de înțelepciune pe care o știți cu toții: unul din doi să piară! De asta am venit!

Starostele nu-i răspunse, clătină doar din cap și își întinse mîna șovăitoare după paharul cu vin.

„Ursoaica, poate exista, poate nu, gîndea el. Cîți au întîlnit-o? Doi, trei... nici unul de-aproape. El, personal, nu credea în existența ei. Legendă, asta era, o legendă, bună pentru serile petrecute la gura sobei și pentru vînători nebuni ca cel din fața lui... Facă ce vrea, ducă-se unde-o vrea, să aibe noroc... Era păcat totuși de ursoaică, dacă exista... Știa din experiență: de nici o legendă nu e permis să te apropii cu arme de foc. N-avea decît să zică lumea că e superstițios, lui puțin îi păsa. Orice vînătoare era în fond și la urma urmei, o imensă superstiție!"

Rătăceau de cîteva ceasuri prin întunecime ca printr-un tunel, aventurîndu-se încetul cu încetul dincolo de potecile necunoscute, în ținutul acela unde nu călcase picior de om, unde își făceau culcuș doar fiarele și unde se nasc mirajele. Aici, sub lumina tulbure a lunii, noaptea se deschidea către o priveliște cețoasă, înfășurînd pădurea într-un fals amurg. O adiere umedă se strecura prin sitele întunericului.

Cînd în sfîrșit, o văzură, țipătul răgușit al unei bufnițe îl săgetă pe vînător ca un cuțit și, pătrunzînd în pustiul senzațiilor lui, îl făcu să nu-și mai amintească nici lucrurile cele mai apropiate și nici să se gîndească la cele viitoare.

Ursoaica venea fără grabă, fără nici o tresărire care să-i anunțe izbucnirea și fără vreun sunet — și dacă ar fi vrut, i-ar fi strivit atunci, pe loc, în năvala ei tăcută. Însă le îngădui să se risipească din fața ei, să se ascundă în tufișurile amorțite, trecînd fără să-i atingă. Apoi, suplă ca o flacără, se întoarse și se năpusti spre ei, cu botul aproape atingînd pămîntul, cu trupul unduindu-i ca un val.

Ei fugiră și ursoaica îi urmări — nu la fel de grabnic precum năvălise asupră-le, dar destul de iute pentru a-l face pe fiecare în parte, să se simtă singur și înspăimîntat. Pămîntul aluneca sub picioarele lor și, deși știau că țipă de groază, nici un sunet nu le părăsi gîtlejul.

Pe neașteptate, vînătorul se opri și se întoarse spre fiară, cu brațele adunate pe piept, cu capul ațintit înainte. Era foarte palid.

— Acum, de data asta, îl auzi Ion Aghimpei murmurînd, acum voi reuși...

Era în glasul lui o durere pe care Ion Aghimpei n-o mai auzise niciodată, ori poate se-nșela și nu durerea era cea care răzbătea aerul nopții

pînă la el, ci altceva, ceva ce nu avea încă nume.

Ursoaica nu băgă în seamă silueta înaltă care-i stătea în cale, pînă cînd aproape se lovi de ea. Atunci se opri amuşinînd aerul. Furtuna îi vibra cu tunet în gîtlej, iar furia îi legăna capul uriaş.

— Fugi! îi strigă Aghimpei. Fugi! — dar vînătorul rămase pe loc.

La sunetul glasului lui Ion Aghimpei, urletul înfundat al ursoaicei deveni şi mai puternic, şi mai ameninţător.

Încă o dată îi mai strigă vînătorului să fugă. În zadar. Singurul răspuns pe care-l primi fu un strigăt neomenesc.

Ursoaica ţîşni înainte şi Ion Aghimpei sări repede la o parte, rostogolindu-se pe pămîntul reavăn, cu ochii zvîcnindu-i orbi în căuşul orbitelor. Ridicîndu-se în genunchi, văzu că ursoaica îl încolţise pe vînător şi mai zări pentru o clipă faţa ca de ceară pierzîndu-se între labele păroase ale animalului. Apoi umerii bestiei i-l ascunseră vederii şi Ion Aghimpei îşi duse mîna la gură ca un copil.

Timpul se dizolva în vîntul care gonea ceaţa albăstruie. Ursoaica se aplecă şi mirosi trupul întins la pămînt. Părea să scadă în mărime şi să pălească, cu toate că mai mocnea lucitor şi sălbatic, asemenea jarului. Ion Aghimpei se întrebă cît putea să fie de puternică şi de mare, cu adevărat, atunci, cînd era singură.

Încă o dată, Ursoaica îşi întinse botul spre silueta nemişcată de la picioarele ei, apoi, fără vreun sunet, se năpusti în umbra copacilor şi se făcu nevăzută. Ion Aghimpei o zări totuşi prin desişul de fum: o întunecime roşiatică, asemenea celei cuibărite sub pleoapele strînse de durere. Imediat, năduşit de teama abia risipită, se grăbi în ajutorul vînătorului.

Acesta, ameţit, legănîndu-se neputincios, rănit şi învins, se ridică. Undeva în el, ceva se trezise la viaţă şi-n clipa aceea, scoase un urlet de spaimă.

— Ursoaica, şopti el. Tremura tare, ca şi cum zeci de ciocănele i-ar fi dansat prin trup. Ursoaica... putea să mă omoare, dar n-a vrut, spuse, n-a vrut... De ce n-a vrut? E puternică, e foarte puternică... Forţa ei vine... Cine poate şti de unde vine? Oh, acuma ştiu, ea e mai bătrînă decît munţii!

Ochii vînătorului se făcură deodată mari şi lui Ion Aghimpei i se păru că ursoaica alunecă prin ei străbătîndu-le adîncurile ca o nălucă fierbinte. Cînd imaginea dispăru, pieptul vînătorului fu sfîşiat de un geamăt subţire, ascuţit, de durere, oboseală şi deznădejde fără margini.

Magdalena VAIDA

O PRINSOARE ORIGINALĂ

În după amiaza aceea, îndată ce s-a trezit din somn, dom' Manolache şi-a înştiinţat hotărît consoarta:

— Vezi, dom'le, că mă duc să împuşc douăzeci-treizeci de turturele. Pregăteşte-ţi oalele şi să faci rost şi de nişte smîntînă pentru ciulama!

Aşa cum bine se ştie, turturelele în zona noastră sînt o prezenţă rarisimă. Ne îndulcim cu guguştiuci. Dar dom' Manolache, în amintirea vremurilor fericite, le zice tot turturele.

Deci, echipat cu cele de trebuinţă şi cu Arap la lesă, a tăiat-o spre un lan de floarea soarelui din apropiere. Era cam la două ceasuri după prînz şi soarele ardea fără milă.

Ajuns la locul cu pricina, vînătorul nostru şi-a ales o poziţie favorabilă, s-a descotorosit de traistă şi de tocul armei, l-a eliberat pe Arap din lesă şi a început să exploreze, cu ochi lacomi, lanul.

Guguştiuci erau şi nu prea erau.

Mai întîi a observat că drumul lor venea dinspre oraş către floarea soarelui. Numai că fenomenul se întîmpla lateral, la o distanţă de cîteva sute de metri. Drept pentru care, în ciuda vipiei care numai la mişcare nu îmbia, dom' Manolache şi-a schimbat, oarecum nemulţumit, amplasamentul. Odată instalat în noul obiectiv, s-a întîmplat ca imigraţia să înceteze.

Dar, ca un făcut, s-a pornit exodul spre localitate, exact pe direcția unde se aflase primul post de observație. Înciudat, vînătorul nostru, nu fără a protesta în gînd împotriva acestei strategii sucite, a parcurs în sens invers cele cîteva sute de metri.

Fatalitate, însă! Din nou cursul s-a schimbat. Dom' Manolache s-a adresat înciudat cîinelui:

— Așa ceva n-am mai pomenit, dom'le! Asta e culmea!

Numai că interlocutorul nu era de față. Probabil că de căldură se pitise la umbra vreunor bălării. Stăpînul simți cum un val de indignare este gata să-l sufoce. Și asta cu atît mai mult cu cît, în sfîrșit, un guguștiuc venea exact pe direcția sa. Urma să-l împuște și pasărea avea să cadă în lanul cam îmburuienit, de unde era foarte greu de scos. Totuși, înfuriat, epolă și... îl scăpă. De ciudă, dădu cu pălăria de pămînt și începu să vorbească cu glas tare: „Nu se poate, dom'le! Așa ceva nu mi s-a întîmplat de cînd mama m-a făcut. Nu există, dom'le!"

Și, deodată, găsi explicația. Arap era de vină. De ce nu stătea lîngă el?

Un răgnet prelung, urmat de trei abrevieri disperate, spori arșița zilei cu cîteva grade:

— Araaaaap!... Ap! Ap! Ap!

Cîinele, uluit, țîșni din bălării și, derutat, căzu în aret.

Dom' Manolache se dezlănțuí:

— De ce te țiu eu la casă, dom'le? Ce ți-am făcut eu, dom'le, de mă chinui ca pe hoții de cai?

Neînțelegînd ce i se cere și înecîndu-se cu limba, Arap se așează cu pîntecele de pămînt. Dom' Manolache își ridică cu mîna tremurîndă pălăria și o porni spre varianta de sosire a păsărilor.

Acestea, însă, plecau. Pe cealaltă direcție!

Înapoi acolo! Și din nou de unde plecase! Și așa mereu, pînă ce simți că puterile îl lasă și că aproape îi vine a plînge.

Dar, deodată, ochiul său experimentat reperă în zare o siluetă. Aproape că nu-i venea să creadă. Era o turturică adevărată. O Turturică!

Se pitulă, așteptă cîteva clipe, epolă și o doborî.

O, zeiță Diana, cît de repede poți să faci dintr-un disperat un om fericit! Cît de ușor prefaci tu amărăciunea în bucurie!

Dom' Manolache simți cum sîngele îi pulsează tinerește în artere, cum plămînii i se umflă de aerul curat al inserării ce începuse să coboare. Și cînd îl mai văzu și pe Arap că iese din buruieni cu turturica în gură, exaltarea lui nu mai cunoscu margini „Ce vorbești, dom'le! Așa ceva numai în filme vezi!".

Așa că, mîndru de isprava realizată, agață turturica la ciochinar, își adună bulendrele și, complimentîndu-l pe Arap cu un „Bravo, dom'le!", porni țanțoș spre domiciliu. Cum victoria trebuia neapărat sărbătorită, se abătu pe la „Hanul din livadă" să se gratuleze cu o bere.

Intrarea lui triumfală stîrni aici o cascadă de rîsete, mai ales printre breslașii care îi priveau batjocoritor trofeul.

— Ce dracu, măi dom' Manolache! Ăsta-i vînat?

— Ce vorbești prostii, dom'le, dacă nu știi? Am avut împușcați treizeci și cinci de guguștiuci. Dar am făcut prinsoare cu mine că, dacă pică o turturică, îi arunc, îi dau. De așa ceva numai eu sînt în stare!

Mihai VOICU

VÎNĂTORI ÎNARIPAȚI

● *3—4 km măsoară raza teritoriului de vînătoare a unei perechi de șoimi călători. Întîlnirea unui șoim la o distanță de 10 km de cuibul său indică existența unei situații alimentare precare acceptabilă maximum pentru o durată de cîteva zile fără să pericliteze supraviețuirea puilor din cuib;*

● *în Parcul Național al Munților Cevennes (Franța), în zona văilor Ionte și Taon, au fost eliberați în anul 1981 un număr de 5 perechi de vulturi pleșuvi, dispăruți din zonă încă de la începutul secolului. Deja în cursul primului an s-a înregistrat eclozarea unui pui; în anul 1983 cuibăreau 3 perechi;*

● *vulturii pleșuvi reîntorși în Parcul Național al Munților Cevennes părăsesc teritoriul parcului în căutarea de hrană, fiind observați pînă la distanțe de 30 kilometri;*

● *în cei 5 ani de la reintroducerea vulturilor pleșuvi în Munții Cevennes, ornitologii amatori i-au aprovizionat cu hoituri în greutate de aproximativ 30 tone, majoritatea, animale căzute victimă accidentelor rutiere. În prezent, acțiunea de alimentare artificială a fost sistată, nemaifiind necesară.*

Peter WEBER

Vînători cu arcuri şi săgeţi în secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea

Radu-Dorin ZGRIPCEA

Urmele arheologice plasează începutul folosirii arcului şi săgeţilor în Paleoliticul superior (acum aproximativ 40.000 de ani). În urmă cu 10.000 de ani (în plin Mezolitic), arcul atinsese forma, dimensiunile şi (probabil!) calităţile optime. O atestă arcurile din lemn de ulm descoperite în întinsele turbării din Seeland (Danemarca). Cu puţine excepţii, arcul a fost adoptat de toate populaţiile de vînători şi culegători (aborigenii din Australia sînt exemplul clasic — de excepţie).

În secolele 18 şi 19 existau populaţii, în a căror viaţă arcul şi săgeata îşi păstraseră un rol considerabil: INUIŢII, tribul PICIOARE NEGRE, APAŞII, ONAŞII şi alte populaţii primitive din Asia, Africa şi cele două Americi.

Trăind în tundra canadiană, INUIŢII, numiţi şi eschimoşi-caribu, aveau ca vînat principal renul sălbatic (caribu) şi boul moscat. Arcul lor se apropia ca execuţie de arbaleta medievală. Era alcătuit dintr-un arc scurt din corn de bou-moscat montat pe un pat de lemn. Se cunosc destul de puţine despre acest tip de armă, dar se ştie că lansa săgeţile cu destulă forţă şi precizie ca să doboare un bou moscat. După cum se ştie, strămoşii eschimoşilor au emigrat în valuri succesive din Asia de Nord-Est (Siberia) peste strîmtoarea Bering, fiind împinşi de popoarele asiatice din Sud. S-a emis ipoteza că înainte de a ajunge în Nordul Americii, strămoşii eschimoşilor au avut contacte cu vechii chinezi, de la care au învăţat tehnica de construcţie a arbaletei.

Tribul BLACKFOOT (PICIOARE NEGRE) în secolele 18 şi 19 era un trib seminomad în preriile din Vestul Americii, la izvoarele fluviului Missouri. Ei aveau arcuri din frasin întărite cu tendoane de cerb sau de bizon. Lungi între 75 şi 90 cm, arcurile lor erau foarte uşoare, comode de purtat şi de tras de pe cal, fiind în acelaşi timp şi deosebit de puternice. Cele mai apreciate arcuri se confecţionau din coarnele oii de munte. Circula printe războinici şi un tip de arcuri de os. Proprietarii lor nu ştiau de la ce animal provine acel os efilat şi lung de peste un metru. Trăind în zone depărtate de coasta oceanului, ei procurau prin troc aceste oase, care erau de fapt fanoane de balenă, ce deveniseră arcuri în mîna meşterilor indieni.

Indienii APAŞI locuiau în zonele semideşertice de pe teritoriul de astăzi al statelor Nevada şi Arizona. Ei îşi făceau arcurile din lemnul unui soi de dud local, dar şi din stejar, salcîm şi, uneori arţar. Arcurile apaşilor erau lungi de 90—120 cm. Regula de bază era ca un arc să nu fie mai lung decît două săgeţi; astfel săgeata rămînea prea scurtă ca să permită întinderea cu rezultate optime a arcului.

Fazele prin care trecea un arc pînă era gata erau foarte complicate şi un arc bun se confecţiona cam într-o lună de zile. După ce era gata, arcul se întărea suplimentar cu un manşon din tendon (mai rar păr de cal), peste care se aplica un strat de clei, obţinut din copite şi coarne de bizon. Apaşii aveau două feluri de săgeţi: un tip era învăţat de la Navajo, trib cu care se înrudeau; săgeata avea 60 cm şi era din lemn de esenţă tare: mahon de munte, prunul apaşului sau dud. Al doilea tip era de concepţie proprie şi consta dintr-o tijă de stuf sau trestie lungă de 15 cm, care se continua cu o tijă de lemn dur de 10—15 cm. Tija de lemn dur intra cam jumătate în tija de trestie şi era fixată de aceasta cu fir de tendon umezit. Cînd tendonul se usca, se strîngea foarte tare şi fixa fest tot ansamblul. Suplimentar, se punea şi un strat de clei. Deşi ştiau să facă vîrfuri de cremene, apaşii se mulţumeau să ascută şi să întărească la foc vîrful de lemn dur. Penele pentru ampenaj se luau din aripi sau coadă de şorecar, vultur, şoim sau curcan sălbatic. Se foloseau trei-patru pene de fiecare săgeată, dar cele cu trei pene zburau mai bine. Fixarea se făcea tot cu un fir de tendon şi clei. În pădure se foloseau săgeţi ale căror pene aveau moţuri lungi de puf; în bătaia vîntului, puful unduia şi marca locul unde a căzut săgeata. Pe vreme cu vînt se foloseau săgeţi cu pană scurtă; pe vreme cal-

mă zburau mai bine cele cu pene lungi. Fiecare săgeată avea pictate pe tijă benzi diferit colorate, pentru a şti ale cui sînt.

Cu asemenea săgeţi apaşii doborau orice animal, de la găinuşa de preerie pînă la urşi şi bizoni. Săgeata era de temut pînă la 135 de metri, iar sub 90 de metri precizia ei şi forţa de penetraţie erau teribile. Un bizon care cîntărea aproape 1000 de kilograme cădea fulgerat cînd se trăgea de pe cal sau dintr-un ascunziş, deci de la mică distanţă (aproximativ şase metri).

Nu de puţine ori, săgeţile traversau colosul dintr-o parte în alta. Săgeţile pentru păsări aveau montat pe tijă un opritor în formă de cruce, care făcea ca săgeata să se oprească în corpul păsării. Dacă n-ar fi avut opritorul ar fi trecut prin corp, şi-ar fi continuat traiectoria pierzîndu-se în tufişuri.

Îndemînarea apaşilor era remarcabilă; un arcaş putea să tragă 15 pînă la 20 de săgeţi pe minut, iar la întrecerea numită „jocul săgeţilor", cei mai buni arcaşi erau capabili să menţină în aer, în acelaşi timp, pînă la opt săgeţi!

ONAŞII, trib din Patagonia (America de Sud) foloseau arcul mai ales pentru vînătoarea guanacului. Animal ierbivor înrudit cu lama, guanacul se găsea în număr mare în Anzii Cordilieri şi în pampasul de la poalele lor. Onaşii obţineau de la acest animal aproape tot ce-şi puteau dori: carne, blănuri şi tendoane. Arcul lor era lung cam de 150 cm şi era confecţionat dintr-un lemn special (*Nothofagus pumilie*). Lemnul era prelucrat în aşa fel încît, în final, arcul avea pe secţiune transversală forma unui poligon cu 24 de laturi. Arcul atingea calităţi de invidiat: maximum de elasticitate pentru un minim de greutate. Coarda era totdeauna din tendoane de la picioarele din faţă ale guanacului.

Săgeata avea cam 80 de cm şi era mai groasă la mijloc (8 mm) şi se subţia spre capete unde ajungea la 4 mm. Prin încălzire la foc se conferea săgeţii elasticitate, se corectau curburile nedorite şi i se micşora greutatea. Săgeata avea două pene de gîscă sălbatică şi un vîrf din cremene, lung de 2,5 cm şi lat de 1 cm. Cu asemenea armă vînătorul onaş dobora un guanac adult (care atinge proporţiile unei ciute de cerb carpatin) de la o distanţă de 30 m. Interesantă este plasarea loviturii; se trăgea din spate şi dintr-o latură, ca săgeata să perforeze mai întîi organele abdomenului şi apoi să se înfigă în organele vitale din cutia toracică. Neîntîlnind în drumul ei oase, săgeata era foarte eficientă.

În viaţa acestor vînători arcul şi săgeţile au devenit mai mult decît o armă: ARCUL şi SĂGEATA întruchipau forţa şi inventivitatea geniului uman! Astfel OMUL s-a instaurat ca stăpîn, deplin şi de neînvins al tuturor vietăţilor...

CINEGETICE

Cercetările amănunțite, privind biologia mistreților, efectuate de către specialiști germani din R.F.G. și R.D.G. arată că, pentru raționala gospodărire a acestui vînat, trebuie schimbate atît perioadele, cît și felul în care se efectuează vînătoarea. Femela bătrînă care conduce cîrdul nu trebuie în nici un caz vînată, iar 75 la sută din mistreții vînați trebuie să fie în vîrstă de un an (între 8—40 kg), impușcați în perioada 16 iunie — 1 ianuarie. Animalele de doi ani trebuie vînate între 1 august — 15 iunie, iar cele de trei ani între 1 octombrie — 31 ianuarie, exemplarele cele mai mari fiind lăsate pentru reproducere. Raportul optimal de vînare a mistreților de un an și de doi ani trebuie să fie 5:1; el poate fi schimbat doar în cazul în care numărul lor pricinuiește daune însemnate în agricultură.

●

Lacurile suedeze „mor"! Peste 4000 de lacuri nu mai au pește din cauza acidității ridicate a apelor. Aceasta datorită tonelor de oxizi, de azotați și de anhidridă sulfurică, eliminate în atmosferă de uzinele metalurgice și care provoacă ploi acide în nordul și centrul Europei. Toate lacurile din Suedia conțin mai mult sulf, metale grele și alte produse provenite din arderea cărbunelui și a petrolului, decît este normal și peste 14.000 de lacuri sînt la limita acidității suportate de viețuitoare.

●

În R.F.G. 8 la sută din fauna sălbatică — păsări și mamifere — au dispărut, iar grav amenințate sînt: 47 la sută dintre mamifere, 67 la sută dintre păsările de talie mare, 36 la sută dintre păsările mici (cîntătoare), 67 la sută dintre reptile și amfibieni și 32 la sută dintre pești. Din 177 specii de vînat, astăzi, în Cartea Roșie a țării sînt incluse 55 specii, care nu se mai vînează. Aceasta a impus elaborarea unui program concret de ocrotire și reproducere a speciilor rare și pe cale de dispariție.

●

Populația de căprioare din Olanda a crescut de cinci ori în ultimii zece ani, atingînd cifra de 25.000. Dintre cei 36.000 de vînători olandezi — cca 2.000 vînează căprioare, recoltînd în jur de 5.000 animale anual.

●

Numărul muflonilor în Cehoslovacia a ajuns la 16.000 în 15 ani, iar recoltarea lor a crescut de la 1.150 la 6.000 anual. Pentru aceeași perioadă, numărul caprelor negre a crescut de la 395 la 1.123 indivizi, iar astăzi se vînează 96 în loc de 10 țapi anual.

●

Vînătoarea gîștelor în Chile și Argentina se deschide, de obicei, în aprilie și durează pînă la sfîrșitul lui august. În locurile de iernare ale acestor păsări migratoare, care vin din nordul continentului american, se adună sute de mii de gîște. Vînătorul bun poate să dobîndească peste 200 dintre ele zilnic, cu condiția să ajungă în acele ținuturi îndepărtate și aproape lipsite de așezări umane.

●

În 1985, în departamentul Isere — Franța, a fost impușcat un cerb de 230 kilograme. Coarnele lui au fost evaluate la 222,37 puncte C.I.C. — el este noul record național al Franței, cel dinainte avînd doar 216,19 puncte.

●

Sezonul de vînătoare în Franța durează din octombrie pînă în ianuarie și, în acest răstimp, peste două milioane de vînători își încearcă norocul. Din nefericire, mulți dintre ei trag practic pe „orice mișcă" și astfel, anual, se înregistrează peste 30 de accidente mortale. Obținerea permisului de vînătoare și de port-armă este relativ ușoară; după ce studiază un manual de 350 pagini, candidații trebuie să răspundă bine la 16 din cele 21 întrebări ale testului scris.

●

După revista de vînătoare a R.D.G., în perioada 1980—1984, în țările europene există cca 6 milioane de căprioare dintre care în: Austria — un milion, Belgia — 23.000, Anglia — 800.000, Ungaria — 219.000, Danemarca — 140.000, Spania — 19.000, Italia — 10.300, Polonia — 456.000, Franța — 270.000, R.F.G. — între 1,6—1,7 milioane, Cehoslovacia — 289.000, Elveția — 102.000, Iugoslavia — 263.000, iar în țara noastră — 292.800. Bineînțeles există și unele neconcordanțe, sînt și țări omise din această listă, totuși aceste cifre oglindesc în mare măsură realitatea și împreună cu ea — capacitatea de gospodărire cinegetică a țărilor respec-

Maria PASPALEVA

CÎND norocul SURIDE PESCARULUI...

C a întotdeauna, am dormit rău; m-am învîrtit mereu, m-am trezit des și cu mult mainte de a suna ceasul. Am ieșit mai devreme din casă, să contemplu înginarea calmă dintre zi și noapte. Gîndul mă ducea spre verile copilăriei, pe malul Mureșului, în ograda bunicilor. Satul era mic, strîmtorat între drumul țării — așa-i spuneau oamenii șoselei naționale — și calea ferată. Dincolo de drumul de fier, la cîteva sute de metri, Mureșul depăna, pe sub maluri ripoase sau pe sub bețcuri cu sălcii blînde, adunate, apele sale neistovite și adînci. El era, de fapt, eterna carte cu o mie și una de povești a satului. Apele lui hrăneau pămînturi și bălți, devorau ogoare mănoase și le treceau pe celălalt mal, somni uriași mîncau rațe și gîște, cît un copil neastîmpărat se mistuia în adîncurile lui viclene și satul îl căuta înfiorat zile în șir, aici se bătea cu pari puternici cinepa și inul, formînd un mic dig, să se „topească", carele cu fîn sau grîu treceau cu podul plutitor, iar iarna, sănîile încărcate cu lemne ori bucate alunecau lin peste gheața ca fierul... Ce bucurii, ce sărbători erau zilele cînd satul se muta pe malul Mureșului... Aș fi vrut să mergem la Mureș la pescuit. Andrei, prietenul meu, pescar încercat, și bolnav în zilele cînd nu punea mîna pe undiță, hotărîse seara că vom merge la o baltă, doar cu bețe cu plută și cu mămăligă și că vom prinde numai crap și din belșug. De la o vreme, asemenea planificări riguroase, nu numai că mă fac să mă îndoiesc, dar mă și dezarmează. Îmi place să am cu mine toate sculele și la îndemînă cît mai multe momeli. Ies rar la pescuit și atunci trebuie să profit din plin de ziua norocoasă ce mi-a ieșit în cale. Apare Virgil, cu un băț și o bluză de trening. Îl privesc mirat.

— N-a zis Andrei să ne luăm strictul necesar? se miră el.

— Parcă am merge să ne plimbăm, zic nemulțumit. Cîrlige ai?

— Aveți voi.

Punctual, vine și Andrei. El are o raniță mică și un „tun" cum îi spunem noi, japonez de 7 metri.

— Să n-aibă noroc peștii, salută Andrei și-și pune lucrurile în mașină. Plecăm stricînd liniștea orașului și stîrnind praful.

— Eu zic să mergem la Mureș, e de părere Virgil.

— N-are rost, oftează Andrei. E o baltă frumoasă, o cunosc bine, are crap mult și vom face o partidă ca lumea.

— De ce n-are rost să încercăm la Mureș? intervin și eu, amintindu-mi ce somni, crapi și șalăi a prins cu ani în urmă Andrei.

— Am fost ieri dimineață. Venea o apă neagră ca smoala. O fabrică de lîngă Teiuș a deversat niște motorină, păcură, uleiuri... Și malurile-s negre.

— Ce sacrilegiu, zice Virgil cu năduf.

— Am văzut ici-colo pești morți. Și încă „o scenă" că poți s-o și scrii. Eram ascuns între sălcii, lîngă două undițe la fund. Am zis că, dacă tot am bătut atîta drum, să încerc, poate... cine știe...

Priveam apa ungînd cu smoală trestiile și mă apuca toată sila. Deodată, văd plutind un pește cu burta albă... O mreană. Așteptam să se apropie, cînd un somn mare a ieșit de sub malul abrupt, a luat-o în gură și a scuipat-o de îndată cu putere, scufundîndu-se brusc.

Tăcem. Alergăm în plină viteză. O geană de lumină albește un orizont vag pe culmea dealurilor pe care le ghicim doar. Dacia parcă se bucură de răcoarea dimineții, motorul trage cu sete.

— Nici nu e bine să vezi Mureșul în astfel de zile, reia Andrei. Și ne toarnă cafea din termos adăugind: „Beți acum, că acolo nu mai avem timp".

— Să luăm niște porumb în lapte, propun eu.

— Nu e cazul, îmi taie sec elanul Andrei. Mămăliga mea e de ajuns.

— Dacă nu trage la mămăligă?

— Vlorele, azi prindem crap serios. De la șase către zece. Pe urmă e canicula și stăm degeaba. Pînă atunci prindem crapi frumoși.

Are multă experiență Andrei. Trei sferturi din an e pe malul apelor. Eu ies la pescuit de cinci-șase ori pe an... Boarea dimineții ne aduce miros de mîl, de apă... Sîntem aproape. Corturi răzlețe de toate culorile se zăresc anevoie atunci cînd șoseaua trece aproape de apă.

— În balta asta, zice Andrei, în fiecare primăvară Mureșul deversează mult pește. O aprovizionează. Balta are autoapărare: sînt multe cioate și plante subacvatice, încît braconierii aș-

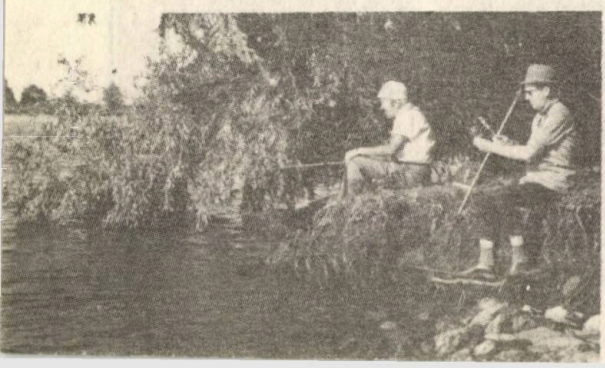

tia odioși nu se pot apropia cu plasele. Cu plumb nu se poate pescui, ca se agață. E un singur loc unde fundul e curat, cu mîl doar și o bulboană de vreo doi metri. Acolo vom da.

Ajungem. Nu e nici un pescar. Balta toarce jilcoare subțiri de aburi. Se face ziuă și apa capătă luciu. Malul e lin, acoperit de o mină de trestii. Ne pregătim undițele. Cad cu zgomot surd în apă broaște grase și somnoroase. Fug niște lișițe cu bobocii lor cît nucile. Ce binecuvîntate sînt diminețile pe malul apei, cînd omul uită că are copii, soție, ședințe, tot felul de probleme fie constructive, fie grave, că e bolnav sau că a mai pierdut o iubire, un prieten sau un crez... Punem mămăligă în cîrlige. O mămăligă specială preparată de Andrei cu gălbenuș de ou, miere de albine. Și poate mai are ceva! E moale și lipicioasă, ca o gumă de mestecat. Lansăm și așteptăm. Eu sînt în mijloc, Andrei în dreapta, Virgil în stînga. Pluta se află, conform indicațiilor lui Andrei, cam la 15 metri de mal. Nici un semn de viață. În larg, lișițele își fac baia de dimineață. „Scurtăm" și „lungim" pluta. Nimic. Trece o oră. Mai bem o gură de cafea. Andrei scoate o pungă, are în ea mămăligă obișnuită, rămasă de la o cină și cartofi fierți. Nădejde îndelung și melodic locul.

— Îi saturi, zic eu, și pe urmă putem pleca.

— Ai să vezi ce prindem, răspunde Andrei.

Și în clipa aceea, scoate un cărășel cît palma. Virgil scapă un altul chiar la mal. Ne „joacă" cei mici. E aproape opt, au trecut mai bine de două ceasuri și nici o captură. Devin sceptic. Îmi spun în gînd, că le aduc ghinion prietenilor, nenorocos cum sînt în general în viață. Mi-e și ciudă. Puteam să iau rime sau porumb. Poate... Pluta pornește lin pe apă, apoi, ca o săgeată, se scufundă. Înțep, dar deja simt peștele, undița se îndoaie, nailonul trepidează ușor.

— Ce ți-am spus? zice Andrei. Adu-l ușor, lasă-l să obosească, să nu fugă nici în trestie, nici în stînga unde sînt multe crengi pe fund.

Îl aduc spre mal. Se dă peste cap, ca un acrobat. „Are peste un kil" îmi zic bucuros și tremur de frică să nu-l scap.

— N-avem mîncioc, Andrei, îi reproșez.

— Nu e nevoie. Îl oboșești și-l aduci la mal, aici, pe cărarea din stuf.

Ce senzație formidabilă îți dă peștele care luptă din răsputeri să scape. De două ori îi scot gura afară din apă. Stă pe o parte, apoi zvîcnește iar, fuge spre larg cu ultimele puteri.

— Arta e să-l scoți frumos cu undița, nu cu plasa, rîde Andrei. A venit primul, urmează alții...

Îl scot la mal. Andrei îl ia cu mîna de „urechi" și-l aruncă în iarbă. Are peste un kilogram. Sînt mîndru. Îl pun în juvelnic. Păstrez lungimea plutei, pun tot un bob mic de mămăligă și lansez în locul știut. Andrei scoate cărășei și crăpceni cît palma. Îi aruncă în apă nemulțumit. Începe să sufle vîntul și apa se încrețește, ceea ce ne displace. Virgil scoate un caras ca de un sfert de kil. Îl păstrează. „Albitura" îi lucrează fără milă pe prietenii mei. Pluta mea doarme. După un sert de oră, altă trăsătură, fină, anemică. Înțep supărat pe ăi mici. O altă captură! Crap-oglindă, frate geamăn cu primul. Cam din 20 în 20 de minute am scos cinci asemenea crapi. Andrei și-a schimbat cîrligul; întîi unul mare, apoi unul mai mic. Virgil și-a schimbat de două ori pluta și odată cîrligul. Lor le veneau doar cărășei și crăpceni cît palma.

— Îi iau pentru vecini, s-a înfuriat Andrei și în aceeași clipă a prins unul ca ai mei.

A fost ultimul mare. Vîntul s-a liniștit, apa a rămas nemișcată sub soarele necruțător. Și n-au mai mușcat nici cei mici, nici cei mari, de parcă balta ar fi fost moartă. Andrei s-a ambiționat. N-am plecat la zece, ci către ora unu... Trei ore pentru trei capturi care nu ajungeau împreună la o jumătate de kilogram.

— Eu am plecat de fiecare dată cu pește ca lumea de aici, zice Andrei. Azi nu mi-a mers... Ia vezi cît ai?

Îi cîntăresc pe ai mei: 7,200 kilograme au cei cinci crapi. De mult n-am avut o zi așa frumoasă. Mi-e frică să nu am ghinion în altă parte. Ne împachetăm. Mîncarea a rămas neatinsă. Am băut doar apă din canistră și cafeaua. Ne-am întors în tăcere.

— Nu întotdeauna ai noroc, spune Andrei într-un tîrziu.

Mă întreb și acum, ca și atunci, de ce ei, lîngă mine, în aceeași apă, cu aceeași momeală, uneori plutele erau la cîțiva centimetri una de alta, cu aceeași distanță la plută, n-au prins decît mărunțiș și doar unul ca ai mei? Vorba lui Andrei, norocul surîde omului din cînd în cînd! Dacă ar surîde mereu, ar deveni o regulă. Iar omul vrea, pe cît posibil, să le evite să scape de ele. Dorește, firesc, ceea ce are mai puțin sau mai rar...

Viorel CACOVEANU

REFLECȚII.

CĂȚEL: Ustură cînd îl mușcăm și cînd ne mușcă...
COIOT: Dacă răsucim ultimele trei litere, prinde șoareci.
MĂGARI: Nu toți au urechile lungi...
ȚAPINAR: Nu este crescător de țapi!
MAIMUȚA: Verișoară a omului care se încăpățînează să nu evolueze.
ARICI: Din blana lui nici o femeie nu a făcut, încă, guler.
ȘACAL: Dacă-i luăm șaua, putem să-l călărim.

Niculae TACHE

CUM VÎNEAZĂ PIGMEII DIN PĂDUREA ECUATORIALĂ

Aurel ROSIN

Neîncîntînd nici o plantaţie, nici o cultură, considerînd orice muncă a pămîntului ca nedemnă de ei, pigmeul este, înainte de toate, un vînător înnăscut. El se serveşte de arc, de săgeată şi de suliţă. Arcul său este foarte mic: aproape 40 de centimetri; coarda este din fire de palmier indian, din fire de ananas sau din intestine de elefant, împletite. Săgeţile sînt de mai multe feluri. Unele, în întregime din lemn, cu vîrful întărit în foc, altele terminate cu un vîrf de fier şi ţepi ascuţiţi.

Pigmeii îşi fac foarte rar săgeţile singuri; şi le procură de la alte triburi, în schimbul carnii provenite din vînat. Bătaia acestor săgeţi otrăvite este între 51 şi 100 metri.

Otrăvurile întrebuinţate sînt de două feluri: vegetale şi animale. Otrăvurile vegetale sînt numeroase şi necunoscute de noi. Celelalte provin din veninul anumitor şerpi; piticii culeg, de asemenea, balele unor anumite broaşte roşiatice (verde şi roşie), teribil de veninoase şi în care ei înmoaie vîrfurile săgeţilor. Alteori, spînzură de labele dinainte un animal oarecare: iedă, porc de pustă sau antilopă mică şi îi lasă să putrezească astfel. O tidvă aşezată pe sol, dedesubtul animalului, strînge lichidul putrezit cu care ung atunci săgeţile lor. Această otravă provoacă tetanosul.

Suliţele sînt din lemn tare, avînd 2—2,5 metri lungime şi sînt terminate cu un fier ascuţit. Suliţa este o armă de aruncare.

Niciodată oamenii nu vînează păsări: acest vînat este rezervat copiilor, care se exersează astfel la tragerea cu arcul.

Pigmeii sînt, înainte de toate, remarcabili vînători de elefanţi, cu toate că nu disprefuiesc deloc celelalte animale, ca antilopa şi bivolul. Pe acesta din urmă nu-l vînează decît în cursă sau cu laţul, căci bivolul este considerat, pe drept cuvînt, animalul cel mai periculos din Africa. Atunci cînd o cireadă de elefanţi este semnalată, şeful satului îşi adună toţi bărbaţii şi se consultă oracolul, pentru a se şti dacă vînătoarea va fi bună, dacă va fi moarte de om etc.

Deci, dacă oracolul este favorabil, se poate pleca. Săgeţile şi suliţele sînt ascuţite şi unse cu otravă proaspătă, care e mult mai puternică. Vînătorii părăsesc satul căutînd turma după urme, aplecîndu-se, mirosind pămîntul, punînd limba pe urmele copitelor. Odată ajunşi în apropierea elefanţilor, cei mai buni vînători se strecoară cît mai aproape posibil şi îi ciuruiesc cu săgeţile lor; însă de cele mai multe ori, pentru a-şi arăta bravura, se vîră între picioarele animalului şi îi vîră, cu toată forţa, în burtă, o suliţă. Acesta este momentul critic. E vorba de viaţa vînătorului. Nebun de durere, simţindu-se rănit de moarte, răcnind cu furie, elefantul caută să apuce cu trompa omuleţul care fuge. Dacă îl prinde, îl striveşte sub piciorul lat sau îl macină în puternicele sale măsele. Apoi caută să fugă. Suliţa a făcut o rană largă, pe acolo ies afară mărunţaiele care se agaţă în trecere de mărăcini, de ramuri, ceea ce provoacă o moarte rapidă şi cumplită.

Dacă rana este mai puţin gravă, elefantul încearcă să fugă, însă otrava lucrează încet în interiorul lui şi, urmărit de pigmeii care nu părăsesc niciodată o pradă rănită, ciuruită de săgeţi, nu întîrzie de-a cădea şi muri.

Atunci, tot clanul, prevenit, aleargă cu strigăte de bucurie. Dacă este parte bărbătească, se procedează la ritualul solemn al castrării şi se îngroapă partea luată cît mai adînc posibil, în pădure, sexul netrebuind niciodată şi în nici un fel să fie mîncat. După ce animalul este jupuit, carnea este împărţită şi transportată în sat, la femei. Odată locul curăţat, bărbaţii pleacă la rîndul lor, cu şeful, întotdeauna, în frunte.

A muri ucis de elefant este o glorie, este singurul caz, unicul, pentru care bocetele funebre sînt riguros interzise. Nu trebuie să se plîngă mortul, ci dimpotrivă, lumea e datoare să se bucure.

Cînd un pitic are norocul să omoare un elefant, ceea ce se întîmplă foarte adesea, ei oferă grăsimea ce se găseşte aproape de urechea dreaptă a pachidermului *Garu* care, după credinţa acestor mici fiinţe, a dat, la origine, viaţă elefantului considerat a fi strămoşul primului pitic şi care va fi omorît la sfîrşitul lumii de către ultimul pitic.

Tabloul este inedit: omuleţul arde puţin din această grăsime în vatra familială, apoi mănîncă restul, fără a oferi o bucată cuiva — nici chiar femeii sale ori copiilor săi.

MOMENT LIRIC - LA FONTAINE

Cartea de vizită semnată Nicolae Cristoveanu este cunoscută: vînător de excepție, talentat autor al multor volume pe teme cinegetice, reputat colaborator al publicațiilor noastre, om de cultură și spirit umanist neliniștit, mereu angajat în descoperirea frumuseților adevărurilor vieții.

Considerăm că traducerile libere făcute arhicunoscutelor fabule sînt tot atîtea argumente pentru cele afirmate mai sus.

ZEUS ȘI CEARTA ANIMALELOR

Într-o prea frumoasă zi,
Zeus, tatăl tuturor,
Convocă al său popor,
Și cam astfel îi vorbi:
— V-am chemat, ca fiecare
Să-mi spună ce păsuri are,
Despre cum l-am construit,
Pe lume cînd s-a ivit.
Poate c-am greșit ceva,
Și-l pot acum îndrepta,
Schimbîndu-i însăși făptura...

*

Maimuța sări cu gura,
Zicînd că e mulțumită
Că-i frumoasă, fericită,
Avînd și destulă grație.
Însă... are o observație
Despre urs: e prea greoi,
Forma lui nu e de soi...
Chemat, ursul fu ritos:

— Oi fi mare, da-s frumos,
Însă del pe gustul meu,
Elefantu-i cam lălău,
Și cu coada mult prea scurtă,
La așa enormă burtă...
Elefantul, convocat
Zise, foarte ofensat,
Doar... că nu-i place balena:
Nu-i subtilă ca sirena,
E diformă, n-are haz,
Și un mult prea gros obraz,
O fi dînsa viguroasă
Însă prea nu e frumoasă...
Cînd balena fu chemată
Fu de dînsa încîntată,
Numai că... este mirată
Că vecina ei, „cutare",
Deși complet demodată,
Tot mai are căutare...

*

Văzînd asta, excedat,
Zeus spuse răspicat:
Văd că toți, cînd vă priviți,
Minunați vă socotiți.
Dar întorși către vecin,
Nu aveți decît venin.
Dacă treaba stă așa,
Nu mai am ce repara,
Rămîneți deci cum sînteți,
Toți frumoși, și... toți isteți...

*

Așa zise — și se duse,
Lăsîndu-i pe toți ai săi,
Certîndu-se între ei,
Țipînd care mai de care,
Cerînd strictă ascultare,
Că-i frumos și cel mai mare...

LUPUL ȘI MIELUL

Dreptul celui mai tare,
Zice-se, ar fi mai bun,
Și, dacă aveți răbdare,
Veți vedea și cînd și cum...

*

Un miel setea-și potolea,
La o margine de gîrlă.
Un lup pradă căuta,
Năzuind către o tîrlă.
Toi mergînd, dădu de miel,
Și furios țipă la el:
— Cum de bei din astă apă?
Aici doar ai mei s-adapă.
Cum s-o tulburi îndrăznești?
Pe ce lume te trezești?
Cum de te obrăznicești?
Prăpăditule, ce ești!

*

— Sire, dar Măria Ta,
N-ai de ce te supăra,
Căci eu beau mult mai la vale
De locul Măriei Tale,
Zise mielul bîlbîind,
Și de frică tremurînd...
— Ba, mi-o tulburi. Și-am aflat
Că, acum un an, în sat,
Culmea! M-ai și criticat!
— Asta, Sire, nu putean,
Căci atunci eu mă năsteam...
— O fi fost atunci vreun frate,
— N-am nici unul, Maiestate...
— Atunci unul din ai tăi,
Căci sînt toți vicleni și răi,
Asta eu o știu de mult,
Inutil să te asculți.

*

...Și fără a mai discuta,
Lupul mielul înșfăca
În pădure îl tîra,
Și urgent îl consuma...

*

Morala e cunoscută,
Și mereu, mereu văzută:
Dacă ești cinic și tare,
N-ai probleme de mîncare...

CAPRA, OAIA ȘI VĂCUȚA ÎN TOVĂRĂȘIE CU LEUL

Capra, oaia și văcuța, sperînd un cîștig ușor,
Au făcut tovărășie cu leul, stăpînul lor,
Hotărînd că-mpart, frățește, ori și ce ar dobîndi,
Pagube, bănet, vînaturi — ce-o cădea și cum o fi...

*

Cele trei, punînd o cursă, dobîndiră un mistreț,
Și vestiră-ndată leul de acest vînat de preț.
Auzind astă ispravă, el îndată s-a grăbit,
Pe mistreț, în mare grabă, imediat l-a jupuit,
Și în patru, cu dreptate, chiar pe loc l-a împărțit,
Pentru fiecare o parte,
Așa cum scrie la carte.

*

Dar e-această împărțeală,
Să nu fie cu tocmeală,
El ținu o cuvîntare,
Cerînd aspră ascultare,
Și urlă cu voce tare:
Prima parte este a mea, fiind leu — știe oricine —
A doua, că-s mai puternic, tot mie îmi aparține,
Dacă sînt viteaz de frunte a treia mi se cuvine.
Cine să mi-o ia pe a patra? Îl ucid ca pe un cîine!...

LUPUL ŞI CÎINELE

Un lup slab şi vai de el, avînd doar piele
şi os,
Se-întîlni cu un dulău, gras, voinic, şi
prea frumos.
De fapt l-ar fi atacat,
Şi pe loc l-ar fi mîncat...
Dar, fiind lupul prăpădit,
I-a vorbit cu glas smerit,
Întrebînd nedumerit:
— Cum de eşti aşa voinic?
— Imediat am să-ţi explic:
De stăpîn sînt răsfăţat,
Îmi dă multe de mîncat,
Dacă faci şi tu ca mine,
Ai s-o duci cu mult mai bine...
— Şi ce treburi voi avea?
— Mai nimica: ici, colea,
Lîngă casă te-nvîrteşti,
Doar averea i-o păzeşti.
— Astea, dragă, îmi convin,
Trîndăvesc — mănînc din plin...

* * *

Şi-amîndoi cu voioşie,
O pornesc într-o frăţie...
...Tot mergînd, lupul zări,
Şi nu prea se dumiri,
La amicul său dulău,
Pe la gît o rosătură...
— Ce-ai acolo? Ceva rău?
Ai primit vreo lovitură?
— Nu, deloc, rînji dulăul,
Nu văd unde vezi tu răul?
E o urmă de curea,
La cuşcă-s legat de ea...

* * *

— Păi, atunci tu nu alergi
Prin pădure, pe sub crengi?
Cînd şi unde tu, măi frate,
Te mai joci în libertate?
— Nicăieri, eu stau pe loc,
Asta e al meu soroc...
— În ăst caz, îţi mulţumesc,
Cu asta nu mă-nvoiesc,
Nu-mi doresc aşa o stare:
Decît sclav şi îndopat,
Prefer lipsa de mîncare,
Zise lupul dezgustat...
...Şi fugi, mîncînd pămîntul
La ai săi, iute ca vîntul.

URŞI STRĂMUTAŢI

● pentru a spori efectivele reduse de urşi grizzly, respectiv pentru a preveni efectele consangvinizării, între 1980—1985, în munţii Cabinet-Yaak (S.U.A.), s-au eliberat şapte exemplare aduse din alte zone. Pînă în anul 1985 toate exemplarele eliberate au părăsit regiunea, făcîndu-se în plus, neplăcut remarcaţi prin pagubele cauzate şeptelului ovin şi bovin din zonă;

● între anii 1968—1983, în Parcul Naţional Yellowstone au fost capturaţi şi eliberaţi în alte zone 272 urşi grizzly „indezirabili" (năraviţi la locuri de campare, obişnuiţi cu omul, agresivi etc.);

● între anii 1980—1981, în Canada au fost transferaţi 56 urşi din Parcul Naţional Jasper, alţi 70 din Parcul Naţional Banff şi 3 din Parcul Waterton Lake;

● urşii strămutaţi au dat dovadă de un remarcabil simţ de orientare, reuşind deseori să se reîntoarcă la locul de baştină. O tînără femelă grizzly s-a reîntors de la distanţa de 32 km în decurs de 22 zile, iar la o nouă strămutare, de la 75 km a revenit după numai 5 zile;

Peter WEBER

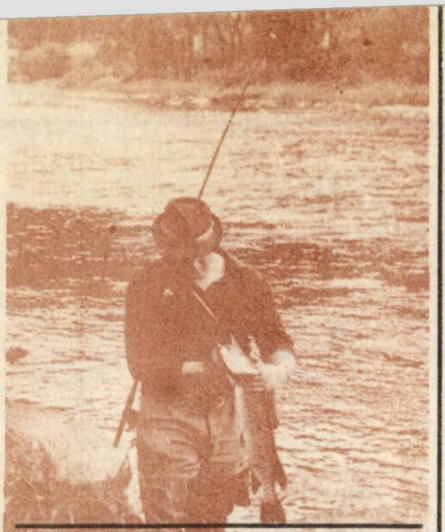

O vargă bună

Nicolae Stoenescu

acă se pune problema ce condiții trebuie să îndeplinească o vargă bună, pentru pescarul sportiv chestiunea se va referi numai la alegerea sau confecționarea unei vergi destinate pescuitului la scurt, căci în ceea ce privește alegerea unei lansete, se deschide un capitol de probleme cu totul deosebite și care nu fac obiectul considerațiunilor expuse în cele ce urmează. O vargă, cu adevărat bună, indiferent de materialul din care este confecționată și modul cum este lucrată, trebuie să treacă cu succes, pragul unor teste:

— să fie cît mai *ușoară,* pentru a putea fi manevrată fără dificultăți sau oboseală excesivă;

— să fie cît mai *rezistentă,* pentru a nu se rupe sub efortul la care este supusă — fie continuu, fie cu șocuri — pe timpul drillului; în această privință, trebuie înțeles desigur, că se vor folosi vergi diferite, corespunzătoare nivelului forței de tracțiune (greutate a exemplarelor speciei pentru capturarea cărora s-a pornit la pescuit);

— să aibă suficientă *rigiditate* pentru ca odată instalată pe suporturi, în stand, să-și păstreze aliniamentul (*fig. 1 a*), adică să nu se curbeze sub propria ei greutate (*fig. 1 b*), iar la înțepare vîrful spicului să se ridice direct în sus (*fig. 1 c*), fără ca mai întîi să coboare („salută") și abia apoi să zvîcnească în sus (*fig. 1 d*);

— să aibe *elasticitatea* corespunzătoare, pentru ca la solicitările la care este supusă pe timpul drillului, fie că tracțiunea peștelui prins în cîrlig se manifestă progresiv și continuu, fie prin șocuri să funcționeze ca un resort, ceea ce va mări capacitatea de rezistență a firului. În pescuitul la distanță mare, cu lanseta, rol principal în această privință îl are, nu elasticitatea lansetei, cît acțiunea regulatoare a frînei de fir, acel dispozitiv cu care este prevăzută mulineta, denumit astfel de marea majoritate a pescarilor și mai puțin cu numele său tehnic „frîna de tambur". Cu privire la curbarea vergii sub tracțiunea peștelui, trebuie reținut că o vargă bună se va îndoi urmînd o parabolă (*fig. 2 a*), curbă armonioasă care face ca materialul din care este confecționată să lucreze echilibrat pe toată lungimea de la cotor pînă la vîrful spicului — altminteri, sub tracțiunea peștelui — mai ales cînd se manifestă prin șocuri bruște și puternice — varga va putea ceda și se va rupe exact în porțiunea a cărei îndoire urmează o curbă proprie, mai accentuată, care strică echilibrul ansamblului (așa cum indică desenul din *fig. 2 b, 2 c, 2 d*);

— să aibe *lungimea* satisfăcătoare pentru a putea bate cît mai departe (bineînțeles, în limitele ce se pot pretinde în cazul pescuitului la scurt). Din acest punct de vedere, media limitei acceptată cîndva de majoritatea pescarilor noștri sportivi se va situa între 4,5 și 5,5 m, dar de curînd, aceste limite au fost cu mult depășite, de cînd unii pescari (deocamdată puțini la număr) și-au putut procura vergi confecționate din diferite materiale plastice ori rășini sintetice, înglobînd fibre de sticlă, bor sau carbon (ori combinații ale acestora), depășind chiar 7 m;

— să fie *comodă la transportat,* ceea ce a impus nevoia de tronsonare a vergilor, fapt care ridică unele probleme cu privire la putința respectării tuturor condițiilor enumerate mai sus.

După cum se înțelege, este dificil ca o vargă, cu adevărat bună, să corespundă, în aceeași mare măsură, absolut tuturor cerințelor examinate

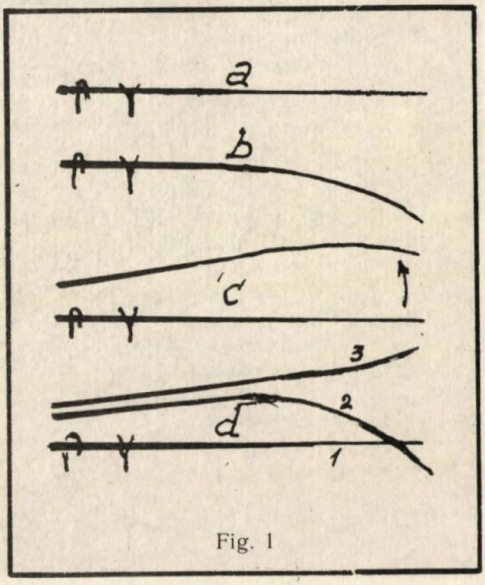

Fig. 1

pînă acum dar, admiţînd un anumit compromis, se poate avea (confecţiona) o vargă satisfăcătoare.

Vergile confecţionate din materiale sintetice — de care s-a pomenit mai sus — care înglobează în masa lor fibre diferite (sticlă, carbon, bor) într-adevăr, corespund tuturor cerinţelor în cele mai bune condiţii, iar în ceea ce priveşte lungimea, se poate spune, încă de acum 5—6 ani, s-a „cam întrecut măsura": în unele publicaţii de specialitate din 1983 se arată că, la ultimul concurs internaţional care s-a desfăşurat în apropiere de Amsterdam, americanul Risle a folosit o asemenea vargă, cu puţin mai lungă de 14 metri; se sublinia totodată cum ulterior s-a stabilit că la competiţiile internaţionale, lungimea maximă admisă va fi de 10,5 m. În adevăr, s-a cam întrecut măsura căci, la distanţa de 20—25 m, pescarul care foloseşte o plută fină, ar trebui să şi-o cam urmărească cu binoclul, mai ales dacă apa nu e liniştită.

Dacă asemenea vergi corespund bine tuturor cerinţelor subliniate mai sus, amatorilor trebuie să li se atragă atenţia că ele nu corespund nicicum unei singure, dar foarte importante condiţii — este drept omisă din enumerarea anterioară — şi anume: preţul de cost care depăşeşte neînchipuit de mult posibilităţile pungii marii majorităţi a pescarilor noştri sportivi. Spre lămurire, dăm un singur exemplu: o vargă, fabricaţie *Shakespeare — Carbo* (deci cu fibre de carbon), lungime 9 m, din 9 tronsoane, greutate totală 830 gr (deci cam grea), telescopată şi cu lungime la transport de 1,22 m, produsă pentru activitate competiţională, în 1986 avea preţul de 1229 mărci vestgermane. Firesc, se pune întrebarea cum poate dobîndi o vargă bună un pescar sportiv din marea masă a celor ce nu-şi pot permite asemenea extravaganţe pecuniare?

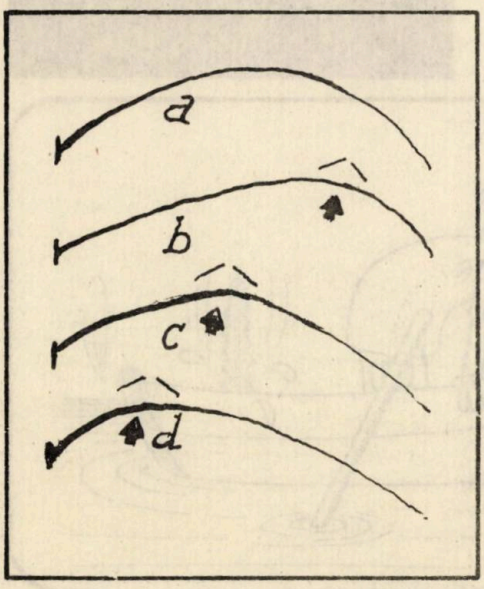

În primul rînd, trebuie menţionat că vergi foarte bune pentru pescuitul „la scurt", la orice specie de peşte (din cele la îndemîna pescarului sportiv) se pot confecţiona din trestia noastră indigenă; dar înainte de a ataca problema în fond, credem necesară o scurtă paranteză referitoare la vergile din trestie de zahăr, atît de apreciate de unii dintre pescarii noştri.

Este lipsit de importanţă faptul că denumirea este improprie, deoarece această trestie nu are nici o legătură cu trestia din care se fabrică zahărul. Această trestie, aşa zisa „de zahăr" (pe numele ei ştiinţific *Aaron ododonax*), originară din ţări cu climat mediteranean, la noi, prin grădinile celor ce o cultivă, nu are timpul să-şi consume întreaga evoluţie, într-un sezon de vară şi — culeasă chiar în noiembrie — rămîne crudă (culoare gălbui-verzuie în loc de maronie, iar măduva este spongioasă în loc să aibe duritatea cojii de alună, aşa ca în locurile de baştină).

După o îndelungată uscare, partea spongioasă a acestei trestii rămîne foarte hidrofilă, din care cauză, la o lungime de 4,5—5 m, o asemenea vargă, expusă în stand, deasupra apei, după cel mult două ore, absorbind vaporii de apă, se înmoaie şi se curbează (spicul cade mai jos cu cel puţin 25 cm, ceea ce face imprecise lansările ulterioare. În plus, carnea trestiei fiind groasă, mufările sînt oarecum grosolane, iar greutatea globală, la lungime egala (4,50 m) cu a unei vergi din trestie indigenă este apreciabil mai mare: 270—320 g, faţă de 180—200 g la o vargă echivalentă ca tărie, fără a prezenta alte calităţi superioare celei ale trestiei obişnuite.

Cea mai bună vargă din trestie indigenă este aceea dintr-o bucată tăiată de la rădăcină (de sub apă), cît mai tîrziu în toamnă (cînd trestia s-a „copt" căpătînd o culoare spre cafeniu) şi cît mai lungă pentru că, după retuşările necesare să se poată reţine porţiunea cea mai bună, de 4,50—5 metri.

Asemenea vergi, bine alese, trec cu succes testul condiţiilor enumerate anterior, dar din păcate sînt imposibil de transportat spre baltă şi pentru un pescar care vine din oraş, comoditatea la transport este condiţia care impune tronsonarea tuturor vergilor, inclusiv a lansetelor.

Un pescar sportiv, dintre cei cărora le place să-şi confecţioneze ei înşişi, cît se poate din sculele de pescuit, îşi va putea confecţiona singur vergi foarte bune procurîndu-şi, fie tăind trestia direct din bălţi ştiute că „ţin" trestie viguroasă, fie achiziţionînd materialul necesar, care de regulă, se vinde sub trei forme — „cotoare", „mijloace" şi „spicuri".

La alegerea acestui material se va urmări să corespundă următoarelor condiţii:

— toate porţiunile să prezinte cea mai mică distanţă posibilă între noduri, ceea ce indică rezistenţă şi rigiditate sporită;

— toate porţiunile, nu numai „cotoarele" să fie — pe cît posibil — din trestie tăiată de la rădăcină (este posibil, deoarece există trestie

care, chiar la maturitate are diametrul la rădăcină, nu mai gros decît cel necesar tronsoanelor următoare și chiar spicului vergii); se vor urmări în acest scop, culoarea și rezistența trestiei (strînsă între degete);

— materialul achiziționat se va calcula pentru numărul de tronsoane cîte vor avea vergile dorite (nu numai trei); o vargă de 4,50 m poate avea trei ori patru tronsoane, în funcție de comoditatea dorită la transport (1,60 m la 3 și 1,20 m la 4 tronsoane, socotind și îmbucările de cca 10 cm).

După stabilirea numărului de tronsoane, poțiunea destinată fiecăruia trebuie astfel aleasă încît (desigur după matisarea la mufe), varga asamblată din cele trei ori patru tronsoane, supusă unei îndoiri de probă, să deseneze curba parabolică din *fig. 2 a* ceea ce va însemna că fiecare tronson lucrează în armonie cu rigiditatea, rezistența și elasticitatea celorlalte. Justa alegere a porțiunilor destinate viitoarelor tronsoane, înainte de a se ajunge la proba finală, este în funcție de dibăcia și experiența confecționerului, căci orice curbare parțială, deviată de la curba generală parabolică (*fig. 2 b, 2 c și 2 d*), indicînd ca necorespunzător tronsonul respectiv, cere neapărat înlocuirea lui; condiția realizării acestei curbări parabolice, impune adesea ca lungimea tronsoanelor să difere și uneori chiar, la o vargă de 4,5 m să se aplice formula cu cinci tronsoane (cu atît mai mult la una de 5 m).

Ținînd seama de indicațiile de mai sus, credem recomandabilă o vargă de 4,50 m (eventual de 5 m) cu patru sau cinci tronsoane, deoarece este comoda la transport iar existența unei mufări (ori două) în plus, mărește rezistența (și alinierea) fără a spori sensibil greutatea sau a micșora elasticitatea prea mult. Fiind de la sine înțeles că nu se vor folosi aceleași vergi pentru pește mare, mijlociu sau mic, se vor confecționa vergi diferite — pe aceleași baze indicate anterior, corespunzătoare pentru diversele categorii de pescuit.

EPIGRAME

Fainâ reclamă!

Ca pescar și bun de gură,
Multiplică și lungește
Cu multă dezinvoltură,
Orice specie de pește...

Răpitori

Indivizi a căror viață,
La analiză de-o iei,
Deși-n mediu se răsfață,
Se mănîncă între ei...

Politețe

Scăpat ursul de durere,
Duse-n dar un stup cu miere;
Iar tu, cu grai omenesc,
Nu mormăi un... mulțumesc!

Unui vînător

Martori vînători arată
Că, la tine, permanent,
Muniția preferată
Este din... cartuș de Kent.

Ion TURTUREA

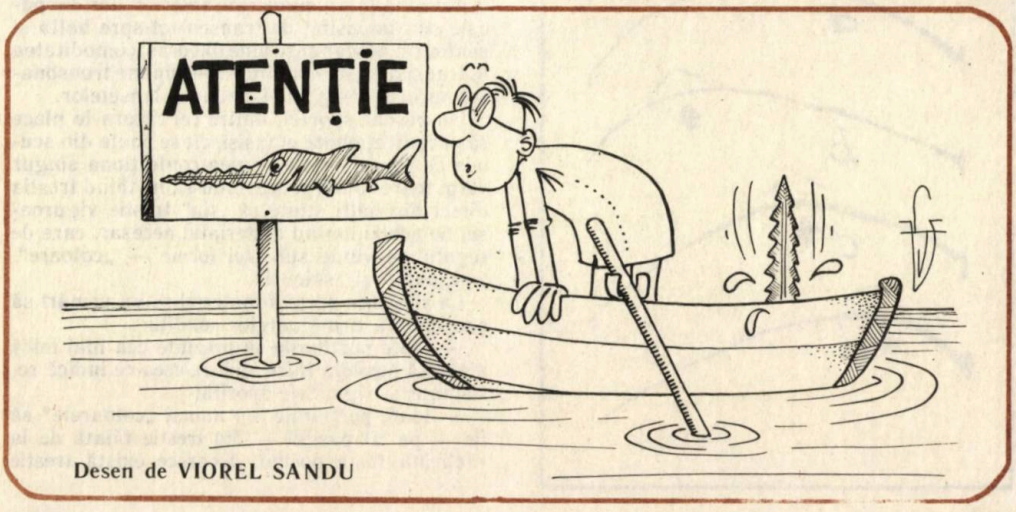

Desen de VIOREL SANDU

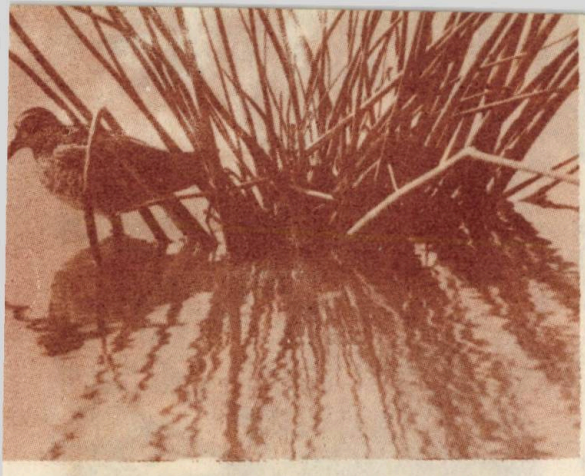

205 BECAȚINE ÎN TREI ZILE

Nicolae CRISTOVEANU

Am cunoscut în urmă cu cîțiva ani un francez, vînător autentic și pe deasupra excelent trăgător — zic autentic fiindcă majoritatea lor erau, în general, doar „împușcători în vînat". Cu acest francez am făcut o deplasare în Deltă, la Uzlina, unde am împușcat foarte multe găște — motiv pentru care nu m-a uitat, trimițîndu-mi din cînd în cînd cîte o felicitare de Anul Nou în care mai strecurau cîteodată și diverse informații cinegetice deosebite. La începutul anunlui 1984, îmi relatează o vînătoare făcută în Maroc (noiembrie, 1983) cu un rezultat absolut uluitor pentru mine: 205 becaține „la ciochinar" în trei zile; cu atît mai uluitor cu cît, revenind o lună mai tîrziu exact în același loc, nu a mai împușcat decît cîteva... De data acesta n-am mai putut răbda: ca pătimaș al becaținei care a fost „primul meu vînat" — și i-am cerut, printr-un interminabil chestionar, cu 14 întrebări..., o serie de detalii asupra acestui rezultat extraordinar.

Iată răspunsurile primite pe care, pentru simplificare, le voi reproduce împreună cu întrebările respective fiind convins că ele vor interesa, în cel mai înalt grad, pe toți vînătorii noștri care îndrăgesc becațina.

*
* *

1. *Cum se prezenta, în Maroc, biotopul în care ați vînat aceste becaține?* Mlaștini, cu stînjenei sălbatici, în care pasc bovine.

2. *A mai obținut cineva acolo acest rezultat?* Nu.

3. *Cărui fenomen credeți că se datorează această concentrare excepțională de becaține?* Era un teren rezervat străinilor și în care nu se vînase încă; fiind ploi puține, concentrarea păsărilor era acolo extraordinară, ajungînd la un moment dat, pe o mică porțiune de cca 1 hectar, la cel puțin 200 de becaține.

4. *Care a fost metoda de vînătoare?* Goană cu cinci-șase hăitași care cunoșteau bine balta și veneau mereu cu vîntul în față.

5. *Erau mai mulți vînători?* Nu, eram singur, însă întotdeauna camuflat și bine plasat, căci eu stabileam direcția și distanța goanelor.

6. *Cum soseau becaținele?* În „pachete", de trei-zece păsări; de îndată ce se ridica un asemenea „pachet", gonașii se opreau pe loc pentru a-mi lăsa timpul să trag și să reîncarc. Au fost totuși situații cînd, în numai 30 de secunde, au trecut cam 100 de păsări în care s-ar fi putut trage...

7. *Ați tras și „la grămadă" împușcînd mai multe păsări dintr-un foc?* Nu, însă am făcut destule dubleuri.

8. *La ce înălțime treceau becaținele?* Cam 75 la sută din ele pe la 25 m, restul pe la 35—40 m.

9. *Cum a fost timpul?* Senin și frumos, cu puțin vînt și puțină ploaie în ultima zi.

10. *Care au fost orele de vînătoare?* Între orele 9—12 și 15—18 pentru a limita tabloul; dacă aș fi vînat mai mult aș fi putut împușca cam 100 de becaține într-o zi.

11. *Ați stat și la pază?* Nu, doar într-o singură seară pentru plăcerea tirului în becaținele ce aterizau vijelios.

12. *Ce armă și cartușe ați folosit?* Un „Merkel" suprapus cal. 12 — cartușe normale cu 32 grame alice de 2,4 mm.

13. *Cîte cartușe ați tras în total?* 800 de cartușe fiindcă nu am „refuzat" nici o pasăre.

14. *Ce ați făcut cu... atîtea becaține?* Majoritatea le-am lăsat acolo organizatorului și colaboratorilor săi, luînd cu mine, la Paris, doar vreo 60.

*
* *

Iată, deci, cum în anumite condiții, se pot pune la ciochinar și o sută de becaține pe zi în Maroc. Să mai adaug că același vînător francez a împușcat într-o singură după-amiază din luna mai, cu doi ani în urmă la un pasaj de turturele, tot în Maroc, la Agadir, 176 de piese, trăgînd numai „o lădiță" (adică 500) de cartușe, bineînțeles „nerefuzînd" nici o pasăre... Dar cum spune și el pe bună dreptate „tirul la turturici fiind mai ușor, nu are nimic de-a face cu acel al becaținei".

RĂPITORI ŞI NĂLUCI

foto: V. Tăruş

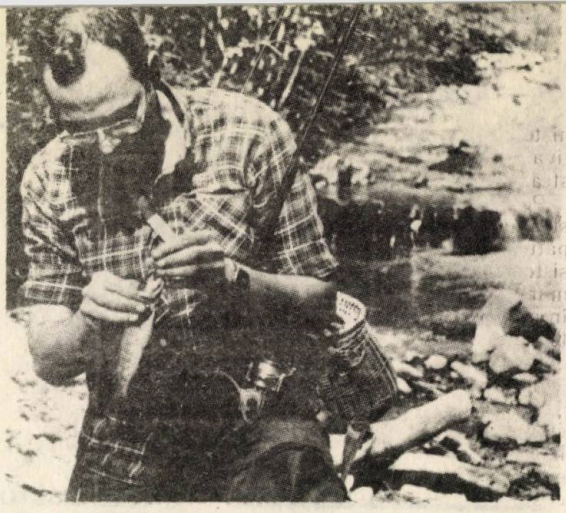

Strădaniile în a răspunde la întrebarea de ce atacă peştele răpitor năluca au apărut, probabil, odată cu descoperirea nălucilor. Fără a avea pretenţia rigurozităţii ştiinţifice, vă propunem o discuţie, de la pescar la pescar, despre *răpitori* şi *năluci*.

Speculaţii aşternute pe hîrtie de diverşi eruditi susţin că atacul răpitorului s-ar putea asemăna cu joaca pisicilor cu ghemotocul de hîrtie sau că atacul s-ar datora asemănării nălucilor cu prada vie, ce constituie hrana răpitorilor în cauză sau că *nu se cunoaşte* cu exactitate cauza atacului... Nu ne-am propus să combatem aceste păreri, ci să expunem punctul nostru de vedere.

Putem admite *confundarea* formelor nălucilor noastre cu aceea a vieţuitoarelor care le servesc drept hrană? Au oare peştii răpitori vederea atît de confuză? Atunci de ce dispare păstrăvul sau mai ales cleanul, ca o săgeată, zărindu-te de la distanţe neaşteptat de mari, chiar dacă stai nemişcat şi eşti îmbrăcat în culoarea mediului înconjurător şi nici măcar nu eşti profilat pe cer?

Ne vom permite să vă reţinem atenţia cu o scurtă relatare a unor fapte din care am tras

ETICA VÎNĂTORII CU CÎINE

4.

Comportamentul faţă de cîine cînd acţionăm în goană cu sau fără bătăiaş

Eliberarea cîinilor pentru acţiunea de scotocire se va face numai după lansarea comenzii de începere a goanei, prin sunete de corn, sau foc de armă (după obiceiul locului). De asemenea, ei vor fi menţinuţi în lese în tot timpul deplasării dintre standuri.

Cînd lucrăm cu cîini pontatori, este cu desăvîrşire interzis de a preda cîinele altor vînători în goană, fiind obligatorie însoţirea lor de către stăpîn. Procedînd astfel, riscăm să-i stricăm cheta şi aretul, şi astfel să-l transformăm într-un hărţuitor. Aceeaşi regulă este bine să se respecte în munca cu scotocitorii deoarece aceştia îşi vor strica cheta (relativ scurtă), care îi face utili, devenind şi ei cîini hărţuitori.

Cît priveşte hărţuitorii, aceştia pot fi încredinţaţi oricărui prieten vînător sau bătăiaş, pe care cîinele îl cunoaşte, pentru a-ţi descoperi urma şi a nu se pierde în teren.

La apropierea de linia de standuri este indicat să ne legăm cîinii atît pentru a evita conflictele dintre ei, cît şi pentru a evita smotocirea vînatului căzut la vedere sau chiar adunat pe linie.

Celelalte reguli de comportament sînt aceleaşi ca la vînătoarea în grup restrîns.

R. I.
S. T.

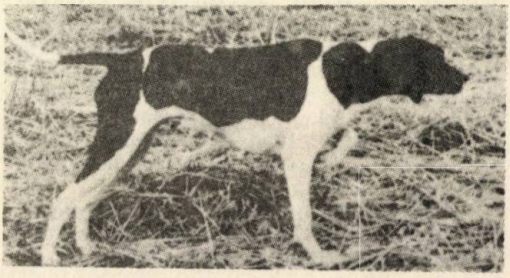

niște concluzii capabile să facă lumină în motivația atacului. Ascultați-o și judecați d-voastră.

Pescuiam, într-o zi senină, pe o apă cu păstrăvi. Mi-a atras la un moment dat atenția țipătul agresiv al unui uliu care se rotea cu insistență deasupra mea, la o înălțime destul de mare. Deodată, înteținându-și țipetele, s-a năpustit în picaj asupra mea. Am ridicat varga schițînd tendința de a mă apăra, dar atacul s-a mai repetat de trei-patru ori. M-am ascuns sub un tufiș și am căutat să analizez cauza atacului. Primul gînd a fost că un individ îmbrăcat asemănător cu mine să-i fi stricat cuibul cu pui. Mi-am analizat îmbrăcămintea. Cămașa pe care o purtam era o imitație a bluzelor din petece din piele cusute de diverse culori. Culoarea dominantă era brunul-deschis alături de galben, brun-închis și puțin bordo; toate decolorate de soare. Aspectul cămășii, mai rar întîlnit prin partea locului, m-a făcut să refuz ideea că un individ îmbrăcat identic să fi deranjat cuibul păsării. Prea multe date trebuiau să concure în susținerea acestei idei. Mai putea fi o explicație care pe moment îmi apărea incredibilă: coloritul general al cămășii *aducea* cu coloritul bufniței, rivala de moarte a uliului...

Am îmbrăcat la repezeală hanoracul verde, pe care îl aveam, acoperind cămașa și am ieșit din ascunzătoare. Uliul continua să se rotească în zbor puțin peste vîrfurile arborilor din jur. Urmărindu-l cu coada ochiului, am continuat să pescuiesc pe o porțiune de aproximativ 300 metri. Pasărea nu m-a mai atacat și fără a mai face gălăgie, s-a așezat pe craca unui arbore înalt. După un timp, m-am reîntors, depășind în sens invers arborele cu uliul, ce stătea nemișcat, la aproximativ 100 metri. Mascîndu-mă, am dezbrăcat din nou hanoracul lăsînd din nou la vedere cămașa. Strigătele și atacurile au început mai vehemente, în ciuda gesticulărilor mele cu brațele și varga.

Părerea că atacul uliului era o urmare a reacției instinctului de dușmănie între uliu și bufniță, pare verosimilă. Prin urmare, dacă creierul mult mai dezvoltat al uliului, nu a împiedicat declanșarea instinctului de agresiune împotriva dușmanului de moarte, *în ciuda deosebirilor de proporție, contur și atitudine,* creierul peștelui mult mai puțin dezvoltat cu siguranță va avea o contribuție și mai mică sau chiar nulă în stingerea reacției instinctive. Prin analogie, motivația atacului peștelui răpitor asupra nălucii, considerăm a fi *reacția implacabilă a instinctului* la excitanți *asemănători* cu ai prăzii răpitorului în cauză. Această reacție nu se dezlănțuie oricînd. Este un moment anume, de durată mai lungă sau mai scurtă, de ordinul cîtorva zeci de minute pînă la două-trei ore. Pescarii cunosc foarte bine acest lucru justificînd succesul sau insuccesul cu afirmațiile: „A răpit frumos" sau „n-a răpit deloc".

Oare lingurile noastre rotative respectă proporția, forma, dimensiunile sau foarte strict culoarea unui cărăbuș sau a unei alte insecte mai mari?

Așa dar coloritul, vibrațiile, mișcarea *întrucîtva asemănătoare* unei prăzi, înregistrate prin simțul văzului și linia laterală a răpitorului, sînt stimulii ce declanșează atacul.

Sîntem tentați să afirmăm că cea mai hotărîtoare este mișcarea cît mai apropiată ca aliură de cea a prăzii.

Din experiența muscăritului sau a pescuitului cu lingura, cunoaștem suficiente exemple care vin în sprijinul acestei afirmații. Și cum, de dibăcia pescarului depinde mișcarea nălucii... să nu disperăm, dibăcia se cîștigă în timp, prin exersare.

Mai rezultă din cele de mai sus că și culoarea are un cuvînt greu de spus. Experiența dovedește că apele limpezi, puternic luminate, pun probleme foarte mari în succesul nălucilor foarte sclipitoare sau viu colorate.

S-ar putea răspunde:

— Am prins totuși pe ape foarte clare, cu linguri lucioase!

Este adevărat! Dar oare din ce unghi a observat răpitorul năluca? Poate grație acelei poziții au fost estompate luciul paletei sau culorile vii ale nălucii.

Prin urmare, *dibăcia, experiența* asigură reușita, cu condiția să pescuim la ora la care „domnia sa" are chef să „răpească".

Știți d-voastră că în junglă, bea antilopa apa lîngă leu, în momentele de acalmie, numai de ei știute, fără nici un pericol. Care sînt acele ore, le știu ei, peștii și bine că sînt mulți, căci altfel poate am afla și noi, pescarii, și ar rămîne apele fără răpitori...

Adrian ȘERAN

REFLECȚII

● *Cînd vînezi animale sălbatice, cel mai important este primul foc, ce poate fi și ultimul... atît pentru vînat, cît și pentru vînător.*

● *Cînd stă la pîndă, vînătorul trebuie să știe că pădurea are ochi și urechi...*

● *Să fie tot timpul cu arma la îndemînă, că nu știe niciodată de unde sare iepurele!*

● *Curajul care-l însoțește pe vînător în fața animalelor sălbatice dispare ca prin farmec, cînd prezintă soției tolba goală...*

Otto LEVAI

ISPRĂVILE ŞI OBSERVAŢIILE VÎNĂTORULUI

Mihai Tican Rumano

Fără îndoială, în *Viaţa albului în ţara negrilor* există încă multe alte detalii şi reflexii despre vînătoare şi, în general, despre animale. Autorul marchează şi întîmplări cu păsările exotice, fără a le acorda acestora spaţii ample. Pescuitului în Africa nu i se acordă o atenţie specială. Doar în două, trei locuri se fac referiri la el. Expediţionarul s-a arătat interesat, mai cu seamă, de fiarele mari şi periculoase: lei, pantere, leoparzi, bivoli, elefanţi, hipopotami, gorile. E drept, nu s-ar putea spune că lectura cărţii prilejuieşte formarea unei impresii impenetrabile despre vînătorul temerar şi sagace care ar fi fost Mihai Tican. În acest sens, se poate sesiza o uşoară discrepanţă între declaraţiile vîrstei senectuţii şi faptele petrecute la faţa locului în timpul expediţiei din 1925. Ar fi eronat însă, dacă am încheia că Mihai Tican Rumano n-a fost un vînător veritabil. Poate nu unul de excepţie, dar unul veritabil, da! Şi, în orice caz, sincer cu sine şi cu cititorii. Nu sforar ca atîţia din tagma lui. El a avut curajul întotdeauna să nu-şi ascundă teama în faţa fiarelor exotice, chiar dacă, în atîtea ocazii, s-a dovedit că a ştiut să-şi păstreze sîngele rece. El n-a fost un vînător fioros. De aceea şi parcimonia exemplelor de întîmplări cinegetice africane la care a participat nemijlocit. A fost, în schimb, repetăm, un bun observator al vieţii junglei şi, din această perspectivă, avem convingerea că a adus lucruri noi, difuzate mai întîi în lumea hispanică apoi, în 1929, printre cititorii din ţara natală. Isprăvile şi observaţiile lui cinegetice în Africa au echivalent cu ceea ce au realizat, în acest sens, trei dintre marii noştri compatrioţi: *Dimitrie Ghika-Comăneşti*, fiul acestuia — Nicolae Ghika-Comăneşti şi sibianul *August von Spiess*. Primii doi au făcut o expediţie în anii 1895—1896 şi au publicat două cărţi: *O expediţie română în Africa*, 1897 şi respectiv, *Cinq moins au pays des Somalies suivie de la faune de Somalie et d'une liste de plantes...* 1897, iar cel de-al treilea entuziast a cutreierat Africa în două rînduri (1936, 1938) şi a publicat o carte deosebit de frumoasă: *Din Ardeal la Kilimandjaro* — 1942.

Dar ele pot fi asemuite, într-un cadru mai larg, cu ceea ce au realizat, ca performanţe, ori numai ca observaţii, şi alţi călători români: *Nicolae Milescu-Spătaru, Emil Racoviţă, Iuliu Popper*, verii *George şi Dimitrie Strat* împreună cu *Nicolae Rosetti, Hilarie Mitrea, Grigore Sturdza, Mihail Sadoveanu, Ionel Pop, Rosetti-Bălănescu, Vasile Cotta* şi alţii.

Valentin BORDA

URŞI STRĂMUTAŢI

● o femelă grizzly strămutată din Parcul Naţional Yellowstone s-a întors de la distanţa de 113 km în timpul record de numai 3 zile; un alt exemplar a parcurs cei 54 km în 62 ore, la o nouă strămutare a parcurs, în acelaşi timp, distanţa de 84 km;

● mai puţin spectaculoase par să fie performanţele de reîntoarcere a urşilor masculi: 43 km parcurşi într-o săptămînă, la un alt exemplar, 50 km în 4 zile.

● un tînăr mascul grizzly a iernat mai întîi la locul eliberării, pentru ca să se întoarcă în locurile natale în primăvara următoare. Distanţa parcursă a fost apreciabilă — 153 km în linie dreaptă;

● un caz deosebit de spectaculos de „homing" (reîntoarcere acasă) s-a semnalat la un tînăr mascul grizzly. Acesta a fost transportat cu şalupa pe o insulă din Golful Prince William Alaska—S.U.A. De aici, s-a reîntors în decurs de 28 zile în locurile natale, parcurgînd 93 km, dintre care 15 km înot prin apa rece a mării;

● întoarcerea în locurile natale ale ursului pare să fie determinată şi ghidată de instinct. Rezultatele pozitive (ursul nu se mai întoarce) se semnalează doar în cazul unor strămutări la distanţe mari şi foarte mari;

● 69 la sută dintre urşii strămutaţi din Parcul Naţional Yellowstone între anii 1970—1979 s-au reîntors, în scurt timp în parc.

Eşalonat, pe clase de distanţă, s-au reîntors de la 15 km — 71 la sută, de la 16—33 km — 70 la sută, de la 34—48 km — 60 la sută, de la 48—64 km — 25 la sută etc.;

● în zona centrală a Alaskăi (S.U.A.) au fost strămutaţi 29 urşi grizzly (bruni) la distanţe de 145—286 km. După 13—133 zile, 12 urşi erau din nou în vechiul lor teritoriu, două exemplare parcurgînd distanţa de 255 km, socotite în linie dreaptă;

● 80 la sută dintre femelele, şi numai 36 la sută dintre masculii de grizzly strămutaţi în bazinul Northern Continental Divide (S.U.A.) s-au reîntors la locurile natale. Printre urşii care s-au descurcat cu succes se numără un număr surprinzător de mare de tineri pînă la vîrsta de 2,5 ani;

● în Alaska s-a constatat că femelele se reîntorc mai încet în locurile de baştină decît masculii; în medie 72 zile, faţă de numai 24 zile masculi;

● urşii strămutaţi în locuri necunoscute par să sufere un puternic stres. Un mascul adult a slăbit în decurs de 23 zile, în plin sezon de vară 43 kg. Femelele strămutate nasc, semnificativ, mai puţini pui, la un interval de 1—3 ani.

Peter WEBER

CEL MAI VECHI MUZEU DIN ROMÂNIA

Muzeul de Istorie Naturală din Iaşi a depăşit 155 de ani de existenţă. Înfiinţat la 4 februarie 1834 în casele agăi *Alecu Balş*, aici au avut loc primele lecţii şi conferinţe publice de istorie naturală. În decursul timpului, muzeul a avut la conducerea sa personalităţi proeminente ale ştiinţei româneşti ca: *Iacob Cihac* (1800—1888), medic militar şi naturalist, unul din fondatorii Societăţii de medici şi naturalişti din Iaşi (1832), precum şi iniţiator al învăţămîntului ştiinţelor naturale din Moldova; *Grigore Cobălcescu* (1831—1892), geolog şi paleontolog, erudit pedagog; *Anastasie Fătu* (1816—1886), medic şi naturalist, fondatorul Grădinii Botanice din Iaşi, iniţiator al înfiinţării unor instituţii medicale şi autor al unor lucrări despre flora din Moldova; *Petru Poni* (1841—1925), chimist şi mineralog, cofondator al şcolii româneşti de chimie; *Ioan Borcea* (1879—1936), zoolog, fondatorul Staţiunii Zoologice de la Agigea (1926) şi al şcolii româneşti de oceanologie; *Constantin Motaş* (1891—1980), hidrobiolog, biospeolog şi fondator al freatobiologiei. Azi, colecţiile muzeului numără 250.000 de exemplare de insecte, moluşte, peşti, fosile, minerale şi plante.

G.V.

VECHI AMINTIRI DE vînătoare

IERNILE DE ACUM, MAI CU SEAMĂ CELE orășenești, is parcă mai firave, mai sărace în daruri. Vin, fiindă așa se cade, fiindcă le pică sorocul. De aceea, prin contrast, tînărul care a fost bărbatul cu trecut de astăzi, le vede și le simte mai deplin, mai colorat și mai cu tărie pe cele de demult.

Vînătorii iubeau iarna care le dădea din belșug petreceri prelungi, deschizînd larg porțile tuturor îmbierilor. Întîlniri și osteneli pe potrivă. Le aveau, fie singuratici, cu cîinele, fie în mică și aleasă ortăcie, cu tovarăși pe care îi știau bine și te știau așișderea, îi prețuiai și te prețuiau cum se cuvine...

...În amintirea mea, vie și proaspătă, se păstrează icoana-n lut a unei zile dintr-o asemenea iarnă. Nu-mi pot aminti cu precizie cînd anume a fost, numai că s-a păstrat — tăciune într-o vatră de cenușă — a-tot-curată. A fost...

...Cad cele din urmă frunze veștede. Vrînd, pe semne, să sublinieze eternitatea, pădurea a îmbrăcat straiul ei de rugină. Înainte de a fi albă și pură, pădurea era cenușie; în osînda iernii asupra tot și toate, zmulgea una cîte una podoabele tufanilor, atîtea cîte mai rămăseseră din urmele unei toamne putrede în ploi și-n pîcle.

Dintîi, din cerul înmiresmat ca mura, s-au prelins pale albe de fum. Apoi a nins cu liniști înalte astfel încît nici o ardere nu mai era cu putință. A nins peste tot și toate iubirile cîte au fost, peste toate gîndurile care au rămas...

...Iarnă; zile pitice mirosind a singurătate și a dragoste veche. Geruiește asupra unor albe întinderi petrecute în uitări de sine. Și ninge cu lacrimi mari, ostenite. Visări neîncepute stîrnesc clipele; lumina viscolește.

Moara iernii cerne harnică într-un văzduh pierdut.

S-a așternut o iarnă veche din cea cu ninsori îmbelșugate și cu geruri strașnice. Din cînd în cînd, moș Crivăț își dezleagă telegarii și atunci suflă o vîntoasă din cele ce înalță troiene cît casa!

Asemenea iarnă n-o poți astîmpăra decît arzînd pe vatră bușteni din cei care, jeruind, trosnesc istorisiri cu „a fost odată, ca niciodată".

În odaie miroase a gutui, a măr domnesc și a busuioc. Am stins lumina și mi-am lăsat fruntea să fugă către pădure, către matca Timișului. Avea să treacă peste holde albe, să se prelingă printre sălcăriile de promoroacă ce tiveau unda apei...

Noaptea urca lină scara unui cer negrăit de înalt și de pur, într-o lume ce părea a fi a unui început de ev vechi. Cu descînt de pasăre albă, una cîte una se aprindeau stelele, prinzîndu-se, prin sclipirile lor șăgalnice, într-o joacă de-a v-ați ascunselea. Hoțește, ca o femeie arsă de dor și de neliniști, rîvnind alîntul, pădurea mă chema către sine; stejarii ei mi se-nălțau înaintea gîndurilor numai în îmbieri și-n taine.

În noaptea aceea, luna s-a oprit pentru odihnă pe creștetul pădurii; părea a aștepta acolo trecerea în neființă.

Mă aflam în hatul meu unde matca apei Timișului hotărnicea un colț de rariște cu poiana; mă aflam departe de cărări bătute și de iscodiri străine astfel încît, puteam să mă zidesc nestingherit în mine însumi, chibzuind să aștern o pîndă în calea unei vidre ale cărei urme le citisem eu de vreo cîteva ori prin partea locului. Vidra, după cum bine se știe, în tagmă, nu este un animal de toate zilele. Se dobîndește, deopotrivă cu trudă și cu stăruință, dar și cu acel dram de noroc fără de care breasla noastră ar fi pustie. Pe vremea acelor dintîi ani ai tinereții mele vînătorești, mă îndemnam să nu iau în seamă șansa, socotind că aveam destulă iscusință, iar de străduinți nu mă dădeam în lături! Țin bine minte că făgăduisem, cu mult avînt, blana acelei vidre drept guler și căciuliță, unei iubiri a acelor ani și acuma năzuiam împlinirea făgăduinței.

Pînda la vidră este o așteptare într-un cadru deosebit, sub vraja unei feerii de iarnă. Care se dovedea a fi grea de roduri, într-un gerar ce își așternuse vămile cu dărnicie. Clipele se scur-

geau spulberîndu-se într-o ușoară ceață, oarecum brumărie în străveziul ei; ceață așternută ca un fum peste tot și toate, aidoma unei pulberi de vechime. Un zbor mut de pasăre noptatecă a crestat în două liniștea și neclintirea catapetesmei cerurilor. Din rondul zărilor învăluite în aripi de fantasme, răzbăteau tăceri. Se petreceau norișori albi-pufoși — cu lacrimi pe pleoape — și cerul se apleca din ce în ce mai mult asupra pămîntului ca și cum ar fi vroit să-l îmbrățișeze.

În sufletul pădurii și al împărăției apelor, noaptea de iarnă era un poem ce se clădea încet-încet.

Atunci ca și acuma iubeam asemenea așteptări; pînda, al cărei meșteșug mi-l trecuse, cu toate învățăturile trebuincioase, moș Vuia, pădurarul vechi și dascălul meu vrednic, era pentru mine un minunat prilej de a mă scufunda întru totul în acea lume din care îmi zîmbeau stră-strămoșii ce îmi binecuvîntau, zîmbind cu îngăduință, încercările. Scurgerea vremii o cunoșteam nu după împietrirea gerului — nu-l simțeam! —, ci după cum își rostuia acolo, sus pe cer, carul mare oiștea. Trebuia să fie, după cum mă socoteam eu, cam către ceasurile miezului nopții și aveam să aud în curînd glasul cocoșilor vestind vremea de cumpănă cînd asupra lumii pot năzui farmece. A căzut o stea; dîra ei de lumină s-a mistuit undeva în unda Timișului. Pot spune că mi s-a părut că aud plescăitul în ape! Ghețușurile malurilor au străluminat într-o feerie de scăpărări. Și, dintr-o dată, cînd scînteierile au căzut în pulberea albă a omătului, chiar în locul în care, căzînd, steaua a pierit în ape, pe mal, mi s-a arătat făptura unei vulpi ce mie, atunci mi s-a părut a fi coborîtă, de undeva, de pe tărîmul altei lumi, odată cu steaua ce a căzut! Nu; hotărît nu; nu era o arătare, ci o vulpe în fire. Numai că o vulpe de-o mîndrețe cum de atunci nu mi-a mai fost dat să-ntîlnesc, măcar că pe răboj am adunat destule. S-a așezat cățelește chiar pe malul apei; ședea în bătaia lunii încît îi puteam vedea sticlișul de fildeș al colților, cînd, nu știu pentru ce pricină, cu o limbă mare, roșie, și-a lins, pofticioasă buzele. A împuns cu ascuțișul botului încoace și-ncolo — n-avea habar de șederea mea prin preajmă-i! —, pe semne vroind să știricească sau să chibzuiască asupra ceea ce avea de făcut. Cînd s-a uitat către mine, i-am putut vedea luciul adînc al unor ochi extrem de vii. Ținea coada lungită pe nea — doamne, cîta-mai codoiul! — părînd a fi foarte liniștită. I-am văzut și steaua albă din coșul pieptului, pernuțele negre ale labelor. Aburul răsuflării i se vălătucea peste urechile iițite cu vrednicie în toate părțile.

Ne despărțeau, să zic, vreo douăzeci de pași; poate mai puțin. Nu-mi dau seama cum de nu i-am simțit venirea pînă acolo, pe un prundiș neted ca-n palmă, după cum nu puteam înțelege cum de nu mă simte nici ea și ce anume va fi căutat, că doar nu era să cred că a mînat-o setea! Părea dăltuită în farmece și, fără doar și poate, apărată de acestea, fiindcă eu nu cugetam a fi în stare să ridic pușca de pe genunchi.

Buzna, vulpea mea a ciulit urechea; dinspre pădure a răzbătut — pe semne de la cantonul pădurarului — glas de cocoș vestind ceasul descătușărilor, din crucea nopții. Cînd trîmbița acelui cocoș și-a istovit ecoul firav și-a căzut în neființă, tot așa după cum mi s-a arătat — adică fără să știu și fără să iau seama — vulpea aceea a pierit, locul rămînînd dintr-odată gol, pustiu.

Dintîi nu mi-a venit să cred. Socoteam a fi cu neputință o asemenea petrecere. Cum adică, ditamai vulpea, să-mi vină, așa, pe neveste, să zăbovească în preajma mea atîta cît a stat ea, să nu fiu în stare să ridic pușca, deși o aveam ca în palmă, ca apoi să plece tot așa după cum a venit? Nu, o asemenea întîmplare nu se putea petrece. După ce m-am încredințat că nu mai era nimic pe acolo, m-am ridicat din lăcașul pîndei mele și m-am dus să cercetez locul cu pricina; limpede: urmele șederii vulpii. Pînă și dunga lăsată de coada lungită pe zăpadă!...

Firește că m-am întors către sat. Tot drumul și apoi mult după aceea m-am tot gîndit la cele petrecute. Cînd mi-a fost dat să mă întîlnesc cu moș Vuia, i-am povestit și lui — așa cum a fost! — toate cele întîmplate. Pădurarul vechi a zîmbit în barbă și-n mustăți și mi-a spus: „ei da, în pădure pot fi multe lucruri de-a mirările!". De atunci am mai așternut în acel loc multe alte pînde. Nu mi-a mai fost dat să văd, pînă astăzi — și sînt ceva ani! — o vulpe asemănătoare. Pot spune, fără teamă de-a greși, că a fost vulpea cea mai în stare, cea mai mîndră, din toate cele cîte mi-au fost dat să le întîlnesc într-o viață!

Eugen JIANU

REFLECȚII

● *Era un vînător fără pereche, pînă în ziua cînd s-a însurat...*

● *Ceea ce știe un vînător, numai alt vînător poate cunoaște.*

● *Dacă te lauzi că te-ai luat la trîntă cu ursul, sînt convins că e vorba de un urs împăiat...*

● *Vînatul nu se prinde stînd, ci... asudînd!*

● *Vînătorul a făcut cea mai bună partidă... cînd s-a însurat.*

Otto LEVAI

ETICA VÎNĂTORII CU CÎINE

Comportamentul față de cîini în stand

Mulți vînători nutresc ideea că sînt deranjați de prezența pe stand a unui vecin posesor de cîine. Ei se feresc de această vecinătate, dar (non sens), apelează cu insistență la serviciile cîinelui atunci cînd își dau seama că vînatul a plecat din fața lor rănit. Tuturora le precizăm că vînătoarea corectă nu poate fi separată de serviciile unui cîine bine instruit, indiferent de specia pe care o așteptăm în stand, începînd cu fazanul și sfîrșind cu cerbul.

Nu este mai puțin adevărat însă, că un cîine, oricît de bine instruit, trebuie bine legat în stand, cît mai scurt, pentru a putea controla și reprima la timp orice manifestare neoportună datorită instinctelor lui de vînător.

În tot timpul goanei, cîinele va fi ținut în poziția „culcat" sau „șezi", cînd vremea nu permite menținerea îndelungată în poziția „culcat"; cînd cîinele are părul umed din cauza vegetației plină de rouă sau brumă, a ploii sau a ninsorii, se va evita menținerea pe loc, respectiv rămînerea în stand. În caz contrar, îl expunem la grave îmbolnăviri. Cînd vremea este rece sau pămîntul este acoperit de zăpadă, vom așeza cîinele pe un prișuleț din foaie de cort sau alt material impermeabil care să-l ferească de contactul direct cu acești agenți climatici. Acest prișuleț va fi purtat în rucsac.

Formarea cîinelui pentru utilizarea în pîndă, se realizează prin învățarea „disciplinei în stand" și a calmului la foc. Un cîine instruit în acest sens nu poate fi utilizat în pîndă, deoarece întoarce vînatul înainte de a ajunge la distanța de tir, fapt ce produce iritarea colegilor de vînătoare și chiar a stăpînului.

La cererea oricărui vînător participant la vînătoare, posesorul cîinelui va oferi serviciul de aport al vînatului rănit, demonstrînd în mod practic avantajele vînătorii cu cîinele de vînătoare.

R. I.
S. T.

LA ÎNĂLȚIME

8100 de metri, aceasta e înălțimea maximă la care au fost văzute zburînd păsări. Este vorba de un vultur (Pyrrhocorax graculus) *care trăiește în Everest.*

●

Cel mai înalt punct al Gibraltarului este singurul loc din Europa în care trăiesc maimuțe în stare de libertate.

●

Mamiferul care trăiește la cele mai mari înălțimi este iacul (Paephagrer grunnies), *bovină sălbatică din Tibet și munții Himalaia. El ajunge pînă la altitudini de pînă la 6100 m.*

●

La mari înălțimi, în munții din America de Sud, lama constituie și astăzi mijlocul cel mai uzitat de transport. Lama poate purta greutăți pînă la 60 kg și parcurge cu ele 50 km pe zi.

●

În expedițiile himalaiene a fost întîlnit un lup la 5800 m altitudine, o vulpe, un iepure și o oaie sălbatică la 6100 m și un mic păianjen negru la 6700 m. Această vietate deține recordul absolut de altitudine al insectelor.

●

Care mamifer sare mai mult? Ei, bine, nici calul în galop, cu cei circa 6 metri în lungime, nici gazela, nici măcar tigrul, cu apreciabila distanță de 5 metri acoperită din salt de pe loc. Recordul aparține unui mic rozător tropical, rudă bună cu șoarecele, a cărui talie de 6 cm nu-l împiedică să sară... 1 m în înălțime și 3 m lungime, adică de 50 de ori propria-i dimensiune...

●

În Africa trăiește un soi de căprioară pitică, necîntărind decît 10 kg și măsurînd foarte puțin în înălțime. Totuși acest animal deține un record la care atleții săritori în înălțime nici măcar nu îndrăznesc să viseze. Ea reușește să treacă înălțimea le 7 metri din... prima încercare. Și aceasta fără elan!

●

În lumea maimuțelor recordul la săritura în înălțime se cuvine gibonului care poate sări 10 metri. Rezemîndu-se de brațele sale uriașe, această maimuță poate face salturi cu elan care să depășească 13 m!

●

Marile feline (tigri, pantere etc.) reușesc sărituri pînă la 5 m înălțime. Comparativ însă cu dimensiunile corpului, campion absolut al dificilei probe rămîne... insuportabilul purice. Insecta aceasta poate realiza sărituri de o sută de ori înălțimea sa!

Mihai BURDUJA

tați grijulii

Vîrsta nupțială la păsări depinde cîteodată de... gabaritul lor. Cele mici, îndeosebi păsări cîntătoare (mierlă, privighetoare etc.), își alcătuiesc o familie și fac pui foarte devreme, în vara următoare veniri lor pe lume. Păsările mari, în schimb, pot rămîne celibatare mult timp. Astfel, albatrosul regal (la care deschiderea aripilor atinge 4 metri) cutreieră timp de opt ani văzduhul deasupra oceanului pînă să hotărască să-și aleagă o pereche. Pescărușului cenușiu îi trebuie 6 ani pentru aceeași decizie. Berzele scot pui cînd au vîrsta de 4—5 ani, iar păsările mari de pradă între 5 și 8 ani. Cel mai înrăit celibatar e însă, probabil, condorul: el rămîne singur chiar și 11 ani! Există o diferență de vîrstă între cei doi membri ai cuplului de zburătoare? Da, de pildă, la pițigoi mari, peste o treime dintre masculi preferă să-și lege destinul de ființe mai tinere. Aceasta, după cum se pare, chiar pentru stabilitatea familiei: cuplurile unde partea feminină e mai în vîrstă nu rezistă, ci se despart mult mai frecvent decît în cazul invers... La animale, multe „cupluri" durează toată viața. Specialiștii cred că perechile de animale care constituie un cuplu pentru întreaga viață nu o fac dintr-un sentiment de dragoste reciprocă, ci doar datorită atașamentului față de cuibul lor. La păsări, cuibul este o necesitate de prim ordin. Pe de o parte, ouăle sînt puține, iar pe de alta, au neapărată nevoie de căldură pentru a ajunge la maturitate. La construirea cuiburilor, bărbătușul are ocazia să se facă util: uneori își ajută numai tovarășa, adunînd materiale necesare, sau dimpotrivă, construiește cuibul din materiale aduse de ea; alteori face singur toate operațiile. Cel mai mult muncește, fără îndoială, bărbătușul megapodelor, păsări care trăiesc în Noua Guinee. Cuibul lor este o adevărată movilă care poate ajunge pînă la o înălțime de 3 metri și la un diametru de 4 metri. Cu o remarcabilă precizie cronologică, tatăl începe să-l construiască cu 4 luni înainte de depunerea primului ou. Sapă în pămînt o groapă adîncă și o umple cu materii organice. Procedează așa, deoarece nici el, nici femeiușca nu intenționează să clocească ouăle, care sînt incubate de căldura emanată în cursul fermentațiilor materiilor organice.

În afara protecției conferite de cuib, ouăle au nevoie și de o supraveghere atentă din partea cuplului sau numai a bărbătușului, după caz. Cînd femeiușca e prezentă, bărbătușul se ocupă numai cu apărarea teritoriului, vădind o agresivitate care descurajează eventualii dușmani. Dacă păzesc singuri cuibul, în care caz uneori își gonesc sau omoară chiar perechea, tații trebuie să facă și „gospodăria".

Pentru ca temperatura din cuibul megalopodelor să nu depășească 33 grade în sezonul umed, dimineața, pe răcoare, masculul deschide movila și o închide la prînz, cînd razele sînt prea puternice. Spre toamnă, cînd uscăciunea oprește fermentația, cuibul este din nou deschis dimineața pentru ca razele solare să încălzească ouăle și este închis seara pentru a le feri de răcoarea nopții. Astfel, în timpul celor 7 luni cît durează incubația, masculul reușește să mențină temperatura constantă (33 grade cu variații de 1—2 grade). Pentru aceasta, el a fost numit pasărea-termometru.

Deosebit de interesantă și emoționantă este grija păsării-rinocer pentru puii ei, răspîndită în sudul Asiei, insulele Malaeze și Africa. Femela depune ouăle în scorbura unui copac, iar masculul zidește intrarea în cuib, lăsînd numai o mică deschizătură, prin care să-și poată hrăni soața și puii. Tatăl își hrănește astfel familia pînă cînd puii sînt destul de „voinici" ca să poată zbura singuri. În acest moment, mama părăsește împreună cu puii cuibul care a apărat-o de inamici. După perioada de clocire, păsările adulte sînt slăbite. Femela a năpîrlit în cuib și nici nu mai poate zbura, iar masculul este epuizat de efortul făcut în asigurarea hranei pentru întreaga familie.

În general, aceste păsări, care sînt foarte bune zburătoare, deplasîndu-se cu mare ușurință pe ramurile copacilor, trăiesc ca perechi, uneori și în grupuri alcătuite din adulți și pui lor. Pe pămînt au un mers mai greoi. Vînătorul le urmărește în special pentru carnea lor, dar nu sînt o pradă ușor de prins. Atente la cel mai mic zgo-

mot, nu lasă vînătorul să se apropie de grupul lor, semnalizînd rapid orice pericol din mediul înconjurător. Ouăle păsărilor reclamă o îngrijire deosebită şi un aport caloric pe care numai părinţii lor, cu o temperatură corporală constantă, li-l pot furniza. Dar numai 25% din bărbăţuşi lasă clocitul integral în seama femelelor, pe cînd 54% din cazuri, cele două sexe îşi împart această misiune dificilă şi adesea de lungă durată. Dacă clocesc, masculii îşi pierd ca şi femelele, penele de pe abdomen, pentru ca pielea, bogat vascularizată să transmită direct căldura ouălor. Numai în 6% din speciile înaripate, bărbăţuşul îşi rezervă integral obligaţia clocitului. În cazul pinguinilor imperiali, femela depune oul care este deosebit de voluminos, iar masculul îl clocește în exclusivitate, după ce-l așează în picioare şi-l acoperă cu pliurile burţii sale. Răţoiul sălbatic îşi abandonează femela cît timp aceasta clocește, iar după ecloziunea oualor, se întoarce, îngrijește cîteva zile de pui şi apoi pleacă din nou. În schimb, rolul tatălui, la unele păsări, continuă şi după ecloziune. Acesta împarte cu femela rolul hrănirii puilor sau îl preia integral. Astfel, la pelicani şi lopătari, puiul îşi caută dejunul direct în guşa tatălui. Puii de porumbei sînt hrăniţi de tată cu un lapte secretat de două glande aflate sub guşă

Stîrcul cenuşiu, la ieşirea din ou, cîntăreşte 42 de grame, iar 40 de zile mai tîrziu, 1,600 kg, adică de 38 de ori greutatea iniţială. Se poate spune că el asimilează în fiecare zi echivalentul greutăţii sale la naştere. Hrănirea unui astfel de pui nu-i o treabă tocmai uşoară! Tatăl acestor pui participă frecvent la hrănirea lor. Cînd ambii soţi îşi împart sarcina clocitului, ei respectă un anumit program: unul clocește ziua, celălalt noaptea sau bărbăţuşul îi aduce femelei o pietricică, un buchețel de alge etc., cînd vine momentul să o schimbe. Tot în epoca clocitului, bărbăţuşii au şi obligaţia de a aduce hrană pentru perechea lor.

La uliu, după ce puii au ieşit din ou, „mama" rămîne în continuare în cuib ca să-i păzească şi să-i încălzească, iar „tatăl" îşi petrece ziua întreagă la vînătoare, aducînd apoi la cuib tot vînatul, pe care-l predă „soţiei", el nefiind în stare să-şi hrănească puii. Dacă o „familie" de ulii rămîne fără „tată", numai o „mamă" cu multă experienţă poate reuşi să crească puii. În schimb, dacă piere „mama", puii sînt condamnaţi la moarte prin înfometare. O comportare cu totul deosebită se constată la un gen de prepeliţe din Extremul Orient. Primăvara, cînd începe perioada înmulţirii, femela îşi construieşte cuibul, depune în el patru ouă şi le lasă în grija masculului. Rămasă singură, ea îşi construieşte alt cuib, îşi caută altă pereche, depune tot patru ouă şi fuge din nou, repetînd aceasta de cîteva ori. Construcţia cuibului, clocitul ouălor, hrănirea şi educaţia puilor sînt tot atîtea funcţii care evocă, prin tradiţie, maternitatea, grija femelei, devenită mamă, pentru progenitură, pentru perpetuarea speciei. Acesta este un lucru ştiut. Dar, după cum am văzut, şi tatăl nutreşte cel puţin tot atîta afecţiune ca şi mama. Şi el poate să dovedească, atunci cînd ouăle au nevoie de căldură, cînd puii cer hrană şi protecţie, tot atîta dibăcie, atenţie şi răbdare faţă de micuţi. La păsări, afecţiunea paternă este exprimată mai evident decît la multe alte vieţuitoare. Cînd becaţa simte în preajma cuibului un pericol, îşi transportă puii pe rînd, ţinîndu-i în gheare, aproape de piept, uneori sprijinindu-i cu ciocul. Distanţa pe care o străbate cu fragila povară nu poate depăşi 12 metri. Şi sitarul (Scolopax rusticola) şi fluierarul cu picioarele roşii (Tringa totanus), în caz de primejdie, îşi pot transporta în zbor puii, luîndu-i între picioare. În zboruri scurte, îşi transportă puii pe spate corcodeii (Podiceps).

Drumul pe care-l au de străbătut puii din stadiul de ou pînă la acela de adult este lung şi presărat de diverse primejdii.

Mihai BURDUJA

URSUL ŞI BONDARUL

Bondarul tot se lăuda
Că şi un urs ar captura.
Insectele cu trup subţire
Stăteau grămadă să-l admire!
Plecă la vînătoare, deci,
Şi cînd, pe una din poteci,
Veni un urs, domol, la vale,
El i se aşeză pe şale
Şi către gîzele mirate
Strigă: „Vi l-am adus, surate!"
Dar ursul, tare ca o stîncă,
Simţind că pielea îl mănîncă,
Se scărpină de un arţar,
Făcînd fărîme din bondar.
Morala:
Se pot chiar şi mai rele încă,
Atunci cînd pielea te mănîncă.

Ioan CARAIMAN

NADA

De zile-n şir, o mînă iubitoare
Le arunca la peşti, în lac, mîncare
Cam la aceleaşi ore şi în acelaşi loc;
Înnebuniţi de-aşa noroc,
Peştii veneau buluc la masa gata-pusă.
Ba, spre mirarea, bucuria lor nespusă,
Se pomeniră într-o zi, pe lîngă şroturi,
Cu rîme care le dansau la boturi.
Şi sigur că, deplin încrezători
În anonimii binefăcători
Au luat cîrligul.
Filozof un peşte,
Gîndi: în viaţă, totul se plăteşte!
Dar, reflectînd la cei plecaţi departe,
Mai adăugă: adesea, după moarte!

Ion BOTEZ

REÎNTOARCEREA ÎN Bărăgan

Gheorghe COLȚ

— Se petrec lucruri curioase la marginea ogorului nostru, spune cu răsuflarea întretăiată iepurașul cel tînăr care tocmai își încheiase zbenguiala pe întinsul lan din inima Bărăganului. După ce își scuturâ lăbuțele de noroi și își roti mustățile în ciugulează grăbită de vîrfuri de grîu verde-gălbui, adăugă:

— Am văzut că oamenii înșiră ceva asemănător apărătorilor de vînt împotriva troienelor, cum au făcut de-a lungul liniei de fier. Dar acum nu se vede nimic între stîlpii înfipți cîș în pămînt. Doar dacă strîngi bine genele ochilor, parcă s-ar zări un păienjeniș. Nu m-am apropiat prea mult, dar mă duc mîine în zori, să văd ce-i și cum, își încheie el raportul.

Judecînd după hărnicia cu care cei cîțiva colocatari urechiați din cîmpie continuau să reteze firișoare plăpînde din trunchiurile pîinii viitoare, se părea că știrea nu a declanșat semne de prea mare alarmă. Au văzut și ei în ultimele două zile marea îmbulzeală, la fel ca în vară la începutul secerișului. Cei trecuți prin cîteva ierni și-au amintit și de iureșul marilor vînători, de șuieratul ploilor de alice printre care s-au strecurat ca prin minune. Dar atunci era liniște deplină în lan, pînă în momentul cînd te trezeai că nu mai ai loc de scăpare din încercuire. De astă dată, își vor fi zis iepurașii, trebuie să fie altceva la mijloc. Negăsind explicație, își continuau tacticos cina.

... La ivirea zorilor, vînătorii au coborît din autobuze în cea mai deplină liniște. Și-au potrivit ranițele și tolbele care de astă dată nu aveau altă menire decît aceea de a se goli de merindea adusă de acasă. Mulți nu erau în apele lor: „Vînător la vînătoare fără pușcă!? Așa ceva se întîmnește doar în poveștile spuse de invidioși, de cîrcotași, de ce-i mînați de duhul rău al denigrării marilor pasiuni! Te rîd pînă și gaițele!“ Vînătorii se simțeau goliși, dezbrăcați rușinos în văzul lumii. Unii priveau cu invidie la cei care, încălcînd consemnul, nu s-au putut lipsi de dulcea apăsare a fierului pe umărul stîng.

„Bravo lor, gîndeau ei, deștepți oameni! Ce dacă nu se folosește arma! N-am dreptul s-o port cînd vreau? Dar cînd mergi la evaluare ori în control organizat pe teren? Ce? Nu iei pușca? Apare vreo răpitoare periculoasă cine știe! Consemnul n-a fost dat cu dreptate!“ îi judecau unii cu năduf pe organizatori.

... Și, cum adaptarea la orice situație este una dintre marile calități ale vînătorului, au trecut ei peste asta, doar puțin înciudați, însă hotărîți să tragă învățăminte pentru viitor.

Cîmpia Bărăganului și-a primit musafirii în straie de lucru. Nu și-a etalat strălucirile de sărbătoare cu care îi întîmpina altă dată la marile vînători. Cît cuprindeai cu privirea, numai întindere încețoșată, fără sfîrșit. Pîlcurile de pîclă rebelă, mînate fără noimă de un început de vînticel, începuse să se strecoare cu încăpățînare printre oameni. Nici urmă de zăpadă. Pămîntul — nici înghețat, nici uscat. Numai bun de lipit ocale grele pe lăbuțele iepurașilor. Nici soarele nu avea să privească în acea zi lucrătura de pe întinsul neted de semănături intercalate cu ogoare arate adînc. Pe semne că nici astrul zilei nu era cu totul împăcat cu ceea ce se punea la cale sub razele lui. Gîndurile multor vînători se vor fi transmis în inima universului, înfigînd îndoiala pînă și în para veșnic clocotitoare a soarelui; „Să prinzi iepurii vii cu plasele!? Brrr! Să-i încercuiești în taină, ocolind zeci de hectare de gard viu format din oameni rînduiți, deși ca la sîrbă, din care numai minunea te poate salva!? Să urzești înșelăciune nevinovatului urechiat să creadă că se repede spre scăpare, dar în fond să nimerească tocmai în păienjenișul nevăzut decît de aproape al plaselor capcană!? Mare păcat să-i dispară urma fără demnitate, fără bubuituri de datină din pușcă în auzul tuturor, fără să lase jertfă pămîntului în care a fost zămislit, el și tot neamul lui, ofranda purpurie a picăturii de sînge! Să i se dijmuiască pînă și fărîma de nădejde de a scăpa teafăr, ori măcar cu vreo alică rebelă în lăbuță primită de la vreun vînător mai puțin iscusit!? Să fie scos de urechi sau cu capul în jos din încîlceala plasei, ca un răufăcător!? Să fie închis în cușcă fără soare, ca tîlharii de drumul mare?! Cu ce-l încălzește pe bietul captiv gîndul că va revedea lumina zilei în alte păduri ori cîmpii ale țării de unde i-a dispărut neamul, sau va ajunge viu pe țărmuri străine? Aici, își știa soarta, moștenită din vremuri de demult. Bună sau rea, se împăcaseră cu ea și iepurii și vînătorii. La cap de drum totul se încheia după datină, fără suferință, cu demnitate. Nu ca acum, prinși în plase și înghesuiți în cuști, fără sfîrșit de drum...“

Judecînd după lipsa de elan cu care călcau, era clar că vînătorii își luaseră libertatea să-și lase mințile frămîntate deopotrivă de grijile proprii, ca și de cele ale iepurilor întregului Bărăgan. Erau convinși că o fac cu dreptate, fără părtinire. Ei înaintau aproape în tăcere, strîn-

gînd cercul excentric. Din cînd în cînd, văzduhul era învăluit de cîte o voce tinerească: Hop, hop! Hai mă, haida! Uite-l mă, iepurele, măăă! U, iu, iu, măăă! Erau glasurile copiilor intercalaţi ca gonaşi printre cei mari, care nu gustaseră încă din paharul patimei vînătoreşti de a judeca cu dreptatea rînduită atît vînătorului, cît şi vînatului. În micul univers al raţiunii lor predomina spectacolului prinderii animalului în ochiurile plaselor. Dar şi acesta, urmărit de la distanţă. Că, dacă acei prichindei inimoşi ar fi fost martorii tragediei, văzută de aproape, a zbaterii iepuraşului în neputinţă şi fără fărîmă de şansă de salvare, ar fi înţeles ei de ce nenea din stînga ori cel din dreapta nu se prea îndeamnă la hăuluri, ca la vînătoarea adevărată. Dacă se mai întîmpla ca vreun glas mai bărbătos, surprins de ţîşnitura de lîngă cismă, să sloboade un chiuit urmat de „la plasă, mă!", acesta se stingea degrabă, înăbuşit parcă de tirul încrucişat al privirilor încruntate ale vecinilor.

... Aşa era omul croit, să nu se lase copleşit de îndoieli şi să alunece pe negîndite la cîrcoteli. Dacă a apucat pe un drum, apoi trebuie să-l ducă pînă la capăt. Să-şi fi făcut toate socotelile dinainte, nu în marş. Odată pornit la o treabă, să facă bine să-şi adune toate forţele şi gîndurile, să ajungă cu bine la liman. Cam aşa este majoritatea vînătorilor. De aceea, ei par a fi contaminaţi de o totală bună dispoziţie şi încredere în izbîndă, de cînd păşesc peste pragul casei şi pînă la înapoiere. Şi, întotdeauna, ei sînt convinşi că ceea ce au de făcut este lucrul cel mai serios şi necesar cu putinţă. Dacă se întîmplă totuşi ca buna lor zeiţă să nu se nimerească să fi avut aceleaşi cărări de străbătut, ei nu apleacă fruntea, nu se tînguiesc de oboseală zadarnică. Găsesc ei întotdeauna, de te miri de unde, acel firicel năzdrăvan de nădejde. Speră pînă-n pînzele albe. Cred fanatic în zicala cu săritul iepurelui. Dacă se întîmplă, totuşi, să secе şi ultimul izvor de şansă, să auzi atunci cîte teorii aşează pe portativul întîmplării, transformată în povestire de vînătoare. Explicaţiilor le aduc sprijin experienţa strămoşilor, amintirile bunicilor, cele petrecute de ei înşişi, chiar şi cele auzite se transformă în fapte spuse cu atîta convingere, de parcă ei, şi nu alţii, le-ar fi săvîrşit, ori la care au fost martori cu rolul cel mai activ din lume. Ei ştiu tot ce se petrece în lume, la ce-i bun, ce i se hărăzeşte fiecărui lucruşor în marele labirint al Universului...

— Bună treabă facem noi cu prinsul iepurilor vii, zise unul, în timp ce cîntărea din ochi lungimea nefericitului urecheat care mai respira liber, chiar şi cu capul în jos, ultima porţiune de aer rece din Bărăgan. Uite-l, cît îi de bine făcut! Dacă-l laşi p-ăsta de altoi în Dorohoi, ori pe dealurile Tîrnavelor, să vezi ce viţă de iepuri va răsări. Că am auzit că pe altundeva s-au cam pipernicit iepuraşii, tot cotoindu-se în acelaşi neam, încheie el tălmăcirea înţeleaptă cu iz de stăpînitor al tainelor biologiei speciilor...

— Parcă am auzit că-i duce în alte părţi, pe unde s-au cam stîrpit speriosii aceştia, completă altul gîndul bun al celui ce încercase să dea cea mai omenoasă măsură faptei la care participau ei în acea zi de iarnă, deşi cu toţii ştiau că nu acesta era adevărul...

... Pînă una alta, în plasă se înghesuiseră, fără putere de scăpare, vre-o şaizeci de nefericiţi. S-au găsit şi exemple de curaj nemaivăzut. Puterea cea din urmă, puterea disperării, puterea instinctului de apărare au scos din cercul asediatorilor mulţi iepuraşi, spre marea bucurie a vînătorilor. Odată aleasă direcţia salvării — ce

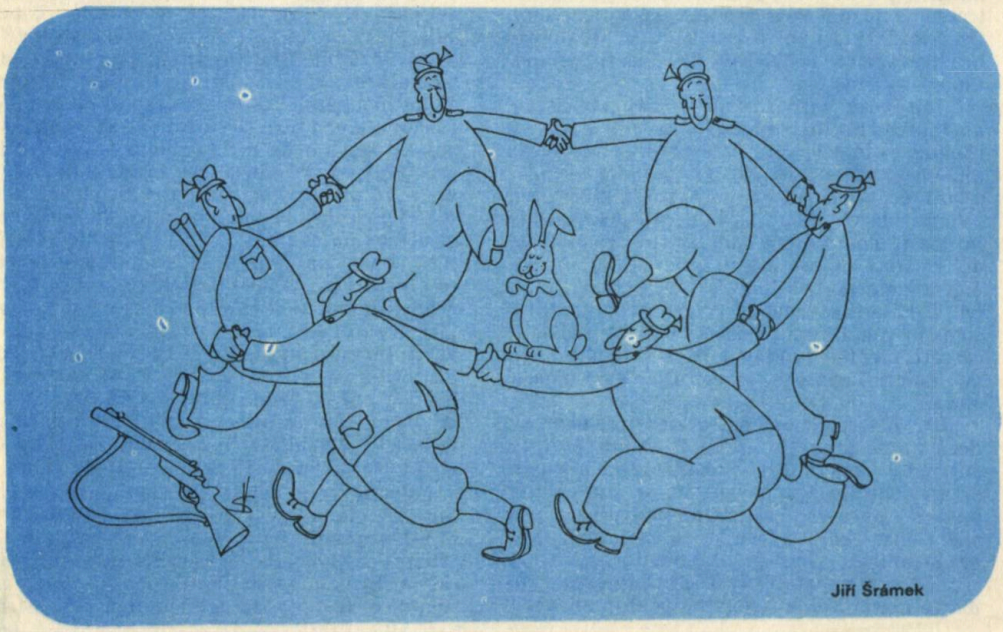

Jiří Šrámek

ducea spre largul lanului opus plaselor —, pe urechiaţi nu i-a mai împiedicat nici chiuitura înflăcărată, nici statura uriaşă şi nici distanţa doar de doi-trei paşi dintre cei cu care s-ar fi întrecut în competiţie mai dreaptă în alte condiţii, la marea vînătoare. Odată puse pe spate urechile lungi, au închis ochii, lăsîndu-le doar o ambrazură oblică să nu dea în nas în fugă peste brazde şi, nu cu toată spaima, ci cu tot curajul, înainte! Şi iată-i scăpaţi.

... Cum stăteam la capătul flancului în apropierea plaselor, observ că din preajma cuştilor rînduite să le fie temniţă se saltă un iepuraş. Se îndreaptă în sărituri cîntărite în direcţia opusă, spre gonaşi. Nu a luat în seamă nici zgomotul cercului viu ce se strîngea spre capcană, nici forfota de la flancuri, nici cursa meşteritâ din spate de care nu-l despărţeau nici douăzeci de paşi. Iată-l, s-a oprit, a săltat preţ de cîteva secunde pe lăbuţele din spate, apoi s-a făcut una cu pămîntul. M-am apropiat tiptil, cu gîndul să-l surprind pe pelicula aparatului de fotografiat pitit la adăpost. Am găsit locul gol, însă urmele îi trădau direcţia de alunecare de-a tîrîşelea pe firul unei brazde. Timp de vreo jumătate de oră am tot măturat cu privirea arătura, aşteptîndu-mă să-l văd sărind. Gonaşii se strînseră, practic, unul lîngă altul, spre plasă. Distanţa dintre ei nu depăşea un pas-doi. Le-am strigat să cerceteze cu atenţie brazdele din faţă, deşi eram încredinţat că s-a furişat neobservat mai departe, de unde va fi luat vreo direcţie oarecare, nimerind în plasă sau...

— Uite-l, măi, este aici!

În cîteva secunde, în jurul iepuraşuluui s-a format un cerc cu diametrul nu mai mare de trei-patru metri. Vînătorii priveau înmărmuriţi, aplecaţi de mijloc, la mogîldeaţa îmblănită de la adăpostul brazdei. În secunda următoare, mogîldeaţa se transformă în proiectil, lansat nu spre plasă, ci în direcţie opusă, lustruind în salt cismele unui vînător...

— Să vezi, măi frate, ce înseamnă să fi legat de glie! slobozi unul, cu bucurie, marele adevăr, cu iz de profundă concluzie psihologică. Asta nu mai vede Veneţia şi nici Milano! Brazda strămoşească l-a salvat de cuşcă şi de sclavie. Să fii sănătos, nenicule, să ai parte de mulţi urmaşi, că mare-i Bărăganul! Încheie el mai bucuros decît dacă l-ar fi avut în tolbă în văzul tuturor curioşilor din piaţa Oborului...

Scena curajului nemaipomenit al iepuraşului şi judecata înţeleaptă dată de hîrtul vînător au coborît pe dată razele atotcuprinzătoare ale bunei dispoziţii în întreaga obşte. Înşelarea vigilenţei şi iscusinţei omului în săvîrşirea unei fapte neacceptată de sufletul Dianei a avut efectul finalului fericit, dacă nu chiar al răzbunării, în care, ce-i drept, învinge întotdeauna. Ce-i drept, din punctul de vedere al vînătorului de rînd, al marelui vînător şi al iepuraşului. Al iepuraşului fără veleităţi deşarte de-a ajunge să vadă Roma cu preţul ruperii pentru totdeauna de Bărăganul vecinătăţii Lehliului.

Tot comentînd fapta eroului zilei, fantezia vînătorilor avea cîmp larg de comparaţii, de justificare a calificativelor de laudă, de a face legături chiar cu mitologia neamului.

— De ce să ne afundăm aşa de adînc în istorie? zice Sandu, cînd avem fapte petrecute în vremurile noastre. Sînt lucruri din lumea iepuraşilor care, dacă ar fi ştiute de oameni, le-ar putea sluji de bun exemplu, continuă omul pus de zeci de ani în slujba ocrotirii vînatului.

Desigur, el era convins că are de-a face cu categorii din universuri diferite, dar se lăsă copleşit, cu plăcerea pruncului acoperit călduros şi scos la aer curat, de însufleţirea cu care vînătorul atribuia calităţi umane, patriotice chiar, prietenului său întîlnit de fiecare dată cînd ieşea pe poteca pădurii.

— Să vă spun ce s-a întîmplat în urmă cu cîţiva ani, continuă paznicul de vînătoare. Eram instalat să supraveghez asigurarea hranei şi siguranţa cuştilor în care se aflau iepurii prinşi pentru a fi expediaţi cu avionul în Italia. S-a nimerit ca, într-o zi, avionul special amenajat să facă două curse. La întoarcerea după primul transport, la Băneasa, s-au deschis larg toate uşile pîntecelui avionului pentru curăţire, operaţii de carantină şi pregătire pentru rundul doi. Nu mică mi-a fost mirarea cînd din burta aeroplanului a sărit un iepure şi dus a fost pe cîmpul aeroportului, luînd direcţia pădurilor Tunari. Să fi auzit atunci chiote, şuierături şi să fi văzut chipiuri aruncate în sus ale piloţilor şi vameşilor, militarilor! Mai aprig decît la meciul de fotbal dintre Rapid şi Dinamo — în vreo finală de campionat...

— Ar fi trebuit ca toţi piloţii să fi luat poziţie de drepţi şi cu mîna la chipiu să salute pe vajnicul patriot, care a avut curajul să suporte condiţiile de frig şi neconfort din cala avionului numai şi numai de dorul mustăţilor de grîuşor din Bărăgan, se găsi un glas vînătoresc să însufleţească întîmplarea iepuraşului cu însuşiri tot aşa de umane ca şi gîndurile lui...

— Iar vameşii noştri, să le fi urmat exemplu, tot cu mîna la chipiu şi, în rînd cu colegii lor întru păzirea legilor, să dea onorul celui ce nu s-a lăsat momit de dulceaţa morcovului din străinătate şi s-a întors să-şi continue viaţa pe ogorul zămislirii lui, după datină, îi ţinu isonul un alt vînător, cu comparaţii cam forţate şi copilăreşti, dar care au găsit loc de totală încuibare în sufletele confraţilor lui...

ŢINTE

● *O singură dată în viaţa lor fac rimele baie, atunci cînd sînt agăţate în cîrligul fatal.*

● *Pentru că n-a împuşcat nimic, a fost rănit în... amorul propriu.*

● *Şi chiulangiul este tot un vînător: trage la fit.*

V. D. POPA

Sub dealul COCORULUI

Vin de la serviciu și spun că plec. Nu era prima dată, dar nevasta mea avea o privire de parcă ar fi fost lovită în cap, pe neașteptate: mirare și reproș, durere și chiar disperare, toate i se puteau citi în privire, dar cu vînătoarea nu se poate trata.

Am luat o pereche de sandale, un șort, o cămașă cu mineci scurte, geanta de pînză și arma.

În tren, dau de doi tineri echipați în vînători, după ultima modă NECHERMAN. Erau tineri și frumoși, cu echipamentul nou formînd o imagine plăcută la vedere.

Au intrat în vorbă cu mine.

— Unde mergeți?

— Mă duc la o baltă.

— Mergem și noi.

Mi-am dat seama că erau începători.

— Balta e destul de mare.

— Mergem în tovărășie.

— De acord.

— Dar cîte cartușe aveți?

— Cîte să am? Vreo 37.

— Nu vă supărați, noi avem cîte 200, așa că nu mai mergem în tovărășie...

— Bine mai băieți, să fiți sănătoși.

La Medgidia am schimbat trenul și am ajuns la Hamangia. Pînă la baltă era o bucată bună de drum. Noaptea era caldă, cerul acoperit cu mii de lampioane în sclipiri diferite, ce făceau drumul plăcut și ușor, așa că nici n-am știut cînd am ajuns la poala Dealului Cocorului.

Era miriște, cît vezi cu ochii, mirosul de grîu nou și parfumul florilor te desfătau, iar cerul era un ocean în care gîndurile zburau fără opreliște.

Mi-am făcut într-un stog de paie un culcuș și am dormit cîteva ore.

Cînd m-am deșteptat, orizontul era o geană purpurie. Miracolul răsăritului m-a emoționat întotdeauna. Este un ritual care se repetă, dar mereu este altul, mai plin de forme și culori decît celălalt.

Nu ies bine din paie și văd silueta unui lungan cu bățul în spate.

— Ce cauți Chivăran, de umbli noaptea capiu pe cîmpuri?

— Vai de capul meu, n-am putut dormi și baba furioasă m-a alungat din casă: „Du-te și nu te mai întoarce să știu că m-am răcorit. Toată noaptea te-ai răsucit în pat, așa că n-am putut închide un ochi".

M-am bucurat să-mi revăd prietenul și știam că se va împăca el cumva cu baba.

Mergeam la jeapșa lui Budăi. Chivăran a luat-o înainte și, de la poala Dealului Cocorului am mers prin balta acoperită cu stuf, o bună bucată, pînă am ajuns la un ochi de apă, între trestii, lat de vreo 150 de metri și lung de vreo 70 de metri.

Ne-am oprit, unul la un capăt și altul la celălalt capăt al apei. În timpul acesta, pe mal răsunau împușcături ca la război: foc, foc...

Mă gîndeam că numai e rost de vînat ceva, deși pentru mine asta nu avea prea mare importanță. Din cînd în cînd, mai venea cîte o rață și spre ochiul de apă.

ȚINTE

● *Îi place să pescuiască în ape tulburi.*

● *Și-a luat pușca cu alice, dar și pe* Alică, *prepelicarul.*

● *Vînătorul iubește vînatul pentru că îl întîmpină cu foc.*

V. D. POPA

Trăgeam amîndoi cum se nimerea. Am cules rațele, le-am prins în ciochinar și am pornit spre mal. În curînd revăd cunoștințele mele din tren, cu nasurile lungite în pămînt.

Am înțeles că nu împușcaseră nimic.

— Hai la gară.

Drumul era altul decît cel din noapte, căldura creștea, miriștea era țepoasă, eu pierdusem o sanda în mîlul bălții; am păstrat-o pe cealaltă în picior, ca să vadă lume că odată am fost încălțat omenește.

M-am despărțit de Chivăran, supărat că nu trec pe la el; ne-am strîns mîinile cu putere, dorindu-ne să ne revedem curînd.

M-am suit în tren, cu noii mei echipieri. De unde la venire nu le mai tăcea gura, acum erau cuminți și liniștiți.

Aproape de București, am tras ciochinarul și am făcut trei grămezi.

— Ce faceți?

— Ce să fac, închei vînătoarea. Și împart vînatul frățește. Că nu se poate, că ba se poate, pînă la urmă, bucuria, mirarea și surpriza lor era așa de mare că și-au pierdut glasul, și merita să le dau tot vînatul...

Gheorghe COMAN

ETICA VÎNĂTORII CU CÎINE (6)

Comportarea vînătorilor față de cîine în timpul lucrului la apă

Sezonul de vînătoare la unele specii de vînat de baltă are loc primăvara devreme și toamna tîrziu, cînd apa este rece și apare pericolul unei îmbolnăviri a cîinelui. De aceea este necesar să amintim cîteva reguli ce trebuie respectate. Mai întîi, nu vom pleca de acasă fără o cîrpă de bumbac sau, și mai bine, o piele de căprioară cu ajutorul cărora să putem veni în întîmpinarea uscării cît mai rapide a cîinelui. În acest scop, vom ordona cîinelui să se scuture sau, neavînd însușită comanda, îl vom aștepta să se scuture din proprie inițiativă, apoi vom plimba mîna pe burtă și membre în sensul de creștere a părului, îndepărtînd astfel excesul de umezeală de pe zonele colectoare de apă. Apoi, cu ajutorul cîrpei, vom face un masaj scurt pe tot corpul cîinelui și în mod deosebit pe spinare, torace și abdomen.

După masaj, vom îndemna cîinele să alerge pe teren uscat sau îl vom introduce în mașina deja încălzită.

Pentru a limita durata de expunere la frig vom face acțiunea de aport a vînatului după încheierea vînătorii. Pentru a ușura munca de găsire a vînatului, vom avea asupra noastră pietricele cu ajutorul cărora să indicăm direcția de cădere a pieselor împușcate.

Cînd cîinele a lucrat în apă mocirloasă, este strict necesar să fie introdus mai întîi în apă curată pentru spălare, deoarece mocirla se usucă mult mai greu, prelungind starea de frig a cîinelui.

Vînînd în grup este obligatoriu să facem serviciul de aport și celorlalți colegi.

Pe vreme friguroasă vom evita căutatul insistent al unor piese ușor rănite.

În zonele cu stuf mare și dens și cu apă mai adîncă decît înălțimea cîinelui, vom evita întrebuințarea cîinelui deoarece neputînd nici păși, nici înota, există riscul de înec.

Cînd facem pîndă pe teren acoperit cu apă, nu este indicat să fim însoțiți de cîine deoarece în afară de expunerea prelungită la frig, va colecta lipitori a căror acțiune este dăunătoare cîinelui. În cazul cînd, totuși a colectat lipitori, acestea vor fi obligate să se desprindă singure prin presărare de sare pe corpul lor.

Stimați colegi de pasiune, este îndeobște cunoscut că nu dispun toți vînătorii de condițiile materiale necesare creșterii și instruirii unui cîine de vînătoare. Sîntem de părere însă că acei vînători care nu apreciază foloasele pe care le aduce chinologia economiei vînatului, trebuie să mai mediteze și să-și reconsidere poziția cît mai repede cu putință.

Să așezăm cu temei la locul de cinstire cuvenită pe toți cei animați de simbolul cîinelui, virtute vînătorească, cu care trebuie înzestrată toată vînătorimea română.

Roman IANCU
Sârghi TRANDAFIR

Pe urmele lui

Anser anser

Gîsca de vară aparţine tipului de faună mongol. Datorită ocrotirii zonelor de cuibărit şi a păsărilor în perioada de reproducere, numărul lor a crescut, fiind bine reprezentată în Delta Dunării, zona lagunară Razim-Sinoe şi de-a lungul Dunării. În interiorul ţării este menţionată în zona Otomani (jud. Bihor) şi Satchinez (jud. Timiş, EY. 2; Ey 08).

La sfîrşitul lui martie, uneori începutul lui aprilie, îşi construiesc cuibul în zone de păpuriş sau stuf, în locuri umede sau uscate. În funcţie de locul amplasării este realizat şi cuibul; în cazul că este pe loc umed, îl construieşte din trestie veche, papură şi alte vegetale uscate, căptuşindu-l cu puf şi pene; uneori foloseşte vegetaţie mai fină. În alte cazuri, adună doar cîteva resturi vegetale şi puf; de obicei, astfel de cuiburi sînt realizate pe terenuri uscate. Femela depune la un interval de minimum 24 ore, patru-şapte ouă, uneori ajungînd pînă la nouă ouă. Mărimea pontei variază de la cuplu la cuplu, în funcţie de vîrsta femelei şi mai ales de condiţiile de hrană ale teritoriului de cuibărit, dacă anul este ploios sau secetos. Femela clocește singură ouăle 25—30 zile, perioadă în care gîscanul păzeşte cuibul.

După ecloziune, puii îşi urmează părinţii căutîndu-şi singuri hrana sub supravegherea acestora. Devin complet independenţi după aproximativ 56 de zile.

Hrana este formată din vegetaţie proaspătă, diverse seminţe, chiar insecte sau larve, în funcţie de situaţie. Pentru digerarea mai uşoară a seminţelor şi hranei mai tari, obişnuieşte să înghită pietricele sau nisip mai mare de rîu.

În timpul toamnelor tîrzii şi al primăverii se pot vedea în zona lagunară — Razim-Sinoe stoluri, stoluri, formate din zeci sau sute de exemplare zburînd spre culturile de cereale pentru a paşte.

Este o specie migratoare din care, în ierni blînde fără zăpadă multă, o parte rămîne să ierneze şi la noi. În cazul apariţiei unor geruri mari sau a zăpezii şi acestea pleacă spre sud, de unde

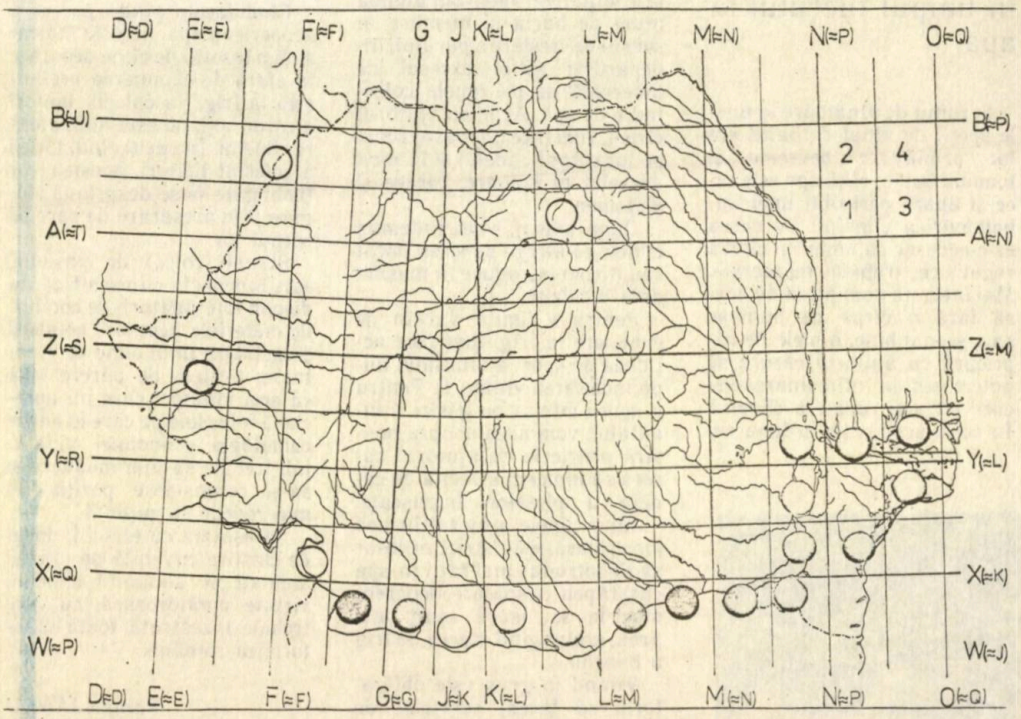

revin imediat ce timpul se îmbunătăţeşte. În acest sens, menţionăm rezultatele obţinute de Ciochia şi Hafner cînd, la 9 ianuarie 1969, în zborul efectuat în vederea recenzării stocurilor de păsări de apă, au întîlnit 700 de exemplare în zona Sacalin şi 60 în zona zătoanelor, iar în 13 ianuarie, 2.329 de gîşte mari repartizate în sectorul de vărsare al braţului Sf. Gheorghe şi insula Sacalin (2.300 exemplare) şi pe coasta mării în zona zătoanelor (29 exemplare). Diferenţa de temperatură între cele două zboruri a fost de —1,1°C, însă sporul de exemplare din sud a fost determinat de temperaturile mai ridicate din noaptea de 10—11 ianuarie, cînd temperaturile au fost de —3,9°C, iar în 12 ianuarie media zilnică n-a depăşit cu mult —6°C. În 1971, cu ocaza zborurilor de recensămînt efectuate în cadrul B.I.R.O.E. de Ciochia, s-au estimat peste 1000 de exemplare repartizate astfel: 400 în zona Goloviţa — Zmeica — Curtbel, 350 pe Sacalin, peste 270 în zona lacului Uzlina ce erau în grupe mici de 5—15, 30—40 exemplare. Presupunem că datorită temperaturilor destul de ridicate acestea, fiind populaţiile ce iernează la noi, se aflau retrase deja spre zonele unde cuibăreau.

Notă: s-au întîlnit şi cuiburi instalate în sălcii putrede la diferite înălţimi deasupra apei, nedepăşind 4 metri.

Victor CIOCHIA

DE-ALE PESCARILOR ŞI VÎNĂTORILOR

● *Pentru unii vînători-pescari singularul păsării vînate este stol, iar pluralul peştişorilor pescuiţi este un crap cît toate zilele.*

● *Cînd este criticat, se aşează imediat în poziţia de... tragere.*

● *Vînătorul cel tînăr s-a dovedit a fi pe tot traseul vînătorii... vulpe bătrînă.*

● *Se considera un trăgător de talie, deoarece nimerea în plin vinatul cu autoturismul său... care venea ca din puşcă.*

● *E normal ca uneori, vînătorul să nu vineze nimic, dar de ce întotdeauna acela trebuie să fiu tocmai eu?*

● *Mi-a împrumutat la pescuit două muşte şi de atunci „bîzîie" că m-a ajutat în viaţă.*

● *Remarcă: iepurele era atît de flămînd, încît rodea morcovul cu o foame de lup.*

Ion NEGREANU

BRÎNZOI ŞI MISTREŢUL

A plecat Brînzoi de-acasă
Vesel, cum n-o să credeţi,
Fiindcă azi e vînătoare
Pe Buila, la mistreţi.

Acum urcă prin zăpadă
Cu ceilalţi vînători
Hotărît să nu se facă
Iar de rîs, ca alteori...

.....

Cîinii, liberaţi din lese
Chefnăie. Apare-o fiară
Chiar lîngă Brînzoi şi-ndată
Se grăbeşte să dispară;
Totuşi... nu aşa de iute
Cum făcuse vînătorul
Care-n arbore-şi luase
Ca o păsărică zborul.

Cînd sfîrşită-i vînătoarea
Coborî prevăzător.

— Ai avut sub nas mistreţul,
(Îl certă un vînător)
Nu-nţeleg, dacă m-ar bate,
Pentru ce în el n-ai tras?!
— Păi... să ştii că... mi-a fost frică
Să nu mă rănesc la nas.

Ion BOTEZ

VÎNĂTOREŞTI ŞI NU PREA!

Într-un octombrie trecut, cu funigei şi frunzele stejarilor ruginite de soarele toamnei tîrzii, plecam cu treburi gazetăreşti spre mirificele meleaguri ale Ţării de Sus. Înarmat cu cîteva reviste, mă pregăteam pentr o îndelungată lectură, pînă la destinaţie, pe care însă n-am mai putut-o face şi, drept să spun, rău nu mi-a părut!

Se nimerise ca tovarăşii mei de compartiment, cu care călătoream în acceleratul de Suceava să fie toţi, vînători convinşi şi pricepuţi, nu de un an sau doi, ci încă de pe cînd purtau pantaloni scurţi, mergeau la şcoală şi făceau pe Tarzan în junglă, în parcul orăşelului lor. Şi cum pînă la Suceava este destul drum, mi-a fost dat să aud minunate lucruri despre iscusinţa, curajul şi mai ales „fantezia" vînătorească...

Aşa am aflat — pînă a oprit trenul la Ploieşti — despre o vulpe prinsă pe întuneric şi numai cu mîna; blana ei, pretinde modest povestitorul, cică ar purta-o şi acum consoarta dumisale iarna, la petreceri şi plimbări. Altul, după ce a tuşit de cîteva ori, în semn că vrea să urmeze la rînd şi, după ce ne-a atras atenţia dinainte asupra adevărului adevărat al istoriei, a povestit despre un lup care, fugărit de vînători, a devenit atît de isteţ încît, lătrînd perfect, s-a strecurat printre numeroşii grivei de la o stînă, păcălindu-l şi pe bietul baci, miop de la o vreme şi care tot aştepta să-i vină o pereche de ochelari comandaţi la oraş...

Pe la Mărăşeşti, numai ce-l aud pe vecinul din dreapta:

— Să vă zic eu una bună... Plecasem să împuşc o dihanie de urs care făcuse multe stricăciuni prin satele din împrejurimi; În pădure era întuneric, tuna şi ploua cu găleata.

Şi cum stam eu, aşa, la pîndă, numai ce mă pomenesc luat în braţe de chiar Moş Martin care apăruse, tiptil, în spatele meu. În strînsoare, puşca îmi căzuse jos, mă simţeam pierdut. Da' ce-mi trece prin minte, o răzbunare? Îmi faci tu, seama, însă îţi las şi eu o amintire pentru toată viaţa, că mai mult nu pot! Cu singura mînă rămasă liberă, scot binişor cuţitul şi, harş! îi retez urechea dreaptă. S-a petrecut ceva de necrezut! Văzîndu-şi urechea căzută în iarbă, ursul mi-a dat deodată drumul, a apucat-o cu labele din faţă şi mirosind-o a început să mormăie întristat cu atîta foc, încît a uitat de mine, iar eu am rupt-o la fugă!

— Hai, las-o încolo, că prea e vînătorească! — îl luă înciudat peste picior cel care prinsese vulpea pe întuneric, cu mîna. Asta e prea de tot.

— Uite, cum nu mă crede! dădu stingherit din mîini, eroul întîmplării.

— Ba, nu-i minciună, ci adevărul gol-goluţ, se pomeni vorbind şi vecinul din stînga mea.

— Dar dumneata, de unde ştii? se oţărî cel care văzuse un lup paznic la oi — te-ai nimerit acolo?

— De fost, n-am fost ce-i drept, de faţă, dar săptămîna trecută s-a întîmplat să stau şi eu la pîndă, tot în pădurea aceea. Acolo am dat cu ochii pe neaşteptate de un urs mare, mare de tot şi fără urechea dreaptă, ca-n povestea prietenului nostru. S-a petrecut aceeaşi istorie: şi pe mine m-a cuprins Moş Martin în braţe, gata-gata să-mi iau rămas bun de la lume. Ce era să fac? I-am tăiat şi eu cealaltă ureche şi aşa am scăpat!

— Suceava! se făcu auzit glasul conductorului. „Norocul meu" am răsuflat uşurat. C-alminteri, urmam la rînd şi, ca să ies basma curată, trebuia să tai şi cu cîte ceva din bietul urs.

Aurel CODREANU

UMOR

— Doctore, ghiceşte ce-am împuşcat azi?

— Ştiu, pentru că ţăranul în care ai tras, a fost la mine să-l bandajez. Iepurele n-a venit, probabil că avea alte treburi...

●

Discuţie între doi ciini:

— Sînt tare deprimat. Stăpînul meu nu vorbeşte decît de cîinele pe care l-a avut înaintea mea.

— Eu stau şi mai rău. Al meu nu vorbeşte decît de cîinele pe care şi-l va lua după mine.

Traducere şi prelucrare de Pia HAŢEGANU

LA VREMEA COCOȘILOR DE MUNTE

PE VALEA NEGRII, UN VÎNTICEL CALD ajută ghioceii și brîndușele să-și scoată capul la lumină, de sub crusta de zăpadă ce se scorojise sub frigul nopții.

Apa pîrîului se întinsese din mal în mal și strînsă parcă într-o haină prea strîmtă pentru puterile ei noi, bătea cu furie în malul de lîngă drum, în locul în care un izvor termal își lenevea firișorul lăptos prin mărghită.

La Gura Negrișoarei, apele umflate ale Negrei, venite de sub zăpezile Călimanilor, se contopeau cu cele limpezi și liniștite ale Negrișoarei coborîte, din Pasul Păltiniș, în lungul drumului ce trecea spre Vatra Dornei.

Mai sus de vărsarea pîrîului Paltin în Negrișoara, peste vale, un izvor cu ape de binefacere își zvîcnea artezian unda subpămînteană la intervale regulate. Aflasem din revista „Propășirea" a anului 1884 că „izvorul cu apă minerală" se găsește sub Piciorul Lung, pe dreapta Negrișoarei și că „Cîtimea apei curgătoare într-un ceas este de 196 pfunți sau într-o minută 528 dramuri. În căldura atmosferică de 16 grade Reamur, temperatura apei e în fîntînă de 7°, iar greutatea specifică de 1,005".

Lîngă fostul opust care strîngea apele Negrișoarei, spre a le slobozi în hait, odată cu plutele legate în table, spre apa Bistriței, se ridică cochetă căsuța de vînătoare de la Dîrmoxa, punct de plecare în patria cocoșilor de munte, cu locuri de rotit în Arșița Muncelului, Pîrîul Omului, Drăgoiasa, Sihăstria, Pinu sau în Bradu.

Am poposit aici într-o amiază de aprilie, cînd căciulile albe ale Călimanilor și ale Budacului se subțiau încet sub căldura soarelui primăvăratec, pornind șuvoaie de apă aruncată peste bolovani în stropi de curcubee.

Mi-am făcut în grabă bagajul, drămuind cu zgîrcenie fiecare lucrușor din raniță. Aparatele fotografice și cel pentru peliculă super 8 au cîștigat loc de cinste pe seama mîncării și a îmbrăcămintii ce a rămas, în parte, jos la casa de vînătoare de la Dîrmoxa.

Pe pîrîul Bradu ne-a urcat preț de doi kilometri mașina cu care venisem și apoi, împreună cu Octavian, pădurarul de vînătoare, am luat piepțiș poteca ce urca în bătaia de cocoși de la Bradu, situată la cumpănă de ape, într-o plantație de larice și molid. Era prima mea ieșire în munte după un an lung, fără seamăn de lung, petrecut în urbea sufocantă.

Pîrîiașul ce uda, ieșit din albia efemeră, ierburi înalte uscate, șușotea vesel, ferindu-se, pe sub poduri de zăpadă, de razele strecurate printre vîrfurile brăduilor tineri.

Pe zăpada moale din cărare s-au imprimat proaspăt urmele unui lup zdravăn, mergînd cam besmetic. Curînd mi-a apărut în față așezat în mijloc de potecă. Urcam fără gînd vrăjmaș în lunca muntelui și nu luasem arma, cu mine. M-am apropiat cu un pic de teamă de namila ce mă privea cu ochi tulburi. Ajuns aproape de ea, a încercat să se ridice, dar a scăpătat în genunchi și nu s-a mai ridicat. Aveam să aflu de la Octavian că era unul din lupii care s-a ospătat din hoitul unei ciute omorîte în pîrîu în iarnă și împănată de el cu otravă. Și-a dus traiul becisnic în chinuri timp de aproape două luni și a venit să moară în fața mea, pe cărarea ce urca în lumea cocoșilor.

I-am curmat chinurile cu o lovitură de prăjină și l-am lăsat acolo în desișul molizilor ca să nu ne prindă noaptea pe drum.

Cînd am ajuns la marginea bătăii, situată lîngă cabană, soseau cocoși în zbor liniștit, aterizînd în cîte un molid uitat de secure. Pe acoperișul din draniță al cabanei stătea străjer, o siluetă întunecată sosită parcă din timp, să ocupe un loc privilegiat în amvonul verdelui tînăr în care răsunau triluri măiestrite de păsărele. În molidul bătrîn de lîngă cabană ce-și întindea în fuioare barba pînă spre iarba înaltă, un sturz se întrecea pe sine în arii improvizate pe loc.

M-am așezat stană în iarba uscată și mi-am umplut sufletul de farmec și liniște, de încîntare și dor de viață, neîndrăznind să tulbur această lume de basm. Cocoșul de pe acoperiș își înfoia, din cînd în cînd, penele ridicînd coada în sus și pornind un clămpănit parcă pentru a aplauda la sfîrșit de viers, trilurile cîntărețului din molid. Doi sturzi gulerați s-au lăsat din zbor pe grămada de crengi de lîngă mine, reproșîn-

du-mi prin sacadatul lor grai, prezența de intrus în lumea liniștei, tac-tac-tac.

Am stat așa în odihna uitării și în pacea înserării pînă ce ultimele raze de soare au coborît încet după vîrfurile cele înalte ale Călimanilor, trecînd la culcare.

Am intrat în cabană. Dintr-un colț al cerdacului, un cod roș sosit de curînd la vechiul lui loc de cuibărit ne-a întîmpinat vesel din codița-i colorată. Cocoșul de pe acoperiș s-a trezit din meditație și a pornit, în zbor greoi, spre pădurea de peste tăietură. Doar sturzul din molid și-a continuat netulburat concertul de flaut acompaniat, la contrabas, de o buhă mare și la tobă, de o gheunoaie, cocoțată pe fagul scorburos din preajmă.

M-am odihnit la căldura focului din soba vitregită în vară de plită și am adormit imediat.

Era încă noapte cînd am coborît în bătaie în adăpostul rămas singur în primăvara trecută. Mi-am rînduit toate aparatele la îndemînă încercînd să ghicesc o cît de mică mișcare în liniștea fără suflu a pădurii.

În bradul de lîngă mine s-a auzit mișcare. În apropiere, un pițigoi a dat primul semn de viață: tri-tri-tri. O ciuțită s-a trezit din somn și s-a mirat singură cu un crii-crii, de hărnicia ei. Cîțiva sturzi au dat glas măiestrit scoțînd din toropeala nopții silueta neagră ce mișcase deasupra capului meu. Cle-cleop a clămpănit aceasta și cu mare zgomot a coborît pe zăpadă în fața adăpostului meu de cetină. A rămas nemișcat ascultînd zvonuri ce mie-mi păreau venite de departe, de foarte departe. Un huhurez a început a rîde înfundat: hu-hu-huu, iar o pupăză și-a dat drumul chemării în cascadă: pu-pu-puup.

Și deodată, din senin, s-a pornit viforniță. Cocoșul coborît lîngă mine s-a făcut stană de piatră neagră, iar huhurezul și pupăza și-au oprit chemările, păsărelele ascunzîndu-se tăcute printre ramuri. Cocoșul meu, punîndu-mi la grea încercare răbdarea și voința, și-a schimbat haina neagră a nopții în albul zorilor, transformîndu-se parcă într-o figurină de porcelan. Copacii și-au încărcat crengile cu vată, aplecîndu-le spre pămînt. După o oră de ninsoare viscolită a încetat brusc, așa cum venise și la un semn de vrăjitor, toate vietățile au prins grai. În apropiere, o gotcă a pornit chemare galeșă: got-got-got; cocoșul și-a scuturat mantia albă și a pornit în toacă, fără pauze.

Încet soarele răsărit undeva peste munții Stînișoarei și-a trimis razele încă somnoroase, să se scalde în albul zăpezii proaspete. Un căprior a brăhuit o sperietură și prin luminișul de la vale s-au strecurat tăcute două ciute cu viteii lor de anul trecut.

Pe sub cetinile brăduilor și prin rariștea desfrunzită a pîlcurilor de larice, răsunau în potop, chemări de gotci și cascade de toacă. Din molizii mai înalți s-au lăsat cîteva siluete negre cu cotoarele penelor din coadă încă neîmplinite.

În încercarea de cîntec scoteau doar un fel de guițat-grohăit. Două gotci s-au lăsat în luminișul dintre brazi. Cavalerul de lîngă mine le-a dat ocol brăzdînd cu aripile țarc imaginar și s-a repezit, cioc întins și pene înfoiate, ca o săgeată spre adolescenții ce au pus gînd rău haremului aflat în stăpînirea sa.

Clinchetul aparatelor de fotografiat și a celui de filmat a completat zgomotul pașilor și a aripilor tîrșite pe zăpadă, pînă tîrziu spre ora amiezii.

Bătaia era în toi.

Cu greu m-am desprins din feeria unei dimineți fără egal și încet m-am strecurat printre ființele pădurii ce se dădeau la o parte din fața mea, fără să-și ia zborul.

Am mai stat încă o dimineață în mijlocul cocoșilor mei dragi, uitați de gîndurile haine ale omului și m-am împrietenit din nou cu ei. Era atîta armonie și pace în bătaia de la Bradu!

Coborînd spre rosturile din lumea de jos a muntelui, am luat cu mine glas de toacă uitat de vreme, melodii de neunitat cîntate de maeștrii cîntăreți în amvonul neîntinat al muntelui, ducînd în tumultul orașului liniștea și aerul curat al zărilor albastre.

Paul DECEI

FABULĂ ÎN CATREN

Privighetoarea

— Cu cariera-mi, s-a sfîrșit;
Că-n muzică, n-am pic de har...
— Nu zău, și cin-te-a lămurit?
— Mi-a zis — din juriu — un măgar.

Unui prost ochitor

Cînd ai tras mătale, focul
Ce s-a dus peste pădure,
Moș Martin — bată-l norocul —
Leșină de rîs, în mure!

Unui vînător

Despre el se povestește
Că, vulpii întîlnite-aseară,
I-ar fi spus pe românește:
Dacă-mi ieși și-a doua oară...

Unui vînător fricos

Nas în nas, cînd fu amicul
Cu mistrețu-nfuriat,
A bătut pe loc, recordul
La... 100 metri plat!

Aurel CODREANU

VOR SUPRAVIEȚUI RINOCERII?

● în Asia, mai ales în Parcul Național Kaziranga (India și China) există aproape 1500 rinoceri asiatici cu platoșă;

● rinocerul alb, al cărui efectiv ajunsese în anul 1984 la mai puțin de 100 exemplare, atinge în prezent din nou 3.500 animale. Această situație unică se datorează ocrotirii eficiente în cîteva rezervații naturale din Africa de Sud, unde paznicii rezervațiilor sînt înzestrați cu mijloace moderne de observație și locomoție, inclusiv avioane și elicoptere;

● subspecia nordică a rinocerului alb se găsește într-o situație precară: aproximativ 10-12 exemplare trăiesc în Parcul Național Garamba Zair, alte 25 exemplare există în diferite grădini zoologice;

● în anul 1980 efectivul celor 7 subspecii de rinoceri negri din Africa se ridica la peste 15.000 exemplare. La recensămîntul din anul 1985 numărul total era sub 7.000. Motivul înjumătățirii efectivului, braconajul quasi-profesionist;

● în Parcul Național Ngorongoro, teritoriul unui rinocer este de 15 km. În imediata apropiere, în rezervația din Valea Olduvay ceva mai uscată, teritoriul unui rinocer este deja de minimum 25 km;

● în cel mai vestit parc național din Africa, Serengetti, în ultimii ani, efectivul de rinoceri a fost redus cu 90 la sută. Cauza, exclusiv braconajul;

● din cei 264 rinoceri recenzați în anul 1976 în Parcul Național Tarangire, Tanzania, nu a mai supraviețuit nici un singur exemplar braconajului. ultimul rinocer al parcului a fost braconat în anul 1985;

● populația de rinoceri javanezi, odinioară larg răspîndită în Asia și Insulele Sonde, număra în anul 1985 exact 50 exemplare, toate cantonate în rezervația Națională Ujung Kulon din vestul Insulei Java;

● în insulele Sumatra, Borneo și sudul Peninsulei Malakka, trăiesc încă aproximativ 500 rinoceri de Sumatra. Este cea mai mică specie de rinocer cunoscută, care rar atinge 3 m lungime, 1,5 m înălțime la greabăn și maximum 1800—2.000 kg greutate;

● comercializat la bursa neagră, cu precădere în Yemen, Singapore sau Hongkong, un kilogram din cornul unui rinocer se vinde cu cca 15.000 dolari.

● între anii 1971—1977, doar în Yemenul de Nord au fost importate ilegal 22 tone corn de rinocer, aproximativ 8.000 coarne. Specialiștii apreciază această cantitate la 40% din materialul existent pe piață. Nu se cunosc date asupra importului ilegal;

● cornul de rinocer este considerat în Asia ca substanță afrodisiacă; specialiștii contestă aceste „puteri".

Peter WEBER

Evžen David

A fost odată un lup...

Maria PASPALEVA

Chiar aşa îl şi chema: „Lup"!

Să se ştie că părinţii lui, lupi au fost şi neam de neamul lui n-a trăit în casă de oameni. Doar el.

Avea urechea sfîşiată. O crestătură adîncă, ce îi împărţea urechea în două bucăţi aproape egale, o ruptură de fapt, cum poartă uneori oile însemnate astfel de stăpîn.

Şi el era însemnat — ca să nu-l aducă a doua oară la silvici, cel care îl scoseseră din vizuină, împreună cu fraţii lui, după ce îi răpusese pe bătrînii lupi. Asta era pe vremuri, cînd ocoalele silvice dădeau o recompensă pentru fiecare lup adus viu sau mort, indiferent de vîrstă. Nu era o sumă cine ştie ce, însă două piei de lupi mari şi patru-cinci pui (pe ăştia cine să-i mai jupoaie!) făceau ceva bănet. Aşa că se găseau destui amatori să scormonească prin coclauri după simbria de ucigaş.

Eram acolo cînd i-au scos din traistă: două piei proaspete, presărate cu sare zgrunţuroasă şi cinci pui suri-negri cît o palmă, cu ochii lipiţi şi nasuri boante. Făcuseră două zile pe drum în traista aceea, nemîncaţi, de-a valma peste pieile însîngerate. Patru dintre ei nici n-au mişcat cînd mîini de om le-au rupt urechea aşa cum ai rupe o bucată de hîrtie. Ăsta, al cincilea, a scîncit.

A fost o întîmplare că a scîncit...

A fost o întîmplare să fiu la ocol tocmai atunci.

A fost o întîmplare să-i aducă tocmai în camera aceea. Dar cîte nu se întîmplă în viaţă, care numai întîmplătoare nu par să fie!

Aşa a venit Lup la noi acasă — fiindcă a scîncit cînd i-au rupt urechea. Şi fiindcă la noi acasă dintotdeauna au fost fel şi fel de animale. De cînd mă ştiu am crescut laolaltă copii, cîini, pisici, canari, broaşte ţestoase, şoareci, răcănei, şopîrle, chiar şerpi — am avut şi eu unul, blînd, trăia sub pat şi seara, la culcare, venea să-şi primească tainul: un şoarec alb mort, adus anume din grădina zoologică... Era, cum s-ar zice, o casă „deschisă": oricare nou venit (sau nou adus) avea dreptul la o strachină plină şi un colţişor al lui. Legea pentru animale era — paşnica convieţuire. Legea copiilor — să nu se aşeze la masă înainte de a-şi hrăni animalele. Pentru că — zicea tata — stomacul plin îl uită pe cel flămînd şi pentru că fiecare dintre noi avea animalele lui şi mai erau şi cele ale tatii şi semn de mare încredere şi cinste — să vezi de ele. Doar mama n-avea nici unul anume. Fa zicea că ne are pe toţi...

Cînd a sosit Lup însă, casa se golise demult. O pisică doar se încolăcea torcînd în jurul mesei,

Fig.1 — Limbajul cozii

1. Coada „de toate zilele" sau „totul e în ordine".

2. Atenţie liniştită sau „acum mănînc", „acum mă uit"...

3. „Ceva nu este în ordine, o fi periculos?"

4. „Sînt ameninţat!"

5. „Sînt supus, te ascult!"

6. „Mi-e frică, fereşte-te!"

7. „Aoleu, ce mai e şi asta!" — dar „încă mă stăpînesc".

8. „Mai bine să fug, cît mai e timp" sau — „mă supun de frică, dar să ştii că pot muşca!".

9. „Eu sînt propriul meu stăpîn, nu-mi pasă de nimeni!"

10. „Fereşte-te! Nu glumesc!"

11. „Acum trebuie să mi te supui şi fără multă vorbă!"

iar noi nu mai eram copii. Lup trebuia să fie acum animalul tuturor.

Din nou au fost puse la fiert biberoane.

Din nou în casă, de dimineaţă pînă seara, plutea miros dulceag de lapte, iar coşuleţul lui Lup, cărat din cameră în cameră (cum să laşi sugarul singur!) — semăna paie peste tot.

Să nu fie nici prea fierbinte, nici prea rece — laptele acela.

Să nu fie nici prea gras, nici prea subţire!

Să fie tocmai bun pentru Lup

Cine ştie ce gust are laptele lupoaicei? E dulce? E gros? Cîte grade are cînd iese din ţîţă?

Cine ştie de cîte ori şi cît suge un pui de lup?

Cum să aflu dacă mă descurc onorabil în rolul meu de mamă de lup? Primeam consultaţii. Dimineaţa, înainte de plecare, venea mama să verifice cum a trecut noaptea. Controla aşternutul din coşuleţ. Mă învăţa să fac masaj împotriva balonării. Se uita în scutece şi discutam împreună cantitatea şi consistenţa substanţelor eliminate — ele ne spuneau cum să fie laptele: mai gras, mai mult, mai dulce... Seara era ora tatii: temperatura, greutatea, părul, oasele, dezvoltarea generală. Nu e rahitic? Dar prea mult calciu l-ar osifica înainte de vreme. Ce vitamine lipsesc? Care sînt de prisos? Cum e cu elementele rare? Cînd înţărcăm? Cu ce? Ce dăm după aceea?

Pare uşor să creşti un pui de animal sălbatic, despre care toţi cred că ştiu totul şi cînd începi cu întrebările — afli că nimeni nu ştie mai nimic şi nici în cărţi nu găseşti.

De cînd e omul şi îşi creşte copiii — ar trebui să ştie cum, dar tot aleargă mamele: la doctor, la babe, la una, la alta; iar plînge, ce are — îi cresc dinţii, are colici, ce să-i fac?... Eu însă unde să mă duc, pe cine să întreb cum şi de ce plînge un pui de lup. Cum doarme? Cum creşte? Dacă tresare în somn — îl doare ceva? Visează? La trei săptămîni are 500 de grame. E mult? E puţin? Nici un medic veterinar nu mi-a putut spune cît trebuie să aibă un pui de cîine-lup la trei săptămîni, darămite cît să fie puiul de lup-lup!

Cine ştie că puiul de lup la o săptămînă este cît palma? Negru-cenuşiu, codiţa de trei centimetri cu vîrful alb şi un botişor turtit de numai lup nu zici că e. Cine ştie că pînă la vîrsta de trei săptămîni e rotunjor ca un ursuleţ din pluş, că ochii îi sînt la deschidere albaştri precum floarea de in şi se limpezesc pe măsură ce creşte pînă la străveziul cerului, limpezi şi strălucitori precum stelele, cînd nu-l supără ceva. Are o măslină neagră — năsucul lui — rece şi umed cînd e sănătos, uscat şi crăpat de febră, în caz de boală. Uneori îşi suge lăbuţa din faţă parcă e copil de leagăn. Alteori visează ceva urît şi botul i se zbîrceşte, buzele saltă să arate colţii inexistenţi, aleargă în vis cu picioare care încă nu-l ţin cînd e treaz.

A sosit acasă la începutul lui mai. Timp de o lună, doar ore numărate, n-am fost împreună — în zilele cînd mă duceam la examen. Pe atunci studenţii biologi aveau sesiunea de exa-

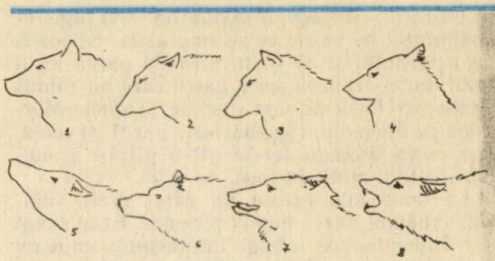

Fig.2 — Limbajul urechilor:
1. „Eu sînt conducătorul haitei!"
2. „Sînt un umil supus".
3. „Mă supun, deşi nu-mi place; prefer să conduc"...
4. „Să fim prieteni!"
5. „Ceva în tine nu-mi place, totuşi"...
6. „Sînt mic şi slab, fie-vă milă"...
7. „Atenţie! Nu mai suport!"
8. „Ia pleacă de aici, că acum te muşc!"

mene în mai, ca să facă practică în iunie şi iulie. În acel an, practica mea de iunie avea un nume măreţ — Lup. Lup însă era micuţ de tot. Nu înţelegea să rămînă singur nici în somn. Acolo, în vizuina aceea pustiită, el ar fi crescut printre fraţi, atîrnat de ţîţa lupoaicei, s-ar fi bătut pentru obţinerea celei mai bune ţîţe, s-ar fi hîrjonit cu ceilalţi ca să doarmă sub ei — la căldură, l-ar fi îngrijit limba aspră a mamei. Aici, la noi, biberonul, prea mare pentru el, îi era vîrît cu sila în gură, un burete înlocuia limba mamei, iar poala mea era tot ce-i puteam oferi în schimbul fraţilor morţi şi al mamei pierdute. Acolo, în poală, a stat el cît învăţam pentru examene, acolo şi doar acolo accepta biberonul, acolo şi-a deschis prima oară ochi spre lumina zilei.

Am sărbătorit o lună de cînd e la noi — el are ceva mai mult. Dar se răstoarnă cînd vrea să-şi facă singur toaleta şi nu-şi ajunge coada cu botul. Vrea să se scarpine la ureche cu piciorul dinapoi şi cade pe spate. Se face că se supără

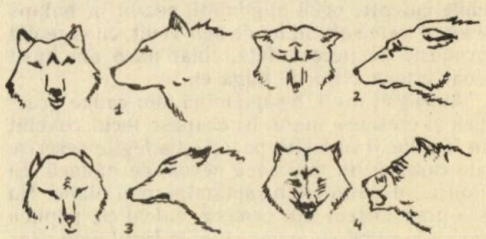

Fig.3 — Limbajul feţei:
1. „Încă — ne-am întîlnit"...
2. Parcă n-aş avea prea multă încredere"...
3. „Hotărît, situaţia nu-mi place deloc!"
4. „Pleacă! Fugi! Muşc! R-r-r-r!".

pe coşuleţ — îl trage, îl răstoarnă — şi fuge înspăimîntat de paiele ce se împrăştie. Se joacă cu aşternutul şi cu fusta mea de parcă aş fi unul dintre fraţiorii aceia patru care au rămas nemişcaţi cînd le-au rupt urechile. Şi mîrîie. Mormăie pe limba lui, i se zburleşte părul pe ceafă, i se culcă urechile, iar în gît îi gîlgîie şi bolboroseşte o mînie în faşă, ca şi el.

La două luni aveam un căţel zvelt, înăltuţ, lăbănos, parcă numai picioare. Erau lungi şi neîndemînatice, le băga întotdeauna unde nu trebuia, călca în cratiţa cu lapte tocmai pe margine ca s-o răstoarne şi pleca să deseneze „flori" albe cu cinci petale strînse pe podele şi covoare. Pînă îl vedea mama şi mă trimitea cu cîrpa după el.

Are coada nici scurtă, nici lungă, o ţine atîrnată şi o leagănă de plăcere şi prietenie. Urechile îi sînt drepte, chiar şi cea ruptă — o cususe tata cum a putut încă atunci, pielea deasupra cartilagiului s-a prins de bine de rău, semnul rupturii i-a rămas însă.

Acum mîrîie de-a binelea — şi la propriu şi la figurat. La propriu — cînd pisica vrea să-i inspecteze cratiţa, la figurat — cînd ne jucăm cu ciorapul vechi, anume legat în noduri pentru dinţii lui. Fiindcă are acum şi dinţi — de lapte — albi şi ascuţiţi ca acele. Repede a învăţat să nu mi-i înfigă în mînă, iar dacă o face înfierbîntat de joc — îmi linge înţepăturile sîngerînde şi se uită la mine cu ochi ce mă fac să-l iert pe loc.

Am avut multe animale. Am avut cîini şi mai am. Ştiu cît de grăitoare poate fi privirea unui cîine, mai ales pentru stăpînul care l-a crescut. Ochii lupului sînt altceva. Ei vorbesc nu numai prin priviri — culoarea lor se schimbă, jocul sprîncenelor, mărimea pupilelor, însăşi deschiderea ochiului tivit de negrul genelor parcă pictate — toate sînt schimbătoare, se îmbină în fel şi chip — şi vorbesc! Mai vorbesc coada, urechile, tot corpul. Laba zvîrlită spre dreapta, capul aproape de pămînt, codiţa în sus şi ochii larg deschişi, luminoşi, aproape străvezii: „Hai la joacă!". Culcat, botul între labe, un li curici de privire printre gene strînse, vîrful cozii întinse abia mişcînd: „Te aştept, am răbdare, dar mă plictisesc". Dans unduitor din şolduri, urechile culcate, ochii migdalaţi, coada în balans uşor — este salutul lui de bun-venit, cu care mă primeşte de fiecare dată, chiar dacă am lipsit doar cîteva clipe de lîngă el.

Am lipsit mult, o săptămînă, din cauza practicii şi crescuse mare, îşi ocupase locul cuvenit în familie, îi cunoştea pe toţi, ştia legile nescrise ale casei şi nu mai avea nevoie de dădacă. Şi totuşi... n-a mîncat o săptămînă mai nimic. Nu s-a prea mişcat din cameră, culcat pe papucii mei, s-a certat cu mama cînd, în locul papucilor a vrut să-i vîre sub bot cratiţa. După şase zile am aflat că este înalt cît mine: mi-a pus labele pe umeri, s-a întins să-mi spele nasul: a vrut să mă pupe? Acum am aflat că ştie să vorbească. Erau nişte miorlăieli, scîncete, bolboroseli guturale, scîrţîieli prin nas: vorbea! Îmi povestea, în limba lui, cît i-a fost de urît singur? Se bucura că mă vede din nou? Cine ar putea să-mi traducă în cuvinte aceste sunete nebănuite pînă acum? Rar, foarte rar l-am auzit „vorbind" — doar în situaţii deosebite. S-a plîns şi tînguit într-o zi cînd l-am pedepsit că muşcase un cîine. De fapt, bătălia a provocat-o cîinele. Iar Lup l-a înhăţat fulgerător şi scurt — cu o mişcare de şarpe. Aşa muşcă lupii, fără paradă, fără teatru — nu tu mîrîieli, nu tu zbîrlituri, nu tu arătări de colţi şi dans pe labe întinse. Doar o rigiditate în tot corpul de parcă se înălţa pe picioare — şi flacăra ochilor, ei care devin — nu ştiu cum — aproape negri! Pedeapsa i-a fost izgonirea din camera mea. S-a întins în faţa uşii şi a plîns pînă l-am iertat — la miezul nopţii, după ce toţi din casă au venit să se roage — pentru el şi pentru somnul lor alungat de scîncelă.

Şi Lup a crescut mare, timp de doi ani. Ce ştiţi voi despre lup, voi, care ziceţi că nu există animal mai rău, mai feroce, mai periculos decît lupul?! De unde să ştiţi cum poate fi, cum este un lup atunci cînd nu e urît, nu e hărţuit, nu e încolţit? Atunci cînd este, cînd se simte iubit, cînd iubeşte şi el — aşa cum orice lup ştie să iubească pe ai săi. Noi, cei de acasă, eram ai lui, familia lui, haita lui, iar el era al nostru, al meu, mai ales.

Nu seamănă prea mult cîinilor, un lup domesticit. Este mai reţinut, mai sobru, mai închis în sine — la prima vedere. Nu dă din coadă, nu se gudură la oaspeţi. Stă în colţul lui şi te urmăreşte printre genele semiînchise, dar în clipele cînd îi întîlnesc privirea — mă cuprinde caldă şi iubitoare. Ştiu atunci că este trup şi suflet credincios. Că mă pot bizui pe el. Că nu poate să mă trădeze niciodată.

L-am trădat eu! Aşa cum numai omul ştie a trăda. Pentru iubirea lui desăvîrşită, pentru dăruirea lui întreagă, pentru curajul lui nemărginit de a mă apăra oricînd şi de oricine — chiar şi de propria mea mamă — după doi ani de zile — Lup a fost dat Grădinii Zoologice.

Unsprezece ani a trăit după gratii. Unsprezece ani m-am dus la el ca la un prizonier. Fiecare întîlnire a fost o bucurie imensă. Fiecare despărţire a fost o durere sfîşietoare...

... Dacă aş găsi astăzi un pui de lup cu ochii lipiţi l-aş lua să-l cresc cu biberonul ca să regăsesc în el Lupul meu viu şi să-mi alung din suflet imaginea Lupului meu mort, cu botul printre gratii, aşa cum m-a aşteptat zi de zi — unsprezece ani la rînd.

Dacă aş putea să trăiesc fără animale, niciodată n-aş lua un pui de lup ca să-l cresc cu biberonul!...

Trofee

Soţul, vînător de marcă,
I-a adus un urs superb;
Dar şi soaţa se remarcă:
I-a pus coarne... ca la cerb.

Ion MARINESCU

NURCILE ALBASTRE

Astăzi se cunosc peste 100 de nuanțe de culoare la nurca de crescătorie, condiționate de diversitatea culorii blănii. Grupa blănurilor albastre, deosebit de apreciate pentru frumusețea și originalitatea nuanțelor de culoare este reprezentată, în principal, de mutante recesive: *nurca Aleutină* este una din primele mutații cunoscute la nurcă, determinată de o genă recesivă, care dirijează sinteza în firul de păr a unui pigment de culoare albastru închis; *nurca Platinată* care are un pigment de culoare albastru închis; împreună cu gena Aleutină, se utilizează pentru „construirea" genotipului complex, care produce *nurca Safir; nurcile Steel-blue* și *Silver-blue* au culoarea blănii gri-albastră, asemănătoare cu cea Aleutină, însă mai puțin clară.

Tipuri de nurci cu genotip combinat sînt: nurca Safir, cu blana de o culoare albastră curată, cu ton închis sau deschis, asemănătoare fumului de țigară (blănurile albastre deschis sînt deosebit de prețioase și foarte căutate pe, piața mondială de blănuri); nurca Lavandă, care-și merită denumirea datorită culorii de un albastru caracteristic, excepțional de curat; tipul mutant Primorse, obținut prin încrucișarea nurcii Aleutine cu nurca Chihlimbar, avînd o blană gri-albastră, cu nuanță de roz-roșcat; nurca Winter-blue, obținută din trei perechi de gene recesive duble, are o blană gri-albastră, și o mărime relativ mai mare.

O culoare pe cît de interesantă pe atît de frumoasă are blana *nurcii Finn-Violet*, de un albastru cu ton violet. Această nurcă se obține destul de greu, din gene recesive, în stare homozigotă, etalate prin hibridare și recombinare.

Obținerea pe scară industrială a acestor blănuri presupune o activitate destul de laborioasă și susținută, dar plină de satisfacții, atît pentru crescător, cît și pentru cumpărătorul confecțiilor de blană.

Ion NEGREANU

Vînătorul

Deși nevasta-i frumușică
Și de aproape îl veghează,
Ca vînător, el tot migrează
Prin sat — la cîte-o turturică.

Încurajare...

Ursul apăru de-a coasta.
„Mor!" — se tîngui nevasta.
Soțu-o strînse amărui:
„De ce strigi în locul lui?!"

Ion MARINESCU

POPAS DE VÎNĂTOARE

În tăcere, la foc, lîngă vatră,
Din cuvinte-o poveste se țese ușor
Și-afară e noapte și iarnă și-n aer
Plutește-o nespusă, mai veche-ntîmplare
C-un urs ori c-un lup — vînatul cel mare...
„...Să fi fost într-o iarnă ca asta, geroasă,
Cînd iepurii umblă să roadă prin lunci..."
Spune-un bătrîn cu voce sfătoasă
Și-n priviri i se-aprinde lumina de-atunci
Ca și cum ar dansa pe-orizont urecheații,
Ca și cum i-ar ținti încă-odată
Să-l vadă, să-l pizmuie iarăși fîrtații...
Martori tăcuți din vremile-acele —
nevăzuți, într-un colț, pe podele —
Un rucsac și-o armă bătrînă
Îl ascultă atenți și zîmbind în tăcere
Pe cînd în foc se mistuie butucii,
Iar flacăra pe ziduri desenează
Cu umbrele dansînd ca o părere
Fazanii și mistreții și bursucii...

Florentin POPESCU

POVESTEA UNUI CUVÎNT: VÎNĂTOR

Unul dintre cuvintele de mare circulaţie provenite din latină este, după cum se poate remarca, dată fiind folosirea lui frecventă, atît în limba comună, cît şi în cea literară, *vînător,* sub forma aceasta ca şi sub multiplele lui ipostaze derivate.

Din punctul de vedere al originii lui, cuvîntul la care ne referim a stîrnit interesul unor prestigioşi specialişti în domeniu. Laborioasele lor investigaţii merită să fie amintite. Vom cita, deopotrivă, numele lucrărilor lexicografice şi ale autorilor. Iată:

A. Cihac, *Dictionnaiere d'etymologie daco-romane* I, 1870, propune pentru cuvîntul românesc vînător, ca etimoane, atît latinescul *venator* cît şi *venatorius.*

Dicţionarul explicativ al limbii române, Bucureşti, Editura Academiei 1984 (DEX), propune ca etimon pentru *vînător, latinescul venatorem,* iar Scriban, *Dicţionariu limbii româneşti,* Iaşi, 1939, latinescul *venator.*

A. Ciorănescu, *Diccionario etimologico romano,* Laguna, 1961, admite doar posibilitatea etimologiei directe *venator.*

W. Meyer Lubke, *Romanisches Etymologisches Vorterbuch,* Heidelberg, 1968, consideră că latinescul *venator,* a dat în română *vînător.*

În *Correction roumaines au R.E.W.,* în *Bulletin Linguistique,* V, 1937, Bucureşti—Paris, pagina 6 şi 39, *Al. Graur* îl consideră un derivat din verbul *a vîna,* în *Tendinţe actuale ale limbii române,* 1968, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, afirmă că unele nume care desemnează meserii, printre care şi *vînător,* sînt formate cu sufixul de origine latină -tor.

Ţinînd seama de cele expuse mai sus, ne propunem rediscutarea etimologiei cuvîntului românesc *vînător.*

Vînător are sensurile: „persoană care practică vînătoarea", „cel care vînează", „persoană care îndeplineşte o funcţie militară", în sintagma „vînător de munte", „ostaş echipat pentru a lupta în regiuni muntoase". Cu sens figurat: „persoană care caută să obţină o situaţie, să parvină", cam de pildă „vînător de zestre" (Vlahuţă în *Cîţiva paraziţi*) şi „vînător de greşeală" — ambele sensuri cu vădită nuanţă peiorativă. Referitor la sintagma „vînător de zestre", este interesant de notat că *G. Călinescu,* în monumentala sa operă *Istoria literaturii române,* atunci cînd discută caracterul personajului principal din *Ciocoii vechi şi noi* de Nicolae Filimon, scrie:

„Păturică nu e un simplu şi vulgar *vînător de avere* ci un înzestrat de toate senzaţiile vieţii". (pagina 312).

Formula *vînător de avere,* proprie pentru ambiţia numitului personaj de a-l jefui pe postelnicul Andronache Tuzluc, pe care, de fapt, îl şi ruinează capătă o accepţie mult lărgită în raport cu aceea folosită de Vlahuţă.

Toate aceste sensuri există şi în limba latină, în afară de „vînător de munte". Trebuie subliniat că, în latină, *venator* însemnau numai *vînător,* ci şi „cercetător", „spion", ultimele două sensuri nefiind păstrate în românește. În schimb, să notăm că, în evoluţia semantică a termenului, aceasta a dobîndit acele noi valori figurate cu nuanţă peiorativă pe care le-am amintit.

Accentuarea tonică este diferită: în română, pe ultima, *vînător*, iar, în latină, pe penultima, *venator*.

Cum era şi firesc, cuvîntul a căpătat, la noi, unele modificări fonetice, faţă de starea lui originară. Astfel: orice *r* (final) latinesc trebuia să cadă. Am fi avut, deci: *venato*, iar *-o* (final) devenea *-u*. Aşadar, am fi avut *vînatu*, cu sens de *vînător*. Sîntem de acord cu Al. Graur care opiniază că vînător trebuie să fie în limba română derivat din verbul *a vîna*.

În literatura veche, întîlnim forma *vînătoriu* atestată ca adjectiv, în *Palia de la Orăştie* la Viorica Pamfil. Editura Academiei Bucureşti, 1968, pagina 84:

„Cînd porobocii crescură, Isav fu om *vînătoriu* şi plugariu..."

În limba latina, există adjectivul *venatorius, a*, un „ceea ce este caracteristic vînătorului şi vînătoarei". (Mart., *Epigr. XIV, 31 „culter venatorius*, cf. Petron. *Sat.* 40; etc.)

A. Ernout, A. Meillet, *Dictionnaire etymologique de la langue latine. Histoire des mots*. Paris, 1959, derivă pe *venatorius, a, um*, din verbul *venor, ari, atus sum*.

Sub raport fonetic, lat. *venatorius* nu prezintă dificultăţi: *s* final a căzut şi a putut astfel să ajungă la forma românească *vînătoriu*.

Din punct de vedere semantic, rom. *vînătoriu* este foarte apropiat de lat. *venatorius*.

Accentuarea în acest caz este aceeaşi, pe ultima silabă: lat. *venatorius* şi rom. *vînătoriu*.

În română, există şi forma substantivizată *vînătoriu* „cel care vînează", „vînător", atestată în *Palia de la Orăştie*, v. supra op. cit., pagina 38;

„Si Cus rodi pre Nimrot; acesta începu a fi puternic bărbat pre pămînt, şi puternic *vînătoriu* era înaintea Domnului,"... cf. şi Psaltirea Scheiană la I.A. Candrea, Bucureşti, 1916, pagina 190:

„Că elu izbăvi-te-va de cursele *vorătoriului* şi de cuvente nedrepte".

Această formă substantivizată derivă tot de la adjectivul latin *venatorius*. În latină, forma venatorius nu este uzitată ca substantiv.

Aşadar, credem că românescul *vînător*, atestat în literatura română modernă, derivă de la verbul românesc *a vîna*, iar forma *vînătoriu*, atestată în literatura veche derivă din adjectivul latin *venatorius*.

Să amintim, în încheiere, că Alexandru Odobescu foloseşte, atît în titlul capodoperei sale *Pseudo-Kynegetikos* sau *Fals tratat de vînătorie*, cît şi în cuprinsul acesteia, forma veche a termenului de feminin — *vînătorie* — *considerînd-o, credem, a fi prin vetustatea ei, mai sugestivă, sub raport estetic.*

Florentina NATU

EPILOG

Oferim cititorilor „o poveste" riguros creată, pe temeiuri pur lingvistice.

Redacţia doreşte să mulţumească şi pe această cale autoarei atît pentru avansul de colaborare, cît şi pentru contribuţia sa în lărgirea orizontului de cultură generală şi al celui ştiinţific.

Încălzit în inima noastră, la incandescenţa pasiunilor şi activităţilor cinegetice, cuvîntul vînător *face parte din fondul lexical al limbii, ca expresie a vechimii ocupaţiei atestate de istoria omenirii din vremuri imemoriale şi pînă astăzi.*

În nenumărate rînduri am avut prilejul a le sublinia locul de onoare pe care l-au avut vînătoarea *şi* vînătorii *în multimilenara existenţă a poporului nostru.*

Ca termeni tehnici ai limbajului specializat pentru activităţile de profil, cuvintele: a vîna, vînător, vînătoare, *păstrează toată bogăţia tematică a unei categorii de vorbitori — oameni dedicaţi trup şi suflet, cu pasiune chiar, naturii — templul viu al zeiţei Diana.*

Desigur, toate sensurile — proprii sau figurate — *relevate de autoare — sînt utile cunoaşterii lingvistice. Completaţi-le cu cele dobîndite şi conservate în limba şi literatura populară, în textele evocatoare ale acestei activităţi tradiţionale, moştenite de la* Dimitrie Cantemir *şi pînă la* Mihail Sadoveanu, *ori* Ionel Pop, *şi onorate astăzi de semnăturile lui* Titus Popovici, Mihai Mihai Moşandrei, Radu Cîrneci *şi alţii, alături de slujitorii devotaţi (ingineri, tehnicieni, pădurari şi paznici, silvicultori, biologi, doctori) profesori ai liceelor silvice, universitarii Facultăţii de la Braşov, plus slujitorii revistei noastre, pentru că toţi trudesc pentru ridicarea stachetei calităţii vînătorii româneşti şi veţi realiza un florilegiu care va rezuma definiţia cuvîntului* vînător; *nu numai* persoană care practică vînătoarea, *ci şi* destoinic ostaş *al marii armate de iubitori ai Codrului — Măriei Sale, ai Împărăţiei Apelor şi ai bărăganelor,* adevăraţi gospodari *ai zestrei cinegetice naţionale gata* să apere *de dăunători monumentele naturii,* să conserve, să ocrotească *şi* să dezvolte *fauna — obiect al pasiunii de vînător — punîndu-se chezăşie, ca oameni ai muncii, propietari, producători şi beneficiari,* cu vorba şi cu fapta — *în lupta împotriva braconierilor, a factorilor poluanţi şi a tuturor pericolelor care grăbesc înscrierea în Cartea Roşie a atîtor specii ameninţate.*

Definiţia vînătorului *trece prin portretul său moral care tinde să imite „ce-i mai mîndru pe la noi":* frumuseţea, perfecţiunea *şi* armonia naturii *căreia* omul vînător *îi aparţine ca orice vietate... şi ceva în plus...'!!*

Emilia TĂNĂSESCU

URSUL

Un grup de vînători orășeni călătoreau cu trenul spre terènul de vînătoare, dis-de-dimineață, pe o iarnă amarnic de friguroasă. Erau de toți vreo 15—16 inși, de diferite profesii, vîrste (și caractere). Pe toți îi unea însă această mare patimă: vînătoarea și îi interesa totul în legătură cu ea.

Instalați în vagonul cam friguros și slab luminat, au început a desface tolba cu amintiri vînătorești spuse cu mare haz și ceva, ceva mai „umflate" ca să lase cu gura căscată pe ascultători. În vagon însă, în afară de vînători, nu se mai afla decît un moșneag care mo-ștăia într-un colț. Au povestit ce-au povestit vînătorii dar, după vreo oră, poveștile s-au rărit și discuția cam lîncezea. Tocmai în acel moment de tăcere, dîndu-și cușma de miel către ceafă, a intervenit în discuție moșneagul, pe care toți îl credeau că doarme și a vorbit cam așa:

— Dă, domnilor nevoastră, ca oameni de la oraș și vînători ce sînteți, ați pățit multi pi cîmpuri și prin păduri și știți a grăi frumos și a povisti, dar cu voia domnüilor voastre tari aș vrea să vă povestesc și io ce-am pățit acum o trecut anul, cu o boală di urs.

Bucuroși că au ceva nou de auzit, vînătorii noștri s-au strîns în jurul moșneagului, i-au oferit țigări și rachiu și l-au îndemnat să povestească pățania.

Și moșneagul, cu vorbă domoală și tărăgănată, începu:

— Dragii mei, eu stau cu casa chiar în poală de pădure și am în spatele casii doi meri din cei buni, domnești.

Dar în nici un an nu m-am putut bucura de rodul lor, căci o boală di urs îi mînca rodul înainti încă di a fi di cules și baba me di gură grozav mă tocăna la cap zili întregi că sînt nevolnic și nu păzăsc merii și că di giaba si chiamă că mî numesc bărbat.

Di gura babii, mai mult decăt di pagubă, într-o zi m-am hambițional și sara

UMOR

La 20 metri sub apă, un pescar subacvatic ochește un pește mare, trage, dar greșește ținta. Peștele fuge.

— Eh, nu-i nimic. Nu părea să fie prea proaspăt — se consolează el.

●

— Grozav cîine! Pricepe tot ce-i spui, are inițiativă, aportează excepțional.

— V-ați ocupat mult de el, cu siguranță!

— Deloc. E autodidact...

Traducere și prelucrare de Pia HAȚEGANU

am luat suman gros şi furca di hier şi cu scara m-am suit în mărul ci era mai di către pădure. Am stat o bună postată din vreme şi cum frunza uscată foşnea ca hârtia, numai ci aud către marginea pădurii călcătură di jivină mari. N-o trecut mult şi di după nişte tufari, iesă la iveală o bală di urs, cât o giuncă. Când l-am văzut, am îngheţat şi am început a faci cruce cu limba pi ceriul gurii, să nu se suie dihania în mărul unde eram eu. Da el, taman acolo o venit şi o început a se sui cracă după cracă şi a molfăi la mere şi eu zvârlind furca, mă trăgeam către vîrful mărului, dar dihania, după mine. Văzînd că nu-i chip, sar din copac gios şi la fugă către casă pisti un părău adînc undă nu era punti, ci numai o lăturoaie di si pute treci cu chiciorul. Mi-am zîs în sînea mea că trec părăul şi apoi zvîrl puntea dioparti şi am timp să ajung la adăpost în casi. Aşa am prubuluit eu că aş pute scăpa de animală, numai că, agiuns la mijlocul punţii, iaca că din partea cealaltă venea alt urs mai mare ca cel cari din copac s-o luat după mini. Eu dragii mei, ci să mai fac? am încremenit di frică".

Toţi cei ce-l ascultaseră pe moşneag cu sufletul la gură, într-un singur glas, îl întrebară:

— „Şi ce-ai făcut, moşule?"

— „Păi, ce era să mai pot face? m-au mîncat încă di acum anul!".

Virgil DINCĂ

URME ÎN PAŞII VORBEI

● *Aşa este omul: se mai vulpeşte ca să poată lupi.*

● *Privighetorii, cît este ea de privighetoare, într-o zi tot îi cîntă şi el cucul.*

● *Papagalul nostru s-a învăţat minte: cînd vorbeşte nevastă-mea, el tace.*

● *Brav bărbat e cerbul... Lui nu-i pune nimeni coarne.*

● *A dat cioara de pe gard pe vulpea din pădure.*

● *Mai repede vorbeşte un peşte decît să tacă o femeie.*

● *Zise iepurele: „Sînt mîndru că fac parte din suită, de la leu în jos".*

● *Un papagal bătrîn nu se lasă „dus cu vorba" de un papagal tînăr.*

Ion MARINESCU

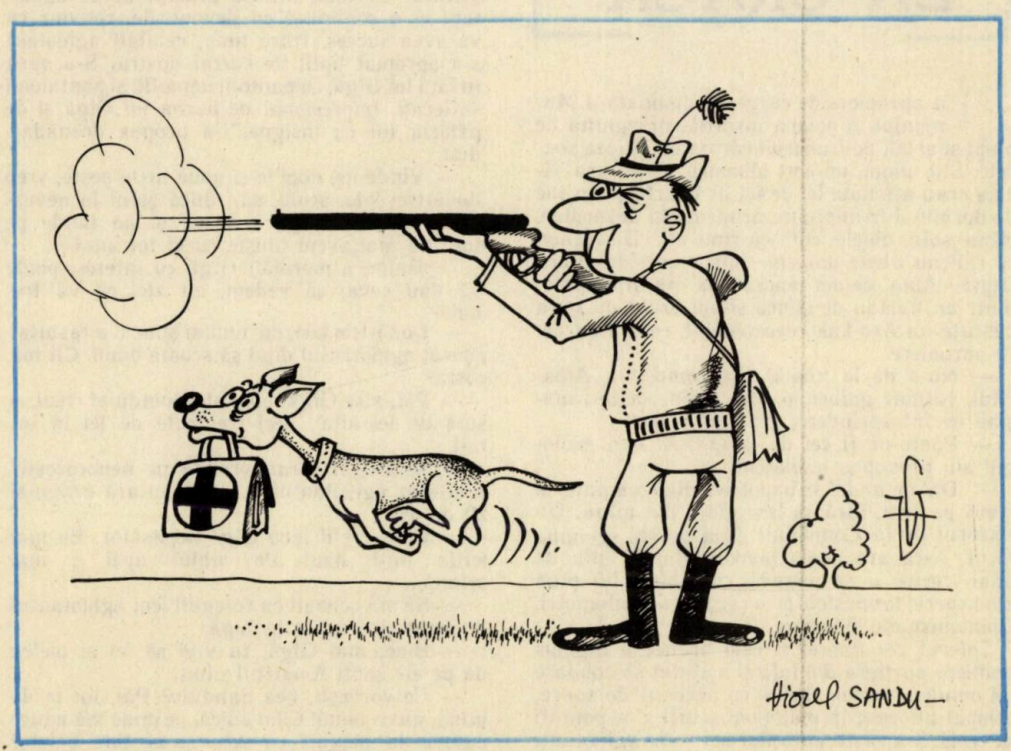

DIHANIA

LA CRACĂ

În apropiere de curgerea domoală a Mureşului, o poiană însorită, mărginită de plopi şi arini, pe frunzişul cărora strălucea soarele. Sub plopi, un cort albastru, deasupra căruia erau atîrnate fel de fel de boarfe şi-un sac de dormit. Jur-împrejur, aruncate în dezordine, cizme-şold, obiele, cutii cu rîme etc. Din ceaun se ridicau alene miresme îmbietoare de ştiuca friptă. Abia ce-am apucat să ne înfruptăm dintr-un hartan de ştiucă şi-am privit cu gura căscată un Aro kaki, decapotabil, care a parcat în apropiere

— Nu-s de la filială! rîse competent Amărîtul. Număr galben şi cifre puţine, asta-i maşină de întreprindere, grangur mare!

— Poate-or fi cei de la O-G.A. sau ecologii! am presupus indiferent.

— Da' de unde! se împotrivi Gîgă, cu pălăria trasă pe ochi, fără să lase glaja din mînă. Directorul de la Combinat! Deja putem schimba locul. Asta are boala blinkeritului, îl ştiu de anul trecut; o să plescăie cu tablele lui pînă cînd sperie tot peştele pe-o rază de doi kilometri. Ghinionist din născare...

Şoferul cel tinerel şi cam brunet a deschis politicos portiera din faţă şi a ajutat să coboare un omuleţ rotofei, chel şi cu ochelari de soare, echipat pitoresc în pantaloni scurţi şi-n pantofi de tenis. S-a răstit autoritar la cei doi aghiotanţi de pe bancheta din spate şi aceştia au zvîcnit ca iepurii, cu braţele pline de scule, glonţ spre marginea apei. Timp de vreo două ore am urmărit încîntaţi eforturile disperate ale directorului cel burduhănos de a bate apa cu blinkerele, metru cu metru. Şi nu era decis să abandoneze; continua să pleoscăie şi să grebleze conştiincios tot ce se găsea pe fundul apei: crăci, cizme sparte, trenţe de haine — acompaniat de murmurele de satisfacţie ale aghiotanţilor, pregătiţi pentru întîmpinarea dihaniei, cu minciogul şi cu gafa. În sfîrşit, năduşit de atîtea aruncări, a capitulat „Fir-ar ei să fie de peşti!..." Pe cei doi aghiotanţi i-au trecut toate apele.

— Spuneţi şi voi ceva, nu staţi ca proştii, daţi-mi o idee! se stropşi şeful la ei, vînturînd fioros lanseta.

Pe Gîgă nu l-a mai răbdat inima şi i-a strigat binevoitor:

— Las-o baltă cu rotativele şi cu dublele pentru avat, şefule, că nu ţine figura! Pe-aici bîntuie numai ştiuca. Pune pe fir o oscilantă sau un pişcot mare şi recuperează mai încet!

Omuleţul i-a trimis lui Gîgă o privire bună să-l bage în pămînt.

— Degeaba te superi, i-a răcnit Gîgă pus pe harţă, dacă nu mă crezi, cască ochii la juvelnicele ălea atîrnate de craca unde sînt beţele noastre!

Aghiotanţii au scos repede din apă juvelnicele şi, cînd au văzut ştiucile, directorul s-a îngălbenit. Orgolios, nici nu s-a atins de lanseta cu pişcotul nichelat, întinsă prompt de-un aghiotant ci a continuat cu devonurile, convins că va avea succes. Între timp, celălalt aghiotant s-a apropiat tiptil de cortul nostru. S-a oprit în faţa lui Gîgă, cu pantofii nămoliţi şi pantalonii suflecaţi. Impresionat de barba lui Gîgă şi de pălăria lui cu insigne, i-a propus deznădăjduit:

— Vinde-ne, dom'le şi nouă nişte peşte, vreo două-trei kile, acolo, să-i ducă şeful la nevastă-sa! Altfel îl apucă dracii şi ne tunde pe toţi, nu mai avem linişte cu el tot anul...

— Hmm, a mormăit Gîgă cu interes, poate vă dau ceva, să vedem, cît zici că vă trebuie?

— Două-trei kile, da' numai ştiucă! a răsuflat uşurat aghiotantul dînd să scoată banii. Cît mă costă?

— Păi, zise Gîgă, abia stăpînindu-şi rîsul, o sută de lei kilu', deci trei sute de lei în total!

— Asta-i jaf curat, vrei să ne nenoroceşti? a strigat aghiotantul. La Alimentară e numai 20 de lei!

— Cum vreţi! făcu Gîgă nepăsător. Eu mai ieftin nu-l dau! Pe malul apei e mai scump...

— Să mă consult cu colegul! icni aghiotantul disperat şi o rupse la fugă.

— Bine, măi Gîgă, tu vrei să iei şi pielea de pe ei? şopti Amărîtul uluit.

— Ce vorbeşti, nea Sandule? Păi, lor le dă mîna, nu ca nouă! Cum adică, pe mine mă aduce careva la pescuit cu Aro şi-mi ţine beţele?

Minciuna se plăteşte scump. Eu încă n-am cumpărat peşte să-mi păcălesc nevasta; dacă n-am prins nimic, i-am îndurat meliţa toată săptămîna şi-am tăcut chitic. Hă-hă, rîse cumva fericit, chiar mă gîndeam de unde să fac rost de bani pentru o lansetă nouă...

Către seară, cei cu Aro şi-au strîns sculele şi i-au înmînat grăbiţi lui Gîgă banii. Gîgă le-a dat ştiucile, şi-a trecut sutele prin dreptul nasului, apoi le-a îndoit şi le-a vîrît după panglica pălăriei. Aghiotanţii au scrîşnit printre dinţi un „mulţumesc!" şi au dosit peştele în maşină.

— Nemaipomenit! se minună Amărîtul, stacojit de invidie. Mă' Gîgă, tu eşti un artist...

Am rîs cu lacrimi şi am golit glaja cu rom, fericiţi că există şi alţii mai scrîntiţi decît noi.

— Fiţi atenţi că se îngroaşă gluma! zise Gîgă cu ochii la Aro.

Şoferul cel tinerel îi zîmbea galeş şefului.

— Plecăm imediat, dar înainte, încerc şi eu numai o dată cu blinkerul!

— Fie! i-a făcut hatîrul şeful. Cinci minute şi o luăm din loc.

Şoferul a ales tocmai lanseta cu pişcotul argintiu. Aghiotanţii i-au explicat în scîrbă cum se aruncă, dar el nu s-a lăsat intimidat şi s-a îndreptat hotărît către marginea apei, urmărit de privirea batjocoritoare a şefului. Orbit de soarele lăsat la asfinţit, n-a reuşit o aruncare prea frumoasă. Firul cu pişcotul argintiu a zburat tocmai pe după craca unei sălcii din apropiere, aplecată peste apă. S-a înfăşurat de două ori pe după cracă şi a început să penduleze încet, cu linguriţa atîrnînd la o palmă deasupra apei.

— Ce-ai făcut, căscatule? l-a apostrofat şeful din maşină. Acu' dute şi descîlceşte firul din copac!

Între timp, firul continua să penduleze încet deasupra apei, cu linguriţa sclipind în soare. Şi, dintr-odată, am văzut cu toţii un bot imens căscîndu-se din apă. Ştiuca cea mare a hăpăit linguriţa cu un crănţănit sec şi-n secunda aceea craca salciei s-a curbat ca trasă de-un bolovan. Dihania a rămas cu botul atîrnat de cracă, zbătîndu-se furioasă, cu ancora linguriţei înfiptă în buză.

— Pe puţin zece kile! a behăit Gîgă, verde de invidie. Ce mai baftă...

Fără să mai stea pe gînduri, „nenorocitul de şofer" (după cum s-au exprimat ulterior Gîgă şi cu Amărîtul) a înhăţat un levier, s-a băgat în apă pînă la brîu şi a trăsnit ştiuca în moalele capului. După ce i-a suprimat suferinţele, a rezlezat firul şi s-a întors la mal cu dihania în braţe, întîmpinat de observaţiile aghiotanţilor. Şeful a catadicsit să zîmbească şi el, în culmea fericirii.

— Bravo, Vasile! Să vezi acu' ce-o să se mai bucure nevastă-mea cînd o vedea balaurul ăsta de ştiucă...

Dar şoferul a clipit repede din ochi şi a replicat ironic:

— Poate aţi vrut să spuneţi „nevastă-ta"! Sper că n-aveţi nimic împotrivă să fiţi invitatul nostru la masă, cu soţia, bineînţeles!...

Isidor CHICET

EPIGRAME

Pescarul (ne)sportiv

Găsit, pe lac, cu-o pradă „grasă",
Oftează greu, văzînd că scapă
Toţi peştii prinşi, din plasă-n apă,
Iar El e cel... „picat în plasă!"

„Vînătorul"

Doar dup-un an de mariaj,
Nevasta-l prinse cu vecina
Şi-i intentă, avînd pricina,
Procesul pentru... braconaj!

Unui braconier

Vînînd, în crîng, la răpitoare,
Cînd i-a ieşit un căprior,
L-a împuşcat din întîmplare;
Era un... ţap ispăşitor!

Conducerilor unor întreprinderi care ne poluează apele

Cînd văd peşti morţi, plutind la vale,
Pe rîuri mari sau pe pîraie,
Cu cît nesaţ v-aş face-o baie...
În apele reziduale!!

Chinurile noastre

Cu gîndul la vînat sau peşte,
Te chinuieşti bătute-ar domnul:
Ca vînător—dormi iepureşte,
Iar ca pescar—nu ştii ce-i somnul!

Unui pescar lăudăros

Zic să dăm de-o parte jena
Şi să-i tragem un perdaf,
Să nu-ncalce igiena...
Dîndu-ne, în ochi, cu praf!

Victor GORŞCOVAZ

FOAIE VERDE d'avrameasă

(Mai mare daraua...)

Trei lucruri mi-au fost dragi pe lumea asta: cerul învăpăiat la ceasul cînd amurgul coboară visător peste oglinda lacurilor, luminarea ştiucii şi pe Miluţă cînd, cu juvelnicul greu şi limba uşoară, istoriceşte de-ale noastre, despre pescarii de apă dulce şi colegii lor de apă... tare!

— Să admitem că eu sînt tufă de Veneţia în ale pescuitului sportiv, dar Manolache? El, care candidează la titlul de maestru emerit al pescuitului la copcă şi care este dotat cu tot ce reprezintă ultimul strigăt al tehnicii la răpitori, el de ce nu scrie, Jane, la revistă? Să scrie, să învăţăm cu toţii *ce* şi *cum*!... Uite ce te rog, îi zic odată, ia-mă şi pe mine... Ia-mă, să-mi ridic nivelul de cunoştinţe în ale branşei, rogu-te! Este a treia duminică, zic, în care mă întorc acasă cu geanta tristă! Ia-mă să văd şi eu cum faci!...

— Crezi că e aşa de simplu?... zice campionul.

— Ba nu, zic. Sînt sigur că e o adevărată *artă*! D-aia fac apel la tine...

Manolache s-a umflat în pene şi a rostit cu glas gros:

— Să nu mă-ncurci.

— Cine, eu? Pe cuvînt de onoare că unde mă pui, acolo stau, chiar de-ar fi să se cutremure pămîntul!

— De... face el, cred că se poate. Fă rost de rîme, viermuşi, momeli artificiale, nadă, ia şi o sticlă cu ceva „tărie". Te înfiinţezi duminică, la patru punct, dinaintea blocului...

Zis şi făcut.

De la noi la Gropeni să, tot fie cam trei sferturi de ceas drum întins, apostoleşte.

Ajunşi la locul fericirii, dascălul îmi indică o poziţie, e drept cam înghesuită de păpuriş, el se instală ceva mai la larg.

— Pune viermuşi, zice.

Am pus viermuşi.

— Apa mai mică.

Cobor pluta.

— Dă lîngă brădiş.

Profesorul aruncă şi el încotrova. Scoate o cracă respectabilă năpădită de buruieni.

— Locul nu e bun, face, galeş. Vino-ncoace...

Ne mutarăm pe dig între Rîul Doamnei şi baltă.

— Dă colo unde începe linţiţa...

Arunc la locul indicat.

— Ai pus rîmă?

— Nu, zic. Nu mi-ai spus.

— Pune rîmă!

— Mare sau mică?

— Ce mă-ntrebi toate aiurelile astea? Rîmă ca toate rîmele, ce naiba!

Aleg una mai sprintenă şi o înşir artistic pe cîrlig.

După vreun ceas, profesorul, plictisit se vede treaba de atîta inactivitate, zice:

— Sticla s-o pui la rece... Dă-o la mine. Las-o aci.

O destupă şi trage de două ori schimonosindu-se şi făcînd „a-a-a". Plutele dormeau somnul cel de veci.

Maestrul se cinstea de unul singur. Nu uita însă, în răstimpuri, să-mi ureze „Hai noroc, vere Miluţă!"...

După două ceasuri de învăţămînt se dădu la umbră şi se apucă să-mi povestească diferite modalităţi de pescuit la fund, între ape, la suprafaţă, prin lansare, la fix şi viceversa. Apoi s-a lungit pe iarbă înginînd „Foaie verde d-avrămeasă, leliţă cîrciumăreasă..." şi a adormit.

Marius MATEESCU

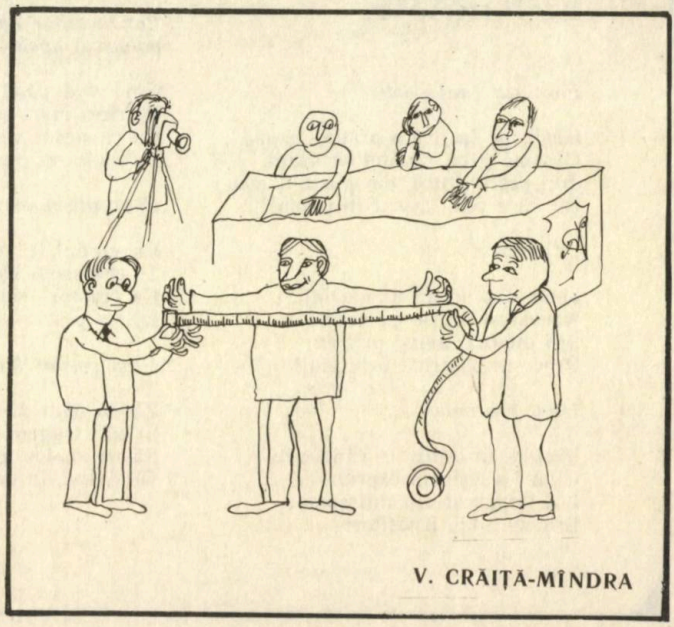

V. CRĂIŢĂ-MÎNDRA

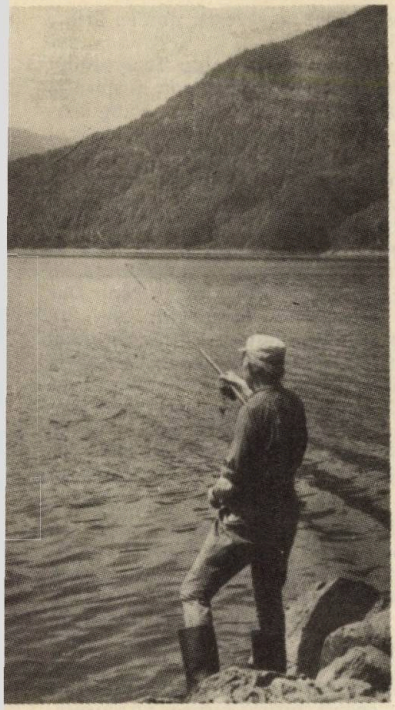

I s-a întîmplat lui Dragoş Vicol

Între paginile cu însemnări autobiografice rămase de la scriitorul Dragoş Vicol se află şi rîndurile extrase dintr-un fragment de Jurnal de vacanţă *în care, cel ce obişnuia să arunce undiţa cu mult spor în apa limpede a lezerului din sus de satul Sadova — Obcina Fedeреului din Bucovina — descrie o întîmplare foarte apropiată de hotarele morţii. Dincolo de autenticitatea faptului de viaţă — căci la cea de a treia manifestare asemănătoare, inima lui Dragoş Vicol îşi va înceta bătăile în decembrie 1981 — sub aspect literar aceste file cu întîmplarea de la lezer pun în cumpănă — dacă nu cumva într-un acelaşi talger încărcat cu acelaşi mîl de la marginea lacului — şi peşte cu pescar.*

Păstrăvul a rămas uitat în mîlul în care s-a zvîrcolit în vreme ce omul şi-a prelungit gîndul vieţii prin opera literară unde adesea întîlnim palpitante povestiri despre vînători şi pescari privind blînd farmecul peisajelor.

I. FILIPCIUC

Jurnal DE VACANŢĂ

(FRAGMENT)

Dragoş VICOL

Ieri am fost la Iezer. Am plecat singur, pe la cinci după-amiază. Am tras maşina, ca de obicei, lîngă călugărul de ciment şi am coborît. Pe malul lacului, vreo patru băieţandri cu nişte biete undiţe scurte, nefolositoare pentru acolo. I-am întrebat: „Cum e, aţi prins ceva?“ „Noi?... Nu, păi, noi nu prindem, noi ne uităm... Lucrăm aici în deal, la curăţiri. Şi ne-a spus cineva că în balta asta sînt peşti şi am vrut să vedem... Că noi nu sîntem de-aici, noi sîntem din Paltinu...“.

I-am liniştit: „Nu vă temeţi, eu nu-s în control“. „Nu? Atunci e bine“ s-a bucurat unul din ei, cel mai isteţ.

Mi-am tras în picioare cizmele de cauciuc, am deschis portbagajul şi mi-am scos undiţa telescopică. Am lungit-o, spre marea uimire a celor patru, i-am pus forfacul cu muşte artificiale, bila de plastic umplută cu apă, în vîrf, şi m-am dus la gura pîrîului care alimentează lezerul.

Păstrăvii săreau la muşte lovind apa şi împrăştiind cercuri mari pe suprafaţa netulburată de nici un fir de vînt.

Am luat-o prin pădure, cu grupul de băieţandri după mine. Am urcat puţin şi m-a încercat durerea anginoasă. Am luat o nitroglicerină şi am aşteptat efectul. Pe urmă am pornit iar. Greu, greu, am ajuns la gura pîrîului şi am intrat în apă. Adică în apă şi în mîl.

Viiturile au mîlit gura aceea, singurul loc mai acătării de unde poţi arunca struna, de cînd a scăzut lezerul. Am început să arunc în larg şi să mulinez încet. Arunc odată, arunc a doua

oară, a treia oară. Zadarnic. Peștii sar la muște în jurul firului, dar nici unul nu se aruncă asupra muștelor mele. Schimb mereu locul. Arunc acolo unde îi văd că sar. Arunc și mulinez. În spatele meu, pe mal, cei patru băiețandri fac o gălăgie de nedescris. „Dați-mi mie să arunc! Eu știu cum!". „Știi pe dracu! Te lauzi!". „Da, că tu crezi că-s prost! Iote, deșteptul! Mai bine hai acasă că înserează".

Vorbesc între ei, se înțeapă cu vorba, ei între ei. Dar, deodată, undița mea vibrează puternic. Înțep. Și mulinez. Bățul se îndoaie ca un arc.

„Este!... l-a prins!. „Dați-mi mie să-l scot eu!". „Nu-l lăsați spre stuf!" încep să țipe spectatorii mei.

Eu mulinez încet, calm. Vine greu. E mare deci. Și îl aduc, îl aduc spre mine. Dau să-mi smulg picioarele din mîl și nu pot. Smulg unul mai întîi. Pun piedica la mulinetă și țin peștele pe loc... îl văd, e mare!... și-mi prind cu mîna a doua cizmă și o smulg. Cu chiu, cu vai ies; dar răsuflînd greu de efort și de emoție. Trag peștele afară, pe mîlul neacoperit de apă. Se zbate de cîteva ori și se rupe din cîrlig. Dar nu mai poate scăpa. Se zbate în mîl pînă se liniștește. Îl ridic și îi întorc capul pe spate. Încremenește. Îl las pe mîl și mă întorc la locul meu, cu picioarele în mîl pînă la genunchi. Arunc iarăși. Și nu trece mult și se agață altul. Îl trag spre mine. Dar el țîșnește din apă odată, de două ori și se rupe. Mă necăjesc cumplit. Aș fi vrut să prind doi, să-i am pe luni, cînd voi primi musafiri. E bun și unul, nu zic ba, fiindcă e mare, dar altfel ar fi arătat un platou cu doi păstrăvi prăjiți în unt!...

Se înserează, aerul se răcește, dar eu arunc mereu și mulinez.

Și dintr-odată simt că mă sufoc. Trag undița din apă, dau să ies din mîl și nu pot. Respirația mi se scurtează și se precipită. Durerea anginoasă revine. Smulg un picior din mîl. Dar piciorul îmi iese din cizmă. Mă împiedic și cad. Cad în mîl. Mîinile mi se scufundă. Prind cizma rămasă în mîl și trag de ea. Eforturile îmi accelerează și mai mult bătăile inimii. Aerul se împuținează. Fac un efort supraomenesc și mă ridic în picioare. Bîjbîi prin buzunar după cutiuța cu medicamente. Iau o nitroglicerină. Aștept. Dar durerea nu se ogoaie. Respirația mi-i tot grea, scurtată. Mi-aduc aminte de tîrla din susul lezerului. Trebuie să fie acolo cineva. Pînă la mașină e departe. Vreo 300—400 de metri, ceea ce înseamnă foarte departe în situația mea. Trebuie să străbat o fîneață mlăștinoasă. Și nu-mi pot trage picioarele. Picioarele mi-s grele ca de plumb. Și, cînd încerc să le mișc, mă doare inima cumplit.

Am să mor! De data asta nu mai scap. Mă voi sufoca. Mă va lovi al doilea infarct. Voi cădea aici, în mîl. Și s-ar putea să mă scufund în el. În jurul meu se întunecă... Ce mă fac?! Încep să strig spre tîrlă: „Oameni buni!... Oameni buni!... Veniți încoace!... Mi-e rău!". Dar de la tîrlă nu răspunde nimeni. S-aud doar niște tălăngi în pădure. Încerc să ies din mîl cu prețul durerii atroce. Și reușesc. Reușesc să mă văd pe teren ferm, pe un prundiș, lîngă niște smocuri de papură. În sfîrșit, dacă mor aici, voi putea fi găsit. Măcar atît: să fiu găsit. Să nu putrezesc în mîl. Căzînd aici mai am o șansă. Nu mă pot îneca în mîl. Aici am aer.

Strig din nou, cît pot de tare. De data asta răspunde cineva. În înserare se vede un contur omenesc. „Mi-e tare rău, om bun!" „Vin, vin!" răspunde el. Și vine în fugă. Se apropie, mă privește, mă recunoaște, se repede să mă sprijine. Îl rog să-mi scoată cutiuța cu medicamente din buzunar. (Nu știu, cînd am vîrît-o la loc?). Mi-o scoate și-mi dă o pilulă de nitroglicerină. Dar durerea nu mă lasă. „Să mergem spre mașină", zic. „Să mergem", mă aprobă el și mă ia la braț și pe după mijloc. Facem cinci pași. Mai mult nu pot. Stau să mă odihnesc. Și iar facem cinci pași.

E un om în vîrstă, cu chipul uscat. Îl recunosc și eu. Îi zic: „Bade Costane, dacă mor, vestește-i cumva pe ai mei..." „Lasă grija asta, dom' Dragoș... Gîndește-te la altceva... Iar dacă o fi să fie, să nu-ți pară rău de pe acum... Așteaptă blînd, fie ce-o fi!".

„Bine, bade Costane, am să aștept blînd...".

De fapt, nu mi-e teamă. Dacă o fi să fie, parcă ce pot face eu?... E atîta liniște în poiană! Se aud doar tălăngile vitelor lui Costan care mă îndeamnă: „Hai, mai hai cinci pași..." Și tot așa, cinci pași, un popas, și iar cinci pași, străbatem poiana și ajungem la gardul de răzlogi de la drum. E un pic de urcuș. Îl iau în piept ușor, ușor. Costan desface gardul de răzlo-

gi... Respir greu, dar respir. Mai iau o nitroglicerină, poate tot mi se va opri durerea, cît de cît...

Ies în drum. S-a întunecat binişor. De-aici mai am vreo 150 de metri. Dar parcă mi-i ceva mai uşor... Doamne!... Am să scap?...

Costan îmi povesteşte ceva cu nişte păstrăvi pe care i-a prins el acolo în Iezer... Dar eu nu prea pot lega cuvintele, nu le pot urmări firul. În dreapta noastră, în Iezer, păstrăvii sar... ştiobîlc!... ştiobîlc!... şi eu fac cîte cinci paşi, cîte şase acum şi îmi pare rău că s-a întîmplat aşa... Ce-ar mai fi dat cîrlanii la undiţă acum!...

„Dumneata, cu inima dumitale, n-ai voie să te oboseşti într-atîta!" mă sfătuieşte Costan. Trebuie să te laşi de sportul ăsta, dom' Dragoş!... Trebuie să te cauţi..." Îi dau dreptate în gînd şi mă jur că n-am să mai calc pe la Iezer!

În sfîrşit, ajungem la maşină. Mă urc. Sînt 12 kilometri pînă acasă, din care vreo patru prin pădure, pînă-n capătul satului. Mă odihnesc rezemat de speteaza moale vreo zece minute şi simt să mi-e din ce în ce mai bine. E cald în maşină. S-a păstrat căldura adunată peste zi. Şi căldura îmi face bine. Îmi dilată vasele, pesemne. Aprind motorul. Îmi iau rămas bun de la badea Costan. Ne strîngem mîinile. „Dacă ajungi la capătul satului şi ţi-e rău, caută-l pe Anton să te ducă el pînă acasă... Numai să ajungi pînă la capătul satului..."

Am ajuns şi în capătul satului şi acasă. Am pătruns în curte, am lăsat maşina şi am intrat în casă vîrîndu-i pe toţi în sperieţi. „Ce-i cu tine?". Nu mai avea nici o importanţă ce anume era cu mine!... Eram acasă... şi acasă putea să se întîmple orice! Da, era un fir de bucurie chiar în faptul că, dacă era să mor, aveam să mor acasă... Doamne, în cîtă puţinătate poţi găsi uneori un crîmpei de bucurie!

...Azi dimineaţă m-am trezit liniştit ca şi cum nu mi s-ar fi întîmplat nimic. E duminică şi nu m-am putut stăpîni să nu plec iarăşi pînă la Iezer. Dar nu singur...

ANECDOTE

— De ce te miri? Probabil că tigrii, văzîndu-l cum e, îşi pierd pofta de mîncare...

●

Răbdare pescărească — Văd că staţi aici, de trei zile.

Paznicul: În acest lac nu se poate pescui!

Pescarul: Aa, deci asta era cauza! Chiar mă întrebam de ce nu trage!...

●

— Spuneţi-mi, fox-terrierul ce-l ţineţi la lesă, te lasă să te apropii?

— Bineînţeles. Altfel cum ar putea să vă muşte?!...

●

(Dintr-un reportaj la o expoziţie)... iar la trofee de cervidee, cele mai frumoase coarne le avea brigadierul ocolului silvic din...

●

Anunţ: Pe data de 2 iunie se va face vaccinarea ciinilor. Rugăm să nu lipsească nimeni!

●

(Dintr-o şedinţă de filială)... Să nu se supere tovarăşii din conducerea filialei, dar eu le spun deschis că nu s-au preocupat suficient de problema înmulţirii braconierilor în cadrul filialei noastre!...

●

(Dintr-o şedinţă de grupă)... Trebuie să-i punem la puct pe aceşti membri din grupa noastră care s-au alcătuit într-o familiuţă şi, după ce l-au mîncat pe şeful de grupă, o să se apuce, acum, şi de ajutorul lui...

Victor GORŞCOVAZ

STRATEGIE DE GODAC

Cică a fost odată un moş şi o babă, dar nu albi ca iarna şi nici amăriţi şi posomoriţi ca vremea rea, pentru că aveau acum la bătrîneţe nu un copil, ci mai mulţi şi tot pe atîţia nepoţi...

Pe unul dintre copiii lor — care era pădurar — veneau deseori să-l ajute la treburile gospodăreşti de la cantonul situat în una din multele şi frumoasele păduri ale Ocolului Silvic Comana, din judeţul Giurgiu. Într-una din dimineţile senine de primăvară, cînd ghioceii abia răsăriseră printre ierburile firave, bătrînul, moş Nicolae, observă că una din scroafe fătase mai mulţi purcei.

Timpul a trecut peste ei, aceştia au crescut, dar unul dintre purcei — poreclit „Curcitu", se deosebea din ce în ce mai mult faţă de fraţii lui, atît prin înfăţişare, cît şi prin comportament. Este lesne de înţeles că s-au gîndit cu toţi ai casei la... tatăl acestuia. Pentru mai multă libertate în mişcare, ei au fost lăsaţi într-un ţarc bine împrejmuit, unde toată ziua îşi petreceau timpul scormonind pămîntul, căutînd sîmburi, scăldîndu-se în mocirla anume pregătită de moş Nicolae.

„Curcitu" însă era pus numai pe fapte rele: ba se repezea cu toată puterea să rupă împrejmuirea sau încerca s-o sară, dar nu reuşea, ba uneori, şi din ce în ce mai des, începea să alerge în interiorul împrejmuirii în mare viteză, după care — spre mirarea celui ce îi îngrijea zilnic —, cădea ca răpus de un foc de armă bine ţintit şi, fără a se mai mişca din acel loc, rămînea în poziţia respectivă circa trei-patru minute. Se ridica apoi, privea în jur şi, nemulţumit, îşi căuta alte preocupări porceşti...

Repeta zilnic această tactică de a alerga pînă la epuizare, de a cădea şi rămîne fără suflare.

Moş Nicolae, la îndemnul babei sale, s-a hotărît să aducă un medic veterinar pentru a-l consulta căci, spunea dînsul cine ştie, poate o fi înghiţit ceva şi să nu moară.

Pînă să vină medicul, într-una din zile, „Curcitu" începu iar să alerge cu viteză în interiorul împrejmuirii, fără a se mai opri. După un timp a căzut „ca mort" şi nu s-a mai ridicat. Moş Nicolae s-a apropiat de el şi l-a privit, apoi l-a întors pe o parte şi pe cealaltă, dar acesta nici măcar nu mai respira. Îi spuse şi babei sale că a murit. Cu părere de rău, îl luă în braţe şi-l scoase din împrejmuire, după care îi dădu drumul peste gard, dincolo de acesta, spre pădure şi apoi plecă înapoi spre canton.

Dar nu făcu decît cîţiva paşi şi, deodată, auzi un zgomot de animal care aleargă. Se întoarse spre locul cu pricina şi observă că „Curcitu" care făcuse pe „mortul", alerga acum cu vioiciune, văzîndu-se liber, spre desimea pădurii, în care se pierdu după un scurt timp.

Iată cum a fost moş Nicolae păcălit de purcelul buclucaş.

Păţania o povesti babei, copiilor şi nepoţilor lui, apoi nenumăraţilor oaspeţi, printre care şi mie. Se amuzară aşa de tare cu toţii, că glumele lor ori mai ţine şi astăzi. Desigur, nu se va uita şi nu se va sfîrşi, din moment ce v-o spun şi dumneavoastră care la rîndu-vă...

Constantin RĂDAN

UMOR

Un vînător intră cu cîinele într-un restaurant şi se aşează amîndoi la masă.

— Îmi pare rău, dar accesul cîinilor în restaurant este interzis, zise ospătarul.

— Vă cred, dar cîinele meu vorbeşte şi astfel nu mă simt singur la masă.

— Dacă acest cîine poate să vorbească, vă plătesc eu consumaţia, zise ospătarul.

— Ce aţi dori pentru aperitiv? întreabă el cîinele.

— HAM.

— O porţie de şuncă, am notat. Acum, să-mi spui care este capitala Italiei?

— Ham, ham.

— Ştiam eu că nu ştie să vorbească, zise ospătarul. Vă rog să ieşiţi cu cîinele afară.

Pe trotuar, în faţa restaurantului, cîinele văzînd că stăpînul său e supărat, zise: „Ştiam că este Roma, dar mai voiam o porţie dublă de şuncă...".

●

— Care-i diferenţa dintre puşca cu o ţeavă şi cea cu două ţevi?

— Cu prima poţi rata numai o dată, cu cealaltă, de două ori...

Traducere şi prelucrare de Pia HAŢEGANU

atît de subțire

Visam la un pescuit bun pe mai multe zile, de 1 Mai.

Dar nu este cum îți faci tu planul, ci cum mai vrea și tovarășa de viață.

— Mergem la o colegă lîngă Alexandria, pentru sărbătorirea unei zile festive în familie!

— Ce mai, s-a dus pescuitul!

Iau legătura cu soțul colegei, să aflu dacă se poate pescui pe acolo, vrînd să mai salvez ceva din planul inițial.

— Avem un cumătru în sat care merge la „prins" pește.

— Mai sînt ceva speranțe.

Sosește sîmbăta, adun soția, colega și soțul, de pe la servicii și, cu mașina plină, bagaje, cadouri, scule și slabe speranțe, hai la Alexandria.

Prima grijă este să aflu unde se poate pescui. Mergem la cumătrul-pescar. Nu poate merge cu noi, dar ne dă indicații: pe lîngă gopodăria C.A.P., o cale, un deal, un tufan, apoi la dreapta...

Duminică dimineața, cu soțul colegei, plecăm conform indicațiilor primite și după... tufan, dăm de o baltă ca-n vis.

Trei localnici erau la posturi cu cîte o spinare de trestii, dar pescuiau numai cu cîte două, (așa cerea paznicul) mi-au explicat.

Ca de obicei, întreb: cu ce dați?, ce se prinde? Răspunsul: cu rîme, de toate... și hai la treabă!

La 50 metri în fața locului ales era adus de vînt un plaur de 10—15 metri cu stuf mare ca-n deltă. Fac cîteva lansări de probă, fund curat... și încep să prind de toate (caras, roșioară, biban, ciortan indigen și chinez). Pe la ora 9, mai vin doi localnici, intelectuali (după ținuta vestimentară), pe biciclete, se opresc și admiră sculele (două lansete DAM cu mulinetă Michel 300) și în sfîrșit, critică nailonul.

— Frumoase scule, dar ața prea subțire.

— Pentru ce se prinde, e suficientă.

— Da, dacă vine unul ca aseară, la nea Ion, avea peste 6 kile?!

Nu aveam mămăligă, continui cu rîme și pînă la 11,30, cînd sîntem chemați de un copil că începe masa, aveam peste trei kilograme de pește.

La masă, de toate, plus veselie mare și muzică foarte, foarte tare. Nu este de stat, liniștea bălții era de preferat. Cer gospodinei niște mămăligă și jenată, îmi dă niște resturi, vechi, rămase pentru păsări.

Pe la orele 16, mă strecor printre musafiri și fug cu mașina la baltă.

Localnicii erau la posturi. Fără vreo schimbare la scule, (ace numărul 7), arunc cu niște mămăligă cît zarurile, chiar în marginea aceluiași plaur din locul de dimineață. Mă așez pe scăunel și încep să aștept cu ochii pe vîrful lansetelor.

Fulgerător, o lansetă sare peste cealaltă, cu tendința de a fi smulsă de pe suport. Le prind pe amîndouă cu înfrigurare, una ține.

Cred că s-a agățat de cocioc. Fixez lanseta liberă din nou pe suport și încerc să o desprind pe cea agățată, plecînd pe arătură și întinzînd de fir, cu precauție cînd, odată cu cedarea, mulineta începe să cînte (deci nu era o rădăcină), firul se derulează cu repeziciune, depărtîndu-se de plaur spre dreapta, spre norocul meu.

Mulineta lucra perfect, mă uit la ceas, 16,55, localnicii își părăsesc locurile și încep să se apropie, curioși. Tamburul se golea de fir, amenințător de repede; revin de pe arătură la marginea apei, mult spre dreapta, pentru a lua distanță față de plaur, începe să se vadă fundul tamburului, frînez cu degetul, firul fluieră, lanseta este arc, sînt ud de transpirație, inima-mi sparge pieptul și în sfîrșit, se oprește, tocmai cînd așteptam ruperea firului.

Încep să-mi revin, în gînd făcîndu-mi planul de luptă.

— Acum să vă vedem, ce faceți cu ața, ține?! Mă provoacă interogativ cei doi cu bicicleta.

Și încep să curgă fel de fel de sfaturi de „specialiști" în ale undițului cu trestia.

Încercam să nu țin cont de niciunul.

În sinea mea făceam tot felul de calcule: acul mic, numărul 7, nailon — 20 (Tortue), orgoliul mă rodea — mă fac de rîs cu ața așa subțire, în fața localnicilor —, nu trebuie să-l scap!

Mai slăbesc puțin frîna, pentru eventualele zvîcniri, recuperez cîțiva metri, pe care îi pierd imediat în favoarea peștelui, și jocul continuă parcă fără sfîrșit. Lupta a durat pînă la 17,25.

Iat-o pe iarbă, frumoasă, aurie, crăpoaică indigenă, plină de icre. Spectatorii făceau aprecieri, cîntăriri din ochi, în timp ce eu descurcam

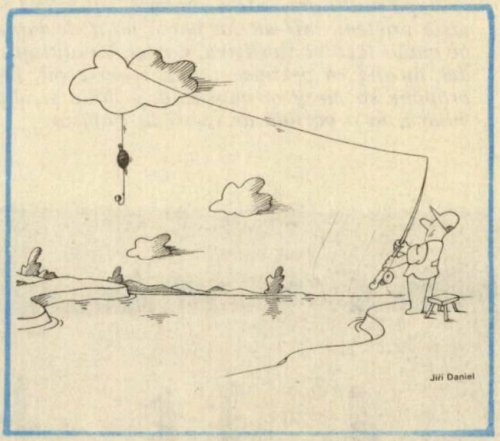

acele din mincioc, iar lanseta rămasă în apă dădea semnale periculoase pe suport.

Mă reped și înțep iar ceva serios. Și totul se repetă ca mai sus, dar numai în 20 de minute. Aveam pe mal și „soțul" crăpoaicei.

Localnicii sînt înmărmuriți.

— Ei! ce fac acum, am mai mult de trei kilograme?!

— Puneți-i în mașină și dați-i drumul pînă nu vine paznicul!

Scot crăpoaica din juvelnic (mi-o puseseră localnicii), eu fiind ocupat cu cea de a doua captură, o las ușor în apă și iau mîna de pe ea. Să se înmulțească!

Crapului, îi dau în cap, îl cîntăresc; 5,5 kilograme (era pe jumătatea perechii eliberate). Localnicii au rămas muți. Dau mîna cu ei și plec. Mă uit în oglindă. Stau nemișcați și nu știu ce să zică. Au uitat că și ei erau veniți cu treburi la baltă.

Parcă nu au mai văzut așa ceva în viața lor. Merita să li se vadă fețele.

Celelalte două zile a plouat fără întrerupere. Timpul a împăcat și planul meu cu pescuitul și planul soției cu vizita la colegă. Ce bine-i cînd totul se termină bine!

Petre MARINEANU

Groapa carașilor

ANI DE ZILE PESCUISEM PE OLT ȘI ÎN riurile de munte ce-și adună apele din crestele Făgărașilor. De copil învățasem secretul undițului la apă curgătoare: cum să lestez, cum schimb mărimea cîrligului, pluta sau momeala, deprinderi ce nu se învață din cărți, ci din bucuriile și eșecurile nenumăratelor ore de experiență cîștigată cu undița în mînă pe malul apelor.

Viața mi-a smuls rădăcinile copilăriei, aducîndu-mă de la munte la șes, în Cîmpia Română, în Bărăgan, prilej care-mi dăduse credința că voi părăsi pescuitul pentru totdeauna.

După mulți ani, într-o sîmbătă, ajungînd la niște prieteni, într-un sat parcă uitat de lume, pe malul lacului Mostiștea, Costel, băiatul gazdei, auzind că pescuisem cînd eram copil, îmi propune să mergem împreună, a doua zi, duminică, la o partidă de caras la Pupăza.

Eu prinsesem de copil acolo, în Țara Făgărașului, cleni, scobari, somotei, ciortani, fușari sau mrene și lătițe, dar carași, niciodată.

Cu noi mai trebuia să meargă un mare specialist în carași, un sătean, Dobre, om ca la 35 de ani. Seara răscolim cu furca pe lîngă grajdurile C.A.P. făcîndu-ne plinul de rîme, ne sculăm de cu noapte, Costel îmi împrumută și mie o trestie, trecem pe la Dobre și o luăm, cale de un ceas, printre lanurile de porumb și grădinile de zarzavat, spre Pupăza.

Răcoarea și umezeala dimineții, mirosurile cîmpului, orizonturile fără de margini, ținta spre care mergeam... din nou la pescuit, după atîția ani! îmi umpleau ființa de nerăbdare și încîntare. Despicăm în șir indian poteca înrourată spre locul de pescuit, mai schimbăm o, vorbă, mai cerem o lămurire privitor la carași și obiceiurile lor. Costel, mai tînăr ca mine cu 20 de ani, băiat vesel și vorbăreț, îmi tot dădea sfaturi, pe care eu i le ceream, fiind total necunoscător în problemele carasuluui. Pe drum, Costel mi-l lăuda pe Dobre, cel ce a uimit tot satul cu priceperea lui la carași. Dobre, și el mai tînăr ca mine, dar numai cu vreo cinci ani, pășea demn, ascultînd poveștile pe care mi le dădea Costel, cu multă bunăvoință, dar fără a divulga nimic din secretele sale.

Deodată, în fața noastră, se deschide, străveziu și muiat în culorile nopții, amfiteatrul ce înconjoară balta Pupăza, cu terasele viilor, cu lanurile pestrițe ce coboară domol ca niște covoare catifelate spre albastrul încă înnegurat

al apelor. Abia se iviseră zorile. Coborîm şi ne instalăm. Aburii dimineţii ne înconjoară în taina lor răcoroasă.

Dobre, specialistul, îşi alege singur locul cel mai bun, Costel, în stînga mea, iar eu, oaspetele, orăşeanul, novicele, la mijloc, între ei.

În extaz, redeşteptîndu-mi-se toate amintirile dragi din fermecatele partide de pescuit ale copilăriei, mă aşez cuminte şi arunc. Dobre îşi montează trestia lungă şi tace. Eu îmi instalez undiţa de împrumut şi-l mai întreb pe Costel la ce adîncime să ridic pluta, dacă să pun rîmă întreagă sau jumătate. Dobre tace, dar observ cu coada ochiului că scoate primul caras şi zîmbeşte mulţumit pe sub mustaţă. Îl privesc cu admiraţie, reputaţia lui de „carasist" era recunoscută. Costel scoate şi el un caras şi eu, timid, îl rog să mi-l arate să-l văd şi eu cum arată de aproape. Dobre se uită superior la mine faţă de atîta neştiinţă. Sincer şi fără nici o intenţie ascunsă, îi spun lui Dobre că n-am prins niciodată în viaţa mea caras. Dobre tace, dar mai scoate unul şi apoi încă unul. În sacul lui de pînză rară aruncat în apă caraşii încep să mişte clipocind la picioarele sale.

Potrivesc şi eu pluta cît mai adînc, pun rîmă întreagă cu codiţa mişcătoare în vîrful cîrligului şi arunc. Iau primul caras din viaţa mea, la vîrsta de aproape 40 de ani. Sărbătoare în ochii şi în sufletul meu. Costel mai prinde. Dobre tace, îl aud cum scuipă a lehamite, nu mai prinde nimic.

Şi iată că eu, nimerind, probabil, în „groapa caraşilor" mai iau un caras ca la jumătate de kilogram şi mai arunc şi iau încă unul şi al patrulea... şi al şaptelea... şi al zecelea! Aproape că mă simt jenat. Dobre, specialistul satului, mormăie ceva în barbă, mai scuipă, dar inexplicabil, nu mai prinde nimic. Costel mă talonează de aproape, iar eu continui să-i scot în serie. Dobre atacă tot mai înverşunat cu trestia spre larg. Schimb cu Costel, la fel de binevoitor ca la început, impresii şi-i mulţumesc că m-a adus la pescuit de caras.

Deodată, liniştea e spartă de o pocnitură seacă, însoţită de o izbucnire de sudalme şi răcnete. Dobre îşi scoase trestia din apă şi, înciudat, o frînge, o rupe mormăind, trosnind-o în bucăţi tot mai mici. Furios la culme, calcă undiţa în picioare pînă la nimicirea a tot ce a mai rămas din ea. Pleacă apoi, mînios şi îmbufnat, cu mîinile adînc vîrîte în buzunare, spre sat, spunîndu-i lui Costel peste umăr, din mers: „Ia, bre şi nenorociţii ăia de caraşi ai mei din sac, că mă las dracului de pescuit!!"

Dobre mă luase drept un orăşean absolut ageamiu în ale pescuitului, se ştia vedeta satului şi o asemenea umilinţă la doi paşi de el nu mai păţise de cînd se ştia.

Eram eu novice la caraşi, dar aveam ani de experienţă la peşti de apă curgătoare şi ea şi-a spus cuvîntul atunci, într-o competiţie pe care n-am dorit-o cu Dobre... specialistul satului.

Gheorghe LEAHU

URME ÎN PAŞII VORBEI

● *Bărbatul întinde plasele şi femeia mrejele...*

● *Niciodată aripile păsărilor nu ar trebui împuşcate.*

● *Intenţiile hămesite ale lupilor n-au convins încă oile.*

● *Ţapul a luat toate oile pe barba sa...*

● *În ghearele motanului nu mai cîntă sticletele.*

● *De umbra leului nu se înspăimîntă Pămîntul.*

● *„Aici zace leul", spuse iepurele. „Mă duc să dau laba cu el"...*

● *Izvorînd din lumină alunecă triunghiul cocorilor.*

● *Bine ar fi să zboare şi anii ca păsările călătoare... Am mai spera întoarcerea.*

● *Unde privighetorile şi-au făcut cuibul, vine şi cîntecul.*

● *Cocoşul se aplaudă înainte de a cînta.*

● *Întors de la cramă, şoarecele caută pisica.*

● *O cioară albă nu schimbă cu nimic statutul ciorilor negre.*

● *Prins cu crapul în mînă, a tăcut... chitic.*

● *De cînd soţul umblă după cerbi, soţia s-a specializat în coarne.*

● *Cine fuge după doi iepuri înseamnă că nu l-a văzut pe al treilea!*

● *Nu pentru cîntat ia vulpea cocoşul.*

● *Fiecare ţap cu berea lui.*

● *Ca s-şi ascundă intenţiile, lupul priveşte pieziş.*

● *A împăcat capra cu varza şi a rămas fără sarmale...*

● *La vînător contează ce cade, la pescar ce scoate.*

● *Cred, totuşi, că leoaica este regele animalelor...*

● *Pe vîrfurile albe, sălăşluieşte capra neagră.*

Ion MARINESCU

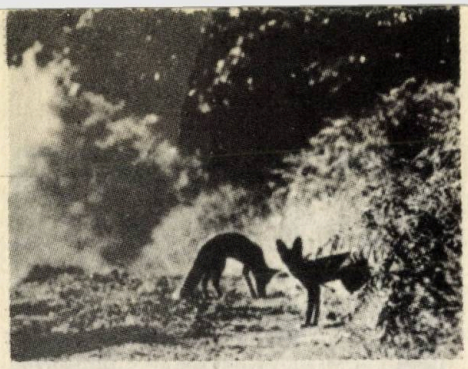

POVARA UNEI RĂNI în ființa naturii

Duminica, această zi așteptată cu nerăbdare, te ispitește cel mai adesea să ieși într-un colț de natură spre a-ți elibera ființa de greutatea acumulată peste săptămînă...

Încă de copil, în acele neuitate excursii, ochii limpezi fotografiază realitatea naturii cu corola ei de taine ce vor deveni, peste ani, clipe de referințe în perceperea chipurilor ei etern schimbătoare.

Păsări, mamifere, plante sînt însoțitori cunoscuți sau necunoscuți ai acelor vremi, ai acelor vîrste.

De fiecare dată o revenire în acele locuri te apropie de lumea legendară pe care ai intuit-o, dar n-o poți cunoaște în adevărat decît prin intima cunoaștere a realității dobîndită și prin actul cinegetic.

Retrăiesc, emoționat secvențe. Unele parcă veșnice, văzute de moșii mei, de tatăl meu și de mine, copilul care-l urmam ca o umbră neobosită pe meleaguri doar de el știute, altele aparțin realității de azi.

Sus, pe bolta cerului albastru pătat de nori, un șorecar se rotea alunecînd în cercuri largi, rupînd parcă uneori cîte o rază de soare într-o tăcere tulburătoare.

... În ape limpezi de cristal alunecă ca o părere peste fața inertă a pietrelor lumini zburdalnice; privesc alunecarea argintie a unor pești somnoroși ce-și respectă ceasul de tihnă.

La orizont, poieni largi, viețuitoare înzecite pășteau nestingherite mătasea răcoroasă a ierbii peste care natura își revărsa cu bunătate darurile, încît chiar vîntul sau tunetul agresiv rămînea inofensiv.

Codrii grei de lumini și stele tăinuiau ochii luminoși ai păsărilor care te năuceau din dreapta sau din stînga, printre ascunzișurile copacilor, cu sticliri reci și cîntece paradisiatice, strecurîndu-ți fiori reci prin sînge.

Și toate acestea revin și se depărtează în mintea mea ca derularea unui film cu basme, la al cărui capăt n-aș vrea să ajung niciodată. Iată un cadru gol, gol... Aici ce trebuie să fie?

„Erau un fel de păsări mari cu aripa cît tine ce prindeau iepuri, căprioare și chiar vulpi. Se așezau pe vîrfurile înalte ale copacilor sau pe clăile de fîn toamna, iarna și primăvara".

Oare cum o fi arătînd acele păsări cu „aripa cît mine"?

Șorecarul se opri o clipă în loc, voind parcă a-mi răspunde, apoi, mimînd cîteva bătăi din aripi, își continuă zborul ritual, săltînd din cînd în cînd cîte o pală de vînt.

Dar ce voi povesti eu la rîndul meu copiilor?

O! nu-mi plac poveștile acestea ce contrastează mult cu realitatea dorită.

Șorecarul începu să cînte..., „strigă a ploaie" după spusele tatii. Apoi, luîndu-și o direcție spre necunoscut, se depărtă. Se va întoarce mereu în memoria obosită de atîtea pierderi, amintindu-ne de zborul amețitor al vulturilor care cine știe dacă vor mai reveni.

Au fost pe Țibleș, spunea cineva, trist...!

Se apropie furtuna.....

Cobor tăcut, ducînd în mine povara unei răni din ființa naturii.

Nistor RUS

UMOR

— În momentul în care trebuia să pun momeala în capcană pentru lupi, mi-am dat seama că uitasem să o pun în rucsac. În acea clipă mi-am amintit că am fotografia unui miel la mine; am scos-o din portmoneu și am așezat-o în capcană.

— Și capcana a funcționat?

— Bineînțeles! A doua zi am găsit în ea fotografia unui lup...

●

— Ce se aude cu leul bolnav? se interesează îngrijorat directorul circului. I-a revenit pofta de mîncare?

— Se pare că da — răspunse omul de serviciu de la menajerie. Ieri l-a mîncat pe medicul veterinar...

Traducere și prelucrare de Pia HAȚEGANU

continuare de la pag. 9

Consultînd cartoteca Franței, am întîlnit 56 de titluri de almanahuri, astfel: *Almanahul muzelor* Paris—1787; *Almanahul principeselor și principilor din Europa* 1757 și 1835; *Almanahul Horticulturii și Almanahul „Le bon jardinier"* 1805—1872; *Almanahul comercial al Parisului* și *al principalelor orașe* din Europa — 1834; *Almanah de vînătoare* 1856; *Almanah ilustrat privind istoria revoluției franceze* — 1871; *Almanah politico-diplomatic-istoric și strategic al tuturor statelor de pe glob.* Paris 1858—1859; *Almanah des cocottes* 1859; *Almanah de Bucarest* — *Paris* 1898—1903; *Almanah du voleur* 1859 (conținea și fotografiile celor mai mari spărgători); *Almanahul pentru stenografie* 1908; *Almanah pentru tineret* 1929; *Almanahul poliției* 1932; *Almanahul pentru a rîde permanent* 1925, etc.

În U.R.S.S., R.D.G., R.P.P., R.P.B., Grecia, Danemarca, Finlanda și Portugalia, au fost identificate diferite genuri de almanahuri din domeniul tehnicii, teatrului, științei, sportului, artelor plastice în general, muzicii, iar unele cu subiecte diverse pentru intrarea în mileniul III, de tipul: Ce se va întîmpla peste 10, 25, 50 și chiar 100 de ani pe Terra? Ce sarcini vor avea pămîntenii dacă vor deveni grînarul sistemului solar sau a altor galaxii? Cum va funcționa transportul celor peste 1,5 miliarde de navetiști care vor circula pe ruta Pămînt și alte planete din galaxia noastră? Cum vor funcționa organizațiile internaționale și ce preocupări vor avea? Ce se va întîmpla în instituții cînd operațiunile de rutină vor fi îndeplinite de roboți? Ce vor face simpaticele noastre secretare și secretari? Cum vom organiza copilăria, tinerețea și chiar bătrînețea noastră? etc., etc.

UN UNIVERS ÎNTR-O CARTE (II)

În țara noastră, almanahurile s-au bucurat de o deosebită atenție. La început, am avut almanahuri și calendare cu litere chirilice. Apoi au fost adaptate tot mai mult la specificul neamului românesc, completate cu folclor, fabule și poezii din România.

Prima carte tipărită la Iași, în 1643, de către mitropolitul Varlaam a fost denumită de Mihail Sadoveanu, *„Almanah al învățăturii"*.

Această carte-almanah și-a adus o contribuție de seamă la afirmarea ideii de unitate a limbii și a poporului român.

Pentru secolele XVII, XVIII și XIX am putut identifica, pînă în prezent, 78 de almanahuri cu denumiri, preocupări și tiraje diferite. Voi menționa numai cîteva dintre acestea:

Dimitrie Cantemir, în secolul al XVII-lea, odată cu scrierea primului roman social satiric cu cheie, a scris și un almanah pe care însă, nu l-a terminat. A urmat *Almanahul de învățătură și petrecere*, de *Mihail Kogălniceanu* în 1842 și pe care *Alexandru Vlahuță* l-a apreciat foarte mult. *Almanahul literar* — București 1839; *Almanahul pentru diplomație-politică* și *istorie*, București 1866; *Almanahul curții și al Statului din Principatul Valahiei*, București 1836—1838; *Almanahul științific, artistic și istoric*, București 1836; almanahul lui Andrei Șaguna — *Suvenir* din Sibiu 1868—1893; *Almanahul literar — ilustrat*, București 1866; *Almanahul muzical*, Iași 1875; *Almanahul Monitorul agricol*, București 1883; *Almanahul lui Moș Teacă*, București 189(?); *Almanahul învățătorilor din Caransebeș* 1895; Idem București 1896; *Almanahul bisericii* 1895; *Almanahul teatrului* din România, București 1864; În *almanahul* anului 1947, editat de *Constantin Mille* și *C. Graur*, la pagina 87 se face mențiunea că „cercetătorii vremii din Biblioteca Academiei Române, meșteri buni în arta identificărilor, au găsit că în anul 1837, *Anton Pann* a redactat și imprimat la București un almanah-calendar cu caractere latine. Acest almanah cuprindea snoave, zicale, urări, versuri, sfaturi sexului frumos, etc. Se remarcă însă Apelul Păcii adresat continentului european. „Îi poftim mai multă pace, Mai puțin război a face". Tot în acest almanah se mai menționează că, la colegiul Sf. Sava din București, se citeau cu regularitate, în clasele mari, patru strofe ale Sonetului Păcii — compus de *Ioan Văcărescu*, în 1730. Nu au putut fi identificate încă Almanahul editat în 1850 de pitarul Zaharia Karkalecki și nici *Almanahul Cimpoiul* din 1882, ambele cu un conținut foarte bogat.

Pentru prima jumătate a secolului al XX-lea (1901—1944) sînt înregistrate la Biblioteca Academiei 125 titluri de almanahuri apărute în România, cuprinzînd o arie de probleme diversificate și cu tiraje apreciate. Pot fi menționate: *Almanahul artistic* — București — 1901; *Almanahul Higiena Femeii, Chimie, Medicină* — București —1902; *Almanahul pentru industriași, arhitecți, meseriași, ingineri, fotografi, farmaciști*, etc. București — 1903; *Almanahul învățătorilor din Focșani* — 1904; *Almanahul militar* București — 1904; *Almanahul Moda nouă*, București — 1907; *Almanahul Hai să rîdem*, București — 1912; *Almanahul societății pentru protecția animalelor* București — 1912; *Almanahul scriitorilor români* București — 1912; *Almanahul ziarelor Adevărul si Dimineața*, București —

VULPEA LUI BRÎNZOI

Era către primăvară;
Ochiul mai putea să vadă
P-ici-pe-colo ca în gluma,
Cîte-un petic de zăpadă.

În poiene, ghioceii
Scoteau albele potire
Către soare, către aer,
Cu nesaţiu să respire.

Piţigoii, plini de vervă,
Ciripeau cu veselie:
— Primăvară! Primăvară!
Ca în lume să se ştie.

Neavînd Brînzoi ce face,
A luat puşca şi-a plecat
Nu departe, doar acolo,
Pin' la margine de sat.

Cum-necum, lîngă o tufă
Sta roşcata, nu pîndea,
Doar visa la vreo găină
Cînd Brînzoi a tras în ea;

Vulpea, fulger a zbughit-o
Sigur, nu prea bucuroasă
Căci fusese nimerită
Sus, în coada ei stufoasă.

Şi s-a dus fără podoabă.
Vînătorul, cu obidă,
Luă ce-i lăsase vulpea:
Coada. Şi era splendidă!

Cînd i-a dat nevestei „piesa"
Dînsa — doar ca să-l inculpe:
— Îl întreci pe Odobescu,
Tu cu... „coada fără vulpe!"

Ion BOTEZ

1915; *Almanahul croitorilor*, Iaşi 1919; *Almanahul PTT*, Bucureşti 1920, 1921, 1922 şi 1923; *Almanahul Înfrăţirea*, Cluj — 1921; *Almanahul C.F.R.* Bucureşti — 1927; *Almanahul judeţului Teleorman* 1923—1926; *Almanahul Cîmpiei Brăilei* 1926; *Almanahul lemnului*, Braşov 192-; *Almanahul literaturii universale* — Bucureşti 1928; *Almanahul medical* 1926; *Almanahul Pagini agrare şi sociale*, Bucureşti 1925—1933; *Almanahul Presa bună*, Iaşi 1931-1937; *Almanahul Rampa* — Bucureşti 1925; *Almanahul radiodifuziunii* Bucureşti 1930; *Almanahul „La Vulturul de mare cu peştele în gheare"* — Bucureşti 1932—1937; *Almanahul Şcolii superioare de comerţ* — Bucureşti 1932; *Almanahul Sănătatea* 1937; *Almanahul revistei rebus-magazin* 1933; *Almanahul muncii* 1939-1940, etc.

Perioada 1944—1988 se caracterizează printr-o adevărată explozie. Esenţial de remarcat este că almanahul, acest „Un univers într-o carte" a reprezentat bine toate sectoarele vieţii, din punct de vedere social-politic, economic, cultural şi a acoperit setea de citit a unui număr cît mai mare de îndrăgostiţi ai almanahurilor.

Din consultarea documentelor existente la Biblioteca Academiei R.S.R. au putut fi identificate, pentru această perioadă, peste 210 titluri de almanahuri. O menţiune specială trebuie făcută pentru anul 1988 care a înscris în lista oficială a perioadelor apărute, nu mai puţin de 47 almanahuri (nu am putut evidenţia extrem de multele almanahuri tipărite în judeţele ţării noastre).

Cele mai reprezentative almanahuri au fost următoarele: *Almanahul socialist* 1946; *Almanahul Papagalul* 1946; *Almanahul economic* 1947; *Almanahul şcolarilor* 1947; *Almanahul Femeia* 1947; *Almanahul plugarului* 1948; *Almanahul stuparului* 1949; *Almanahul vînătorilor şi pescarilor* 1950—1988; *Almanahul bunului gospodar* 1955; *Almanahul civilizaţiei* 1969; *Almanahul cinema* 1970—1987; *Almanahul Auto* 1972—1987; *Almanahul agriculturii* (1969—197 ; *Almanahul părinţilor* 1973 (extrem de important); *Almanah magazin* 1961—1988; *Almanahul Scinteia* 1967—1989; *Almanahul Sănătatea* 1980—1988; *Almanahul sportul* 1970—1989; *Almanahul ştiinţa şi tehnică* 1959, 1974, 1981—1989; *Almanahul Urzica* 1968—1987; *Almanahul Filatelia* 1977—1988 (în anul 1947 revista Filatelia a editat *Almanahul Revistei* Filatelia) etc., etc.

Almanahurile au întrunit cu brio pînă în prezent considerentele definiţiei. Materialele au fost selectate cu multă atenţie. Au fost articole publicate care au necesitat munca multor ani de zile. Sîntem convinşi că această bună tradiţie va fi continuată şi perfectată.

Nu pot încheia cele de mai sus, fără a remarca munca tuturor redactorilor responsabili şi, în general, a colectivelor de redacţie şi a colaboratorilor acestora.

Azi, almanahurile pasionează tot mai mult. Setea de cunoaştere a tot genul de informaţii din trecut şi prezent, precum şi incursiunile în

viitor a devenit atît de mare, încît foarte greu mai poate fi satisfăcută. Almanahurile au contribuit şi vor contribui la cultura generală a populaţiei, prin instruirea şi posibilităţile de educaţie şi oricine îşi dă seama că, în prezent, azi mai mult ca oricînd, există atîtea subiecte necunoscute în lume care, obligatoriu, trebuie să intre în orizontul oricărui cetăţean.

Alexandru Vlahuţă (1858—1919), referindu-se la almanahuri şi dorind să ne mai descreţească puţin frunţile, scria : „ — Anecdota, calamburul, acolo fiind de preţ, Cată-le prin Almanahuri şi vei trece — de isteţ."

Informarea noastră, instruirea propriu-zisă, nu se termină niciodată, indiferent de vîrstă, de profesiune sau de poziţia socială şi, bineînţeles, nu se limitează la ceea ce ne oferă almanahurile, dar justifică necesitatea lor, precum şi locul pe care-l ocupă în cultura naţională şi universală.

Mihail VOICESCU

*
* *

Sîntem mîndri că, în circuitul valorilor culturale naţionale şi universale, *Almanahul Vînătorul şi Pescarul Sportiv* se înscrie ca o publicaţie de avangardă atît a ştiinţelor ce se regăsesc în biologia speciilor de interes cinegetic şi piscicol, în munca şi activitatea de apărare, conservare şi dezvoltare a fondurilor pe care le gospodărim ca proprietari şi beneficiari în calitate de membri A.G.V.P.S., cît şi în popularizarea valorilor spirituale legate de acest domeniu, reflectate cu măiestrie în artele frumoase; de aici, unitatea în diversitate a almanahului nostru care însumează (de la prima sa apariţie datorită ilustrulului său părinte — *Constantin Rosetti-Bălănescu* şi pînă astăzi), volumul a peste 13 reviste unde, spre deliciul şi interesul vînătorilor şi pescarilor noştri, al tuturor iubitorilor de natură, se împacă fericit articole de înaltă ţinută ştiinţifică, note, comentarii, divertisment şi umor, poezii şi proză scurtă.

În cadrul propagandei de tip A.G.V.P.S., presa noastră — respectiv *revista, almanahul* şi *calendarul* sînt instrumente de maximă eficienţă la nivelul grupelor, filialelor şi asociaţiilor teritoriale, fiind singurele mijloace *scrise* care slujesc domeniului specific nouă, netratat de alte publicaţii, completînd acestea din urmă prin efortul comun de a ridica conştiinţa civică şi ecologică atît de necesară omului modern care *trebuie* şi *poate* să-şi echilibreze raportul dintre gradul civilizaţiei sale şi cel al păstrării nealterate a Naturii căreia îi aparţine, ca parte dintr-un întreg inseparabil.

Emilia TĂNĂSESCU

DESPRE DELFINI

Delfinul (Delphinus delphis) *este un cetaceu răpitor, cu corpul fusiform de circa 2,5 metri lungime, cu botul alungit şi prevăzut cu numeroşi dinţi conici, bun înotător, înzestrat cu o inteligenţă deosebită, cu mari posibilităţi de dresare.*

Studiindu-se comportamentul delfinilor, s-a ajuns la constatarea că, la capturare, aceştia trec printr-o stare de stress manifestată prin rigiditatea organismului şi cu dificultăţi în timpul transportului pînă la bazine.

Nu de puţine ori se întîmplă ca delfinii să nu mai poată fi recuperaţi. Aceste efecte se resimt şi în următoarele zile, manifestîndu-se prin refuzul animalului de a se hrăni şi, dacă acest refuz se prelungeşte, el devine irecuperabil. Dacă se adaptează, delfinul va fi un prieten devotat; pe această prietenie clădindu-se şi instruirea acestor animale.

În natură, inteligenţa delfinilor este folosită în operaţiile de capturarea hranei, recrutarea partenerei, îngrijirea puilor etc., iar în captivitate, pentru efectuarea diferitelor activităţi specifice acestui mediu.

La început, delfinul este aidoma unui copil neşcolarizat. Cum însă primirea hranei de la om e condiţionată de efectuarea unor activităţi, ei sînt perseverenţi în a descoperi ceea ce trebuie să facă.

Spre deosebire de animalele terestre, a căror instruire se bazează pe aplicarea unor „pedepse", în faţa unui asemenea tratament, delfinii refuză executarea exerciţiilor. Şi refuzul este total...

Pia HAŢEGANU

JDERUL URMĂREȘTE IEPURELE ȘI VARA!

În luna iulie a anului 1960, am observat o scenă unică în felul ei pe care, dacă mi-ar fi povestit-o cineva, o credeam cu greu. Împreună cu un grup de șase persoane, lucrători ai parcului național Caucaz, eram în plin drum de traversare a masivului, urcînd dinspre Adler-Hesta-Krasnaia Poliana, de la sud la nord, în inima munților. Urcam o pantă în pădurea de brad, sub golul alpin din valea Aspid, fiind toți călare. Pe poteca îngustă, în serpentină, deodată, observăm la distanța de cca 70 de metri, un iepure mare, care venea într-o goană nebună pe potecă, spre noi. Toți am rămas surprinși și am oprit caii. Spre mirarea noastră și mai mare, vedem că în urma iepurelui alerga un animal mărișor, de culoare cafenie — un jder. Distanța dintre ei nu era mai mare de 10 metri. Ce credeți că a făcut iepurele ca să se salveze? În plină viteză a intrat printre picioarele celor șapte cai ai noștri, gonind mai departe. Jderul l-a urmărit pînă la 5—8 metri de noi și apoi a sărit în pădure.

Știam că în numeroase cazuri, iarna, jderul atacă iepurele care, de fapt, este foarte rar la munte. M-a surprins însă să văd această scenă în toiul verii. Mărturisesc că am rămas așa de surprins, atît eu cît și însoțitorii, încît am uitat de aparatele de fotografiat pe filmul cărora am fi putut prinde o scenă unică.

H. ALMĂȘAN

ALICE... RIMATE

Vînătorul cu multe trofee

El, fără ca minciuni să-i toarne,
Ca alți bărbați, pe îndelete,
Nevestei îi tot pune coarne,
Însă acasă, pe perete.

Rezultat vînătoresc

Performanța-i cea mai mare?
Tot umblînd după sitari,
Numai la o vînătoare
A-mpușcat patru ogari...

Invenție

Țigări fumează cu duiumul
Dacă pe baltă îl aflați
Și tot aruncă-n apă fumul,
Să prindă pești afumați

Preferință feminină

La vînătoare, pe parcurs,
Am împușcat un mare urs...
Iar dumneaiei cu parapon:
— Eu, dragă, preferam urson!

V. D. POPA

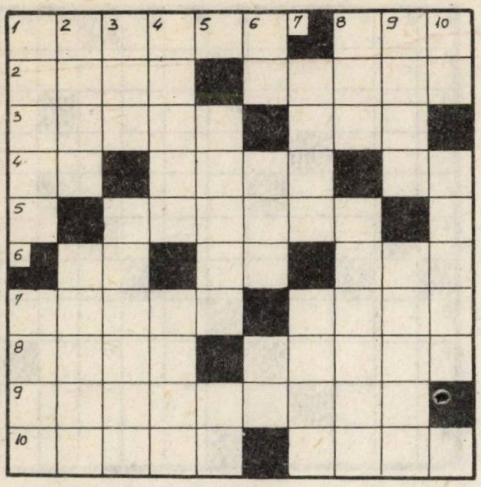

LA VÎNĂTOARE

ORIZONTAL: 1) Liric român contemporan (Platon), mesagerul volumului de poezii „Vînătoarea interzisă". — „... La vînătoare", fabulă de scriitorul rus Ivan Krîlov (neart.). 2) „Vînătoare de... în Transilvania", nuvelă de Erwin Wittstock (vol. „Salba miresei.") — Creatorul poeziei „Corn de vînătoare" (Lucian). 3) Pictor rus (1865—1911), semnatarul tabloului „Vînătorile imperiale". — Catod central! 4) Cella Serghi — Compozitor italian (1709—1775) autorul operei „Vînătorii" — Radu Bălan. 5) Mod de deplasare pentru vînătorii de odinioară. 6) În zbor! — Capse! — Se dă din scut! 7) Vînat — Rege al Deiviei. 8) Puşcă — Cîine de vînătoare (pl.). 9) Poet român (Miron), care ne-a prezentat „Ultima vînătoare de toamnă". 10) Serveşte la ochire — „... de dincolo de negură", volum de povestiri de vînătoare de Mihail Sadoveanu.

VERTICAL: 1) Armă de vînătoare — Pur. 2) Zeul războiului din mitologia greacă, cel care la o vînătoare, după o legendă, asmute asupra tînărului Adonis un mistreţ, care-l sfîşie — Mijloace pentru deplasarea vînătorilor de raţe. 3) Ţara plaiurilor mioritice (abr.) — Pictor francez (1845—1924), autorul tabloului „Întoarcere de la vînătoarea de urşi în epoca de piatră". 4) Tub electronic cu doi electrozi — Preţ al unei mărfi (od.). 5) „Vînătoare de... ", nuvelă de William Faulkner (sig.). — Boa decapitat! 6) În şubă! — Deţine un simţ dezvoltat la cîinii de vînătoare — Bogdan Baciu. 7) Localitate în S.U.A. — Poziţie a unui cîine de vînătoare cînd simte sau vede vînatul. 8) Capcană pentru prins păsări sau mamifere — A străluci. 9) Personaj masculin din schiţa „Vînătorul" de Cehov — Afecţiune a stomacului. 10) Unu şi una! — Stîrnire a peştelui sau vînatului (pl.).

Dicţionar: ATO, CUT, ALLA, NART, LAIR,

Ionel-Şerban BÎRLAD

RIME PENTRU PEŞTE

— Fantezie —

ORIZONTAL: 1) Glumeşte — Salut... prietenește. 2) Maimuţăreşte — Se răsuceşte. 3) Pluteşte, călătoreşte (pl.). 4) Se întregeşte — Pluteşte, pescuieşte (reg.). 5) Se lăcomeşte. 6) Vesteşte — Cînd norul lipseşte. 7) La nume se potriveşte — Ţîşneşte! 8) La ei se plăteşte — Peşte. 9) Mocneşte — Te suceşte! 10) Se îngrămădeşte — Nu se îmbulzeşte.

VERTICAL:1) Împărăteşte — Loc... ce se goleşte! 2) Omeneşte — Viaţă zămisleşte. 3) Omeneşte (fem). 4) Opreşte! — Cu ei omul plăteşte. 5) Unde trupa poposeşte — Iubeşte. 6) Se îmbracă... ţărăneşte (dim.). 7) Prinde peşte. 8) Izbeşte (fem. pl.). 9) Ciupeşte (pl.) — Te răceşte, te înveneţeşte. 10) Se hrăneşte (fem.).

DICŢIONAR: CIM

Ioan CARAIMAN

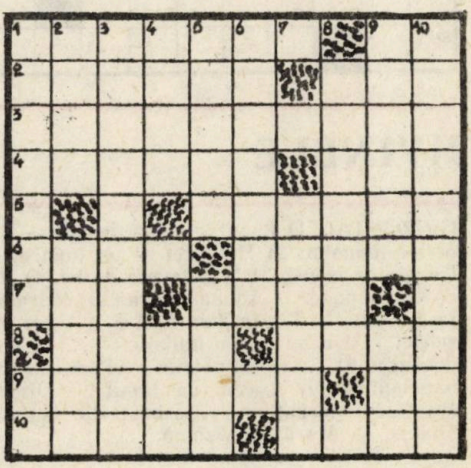

LA PESCUIT

ORIZONTAL: 1) Trage la plută. — Bulevardul pescarilor. 2) Icrişoare (sing.) — Altă mîncare de peşte. (pl.). 3) Compartimente la „Pescarul" — Cap şi coadă de biban! 4) Trageri... la noroc. 5) Se urcă pescari! — Este altfel! 6) Bife! — La pescari şi la ţînţari! — Delta pentru pescari. 7) Prost fără peşte! — Ciob spart! 8) Peşte mare! — Învăţat. 9) „Steaua fără nume". 10) Coada peştilor! — Loc cu bancuri.

VERTICAL: 1) Rîmă. — Copil din flori. 2) A prinde. — A trage la somn. 3) A dota cu scule... — ... şi cuţit. 4) Ochiuri!. — A pescui... ca stînca. 5) Pescar necalificat. — Oraşul vechi. 6) Scoate un ţîr (pl.). — Unde! 7) Rîme răsucite!. — Casa pădurarilor. 8) Coarnele melcului!. — Piese de acvariu. 9) Trage la rame. 10) Un peşte uşor... — ... prins de toţi pescarii.

Victor FERU

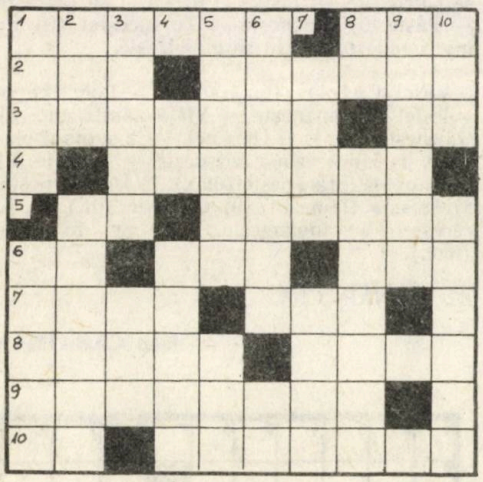

JIVINELE

ORIZONTAL: 1) Lupul în blană de oaie — Superior jivinelor. 2) Hrăpăreţ ca un mistreţ — Geanta cu iepuri. 3) O grămadă de lei. 4) Pui de leu... japonez — Adunarea leilor. 5) Morală... fără fabulă — Rîu în Zair. 6) Lei — Apar gazelele! 7) Un fel de leu italian... — ... şi încă douăzeci. 8) Cu leii la pămînt — Podoaba sălbăticiunilor. 9) Lacom ca lupul — Jivină. 10) Greul Carpaţilor — Ca mistreţii. 11) Leii Spaniei — Afară din vizuină.

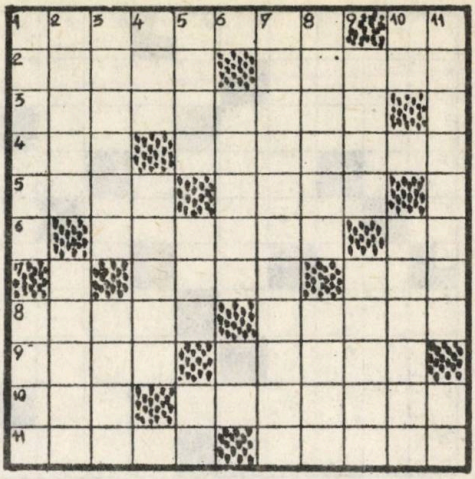

VERTICAL: Adăpostul... lamei — Le vîne de hac fiarelor. 2) Vorba leului — Cîini... sălbatici. 3) Ţine leii — Muşcată (reg.) 4) Măsoară „urletele" — Ca un urs. 5) Cîinele, pentru vînător — Prinde fiare — Cap de ciută! 6) Ţine în frîu Mustangul — Primele foci! 7) Nu se aruncă (la oameni). 8) Animale venerate — Şuviţe din blană. 9) Muşcă... la baltă — Cu blană mare. 10) „Şarpe" argintiu din Siberia — Stîrnesc vînatul. 11) Cît un hipopotam — 2-3 pitoni!

Dicţionar: SEN, ETOS, FIMI, LISA, FON.

Ioan CARAIMAN

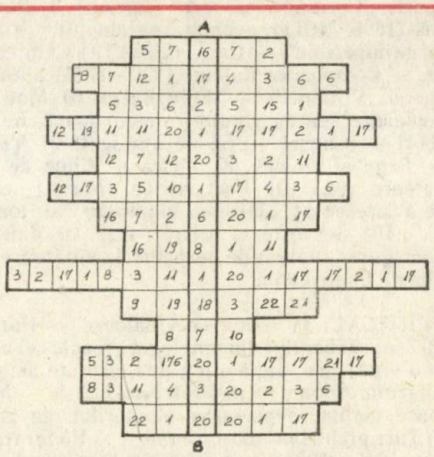

ARITMOGRIF

Înlocuind literele cu cifre, la o dezlegare corectă, veţi afla — pe verticala A—B, un atribut fundamental al cîinelui (2 cuv.), iar pe orizontale, specii diferite ale acestuia.

Maria ŞERBAN

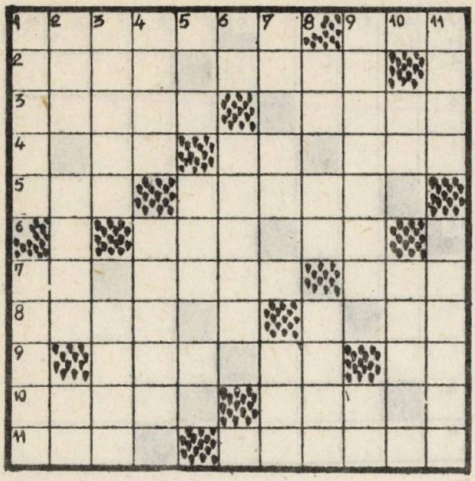

CA...RE!

— Fantezie —

ORIZONTAL: 1) Radios — Rigid. 2) Rîs. 3) Rănit — Redus. 4) Rezultat... la adunare — Rentabili. 5) Rupi — Răvaş. 6) „Ruladă" arhitectonică. 7) Rod — Registru fiscal. 8) Risipit — Rulată de tren. 9) Rural — R. 10) Radia — Răsuciţi. 11) Reiaţi! — Rădvane.

VERTICAL: 1) Răsucit — Rafinat. 2) Ridică — Re, ... , fa. 3) Rade — Ruşinat. 4) Rentă domnească (od.) — Rîvniţi. 5) Rezultatul împărţirii — Roase. 6) Ritm mediu! — Răvaşe. 7) Remedia, reface — Rămîne pe loc. 8) Regiune — Rezultat sportiv. 9) Ridicări — R. 10) Rotită pe toc — Ridicat moral. 11) Rulează pe şosea — Rotirea pămîntului.

Dicţionar: IRAT.

Ioan CARAIMAN

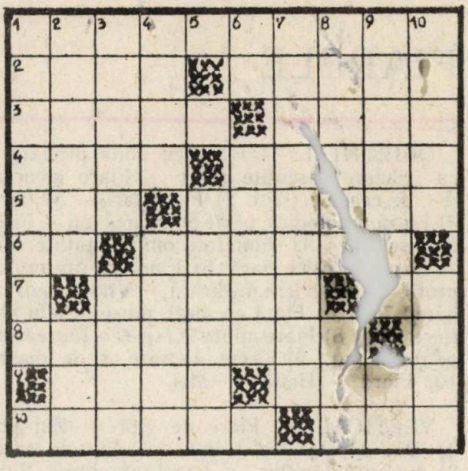

CU ARME

ORIZONTAL: 1) Militarul unei anumite arme... pe multe picioare. 2) Ridicarea armelor — Puşti... de calibru mai mare. 3) Glonţ — Pumnal cu trei muchii. 4) Căpitan din armata lui Nadir Şah — Covrig. 5) Mine — Îngheţată...tun. 6) Pistol 24! — Împuşcă francul (fem.) 7) Puşti — Axul încărcătorului! 8) Scut. 9) Concurs pentru toate rachetele — A trage alături de ţintă. 10) Achitat cu pistolul în alte veacuri — Pumnal.

VERTICAL: 1) Puşcă scurtă. 2) Tras simultan — Unul din cei doi de la baterie. 3) Aruncătoare de flăcări — Servieţă. 4) Un fel de armă... chimică — Tras... pe jos. 5) De curînd sub arme (pop. pl.). 6) 45 săgeţi! — Acţiune a două guri de foc. 7) Înălţător. 8) Obiectul tirului — Încărcat total. 9) Arcaş din armata română — Cutie la puşti! 10) A combate... fără arme — Se bazează pe arcul său.

Dicţionar: DAGA, ASAD, OPEN.

Ioan CARAIMAN

EPIGRAME

Precizare

Deşi se crede vînător distins
Şi îşi măsoară paşii prin otavă,
Un iepure consideră că-i prins
De-abia atunci cînd e... servit pe tavă.

Unui fotbalist pescar

Fotbalist de-naltă clasă.
De la pescuit cînd vine,
El atunci se simte bine
Cînd nu are gol în plasă.

Răspuns cinstit

— Ai stat la iaz o după-masă
Şi-ai prins ceva? l-am întrebat.
— Cred c-aş fi luat ceva. Păcat,
Dar mi-am uitat iar... banii-acasă.

Dorinţa unui ghinionist

V-aş mulţumi frumos, fireşte.
De o s-aduceţi lîngă iaz
Şi vreo tonetă-n orice caz,
La care să se vîndă... peşte.

Dumitru GRIGORAŞ

FIARELE

ORIZONTAL: 1) Fiare cu două picioare și cu „gheare" ascuțite (sg.) — Fiare încordate... de cea ari (sg.). 2) Fiare tari — 54 fiare! 3) Fiară m ologică, parte om, parte țap — Fiare încinse .) 4) Jumătate om, jumătate cal.! — Tar a orice fiară. 5) Fiare cu un anumit profil. Abreviere medicală — Vîrsta unor dihănii! 7) R — Fiare cu dinți, mușcînd din alte fiare (sg.) 8) Fiare mîncate (sg.) — Fiare trase pe ro (sg.) 9) Urme de fiare ori de gheare. 10) Fiară — Haită de căței.

VERTICAL: 1) Fiare de viță — Zid gol! 2) Din același loc (înv.) — Fiarele casei. 3) Familia fiarelor — Localitate lîngă Baku (U.R.S.S.). 4) Fiare cu ochi (sg.) — Aproape fiară! 5) Rudă nobilă a fiarelor — Porecla fiarei brune. 6) Sper! — Fiare de drum lung — Pronume. 7) Periclitate de rîs. 8) Localitatea din Panama — 9) Cetate a fiarelor... de mare importanță — A băga fiarele în pămînt. 10) Fiare — Fiare... puse la căruță.

Dicționar: RDE, OTAM, ZIH, OLA.

Ioan CARAIMAN

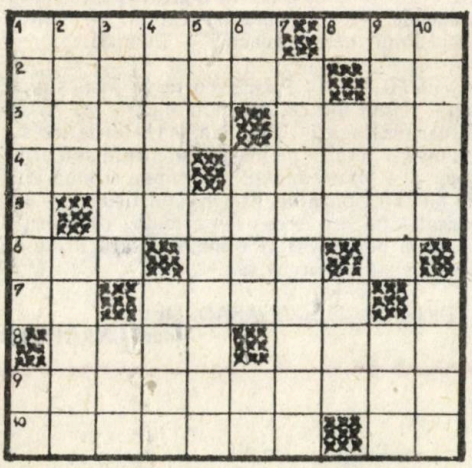

LA PESCUIT

ORIZONTAL: 1) Pește răpitor — Pește în formă de șarpe. 2) Șeful unei echipe de pescari — Pește de calitate superioară. 3) Renumit pictor roma (Corneliu) — Pescar de ocazie. 4) Organizația Națiunilor Unite. (sigla) — Zgîrcite. 5) „Peștele-luminare" — Notă de Comandă Suplimentară (sigla). 6) Nici colo, nici dincolo

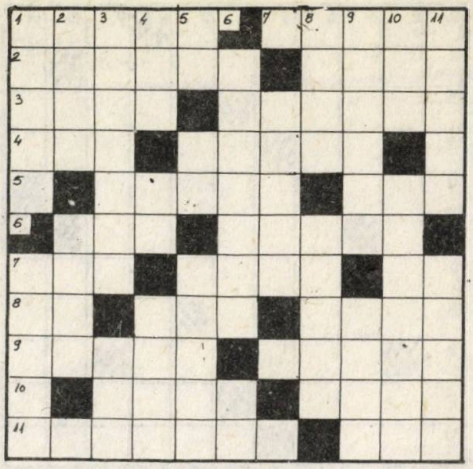

— Fascinantă zonă românească de pescuit. 7) Munte legendar chinez — Localitate în sudul Franței — Leonida Sîrbu. 8) Aluminiu (simb.) — Pseudonimul lui Ion Heliade Rădulescu — A mărunți. 9) Unealtă de pescuit — Întreprinderea de Construcții, Reparații și Administrație Locativă (siglă). 10) Cîrd mare de pești marini — Comună în județul Vaslui. 11) Pescar cu undița — Loc de pescuit.

VERTICAL: 1) Pește mic — Plasă pentru pescuit. 2) Locuitor de la munte — Săli pentru conferințe. 3) Pește asemănător roșioarei — Localitate în NE.Egiptului. 4) Ambii (reg.) — Ovine — Localitate în Insula Houshii. 5) Natriu (simb.) — Posed — Element chimic de legătură. 6) Lucrător cu plasă mare de pescuit — Astfel. 7) Loc de antrenament ecvestru. 8) Personaj mitologic — Bărci pescărești. 9) Solicitant — Program pe diviziuni de timp. 10) Rege al longobarzilor (sec. VII) — Pește marin (pl.). 11) Domnitorul pescar — Pește răpitor.

Gheorghe GRIGORESCU

EXOTICA

ORIZONTAL: 1) „Jumătăți" de păsări exotice, viu colorate. 2) Crocodil de pe Mississipi. 3) Ierbivori masivi din lacurile și fluviile Africii ecuatoriale. 4) Marcaj pentru păsările călătoare — De la sute de mii de kilometri distanță. 5) Cadou. 6) R — A trăit în India — Tigru liliputan. 7) Pahiderme cu corn. 8) Rumegător nordic, cu coarne late — Plută mică. 9) Șarpe tropical... sufocant — Berzele de pe Nil. 10) Cai sălbatici africani, în dungi — Porc sălbatic.

VERTICAL: 1) Ierbivore exotice, mari, cu pielea groasă. 2) Calmari — Vorba caprei. 3) Con-

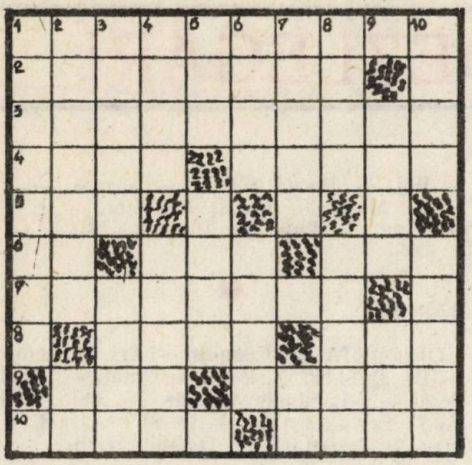

diment de la tropice — Substanță din ochiul unor crustacee. 4) Localiate în India — Ursul alb. 5) Insulă în Malaysia — Mamifer polar, înotător. 6) Insulă din schelete de corali — Alți rumegători din Arctica. 7) Plantă de apă, cu flori mari — Barbu Vasile. 8) Stat în Asia — Moluște marine, cu două valve. 9) Mamifer lemurian din Madagascar — Ciolane! 10) Guvernator musulman — Mamifer tropical cu o mică trompă.

Dicționar: NEOB, AGOL, GOP, MAKI, OSE.

Ioan CARAIMAN

Unui autor de povestiri vînătorești

Citindu-l cum am putut,
Gîndul m-a dus departe;
Întîia oară m-aș fi vrut
Neștiutor de carte.

Unui tînăr vînător

Combate misticismul bine
Nu-și caută în van norocul.
Dar vara-n crîngul cu glicine
Îi dă țiganca cu... ghiocul.

Unui pescar și prozator

Singur n-ar putea să spună,
Cu toată mintea lui vioaie,
Cum și scriind pe vreme bună
I-apare-n text... apă de ploaie.

Unui vînător care a debutat editorial

Pe-altă planetă-ar merge solo
Riscînd și-o cosmică aventură,
Dacă-ar fi singur că acolo
Mai păcălește-o... editură.

Radu FELECAN

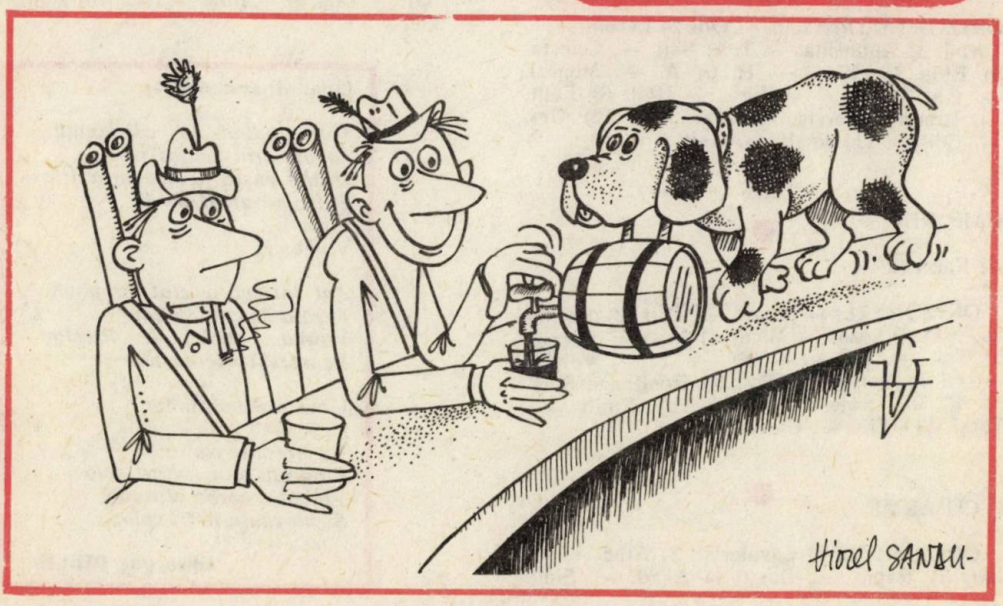

REBUS — DEZLEGĂRI

LA VÎNĂTOARE

ORIZONTAL: 1) Părdău. —. Leu. 2) Urşi —. Blaga. 3) Serov. —. Ato. —. 4) Ac. —. Duni. —. Rb. 5) A. —. Călare. —. A. 6) —. Bo. —. Ps. — Cut. 7) Carne. —. Alla. 8) Armă. —. Braci. 9) Scorobete. —. 10) Ţintă —. Tară.

RIME PENTRU PEŞTE
— Fantezie —

ORIZONTAL: 1) Mucalit . Pa. 2) Imitat. — Sul. 3) Navigatori. 4) Unitar. —. Cim. 5) N. L. — Rapace 6) Aviz. —. Senin 7) Tiz — Tist. —. T. 8) —. Tali. —. Cegă. 9) Latenta. —. Et. 10) Claie. —. Rară.

LA PESCUIT

ORIZONTAL: 1) Plutaş. —. Mal. 2) Out. —. Momeli. 3) Raioane. —. Bn. 4) C. —. Loterii. —. 5) —. Sa. —. Orient. 6) Ff. —. Ari. —. Rai. 7) Rost. —. Iob. —. N. 8) Uriaş. —. Cult. 9) Cascador. —. . A. 10) Ti. — Atelier.

JIVINELE

ORIZONTAL: Prefăcut. —. Om. 2) Lacom. —. Torbă. 3) Agonisită. —. T. 4) Sen. —. Colecta 5) Etos. —. Fimi. —. H. 6) A. —. Monezi. —. Ga. 7) —. J. —. Lira. —. Pol. 8) Fălit. —. Blana. 9) Avid. —. Fiară. —. 10) Urs. —. Colţoşi. 11) Reali. —. Ieşit.

CÀP...RE!

— Fantezie —

ORIZONTAL: 1) Fericit. —. Dur. 2) Ilaritate. —. O. 3) Lezat. —. Micuţ. 4) Avut. —. Bănoşi. 5) Tai. —. Ţidulă. —. 6) —. T. —. Volută. —. O. 7) Şoricei —. Rol. 8) Irosit. —. Şină. 9) R. —. Sătesc. —. Er. 10) Emite. — Torşi. 11) Titi. —. Carete.

CU ARME

ORIZONTAL: 1) Cavalerist. 2) Atac. —. Tînăr: 3) Rapid. —. Daga. 4) Asad. —. Simţ. 5) Băi. —. Răcită. 6) It. —. Săracă. —. 7) N. —. Micuţ. —. Rc. 8) Apărător. —. E. 9) —. Open. —. Raţă. 10) Plătit. —. Sis.

FIARELE

ORIZONTAL: 1) Compas. —. Arc. 2) Oţeluri. —. Er. 3) Satir. —. Roşu. 4) Omăt. —. Solid. 5) A. —. Laminate. 6) Rde. —. Ani. —. A. —. 7) Er. —. Freza. —. O. 8) —. Uzat. —. Ataş. 9) Zgîrieturi. 10) Dihănii. —. Ii.

LA PESCUIT

ORIZONTAL: 1) Biban. —. Ţipar. 2) Ataman. —. Cegă. 3) Baba. —. Amator. 4) ONU. —. Avare. —. E. 5) I. —. Somon. —. Ncs. 6) —. Aci. —. Deltă. —. 7) Hua. —. Lajo. —. Ls. 8) Al. —. Iir. —. Toca. 9) Leasă. —. Icral. 10) A. —. Banc. —. Iana. 11) Unditar. —. Rîu.

EXOTICA

ORIZONTAL: 1) Papagaliţe. 2) Aligator. —. M. 3) Hipopotami. 4) Inel. —. Lunar. 5) Dar. —. F. —. S. —. K. —. 6) Er. —. Por. —. Mit. 7) Rinoceri. —. A. 8) M. —. Elan. —. Dop. 9) —. Boa. —. Ibişi. 10) Zebra. —. Vier

Unui vînător distrat

Tot gîndind la combinaţii,
Umbla prin păduri rebel,
Uitînd puşca ne-ncărcată
Şi-l vînă ursul pe el!

Vînător?!

Ani întregi a stat la pîndă
Fără-a spune nimănui
Vînînd... postul de director
În întreprinderea lui!

Unui pseudo pîndar

Cu urechile ciulite
Pindeşte prin colţuri solo
Vînînd... vorbe otrăvite
Şi vinzîndu-le ici-colo...

Gheorghe PIELE

IANUARIE 1990

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				Faza LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
L 1	3.35	9.45	15.55	22.05		7.52	16.46
M 2	4.15	10.25	16.40	22.50			
M 3	5.00	11.10	17.25	23.35			
J 4	5.45	—	12.00	18.15	◑PP		
V 5	0.25	6.40	12.55	19.05		7.52	16.50
S 6	1.15	7.30	13.45	20.00			
D 7	2.15	8.30	14.45	21.00			
L 8	3.15	9.30	15.45	22.05			
M 9	4.20	10.35	16.50	23.10		7.51	16.54
M 10	5.25	11.40	17.55	—			
J 11	0.10	6.25	12.40	18.55	○LP		
V 12	1.05	7.25	13.40	19.55			
S 13	2.15	8.35	14.55	21.15		7.50	16.59
D 14	3.30	9.40	15.50	22.00			
L 15	4.10	10.20	16.30	22.40			
M 16	4.50	11.00	17.10	23.20			
M 17	5.30	11.40	17.50	24.00		7.48	17.04
J 18	—	6.15	12.25	18.35	◑UP		
V 19	0.45	7.00	13.10	19.20			
S 20	1.30	7.45	13.55	20.10			
D 21	2.20	8.35	14.50	21.05		7.46	17.09
L 22	3.15	9.30	15.45	22.00			
M 23	4.10	10.25	16.40	22.50			
M 24	5.05	11.15	17.30	23.40			
J 25	5.55	—	12.10	18.25		7.42	17.14
V 26	0.35	6.50	13.00	19.10	●LN		
S 27	1.20	7.35	13.50	20.05			
D 28	2.20	8.35	14.50	21.00			
L 29	3.10	9.15	15.25	21.35		7.38	17.20
M 30	3.50	10.00	16.15	22.30			
M 31	4.45	10.55	17.05	23.15		7.86	17.23

FEBRUARIE 1990

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				Faza LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
J 1	5.30	11.40	—	17.55		7.35	17.25
V 2	0.10	6.25	12.40	18.55	◑PP		
S 3	1.10	7.25	13.40	19.55			
D 4	2.10	8.25	14.40	20.55			
L 5	3.10	9.25	15.40	21.55		7.30	17.30
M 6	4.10	10.25	16.40	22.55			
M 7	5.10	11.25	17.35	23.45			
J 8	5.55	—	12.05	18.15			
V 9	0.25	6.35	12.50	19.05	○LP	7.24	17.36
S 10	1.20	7.35	13.45	19.55			
D 11	2.05	8.15	14.25	20.35			
L 12	2.45	8.55	15.05	21.15			
M 13	3.25	9.35	15.45	21.55		7.19	17.41
M 14	4.10	10.20	16.30	22.40			
J 15	4.50	11.00	17.10	23.25			
V 16	5.40	11.50	—	18.00			
S 17	0.10	6.25	12.35	18.50	◑UP	7.13	17.17
D 18	1.00	7.15	13.25	19.40			
L 19	1.55	8.10	14.20	20.35			
M 20	2.50	9.05	15.20	21.35			
M 21	3.50	10.00	16.15	22.25		7.07	17.52
J 22	4.40	10.50	17.00	23.10			
V 23	5.25	11.40	17.50	24.00			
S 24	—	6.15	12.30	18.40			
D 25	0.50	7.05	13.20	19.30	●LN	7.00	17.58
L 26	1.40	7.50	14.05	20.20			
M 27	2.35	8.50	15.00	21.15			
M 28	3.30	9.40	15.50	22.05		6.55	18.02

MARTIE 1990

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				Faza LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
J 1	4.20	10.35	16.50	23.05		6.54	18.03
V 2	5.20	11.35	17.50	—			
S 3	0.05	6.20	12.35	18.50			
D 4	1.05	7.20	13.35	19.50	◑PP		
L 5	2.05	8.20	14.35	20.50		6.47	18.08
M 6	3.05	9.20	15.35	21.40			
M 7	3.55	10.05	16.15	22.30			
J 8	4.40	10.50	17.00	23.15			
V 9	5.30	11.40	17.50	24.00		6.40	18.13
S 10	—	6.10	12.20	18.30			
D 11	0.40	6.50	13.00	19.10	○LP		
L 12	1.20	7.35	13.45	19.55			
M 13	2.05	8.15	14.25	20.35		6.33	18.19
M 14	2.45	8.55	15.10	21.20			
J 15	3.30	9.40	15.50	22.05			
V 16	4.20	10.30	16.40	22.55			
S 17	5.10	11.20	17.30	23.45		6.25	18.24
D 18	—	6.00	12.10	18.25			
L 19	0.40	6.55	13.05	19.15	◑UP		
M 20	1.30	7.45	13.55	20.05			
M 21	2.20	8.35	14.45	20.55		6.18	18.29
J 22	3.10	9.25	15.35	21.45			
V 23	4.00	10.15	16.25	22.40			
S 24	4.55	11.05	17.15	23.25			
D 25	5.40	11.55	—	18.05		6.10	18.34
L 26	0.15	6.30	12.45	18.55	●LN		
M 27	1.10	7.25	13.40	19.55			
M 28	2.10	8.25	14.40	20.55			
J 29	3.10	9.25	15.40	21.55		6.03	18.39
V 30	4.10	10.25	16.40	22.55			
S 31	5.10	11.25	17.45	24.00		5.59	18.42

APRILIE 1990

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				Faza LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
D 1	—	6.15	12.30	18.45		5.57	18.43
L 2	1.00	7.15	13.30	19.40	◐ PP		
M 3	1.55	8.10	14.20	20.30			
M 4	2.45	8.55	15.05	21.15			
J 5	3.25	9.35	15.45	21.55		5.50	18.48
V 6	4.10	10.20	16.30	22.40			
S 7	4.50	11.00	17.10	23.20			
D 8	5.30	11.40	17.50	24.00			
L 9	—	6.10	12.20	18.30		5.43	18.52
M 10	0.45	7.00	13.10	19.20	○ LP		
M 11	1.30	7.45	13.55	20.05			
J 12	2.15	8.30	14.40	20.55			
V 13	3.05	9.20	15.30	21.45		5.36	18.57
S 14	3.55	10.10	16.20	22.35			
D 15	4.45	11.00	17.10	23.25			
L 16	5.35	11.50	—	18.00			
M 17	0.15	6.25	12.40	18.50		5.29	19.02
M 18	1.05	7.15	13.30	19.40	◑ UP		
J 19	1.55	8.05	14.20	20.30			
V 20	2.40	8.50	15.00	21.05			
S 21	3.10	9.15	15.25	21.30		5.22	19.07
D 22	3.35	9.40	15.50	22.00			
L 23	4.15	10.30	16.40	22.55			
M 24	5.10	11.25	17.35	23.50			
M 25	—	6.05	12.20	18.35	● LN	5.16	19.12
J 26	0.50	7.05	13.20	19.35			
V 27	1.50	8.05	14.25	20.40			
S 28	2.55	9.10	15.30	21.45			
D 29	4.00	10.15	16.35	22.50		5.10	19.17
L 30	5.05	11.20	17.30	23.45		5.09	19.18

MAI 1990

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				FAZA LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
M 1	—	6.00	12.15	18.25	◐ PP	5.08	19.20
M 2	0.40	6.50	13.00	19.10			
J 3	1.25	7.35	13.45	19.55			
V 4	2.10	8.20	14.30	20.40			
S 5	2.50	9.00	15.10	21.20		5.02	19.24
D 6	3.30	9.40	15.50	22.00			
L 7	4.10	10.20	16.30	22.40			
M 8	4.55	11.05	17.15	23.25			
M 9	5.40	11.50	—	18.00	○ LP	5.56	19.30
J 10	0.10	6.20	12.30	18.45			
V 11	1.00	7.10	13.20	19.35			
S 12	1.50	8.00	14.10	20.25			
D 13	2.40	8.50	15.00	21.15		4.50	19.34
L 14	3.30	9.40	15.50	22.05			
M 15	4.20	10.30	16.40	22.55			
M 16	5.10	11.20	17.30	23.45			
J 17	—	6.00	12.15	18.25	◑ UP	4.46	19.38
V 18	0.35	6.45	13.00	19.10			
S 19	1.20	7.30	13.45	20.00			
D 20	2.10	8.20	14.35	20.50			
L 21	3.00	9.10	15.25	21.40		4.43	19.42
M 22	3.50	10.00	16.15	22.30			
M 23	4.45	11.00	17.15	23.30			
J 24	5.45	—	12.05	18.20	● LN		
V 25	0.35	6.55	13.10	19.25		4.40	19.46
S 26	1.40	7.55	14.15	20.30			
D 27	2.45	9.00	15.20	21.35			
L 28	3.50	10.00	16.15	22.30			
M 29	4.45	10.55	17.05	23.20		4.37	19.50
M 30	5.35	11.45	17.55	—			
J 31	0.05	6.15	12.25	18.35	◐ PP	4.35	19.52

IUNIE 1990

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				Faza LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
V 1	0.50	7.00	13.10	19.20		4.34	19.53
S 2	1.30	7.40	13.50	20.00			
D 3	2.10	8.20	14.30	20.40			
L 4	2.55	9.05	15.15	21.25			
M 5	3.40	9.50	16.00	22.10		4.32	19.56
M 6	4.25	10.35	16.45	22.55			
J 7	5.10	11.25	17.35	23.45			
V 8	—	6.00	12.15	18.25	○ LP		
S 9	0.35	6.50	13.05	19.20		4.31	19.58
D 10	1.30	7.45	14.00	20.10			
L 11	2.20	8.35	14.50	21.00			
M 12	3.10	9.25	15.35	21.45			
M 13	3.55	10.10	16.20	22.30		4.31	20.01
J 14	4.40	10.55	17.05	23.15			
V 15	5.25	11.40	17.55	—			
S 16	0.05	6.15	12.30	18.40	◑ UP		
D 17	0.50	7.00	13.15	19.30		4.30	20.02
L 18	1.40	7.50	14.05	20.20			
M 19	2.35	8.45	15.00	21.15			
M 20	3.30	9.45	16.00	22.15			
J 21	4.30	10.50	17.05	23.20		4.31	20.03
V 22	5.35	11.55	—	18.10	● LN		
S 23	0.25	6.40	13.00	19.15			
D 24	1.30	7.45	14.00	20.15			
L 25	2.30	8.45	14.55	21.10		4.32	20.04
M 26	3.25	9.35	15.45	22.00			
M 27	4.10	10.20	16.30	22.45			
J 28	4.55	11.05	17.15	23.25			
V 29	5.35	11.45	17.55	—		4.34	20.04
S 30	0.10	6.20	12.30	18.40	◐ PP	4.34	20.04

IULIE 1990

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				Faza LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
D 1	0.50	7.00	13.10	19.20		4.35	20.04
L 2	1.35	7.45	13.55	20.05			
M 3	2.20	8.30	14.40	20.50			
M 4	3.05	9.20	15.30	21.40			
J 5	3.55	10.10	16.20	22.30		4.37	20.03
V 6	4.45	11.00	17.15	23.25			
S 7	5.40	11.55	—	18.05			
D 8	0.15	6.30	12.45	18.55	○ LP		
L 9	1.05	7.20	13.35	19.45		4.39	20.01
M 10	1.55	8.10	14.20	20.30			
M 11	2.40	8.55	15.05	21.15			
J 12	3.25	9.40	15.50	22.00			
V 13	4.10	10.25	16.35	22.45		4.43	19.59
S 14	4.55	11.10	17.25	23.35			
D 15	5.45	—	12.00	18.15	◑ UP		
L 16	0.25	6.35	12.50	19.05			
M 17	1.20	7.30	13.45	20.00		4.46	19.57
M 18	2.15	8.30	14.45	21.00			
J 19	3.15	9.35	15.50	22.05			
V 20	4.20	10.40	16.55	23.10			
S 21	5.25	11.40	17.55	—		4.50	19.53
D 22	0.10	6.25	12.40	18.55	● LN		
L 23	1.10	7.25	13.35	19.50			
M 24	2.00	8.10	14.20	20.35			
M 25	2.45	8.55	15.05	21.20		4.54	19.49
J 26	3.35	9.45	15.55	22.05			
V 27	4.15	10.25	16.35	22.45			
S 28	4.55	11.05	17.15	23.30			
D 29	5.45	11.55	—	18.05	◑ PP	4.58	19.45
L 30	0.15	6.25	12.35	18.45			
M 31	1.00	7.15	13.25	19.35		5.01	19.43

AUGUST 1990

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				Faza LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
M 1	1.50	8.05	14.15	20.25		5.02	19.42
J 2	2.40	8.55	15.05	21.15			
V 3	3.30	9.45	16.00	22.10			
S 4	4.25	10.40	16.50	23.00			
D 5	5.15	11.30	17.40	23.50		5.06	19.37
L 6	—	6.00	12.10	18.20	○ LP		
M 7	0.35	6.50	13.00	19.15			
M 8	1.25	7.40	13.50	20.00			
J 9	2.10	8.25	14.35	20.45		5.11	19.31
V 10	2.55	9.10	15.25	21.35			
S 11	3.45	10.00	16.15	22.25			
D 12	4.35	10.50	17.00	23.15			
L 13	5.25	11.40	17.55	—	◑ UP	5.16	19.25
M 14	0.10	6.25	12.40	18.55			
M 15	1.10	7.25	13.40	19.55			
J 16	2.10	8.30	14.45	21.00			
V 17	3.15	9.30	15.45	22.00		5.20	19.19
S 18	4.15	10.30	16.45	23.00			
D 19	5.10	11.20	17.35	23.50			
L 20	—	6.00	12.10	18.25	● LN		
M 21	0.40	6.50	13.00	19.15		5.25	19.12
M 22	1.25	7.35	13.45	19.55			
J 23	2.05	8.15	14.25	20.40			
V 24	2.50	9.00	15.10	21.25			
S 25	3.35	9.45	15.55	22.10		5.30	19.05
D 26	4.20	10.30	16.40	22.55			
L 27	5.05	11.15	17.25	23.40			
M 28	5.56	—	12.05	18.15	◑ PP		
M 29	0.30	6.45	12.55	19.05		5.34	18.59
J 30	1.20	7.35	13.50	20.00			
V 31	2.15	8.30	14.40	20.50		5.37	18.55

SEPTEMBRIE 1990

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				Faza LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
S 1	3.05	9.20	15.30	21.40		5.38	18.53
D 2	3.55	10.10	16.20	22.30			
L 3	4.45	10.55	17.05	23.15			
M 4	5.30	11.45	17.55	—			
M 5	0.05	6.20	12.30	18.40	○ LP	5.42	18.45
J 6	0.50	7.05	13.20	19.30			
V 7	1.40	7.55	14.10	20.20			
S 8	2.30	8.45	15.00	21.10			
D 9	3.20	9.35	15.50	22.05		5.47	18.38
L 10	4.20	10.35	16.50	23.05			
M 11	5.20	11.35	17.50	—	◑ UP		
M 12	0.05	6.20	12.35	18.50			
J 13	1.05	7.25	13.40	19.55		5.51	18.31
V 14	2.10	8.20	14.35	20.50			
S 15	3.05	9.15	15.30	21.45			
D 16	3.55	10.05	16.20	22.30			
L 17	4.40	10.50	17.05	23.15		5.56	18.23
M 18	5.25	11.35	17.50	24.00			
M 19	—	6.10	12.20	18.35	● LN		
J 20	0.45	6.55	13.05	19.15			
V 21	1.25	7.35	13.45	20.00		6.01	18.16
S 22	2.10	8.20	14.30	20.45			
D 23	3.00	9.10	15.20	21.35			
L 24	3.60	10.00	16.10	22.25			
M 25	4.40	10.50	17.00	23.15		6.06	18.09
M 26	5.30	11.40	17.50	—			
J 27	0.08	6.20	12.30	18.40	◑ PP		
V 28	0.55	7.10	13.20	19.30			
S 29	1.45	8.00	14.10	20.20		6.11	18.01
D 30	2.35	8.45	14.55	21.05		6.12	17.59

OCTOMBRIE 1990

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				Faza LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
L 1	3.20	9.30	15.40	21.50		6.14	17.57
M 2	4.05	10.20	16.30	22.40			
M 3	4.55	11.10	17.20	23.30			
J 4	5.45	—	12.00	18.10	○ LP		
V 5	0.20	6.35	12.50	19.00		6.18	17.50
S 6	1.10	7.25	13.40	19.55			
D 7	2.10	8.25	14.40	20.55			
L 8	3.10	9.25	15.40	21.55			
M 9	4.15	10.30	16.45	23.00		6.23	17.43
M 10	5.15	11.30	17.45	24.00			
J 11	—	6.15	12.30	18.45	◑ UP		
V 12	1.00	7.10	13.25	19.40			
S 13	1.50	8.00	14.15	20.30		6.28	17.36
D 14	2.40	8.50	15.00	21.10			
L 15	3.20	9.35	15.45	21.55			
M 16	4.05	10.15	18.30	22.40			
M 17	4.50	11.00	17.15	23.25		6.33	17.29
J 18	5.35	11.45	17.55	—	● LN		
V 19	0.05	6.15	12.25	18.40			
S 20	0.55	7.05	13.15	19.30			
D 21	1.40	7.50	14.00	20.15		6.38	17.22
L 22	2.30	8.40	14.50	21.05			
M 23	3.20	9.30	15.40	21.55			
M 24	4.10	10.20	16.30	22.45			
J 25	5.00	11.10	17.20	23.35		6.43	17.16
V 26	5.50	—	12.00	18.10	◑ PP		
S 27	0.25	6.35	12.45	18.55			
D 28	1.10	7.20	13.30	19.40			
L 29	1.55	8.10	14.20	20.30		6.48	17.10
M 30	2.45	8.55	15.05	21.15			
M 31	3.30	9.45	15.55	22.05		6.51	17.07

NOIEMBRIE 1990

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				Faza LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
J 1	4.20	10.35	16.45	22.55		6.52	17.06
V 2	5.10	11.25	17.40	23.55	○ LP		
S 3	—	6.10	12.25	18.40			
D 4	0.55	7.10	13.25	19.40			
L 5	2.00	8.15	14.30	20.45		6.57	17.00
M 6	3.05	9.20	15.35	21.50			
M 7	4.10	10.25	16.40	22.55			
J 8	5.05	11.20	17.35	23.50			
V 9	—	6.00	12.15	18.30	◑ UP	7.03	16.56
S 10	0.40	6.50	13.00	19.15			
D 11	1.25	7.35	13.45	19.55			
L 12	2.05	8.15	14.30	20.40			
M 13	2.50	9.00	15.10	21.20		7.09	16.51
M 14	3.30	9.40	15.55	22.05			
J 15	4.15	10.25	16.40	22.50			
V 16	5.00	11.10	17.25	23.35			
S 17	5.45	11.55	—	18.10	● LN	7.14	16.47
D 18	0.25	6.35	12.45	19.00			
L 19	1.15	7.25	13.35	19.50			
M 20	2.05	8.15	14.25	20.40			
M 21	2.55	9.05	15.15	21.30		7.19	16.43
J 22	3.45	9.55	16.05	22.20			
V 23	4.30	10.40	16.50	23.05			
S 24	5.15	11.25	17.35	23.50			
D 25	—	6.00	12.10	18.20	◑ PP	7.24	16.41
L 26	0.35	6.45	12.55	19.05			
M 27	1.20	7.30	13.40	19.50			
M 28	2.05	8.20	14.30	20.40			
J 29	2.55	9.10	15.25	21.35		7.29	16.39
V 30	3.50	10.05	16.20	22.30		7.30	16.38

DECEMBRIE 1990

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului h m				Faza LUNII	SOARELE R. h m	SOARELE A. h m
S 1	4.45	11.00	17.15	23.35		7.31	16.38
D 2	5.50	—	12.05	18.20	○ LP		
L 3	0.40	6.55	13.10	19.30			
M 4	1.50	8.05	14.20	20.35			
M 5	2.50	9.05	15.20	21.35		7.36	16.37
J 6	3.50	10.05	16.20	22.30			
V 7	4.40	10.55	17.10	23.20			
S 8	5.30	11.45	17.55	—			
D 9	0.05	6.15	12.25	18.35	◑ UP	7.39	16.36
L 10	0.45	6.55	13.10	19.20			
M 11	1.30	7.40	13.55	20.05			
M 12	2.15	8.25	14.40	20.50			
J 13	3.00	9.10	15.25	21.35		7.43	16.36
V 14	3.45	9.55	16.10	22.25			
S 15	4.35	10.45	17.00	23.15			
D 16	5.25	11.35	17.50	—			
L 17	0.05	6.15	12.25	18.40	● LN	7.46	10.37
M 18	0.55	7.05	13.15	19.30			
M 19	1.40	7.50	14.00	20.15			
J 20	2.30	8.40	14.50	21.05			
V 21	3.15	9.25	15.35	21.45		7.48	16.31
S 22	3.55	10.05	16.15	22.30			
D 23	4.40	10.50	17.00	23.15			
L 24	5.25	11.35	17.45	24.00			
M 25	—	6.10	12.20	18.30	◑ PP	7.50	16.41
M 26	0.45	7.00	13.10	19.20			
J 27	1.35	7.50	14.05	20.15			
V 28	2.30	8.45	15.00	21.15			
S 29	3.30	9.45	16.00	22.20		7.51	16.43
D 30	4.35	10.50	17.05	23.25			
L 31	5.40	11.55	—	18.10	○ LP	7.52	16.45

SUMAR SELECTIV

Un univers într-o carte 9
Cerbii de la Nifon 10
Pagini de istorie 13
Rugă lîngă vietatea vînată 15
Isprăvile şi observaţiile vînătorului 16
Rănile pădurii 18
Vînătorul descoperă fauna 20
S.O.S. mările! 21
Vînător singur 22
Vînătorul într-un muzeu de ştiinţele naturii 23
Muzee inedite, pasiuni neobişnuite 25
Uriaşul salmoidelor din România 27
Ceasul cu peşti 29
Nimic nu se pierde 29
Valoarea nu aşteaptă numărul anişorilor 30
Potîrnichea 33
Contribuţii privind popularea cerbului şi lopătarului 37
Gotcanul din Păuşa 39
Vînătorul fabulos 41
Oameni şi animale fantastice în scen anecdotice 42
Am vizitat Parcul Naţional Tsavo 46
O întîmplare cu Vasile Alecsandri 47
Sfaturi pentru vînătorul montan 48
Alice din plumb sau din oţel? 51
Urşii 52
Peisaj şi ecologie 57
Sejur în munţi 58
Ştiuca cu bucluc 60
Pe gheaţă în Deltă 61
Etica vînătorii cu cîine 63
Supravieţuirea omului în natură 63
Prin vuietul muntelui 65
Gigantul cu pene de aur 66
Isprăvile şi observaţiile vînătorului 67
Poveştile cu lupi 68
Trecere 68
Ornitologice la timpul prezent 69
Fişă despre un muzeu 70
Glumă vînătorească 71
Pasărea cea iute de picior 72
O pasăre pe cale de dispariţie 74
Prietenul omului, cîinele 75
Captivii 77
Capcane pentru şerpi 78
Între patru ochi cu tigrul 79
Microcronică din preistoria omenirii 81
Pescarul 82
O enigmă — porumbelul călător 82
Ghemotoc — ursuleţul buclucaş 83
Cîrtiţa cu nas în formă de stea 85
Evocări 87
Vînătoare de mistreţi 89
Cavalerul pistruiat 91
Pretext 92
Cu Sadoveanu pe Filipaşi 94
Ghepardul şi puma 95
Bizamii 96
Aproape neverosimil 97
Primăvara sufletului 98
Isprăvile şi observaţiile vînătorului 99
Cum se hrănesc unele păsări 100
Un Dingo al nostru 101
Ornitologii comunică 103
Cum iernează vînatul? 104
Întîmplări cu animale 106
Vînatul real 107
Animale care fumează 108
Pretext 109
Bursucarii 110
Animale date uitării 113
Urme în paşii vorbei 114
Animalele şi cutremurele 115
Scobar... la muscă 116
Vidra 117
Pretexte vînătoreşti 118
Lacul din insulă 119
Întîlnire cu El 122
Microfabule 123
Clanul sicilienilor 124
Corabia de ocazie 126
Răbdare de pescar 128
Arta, mai puternică decît legea 129
Vînători înaripaţi 131
Între noi 132
Surîsul crapului 133
Cinegetice 134
Tigrul templului 135
Ursoaica 138
O prinsoare originală 139
Vînători înaripaţi 140
Vînători cu arcuri şi săgeţi în secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea 141
Cînd norocul surîde pescarului 144
Reflecţii 145
Cum vînează pigmeii din pădurea ecuatorială 146
Moment liric 147
Urşi strămutaţi 149
O vargă bună 150
205 becaţine în trei zile 153
Răpitori şi năluci 154
Cel mai vechi muzeu din România 157
Vechi amintiri de vînătoare 158
La înălţime 160
Toţi grijulii 161
Reîntoarcerea în Bărăgan 163
Sub Dealul Cocoşului 166
Pe urmele lui Anser anser 168
Vînătoreşti şi nu prea 170
La vremea cocoşilor de munte 171
Vor supravieţui rinocerii? 173
A fost odată un lup 174
Nurcile albastre 177
Povestea unui cuvînt: vînătoare 178
Ursul 180
Dihanie la cracă 182
Foaie verde d'avrămească 184
I s-a-ntîmplat lui Dragoş Vicol 185
Jurnal de vacanţă 185
Strategie de godac 188
Aţă subţire 189
Povara unei răni în fiinţa naturii 192
Vulpea lui Brînzoi 194
Despre delfini 195
Jderul urmăreşte iepurele şi vara! 196
Alice... rîmate 196
Rebus 197
Solunare 1990 203

coperta: **VICTOR ILIE**

●

redactori: **EMILIA TĂNĂSESCU, PETRU IONIȚĂ**

●

secretar principal de redacție — **RODICA DIMITRIU**

Pentru ilustrarea almanahului au fost folosite și unele materiale din „Wild und Hund"; „Der Anblik" etc.

Tiparul executat sub comanda nr 1/494 Ia Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918" str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97 București România

almanahul

VÎNĂTORULUI ȘI PESCARULUI SPORTIV

1990

Lei 25

almanahul VÎNĂTORULUI ȘI PESCARULUI SPORTIV